

สุตฺตฺนตฺปิฎก ขุทฺทกนิกายสุต

อบรมัน

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺจโม พุทฺธวคฺโค

ปจฺจมํ พุทฺธาปทานํ

[๑] ตถาคตํ เขตวเนน วสนุตํ
อปฺปจฺฉิ เวเทหฺมฺนี นตฺงฺโก
สพฺพพฺลฺลฺยพฺพุทฺธา กิร นาม โหนฺติ
ภวนฺติ เต เหตุํ เกหิ ธีรํ ๑ ฯ
ตทาห สพฺพพฺลฺลฺยวโร มเหสี
อานนฺทภทฺทํ มจฺจรสฺสเรน
เย สพฺพพุทฺธเชสุ กตาริการํ
อลทฺธโมกฺขา ชินฺสาสเนสุ ฯ
เตเนว สมฺโพธิมฺมุขเณ ธีรํ
อชฺฌาสเยนาปี มหาพเลน
ปฺลฺลฺยาเย เตเชน สุตฺติกฺขปฺลฺลฺยา
สพฺพพฺลฺลฺยภาวํ อานุปาปฺปณฺนติ ฯ

#๑ ม. ธีร ฯ

อหฺมปิ ปุพฺพพุทฺเธสุ พุทฺธคฺคํ อภิปรตฺถยํ
ตีส ปารมิ สมฺปฺปณฺณา [๑] ฌมฺมราชา อสงฺขิยา ฯ
สมฺโพธิ์ พุทฺธเสฏฺฐาณํ สสงฺฆเม โลกนายเก
ทสงฺคฺคํ นมสฺสิตฺวา สิริสา อภิวาทเย ๒ ฯ
ยาวตา พุทฺธเขตฺเตสุ รตนา วิชฺชนฺติสงฺขิยา
อากาสฏฺฐา จ ภูมฺมฏฺฐา มนสา สพุพฺพมาหเร ๓ ฯ
ตตฺถ รุปรียภูมฺมียํ ปาสาทํ มาปเย อหํ
เนกภูมฺมํ รตนมยํ ๔ อุพฺพิทฺธํ นกฺมกฺคตํ ฯ
วิจิตฺตตมภํ สุกตํ สุวิกิตฺตํ มหารหํ
กนกามยสงฺฆาภู ๕ โคนฺตจฺจตฺเตหิ มณฺฑิตํ ฯ
ปรจมา เวพฺฐิยา ภูมิ วิมลพฺภสฺมา สุภา
นพฺินชาลชากิณฺณา ๖ วรกณฺจณฺภูมฺมียา ฯ
ปหฺภูจฺสาขาปวาพ- วณฺณา โลหิตกา สุภา ๗
อินฺทโคปกวณฺณาภา ภูมิ โอบาสตี ทิสสา ฯ
สุวิกิตฺตา ฆรมฺฆา นียฺยูหา ๘ สีหปฺลยฺชรา
จตุโร เวทิกา ซาลา กนฺธาเวพา มโนรมา ฯ
นีลา ปีตา โลหิตกา โอทาทา สุทฺธกาพกา
ภูฏาการวรุเปตา สตฺตรตฺนภูสิตา ฯ
โอโลกมฺยา ปทุมมา วาพฺวิหฺงคฺโสภิตา
นภฺขตฺตตารากิณฺณา จนฺทสุริเยหิ ๙ มณฺฑิตา ฯ

#๑ ม. มนสาเยว หุตฺวาน ฌมฺมราชา อสงฺขิยา ฯ

อถ พุทฺธาปทานานิ สุณฺณถ สุทฺธมานสา ฯ

#๒ ม. อภิวาทยํ ๑ ๓. ม. สพุพฺพมาหรี ๑ ๔ ม. รตนามยํ ๑ ๕ ม. กนกมย- ๑

#๖ ม. นพฺินชาลชากิณฺณา ๑ ๗ ม. ปวาพสา ปวาพวณฺณา กาจิ โลหิตกา สุภา ๑

#๘ ม. นียฺยูหา ๑ ๙ ม. จนฺทสุเรหิ ๑

เหมชาเลน สยจันนนา
วาทเวเคน กุชชุนฺติ
มณฺเชฏฺจกั โลหิตกั
นानารุงฺเกหิ ตัจฺจิตฺตํ ๒
นानา ๓ พหุเนกสตา
มณฺมิยา โลหิตุงฺกา
นानาสยฺนจิตฺติตา ๕
กมฺพลา ทุกฺกา จีนา
วิวิชฺตฺตรณั สพฺพิ
ตาสฺ ตาเสวว ภูมีสุ
มณฺเวิโรจนา อุกฺกา
โสภฺนติ เอสิกา ฅมฺภา
ชฺมฺโพนทา สารมยา
เนกาสนฺธิ สุวิกฺตฺตา
อุกฺโต ปุณฺณฆฺฏาเนกา
อตีเต สพฺพพุทฺเช จ
ปกฺติวณฺณรฺูเปน
เตน ทฺวาเรน ปวีสิตฺวา
สพฺพโสวณฺณมเย ปีเจ
เย จ เอตฺรหิ อตฺถิ

โสณฺณกัถิกิณฺกายฺตา
โสณฺณชาลา ๑ มโนรมา ๗
ปีตกั หริปฺลยฺชริ
อุสฺสิตฺตทฺชฺมาลินี ๗
ผลกา ๔ รัชตามยา
มสารคฺลุมยา ตถา ๗
สณฺหกาสิกฺสนฺถตา
ปตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
มนฺสา ปณฺยเปมฺหิ
รตฺนญฺญลฺงฺกตา ๗
ชารยฺนตา สฺตฺติญฺจเร
สุภา กณฺจนฺโตรณฺา ๗
อโธ รัชตฺมยาปิจ
กฺวาญฺจคฺลจิตฺติตา ๗
ปทุมฺปฺปลสฺยฺตา
สสฺงฺเม โลกนายเก ๗
นิมฺมินฺติวฺวา สฺสาวเก
สพฺพพุทฺธา สฺสาวกา ๗
นินฺนินา อริยมณฺฑลฺา
พุทฺธา โลกเ อนฺตฺตฺตรา ๗

#๑ ม. โสณฺณมาลา ๗ ๒ ม. สมฺปิตฺตํ ๗ ๓ ม. น นั ๗ ๔ ม. ผลิกา ๗

#๕ ม. นานาสยฺนวิจิตฺตา ๗

อติเต ๑ วตฺตมานา จ	ภวนิ สพุเพ สมารุหิ
ปจฺเจกพุทฺเทเนกสฺเต	สยมฺภู อปฺราจิตฺ ๑
อติเต วตฺตมานเ จ	ภวนิ สพุเพ สมารุหิ
กปฺปรุกฺขา พหุ อตฺถิ	เย ทิพฺพา เย จ มานุสา ๑
สพุพิ ทุสฺสํ สฺมาหนฺตฺวา	อจฺฉาเทมิ ติจิวัริ
ขชฺชโกชฺชํ สายนฺยิ	สมฺปนฺนํ ปานโกชนํ ๑
มณฺนิเม สุเก ปตฺเต	สมฺปุเรตฺวา อทาสหิ
ทิพฺพวตฺถา สฺมาหฺตฺวา	มฺภูจา จิวัริสฺยฺตฺตา ๑
มธฺธา สกฺขธา เจว	เตลา จ มธฺผาณฺตี
ตปฺปีตา ปรมนฺเนน	สพุเพ อริยมณฺฑลา ๑
รตนคพฺภิ ปวีสิตฺวา	เกสรีว กุหาสเย
มหารมฺหิ สยเน	สีหเสยฺยมกปฺปิ ๑
สมฺปชานา สมฺภูจาย	เสยฺเย ปลฺลงฺกมฺภุ
โคจฺริ สพุพพุทฺธานิ	ฉานรตฺติสมฺปปีตา ๑
อณฺเณ ชมฺมานิ เทเสนฺติ	อณฺเณ กิพฺนติ อิทฺธิยา
อปฺปนายปิ กิพฺนติ	อภิณฺณาวสฺภาวิตา ๑
วิกฺกพฺพนา วิกฺกพฺพนฺติ	อเนกสฺตสฺหสฺสิโย
พุทฺธาปี พุทฺเธ ปุจฺฉนฺติ	วิสยํ สพุพฺพณฺณมฺภุ ๑
คมฺภีริ นิปฺถํ จานํ	ปฺลณฺยาย วินิพฺพชฺฉเร
สาวกา พุทฺเธ ปุจฺฉนฺติ	พุทฺธา ปุจฺฉนฺติ สาวเก ๑

#๑ ม. อติเต ๑ ๒ สฺมาหริ ๑

อณวมณณจ ปุจฺจนฺติ ๑   อณวมณณํ พุยาโกโรนฺติ เต
พุทฺธา ปุจฺเจกพุทฺธา จ   สวกา ปริจารกา ฯ
เอวํ รัตติสุ รมมานา   ปาสาทะภิรมนฺติ เต
ฉตฺตาคิตฺตฺตา ติฏฺฐนฺติ   รัตนาวุสฺสนฺนิภา ๒ ฯ
สุวณฺณชาลสํยฺยุตฺติ   รัชตชาลขจิตฺติ ๓
มุตฺตาทาชาลปริกฺขิตฺตํ ๔   สพฺเพ ชาเรนฺตุ มตฺถเก ฯ
ภวานฺติ ๕ เจลวิตานา   โสณฺณตารกจิตฺติตา
วิจิตฺตา มลยวิตตา   สพฺเพ ชาเรนฺตุ มตฺถเก ฯ
วิตตา มลยทาเมหิ   กนฺธทาเมหิ โสภิตา
ทุสฺสทาเมหิ ปริกฺขินฺณา   รัตนทามภูสิตา ฯ
ปุปฺผากิกิณฺณา สุวิจิตฺตา   สุรภิกนฺธรูปิตา
กนฺธปฺลยจางฺกุลงฺกตา   เหมจฺฉนฺนฉาทิตา ฯ
จตุทฺทิสา โปกฺขรณฺโธ   ปทุมฺปุปฺลสฺนตฺตา
โสวณฺณรูป ขายนฺตุ   ปทุมเรณฺดรชुकฺคตา ฯ
ปุปฺผนฺตุ ปาทปา สพฺเพ   ปาสาทสฺส สมฺนตฺโต
สยฺยจ ปุปฺผา มุญฺจิตฺวา   กนฺตุวา ภวาน โมกฺขิรฺุ ฯ
สิขิโน ตตฺถ นจฺจนฺตุ   ทิพฺพา หํสา ปกฺขชฺเร
กรวิกา จ คายนฺตุ   ทิชฺสงฺมา สมฺนตฺโต ฯ
เถริโย สพฺพา วชฺชนฺตุ   วิณา สพฺพา รวนฺตุ ตา ๖
สพฺพา สงฺคีติ วตฺตนฺตุ   ปาสาทสฺส สมฺนตฺโต ฯ

#๑ ม. ปุจฺจิตฺวา ฯ ๒ ม. ฉตฺตาคิตฺตฺตา ติฏฺฐนฺตุ รัตนากาณฺณาวุสฺสนฺนิภา ฯ ๓ ม.

#๔ ม. มุตฺตาทาชาลปริกฺขิตฺตา ฯ ๕ ม. ภวานฺตุ ฯ

#๖ ม. รัตนฺตุ ตา ฯ

ยาวตา พุทธเขตตมฺหิ   จกฺกวาพา ๑ จมฺปรี
มหนฺตา โชติสมฺปฺนฺนา   อจฺฉิทฺทา รตนาเมยา ฯ
ติฏฺฐนฺตุ โสณฺณปลฺลงฺกา   ทีปรุกฺขา ชลนฺตุ เต
ภวนฺตุ เอกปฺชฺโชตา   ทสฺสทสฺสปรมฺปฺรา ฯ
คณฺิกา ลาสิกา เจว   นจฺจนฺตุ อจฺจฺราคณา
นानารงฺกา ปทิสฺสนฺตุ   ปาสาทสฺส สมฺนตฺโต ฯ
ทุมฺกุเค ปพฺพตฺกุเค วา   สีนฺเรจฺจิมฺพุทฺธเน
อุสฺสาเปมิ ฐชฺ สพฺพิ   วิจิตฺตํ ปญฺจวณฺณิกํ ฯ
นรา นาคา จ คนฺธพฺพา   สพฺเพ เทวา อุเปนฺตุ เต
นมสฺสนฺตา ปญฺชลิกา   ปาสาทํ ปรีวารยฺมฺ ฯ
ยงฺกิลฺลิจิ กุสฺลํ กมฺมํ   กตฺตพฺพิ กิริยํ มม
กาเยน วาจาเมสนา   ติทฺเตสฺส สุกฺคํ กตฺติ ฯ
เย สตฺตา สลฺยณฺโน อตฺถิ   เย จ สตฺตา อสลฺยณฺโน
กตฺติ ปุณฺณผลํ มยฺหิ   สพฺเพ ภากิ ภาวนฺตุ เต ฯ
เย ๒ ตํ กตฺติ สุวิทฺตํ   ทินฺนํ ปุณฺณผลํ มยา
เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ   เทวา คนฺตุวา นิเวทฺยฺมฺ ฯ
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตา   ชีวนฺตาหารเหตุกา
มนฺุญญํ โภชนํ สพฺเพ ๑   ลภนฺตุ มม เจตฺสา ฯ
มนฺสา ทานํ มยา ทินฺนํ   มนฺสา ปาสาทมาทียิ ๔
ปฺุชิตฺวา ๕ สพฺพสมฺพุทฺธิ   ปฺุจเจกานณฺจ ปฺุชียิ ฯ

#๑ ม. จกฺกวาเพ ตโต ปเร ฯ ๒ ม. เยสิ ฯ ๓ ม. สพฺพิ ฯ ๔ ม. ปาสาทมาทียิ ฯ

#๕ ม. ปฺุชิตา สพฺพสมฺพุทฺธา ปฺุจเจกา ชินฺสาวกา ฯ

เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิฮี จ
ชเหตฺวา มานุสฺสึ เทหิ	ตาวตฺตีสํ อคฺคณฺหิ ฯ
ทฺเว ภเว ปชานามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสฺสึ
อญฺญํ คตฺติ น ชานามิ	มนสา ปตฺตนาผลํ ฯ
เทวานํ อธิโก โหมิ	ภวามิ มนุชาธิโป
รูปฺลกฺขณสมฺปนฺโน	ปฺลญฺจาย อสโม ภเว ฯ
โกชนํ วิวิธํ เสฏฺฐํ	รตนญฺจ อนุปฺปกํ
นानาวิธานิ วตฺถานิ	นภสา จิปฺปํ อุเปนฺติ มํ ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ ๑ หตฺถํ ปสาเรมิ	ทิพฺพา ภกฺขา อุเปนฺติ มํ ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ	รตนา สพฺเพ อุเปนฺติ เม ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ	สพฺเพ คนฺธา อุเปนฺติ เม ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ	สพฺเพ ยานา อุเปนฺติ เม ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ	สพฺเพ มาลา อุเปนฺติ เม ฯ
ปฺรพฺยา ปฺพพเต เจว	อากาเส อุทฺเท วเน
ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ	อลงฺการา อุเปนฺติ เม ฯ

#๑ ม. ยํ ยํ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ

ปรจพฺยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเท วเน
ยตุถ หตุถึ ปสาเรมิ สพฺพา กณฺณา อุเปฺนฺติ เม ฯ
ปรจพฺยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเท วเน
ยตุถ หตุถึ ปสาเรมิ มรฺฐสกุขรา อุเปฺนฺติ เม ฯ
ปรจพฺยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเท วเน
ยตุถ หตุถึ ปสาเรมิ สพฺเพ ขชฺชา อุเปฺนฺติ เม ฯ
อธเน อทฺธิเก ชเน ยาจเก จ ปถาวิโน
ททามิ ตํ ทานวรี สมฺโพธิวรปตฺติยา ฯ
นาเทนฺโต ปพฺพตี เสถึ กชฺเชนฺโต พหฺลํ กิริ
สเทวกํ หาสยฺนฺโต พุทฺโธ โลเก ภวามหํ ฯ
ทิสา ทสฺวิธา โลเก ยายโต นตฺถิ อนตฺถิ
ตสฺมิณฺจ ทิสากามฺหิ พุทฺธเขตฺตา อสงฺขิยา ฯ
ปภา ปกิตฺติตา มยฺหํ ยมกา รํสิวาหนา
เอตฺถนฺตเร รํสิชาลํ อาโลโก วิปฺปโล ภเว ฯ
เอตฺตเก โลกาตฺมฺหิ สพฺเพ ปสฺสนฺตุ มํ ชนา
สพฺเพว ๑ สุมนา โหนฺตุ สพฺเพ มํ อนฺวตฺตเร ฯ
วีสิณฺฐมรฺฐรนาเทน อมตํ เภริมาหเร ๒
เอตฺถนฺตเร ชนา สพฺเพ สฺสนฺตุ มรฺฐํ กิริ ฯ
ธมฺเมเมว วสฺสนฺเต สพฺเพ โหนฺตุ อนาสวา
เย ตตฺถ ปจฺฉิมกา สตฺตา โสตาปนฺนา ภวนฺตุ เต ฯ

#๑ ม. สพฺเพ มํ อนฺวตฺตนฺตุ ยาว พุรฺหมฺนิเวสนํ ฯ ๒ ม. เภริมาหณี ฯ

ทตฺวา ทาทพฺพกั ทานั สี่ลั ปุเร ๑ อเสสโต
เนกขมฺมปารมี คนฺตฺวา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมึ ฯ
ปณฺฑิตฺเต ปรีปฺจฺจิตฺตฺวา กตฺวา วิริยมุตฺตมึ
ขนฺตฺยิยา ปารมี คนฺตฺวา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมึ ฯ
กตฺวา ทพฺพหฺมธฺมฺมจฺฉานั สจฺจปารมี ปุเรเย
เมตฺตตฺยา ปารมี คนฺตฺวา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมึ ฯ
ลาภาลาภํ สุขทุกฺเข สมฺมานเน วิมานเน
สพฺพตฺต สมฺโก หุตฺวา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมึ ฯ
โกสขฺชั ภยโต ทิสฺวา วิริยญฺจาปี เขมโต
อารทฺทวิริยา โหถ เอสา พุทฺธานุสาสนี ฯ
วิวาทั ภยโต ทิสฺวา อวิวาทญฺจ เขมโต
สมคฺคา สขิลา โหถ เอสา พุทฺธานุสาสนี ฯ
ปมฺาทำ ภยโต ทิสฺวา อปฺปมาทญฺจ เขมโต
ภาวเถฏฺจฺจคิํ มคฺคิํ เอสา พุทฺธานุสาสนี ฯ
สมาคตา พหุ พุทฺธา อรหนฺโต จ สพฺพโส
สมฺพุทฺเธ อรหนฺเต จ วนฺทมานา นมสฺสถ ฯ
เอวํ อจินฺตฺยิยา พุทฺธา พุทฺธมฺมา อจินฺตฺยิยา
อจินฺตฺยิเยสุ ปสนฺนानั วิปาโก โหตุยฺจจินฺตฺยิโยติ ฯ
อิตฺถิํ สุทฺถั ภควา อตฺตโน พุทฺธจฺจริตฺถิํ สมฺโพชฺชมาโน ๒
พุทฺธาปทานิยํ นาม ฌมฺมปรียาอํ อภาสิตฺถาติ ฯ

พุทฺธาปทานั สมตฺตึ ฯ

#๑ ม. ปุเรตฺวา ฯ ๒ ม. สมภาวยมาโน ฯ

ทศิย ปจเจกพุทธานัน

[๒] อถ ปจเจกพุทธานัน สุณาถ ฯ

ตถาคคิ เขตวเน วสนตฺติ

อปฺจุฉิ เวเทหฺมุณี นตฺงฺโก

ปจเจกพุทธา กิร นาม โหนฺติ

ภวนฺติ เต เหตุหิ เกหิ ชีรา ๑ ฯ

ตทาห สพฺพญฺญวโร มเหสี

อานนฺทภทฺทํ มชฺฐรสฺเรน

เย สพฺพพุทฺเธสุ ๒ กตาริการา

อลทฺธโมกฺขา ชินสาสเนสุ ฯ

เตเนว สํเวคมฺเขน ชีรา

วินาปี พุทฺเธหิ สฺตฺติกฺขปฺลฺญา

อารมฺมณฺเณนาปี ปรีตฺตเกน

ปจเจกโพธิ อฺนุปาปฺณนฺติ ฯ

สพฺพมฺหิ โลกมฺหิ มํมํ รเปตฺวา

ปจเจกพุทฺธาน ๓ สโมว นตฺถิ

เตสํ อิมิ วณฺณปเทสมตฺตํ

วภฺขามหิ สาธฺมามฺหูนินฺนํ ฯ

#๑ ม. วีร ฯ ๒ ม. ปุพฺพพุทฺเธสุ ฯ ๓ ม. ปจเจกพุทฺเธหิ ฯ

สยเมว พุทฺธาน มหาอิสฺสินํ
สาธุนิ วากุยานิ มธฺชว ขุทฺทํ
อนุตฺตรํ เกสชฺชํ ปตฺถยฺนฺตา
สุณฺณถ สพฺเพ สุปฺสนฺนจิตฺตา ฯ
ปจฺเจกพุทฺธาน สมากตานิ
ปรมฺปรี พุยากรณานิ ยานิ
อาทินโว ยลฺลจ วิราควตฺถุ
ยถา จ โโพธิ อฺนุปาปฺณิสฺสุ ฯ
สราควตฺถุสฺส วิราคสยฺลึ
รตฺตมฺหิ โลกมฺหิ วิรตฺตจิตฺตา
หิตฺวา ปปฺลยจํ ๑ ชิตฺพนฺทิตานิ
ตตฺถเวว โโพธิ อฺนุปาปฺณิสฺสุ ฯ
สพฺเพสฺส ภูเตสฺส นิธาย ทณฺฑํ
อวิหฺเจยฺย อณฺณตรมฺปิ เตสฺสํ
เมตฺเตน จิตฺเตน หิตานุกมฺปิ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ
สพฺเพสฺส ภูเตสฺส นิธาย ทณฺฑํ
อวิหฺเจยฺย อณฺณตรมฺปิ เตสฺสํ
น ปุตฺตมิจฺเจยฺย กุโธ สหายํ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ

#๑ ม. ปปฺลยเจ ฯ

สํสกุชชาตสฺส ภวนฺติ เสนหา
เสนหนวยํ ทุกฺขมิตํ ปโหติ
อาทีนํ เสนหํ เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
มิตฺเต สฺหชฺเช อนุกมฺปมาโน
หาเปติ อตฺถํ ปฏิพนฺธจิตฺโต
เอตํ ภยํ สนฺถเว เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
วิโส วิสาโลว ยถา วิสฺตฺโต
ปฺจฺจเตสฺส ทาเรสฺส จ ยา อเปกฺขา
วิสกฺกพีโรว อสชฺชมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
มิโค อรณฺณมฺหิ ยถา อพนฺโธ
เยนิจฺจกํ กจฺจติ โคจฺราย
วิญฺญู นโร เสริตฺตํ เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
อามนฺตนา โหติ สหાયมชฺฌ
วาเส จานเน คมเน จาริกาย
อนภิชฺฌิตํ เสริตฺตํ เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ

จิงุฑา รตี โหติ สหามชฌ
ปุตเตสุ เปม วิปุลญจ โหติ
ปิยวิปโยคัม วิชิตฺจมาโน
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
จาตุทฺทิสो อปฺปฏิโฆ จ โหติ
สนฺตฺสสมาโน อิตฺธีเรน
ปริสฺสยานํ สหิตา อมฺภี
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
ทฺสสงฺกหา ปพฺพชิตาปี เอเก
อโถ กหฺภูจฺจา ฆมฺมาวสนฺตา
อปฺโปสฺสูกโก ปฺรปฺตฺเตสฺ หุตฺวา
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
โอโรปยิตฺวา คิหิพฺยณฺชนานิ
สณฺฉินฺนปฺตฺโต ยถา โกวิพาโร
เฉตฺวาน วิโร คิหิพฺนฺชนานิ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
สเจ ลภฺถ นิปกํ สหํ
สทฺธิญฺจโร สาทฺฐวិหารีธีโร
อภิกฺขุยฺย สพฺพานิ ปฺริสฺสยานิ
จเรยฺย เตนตฺตฺมโน สติมา ฯ

โน เจ ลเถถ นิปกิ สหายิ
สตุทธิยจริ สาทูวหาริธีริ
ราชาว รกฺขิ วิชิติ ปหาย
เอโก จเร มาตงฺครณฺเวยว นาโค ฯ
อทฺธา ปัสสาม สหายสมฺปทํ
เสฏฺฐา สฺมา เสวิตพฺพา สหายา
เอเต อตฺถา อนวชฺชโกชี
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ
ทิสฺวา สุวณฺณสฺส ปกฺขสฺสรานิ
กมฺมารปฺตเตน สุนิฏฺฐิตานิ
สงฺฆมฺภูมฺมานานิ ทฺเว กฺขสฺมี
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ
เอวํ ทฺติเยน สหา มมสฺส
วาจาภิลาโป อภิสชฺชนา วา
เอตํ ภยํ อายติ เปกฺขมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ
กามา หิ จิตฺตรา มชฺฐรา มโนรมา
วิรูปฺรูเปน มเถนฺตติ จิตฺตํ
อาทีนํว กามคฺเชสฺส ทิสฺวา
เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ฯ

อิตี จ คณโฑ จ อุปททโว จ
โรโค จ สลลณจ ภยณจ เมตติ
เอตติ ภยิ กามคฺเชสุ ทิสฺวา
เอโก จเร ขคฺควิสณฺณกปโป ฯ
สีตณจ อุณฺหณจ ขุทํ ปิปาสํ
วาตาทเป ทํสสิริสเป จ
สพฺพานิเปตานิ อภิภวิตฺวา
เอโก จเร ขคฺควิสณฺณกปโป ฯ
นาโคว ยฺยถานิ วิวชฺชยิตฺวา
สณฺชาตขนฺโร ปทุมิ อุพาโร
ยถาภिरนฺตํ วิหริ อรณฺเณ
เอโก จเร ขคฺควิสณฺณกปโป ฯ
อฏฺฐจันตํ สงฺกณฺณการตสฺส
ยํ ผุสฺสเย ๑ สามยิกํ วิมุตฺตี
อาทิจฺจนฺรฺสฺส วโจ นิสมฺม
เอโก จเร ขคฺควิสณฺณกปโป ฯ
ทิกฺขิจิวิสุทฺถานิ อุปาทิตฺโต
ปตฺโต นิชามํ ปฏฺฐิตทฺธมคฺโค
อุปฺปนฺนนาโณมฺหิ อนนฺถนเณยโย
เอโก จเร ขคฺควิสณฺณกปโป ฯ

#๑ ม. ผุสฺสเย ฯ

นิลุโลสุโป นิกกุโห นิปปิปาโส
นิมมกุโข นินุทธกสาวโมโห
นिरาसโย สพฺพโลกे ภาวित्वा
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
ปาปํ สหายํ ปรีวชฺชเยถ
อนตฺถทสฺสี วิสเม นินฺวิจฺจํ
สยํ น เสเว ปสฺสํ ปมคฺคํ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
พหุสฺสคฺคํ ฆมฺมธโร ภาเชถ
मितฺคฺคํ อุพาริ ปฏฺิภาณวนคฺคํ
อณฺณาย อตฺถานิ วิเนยฺย กงฺขํ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
จิทฺทํ รัตติ กามสฺสุขญจ โลก
อนลฺงกริตฺวา อนเปกฺขมาโน
วิภูสณฺญจानา วิรโต สจฺจวาที
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ
ปฺคฺคฺตณฺจ ทาริ ปิตฺรณฺจ มาตริ
ธณานิ ฐณฺณานิ จ พนฺธวานิ
हितฺวาน กามานิ ยโถธิกานิ
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ฯ

สงฺโก เอโส ปริตฺตเมตฺถ โสขุຍ
อปฺปสฺสาโท ทฺถุขเมเวตฺถ ภิโยโย
กณฺโฑ เอโส อิติ ฌตฺวา มติมา
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ
สนฺทาลยิตฺวาน สํโยชนานิ
ชาลံว ภิตฺวา สลิลมฺพฺจารี
อคฺคิวั ททฺธํ อนิวตฺตมาโน
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ
โอกฺขิตฺตจกฺขุ น จ ปาทโลโล
คฺคฺตฺตินฺทฺริโย รกฺขิตฺมานสาโน
อนวสฺสุโต อปฺปฺริทฺยหฺมาโน
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ
โอาหารยิตฺวา คิหิพฺยณฺชนานิ
สณฺฉินฺนปฺตฺโต ยถา ปาริณฺตฺโต
กาสาขวตฺโต อภินิภฺขมิตฺวา
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ
รเสสฺสุ เคธํ อกริ อโลโล
อนนฺถไปสี สปฺทานจารี
กฺกุเล กฺกุเล อปฺปฺภีพฺทฺธจิตฺโต
เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ฯ

ปหาย ปณจวารณานิ เจตโส
อุปกุทิลเส พุยปนุชช สพเพ
อนิสฺสิตโต เฉชช สีนหโทสํ
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
วิปฏิจิกตฺวาน สุขณฺจ ทุกํ
ปฺพุเพว โสมนสฺสํ โทมณสฺสํ
ลทฺธานุเปกฺขํ สมถํ วิสุทฺธํ
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
อารทฺธวิริโย ปรมตฺถปตฺติยา
อตฺนจิตฺโต อกฺุสฺสิตฺตฺติ
ทพฺพนิกฺกโม ทามพฺลูปนฺโน
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
ปฏิสลฺลानํ ฌานมริณฺจมาโน
ธมฺเมสุ นิจฺจํ อฺนุธมฺมจารี
อาทินวํ สมฺมสฺสิตา ภเวสุ
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ
ตณฺหกุขํ ปตฺถยมปฺปมตฺโต
อนลฺมูโต สุตฺวา สติมา
สงฺขาตธมฺโม นียโต ปธานวา
เอโก จเร ขคฺควิสานกปโป ฯ

สีโหว สทเทสุ อสนุตสนโต
วาโตว ชาลมหิ อสชชมาโน
ปทุมว โดเยน อติมปมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสากฺกโปโป ฯ
สีโห ยถา ทาจพลี ปสยฺห
ราชา มิคานํ อภิภุขฺยจาริ
เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
เอโก จเร ขคฺควิสากฺกโปโป ฯ
เมตฺตํ อุเปกฺขํ กรุณฺมि วิมุตฺติ
อาเสวมาโน มุทิตถจ กาล
สพฺเพน โลเกน อวิรุชฺฌมาโน
เอโก จเร ขคฺควิสากฺกโปโป ฯ
รากลจ โทสถจ ปหาย โมหิ
สนฺทาลยิตฺวาน สํโยชนานิ
อสนุตสํ ชีวิตสงฺขมฺหิ
เอโก จเร ขคฺควิสากฺกโปโป ฯ
ภชฺนฺติ เสวณฺติ จ การณฺตถา
นิกุการณา ทูลลภา อชฺช มิตฺตา
อตุตฺตถปญฺญา อสุจิ มนุสฺสา
เอโก จเร ขคฺควิสากฺกโปโป ฯ

วิสุทฺธสีลา สุวิสุทฺธปณฺญา
สมาหิตา ชากริยานุยุตฺตา
วิปสฺสกา ฌมฺมวิเสสทสฺสี
มคฺคกฺคโปชณฺงคคเต วิชณฺญา ฯ
สุณฺณปฺปณฺธิริยฺจ ตถานิมิตฺตํ
อาเสวยิตฺวา ชินสาสนมฺหิ
เย สาวกตฺตํ น วชฺนฺติ ธีรา
ภวนฺติ ปจฺเจกชินา สยมฺภู ฯ
มหนตฺตมฺมา พหุชฺมมกายา
จิตฺติสฺสรา สพฺพทฺกโฆมตฺติณฺณา
อุทกฺคจิตฺตา ปรมตฺถทสฺสี
สีโหปมา ขกฺควิสาณกปฺปา ฯ
สนฺตินฺนุทฺริยา สนฺตมฺนา สมารี
ปจฺจนตสฺสเตสฺส มติปฺปจารา
ทีปา ปฺรตฺถ อธิ วิหฺชลนฺตา
ปจฺเจกพฺุทฺธา สตฺตหิตาเม ๑ ฯ
ปหฺินสพฺพาวรณา ชนินฺทา
โลกปฺปทีปา ฌนกณฺจนาภา
นิสฺสํสยํ โลกสฺสทฺกขิณฺเอยา
ปจฺเจกพฺุทฺธา สตฺตปฺปีตาเม ฯ

#๑ ม. สตตํ หิตา เม ฯ

ปัจเจกพุทธาน สุภาสิตานี
จรนฺติ โลกมฺหิ สเทวมฺหิ
สุตฺวา ตถา เย น กโรนฺติ พาลา
วชฺชนฺติ ๑ ทุกฺเขสุ ปฺนปฺนฺนเต ๑
ปัจเจกพุทธาน สุภาสิตานี
มธฺช ยถา ขุทฺทมวิสฺสวณฺต์
สุตฺวา ตถา ये ปฏิปตฺติยฺตฺตา
ภวณฺติ เต สจฺจทสา สปลฺลว ๑
ปัจเจกพุทฺเธหิ ชินฺเหหิ ภาสิตา
กถา ๒ อุพารา อภินิภฺขมิตฺวา
ตา สกฺยสีเหเน นรฺตฺตเมน
ปกาสิตา ฌมฺมวิชานนตฺถิ ๑
โลกานุกมฺปาย อิมานิ เตสํ
ปัจเจกพุทฺธาน วิภฺวพิตานิ
สํเวกสฺสคฺมติวทฺตฺนตฺถิ
สยมฺภฺยสีเหเน ปกาสิตานีติ ๑
ปัจเจกพุทฺธาปทานํ สมตฺถิ ๑
ทฺุติยํ ๑

#๑ ม. จรนฺติ ๑ ๒ ม. กถา ๑

ตติยิ สาริปุตตตเถราปทานิ (๑)

อถ เถราปทานิ สุณาถ

[๑] หิมวณุตสฺส อวิหุเร ลมฺพโก นาม ปพฺพโต
อสุสโม สุกโต มยฺหิ ปณฺณสาลา สุมาปิตา ฯ
อุตฺตทานกฺุลา นทิกา สุปฺติตฺถา มโนรมา
สุสุทฺธปฺพินาภิณฺณา อวิหุเร มมฺสฺสมิ ฯ
อสกฺขรา อปพฺภารา สาธุ อปฺปฏิคฺคฺชิกา
สนฺทนต์ิ นทิกา ตตฺถ โสภยฺนฺตา มมฺสฺสมิ ฯ
กฺุมภีลา มกรา เจตฺถ สสฺสูมารา จ กจฺฉปา
สนฺทนต์ิ ๑ นทียา ตตฺถ โสภยฺนฺตา มมฺสฺสมิ ฯ
ปาจີนา ปาวุสา มจฺฉา วลฺชา มุณฺชโรหิตา
วคฺคฺพา ปปฺตายนฺติ โสภยฺนฺตา มมฺสฺสมิ ฯ
อุโกฏฺเลสฺ นทียา ปุปฺพิโน พลฺลิโน ทฺูมา
อุกโต อติลฺมพฺนต์ิ โสภยฺนฺตา มมฺสฺสมิ ฯ
อมฺพา สาลา จ ติลกา ปาภฺฐี สินฺทฺวาริตา
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปวฺนต์ิ ปุปฺพิตา มม อสุสเม ฯ
จมฺปกา สลฺพา นีปา นาคปฺุณฺนาคเกตฺตา
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปวฺนต์ิ ปุปฺพิตา มม อสุสเม ฯ

#๑ ม. จรฺนต์ิ ฯ

อติมุตตา อโสกา จ ภคินีมาลา จ ปุ่ปผิตา
องุโกลา พิมพิชลา จ ปุ่ปผิตา มม อสุสเม ฯ
เกตกา กทลี เจว เกพุกา ตินสูติกา
ทิพพา ๑ คนธา สมปวนติ โสภยนุตา มมสุสมิ ฯ
กณิกา กณณิการา จ อสนา อณชนา พหู
ทิพพา ๑ คนธา สมปวนติ โสภยนุตา มมสุสมิ ฯ
ปุ่นณา ๒ คิริปุ่นณา ๑ โกวิพารา จ ปุ่ปผิตา
ทิพพา ๑ คนธา สมปวนติ โสภยนุตา มมสุสมิ ฯ
อุททาลกา จ กุฎฐา กทมพพา พกฺลา พหู
ทิพพา ๑ คนธา สมปวนติ โสภยนุตา มมสุสมิ ฯ
อาพกา อีสิมุคฺคา จ กทลี มาตุลฺลฺกโย
คนุโรทเคน ลั้วฑฺฒา ผลานิ ธารยนุติ เต ฯ
อณฺเณ ปุ่ปผนติ ปทุมมา อณฺเณ ชายนุติ เกสรี
อณฺเณ โอปุ่ปผา ปทุมมา ปุ่ปผิตา ตพเก ตทา ฯ
คพฺภิ คณฺหนติ ปทุมมา นิทฺธาวนติ มุพาลโย
สิงฆาฏปตฺตมาภินฺณา โสภยนุติ ตพเก ตทา ฯ
นยิตา อมพคณฺที จ อุตฺตรา ๔ หิ พนฺธชิวกา
ทิพพา คนธา สมปวนติ ปุ่ปผิตา ตพเก ตทา ฯ
ปาจันนา ปาวุสา มจฺฉา วลชา มุณฺชโรหิตา
สงฺกฺลา มคฺคฺรา เจว วสนฺติ ตพเก ตทา ฯ

#๑ ม. ทิพพคนฺธิ สมภวานุตา โสภยนุติ มมสุสมิ ฯ ๒-๓ ม. ปุ่นณา ๑ คิริปุ่นณา ๑

#๔ ม. อุตฺตริ ฯ

กมุทีลา สสสุมารา จ ตนฺตึคฺคาหา จ รกฺขสา
โศคาหา ๑ อชฺครา จ วสนฺติ ตพฺเก ตทา ฯ
ปาเรวตา รวิหฺสา จ กุกฺวากา นทิจฺรา
โกกิลา สุวสาธิกา อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
กุกฺกุตฺถกา กุฬีรกา วเน โปกฺขรสาตกา
ทินฺทิกา สุวโปตา จ อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
หฺสา โกลฺจจา มยฺร่า จ โกกิลา ลมฺพจฺจกา ๒
จมฺปกา ชีวชีวา จ อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
โกลิกา โปกฺกฺสีสา จ กุรฺรา เสนกา พหู
มหากาพา จ สกฺกฺมา อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
ปสฺทา ๓ มิลา วราหา จ วกา เกรณฺฑกา พหู
โรหิจฺจา สุตฺตโปตา ๔ จ อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
สีหา พุยฺจฺมา จ ทิปิ จ อจฺฉ โกกตฺรจฺฉนิกา ๕
ติชฺปฺปภินฺนา มาตฺตฺกา อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
กินฺนรา วานรา เจว อโถปี วนกมฺมิกา
เจตา จ ลุฑฺฑกา เจว อุปชีวนฺติ ตํ สรี ฯ
ติณฺฑกานิ ปิยาลานิ มรฺฐกา กาสมาริโย
ฐฺวํ ผลานิ ฐาเรณฺติ อวิฑูเร มมสฺสมํ ฯ
โกสมฺภา ๖ สลพา นีปา ๗ สารผลสฺมายฺตา
ฐฺวํ ผลานิ ฐาเรณฺติ อวิฑูเร มมสฺสมํ ฯ

#๑ ม. โอคฺหา ฯ ๒ ม. ตมฺมจฺจกา ฯ ๓ ม. ปสฺทา จ วราหา จ จมฺรา กณฺฑกา

#พหู ฯ ๔ ม. สุกโปตา ฯ ๕ ม. อจฺฉ โกกตฺรจฺฉนิกา ฯ ๖ ม. โกสมฺภา ฯ

#๗ ม. นิพฺพา ฯ

หรีตกา อามลกา อมฺพา ชมฺพุ วิเภทกา
โกลา ภตุลาตกา พิลฺลา ผลานิ ธารยฺนฺติ เต ฯ
อาตุวา จ กลมฺพา จ พิพาลิตกฺกพานิ จ
ชีวกา สมฺพกา เจว พหุกา มม อสฺสเม ฯ
อสฺสมสฺสาวิฑูรมฺหิ ตพากาสี ๑ สฺนินฺมิตา
อจฺโฆทกา สิตฺชลา สฺปตฺติตฺถา มโนรมา ฯ
ปทุมฺบุปฺปสฺสณฺณนา ปุณฺฑริกฺสมายฺตฺตา
มนุทาลเกหิ สฺสณฺณนา ทิพฺโพ คนฺโธ ปวายติ ฯ
เอวํ สพฺพกฺสมฺปนฺเน ปุปฺพิเต ผลิเต วเน
สฺกเต อสฺสเม รรมฺเม วิหฺรามิ อหํ ตทา ฯ
สีลวา วตฺตสมฺปนฺโน ฌายี ฌานรโต สทา
ปญฺจาภิญฺญาพลปฺปตฺโต สฺรฺจฺจิ นาม ตาปฺโส ฯ
จตุพฺพิสฺสสฺสทานิ สิสฺสา มยฺหํ อฺปฺภฺจฺหุ
สพฺเพว พุราหฺมณา เอเต ชาตฺมินฺโต ยสฺสฺสิโน ฯ
ลกฺขณฺเ อติหาเส จ สนิมฺณฺฑุสเกฏฺเฐ
ปทกา เวยฺยากรณา สทฺธมฺเม ปารมฺมี คตา ฯ
อฺปฺปาเตสฺส นิมิตฺเตสฺส ลกฺขณฺเสฺส จ โกวิทา
ปจฺพฺยา ภูมฺมนฺตลิกฺเข มม สิสฺสา สฺสฺสิกฺขิตา ฯ
อฺปฺปิจฺฉา นิปกา เอเต อปฺปาหารา อโลลฺปา
ลาภาลาเกน สฺนฺตฺตฺตฺตา ปรีวารณฺติ มํ สทา ฯ

#๑ ม. ตพากาสี ฯ

ฌายี ฌานรตา ธีรา สนฺตจิตฺตา สมหิตา
อาภิญญณฺถิ ปตฺถยณฺตา ปรีวาเรณฺติ มํ สทา ฯ
อภิญญาปารมิปปตฺตา เปตฺติเก โคจเร รตา
อนุตฺติกฺขจฺรา ธีรา ปรีวาเรณฺติ มํ สทา ฯ
ลํวฺตา ฉสุ ทฺวาเรสุ อเนญฺชา รกฺขิตฺติณฺทฺริยา
อัสสฺสฺสจฺจา จ เต ธีรา มม สิสฺสา ทฺราสทา ฯ
ปลฺลลฺกเณ นิสฺซชฺชาย จานา จงฺกมเนน จ
วิตฺตินาเมณฺติ เต รตฺตี มม สิสฺสา ทฺราสทา ฯ
รชฺชเนเย น รชฺชนฺติ โทสนิเย น ทฺสฺสเร
โมหเนเย น มฺยฺหนฺติ มม สิสฺสา ทฺราสทา ฯ
อิทฺฐี วิมฺสมานา เต วตฺตณฺติ นิจฺจกาลีถิ
ปจฺวี เต ปกมฺเปณฺติ สारมเณ ทฺราสทา ฯ
กิปฺมานาว เต สิสฺสา กิพนฺติ ฌานกิปิตฺติ
ชมฺพุโต ผลมาเนณฺติ มม สิสฺสา ทฺราสทา ฯ
อญฺเณ คจฺจนฺติ โคยานํ อญฺเณ ปุพฺพวิเทหนํ
อญฺเณ จ อุตฺตรกฺุํ มม สิสฺสา ทฺราสทา ฯ
ปฺรูโต เปเสณฺติ เต ขาริ ปจฺจโต จ วชนฺติ เต
จตฺพุพิสฺสสฺเสหิ ฉาทิตฺติ โหติ อมฺพริ ฯ
อคฺคิปากํ ๑ อนคฺคิ จ ทนฺโตทฺถกฺขลิกาปิจ
อมฺพนา โภกฺกิกา เกจิ ปวตฺตผลโภชนา ฯ

#๑ ม. อคฺคิปากิ อนคฺคิ จ ฯ

อุทโกโรหกา เกจิ   สายิ ปาโต สุจिरตา
โตยาก็เสกจรรยา ๑   มม สีสุสา ทูราสทา ฯ
ปรุพุกจจนขโโลมา   ปงกทนต์ตา รชสุสิรา
คณฐิตา สีสคณฐน   มม สีสุสา ทูราสทา ฯ
ปาโตว สนุณีปาเตตฺวา   ชฎีตา อุกคตาปนา
ลาภาลาภํ ปกิตฺเตตฺวา   คจจนฺติ อมฺพเร ตทา ฯ
เอเตสํ ปกุกมนฺตานํ   มหาสทุโท ปวตฺตติ
อชินจम्मสทุเทน   โมทิตา โหนฺติ เทวตา ฯ
ทิสทิสสา ปกุกมนฺติ   อนฺตลิกฺขจฺรา อีสึ
สภพเลนุปลตฺตทฺธา   เต คจจนฺติ ยถิจจกํ ฯ
ปจฺจวิกรมฺปกา เอเต   สพุเพว นภจาริโน
อุคฺคเตชา ทุปลสหา   สาคโรว อโฆภียา ฯ
จानจงฺกมฺภียา เกจิ   เกจิ เนสชฺชิกา อีสึ
ปวตฺตโกชนา เกจิ   มม สีสุสา ทูราสทา ฯ
เมตฺตาวิหาริโน เอเต   หิตเอสึ สพุพปานิณํ
อนตฺตูกํสกา สพุเพ   น เต วมฺภณฺติ กสฺสจึ ฯ
สีหราชาว สมฺภิตา   คชราชาว ถามวา
ทูราสทา พุยกฺขมาริว   อากจจนฺติ มมนฺติเก ฯ
วิชฺชาชฺรธา เทวตา จ   นาคคณฺฐพุพรุกฺขสา
กุมฺภณฺธา ทานวา ครุพา   อุปชีวนฺติ ตํ สรั ฯ

#๑ ม. โตยาก็เสกนกรา ฯ

เต ชฎาขาริกริตา	อชินุตตราวาสิโน
อนุตถิกขจรา สพเพ	อุปชีวนุตติ ตัม สรี ๑
ตทานุจฉวิกา เอเต	อณณมณณัม สคารวา
จตุพพีสสหัสสถานัม	จิตตสทโท น วิชชติ ๑
ปาเท ปาทำ นิกุขิปนุตา	อปปสททา สุตฺวุตา
อุปสงกมม สพเพ เต	สิรสา วนุทธเร มัม ๑
เตหิ สิสฺเสหิ ปริวุโต	สนุเตหิ จ ตปฺสฺสิภิ
วสามิ อสฺสเม ตตฺถ	ฌายี ฌานรโต อหัม ๑
อิสินัม สีสกนฺเชน	ปุปฺผกนฺเชน จุกฺขัม
ผลินัม ผลกนฺเชน	กนฺธิโต โหติ อสฺสโม ๑
รตฺตินุทิวํ น ชานามิ	อรติ เม น วิชชติ
สเก สิสฺเส โอวทฺนุโต	ภิกฺขุโย หาสฺสิ ลภามหัม ๑
ปุปฺผานัม ปุปฺผมานานัม	ผลานนฺจ วิปฺพจฺจติ
ทิพฺพา กนฺธา ปวายนฺติ	โสภยนฺตา มมสฺสम्मัม ๑
สมาธิมฺหา วุฏฺฐหิตฺวา	อาตาปี นิปฺโก อหัม
ขาริภาริ คเหตุวาน	วนัม อชฺโฌคหิ อหัม ๑
อุปฺปาเต สฺปิเน จาปี	ลกฺขณฺเส สฺสฺสิภิโต
ปวตฺตมานัม มนฺตปฺทัม	ธารายามิ อหัม ตทา ๑
อโนมทสฺสี ภควา	โลกเชฏฺโง นราสโก
วิเวกกาโม สมพฺพุโธ	หิมวณฺตัม อุปาคมิ ๑

อชโฆคเหตฺวา หิมวณฺต์ อคฺโค การุณฺโโก มุนิ
ปลฺลงกํ อากุชิตฺวาน นิสฺสีทิ ปุริสุตฺตโม ฯ
ตมทฺทสาหิ สมฺพุทฺธิ สปฺปภาสํ มโนรมํ
อินฺทิวรว ชลิตํ อาทิตฺตํ หุตฺตาสนํ ฯ
ชลนฺต์ ทีปรุกุขํ วิชฺชชว ๑ คคณฺเย ยถา
สุมุลฺลํ สาลราชํ อทฺทสํ โลกนายกํ ฯ
อัย นาโค มหาวิโร ทุกฺขสฺสนฺตโกโร มุนิ
อิมํ ทสฺสนมฺมคฺมม สพฺพทูกฺขา ปมฺุจฺเจเร ฯ
ทิสฺวานนาหิ เทวเทวํ ลกฺขณํ อุปรารยฺี
พุทฺโธ นฺุ โข น วา พุทฺโธ หนฺนท ปสฺสสามิ จกฺขุมํ ฯ
สทฺสสารานิ จกฺกานิ ทิสฺสนฺติ จรณฺตตฺตเม
ลกฺขณานิสฺส ทิสฺวาน นินฺุจํ คณฺเณํ ตถาคเต ฯ
สมฺมชฺชณี คเหตฺวา สมฺมชฺชิตฺวานหิ ตทา
อภฺุจ ปุปฺเป สมานเตวา พุทฺธเสณฺุจํ อปฺุชยฺี ฯ
ปฺุชยิตฺวาน ตํ พุทฺธํ โอมติณฺณมนาสวํ
เอกํสํ อชินฺํ กตฺวา นมสฺสี โลกนายกํ ฯ
เยน ฅาณฺเณ สมฺพุทฺโธ วิหฺรติ อนาสโว
ตํ ฅาณฺํ กิตฺตยิสฺสสามิ สฺุณฺนถ มม ภาสโต ฯ
สมฺพุทฺธริมํ โลกํ สยมฺกุ อมิโตทย
ตว ทสฺสนมฺมคฺมม กงฺขาโสติ ตฺรนฺติ เต ฯ

#๑ ม. วิชฺชุตํ ฯ

ควํ สตุถา จ เกตุ จ   ธโซ ยูโป จ ปาณินํ
ปรายโน ปติฏฺฐา จ   ทีโป จ ทิปฺพุตฺตโม ๑
สกุทา สมฺพุทฺเต อุทกํ   ปเมตฺถุ อापฺพฺเพน วา
น เตวว ตว สพุพฺพญฺญ   ฌาณํ สกุทา ปเมตเว ๑
ธาวเรตฺถุ ปจวี สกุทา   จเปตฺวา ตฺถมณฺฑลเ
น เตวว ตว สพุพฺพญฺญ   ฌาณํ สกุทา ปเมตเว ๑
อากาสํ มินิตฺถุ สกุทา   รชชฺชนา ๑ อํกุเลน วา
น เตวว ตว สพุพฺพญฺญ   ฌาณํ สกุทา ปเมตเว ๑
มหาสมฺพุทฺเต อุทกํ   ปจวิญฺจาจิตฺตฺตฺตฺตเ
พุทฺธฌาณํ อุปาทาย   อุปฺมาโต น ยฺชชเร ๑
สเทวกสฺส โลกสฺส   จิตฺตํ เยสํ ปวตฺตติ
อนฺโตชาลิกตา เอเต   ตว ฌาณมฺหิ จกฺขุม ๑
เยน ฌาณน ปตฺโตติ   เกวลํ โภชฺมตฺตมํ
เตน ฌาณน สพุพฺพญฺญ   มทฺทสิ ปฺรติตฺถิเย ๑
อิมา คาถา ปเจตฺวาน   สฺรุจि นาม ตापโส
อชินํ ปตฺถริตฺวาน   ปจวิยํ นิสีทิ โส ๑
จฺจลลาสิตฺตสฺส สฺสทานิ   อชฺโฆคาโปห มหณฺณเว
อจฺจुकฺคโต ตาวเทว   คิริราชา ปวฺจจติ ๑
ตาว อจฺจुकฺคโต เนรฺ   อายโต วิตฺถโต จ โส
จฺจณฺณโต สงฺขเกเทน ๒   โกฏิสตฺตสฺส สฺสโย ๑

#๑ ม. รชชฺชยา ๑ ๒ ม. อณฺเฏเทน ๑

ลกฺเข จปิยมานมุหิ   ปริกฺขยมคจฺจถ
น เตวว ตว สพฺพณฺณ   ฌาณํ สกฺกา ปเมตเว ๑
สุขุมจฺฉิเกน ชาเลน   อุทกํ โย ปริกฺขิเป
เย เกจฺจ อุทเก ปาณา   อนฺโตชาลิตตา สิญฺ ๑
ตเถว หิ มหาวีร   เย เกจฺจ ปุถฺตติตฺถิยา
ทิกฺกุจฺฉิคฺคหณปฺกฺขนฺดา   ปฺรามาสฺเนน โมหิตา ๑
ตว สฺสุทฺเชน ฌาณฺเนน   อนาวรณทสฺสีนา
อนฺโตชาลิตตา เอเต   ฌาณนฺเต นาดิวตฺตเร ๑
ภควา จ ตมฺหิ สมเย   อโนมทสฺสี มหายโส
วฺภูจฺหิตฺวา สฺมาธฺมฺหา   ทิสฺส โอ โลกยฺหิ ชิโน ๑
อโนมทสฺสีมฺนิโน   นิสฺสโก นาม สาวโก
ปฺริวฺโต สตสฺสทสฺเสหิ   สนฺตจิตฺเตหิ ตาทิภิ ๑
จิณฺสาสเวหิ สฺสุทฺเชหิ   นพฺภิกฺขเวหิ ตาทิหิ ๑
จิตฺตมณฺณาย พุทฺธสฺส   อุเปสฺสิ โลกนายกํ ๑
อนฺตลิกฺเข จิตฺตา ตตฺถ   ปทกฺขิณมกํสุ เต
นมสฺสสนฺดา ปณฺชลิกา   โอรุหุ ๒ พุทฺธสนฺติเก ๑
อโมทสฺสี ภควา   โลกเชฏฺโง นราสโก
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสิตฺวา   สิตํ ปาตุํ กริ ชิโน ๑
วรุโณ นามฺปฺญฺจาโก   อโนมทสฺสีสฺส สตฺถโน
เอกํสํ จีวรํ กตฺวา   อาปฺจุจฺฉิ โลกนายกํ ๑

#๑ ม. ฉายิกิ ๑ ๒ ม. โอตฺรุ ๑

โก นุ โข ภควา เหตุ สิตกมมสฺส สตฺถุโน
น หิ พุทฺธา อเหตุหิ สิตํ ปาตุํ กโรนฺติ เต ฯ
อโนมทสฺสี ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก
ภิกฺขุขมฺมุเน นิสิตฺติวา อิมํ คาลํ อภาสถ ฯ
โย มํ ปุปุเพน ปุเชติ ฌานญจาปี อนฺตุถวิ
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺฆาถ มม ภาสโต ฯ
พุทฺธสฺส ภิรมญฺจาย สพุเพ เทวา สมานุสา ๑
สทฺธมํ โสตุกามา เต สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมม ฯ
ทสฺสุ โลกธาตฺสู เทวกายา มหิทฺธิกา
สทฺธมํ โสตุกามา เต สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมม ฯ
หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺติ เสนา จ จตฺรงฺคินี
ปริวารสฺสนฺติมํ นิจฺจํ พุทฺธปุชฺชายิํ ฝลํ ฯ
สญฺชี ตฺริยสฺสทฺธานิ เภริโย สมลฺงฺกตา
อุปญฺจิสฺสนฺติมํ นิจฺจํ พุทฺธปุชฺชายิํ ฝลํ ฯ
โสฬสฺสิตฺถิสฺสทฺธานิ นาริโย สมลฺงฺกตา
วิจิตฺตวตฺถาภรณา อามตฺตมณฺเฑญฺจลา ฯ
อาพารมฺุขา ๒ หฺสฺลา สฺสญฺญา ตฺนุขมฺมิมา
ปริวารสฺสนฺติมํ นิจฺจํ พุทฺธปุชฺชายิํ ฝลํ ฯ
กปฺปสฺตสฺสทฺธานิ เทวโลเก รมิสฺสติ
สทฺสสฺสทฺตํ จกฺกวตฺติ ราชา รญฺเฐ ภวิสฺสติ ฯ

#๑ ม. สมากตา ฯ ๒ โป. อพารปฺมหา ฯ

สหสฺสกุขตฺตํ เทวินุโท เทวราชํ กริสฺสติ
 ปเทสราชํ วิปลํ คณนาโต อสงฺขยํ ฯ
 ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ
 พุราหฺมณิสาริยา นาม ชารยิสฺสติ กุจฺฉินา ฯ
 มาตุยา นามโคตฺเตน ปญฺญาวยิสฺสติยํ นโร
 สารีปฺตฺโตติ นามเนน ติกฺขปฺญโธ ภวิสฺสติ ฯ
 อสีติโกฏฺฐิ จฑฺฑเตตฺวา ปพฺพชิสฺสติกิลฺยจโน
 คเวสนุโต สนฺติปทํ จริสฺสติ มหิ อิมํ ฯ
 อปริเมยฺเย อโธ กปฺเป โอกกาทกฺกุสสมฺภโว
 โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
 ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
 สารีปฺตฺโตติ นามเนน เหสฺสติ อกฺคสาวโก ฯ
 อยํ ภากิรสี คงฺกา หิมวฺนตา ปภาวิตา
 มหาสมฺพุทฺทมปฺเปติ ตปฺปยฺนฺตี มโหทธิ ฯ
 ตเถวายํ สารีปฺตฺโต สกฺโก ตีสุ วิสฺสารโท
 ปญฺญาเย ปารมี คณฺฐวา ตปฺปยิสฺสติ ปาณินอ ฯ
 หิมวฺนตํ อฺปาทาย สาคฺรณฺจ มโหทธิ
 เอตฺถนฺตเร ยํ ปุพฺพินํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
 ตมฺปิ สกฺกา อเสเสน สงฺขยาตุํ คณฺนา ยถา
 น เตวว สารีปฺตฺตสฺส ปญฺญาเยนฺโต ภวิสฺสติ ฯ

ลกฺเข จปิยมานมุหิ	จีเย กงฺคาย วาลุกา
น เตวว สาริปุตฺตสฺส	ปญฺญาณนฺโต ภวิสฺสตี ฯ
มหาสมฺมุเท อุมิโย	กณฺนาโต อสงฺขยา
ตเถว สาริปุตฺตสฺส	ปญฺญาณนฺโต น เหฺสฺสตี ฯ
อาราธยิตฺวา สมฺพุทฺธิ	โคตมํ สกฺขยฺจํคฺว
ปญฺญา ย ปารมี คณฺตุวา	เหฺสฺสตี อคฺคสาวโก ฯV
ปวตฺตติํ ฆมฺมจกฺกํ	สกฺขยฺจํคฺว เตาทีนา
อนฺวตฺตติสฺสตี สมฺมา	วสฺสนฺโต ฆมฺมวฏฺฐิโย ฯ
สพฺพเมตํ อภิญฺญา	โคตโม สกฺขยฺจํคฺว
ภิกฺขุสงฺฆเณ นิสีทิตฺวา	อคฺคภูจฺจานเณ จเปสฺสตี ฯ
อโห เม สุกตํ กมฺมํ	อโนมทสฺสตีสฺส สตฺถุโน
ยสฺสสาริการิ ๑ กตฺวาน	สพฺพตฺถ ปารมี คโต ฯ
อปริเมยฺเย กตํ กมฺมํ	ผลํ ทสฺเสสฺสี เม อิธ
สมฺมุตฺโต สรวะโกว	กิลเส ฌาปยิ อหํ ฯ
อสงฺขตํ คเวสนฺโต	นิพฺพานํ อจลํ ปทํ
วิจันฺติ ติตฺถิเย สพฺเพ	เอสาหํ สํสรี ภาเว ฯ
ยถาปี พฺยาธิโก โปโส	ปริเยเสยฺย โอสถํ
วิจเณยฺย ฐนํ สพฺพํ	พฺยาธิโต ปริมุตฺติยา ฯ
อสงฺขตํ คเวสนฺโต	นิพฺพานํ อมตํ ปทํ
อพุทฺโปกิณฺณํ ปญฺจสตํ	ปพฺพชฺรี อิติปพฺพชฺรี ฯ

#๑ ม. ยสฺสสาริ การิ ฯ

ชฎาย ภารภริโต อชินุตฺตรนิवासหิ ๑
อภิณฺวาปารมี คณฺตุวา พุรหุมนโลกํ อคณฺณหิ ๑
นคฺติ พาหิรเก สุทฺธิ จเปตฺวา ชินสาสนํ
เย เกจิ พุทฺธิมา สตุตา สุชณฺณติ ชินสาสนเน ๑
อตฺถกามิ ๒ มมเมตํ น หิ นิสี อหิ อิติ
อสงฺขตํ คเวสนฺโต กุติตฺถํ สยจรี อหิ ๑
ยถา สารตฺถโก โปโส กทลึ เจตฺวาน ฆาลเย
น ตตฺถ สาริ วินฺทเยย สารเน ริตฺถโก หิ โส ๑
ตเถว ติตฺถิยา โลเก นานาทิฏฺฐิ พหุ ชนา
อสงฺขเตน ริตฺธา เต สารเน กทลึ ยถา ๑
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต พุรหุมนนฺธ อโหสหิ
มหาโภกํ ฌทฺทยิตฺวาน ปพฺพชรี อนคาริยิ ๑
ปจฺมภาณวาริ ๑
อชฺฌายโก มนฺตฺชโร ตินฺณํ เวทาน ปารคฺ
พุราหุมนโณ สยชโย นาม ตสฺส มฺเเล วสามหิ ๑
สาวโก เต มหาวีร อสฺสชิ นาม พุราหุมนโณ
ทฺุราสโท อุกฺคเตโช ปิณฺฑาย จรติ ตทา ๑
ตมทฺทสาสี สປฺปณฺณิ มฺุณี โมนเ สมหิตฺ
สนฺตจิตฺตํ มหานาคํ สฺุผลลํ ปทฺุมิ ยถา ๑

#๑ ม. อชินุตฺตรนิวาสน ๑ ๒ ม. อตฺถกามมยิ เอตํ น ยิทํ อิติหิตฺติหิ ๑

ทิสฺวา เม จิตฺตมฺปฺปชฺชิ สฺวทนต์ฺ สฺวทฺธมานสํ
อุสภํ ปวริ วิริ อรหํภี ภวิสฺสตี ๑
ปาสาทิโก อิริยตี อภิรุโป สฺวสฺวโต
อุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต อมตทสฺสี ภวิสฺสตี ๑
ยณฺณนาหิ อุตฺตมตฺถิ ปุจฺเจยฺยํ ตฺถุจฺจมานสํ
โส เจ ๑ ปุญฺโจ กถิสฺสตี ปฏิปุจฺจามหนตฺทา ๑
ปิณฺฑทจาร์ ๒ จรณตฺสส ปจฺฉโต อคมาสหํ
โอภาสํ ปฏิมาเนนฺโต ปุจฺฉิตฺตํ อมตํ ปทํ ๑
วิณฺฑเร อนฺนปฺปตฺตํ อฺปนฺนตฺวาน ปุจฺฉหํ
กถิ โคตฺโตตี ตฺวํ วิริ ๓ กสฺส สิสฺโสตี มาริส ๑
โส เม ปุญฺโจ วียากาสิ อสมภีโตว เกสรี
พฺพุโร โลเก สมฺปฺปนฺโน ตสฺส สิสฺโสเมหิ อวฺโส ๔ ๑
กิตฺติสฺสเน มหาวิริ อณฺชาต มหายส ๕
พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ชมฺมํ สาธุ เม กถยสฺสุ โภ ๑
โส เม ปุญฺโจ กถิ สพฺพิ กมฺภีริ นิปฺพณํ ปทํ
ตณฺหาสฺลลสฺส หนตฺตารี สพฺพทฺถุขาปฺนฺทหนํ ๑
เย ชมฺมา เหตุปภวา เตสํ เหตุํ ตถาคโต อหา
เตสญฺจ โย นิโรโร เอวฺวาที มหาสมโณ ๑
โสหํ วิสฺสชฺชิตฺเต ปญฺเฬห ปจฺฉมํ ผลมชฺฉกํ
วิโร วิมโล อาสิ สฺวตฺวาน ชินฺสาสนํ ๑

#๑ ม. ย. เม ๑ ๒ ม. ปิณฺฑทปาตํ ๑ ๓ ย. ธีริ ๑ ๔ ย. สวโก ๑ ๕ ย. มหายโส ๑

สุตวาน มุณีโน วากุຍิ ปสฺสิตฺวา ฌมฺมมุตฺตมํ
ปรีโยคาพุทฺธสฺสโม อิมํ คาลํ อภาสํ ๑
เอเสว ฌมฺโม ยถิ ตาวเทว ปจฺจพฺยุถา ปทมโสภิ
อทิจฺฉํ อพฺภตฺตีตํ พหุเกหิ กปฺปนฺนุเตหิ ๑
โยหํ ฌมฺมํ คเวสฺนุโต กุติตฺเต สลฺยจรี อหํ
โส เม อตุโถ อนฺุปฺปตฺโต กาโล เม นปฺปมชฺชิตฺตุ ๑
โตสิโตหํ อสฺสชिณา ปตฺวาน อจฺฉํ ปทํ ๑
สหายกํ คเวสฺนุโต อสฺสมํ อคฺมาสํ
ทฺูโรโตว มมํ ทิสฺวา สหาโย เม สฺสิจฺฉิโต
อิริยาปถสฺมปฺนโน อิทํ วจฺนฺมพฺุริ ๑
ปสฺนฺนฺมฺุขเนตฺโตสิ มุณีภาโวว ทิสฺสติ
อมตาริโกโต กจฺฉิ นิพฺพานํ อจฺจุตํ ปทํ ๑
สุภานฺุรูปฺโ อายาสิ อานณฺุชการิโต วิย
ทฺุโนโตว ๑ ทฺุนตทมเถ ๒ อฺุปสฺนฺุโตสิ พฺุราหฺมณ ๑
อมตํ มยา อธิคตํ โสภกสฺลฺลวิโนทฺุณํ
ตฺุวปี ตํ อธิคจฺฉเหหิ ๓ กจฺฉาม พุทฺุทฺุสนฺุติกํ ๑
สาธฺุติ โส ปฏฺุิสฺสุตฺวา สหาโย เม สฺสิจฺฉิโต
หตฺุถน หตฺุถํ คณฺุหิตฺวา อฺุปากมฺุม ตวฺุนฺุติกํ ๔ ๑
อฺุโกปี ปพฺุพชิสฺสาม สกฺุยปฺุตฺต ตวฺุนฺุติเก ๑
ตวฺุ สาสนมฺาคมฺุม วิหฺุราม อนาสวา ๑

#๑ ย. จ ๑ ๒ ม. ทนฺตทมโถ ๑ ย. อุตฺตทมเถ ๑ ๓ ม. อธิคจฺฉเหหิ ๑

#๔ ย. อฺุปากมฺิ สตฺุถฺุ สนฺุติกํ ๑

โกลิโต อิทฐิยา เสฏฺโฐ อหิ ปณฺณาย ปารโค
อุโฆว เอกโต หุตฺวา สาสนํ โสภยาม เส ฯ
อปฺริโยสิตสงฺกปฺโป กุติตุเถ สณฺจรี อหิ
ตว ทสฺสนมามมฺม สงฺกปฺโป ปุริโต มม ฯ
ปจฺจวิยํ ปตฺติญฺจาย ปุปฺพนฺติ สมเย ทูมา
ทิพฺพา คนฺธา สมปฺวนฺติ โตเสนฺติ สพฺพปาณินฺ ฯ
ตเถวํ มหาวีรํ สกฺยปฺตฺต มหายสํ
สาสเน ว ๑ ปตฺติญฺจาย สมเยสามิ ปุปฺพิตฺถํ ฯ
วิมฺตฺติปฺปฺพเมสนฺโต กวตฺตํสารโมจนํ
วิมฺตฺติปฺปฺพลาเภน โตเสมิ สพฺพปาณินฺ ฯ
ยาวตา พุทฺธเขตฺตมฺหิ จเปตฺวาน มหามุณี
ปณฺณาย สทิสํ นตฺถิ ตว ปฺตฺตสฺส จกฺขุม ฯ
สุวีนิตา จ เต สิสฺสา ปริสา จ สฺสิกฺขิตา
อุตฺตเม ทมเถ ทนฺตา ปริวารเณติ ตํ สทา ฯ
ฌายี ฌานรตา ธีรา สนฺตจิตฺตา สมหิตา
มุณี โมนฺยสมฺปนฺนา ปริวารเณติ ตํ สทา ฯ
อปฺปิจฺฉา นิปกา ธีรา อปฺปาหารา อโลลฺปา
ลาภาลาเภน สนฺตญฺจา ปริวารเณติ ตํ สทา ฯ
อารญฺญิกา รุตฺรตา ฌายีโน ลฺลฺขจิวฺรา
วิเวกาภิตา ธีรา ปริวารเณติ ตํ สทา ฯ

ปฏิบัติปณนา ผลภูชา จ เสขา ผลสมงฺคิโน
อาสีสกา ๑ อุตฺตมตฺถิ ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
โสตปาปฺนนา จ วิมลา สกทาคามิโน จ เย
อนาคามี จ อรหา ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
สติปฺภฺจฺจานกฺุสลา โภชฺฌนฺทวณฺณารตา
สาวกา โว ๒ พหุ สพฺเพ ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
อิทฺธิปาเทสุ กุสลา สมาธิภาวนารตา
สมฺมปฺปชานมนฺนุยฺตฺตา ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
เดวิชฺชา นพฺภิกฺขุณา จ อิทฺธิยา ปารมี คตา
ปฺลฺลย ปารมิมฺปตฺตา ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
อิทิสสา ๑ โว ๒ มหาวีร ทว สิสฺสา สฺสูสิกฺขิตา
ทฺุราสทา อุกฺกเตชา ปริวารนฺติ ตํ สทา ฯ
เตหิ สิสฺเสหิ ปริวฺโต สลฺยเตหิ ตปฺสฺสิสิ
มิกฺราชาวสมฺภิโต อฺุพฺุราชาว โสภสิ ฯ
ปจฺวิยฺ ปตฺติจฺาย รุหนฺติ ขรณฺีรฺุหา
เวปฺลฺลตฺตํ ปาปฺณนฺติ ผลญจ ทสฺสยนฺติ เต ฯ
ปจฺวิสฺสิทิสฺ ทฺุวฺสิ สกฺยปฺตฺต มหายส ฯ
สาสเน เต ปตฺติจฺาย ลภนฺติ อมตํ ผลํ ฯ
สินฺธุ สรฺสฺสตี เจว นทฺิโย จนฺทภาคิโก ๔
คจฺกา จ ยมนฺนา เจว สรฺภู จ อโถ มหิ ฯ

#๑ ม. อาสีสกา ฯ ๒ ม. ย. เต ฯ ๑ ม. ย. เอทิสสา ฯ ๔ ย. นทฺิยา จนฺทภาคิโย ฯ

เอตาสํ สนมมานานํ   สาคโร สมปฏิบัติ
ชหฺนฺติ ปุริมํ นามํ   สาคโรเตวว ฌายติ ฯ
ตเถวิเม จตุวณฺณา   ปพฺพชิตฺวา ตวฺนฺติเก
ชหฺนฺติ ปุริมํ นามํ   พุทฺธปฺตฺตาติ ฌายเร ฯ
ยถาปี จนฺโท วิมโล   กจฺฉํ อากาธธาตุยา
สพฺเพ ตารคณฺ โลกํ   อากาย อติโรจติ ฯ
ตเถว ตฺวํ มหาวีร   ปริวฺโต เทวมานุเส
พุทฺธกฺเขตฺตํ อติกมฺม   ชลฺลํ สพฺพทา ตฺวํ ฯ
กมฺภีเร อญฺฺจिता อุมิ   น เวลํ อตีวตฺตติ
สพฺพเวลํ ปมุสฺสนฺติ   สญฺจณฺณา วิกิริณฺติ ตา ฯ
ตเถว ติตฺถิยา โลกํ   นานาทิฏฺฐี พหุ ชนา
ธมฺมํ ตริตฺถกามา เต   นาตีวตฺตนฺติ ตํ มฺหิ ฯ
สเจ จ ๑ ตํ ปาปฺณนฺติ   ปฏฺิวารเห ๒ จกฺขุม
ตวฺนฺติกํ อฺปาคนฺตฺวา   สญฺจณฺณาว ภาวฺนฺติ เต ฯ
ยถาปี อฺทเก ชาตา   กุมฺพทา มนฺทาลกา ๓ พหุ
อฺปลิมฺปนฺติ โดเขน   กทฺทมกฺลเลน จ ฯ
ตเถว พหฺกา สตฺตา   โลกํ ชาตา วิรุหเร
อทฺทฺทิตา รากโทเสน   กทฺทเม กุมฺพํ ยถา ฯ
ยถา ปทฺมํ ชลฺลํ   ชลฺมชฺเฒ วิโรจติ ๔
น โส ลิมฺปติ โดเขน   ปริสุทฺโธ หิ เกสรี ฯ

#๑ ย. ว ฯ ๒ ม. ย. ปฏฺิวาเทหิ ฯ ๓ ย. มทฺทาลกา ฯ ๔ ม. ย. วิรุหติ ฯ

ตเถว ตูวั มหาวีร โลก ชาโต มหามุณี
 โนปลิมปสี โลกน โตเยน ปทุมม ยถา ฯ
 ยถา หิ รummเก มาเส พหู ปุပ္พนติ วาริชา
 นาตีกุกมนติ ตัม มาสั สมโย ปุပ္พนาย โส ฯ
 ตเถว ตูวั สกยปุตต ๑ ปุပ္พิโต เต วิมุตติยา
 สาสัน นาทิวตตุนติ ปทุมม วารินา ยถา ฯ
 สุปุပ္พิโต สาลราชาว ทิพพคณฺฐึ ปวายติ
 อณฺณสาเลหิ ปริวุโต สาลราชาติโสภติ ๒ ฯ
 ตเถว ตูวั มหาวีร พุทฺธฅาณน ปุပ္พิโต
 ภิกฺขุสงฺฆน ปริวุโต สาลราชาว โสภติ ฯ
 ยถาปี เสโล หิมวา โอสโล สพฺพปาณิน
 นาคานํ อสุรานณฺจ เทวานํ อาลโยปิจ ฯ
 ตเถว ตูวั มหาวีร โอสโล วिय ปาณิน
 เตวิชฺชา นพฺภิญฺญา จ อิทฺธิยา ปารมี คตา ฯ
 อนฺุสติฏฺฐา มหาวีร ตยา การุณิเกน เตh
 รมนฺติ ชมฺมรติยา วสนฺติ ตว สาสเน ฯ
 มิคราชา ยถา สีโห อภินิกฺขมฺม อาสยา
 จตฺตทฺทิสสา ๓ วิโลเกตฺวา ติกฺขตฺตํ อภินาทติ ๔ ฯ
 สพฺเพ มิกา อุตฺตสนฺติ มิคราชสฺส คชฺชโต
 ตถา หิ ชาติมา เอโส ปสฺสุ ๕ ตาเสติ สพฺพทา ฯ

#๑ ม. มหาวีร ฯ ๒ ม. ย. สาลราชาว โสภติ ฯ ๓ ม. จตฺตทฺทิสานูวิโลเกตฺวา ฯ

#๔ ย. อภินาทิ ฯ ๕ ม. ย. ปสฺสุ ฯ

คชชโต เต มหาวีร พสุชชัย ปกมปติ
โพชนैया ปพุชฌนติ ตสนฺติ มารกายิกา ฯ
ตสนฺติ ติตฺถิยา สพฺเพ นทโต เต มหามุณี
กาคเสนาว วิพฺภนฺตา มิคฺรณฺวา ยถา มิกา ฯ
เย เกจิ คณฺโณ โลกํ สตุถาโรติ ปวฺจฺจเร
ปรมฺปรากตํ ฌมฺมํ เทเสนฺติ ปริสาย เต ฯ
น หเว ตฺวํ มหาวีร ฌมฺมํ เทเสสิ ปาณินํ
สามํ สจฺจํ วิพฺษุณฺตีว ภาวํ โพธิปฺกฺขิกํ ฯ
อาสยานุสํ ยถา อธิษฺฐิตานํ พลาพลํ
ภพฺพาทพฺเพ วิทิตฺวาน มหาเมโฆว คชชติ ฯ
จกฺกวาพฺปริยฺนฺตา นิสินฺนา ปริสา ภเว
นानาทิฏฺฐิ วิจินฺเตนฺติ วิมฺติจฺเจทนาย ตํ ฯ
สพฺเพสํ จิตฺตมณฺเฑน โอปมฺมกฺุสโล มุณี
เอกํ ปญฺหํ กเถนฺโตว วิมฺตี ฉินฺทิ ปาณินํ ฯ
อุปฺทิสาสฺทิสฺเสหฺว ๑ วสุธา ปูริตา ภเว
สพฺเพว เต ปญฺชลิกา กิตฺตยฺ โลกนายกํ ฯ
กปฺปํ วา เต กิตฺตยฺนฺตา นานาวณฺเณหิ กิตฺตยฺ
ปริเมตฺตุน กปฺเปยฺยํ ๒ อปฺเปเมยฺโย ตถาคโต ฯ
ตถา ๓ สกนฺ ธาเมน กิตฺติโต หิ มหาชินฺโน ๔
กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺตา เอวเมว ปกิตฺตยฺ ฯ

#๑ ม. อุปฺทิสฺสทิสฺเสหฺว ฯ ๒ ม. สกฺเกยฺยํ ฯ ๓ ม. ปฺเปยฺยํ ฯ ๔ ม. ยถา ฯ

#๔ ม. มยา ชินฺโน ฯ

สเจ หิ โภจitechโว วา มนุสโส วา สุกฺขิโต
ปเมตฺถุ ปริกฺขเปยฺย ๑ วิฆาตฺว ลเภยฺย โส ๑
สาสเน เต ปตฺติจาย สกฺขปฺตฺต มหายส
ปญฺญา ย ปารมี คนฺตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ตฺตฺถิเย สมฺปมทฺทามิ วตฺเตมิ ชินสาสนํ
ธมฺมเสนาปติ อชฺช สกฺขปฺตฺตสฺส สาสเน ๑
อปริเมยฺเย กตฺถ กมฺมํ ผลํ ทสฺเสตี เม อิท
สุมฺตฺโต ๒ สรวะโคว กิเลส ฌาปยิ มม ๑
โย โภจิ มนุสฺส ภาโร ชาเรยฺย มตฺถเก สทา
ภาเรน ทฺถุจฺจิตฺโต อสฺส ภาโร หิ ภริโต ตถา ๑
ทฺถุมาโน ตฺถุคฺคิหิ ภเวสฺส สฺสรี อหํ
ภริโต ภวภาเรน เนรฺ อุกฺกฺริโต ยถา ๓ ๑
โอโรปิโต จ เม ภาโร ภวา อุกฺกฺมาภูติตา มยา
กธฺมึยฺย กตฺถ สพฺพิ สกฺขปฺตฺตสฺส สาสเน ๑
ยวตฺตา พุทฺธเขตฺตมฺหิ จเปตฺวา สกฺขปฺจฺจว
อหํ อุกฺกโคมฺหิ ปญฺญา ย สทฺธิโส เม น วิชฺชติ ๑
สมาธิมฺหิ สุกฺกสโล อิทฺธิยา ปารมี คโต
อิจฺจมาโน อหํ ๔ อชฺช สหสฺสํ อภินิมฺมิเน ๑
อนฺนปฺพุพฺพวิหารสฺส วสฺสิญฺจโต มหามฺุณิ
กเถสิ สาสนํ มยฺหํ นิโรโร สยณํ มม ๑

#๑ ย. ปุริตฺถุ ปริกฺกฺเทยฺย ๑ ๒ ม. สุกฺขิตฺโต ๑ ย. สุกฺขิตฺโต ๑ ๓ ม. ย. คิริ

#อุจฺจาริตฺโต ยถา ๑ ๔ ม. จหํ ๑ ย. วหํ ๑

ทิพพจกัฏฐิ วิสุทฺธิ เม สมาริกุสโล อหิ
สมมปฺปชานมฺนุยุตฺโต โโพชฌงฺคภาวนารโต ฯ
สาวเกน หิ ปตฺตพฺพิ สพฺพเมว กตํ มม ๑
โลกนาลํ จเปตฺวาน สทิสโส เม น วิชฺชติ ฯ
สมาปตฺติมฺหิ ๒ กุสโล ฌานวิโมกฺขานํ ชิปปํ ปฏฺฐิตํ
โโพชฌงฺคภาวนารโต สาวกฺคณฺสปารมี คโตสมิ ฯ
สาวกฺคณฺมุสฺเสน ๓ พุทฺธิยา ปุริสฺสูตฺตมการวา ๔
สทฺธาสงฺกหิตํ จิตฺตํ [๕] สทา สพฺรหฺมจาริสฺสุ ฯ
อุทฺทฐฺทาโฆว ๖ สปิโป ฉินฺนวิสาโฆว อุตฺโท
นิกฺขิตฺตมานทปฺโปว อูเปมิ ครุการเวน กณฺโณ ฯ
ยทฺธิ รูปิณี ภเวยฺย ปญฺญา เม วสุ ปตฺติํ ๗ สเมยฺย
อนมทฺสฺสิสฺส ภควโต ผลเมตฺถ ฌานถวณาย ฯ
ปวตฺติตํ ฐมฺมจกัฏฺถิ สกฺยปฺตฺเตน ตาทินา
อนฺวตฺเตมฺหิ สมฺมา ฌานถวณายิทํ ผลํ ฯ
มา เม กทาจิ ปาปิจุโธ สเมโต หินฺนวิริโย
อปฺปสฺสุโต อนาจาโร ๘ สเมโต กตฺถจฺจิ อหุ ฯ
พหุสฺสุโต จ เมธาวิ สีเลสุ สฺสสมาหิโต
เจโตสมถานฺยุตฺโต อปี มุทฺธนิ ติฏฺฐจฺจ ฯ
ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว ๙ ยาวนฺเตตฺถ สมากตา
อปฺปิจฺฉา โหถ สนฺตุจฺฉา ทานํ ทตฺวา สทา อหุ ๑๐ ฯ

#๑ ม. มยา ฯ ยู. มมฺ ฯ ๒ ม. สมาปตฺติณิ ฯ ยู. สมาปตฺติวินยกุสโล ฯ ๓ ม. ยู.

#สาวกฺคณฺเณนาปี มุสฺเสน ฯ ๔ ม. ปุริสฺสูตฺตมการวา ฯ ๕ (ย) ฯ ๖ ม. ยู. อุทฺทฐฺวิโสว ฯ

#๗ ม. วสุมตฺตีปี น สเมยฺย ฯ ๘ ม. อนาทโร ฯ ๙ ม. ยู. ภทฺนเต ฯ

#๑๐ ม. ยู. ฉายี ฌานรตา สทา ฯ

ยมหิ ปจมี ทิสวา   วิโร วิมโล อหุ ๑
 โส เม อจริโย วีโร ๒   อสฺสชि นาม สวโก ๑
 ตสฺสาคํ สวโก อชฺช ๓   ชมฺมเสนาปตี อหุ ๑
 สพฺพตฺถ ปารมี ปตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 โย เม อจริโย อาสิ   อสฺสชิ นาม สวโก
 ยสฺสํ ทิสายํ วสตี   อสฺสชิสฺสํหิ กโรมฺหํ ๑
 มม กम्मํ สริตฺวาน   โคตโม สกฺยปฺจฺจโก
 ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสํทิตฺวา   อคฺคกฺกุจฺจเน จเปตี มํ ๑
 [๔] ปฏฺฐิสฺสํภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๕ ๑
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา สารีปฺตฺโต เต โร อีมา กถาโย

อภาสิตถาติ ๑

    สารีปุตตตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตฺตถํ มหาโมกฺคกฺกุลาณตฺเถรอปทานํ (๒)

[๔] อโนมทสฺสํ ภควา   โลกเชฏฺโง นราสโก
 วิหาสิ หิมวณฺตมฺหิ   เทวสงฺฆปฺรภุชโต ๑
 วรุโณ นาม นามเนน   นาคราชา อหํ ตทา
 กามรูปี วิภุพฺพามิ   มโหทฺธินิवासํ ๑

#๑ ม. ย. อหํ ๑ ๒ ย. วีโร ๑ ๓ ม. ย. ตสฺสาคํ อาหสา อชฺช ๑

#๔ ม. กิลเสนา ฉาปีตา มยฺหํ   ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา

มาโคว พนฺชนํ หิตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว

สฺวาคตํ วต เม อาสิ   พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺตฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

#๕ ม. สพฺพตฺถ อิตฺสทฺโท นตฺถิ ๑

อจนิกณิยคณิ หิตฺวา   คุริยํ ปญฺจเปสํหิ
สมฺพุทฺธํ ปรีวาเรตฺวา   วาเทสํ อจฺจรา ตทา ฯ
วิชฺชมาเนสุ ๑ คุริเยสุ   เทวคุริยานิ วชฺชยํ
อุภินฺนํ สทฺทํ สุตฺวาน   พุทฺโธปิ สมฺปพฺุชฺฌถ ฯ
นิมนฺตฺยิตฺวา สมฺพุทฺธํ   สกํ ภวานมฺุปากมึ
อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน   กาลมาโรจยึ อหํ ฯ
จีณาสวสฺหเสหิ   ปุริโต ๒ โลกนายโก
โองาเสนฺโต ทิสฺวา สพฺุพา   ภวานมฺุเม อุปากมิ ฯ
อุปฺวิภูจํ มหาวิริ   เทวเทวํ นราสภํ
ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺตปฺเปสึ ๑   อนฺนปฺาเนนหํ ตทา ฯ
อนฺุโมทมิ มหาวิโร   สยมฺภู อคฺคปฺุคฺคโล
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสึทิตฺวา   อิมฺา คาถา อภาสถ ฯ
โย โส สงฺฆํ อปฺุเชติ   พุทฺุชฺฌจ โลกนายกํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน   เทวโลกํ คมิสฺุสตี ฯ
สตุตฺสตุตฺตติกฺขตฺตุณฺจ   เทวราชํ กริสฺุสตี
ปจฺุพฺุยา รชฺชํ อญฺุจสตี   วสุธํ อาวสึสฺุสตี ฯ
ปณฺจปณฺณาสกฺขตฺตุํ จ   จกฺกวตฺติ ภวิสฺุสตี
โภกา อสงฺขยา ตสฺุส   อุปฺุชฺชิสฺุสนฺติ ตาวเท ฯ
อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กปฺุเป   โอกฺกาทกฺกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน   สตุถา โลเก ภวิสฺุสตี ฯ

#๑ ม. วิชชมาเนสุ คุเรสุ เทวา คุรานิ วชชยุ ฯ ย. อชชมาเนสุ ฯ ๒ ม. ปรีวโต ฯ

#ย. ปุริโต ฯ ๑ ม. ส ภิกฺขุสงฺฆํ ตปฺเปสึ ฯ

นिरยา โส จิตฺวาน มนุสฺสคฺคํ คมิสฺสติ
โกลิโต นาม นามเนน พุรุมพนฺธุ ภวิสฺสติ ฯ
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน กุสลมฺมูเลน โจทิตฺโต
โคตมสฺส ภาวโต ทฺติโย หุตฺสสฺสตี สาวโก ฯ
อารทฺธวิริโย ปหิตฺตฺโต อิทฺธิยา ปารมี คโต
สพฺพาสเว ปริณฺถาย นิพฺพายิสฺสตุยนาสโว ฯ
ปาปมิตฺตฺโตปนิสฺสาย กามราควลฺลํ คโต
มาตฺรี ปีตฺรณฺจาปี ฆาตยฺี ทฺถุจฺमानโส ฯ
ยํ โยนฺนุปฺปชฺชามิ นิริยํ อถ มานุสฺสํ
ปาปกมฺมสมฺมจฺจิตฺตํ ๑ ภินฺนสฺสีโส มรรมหํ ๒ ฯ
อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ จริโม วตฺตเต ภาโว
อิทาปี อิทิสฺสํ มยฺหํ มรณกาเล ภวิสฺสติ ฯ
ปวิเวกมฺนุยฺตฺโต สมาริภาวนารโต
สพฺพาสเว ปริณฺถาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ธฺรณฺีปี สุกมฺภีริ พหฺลํ ทฺถุปฺปชฺชิสฺสํ
วามจฺจุญฺเจน จาเลยฺยํ ๓ อิทฺธิยา ปารมี คโต ฯ
อสุมิมานํ น ปสฺสामी มาโน มยฺหํ น วิชฺชติ
สามเณเร อฺปาทาย ครุจิตฺตํ กโรมฺหํ ฯ
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมํ อภินิหฺร
ตมฺหํ ภูมฺี อนฺนุปฺปตฺโต ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยฺยํ ฯ

#๑ ม. ปาปกมฺมสมฺมจฺจิตฺตา ฯ ย. ปาปกมฺมสมฺมจฺจิตฺตํ ฯ ๒ ย. ภวามหํ ฯ

#๓ ม. ย. โขเกยฺยํ ฯ

ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา มหาโมคฺคฺคฺคฺคาโน เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

มหาโมคฺคฺคฺคฺคฺคาโนตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ มหากฺคฺคฺคฺคฺคาปทานํ (๑)

[๕] ปทุมุตฺตรสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน

นิพฺพุเต โลกนาถสฺมี ปุञฺช กุพฺพนฺติ สตฺถุโน ฯ

อุทฺทกฺคจิตฺตา ชนตา อาโมทิตปฺปโมทิตา

เตสุ สํเวกฺขาเตสุ ปีติ เม อุปฺปชฺชถ ๑ ฯ

ฌาติมิตฺเตเต สฺมาเนตฺวา อิทํ วจนมฺพฺรวิ

ปรินิพฺพุโต มหาวิโร หนฺนท ปุञฺช กโรมฺ เส ฯ

สาธฺฐติ เต ปฏิสฺสุตฺวา ภิกฺขุโย หาสํ ชนีสฺสุ เม

พุทฺธสฺมี โลกนาถสฺมี กาทาม ปุณฺณสฺสณฺจยํ ฯ

อคฺคฺมิยํ สฺวกตฺ กตฺวา สตฺหตฺถํ สฺมกฺคฺคตฺ

ทียพฺพตฺมํ หตฺถสฺตํปี วิมานํ นภฺมกฺคฺคตฺ ฯ

กตฺวาน อคฺคฺมิยํ ตตฺถ กุสฺลปฺนฺตีหิ จิตฺติตฺ

สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา เจตฺติยํ ปุชฺชุตฺตมํ ฯ

#๑ ม. ย. อุทฺปชฺชถ ฯ

อศุกิกุขณุ โชว ชลติ	สาตราชาว ผลลิตโต ๑
อินทลภูจิว อากาเส	โอภาสติ ๒ จตุททิสา ๑
ตตุถ จิตต์ ปสาเทตวา	กตุวาน กุสลัม พหุ
ปุพพกมมัม สริตวาน	ติทลัม อุปปชชหัม ๑
สทสยตุตต์ หยวาทิ	ทิพพยานัม อธิภูจิว
อุพพิทฐัม ฆานัม มยหัม	สตุตถกมมัม สมกุกคตัม ๑
กุกกาการสทสสานิ	สพพโสณณมยา อหุ ๓
ชลนติ สกเตเชน	ทิสา สพพา ปภาสยัม ๔ ๑
สนนติ อณเณปี นิยยูหา	โลहितงกมยา ๕ ตทา
เตปี โชตุนติ อากาย	สมนุตตา จตุโร ทิสา ๑
ปุลลณกมมาภินิพพตตา	กุกกาการา สุนิมมิตตา
มณิมยาปี โชตุนติ	ทิสทิลลัม ๖ สมนุตโต ๑
เตลลัม อุชฺชิตมานานัม	โอภาโส วิปุลโล อหุ
สพเพ เทเว อภิโกมิ	ปุลลณกมมสสิทัม ผลัม ๑
สภูจิกปฺปสทสสมหิ	อุพพิทฐุ นาม ขตุติโย
จาทูรณฺโต วิชิตาวี	ปจวี อาวสี อหัม
ตเถว ภาทเทก กปฺเป	ดีสกขตุตฺตัม อโอสหัม ๑
สกกมมาภिरทฺทโรมฺหิ	จกุกวตฺติ มหพพโล ๑
สตุตฺตรตนสมปฺนโน	จตุททิปมฺหิ อิสฺสโร
ตตุถาปี ฆานัม มยหัม	อินทลภูจิว อุกุกคตัม ๑

#๑ ม. อศุกิกุขณุ โชว ชลิตโต ก็สุโกอิว ผลลิตโต ๑ ยู... ชลิตโต... ๑ ๒ ม. โอภาเสติ ๑

#๓ ม. อหัม ๑ ยู. สพเพ โสวณณมยา อหัม ๑ ๔ ม. ยู. ปภาสยัม ๑

#๕ ม. นิยยูหา โลहितงกมยา ๑ ๖ ม. ยู. ทิสา ทส ๑

อายมโต จตุพพีสา   วิตุถาเรน จ ทฺวาทสา
รम्मกั ๑ นาม นครี   ทพฺหปการ โตรณั ๑
อายมโต ปณฺจสตั   วิตุถาเรน ตททฺตมกั
อาภินฺณั ชนกาเยหิ   ติทธานั ปุริ วิย ๑
ยถา สุจิมเร สุจิ   ปกฺขจิตฺตา ปณฺณวีสติ
อณฺณมณฺณั ปมฺภูณฺเณติ   อาภินฺณา โหติ สตฺตา ๒ ๑
เอวมปิ นครี มยฺหิ   หตฺถิสฺสรตฺสงฺกฺลั ๓
มนุสฺเสหิ ตทาภินฺณั   รम्मกั ๑ นครุตฺตมั ๑
ตตฺถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ   ปุณฺ เทวตฺตตฺ คโต
ภเว ปจฺฉิมเก มยฺหิ   อโหสิ กฺลสมฺปทา ๑
พฺรหฺมณฺณกฺลสมฺภูโต   มหารตฺนสฺลจโย
อสีติโกภฺปิโย หิตฺวา   หิรณฺณสฺส ปรีพฺพชึ ๔ ๑
ปฺภิสฺมภิทา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
นพฺภินฺณา สจฺฉิกตา   กตฺ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา มหากฺสฺสโป เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

มหากฺสฺสปตฺเตรสฺส อปทานั สมตฺตั ๑

#๑ ม. รम्मณั ๑ ๒ ม. อาภินฺณั โหติ ลงฺกตฺ ๑ ย. .. โหติ ตํ ตทา ๑

#๓ ม. หตฺถิสฺสรตฺสงฺกฺลั ๑ ๔ ม. หิรณฺณสฺสาปิ ปพฺพชึ ๑

ฉฏฐิ อนนุรุทตฺตเถราปทานิ (๔)ด

[๖] สุเมธิ ภควนุตทาหิ โลกเชฏฐิ นราสภิ
วูปกฏฐิ วิหรนุตติ อททสั โลกนายกั ฯ
อุปนคฺตฺวาน สมพฺพุทฺธิ สุเมธิ โลกนายกั
อณฺชลึ ปคฺคเหตุวาน พุทฺธเสฏฐิ อฺยาจหิ ฯ
อนุกมฺป มหาวิโร โลกเชฏฐิ นราสภ
ปทีปนฺเต ปทสฺสามิ รุกฺขมฺลุมฺหิ ฉายโต ฯ
อธิวาเสสิ โส ธีโร สยมฺภู วทตฺติ วโร
ทฺมุเส วิณิวิฆฺณิตฺวา ยนฺตํ โยเชตฺวหนฺตทา ๑ ฯ
สทสฺสวณฺณิปาทาสี พุทฺธสฺส โลกพนฺธุโน
สตุตทาหิ ปชฺชลิตฺวาน ปทีปา วูปสมฺมิตฺสุ ๒ ฯ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน เจตนาปณฺธิหิ จ
ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ วิมานํ อุปปชฺชหิ ฯ
อุปนฺนสฺส เทวตฺตํ พุยมฺโห ๑ อาสิ สฺนินฺมิตฺโต
สมนฺตโต ปชฺชลติ ทิปทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
อฏฐวิสติกฺขตฺตฺยจ จกฺกวตฺติ อโหสหิ
ทิวารตฺตฺยจ ปสฺสามิ สมนฺตา โยชนนฺตทา ฯ
สมนฺตา โยชนํ สพฺพิ วิโรเจมิ อหิ ตทา
สพฺเพ เทเว อภิโกมิ ทิปทานสฺสึทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. โยชียหิ ตทา ฯ ๒ ม. ทิปา วูปสมิตฺสุ เม ฯ ๓ ม. พุยมหิ อาสิ สฺนินฺมิตฺติ ฯ

#ยู. ถมฺโภ ฯ

ตีสกปุปานิ เทวินุโท   เทเว รชชฌการยี
น มํ เกจาติมณฺณนฺติ   ที่ปทานสุสิทํ ผลํ ฯ
สหสุสโลกํ ฌาณน   ปสฺสามิ สตฺถุสฺสเน
ทิพฺพจกฺขุํ อนุปฺปตฺโต   ที่ปทานสุสิทํ ผลํ ฯ
สุเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ   ตีสกปฺปสฺหสุสิโก ๑
ตสฺส ทีโป มยา ทินฺโน   วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิ จ อญฺฺจิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สฺสณฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อนุรฺุทฺโธ   เถโร อีมา กาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อนุรฺุทฺธตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺติ ฯ
สตฺตมํ ปุณฺณมนฺตานิปฺุตตฺถเรราปทานิ (๕)
[๗] อชฺฌมานโก มนฺตฺธโร   ตินฺณํ เวทาน ปารฺก
ปฺรฺกขฺโตมฺหิ สิสฺเสหิ   อฺุปกฺลณฺณี นรฺุตฺตมํ ฯ
ปทฺมตฺตโร โลกวิทฺว   อาหุติํ ปฏฺฐิภฺคโห
มม กมฺมํ ปกิตฺเตสฺสิ   สจฺฉิตฺเตน มหามฺุณี ฯ
ตาหํ ฐมฺมํ สุณฺิตฺวาน   อภิวาเทตฺวาน สตฺถุโน
อณฺุชฺฉี ปกฺคเหตฺวาน   ปกฺกามี ๒ ทกฺขินฺนามุโข ฯ

#๑ ม. ย. ตีสกปฺปสฺหสุสิโต ฯ ๒ ม. ปกฺกมี ฯ

สงขิตฺเตน สุณฺฑิตฺวาน วิตุถาเรน อเทสียี ๑
สพฺเพ สีสฺสา อตุตมฺนา สุตฺวาน มม ภาสโต ๑
สํ ทิฏฺฐี วิโนเทตฺวา พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาทฺยํ
สงขิตฺเตนปี เทเสมิ วิตุถาเรน ตเถวหิ ๑
อภิธมฺมณฺยลฺโยหิ กถาวตฺถุวิสฺสุทฺธิยา
สพฺเพสํ วิญฺญาเปตฺวาน วิหฺรามิ อนาสโว ๑
อิโต ปญฺจสฺเต กปฺเป จตุโร สุปฺปกาสกา
สตุตฺรตนสมฺปนฺนา จตุทฺธิปมฺหิ อีสฺสรา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺทิตฺตฺวา สจฺฉิกิตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถํ สฺทํ อายสฺมา ปุณฺโณ มนฺตานิปฺตฺโต เถโร อีมา
กาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปุณฺณสฺส มนฺตานิปฺตฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ อฺปาติตฺเถราปทานํ (๖)

[๘] นกฺเร หิ สวติยา สุชาโต นาม พุราหฺมโณ
อสีติโกฏฺฐิสฺนฺนิจโย ๒ ปหฺตฺชนฺนลฺลววา ๑
อชฺฌายโก มนฺตฺรโร ตินฺณํ เวทาน ปารคฺค
ลกฺขณฺณ อติหาเส จ สทฺธมฺเม ปารมี คโต ๑

#๑ ม. อภาสียี. ๑ ๒ ม. ย. อสีติโกฏฺฐินฺนิจโย ๑

ปรีพพชา เอกสขา โคตมา พุทธสาวกา
 จรกา ตาปสา เจว จรนฺติ มหิยา ตทา ฯ
 เตปี มํ ปรีวารนฺติ พุราหุมนฺ วิสฺสุโต อิติ
 พหู ชนา มํ ปุเชนฺติ ๑ นานํ ปุเชมิ กิณฺจินํ ฯ
 ปุชารหํ น ปสฺสามิ มานถุโธ อหํ ตทา
 พุทฺโธติ วจันํ นตฺถิ ตาว นฺุปฺปชฺชเต ชิโน ฯ
 อจฺเจเนน อโหระตฺตํ ปทุมุตฺตรนาถโก ๒
 สพฺพิ ตมํ วิโนเทตฺวา โลกเก อุปฺปชฺชิ จกฺขุมา ฯ
 วิตุถาริเก พหู ชณฺเณ ปุถุญฺเต จ สาสเน
 อุปากมิ ตทา พุทฺโธ นครี หํสสฺวหฺยํ ฯ
 ปิตฺตุ อตฺถาย โส พุทฺโธ ฐมมํ เทเสสิ จกฺขุมา
 เตน กาลเนน ปรีสา สมนฺตา โยชนํ ตทา ฯ
 สมฺมโต มนุชานํ โย ๑ สุนนฺโท นาม ตาปโส
 ยาวตา พุทฺธปรีสา ปุปฺเปหิจฺฉาถยิ ตทา ฯ
 จตฺตจฺจํ ปกาเสนฺโต เสฏฺฐเจ จ ปุปฺเปมณฺฑเป
 โกฏิสตฺตสฺสทฺธานํ ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ ฯ
 สตฺตฺตรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ วสฺสิตฺวา ฐมฺมวฺภูจฺฉิยา
 อภูจฺเจเม ทิวเส ปตฺเต สุนนฺทํ กิตฺตยิ ชิโน ฯ
 เทวโลกे มนุสฺเส วา สํสรนฺโต อัย ภเว
 สพฺเพสํ ปวโร หุตฺวา ภเวสฺส สํสริสฺสตี ฯ

#๑ ม. ย. พหูชฺชโน มํ ปุเชตี ฯ ๒ ม. ปทุมุตฺตรนาถโก ฯ ๓ ม. ย. โส ฯ

กปฺปสทตสทสสมฺหิ โอกกาทกกุลสมภโว
 โคตโม นาม นามเนน สตถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทิ โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 มนฺตานิปฺปุตฺโต ปุณฺณโณติ เหสฺสตี สตฺถุ สวาทโก ฯ
 เอวํ กิตฺติยิ สมฺพุทฺโธ สุนนํ ติปาปํ ตทา
 ทสฺสยฺนฺโต ชนํ สพุทฺ ติสฺสยฺนฺโต สกํ พลํ ฯ
 กตฺถชฺฉี นมฺสฺสนฺติ สุนนํ ติปาปํ ตทา ๑
 พุทฺเธ การิ กริตฺวาน โสเธสิ คตฺติมตฺตโน ฯ
 ตตฺถ เม อหุ สงฺกปฺโป สุตฺวาน มุนิโน วจํ
 อหํ ๒ การิ กริตฺตฺวา ยถา ปสฺสฺวาโม โคตมํ ฯ
 เอวํ จินฺตยิตฺวาน กิริยํ จินฺตยิ มมํ
 กุยาหํ กมฺมํ อจฺจรามิ ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร ฯ
 อยฺนจ ปาจิโก ภิกฺขุ สพุทฺปาจिन ๓ สาสเน
 วินยฺ เอกุณฺนิกฺขิตฺโต ตํ จานํ ปตฺถยิ ๔ อหํ ฯ
 อิทํ เม อมิตํ โภคํ อกฺโขภํ สากฺรฺูปมํ
 เตน โภเคน พุทฺธสฺส อารามํ มาปเย อหํ ฯ
 โสภณํ นาม อารามํ นครสฺส ปุรฺตถโต
 กตฺวา ๕ สทสฺสเสน สงฺฆารามํ อมาปยี ฯ
 กุฎฺฐาคารเ จ ปาสาทเ มณฺฑปเป หมฺมิเย कुหา
 จงฺกเม สุกเต กตฺวา สงฺฆารามเ ๖ อมาปยี ฯ

#๑ ม. ชนา ฯ ๒ ม. อหฺมฺปิ การิ กสฺสฺวาโม ฯ ๓ ม. สพุทฺปาจิสฺส ฯ ๔ ม. สพุทฺปาจิกฺกาสานเ ฯ

#๕ ม. ย. ปตฺถยเ ฯ ๕ ม. กิตฺติตฺวา ฯ ๖ ม. สงฺฆารามํ ฯ

ชนุตามริ อคฺคิสาลิ อโถ อุทกมาพกั
นุหानมริ มาปยิตฺวา ภิกฺขุสงฺฆสมุทฺทาสหิ ฯ
อาสนุทโย จ ปิจเก ปริโถเก จ ภาชเน
อารามิกณฺจ เกสชฺช สพฺพเมตฺ อทาสหิ ฯ
อารกฺขํ ปฏฺฐเปตฺวาน ปาการิ การยิ ทพฺหิ
มา นํ โกจิ วิเหเจสิ สนฺตจิตฺตาน ตาทินิ ฯ
อาวาเส ๑ สตฺสหฺสฺเส สงฺฆารามे ๒ อมาปยิ
เวปฺพลตฺตํ มาปยิตฺวา สมฺพุทฺธํ อุปนามยิ ฯ
นิฏฺฐาปีโต มยาราโม สมฺปฏฺิจฺจนํ ตฺวํ มุนิ
นियฺยาเทสฺสามิ ตํ ๓ ธีรํ อธิวาเสหิ จกฺขุม ฯ
ปทุมุตฺตโร โลกวิทู อาหุตฺติํ ปฏฺิจฺคโห
มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย อธิวาเสหิ นายโก ฯ
อธิวาสนมณฺเฑาย สพฺพมณฺเฑสฺส มहेสิโน
โกชนํ ปฏฺิยาเทตฺวา กาลมาโรจยิ อหิ ฯ
อาโรจิตฺมฺหิ กาลมฺหิ ปทุมุตฺตรนายโก
จีณาสวสฺสเสหิ อารามิ เม อุปาคมิ ฯ
นิสินฺนกาลมณฺเฑาย อนฺนปาเนน ตปฺปยิ
ภฺคฺตาวีกาลมณฺเฑาย อิทํ วจนมพฺุรวิ ฯ
กิตฺโต สตฺสหฺสฺเสนํ ตตฺตเกเนว การิตฺโต
โสภโน นาม อาราโม สมฺปฏฺิจฺจนํ ตฺวํ มุนิ ฯ

#๑ ม. สตฺสหฺสฺเสนาวาสิ ฯ ๒ ยู. สงฺฆารามิ ฯ ๓ ยู. เต วิริ ฯ ม. ตํ วิริ ฯ

อิมินา ภูมิตานเนน เจตนาปณิธีหิ จ
ภเว นิพพุตตมาโนหิ ลภามิ มม ปตฺถิตํ ฯ
ปฏิกุคฺคเหตุวา สมพุทฺโธ สงฺฆารามํ สุมาปิตํ
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ
โย โส พุทฺธสฺส ปาทาสี สงฺฆารามํ สุมาปิตํ
ตมฺหิ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺณถ มม ภาสโต ฯ
หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺถิตี เสนา จ จตฺรุงฺคินี
ปริวารเณตฺมิมํ นิจฺจํ สงฺฆารามสฺสิทํ ฝลํ ฯ
สภฺภูจฺิ ตฺรียสหสฺसानิ เภริโย สมลฺงฺกตา
ปริวารเณตฺมิมํ นิจฺจํ สงฺฆารามสฺสิทํ ฝลํ ฯ
ฉฬาสีตีสหสฺसानิ นาริโย สมลฺงฺกตา
วิจิตฺตวตฺถาภรณฺนา อามุตฺตมณฺนิกฺกณฺฑลา ฯ
อาพารมฺุขา ๑ หสฺสุลา สฺสุตฺถณฺนา ตนฺนุมชฺฉณฺนิมา
ปริวารสฺสุสนฺตฺมิมํ นิจฺจํ สงฺฆารามสฺสิทํ ฝลํ ฯ
ตีสภฺปฺปสหสฺसानิ เทวโลเก รมิสฺสุตฺติ
สหสฺสภฺกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชฺชํ กริสฺสุตฺติ ฯ
เทวราเชน ปตฺตพฺพิ สพฺพิ ปฏฺิถภิสฺสุตฺติ
อนฺนุโนโก โค หุตฺวาน เทวราชฺชํ กริสฺสุตฺติ ฯ
สหสฺสภฺกฺขตฺตํ จภฺกฺวตฺติ ราชฺา รภฺภูเจ ภวิสฺสุตฺติ ฯ
ปฺจพฺุยา รชฺชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสฺงฺขยํ ๒ ฯ

#๑ ม. ย. อาพารปฺมหา ฯ ๒ โป. ม. ย. อสฺงฺขยํ ฯ

กปฺปสฺตตสฺหสฺสมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสมฺภโว
 โคตโม นาม โคตฺเตน สตุธา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
 ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทิ โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 อุปาลี นาม นามเนน เหฺสฺสติ สตุถุ สวโก ฯ
 วินเย ปารมี ปตฺวา จานาจาเน จ โกวิท
 ชินฺสาสนํ ธารยฺนฺโต วิหริสฺสตินาสโว ฯ
 สพฺพเมตํ อภิญฺจาย โคตโม สกฺยปฺงฺคโว
 ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา เอตทกฺเค จเปสฺสติ ฯ
 อปริเมยฺยํ อุปาทาย ปตฺถेमิ ตว สาสนํ
 โส เม อตุโถ อนฺุปฺปตฺโต สพฺพทํโยชนกฺขโย ฯ
 ยถา สฺตุลาวุโต โปโส ราชทณฺฺฑเฑน ตชฺชิตฺโต
 สฺุเล สาดํ อวินฺทฺนฺโต ปริมฺตฺตีว อิจฺฉติ ฯ
 ตเถวาทํ มหาวีร ภาวทณฺฺฑเฑน ตชฺชิตฺโต
 กมฺมุสฺตุลาวุโต สนฺโต ปิปาสาเวทนาญฺจิตฺโต ฯ
 ภเว สาดํ น วินฺทามิ ทฺยฺหนฺโต ตีหิ อกฺกฺกิหิ
 ปริมฺตฺตี คเวสามิ ยถา จ ราชทณฺฺฑทฺโต ฯ
 ยถา วิสารโท ปฺริโส วิเสน ปรีปฺพิโต
 อคทํ โส คเวเสยฺย วิสฆาตายุปายนํ ๑ ฯ
 คเวสฺมานโน ปสฺเสยฺย อคทํ วิสฆาตกํ
 ตํ ปิวิตฺวา สุชํ อสฺส วิสฆาตา ปริมฺตฺติยา ฯ

#๑ ม. วิสฆาตายุपालนํ ฯ ยฺ ... ปายโส ฯ

ตเถวาทิ มหาวิโร ยถา วิสคโต ๑ นโร
สมุปปีโต อวิชชาย สทฺฐมฺมากทเมสํ ๑
ฐมฺมากทํ กเวสนฺโต อทฺทกฺขี สกฺยสํสํ
อคฺคสจฺจโสตถานนฺตํ ๒ สพฺพสฺสฺสฺสฺสฺสฺสํ ๑
ฐมฺโมสถํ ปิวิตฺวาน วิสํ สพฺพํ สมฺภูนํ
อชฺรามํ สํติภาวํ นิพฺพานํ ปสฺสฺสํ ๓ อหํ ๑
ยถา ภูตตชฺชิตฺโต โปโส ภูตคฺคาเหณ ปิปีโต
ภูตเวชฺชํ กเวเสยฺย ภูตสฺมา ปริมุตฺติยา ๑
กเวสฺมาโน ปสฺเสยฺย ภูตวิชฺชาสุ โกวิทํ
ตสฺส โส วิหฺลฺลเณ ภูตํ สมฺมฺลลจฺจ วินาสเย ๑
ตเถวาทิ มหาวิโร ตมคฺคาเหณ ปิปีโต
ถาณาโลกํ กเวสํมิ ตมโต ปริมุตฺติยา ๑
อถทฺทสํ สกฺยมนํ กิลฺลสฺตมฺโสธฺนํ
โส เม ตมํ วิโนเทสิ ภูตเวชฺชโฆว ภูตํ ๔ ๑
สํสํสโร สจฺจจฺจินฺที ตณฺหาสโร นีวารยํ
ภวํ อคฺคฆาตยํ สพฺพํ ภูตเวชฺชโฆว มฺมฺมโต ๑
ครุโฬ ยถา โอปตฺติ ปนฺนคํ ภกฺขมฺมตฺตโน
สมฺมฺมฺมฺม โยชนสฺสํ วิกฺโขภฺเถติ มหาสโร ๑
ปนฺนคํ โส กเหตฺวาน อโรสํสํ วิหฺจยํ
อาทาย โส ปกฺกมฺมตี เยน กามํ วิหฺจกฺโม ๑

#๑ ม. ย. วิสคโต ๑ ๒ ม. อคฺคํ สพฺพโปกฺสฺสํ ตํ ๑ ย. อคฺคสพฺโพ ... ๑

#๓ โป. สฺสฺสํ ๑ ม. สฺสฺสํ ๑ ๔ ม. ภูตํ ๑

ตเถวาทิ มหาวีร	ยถาปี ครุโพ พลี
อสงขตํ คเวสนุโต	โทเส วิกุขาถยீ อหิ ๑
ทิกฺกุโจ อหิ ฌมฺมวริ	สนฺติปทํ อนุตฺตริ
อาทาย วิหฺรามาตํ	ครุโพ ปนฺนคํ ยถา ๑
อาสาตี นาม ลตา	ชาตา จิตฺตลดาวเน
ตสฺสา วสฺสสทสฺเสน	เอกํ นิพฺพตฺตเต ผลิ ๑
ตํ เทวา ปยิริปาสนฺติ	ดาว ทูรผลิ ๑ สกิ
เทวานํ สา ปียา เอว	อาสาตี ผลุตฺตมา ๒ ๑
สทสฺสสฺสํ อฺปาทาย	ดาหิ ปริจเร มฺนิ ๓
สายิ ปาตํ นมสฺสามิ	เทวา อาสาตี ยถา ๑
อวณฺณา ปาโรจิริยา	อโมจมา จ นมสฺสนา
ทฺูราคคํปี มํ สนฺตํ	ขโณ มํ ๔ น วิราชยิ ๑
ปฏฺิสนฺธิ น ปสฺสามิ	วิจฺฉินฺนุโต ภเว อหิ
นิริุปริ วิปฺปมฺมุโต	อฺปสนฺนุโต จรามหิ ๑
ยถาปี ปทุมํ นาม	สุริยริเสน ปุปฺผติ
ตเถวาทิ มหาวีร	พฺุทฺฐริเสน ปุปฺผิติโต ๑
ยถา พลาถโยนิมฺหิ	น วิชฺชติ ปฺุมา ๔ สทา
เมจฺเจสุ คชฺชมาเนสุ	คพฺุภิ คณฺฺหนฺติ ตา สทา ๑
จิริปิ คพฺุภิ ฐาเรนฺติ	ยาว เมโฆ น คชฺชติ
ภารโต ปรีมฺุจฺฉนฺติ	ยทา เมโฆ ปวสฺสติ ๑

#๑ ม. ดาว ทูรผลิ สติ ๑ ๒ ม. ย. ลตฺตฺตมา ๑ ๓ ม. มฺนิ ๑ ๔ ม. ยิ ๑

#๕ ไป. ม. ปุโม ๑

ปทุมุตตรพุทธสฺส   ฌมฺมเมฆน คชชโต ๑
สทฺเทน ฌมฺมเมฆสฺส   ฌมฺมคพฺภิ อคณฺหํ ๑
สตสฺสสฺสํ อฺปาทาย   ปุณฺณคพฺภิ ฌเรมฺหิ
นปฺปมฺมุจามิ ภาโรโต   ฌมฺมเมโฆ น คชชติ ๑
ยทา ตฺวํ สกฺขมฺมุณี   รมฺเม กาปีลวตฺถเว
คชชติ ฌมฺมเมฆน   ภาโรโต ปริมฺจุจํ ๑
สุลฺลตํ อนิมิตฺตลฺลจ   อถาปณฺหิตํปี ๒ จ
จตุโร จ ผลล สพฺเพ   ฌมฺมํ ๓ วิชฺฐิ ตํปีหํ ๑
      ทฺติยภาณวารี ๑
อปริเมยฺยํ อฺปาทาย   ปตฺถเมมิ ตว สาสนํ
โส เม อตฺโถ อนฺนปฺปตฺโต   สนฺตปฺปํ อนฺนตฺตรํ ๑
วินเย ปารมี ปตฺโต   ยถาปี ปาจิโก อีสึ
น เม สฺมสโม อตฺถิ   ฌาเรมิ สาสนํ อหํ ๑
วินเย ขนฺธเก จาปี   ติกฺกจฺเจเทว ปญฺจเก
เอตฺถ เม วิมฺติ นตฺถิ   อกฺขเร พุณฺชเนปี วา ๑
นิกฺคเห ปฏิกมฺเม จ   จานาจาเน จ โกวีโท
โอสารณฺณ วุฏฺฐาปเน   สพฺพตฺถ ปารมี คโต ๑
วินเย ขนฺธเก จาปี ๔   นิกฺขิปปิตฺวา ปทํ อหํ
อุภโต ๕ วิภฺงฺเก เจว   รสโต โอสเรยฺยํ ๑

#๑ โป. คชชโต ๑ ๒ ม. ย. ตถาปฺปณฺหิตมฺปิ จ ๑ ๓ ม. ฌมฺเมวํ วิชฺชนยฺฮี อหํ ๑

#ย. ... วิชฺญาหํ ๑ ๔ ม. วาปี ๑ ๕ ม. ย. อุภโต วินิเวเจตฺวา ๑

นิรุตติยา จ กุสโล ๑   อตุถานตเถ จ โกวีโท
 อนนฺวาทํ มยา นตฺถิ   เอกฺโก สตฺถุ สาสเน ฯ
 รูปทกฺโข อหํ อชฺช   สกฺยปฺตฺตสฺส สาสเน
 กงฺขํ สพฺพํ วิโนเทมิ   ฉินฺทามิ สพฺพสํสยํ ฯ
 ปทํ อนฺุปทญฺจาปี   อกฺขรญฺจาปี พุณฺณชนํ
 นิทานे ปรีโยसाने   สพฺพตฺถ โกวีโท อหํ ฯ
 ยถาปี ราชา พลวา   นิหฺนิตฺวา ๒ ปฺรนฺตเป
 วิชินฺิตฺวาน สงฺคามํ   นครํ ตตฺถ มาปเย ฯ
 ปาการํ ปรีกฺขญฺจาปี   เอสีกํ ทฺวารโกฏฺจกํ
 อฏฺฏาลเก จ วิวิเช   การเย นฺนเร พหู ฯ
 สีมฺภาฏกํ ปจฺจฺรณฺจ ๓   สุวิภตฺตฺนตฺราราปณํ
 การาเปยฺย ๔ สกํ ตตฺถ   อตุถานตฺถวินิจฺฉยํ ฯ
 นิกฺขมาฏตฺถํ อมิตฺตานํ   ฉิทฺททานิทฺทญฺจ ชานิตฺตุ
 พลกายสฺส รกฺขาย   เสนามจฺจ ๕ จเปติ โส ฯ
 อารกฺขตฺถาย ภณฺทสฺส   นิชานกฺสถํ นรํ
 มา เม ภณฺทํ วินสฺสีติ   ภณฺทกรกฺขํ จเปติ โส ฯ
 สมกฺโก ๖ โหติ โส ๗ รณฺโวย วุฑฺฒี ยสฺส จ อิจฺฉติ
 ตสฺสสาริกฺรณํ เทติ   มิตฺตสฺส ปฏฺิปชฺชิตฺตุ ฯ
 อุปฺปาเตสฺ ๘ นิमितฺเตสฺ   ลกฺขณฺเตสฺ จ โกวีทํ
 อชฺฌายกํ มนฺตฺตริ   โปโรหิจฺเจ จเปติ โส ฯ

#๑ ม. สุกุสโล ฯ ๒ ม. ย. นิคฺคณฺหิตฺวา ฯ ๓ ม. ย. สีมฺภาฏกํ จจฺจฺรณฺจ ฯ

#๔ ม. ย. การเยยฺย ฯ ๕ ม. ย. เสนาปจฺจํ ฯ ๖ โป. สมตฺโต ฯ ม. มมตฺโต ฯ

#ย. สามโก ฯ ๗ โป. ม. ย. โย ฯ ๘ โป. ม. อุปฺปาเตสฺ ฯ

เอเตหฺงเคหิ สมฺปนฺโน ขตุติโยติ ปฺวฺจฺจติ
สทา รกฺขณฺติ ราชนํ จกฺกวาโกว ทุกฺขินํ ๑ ๑
ตเถว ตฺวํ มหาวีร หตฺตามิตฺโตว ขตุติโย
สเทวกฺสฺส โลกฺสฺส ฌมฺมราชาติ วุจฺจติ ๑
ติตฺถิเย นีหริตฺวาน ๒ มารณฺจาปี สเสนกํ
ตมฺนุชการํ วิธฺเสตฺวา ๓ ฌมฺมนครํ อมาปยิ ๑
สีลํ ปาการิกํ ตตฺถ ฌาณนฺเต ทฺวารโกฏฺจกํ
สทฺธา เต เอสิกา ธีร ทฺวารปาโล จ ตํวโร ๑
สตีปฺภูจฺานมฺภูฏาลํ ปฺลยฺวา เต จจฺจริ มฺเ
อิทฺธิปาทลฺจํ สิงฺฆาภูํ ฌมฺมวีถิ ๔ สฺมาปิตํ ๕ ๑
สุตฺตฺนตฺตํ อภิฌมฺมณฺจ วินยํ จาปี เกวลํ
นวงฺกํ พุทฺทชวณฺํ เอสา ฌมฺมสฺภา ตว ๑
สุลฺลตฺตํ อนิมิตฺตลฺจํ วิหารณฺจาปณฺีหิตํ
อนเไซ จ นิโรไซ จ เอสา ฌมฺมกฺฎี ตว ๑
ปฺลยฺวาย อคฺโค นิกฺขิตฺโต ปฺฏิภาณเ จ โกวิโท
สอาริปฺตฺโตติ นามน ฌมฺมเสนาปตี ตว ๑
จฺจฺอุปฺปาตกฺสฺสโล อิทฺธิยา ปารมี คโต
โกลิโต นาม นามน โปโรหิจฺโจ ตว ๖ มฺเ ๑
โปราณกฺวสฺสโร อุกฺคเตไซ ทฺราสโท
ฐตฺวาทิกฺุณเ อคฺโค อกฺขทฺสฺโส ตว มฺเ ๑

#๑ ม. ย. ทุกฺขิตํ ๑ ๒ ม. นีหริตฺวาน ๑ ๓ ม. ย. วิธฺมิตฺวา ๑ ๔ ย. ฌมฺมวีถิ ๑

#๕ ม. สฺมาปิตา ๑ ๖ โป. ตฺวํ. ๑ ม. ตฺวํ ๑ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ๑

พหุสสุโต ชมมธโร   สพุพปาจี จ สาสเน
 อานนุโท นาม นามเน   ชมมรกุโข ตว มุเน ฯ
 เอเต สพุเพ อติกกมม   มहेสี ภควา มม
 วินิจฺฉยเม ปาทาสี   วินเย วิญญูเทสิตํ ฯ
 โย โกจิ วินเย ปญฺหิ   ปุจฺฉติ พุทฺธสาวโก
 ตตฺถ เม จินฺตนา นตฺถิ   ตถฺถเวตฺถํ กเถมहि ฯ
 ยาวตา พุทฺธเขตฺตมฺหิ   จเปตฺวา จ ๑ มหามุณี
 วินเย มาทิสो นตฺถิ   กุโธ ภิกฺขุโย ภวิสฺสตี ฯ
 ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติตฺวา   เอวํ กชฺชตี โคตโม
 อุปาสิสฺส สโม นตฺถิ   วินเย ขนฺธเกสฺสุ จ ฯ
 ยาวตา พุทฺธภณฺตี   นวํกํ สตฺถุสาสนํ
 วินเย ๒ กถิตํ สพุพฺพิ   วินยมฺมูลปฺสฺสโน ฯ
 มม กมฺมํ สริตฺวาน   โคตโม สกฺขยฺปุํจฺจโว
 ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติตฺวา   เอตทกฺเค จเปตี มํ ฯ
 สตสฺสสฺสํ อุปาทาย   อิมํ จานํ อปฺตฺถยิ
 โส เม อตฺถโถ อนฺุปฺปตฺโต   วินเย ปารมี คโต ฯ
 สกฺขยานํ นนฺทิกฺชนโก ๑   กปฺปโก อาสิหิ ปุเร
 วิชฺหิตฺวาน ตํ ชาตี   ปุคฺคโต ชาโต มहेสีโน ฯ
 อิตฺโต พุคฺคิเย กปฺเป   อญฺชโส นาม ขตฺติโยม
 อนนฺตเตโซ อมิตฺยโส   ภูมิปาโล มหทฺธโน ฯ

#๑ ม. ยู. ตํ มหามุณี ฯ ๒ ม. ยู. วินโยคธํ ตํ สพุพฺพิ ฯ ๓ ม. ยู. นนฺทิกฺชนโน ฯ

ตสฺส รลฺโย อหิ ปฺตุโต จนนฺโน นาม ขตฺติโย
ชาตมฺเทน ปตฺถทฺโร ยโสโกคมฺเทน จ ฯ
นาคสตสฺสหานิ สพฺพาลงฺการภูตฺตา
ติธา ปภินฺนา มาตฺงคา ปรีวารนฺตฺมิ สทา ฯ
สพฺเพหิ ปเรโตหิ อุตฺตยานํ คนฺตฺกามโก
อารุญฺห สิริกํ นาคํ นครา นิกฺขมึ ตทา ฯ
จรณฺน จ สมฺปนฺโน คฺคตฺทวารो สุตฺตฺวโต
เทวโล นาม สมฺพุทฺโธ อากฺขฺติ ปฺรโต มมฺ ฯ
เปเสตฺวา สิริกํ นาคํ พุทฺธํ อาสาทฺถี ตทา
ตโต สลฺยชาตโกโป ๑ นาโค นฺนุทฺตรโก ๒ ปทํ ฯ
นาคํ รุณฺณมฺนํ ๓ ทิสฺวา พุทฺเธ โกปํ อกาสหิ
วิหฺเรยิตฺวา สมฺพุทฺธํ อุตฺตยานํ อคฺมาสหิ ฯ
สาตํ ตตฺถ น วินฺทามิ สิโร ปชฺชติโต ยถา
ปรีพาหน ฑยฺหามิ มจฺจฺฉว พฺลิสาทโก ฯ
สสาครนฺตา ปจฺวี อาทิตฺตา วิย โหติ เม
ปีตุ สนฺตฺติกุปาคมฺม อิทํ วจฺนมฺพฺรวิ ฯ
อาสีวิสฺว กุปีตํ อคฺคิกฺกขฺนฺชฺว อาคตํ
มตฺตว กุณฺชริ ทนฺตี ยํ สยฺมกฺุ อสาทฺถี ฯ
อาสาทิโต มยา พุทฺโธ โฆโร อุกฺคตโป ชิโน
ปฺุรา สพฺเพ วินฺสฺสาม ขมาเปสฺสาม ตํ มฺุณี ฯ

#๑ ม. ย. สลฺยชาตโกโป โส ฯ ๒ ม. ย. นฺนุทฺตรเต ฯ ๓ ย. ทุณฺณมฺนํ ฯ

โน เจ ตัม นิชฌาเปสฺสาม อุตฺตทนต์ฺ สมหิตฺ
โอเรน ๑ สุตฺตเม ทิวเส รฏฺฐมฺเม วิธมิตฺตติ ฯ
สุเมขโล โกสิโย จ สิกฺคโว จาปี สุตฺตโก
อาสาทยิตฺวา อีสโย ทุกฺคตา เต สเสนกา ฯ
ยทา กุปฺปนฺติ อีสโย สลฺยตา พุรฺหมจารีโน
สเทวกัม วินาเสนฺติ สสาครํ สปรพฺพตฺ ฯ
ติโยชนสทฺสสมฺหิ ปุริเส สนนฺิปาตยฺ
อจฺจยํ เทสนตฺถาย สยมฺภุํ อุปรสฺงกมฺี ฯ
อลฺลวตฺถา อลฺลสิธา สพฺเพว ปณฺชลิกฺตา
พุทฺธสฺส ปาเท นฺิปตฺติวฺวา อิทํ วจนมฺพรวว ฯ
ขมสฺสุ ตฺวํ มหาวีร อภฺยจติ ตํ ชโน
ปริพาหํ วิโนเทหิ มา จ ๒ รฏฺฐํ วินาสเย ฯ
สเทวมานุสา สพฺเพ สทานวา สรกฺขสา
อโยมเยน กุญฺเณ สิริ ภินฺุเทยฺยู เม สทา ฯ
อุทเก อกฺคิ น สณฺจติ วิชฺเเส เสน รุหติ
อคเท กิมี น สณฺจติ โกโป พุทฺธเช น ชายติ ฯ
ยถา จ ภูมि อจลา อปรฺปเมยฺโย จ สาคโร
อนนฺตโก จ อากาโส เอวํ พุทฺธา ๓ อโฆภฺยิยา ฯ
อุตฺตทนต์ฺตา ๔ มหาวีรา ขมิตา จ ตปรสฺสิโน
ขนฺตานิ ขมิตานิ จ คมนํ โว ๕ น วิชฺชติ ฯ

#๑ ม. โอเรน สุตตทิวสา ฯ ๒ ม. โน ฯ ๓ ย. พุทฺโธ อโฆภฺยิโย ฯ

#๔ ม. ย. สทา ขนฺตา ฯ ๕ โป. เต ฯ ม. ตํ ฯ

อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ปริพาหํ วิโนทฺธิ ๑
มหาชนสฺส ปุโรโต นภํ อพฺภุคฺคมี ตทา ๑
เตน กมฺเมนหํ วีร ๒ หีนตฺตํ อชฺฌปาคโต
สมตฺถิกมฺม ตํ ชาตี ปาวิสี อภยํ ปุริ ๑
ตทาปี มํ มหาวีร ทฺยหฺมานํ สฺสณฺจิตฺติ ๓
ปริพาหํ วิโนทฺเทสิ สยมฺภุํ จ ขมาปยี ๑
อชฺชาปี มํ มหาวีร ทฺยหฺมานํ ติหฺลคฺคิภีพ
นิพฺพาเปสิ ตโย อคฺคิ สีตฺติภาวญฺจ ปาปยี ๑
เยถํ ๔ โสตาจฺจานตฺถิ สฺสณาถ มม ภาสโต
อตฺถํ ตฺยหํ ปวกฺขามิ ยถาทิฏฺฐํ ปทํ มม ๑
สยมฺภุํ ตํ วิมานตฺวา สนฺตจฺจิตฺตํ สสมาหิตํ
เตน กนฺเมนหํ อชฺช ชาโตมฺหิ นิจโยนยี ๑
มา โว ขณฺโณ วิราเชถ ขณาตีตา หิ โสจเร
สทฺตฺเถ วายเมยฺยาถ ขโณ โว ปฏฺฐิปาทิโต ๑
เอกจฺจานญฺจ วมนํ เอกจฺจานํ วิเรจฺจํ
วิสํ หลาหลํ เอเก ๕ เอกจฺจานญฺจ โอสถํ ๑
วมนํ ปฏฺฐิปนฺนํ ผลญฺจํ วิเรจฺจํ
โอสถํ ผลลาภินํ ปุณฺณกฺขेतฺตํ คเวสินํ ๑
สาสเนน วิรุทฺธานํ วิสํ หลาหลํ ยถา
อาสีวิโส ทฺยจฺจวิโส ๖ เอกํ ๗ ฌาเปติ ตํ นริ ๑

#๑ ม. วิโนทฺธิ ๑ ๒ ย. ธีร ๑ ๓ โป. สฺสเน จิตฺ ๑ ๔ โป. สฺสเนเร สฺสสตฺตา นตฺถิ ๑

#๕ ย. เอเต ๑ ๖ ม. ทิฏฺฐิวิโส ๑ ย. ทฺยจฺจวิโส ๑ ๗ โป. ม. ย. เอว ๑

สกี ปีด หลาหลั อปรุทุเชติ ชีวิต
สาสเนน วิรุชฌิตวา กปโปโกฏิมุหิ ทยฺหติ ฯ
ขนฺตยา อวิหีสาย เมตฺตจิตฺตวตาย จ
สเทวกั โส ตรติ ตสฺมา เต ๑ อวิโรธียา ๒ ฯ
ลาภาลาภ น สขฺชนฺติ สมฺมานเน วิมานเน
ปจฺจวิสทิสสา พุทฺธา ตสฺมา เต น วิโรธียา ๓ ฯ
เทวทฺตเต จ วรเก โจเร จงฺกุลิมาลเก
ราหุเล ธนปาเล จ สพฺเพถั สมโก มุณี ฯ
เอเตสั ปฏิมฺ นตฺถิ ราโคมถั น วิชฺชติ
สพฺเพถั สมโก พุทฺโธ วรกสฺโสสรสฺส จ ฯ
ปนฺเถ ทิสฺวาน กาสาวั จจฺจฺจติ มิมฺหมกฺจติ
สิรสา ๔ อณฺชลิ กตฺวา วนฺทิตพฺพิ อิติทฺธชฺช ฯ
อพฺกตีตา จ เย พุทฺธา วตฺตมานา อนาคตา
ธเชนาเนน สุชฺฌนฺติ ตสฺมา เอเต นมสฺสึยา ฯ
สตฺถุกปฺปํ สุวินยํ ชารมิ หทฺยเนนหิ
นมสฺสฺมาโน วินยํ วิหริสฺสามิ สพฺพทา ฯ
วินโย อาสโย มยฺหิ วินโย จานจฺงกมฺ
กปฺเปมิ วินเย วาสั วินโย มยฺห โคจโร ฯ
วินเย ปารมิปฺปตฺโต สมเถ จาปี โกวิโท
อุปาลี ตํ มหาวีร ปาเท วนฺทติ สตฺถุโน ฯ

#๑ ยู. โว ฯ ๒-๓ ม. อวิโรธียา ฯ ๔ ม. สิรสมิ ฯ

โส อหํ วิจริตฺตาสมิ คามา คามํ ปุรา ปุริ
นมนฺสฺสมาโน สมฺพุทฺธิ ฐมฺมสฺส จ สฺฐมฺมตํ ฯ
กิลฺลสา ฌาปีตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สมฺหตา
สพุพาสวา ปริกฺขิณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺนุกฺโว ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อุปาถิ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุปาถิตฺเตรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

นวมํ อลฺยวาโกณฺทลฺยตฺเตราปทานิ (๗)

[๕] ปทุมฺตฺตรสมฺพุทฺธิ โลกเชฏฺฐิ วนายกํ
พุทฺธญฺมิ อนฺุปฺปตฺติ ปจฺมํ อทฺทลํ อหํ ฯ
ยาวตา โพธิยา มฺุเล ยกฺขา สพุเพ สมากตา
สมฺพุทฺธิ ปรีวารเตตฺวา วนฺทนฺติ ปลฺยชฺลิกตา ฯ
สพุเพ เทวา ตฺถุจฺมนา อากาเส สลฺยจฺรณฺติ เต
พุทฺโธ อยฺย อนฺุปฺปตฺโต อนฺุชการตโมนฺุโท ฯ

เตสํ หาสปรदानํ   มหानาโท อวตตถ
 กิเลส ฌาปยิสสาม   สมนาสมพุทฺธสาสเน ฯ
 เทวานํ คิริมณฺเฑาย   วาจา ย ๑ สมุทฺธิริตํ
 หนฺุโจ หนฺุเรน จิตฺเตน   อาทิกฺขมทาสหํ ฯ
 มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย   สตุถา โลเก อนฺุตฺตโร
 เทวสงฺฆे นิสิตฺตฺวา   อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 สตุตฺตาหํ อภินิฏฺขมม   โโพธิ อชฺฌคมํ อหํ
 อิทํ เม ปจฺมํ ภตฺตํ   พุรฺหมจาริสฺส ยาปนํ ฯ
 ตฺูลิตฺตาหิ อีธาคนฺุตฺวา   โย เม ภิกฺขํ อุปานยิ
 ตมํหํ กิตฺตยิสฺสามิ   สฺุณฺณถ มม ภาสโต ฯ
 ตีสมตฺเต ๒ กปฺปสฺหสฺเส   เทวราชํ กริสฺสตี
 สพุเพ เทเว อภิโกตฺวา   ติทิวํ อาวสิสฺสตี ฯ
 เทวโลกา จวิตฺวาน   มนฺุสฺสตฺตํ คมิสฺสตี
 สหสฺสธา ๑ จกฺกวตฺติ   ตตฺถ รชฺชํ กริสฺสตี ฯ
 กปฺปสฺตสฺหสฺสมฺหิ   โอกฺกากกฺลสมฺภโว
 โคตโม นาม โคตฺเตน   สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 ติทฺธา โส จวิตฺวาน   มนฺุสฺสตฺตํ คมิสฺสตี
 อคารา ปพุพฺพิตฺวาน   จพุพฺพิตฺวานิ วสิสฺสตี ฯ
 ตโต สตุตฺตมเก วสฺเส   พุทฺโธ สจฺจํ กเถสฺสตี
 โกณฺุทฺถโย นาม นามเน   ปจฺมํ สจฺจิกาทิตฺติ ฯ

#๑ ม. ย. วาจาสมุทฺธิริตํ ฯ ๒ ม. ตีสมกปฺปสฺหสฺसानิ ฯ ๓ ย. สหสฺสํ ฯ

นิกุขนุเตนนานุปพพชชี ปธานิ สุกตัม มยา
กิลเส ฌาปนตุถาย ปพพชชี อนุคาริยัม ฯ
อธิคนุตวาน สพพณญ พุทฺโธ โลเก สเทเวเก
อิมินา ๑ เม มหารณญัม ๒ อมตเถริมาหนิ ฯ
โสตทานิ ปตฺโต อมตัม สนตัม ๓ ปทมฺนุตฺตรัม
สพพาสเว ปริณญาย วิหรามิ อนุสสโว ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกิตฺตา กตฺถ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถึ สฺสํ อายสฺมา อณฺณาโกณฺฑญฺโฆ ๔ เถโร อิมฺมา คาคาโย

อภาสิตฺตถาติ ฯ

อณฺณาโกณฺฑญฺจตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺตัม ฯ
ทสมํ ปิณฺโฑทลการทฺวาชตฺถเรราปทานิ (๘)
[๑๐] ปทมฺนุตฺตรโร นาม ชิโน สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
ปฺรโต หิมวณฺตสฺส จิตฺตญฺเฐ วสี ตทา ฯ
อภิตฺตรูป ตตฺถาสี มิคฺรราชา จตฺถกโม
ยสฺส ๕ สทฺถํ สฺฉินฺตฺวาน วิกฺขมฺภนฺติ พฺหุ ชนา ฯ
สฺสฺสฺสํ ปทมฺ คยฺห อฺปคณฺธี นราสภํ
วฏฺฐิจิตฺตสฺส สมาริมาหา พุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ

#๑ ม. อิตินาเม มิคารณญเย ฯ ๒ ย. มิคฺรณญเย ฯ ๓ ม. สนตฺติปทมฺนุตฺตรัม ฯ

#๔ โป. อณฺณาตโกณฺฑญฺโฆ ฯ ม. อณฺณาสิโกณฺฑญฺโฆ ฯ ๕ ม. ตสฺส ฯ

จาทุททิสํ นมสฺสิตฺวา	พุทฺธเสฏฺฐํ นรุตฺตมํ
สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	สีหนาทํ นที ตทา ๑ ๑
ปทุมุตฺตโร โลกวิทู	อาหุตฺนํ ปฏิกุคฺโข
สกาสเน นิสีทิตฺวา	อิมา คาลา อภาสถ ๑
พุทฺธสฺส คิรมณฺเวย	สพฺเพ เทวา สมากตา
อากโต วทตฺติ เสฏฺฐโจ	ธมฺมํ โสสฺสาม ตํ มยฺ ๑
เดสํ หาสปรตานํ	ปรโต โลกนายโก
มม สทฺทํ ปกิตฺเตติ	ทิมทสฺสี มหามุณี ๑
เยนิตํ ปทุมํ ทินฺนํ	สีหนาทอ จ นาทีโต
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺณถ มม ภาสโต ๑
อิโต อฏฺฐมเก กปฺเป	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน	จตุทีปมฺหิ อิสฺสโร ๑
การยิสฺสตี อิสฺสรํ ๒	มหิยา จตุสฏฺฐิจยา
ปทุมโม นาม นามเน	จกฺกวตฺติ มหาพโล ๑
กปฺปสฺตสทฺสสมฺหิ	โอกฺกากกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน	สตุถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
ปกาสิตฺเต ปาวจเน	พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ
พฺรหฺมณฺเวย อภินิถฺขมฺม	ปพฺพชิสฺสตี ดาวเท ๑
ปธานํ ปหิตฺตโต โส	อุปสฺนฺโต นิรูปฺธิ
สพฺพาสเว ปริณฺเวย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑

#๑ ม. อหํ ๑ ย. อทาสหํ ๑ ๒ โป. ม. อิสฺสรียํ ๑

วิชฺขเน ๑ ปนฺตเสยฺยมฺหิ วาพมิกสฺมาภูเต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปิณฺโฑทลภารทฺวาโซ เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปิณฺโฑทลภารทฺวาชตฺถเรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ
เอกาทสมํ ขทฺริวณฺเวยเรวตฺถเรราปทานํ (๕)
[๑๑] กงฺคา ภากีรตี ๒ นาม หิมวฺนฺตา ปภาวิตา
กฺคิตฺถเ นาวิกอ อาสี โอริมํ ๓ จ ตเร อหํ ฯ
ปทุมฺมตฺตรนายโก สมฺพทฺุโร ทิปทฺุตฺโตโม
วิสสตฺตสทฺุเสหิ กงฺคาโสตํ ๔ ตริสฺสตี ฯ
พฺหุ นาวา สมานตฺวา วทฺุฏฺกิทฺติ สฺสขฺจํ
นาวาย ฉทฺนํ กตฺวา ปฏฺฐิมานี นราสภํ ฯ
อาคนฺตฺวาน จ สมฺพทฺุโร อารุญฺหิ ๕ นาวลฺลขฺกํ
วาริมฺขฺเฒ จิตฺ สตฺถา อีมา คาคา อภาสถ ฯ
โย โส ตาเรตี สมฺพทฺุริ สขฺจํ จาปี อนาสวํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน เทวโลเก รมีสฺสตี ฯ
นิพฺพตฺติสฺสตี เต พฺยมฺหํ สฺกตํ นาวสณฺจิตํ
อากาเส ปฺปผณฺทํ ธารยิสฺสตี สพฺพทา ฯ

#๑ ม. วิชเน ฯ ยู. วิปีเน ฯ ๒ ม. ภากีรตี ฯ ๓ ม. ยู. โอริเม จ ตริ อหํ ฯ

#๔ ม. กงคาตีรมุปากโต ฯ ๕ ม. อารุหิ ตถจนาวกํ ฯ

อฏฺฐปณฺณาสกปฺมฺหิ ตารโณ ๑ นาม ขตฺติโย
จาทฺรณฺโต วิชิตาวิ จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี ฯ
สตุตฺตปณฺณาสกปฺมฺหิ จมฺพโก นาม ขตฺติโย
อุคฺคจฺจนฺโตว สุริโย โชติสฺสตี มหาพลโ ๑
กปฺปสฺตสฺสหสฺสมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สตุธา โลเก ภาวิสฺสตี ฯ
ติทฺสาว ๒ จวิตฺวาน มนุสฺสตุตฺตํ กมิสฺสตี
เรวโต นาม นามเนน พุรฺหมพนฺธุ ภาวิสฺสตี ฯ
อคารา นิกฺขมิตฺวาน สุกฺกมฺมุเลน โจทิตฺโต
โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชิสฺสตี ฯ
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน ยุตฺตโยโค วิปสฺสโก
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตุยฺนาสโว ๑
วิริยํ เม ชฺรโรชฺรยฺหํ โยคกฺเขมาธิวาทนํ
ชาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาสเน ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส [๓] วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกฺคตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา ขทฺิรวนฺนโย เรวตฺตเถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ขทฺิรวนฺนเรวตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ตารโก นาม ๑ ๒ ม. ย. ติทสา โส ๑

#๓ ม. สตสฺสสฺส กตฺตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺสเสตี เม อธิ

สุมฺตุโต สรวเวโคว กิเลสฺส ฌาปยิ มม

ตโตมํ วนฺนिरตฺตํ ทิสฺวา โลกนฺตฺตฺนุ มฺนึ

วนฺนาสิ ภิกฺขุณฺคฺคํ ปณฺณเปสิ มหามตี ฯ

กปฺปสทตสหสฺสมฺหิ โอกุกากกฺลสมภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺธา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
สกุยนํ กฺลเกตุสฺส ฌาติพนฺธุ ภวิสฺสติ
อานนฺโท นาม นามเนน อุปฺภูจฺาโก มหฺสิโน ฯ
อาตปิ นิปโก จาปี พาหุสจฺเจสุ โกวิโท
นิวาทวุตฺติ อตฺถทฺโธ สพฺพปาจี ภวิสฺสติ ฯ
ปฺธานํ ปฺหิตตฺโต โส อุปฺสนฺโต นิรฺรูปิ
สพฺพาสเว ปริณฺวาย นิพฺพายิสฺสตุยนาสโว ฯ
สนฺติ อารณฺณกา นาคา กฺลชฺรธา สภฺจฺิหายนา
ติชฺปฺภินฺนา มาตฺงฺกา อีสาทนฺตา อฺรุพฺพหฺวา ฯ
อนกสทตสหสฺสา ปฺณฺทิตาปี มหิฑฺธิกา
สพฺเพ เต พุทฺธนาสฺส น โหนฺติ ๑ ปริวิมฺภิตา ฯ
อาทิยามे นมฺสฺสามิ มชฺฌิเม อถ ปจฺฉิเม
ปฺสนฺนจิตฺโต สฺมโน พุทฺธเสณฺจฺ อุปฺภูจฺหิ ฯ
อาตปิ นิปโก จาปี สมฺปชาโน ปฺภิสฺสโต
โสตฺยาปตฺติผลํ ปตฺโต เสขณฺมิสุ โกวิโท ฯ
กปฺเปโต สทสหสฺเส ยํ กมฺมมภินิหฺรี
ตาหํ ภูมिํ อนฺุปฺปตฺโต จิตฺตา ๒ สทฺธา มหฺปฺผลา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสณฺจฺสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ม. น โหนตุ ฯ ๒ ม. จิตา สทฺธมฺมมาจฺลา ฯ ย. จิตฺ สงฺคามมาจฺโล ฯ

ปฏิสมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา อานนฺโท เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อานนฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺธานํ

พุทฺโธ ปจฺเจกสมพุทฺโธ สาริปฺตฺโต จ โกลิโธ
กสฺสโป อนฺรุทฺโธ จ ปุณฺณตฺเถโร อุปาถิ จ ฯ
โกณฺฑลฺโย จาปิ ปิณฺโฑโธ เรวโต นนฺทปณฺฑิโธ
ฉ สตานิ จ ปณฺญาสา คาถาโย สพฺพปิณฺฑิธา ฯ
อปทานเณ พุทฺธวคฺโค ปจฺโม ฯ

ทฺธิโย สีสฺหาสนิยวคฺโค

ปจฺมํ สีสฺหาสนทายกตฺเถรอปทานํ (๑๑)

[๑๑] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺธตฺเถ ทีปทฺตฺตเม
วิตฺถาริเต ปาวจเน พาทุชฺฌณฺมฺหิ สาสเน ฯ
ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน สีสฺหาสนมกาสหํ
สีสฺหาสนํ กริตฺวาน ปาทปจฺมกาสหํ ฯ
สีสฺหาสเน จ วสฺสเนเต ฆริ ตตฺถ อกาสหํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน ตฺถิสิตํ อุปฺปชฺชหํ ฯ

อายาเมน จตุพพีธา ๑ โยชนาสี่สุ ๒ ดาวเท
วิมานิ สุกติ มยหิ วิตุถาเรน จตุททสิ ๑
สตต กณณาสหสุธานี ปริวารนติ ม สทา
โสณณมยญจ ปลุลงกั พุยมะห อาสิ สุนิมิต ๑
หตุถิยานิ อสุสยานิ ทิพพยานิ อุปลุจติ
ปาสาทา สิวิกา เจว นิพพตุนติ ยทิจจกั ๑
มณิมยา จ ปลุลงกา อญเณ สารมยา พหู
นิพพตุนติ มมี สพเพ สีหาสนสุสิทำ ผลั ๑
โสณณมยา รูปิมยา ผลิกา เวพฐิยามยา
ปาทูกา อภิรุษหามิ ปาทปิจสุสิทำ ผลั ๑
จตุณวุเต อโตะ กปะเป ยั กมมมกริ ตทา
ทुकคตี นากิขานามิ ปุณณกมมสุสิทำ ผลั ๑
เตสตุตติ อโตะ กปะเป อินุทนามา ตโย ชนา
เทวสตุตติ อโตะ กปะเป ตโย สุมนนามกา ๑
สมสตุตติโต กปะเป ตโย วรุณนามกา
สตตตรตนสมปะนุณา จตุทีปะมहि อิสสุธา ๑
ปฐิสุมภिता จตสุโส วิโมกขาปิจ อญุจิเม
ฉพภิญญา สจจิกตา กติ พุทฐสุส สาสนุนติ ๑
อิตถิ สุกั อายสุมา สีหาสนทายโก เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตุถาติ ๑

สีหาสนทายกตุเถรสสุส อปทานิ สมตติ ๑

#๑ ม. จตุพพีธา ๑ ๒ ม. โยชนิ อาสิ ดาวเท ๑

ทศิยิ เอกตถมภิกตเถราปทานิ (๑๒)

[๑๔] สิทฺธตถสฺส ภควโต มหาปุคฺคโณ ๑ อหุ
สรณํ คตา จ เต พุทฺธิ สทฺทหนฺติ ตถาคตํ ฯ
สพฺเพ สงฺกมฺม มนฺเตตฺวา มาฬิ กุพฺพนฺติ สตฺถุโน
เอกตถมฺภิ อลภฺนฺตา วิจฺฉินฺติ พุรฺหาวเน ฯ
เตหิ อรณฺเณ ทิสฺวาน อุปกมฺม คณิ ตทา
อณฺชลึ ปคฺคเหตุวาน ปริปุจฺฉิ คณิ อหิ ฯ
เต เม ปุจฺฉา วียากํสุ สีลวนฺโต อุปาสกา
มาฬิ มยิ กตฺตูกามา เอกตถมฺโภ น ลพฺภติ ฯ
เอกตถมฺภิ มมि เทถ อหิ ทสฺสามิ สตฺถุโน
อาหริสฺสามหิ ธมฺภิ อปฺโปสฺสูกกา ภวนฺตุ เต ฯ
เต เม ธมฺภิ ปเวจฺฉิสฺส ปสนฺนา ตฺถุจฺมานสา
ตโต ปฏฺฐินิวตฺติตฺวา อากมฺิสฺส สกํ ฆริ ฯ
อจิริ คเต ปุคฺคเณ ๒ ธมฺภิ อทาสหิ ๓ ตทา
หฺนฺนุจฺจ หฺนฺนุจฺเจน จิตฺเตน ปจฺฉิมิ อฺสุสฺสเปสฺหิ ฯ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน วิมานํ อุปฺปชฺชหิ
อุพฺพิทฺธิ ภวนํ มยฺหิ สตฺตถฺภูมि สมฺภุคฺคตํ ฯ
วชฺชมานาสฺส เภริสฺส ปริจาเรมฺหิ สทา
ปฺลยฺจปฺลยฺวาสกปฺปมฺหิ ราชา อาสิ ยโสชฺชโร ฯ

#๑-๒ ม. ย. มหาปุคฺคโณ - คเณ ฯ ๓ โป. ม. อทาสหิ ฯ

ตตุถาปี ภาวนं มยหิ   สตตญัม สมุคคตัม
 ญญาการวรูเปตัม   เอกตถมภัม มโนรมัม ฯ
 เอกวิสตติกปฺปมฺหิ   อุเทโน นาม ขตฺติโย
 ตตุธาปี ภาวนं มยหิ   สตตญัม สุตงฺกตัม ฯ
 ยัม โยนุปรชฺชามิ   เทวตฺตัม อถ มานุสฺสึ
 อนุโภมิ สพฺพเมตัม ๑   เอกตถมภสฺสึทํ ผลํ ฯ
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป   ยัม ญมฺภมทํ ๒ ตทา
 ทุกคตฺตี นาภิชานามิ   เอกตถมภสฺสึทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 ญพฺพิญญา สจฺฉนิกตา   กตฺตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
 อิตฺตํ สฺสํ อายสฺมา เอกตถมภิกโก เตโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เอกตถมภิกตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ฯ

ตติยัม นนฺตฺตฺเถราปทานํ (๑๓)

[๑๕] ปทุมตฺตรสฺส ภควโต   โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
 วตฺถํ ไขมํ มยา ทินฺนํ   สยมฺภุสฺส มहेสิโน ฯ
 ตมฺเม พุทฺโธ วียากาสิ   ชลชฺชตฺตมฺนายโก
 อิมินา วตฺถทานนํ   เหมวณฺโณ ภวิสฺสสิ ฯ

#๑ ม. สฺสํ สพฺพํ ฯ ๒ ม. ญมฺภมทํ ฯ

เทวสมปตตี อนุ โภควา สุกกมุเลน โจทิตโต
โคตมสุส ภควโต กนิฏฺโฐ ตูโว ภวิสฺสสิ ฯ
ราครตฺโต สุขสีโล กามesu เคธมาตุโต
พุทฺเธน โจทิตโต สนฺโต ตโต ๑ ตูโว ปพุพชิสฺสสิ ฯ
ปพุพชิตฺวาน ตูโว ตตฺถ กุสฺตมฺมุเลน โจทิตโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพุพายิสฺสตุยนาสโว ฯ
สตกปฺปสทฺสสมฺหิ จตุโร เจลนามกา
สฏฺฐิกปฺปสทฺสสมฺหิ อุปเจลา จตุชฺชนา ฯ
ปญฺจกปฺปสทฺสสมฺหิ เจลาว จตุโร ชนา
สตฺตรตนสมฺปนฺนา จตุทฺธิปมฺหิ อิสฺสรธา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา นนฺโท เถโร อีมา กาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

นนฺทตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ จุลฺลปฺนฺถกตฺถเรทฺธาปทานํ (๑๔)

[๑๖] ปทุมตฺตโร นาม ชิโน อาหุติํ ปฏฺฐิกคฺโห

คณฺมหา วุปกฏฺโฐ โส หิมวฺนเต วสิ ตทา ฯ

#๑ ม. ตทา ฯ

อหंपิ หิมวณฺตมฺหิ วสामิ อสฺสเม ตทา
อจिरาคตํ มหาวิริ อูเปสี โลกนายกํ ฯ
ปฺปฺพจฺจนฺตํ คเหตุวาน อูปคณฺธิ นราสภํ
สมาธิํ समाปชฺชนฺตํ อนฺตรายมกาสหํ ฯ
อุโภหตุเถหิ ปคฺคยฺห ปฺปฺพจฺจนฺตํ อทาสหํ
ปฏฺฐิคฺคเหสิ ภควา ปทุมฺมตฺตโร महामุनि ฯ
สพฺเพ เทวา อตฺตมฺนา หิมวณฺตํ อูเปนฺติ เต
สาธฺกاريํ ปวตฺตีสุ อนฺุโมทิสฺสตี จกฺขุมา ฯ
อิทํ วตฺวาน เต เทวา อูปคณฺณนฺน รุตฺตมํ
อากาเส ชารยณฺตสฺส ปทุมํ ฉตฺตมฺมตฺตมํ ฯ
สत्ตปตฺตฉตฺตํ ๑ ปคฺคยฺห อทาสิ ตापโส มม
ตมํ หิ กิตฺตยิสฺสामी สฺสณาถ มม ภาสโต ฯ
ปญฺจวิสติกปฺปานิ เทวราชํ กริสฺสตี
จตฺตตีสตีภฺขตฺตญฺจ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ
ยํ ยํ โยนีํ สํสฺรตี เทวตฺตํ อถ มานุสํ
อพฺโภกาเส ปตฺธิญฺจนฺตํ ปทุมํ ชารยิสฺสตี ฯ
กปฺปสฺตสฺสหฺสฺสมฺหิ โอบุคฺคากกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ปกาสิเต ปาวจเน มนฺุสฺสตฺตํ ลภิสฺสตี
มโนมยฺมฺหิ กายมฺหิ อุตฺตโม โส ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ยู. ปทุมฉตฺตํ ฯ

เทว ภาคโร ภวิสฺสนฺติ อุโภปี ปนฺถกฺวหยา ๑
อนฺุโภควา อุตฺตมตฺถํ โชตฺยิสฺสนฺติ สาสนํ ฯ
โส อญฺจารสวสฺโสหํ ปพฺพชฺชึ อนคาริยํ
วิเสสํหํ น วินฺทามิ สกฺยปฺตฺตสฺส สาสเน ฯ
ทนฺุธา มยฺหํ คติ อาสี ปรีฏฺโต ปุเร อหํ ๒
ภากตา จ มํ ปณฺาเมสึ คจฺฉ ทานี สกํ ฆรํ ฯ
โสหํ ปณฺามิโต สนฺุโต สงฺฆารามสฺส โภจฺฉเก
ทุมฺมโน ตตฺถ อญฺจาสิ สามณฺญสฺมี อเปกฺขวา ฯ
อถตฺถ ๑ สตฺถา อากจฺฉิ สีสํ มยฺหํ ปรามสิ
พาทาย มํ กเหตุวาน สงฺฆารามํ ปเวสฺยิ ฯ
อนฺุกมฺปาย เม สตฺถา อทาสี ปาทปฺญณฺี
เอวํ สุทฺธํ อธิฏฺเจหิ เอกมฺนตฺ อธิฏฺจิตฺ ฯ
หตฺถเอหิ ตมฺหํ คยฺห สรึ โภกนทํ อหํ
ตตฺถ จิตฺตํ วิมุจฺจึ เม อรหตฺตํ อปาปฺณึ ฯ
มโนมเยสุ กายesu สพฺพตฺถ ปารมี คโต
สพฺพาสเว ปรีญฺญาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
ฉพฺพิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จุลลปฺนฺถโก เถโร อีมา คากาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

จุลลปนฺถกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ โป. ย. ปนฺถสฺวหยา ฯ ๒ ม. อหํ ฯ ๓ ม. ภควา ตตฺถ อากจฺฉิ ฯ

ปณจัม ปิณินทวจุตฺเตราปทาน (๑๕)

[๑๗] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สุเมเช อคฺคปฺคฺคเต
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน ญฺปปฺปฺชฺ อกาสํ ๑
เย จ ชีณาสวา ตตฺถ ฌพฺภิญฺญา มหิทฺธิกาฯ
เตหิ ตตฺถ สฺมานตฺวา สงฺฆมฺกตฺตมกาสํ ๑
สุเมธสฺส ภควฺโต อฺปฺภฺจฺจาโก ตทา อหุ
สุเมโธ นาม นามเน อนุโมทิตฺถ โส ตทา ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน วิมานํ อฺปฺปชฺชหิ
ฉพาสีตีสหสฺसानิ อจฺจราโย อเหตุ ๑ เม ๑
มเมว อนุวตฺตนฺติ สพฺพกามเหหิ ๒ ตา สทา
อญฺเฐ เทเว อภิโภมิ ปุณฺณกมฺมสุตฺติํ ผลํ ๑
ปณฺจวิสตฺติกปฺปมฺหิ วรฺุโณ นาม ขตฺติโย
วิสฺสุทฺธโกชโน อาสี จกฺกวตฺติ อหิ ตทา ๑
น เต พิชฺช ปวปฺปนฺติ นปี นียนฺติ นงฺกลา
อกฺกฺชปาภิมฺ สาลี ปริภฺจฺชนฺติ มานุสา ๑
ตตฺถ รชฺชํ กริตฺวาน เทวตฺตํ ปฺน กญฺจหิ ๑
ตทาปี เอทิสฺมา มยฺหิ นิพฺพุตฺตา โภคสมฺปทา ๑
น มํ มิตฺตา อมิตฺตา วา หีสฺนฺติ สพฺพปาณิโน
สพฺพเพสฺส จ ปิโย โหมิ ปุณฺณกมฺมสุตฺติํ ผลํ ๑

#๑ ม. ย. รมีสฺ ๑ ๒ โป. สพฺพกามสโมหิตฺโต ๑ ๑ ย. กจฺจหิ ๑

ดีสกปฺปสทสฺสมฺหิ   ยํ ทานมทที ตทา
ทุกคฺคิ นาทิขานามิ   คณฺฐเลปฺสฺสตีทํ ผลํ ฯ
อิมฺมุหิ ภาทฺทเก กปฺเป   เอโก อาสี ชนาธิโป
มหานุภาโว ราชิสฺสึ ๑   จกฺกวตฺตํ มหพฺพลํ ฯ
โสทํ ปณฺจสฺส สึเลสฺส   จเปตฺวา ชนตํ พหุํ
ปาเปตฺวา สุกฺคิเยว   เทวตานํ ปิโย อหํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา ปิณฺฑิตฺวาจฺฉ โฉ เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปิณฺฑิตฺวาจฺฉ เถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐํ รามุตฺเตราปทานํ (๑๖)

[๑๘] ปทฺมุตฺตรสฺส ภควโต   โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
สตุตฺถมิมฺหิ ปาสาเท   อาทาสํ สนฺถรี อหํ ฯ
จีณาสวสทสฺเสหิ   ปริกิณฺโณ มหามฺุ
อุปากมิ คณฺฐกฺุ   ทิปฺทินุโท นราสโก ฯ
วิโรจยํ คณฺฐกฺุ   เทวเทโว นราสโก
ภิกฺุขฺสงฺฆเม จิโต สตุตฺถา   อีมา คาคา อภาสถ ฯ

#๑ ม. ราชาหํ ฯ

ปีณฑปาตยจ ปาทาสี   ปรมนนํ สุโกชนํ
พุกุเรน นวเม ตตุถ   สมณ อฏฺฐ โภชยิ ฯ
อนฺุโมทิ มหาวิโร   สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
อิมินา จตฺตทานเนน   ปรมนนฺปเวจฺจนา ฯ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน   สมฺปตฺตี อนฺุโกสฺสตี
ตีสฺกฺขตฺตํ ๑ จ เทวิฺนฺโท   เทวรัชฺชํ กริสฺสตี ฯ
เอกวีสฺตีกฺขตฺตํ จ   จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี
ปเทสรัชฺชํ วิปฺปลํ   คณฺนาโต อสงฺขยิ ฯ
ขํ วทนฺติ สฺมุเชติ   ภูริปฺลณฺํ สฺมุชฺฉิ
กปฺเปโต สตสฺสเส   โอกฺกากกฺลสมฺภโว ฯ
โคตโม นาม โคตฺเตน   เอโส ๒ พุกุโร ภาวิสฺสตี
สาสเน ทิปฺปมานมฺหิ   มนฺุสฺสตฺตํ คมิสฺสตี ฯ
อุปเสโนติ นามเน [๑]   เฮสฺสตี สตฺถุสฺวาโก
จริมํ วตฺตเต มยฺหิ [๔]   ภาว สพฺเพ สมฺหตา
ธารมิ อนฺุติมํ เทหิ   เชตฺวา มาริ สวาหนํ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา   กตํ พุกุรฺสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อุปเสโน วฺงคฺนตฺปฺตฺโต เถโร อิมา
คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
อุปเสนวฺงคฺนตฺปฺตฺตฺเถรฺสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ตฺติยภาณวารี นิฏฺฐิตํ ฯ

#๑ ม. จตฺตีสฺกฺขตฺตํ ฯ ๒ ม. สตฺถา โลเก ภาวิสฺสตี ฯ ๓ ม. ตฺสฺส ฐมฺเมสฺสุ(

#ทายาโท โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต ฯ ๔ ม. สมฺนตฺปาสาทิกตฺตา อคฺคภูจฺจเนน จเปสฺสตี ฯ

อฏฺฐมํ รฏฺฐปาลตฺถเธาปทานํ (๑๘)

[๒๐] ปทุมุตตรสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
วรรณาคอ มยา ทินฺโน อีสาทนฺโต อुरुพฺหโว ๑ ๑
เสตจฺจตฺโตปเสธิโต ๒ สกถพฺพโณ ๓ สหตฺถิโป
อคฺขมาเปตฺวาน ตํ สพฺพิ สงฺฆารามํ อการยํ ๑
จตฺตปญฺจาสสหสฺसानิ ปาสาทเ การยํ อหํ
มโหฆทานํ กริตฺวาน นิยุยาเทสิ มहेสิโน ๑
อนฺุโมทิมหาวิโร สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
สพฺเพ ชเน หาสยฺนฺโต เทเสสิ อมตํ ปทํ ๑
ตํ เม พฺพุโธ วียากาสิ ชลทฺตตฺตมนายโก ๔
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา อีมา คธา อภาสถ ๑
จตฺตปญฺจาสสหสฺसानิ ปาสาทเ การยํ อัย
กถยิสฺสามิ วิปากํ สุณฺณถ มม ภาสโต ๑
อฏฺฐจารสสหสฺसानิ กุฏฺฐาคารา ภวิสฺสเร
พฺยมฺหุตฺตมฺมहि นิพฺพตฺตา สพฺพโสณฺณมยา จ เต ๑
ปญฺจาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสติ
อฏฺฐปญฺจาสกฺขตฺตํ จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
กปฺปสฺตสสสฺสมฺหิ โอกฺกาทกฺกตฺตสมฺภโว
โคตโม นาม นามน สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑

#๑ ม. อुरुพฺหวา ๑ ๒ ม. เสตจฺจตฺโตปเสธิโต ๑ ยู. .. ปเสวโต ๑ ๓ ม. สกปฺโป ๑

#๔ โป. ชลชุตฺตมนามโก ๑ ม. ชลชุตฺตรนามโก ๑

เทวโลกา จวิตวาน สุกกมุเลน โจทิตโต
ฝีเต ๑ กุเล มหาโกเถ นิพพตฺติสฺสตี ตาวเท ฯ
โส ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวาน สุกกมุเลน โจทิตโต
รฏฺฐปาโลตี นามเนน เหสฺสตี สตฺถุสฺสาวโก ฯ
ปธานิ ปหิตฺตโต โส อุปสนฺโต นิรุปฺธิ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ฯ
อฏฺฐาย อภินิฏฺขมฺม ชหิตฺวา โภคสมฺปทา
เขพฺปิณฺฑเทว โภคมฺหิ เปมฺม มยฺหํ น วชฺชตี ฯ
วิริยํ เม ชฺรฺโรชฺเรยฺหํ โยคกฺเขมาธิวาทนํ
ชาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเนน ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา รฏฺฐปาโล เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาตี ฯ

รฏฺฐपालตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺถํ ฯ

นวมํ โสปากตฺถเรอปทานิ (๑๕)

[๒๑] ปพฺพการิ โสชฺยนฺตสฺส ปวเร ๒ ปพฺพตฺตฺตเม

สิทฺฐตฺถโต นาม ภควา อากฺขณิ มม สนฺตีกํ ฯ

#๑ ม. ยุ. อทุเท ฯ ๒ ม. วิปีเน ฯ

พุทฺธ อูปคตํ ทิสฺวา โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
สนฺถริ ปรุณฺวาเปตฺวาน ๑ ปุปฺผาสนฺมทาสหิ ๑
ปุปฺผาสเน นิสฺสิทฺตฺวา สิทฺตฺโต โลกนายนโก
มมณฺจ คตฺติมณฺจาย อนิจฺจตํ อุทาทริ ๑
อนิจฺจา วต สงฺขารา อุปฺปาทวชฺชมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺตฺวา นิร์ชฺชณฺนติ เตสํ วุปฺสโม สุโข ๑
อิทํ วตฺวาน สพฺพณฺญ โลกเชฏฺโฐ นราสโก
นเถ ๒ อพฺภุคฺคมิ วีโร หิสรราชว อมฺพเร ๑
สกํ ทิฏฺฐิ ชหิตฺวาน ภวายนิจฺจสณฺณหิ
เอกาหิ ภวยิตฺวาน ตตฺถ กาลกโต อหิ ๑
เทว สมฺปตฺตี อนฺุโกตฺวา สุกกมฺเลน โจทิตโต
ปรุจฺฉิมพฺภวสมฺปตฺโต ๓ สาปากโยนฺุปกามี ๑
อการา อภินิกฺขมฺม ปพฺพชฺชี่ อนคาริชฺชี่
ชาติยา สตฺตฺตฺวสฺสโสหิ อรหตฺตํ อปาปฺณิ ๑
อารทฺทวิริโย ปหิตฺตฺโต สีเลสุ สฺสมาหิโต
โตเสตฺวาน มหานาคํ อลตฺถํ อุปสมฺปทํ ๑
จตฺตฺนฺวเต อิตโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺทคฺคตี นาทิขานามิ ปุปฺผทานสฺสทิตํ ผลํ ๑
จตฺตฺนฺวเต อิตโต กปฺเป ยํ สณฺณํ ภวยิ ตทา
ตํ สณฺณํ ภวยณฺตฺตฺส ปตฺโต เม อาสวกฺขโย ๑

#๑ ม. สนฺถริตฺวาน ๑ ๒ ม. ยฺ. นภิ อพฺภุคฺคมิ วีโร ๑ ๓ ม. ยฺ. ปรุจฺฉิม

#ภเว สมฺปตฺเต ๑

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุตฺถํ อายสฺมา โสปาโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

โสปากตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ สุมงฺกตฺเถราปทานํ (๒๐)

[๒๒] อาหุตี ยิฏฺฐกาโมหํ ปฏิยาเทตฺวาน โภชนํ
พฺร่าหฺมณฺ ปฏฺฐิมาเนนฺโต วิสาเล มาพเก จิโต ฯ
อถทฺทสาสี สมพฺพุทฺธํ ปิยทฺสสี มหายสฺ
สพฺพลอกํ วินตารํ สยมภุํ อคฺคปฺคฺคํ ฯ
ภควนฺตํ ชฺฉติมฺนฺตํ สวาเกหิ ปฺรคฺขตฺ
อาทิจฺจมิว โรจนฺตํ รธิยํ ปฏฺฐิปนฺนํ ฯ
อณฺชลี ปคฺคเหตฺวาน สกํ จิตฺตํ ปสาทยี
มนสาว นิมฺนเตสี อากจฺจตฺ มหามฺนิ ฯ
มม สงฺกปฺปมณฺญาช สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร
จิณฺทาสวสฺสเสหิ มม ทฺวารํ อฺปาคมิ ฯ
นโม เต ปฺริสาชณฺณ นโม เต ปฺริสฺสฺสฺตม
ปาสาทํ อภิรฺูหิตฺวา สีหาสเน นิสิตฺตุ ๑ ฯ

#๑ ม. นิสิตฺตํ ฯ ย. นิสิตฺตฺวํ ฯ

ทนต์ ทนต์ปริวาร	ติณฺโณ ตารยตฺ วโร
ปาสาทํ อภิรุหิตฺวา	นีสึทึ ปวราสเน ฯ
ยํ เม อตฺถิ สเก เกเห	อามิสํ ปจฺจุปฺภูจิตฺ
ตาทํ พุทฺธสฺส ปาทาสึ	ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ ฯ
ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน	เวทชาโต กตฺถชฺลี๑
พุทฺธเสฏฺฐํ นมสฺสามิ	อโห พุทฺธสฺสพารตา ฯ
อฏฺฐนฺนํ ปยิริปาสตํ	ภุญฺชํ ชีณาสวา พหู
ตฺยฺเหเวโส อานฺุภาโว	สรณฺนตฺ อูเปมहि ฯ
ปิยทสฺสึ จ ภควา	โลกเชฏฺโง นราสโก
ภิกฺขุสงฺฆเม นีสึทิตฺวา	อิมา คาธา อภาสถ ฯ
โย โส สงฺฆํ อโภเชติ	อฺชฺฐตฺ สฺมาหิตํ
ตถาคตฺถจ สมนฺพุทฺธํ	สุณฺณถ มม ภาสโต ฯ
สตุตฺตวิสตฺติภฺขตฺตํ โส	เทวราชํ กริสฺสติ
สกกมฺมาภิริทฺโธ โส	เทวโลเก รมิสฺสติ ฯ
ทส จ อฏฺฐภฺขตฺตํ โส	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
ปจฺพฺยา รชฺชํ ปณฺจสตํ	วสุทฺธํ อาวสิสฺสติ ฯ
อรณฺถํ วน โมคฺคยฺห	กานนํ พุยกฺขเมสฺวิตํ
ปธานํ ปทฺหิตฺวาน	กิลฺลสา ฌาปีตา มยา ฯ
อฏฺฐจารเส กปฺปสเต	ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาภชานามิ	ภตฺตทานสฺสึทํ ผลํ ฯ

นาหิ โภเปมิ อาชีวั	จขมาโนปิ ชีวิตัง
อาราธมิ สกั จิตตัง	วิวัชเชมิ อนเนสัน ๑
รากุปลัหิตัง จิตตัง	ยทา อุปปชชเต มม
สยวั ปจจเวกขามิ	เอกโก ๑ ตัง ทเมมหิ ๑
รชชเส ๒ รชณีเย จ	โทสนีเย จ ทุสเส
มฺยฺหเส โมหณีเย จ	นิกฺขมสฺสุ วนา ตุวั ๑
วิสุทฺธานัง อัย วาโส	นินฺนมลัน ตปสฺสินัง
มา โข วิสุทฺธัง ทุเสตี	นิกฺขมสฺสุ วนา ตุวั ๑
อากาโรโก ภวิตฺวาน	ทยา ยุตฺตัง ๓ ลกฺขิตฺเต
อุโปปี มา วิราเธตี	นิกฺขมสฺสุ วนา ตุวั ๑
ฉวาลาติ ยถา กญฺจัน	น กวจิ กิจจการกั
เนว คาเม อรณฺเณ วา	น หิ ตัง กญฺจสมฺมตัง ๑
ฉวาลาตุโปโม ตุวัตี	น คิหิ นปี สณฺณโต
อุภโต มุตฺตโก อชฺช	นิกฺขมสฺสุ วนา ตุวั ๑
สียา นฺุโข ตว เอตัง	โก ปชานี ๔ หิ เต อิทัง
สีฆัง ๕ ชฺุริ วหิสี ๖ เม	โกสชฺชพหุลาเย จ ๑
ชฺิคุจฺฉิตฺตสนฺติ ตัง วิณฺญ	อสฺสุจึ นาคโรโก ยถา
อากทฺตฺติตฺวาน อีสโย	โจทยิตฺตสนฺติ ตัง สทา ๑
ตัง วิณฺญ ปวทิตฺตสนฺติ	สมตฺติกฺกนฺตสาสนัง
สัวาสิ อลภนฺโต หิ	กถัง ชีวิทิสี ตุวั ๑

#๑ ม. ย. เอกกุโโค ๑ ๒ ม. รชชเส ๑ ๓ ม. ปุตุตัง ๑ ๔ ม. ปชานาติ ๑

#๕ ม. สทฺธาธรุ ๑ ๖ ย. ปาหิสี ๑

ดิชปฺภินฺนํ มาตงฺกํ   กุณฺชรํ สญฺจิชายนํ
พลินาโค อุปคณฺตฺวา   ยูถา นีหเรเต คชฺ ๑
ยูถา วินิสฺสโณ สนฺโต   สฺขํ สาดํ น วินฺทติ
ทุกฺขิตฺโต วิมโน โหติ   ปชฺฌายนฺโต ๑ ปเวรติ ๑
ตเถว ชญฺฐิตา ตํปี   นีหริสฺสนฺติ ทุมฺมตี
เตหิ ตฺวํ นิสฺสโณ สนฺโต   สฺขํ สาดํ น ลจฺจติ ๑
ทิวา วา ยทิ วา รตฺตี   โสกสฺสทฺตสมปฺปีโต
ทฺยฺหสิ ปริพาเหณ   คโช ยูถาว นิสฺสโณ ๑
ชาตฺรฺรูปํ ยถา กุณฺโถ   เนว ยายติ ๒ กตฺถจิ
ตถา สีลวิหีโน ตฺวํ   น ยายิสฺสตี ๓ กตฺถจิ ๑
อการาวสมาโนปี ๔   กถํ ชีวิหีสี ตฺวํ
มตฺตํกํ เปตฺตฺติลฺลจาปี   นตฺถิ เต นินฺตี ฌนํ ๑
สํกํ กมฺมํ กริตฺวาน   คตฺเต เสทํ ปโมจยํ
เอวํ ชีวิหีสี เคเห   สาธุ เต ตํ น รุจฺจติ ๑
เอวาทํ ตตฺถ วาเรมิ   สงฺกิลฺลสคฺคํ มนํ
นानาธมฺมกถํ กตฺวา   ปาปา จิตฺตํ นีวารยํ ๑
เอวํ เม วิหรนฺตฺสฺส   อปฺปมาทฺวิหริโน
ตีสฺวสฺสสฺสหาสนิ   ปวเน เม อติกฺกมฺม ๑
อปฺปมาเทน ๕ มํ ทิสฺวา   อุตฺตมตฺถํ กเวสํ
ปทุมฺตฺตฺรสมฺพุทฺโธ   อากฺขณิ มม สนฺตํกํ ๑

#๑ ยู. โอชฺฌายนฺโต ปชฺราวติ ๑ ๒ ม. ฌายติ ๑ ๓ ม. ฌายิสฺสตี ๑

#๔ โป. อนาคารวสมาโนปี ๑ ๕ ม. ยู. อปฺปมาทฺรตํ ๑

ติมุพฐสทกณณาโก   อปโปเมยโย อญโปโม
ฐเปนาสทิสโส พุทโธ   อากาเส จงกมี ตทา ฯ
สุสุลโล สาทราชาว   วิชชวพุกฆนนุตเร
ณณนาสทิสโส พุทโธ   อากาเส จงกมี ตทา ฯ
สีหราชาวสมภีโต   กษราชาว ทปปีโต ๑
อภีโต ๒ พุยกุมราชาว   อากาเส จงกมี ตทา ฯ
สิงคินิกขสุวรรณโก   ขทิงการสนุนิโก
มณิ ยตา ไชติโรโส   อากาเส จงกมี ตทา ฯ
วิสสุทเทกลาสสนุนิโก   ปุณณมาเยว จนุทิมา
มชฺชนุตติเกว ๓ สุริโย   อากาเส จงกมี ตทา ฯ
ทิสฺวา นเก จงกมนุตติ   เอวั จินฺเตสทํ ตทา
เทโว นฺโฆ อัย สตโต   อูทาหุ มนฺโฆ อัย ฯ
น เม สุโต ว ทิฏฺโฐ วา   มหิยา เอทิสโส นโร
อปี มนุตปทํ อตุถิ   อัย สตถา ภวิสฺสติ ฯ
เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน   สกํ จิตฺตํ ปสาทयी
นानาปุพฺผจฺจ คนฺธจฺจ   สนนฺิปาเตสทํ ตทา ฯ
ปุพฺผาสนํ ปญฺญาเปตฺวา   สาธุจิตฺตํ มโนรมํ
นรสารถินํ อคฺคํ   อิทํ วจนมพฺรวิ ฯณ
อิทํ เม อาสนํ วีร   ปญฺญตฺตํ ตวานฺจจกํ ๔
หาสยฺนโต มม จิตฺตํ   นิสีท กุสุมาสเน ฯ

#๑ ไป. ทมฺปิโต ฯ ๒ ม. ยฺ. ลาสิโต ฯ ๓ ยฺ. มชฺชนุตติโก ฯ ๔ ม. ยฺ. ตวานฺจจกํ ฯ

นิสีทิ ตตถ ภควา อสมภีโตว เกสรี
 สตตรตตฺตินทิวํ พุทฺโธ ปวเร กุสฺมาสเน ฯ
 นมสฺสมาโน อญฺจาสี สตตรตตฺตินทิวํ อหํ
 วุญฺจหิตฺวา สมาริมฺหา สตฺถา โลเก อนฺนตฺตโร ฯ
 มม กมฺมํ ปกิตฺเตนฺโต อิทํ วจนมพฺรวิ
 ภาวเห พุทฺธานุสฺสตี ภาวนानํ อนฺนตฺตรํ ฯ
 อิมํ สตี ภาวยิตฺวา ปฺรยิสฺสตี มานตี
 तीสภปฺปสทฺสฺसानิ เทวโลเก รमितฺสตี ฯ
 อสีติภฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชํ กริตฺสตี
 สทฺสภฺขตฺตํ จกฺกตฺติ ราชา รญฺเเจ ภวิตฺสตี ฯ
 ปเทสราชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ
 อนฺนโกสฺสตี ตํ สพฺพิ พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ฯ
 ภวาทเว สฺสรนฺโต มหาภิกฺขํ ลภิตฺสตี
 โภเกหิ ๑ โอนตา นตฺถิ พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ฯ
 กปฺปสทฺสทฺสสมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสมภโว
 โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิตฺสตี ฯ
 อสีติโกฏี ญฺฑุเทตฺตวา ทาสกมฺมกเร พนฺธุ
 โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชิตฺสตี ฯ
 อารายิตฺวาน สมพฺพุทฺธํ โคตมํ สาทฺถยปฺนฺจควํ
 สุกฺกตี นาม นามเนน เหสฺสตี ๒ สตฺถุสวาทโก ฯ

#๑ ม. ย. โภเก เต อุนตา นตฺถิ ฯ ๒ ไป. ม. เหสฺสตี ฯ

ภิกขุสงฆเม นิสีหิตวา ทกฺขิณฺเอยฺยคณฺมहि ๑ ตํ
ตถารณฺวิหารเ จ ทฺวิสุ อคฺคํ ๒ จเปสฺสตี ๑
อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชุตฺตมฺนายโก
นภํ อพฺภุคฺคมิ ธีโร หิสรราชว อมฺพเร ๑
สาสีโต โลกนาถน นมสฺสตีวา ตถาคตํ
สทา ภาเวสี ๓ มฺหิตโต พุทฺธานุสฺสตีมฺหิตํ ๑
เตน กมฺเมน สุกเตน เจตนาปณฺธิฮี จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ ตาวตีลํ อคณฺจหํ ๑
อสีตฺถิกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชํ อการยิ
สทสฺสทฺกฺขตฺตํ ราชจ จกฺกวตฺติ อโหสหํ ๑
ปเทสราชํ วิปฺปลิ คณฺนาโต อสงฺขยํ
อนฺุโกมิ สฺสสมฺปตฺตี พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
ภวาทเว สฺสรนฺโต มหาโกคํ ลภามหิ
โกเค เม โอนตา นตฺถิ พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
สทสทสฺสตีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺกฺคตี นาภิชานามิ พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺุจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ๑
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สฺสุตฺติ เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สุตฺตฺติเตรฺสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

#๑ ไป. ม. ทกฺขิณฺเอยฺยคณฺมहि ตํ ๑ ๒ ม. อคฺค ๑ ๓ ม. ภาเวมิ ๑

ทุติย อูปวณตเถราปทานิ (๒๒)

[๒๔] ปทุมุตตโร นาม ชีโน สัพพชมมาน ปารคฺ
ชลิตฺวา อคฺคิกฺขณฺโชว สมฺพุทฺโธ ปรินิพฺพุโต ฯ
มหาชนา สมาคมฺม ปุชฺยิตฺวา ตถาคตํ
จิตํ กตฺวาน สุกตํ สรรีโร ภีโรปยุํ ฯ
สรรีโรจฺจํ กตฺวาน ธาตุํ ตตฺถ สมานยุํ
สเทวมนุสฺสา สพฺเพ พุทฺธธฺมฺมํ อํกํสุ เต ฯ
ปจฺมา กณฺจนฺมยา ทุติยาปี ๑ มณฺเฑมยา
ตติยา รูปีมฺมยา จตฺตถา ผลิกามยา ฯ
ตตฺถ ๒ ปญฺจมิยา ภูมि โลกนาคสฺส ตาทีโน ฯ
ฉนฺนจฺมา มสฺสารคฺคตฺส สพฺพรตฺนมฺยุปริ ฯ
ชงฺฆา มณฺเฑมยา อาสิ เวทิกา รตฺนามยา
สพฺพโสณฺณมโย ญฺโโป อุตฺถํ โยชนมฺกคฺโคโต ฯ
เทวา ตตฺถ สมาคฺนตฺวา เอกโต มนฺตยฺมึ ตทา
มยฺปิ ญฺปิ กริสฺสาม ๓ โลกนาคสฺส ตาทีโน ฯ
ธาตฺว อาเวณิกา นตฺถิ สรรีโร เอกปีณฺหิตํ
อิมฺมहि พุทฺธธฺมฺมํ กริสฺสาม กณฺจกํ มยฺ ฯ
เทวา สตฺตรตฺเนหิ อญฺณํ วทฺเตสฺสุ โยชนํ
ญฺโโป ทฺวิโยชนฺพุทฺโธ ติมิริ พุชฺปนฺนติ โย ๔ ฯ

#๑ ม. ทุติยาสิ มณเฑมยา ฯ ๒ ม. ตถา ปญจมิยา ภูมิ ฯ ๓ ม. กสฺสามิ ฯ

#๔ ม. ย. โส ฯ

นาคา ตตถ สมากนตุวา เอกโต มนตุยฺ ตทา 8
มนุสฺสา เจว เทวา จ พุทฺธฎฺปี อํกุสฺ เต ๑
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมาหา อปฺปมตฺตา สเทวกา ๑
มยฺมปี ฎฺปี กริสฺสาม โลกนาถสฺส ตาทิโน ๑
อินฺทนีลํ มหานีลํ อโถ โชตฺริสํ มณฺี
เอกโต สนฺนิปาเตตฺวา พุทฺธฎฺปี อจฺญาทฺยฺ ๒ ๑
สพฺพํ มณฺิมยฺ อาสี ดาวตา พุทฺธเจตฺยิ
ติโยชนสมฺพุพฺพิทฺธึ อาโลกกรณฺิ ตทา ๑
ครุพา ๓ จ สมากนตุวา เอกโต มนตุยฺ ตทา
มนุสฺสา เทวนาถา จ พุทฺธฎฺปี อํกุสฺ เต ๑
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมาหา อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยฺมปี ฎฺปี กริสฺสาม โลกนาถสฺส ตาทิโน ๑
สพฺพํ มณฺิมยฺ ฎฺปี อกรฺุ ดาว ๔ กณฺจุกํ
โยชนํ เตปี วฑฺฒเสลฺสุ आयตฺ พุทฺธเจตฺยิ ๑
จตุโยชนมฺพุเพโธ พุทฺธฎฺโป วิโรจติ
โอภาเสติ ทิสฺสา สพฺพา สตฺริสฺวี อุกฺคโต ๑
กฺุมภณฺฺทา ๕ จ สมากนตุวา เอกโต มนตุยฺ ตทา
มนุสฺสา เจว เทวา จ นาคา จ ครุพา ตทา ๑
ปจฺเจกํ พุทฺธเสฏฺฐสฺส อํกุสฺ ฎฺปมตฺตมํ
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมาหา อปฺปมตฺตา สเทวกา ๑

#๑ ยู. สเทวตา ๑ ๒ ยู. อจฺญาทฺยฺ ๑ ๓ โป. ยู. กฺุมภณฺฺทา ๑ ๔ ม. เต จ ๑

#๕ โป. ยู. ยกฺขา ตตถ ... ๑

มยมปิ ฐปี กริสสาม โลกนาถสุส ตาทิโน
รตเนหิ ๑ ฉาทยิสสาม อายตํ พุทธเจตีย์ ฯ
โยชนนุเตปี วฑฒลั อายตํ พุทธเจตีย์
ปญจโยชนมพเพโธ ฐโป โอภาสตี ตทา ฯ
ยกฺขา ๒ ตตฺถ สมากนฺตฺวา เอกโต มนฺตฺยํ ตทา
มนุชา เทวตา นาคา กุมฺภณฺชา ครุพา ตทา ฯ
ปจฺเจกํ พุทธเสฏฺฐสฺส อํกุสฺ ฐปฺมตฺตมํ
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมา อปฺปมตฺตา สเทวกา ฯ
มยมปิ ฐปี กริสสาม โลกนาถสุส ตาทิโน
ผลิกา ๑ ฉาทยิสสาม อายตํ พุทธเจตีย์ ฯ
โยชนนุเตปี วฑฒลั อายตํ พุทธเจตีย์
ฉโยชนานิ อพฺพิทฺโธ ฐโป โอภาสตี ตทา ฯ
กนฺธพฺพา จ สมากนฺตฺวา เอกโต มนฺตฺยํ ตทา
มนุชา เทวตา นาคา ครุพา กุมฺภยกฺขกา ฯ
๔ กตา พุทธฐปี มยเมตฺถ อการกา
มยมปิ ฐปี กริสสาม โลกนาถสุส ตาทิโน ฯ
เวทียो สตฺต กตฺวาน ยาว ชงฺฆา อํกุสฺ เต
สพฺพโสวณฺณมยํ ฐปี กนฺธพฺพา การยํ ตทา ฯ
สตฺตโยชนมพเพโธ ฐโป โอภาสเต ตทา
รตฺตินฺทิวา น ฌายนฺติ อาโลกา ๕ โหนฺติ สพฺพทา ฯ

#๑ ไป. ย. ผลิกา ฉาทยิสสาม ฯ ๒ ไป. ย. กนฺธพฺพา จ ... ฯ ๓ ม. ผลิกานิ ฯ

#๔ ม. สพฺเพกํสุ พุทธฐปี ฯ ๕ ม. ย. อาโลโก โหนฺติ สพฺพทา ฯ

อภิโณติ น ตสฺสาภา จนฺทสุรา สตารกา
สมนฺตา โยชนสฺเต ปทีโป ๑ ปน ปชฺชลิ ฯ
เดณ กาเลน เขเกจิ ญี ปุเชนฺติ มานุสา
น เต ญี อารุหนฺติ อมฺพเร อุกฺขิปนฺติ เต ฯ
เทเวหิ จปีโต ยกุโฆ อภิสมฺมตนาม โโก
ธัมฺม วา ปุปฺพทามํ วา อภิโรเปติ อุตฺตริ ฯ
น เต ปสฺสนฺติ ตํ ยกฺขํ ทามํ ปสฺสนฺติ คจฺจโต
เอตํ ๒ ปสฺสิตฺวา คจฺจนฺติ สพฺเพ คจฺจนฺติ สุกฺคตี ฯ
วิรุทฺธา เข ปาวจเน ปสนฺนา เข จ สาสเน
ปาฎิหิรี ทฏฺฐกามา ญี ปุเชนฺติ มานุสา ฯ
นกรे หํสวคฺชียา อโหสิ วรโก ๓ ตทา
อาโมทิตฺตํ ชนํ ทิสฺวา เอวํ จินฺตเสหํ ตทา ฯ
โอพาโร ภควา เอโส ยสฺส ชาตฺตมเรทิสฺ
อิมา จ ชนตา ตฏฺฐา การิ กุพฺพิ น ตปฺปเร ฯ
อหํปี การิ กริสฺสามิ โลกนาถสฺส ตาทิโน
ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท ภวิสฺสามิ อนาคเต ฯ
สุโรตฺตํ รชเกนาหํ อุตฺตเรยฺย ปญฺญํ มม
เวพฺพคฺเค ๔ อาลกฺเคตฺวาน ธรรมํ อุกฺขิปี อมฺพเร ฯ
อภิสมฺมตโก คยฺห อมฺพเร หาสี เม ธรรมํ
วาเทริตฺตํ ธรรมํ ทิสฺวา ภิกฺขุโย หาสี ชเนสฺสํ ฯ

#๑ ม. ปทีโปปี น ปชฺชลิ ฯ ๒ ม. ย. เอวํ ปสฺสิตฺวา คจฺจนฺตา ฯ ๓ ม. ภตโก ฯ

#๔ ม. ย. เวพฺพคฺเค ฯ

อสีติโกฏฐิ จฑุเทตวา ทาสกมมกเร พหุ
 โคตมสุส ภควโต สาสเน ปพพิชิสฺสตี ฯ
 อารายิตวา สมพุทฺธิ โคตมํ สกยปฺจควํ
 อุปวาโณติ นามเน เสสฺสตี สตุถฺสาวโก ฯ
 สตสทสฺเส กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺเสตี เม อีธ
 สฺมุตฺโต สรวะโคว กิเลเส ฌาปยิ มมํ ฯ
 จกฺวตฺตีสฺส สนฺตสฺส จาคฺุทีปฺสฺสรสฺส เม
 ตีณฺโณชนสมนฺตา อุตฺตีสฺสนฺติ ๑ ธฺชา สทา ฯ
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป ยิ กมฺมมกริ ตทา
 ทุกฺคตี นาทิขานามิ ธฺชทานสฺสตีทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา อุปวาโณ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุปวาณตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ตีณฺสิรณากมฺนียตฺถเรปทานํ (๒๓)

[๒๕] นกเร จนฺทวตฺติยา ๒ มาตฺสปฏฺฐาณโก ๓ อหํ

อนฺธา มาตาปีตา มยฺหิ เต โปเสมิ อหํ ตทา ฯ

#๑ ม. อุตฺตีสฺสนฺติ ฯ ย. ทสฺสีสฺสนฺติ ฯ ๒ โป. พนฺธมตฺติยา ฯ ๓ ม. มาตฺสปฏฺฐาโก

#อหํ ฯ ย. มาตฺสปฏฺฐายโก อหํ ฯ

รโหคโต นิสีทิตฺวา เอวํ จินฺตเตสํ ททา
โปเสนฺโต มาตาปิตโร ปพฺพชฺชํ น ลภามหํ ฯ
ตมฺนุชการปีหิตา ๑ ติวริชคฺคีหิ ทยฺหเร
เอตาทีเส ภเว ชาเต นตฺถิ โกจิ วินายโก ฯ
พฺพุโร โลเก สมุปฺปนฺโน ทิปฺเปติ ทานิ ๒ สาสนํ
สกกฺกา อุตฺตริตฺตํ อตฺตทา ปุณฺณกาเมน ชนฺตฺตนา ฯ
อुकฺคยฺห ตีณิ สรณฺเน ปรีปฺนฺณานิ โคปยี
เตน กมฺเมน สุกฺเตน ปฏฺิฏฺิกขามิ ทฺถคฺคตี ฯ
นิสฺสโก นาม สมฺโณ พุทฺธสฺส อุกฺคสาวโก
ตํ อหํ อุปฺคนตฺวาน สรณฺนาคมนํ คหี ฯ
วสฺสสตฺสทสฺसानิ आयํ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา สรณฺนาคมนํ ปรีปฺนฺณํ อโคปยี ฯ
จริเม วตฺตมานมฺหิ สรณฺนตมฺนุสฺสรี
เตน กมฺเมน สุกฺเตน ตาวตีสํ อคฺคณฺหํ ฯ
เทวโลกคโต สนฺโต ปุณฺณกมฺมสมาหิโต
ยํ ยํ เทสํ อุปฺปชฺชาม อฏฺุจเหตุ ลภามหํ ฯ
ทิสาสฺส ปุชฺชิตो โหมิ ติกฺขปฺลโย ภวามหํ
สพฺเพ เทวานุวตฺตฺตฺตติ อมิต โภกํ ลภามหํ ฯ
สุวณฺณวณฺโณ สพฺพตฺถ ปฏฺิภาโณ ๓ ภวามหํ
มิตฺตानํ อจโล โหมิ ยโส อจฺจุคฺคโต มม ฯ

#๑ ม. มหนุชการปีหิตา ฯ ๒ ย. ชินสาสนํ ฯ ๓ ม. ย. ปฏฺิฏฺิกนฺโต ฯ

อสีติกษัตถ์ เทวินุโท เทวราชชมการยี่
ทิพพสุขัม อนุภาวี อจรรหาที ปุรกุขโต ๑
ปญจสตุตติกษตุตถญจ จกุกวตุติ อโหสหิ
ปเทสราชชั วิปูลิ คณนาโต อสงขยี่ ๑
ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต ปุณฺณกมฺมสมาหิโต
ปุเร สาวตฺถิยี่ ชาโต มหาสาเล สุตฺตเก ๑
นคฺรา นิกฺขมิตฺวาน ทารเกหิ ปุรกุขโต
สายั ๑ จิตฺตาสมฺจฺจหิ สงฺฆารามั อุปาคมึ ๑
ตตฺถทฺทสาสิ สมณั วิปฺปมุตฺตํ นิรุปธิ
โส เม ฆมฺมเมเสสิ สรณฺญจ อทาสิ เม ๑
โสหิ สุตฺวาน สรณั สรณั เม อนุสฺสรึ
เอกาสเน นิสิตฺติควา อรหตุตฺตํ อปาปฺณึ ๑
ชาติยา สตุตฺตวสุเสเน ๒ อรหตุตฺตํ อปาปฺณึ
อุปสมฺปาทยิ พุทฺโธ คุณมฺมณฺญาจ จกฺขมา
อปริเมยฺเย อโธ กปฺเป สรณานิ อคณฺจหิ
ตาว ๑ เม สุกตํ กมฺมัม ฬลั ทสุเสสิ เม อิช ๑
สุโคปิตํ เม สรณั มานสิ สุปฺปณฺหิตํ
อนฺุโกตฺวา ยสิ สพุพิ ปตฺโตมฺหิ อจลั ปทํ ๑
เยสิ โสตาจฺจานตุติ สุนฺนาถ มม ภาสโต
อตุถิ ๔ โว กถยิสฺสามิ สามั ทิฏฺฐั ปทํ มม ๑

#๑ ม. หสจิตฺตาสมฺจฺจหิ ๑ ย. สหสฺสจิตฺตาสมฺจฺจหิ ๑ ๒ ม. สตุตฺตเม วสุเส ๑

#๓ ม. ย. ตโต ๑ ๔ ม. อหิ ๑

พทุโธ โลก สมุปปโน วัตตเต ชินสาสนัน
อมตา วาฑิตา เภริ โสภสสุตวิโนทนา ฯ
ยถาสเกน ถาเมน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร
อธิการิ กเรยฺยาถ ปสฺสยิสฺสถ นิพฺพตฺตี ฯ
ปคฺคยฺห ตินฺนิ สรณฺเน ปญฺจสีลาณิ โคปิย
พทุเช จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ทฺวขฺสฺสนฺตํ กริสฺสถ ฯ
มโมปมํ ๑ กริตฺวาน สีลาณิ ปริโคปิย
อจิริ อรหฺตฺตํ โว สพฺเพปิ ปาปฺณิสฺสถ ฯ
เดวิขฺโซ อิทฺธิปตฺโตมฺห เจโตปริยโกวิทฺโ
สาวโก เต มหาวีร จรณฺ ๒ วนฺทามิ สตฺถุโน ฯ
อปริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป สรณฺ พุทฺทมคณฺหนํ
ทฺวคฺคตี นาภิขานามิ สรณฺคามเน ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ตินฺนิสรณฺคามนฺิโย เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺนิสรณฺคามนฺิยคฺคเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุคฺคํ ปญฺจสีลสมาทานิยคฺคเรอปทานํ (๒๔)

[๒๖] นครเร จนฺทวตฺติยา ภตฺติโก ๓ อาสํหิ ตทา

ปรกมฺมายเน ยุตฺโต ปพฺพชฺชํ น ลภามหิ ฯ

#๑ ม. สมฺมาธมฺมํ ภาเวตฺวา ฯ ๒ ม. สรโณ วนฺทติ สตฺถุโน ฯ ย. สรณฺ ... ฯ

#๓ ม. ย. ภตฺติโก อาสํหิ ตทา ฯ

มหนุทธการปีหิตา   ติวริคคฺคีหิ ทยฺหเร
เกน นุ โข อุปาเยน   วิสฺสยฺตุโต ภเว อหิ ๑
เทยฺยธมฺโม จ เม นคฺคฺติ   วราโก ภตฺติโก อหิ
ยฺนฺนุนาหิ ปญฺจสึลฺลํ   รกฺขเยยฺยํ ปริปุรฺยํ ๑
อโนมทสฺสิสฺส มุณีโน   นิสฺสโก นาม สวโก
ตมฺหิ อุปสงฺกมฺม   ปญฺจสิกฺขาปทคฺคฺหิ ๑
วสฺสสทฺตสทฺสทานิ   อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ตาวตา ปญฺจสึลฺลานิ   ปริปุณฺณานิ โคปยิ ๑
มจฺจุกาเล จ สมฺปตฺเต   เทวา อสฺสาสยฺนฺติ มํ
รโธ สทฺสยฺตุโต เต   มาริสายํ อุปฺภูจฺติโต ๑
วตฺตเต จริเม จิตฺเต   มมํ สึลฺลํ อนฺนสฺสริ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน   ตาวตึลฺลํ อคณฺนํ ๑
ตีสกฺขตฺตคฺคฺจ เทวินฺโท   เทวราชฺชมการยิ
ทิพฺพสุขํ อนฺนภวิ   อจฺจนฺราหิ ปฺรฺกขฺโต ๑
ปญฺจสทฺตตฺติกฺขตฺตคฺคฺจ   จกฺกวตฺติ อโหสฺหิ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ   คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
เทวโลกา จวิตฺวาน   สุกฺกมฺมุเลน โจทฺติโต
ปฺุเร เวสาลิยฺ ชาโต   มหาสวเล สฺสูทฺธเก ๑
วสฺสฺปนฺนํ ยิกฺกาเล   ทิปฺปนฺนเต ชินฺสาสเน
มาตา จ เม ปิตา เจว   ปญฺจสิกฺขาปทคฺคฺหิ ๑

สห สุตวานหิ สीलํ มม สीलํ อนุสฺสรี
เอกาสเน นิสีทิตฺวา อรหตุตํ อปาปฺณิ ๑
ชาติยา ปญฺจวสุเสน อรหตุตํ อปาปฺณิ
อุปสมปาทยิ พุทฺโธ คุณมณฺเวย จกฺขุมา ๑
ปริปฺนุณฺณานิ โคเปตฺวา ปญฺจสิกฺขาปทานหิ
อปริเมยฺเย อิตฺ กปฺเป วินิปาดํ น จจฺฉหิ ๑
โสหิ ยลํ อนุภวี เตลลํ สीलาน วาหสา
กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺโต กิตฺตเย เอกเทสํ ๑
ปญฺจสีลานิ โคเปตฺวา ตโย เหตุ ลภามหิ
ทิมายุกโก มหาโกโก ติกฺขปฺลโย ภวามิหิ ๑
ปกิตฺเตนฺเต ๑ จ สพฺเพลลํ อธิมตฺตลฺลจ โปริลลํ
ภวามเว สีสฺริตฺวา เอเต จานเ ลภามหิ ๑
อปริเมยฺเยสุ สิลेषฺสุ วตฺตนฺตา ชินสาวกา
ภเวสุ ยทิ รชฺเชยฺยํ วิปาโก กิทิโส ภเว ๑
สุจिณฺณํ เม ปญฺจสีลํ ภคเกน ตปฺสฺสินา ๒
เตน สีเลนหิ อชฺช โมจยิ ๓ สพฺพพฺพนฺธนา ๑
อปริเมยฺเย อิตฺ กปฺเป ปญฺจสีลานิ โคปยิ
ทุกฺคตฺตี นาภิขานามิ ปญฺจสีลานิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺเวย สจฺฉนิคฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. สงฺกิตฺเตนฺโต ๑ ย. ปกิตฺเตนฺโต ๑ ๒ ย. วิปฺสฺสินา ๑ ๓ ย. โปริยิ ๑

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ปญฺจสีลสมาทานิโย เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปญฺจสีลสมาทานียตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมี อนนฺตัสาวกตุเถราปทานิ (๒๕)

[๒๗] สุวณฺณวณฺณิ สมฺพุทฺธิ คจฺจนฺตํ อนฺตรูปเณ

กณฺจนคฺขมียสงฺกาสิ ทฺวตฺตีสฺวารลฺกขณิ ฯ

สิทฺฐตฺถํ โลกปชฺโชตํ อปฺปเมยฺยํ อโนปมํ

อลตฺถํ ปรมํ ปิตี ทิสฺวา ทนฺตํ ชฺชติบุรฺรํ ฯ

สมฺพุทฺธิ อภินาเมตฺวา โภชยิณฺตํ มหามฺณี

มฺณี การุณฺนิโก โลกเก ๑ อนฺุโมทิจ มํ ตทา ฯ

ตสฺมี มหาการุณฺนิเก ปรมสฺสสการเก

พุทฺธเจ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กปฺเปี สคฺคมฺหิ โมทหิ ฯ

จตฺตุนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมททิจ ตทา

ทฺถุคฺคตี นาภิขานามิ ภิกฺขุททานสฺสสิทฺธิ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา อนนฺตัสาวโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อนนฺตัสาวกตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ย. มฺณี การุณฺนิโก นาโถ อนฺุโมทิจ มํ ตทา ฯ

ฉฐุจฺ รุปรทายกตุเถรอปทาน (๒๖)

[๒๘] สิทฺทศฺส กควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

กฺกุธิรุปรํ มยา ทินฺนํ วิปรสฺนเนน เจตสา ฯ

ยํ ยํ โยนุปรชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ

สพฺเพสฺสปี ปีโย โหมิ รุปรทานสฺสิทฺทํ ผลํ ฯ

จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ รุปรมททิตฺตา

ทุกฺคตฺสึ นาทิขานามิ รุปรทานสฺสิทฺทํ ผลํ ฯ

ปรุสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถลํ สฺสทํ อายสฺมา รุปรทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

รุปรทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺถมํ ปุพฺพินฺนุชกตุเถรอปทาน (๒๗)

[๒๘] วิปรสฺสิทฺทสฺส กควโต โปธิยา ปาทมุตฺตเม

ปรุราณํ ปุพฺพินฺนํ ฉทฺเตตฺวา ๑ สฺสทฺธํ ปุพฺพินฺนมาทริ ฯ

เอกณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺพินฺนมาทสฺสํ

ทุกฺคตฺสึ นาทิขานามิ ปุพฺพินฺนทานสฺสิทฺทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ปรุราณปุพฺพินฺนํ หิตฺวา ฯ

ติปณฺวาเส ๑ อิตฺ กปฺเป ราชานาสี ฌนาภิกฺข ๒
มหาปฺฟูโน นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิตฺตนา สจฺฉิกตฺตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปฺฟูนปฺพุชโก เถโร อิมานฺ คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ปฺฟูนปฺพุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ อุตฺตยิตฺถราปทานํ (๒๘)

[๓๐] จนฺทภากานทีตีเร สสฺสุมาโร อหํ ตทา
สโกชนปฺสุตาหํ ๓ นทีตฺตถํ อคณฺณหํ ๑
สิทฺธตฺโต ตมฺหิ สมเย สยมภฺภู อคฺคปฺคฺคโล
นที ตริตฺถกาโม โส นทีตฺตถํ อฺปาคมิ ๑
โอปาคเต จ สมพฺพุตฺเต อหํปี ตตฺถอฺปาคมิ
อฺปนคฺนตฺวาน สมพฺพุตฺธี อิมํ วาจํ อฺทิริยํ ๑
อภิริยฺห มหาวีร ตาโรสฺสามิ อหํ ตฺวํ
เปตฺติกํ วิสยํ มยฺหิ อนฺนภมฺป มหามุณี ๑
มม อฺคฺคชฺชนํ สฺตฺวา อภิริหิ มหามุณี
หฺนฺนุโจ หฺนฺนุเจนน จิตฺเตน ตาเรสี โลกนายนํ ๑

#๑ ย. ตีสตีเม ๑ ๒ ม. ย. ฌนาธิกฺข ๑ ๓ ม. สโกจรมฺปสุโตหํ ๑

นทียา ปาริเม ตีเร   สิทฺตฺโต โลกนายโก
อสุสาเสสิ มมฺ คตฺถ   อมตฺ ปาปฺณิสฺสสิ ฯ
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน   เทวโลกํ อคฺคณฺหํ
ทิพฺพํ สุขํ อนุภวี   อจฺจนฺราหิ ปฺรกุขฺโต ฯ
สฺตฺตฺกฺขตฺตฺตฺตฺจ เทวินฺโท   เทวรัชฺชํ อกาสํ
ตีณฺขตฺตํ จกฺกวตฺติ   มหิยา อิสฺสโร อหํ ฯ
วิเวกมฺนุยฺจฺจโตหํ   นิปโก จ สฺสํวฺโต
ธารมิ อนุตฺตมํ เทหํ   สมฺมา สมฺพุทฺธสฺสเน ฯ
จตฺตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป   ตาเรสี ยํ นราสํ
ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ   ตรณฺาย อิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุตฺตฺติโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อฺตฺตฺตฺยตฺตฺตฺเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ เอกณฺชลิกตฺตฺเรอปทานํ (๒๕)

[๓๑] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ   กจฺจนฺตํ อนุตฺตราปณฺ

วิปฺสฺสี สฺตฺถวาหฺลคํ   นรวิริํ วินายกํ ฯ

อทนุตทมนัน คาทิ มหาวาที महामती
ทิสฺวา ปสนฺโน สุมโน เอกณฺชลฺลํ อกาสํ ฯ
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อณฺชลิมนกริ ตทา
ทुकฺคตี นากิขานามิ อณฺชลิสฺส อิทํ ผลํ ฯ
ปฏิสฺมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถลํ สฺวทํ आयस्सมา เอกณฺชลฺลิกเก เตโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกณฺชลฺลิกตฺถเรตฺตสฺส อปทาน์ สมตฺถํ ฯ

ทสมํ โขมทายกตฺถเรตฺตสฺส (๓๐)

[๓๒] นกเร พนฺธุรมติยา อโหสิ วาณิไซ ตทา
เตเนว ทาริ ปเสมิ โรเปมิ พิชสมฺปทํ ฯ
วิธियํ ๑ ปฏฺธิปฺนฺนสฺส วิปฺสฺสิสฺส มहेสิโน
เอกํ โขมํ มยา ทินฺนํ กุสฺลตฺถาย สตฺถุโน ฯ
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ โขมํ อททํ ตทา
ทुकฺคตี นากิขานามิ โขมทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
สตฺตวิเส ๒ อิตฺโต กปฺเป เอโก สินฺธุวสนฺทโน
สตฺตตรตฺนสมฺปฺนฺโน จาคฺคทฺทีปฺมฺหิ อิสฺสโร ฯ

#๑ ม. ย. วรรค ๑ ๒ ม. สตฺตตรเส ฯ

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา โขมทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

โขมทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

สุภฺตติ อุปวาโณ จ สรโณ สีลคทาโก
อนฺนํ สํสวโก ฐโป ปุฬิโน อุตฺติเยน จ ฯ
อณฺชตี โขมทายี จ ทเสว ตติเย คณ
ปฺลจาสีตีสตํ วุตฺตา คาทาโย สพุพฺปิณฺฑิตา ฯ
สุภฺตติวโก ตติโย ฯ

จตฺตํ ภาณวารี ฯ

จตฺตํ โถ กุณฺฑชานวโก

ปรจฺมํ กุณฺฑชานตฺเถราปทานํ (๓๑)

[๓๑] สตฺตทาหํ ปฏฺฐิสลฺลีนํ สยมฺภุํ อคฺคปฺคคฺคํ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธเสฏฺฐํ อุปฏฺฐหี ฯ
วฏฺฐิจิตฺติ กาลมณฺณาย ปทุมตฺตฺรํ มหามฺณี
มหนฺตํ กทลิกณฺณี คเหตุวา อุปคณฺณหํ ฯ

ปฏิกุคเหสี ๑ ภควา สพฺพญฺญ ๒ โลกนายโก
มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต ปริภุญฺชิ มหามฺนิ ฯ
ปริภุญฺชิตฺวาน สมฺพุทฺโธ สตฺถวาโห อนฺุตฺโตโร
สกาสเน นิสีทิตฺวา อีมา คาธา อภาสถ ฯ
เย จ สนฺติ สเมตตาโร ๓ ยกุขา อิมฺมฺหิ ปพฺพเต
อรณฺเณ ภูตคณฺา สพฺเพ ๔ สฺสนฺตุ วจฺนํ มม ฯ
โย โส พุทฺธํ อฺปภูจฺาสิ มิคฺราชฺว เกสรี
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสนฺถ มม ภาสฺโต ฯ
เอกาทสฺสจ ขตฺตํ โส เทวราชา ภวิสฺสตี
จตฺตตีสฺสตีขตฺตญฺจ จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี ฯ
กปฺปสฺตสฺสสมฺมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
อกฺโกสิตฺวาน สมณฺเ สีสฺวณฺเต อนาสเว
ปาปกมฺมวิปาเกน นามเชยฺยํ ลภิสฺสตี ฯ
ตสฺส รมฺเมสุ ทายาโท โอรโส รมฺมนิมฺมิโต
กฺกฺทฺธาโนติ นามเนน สาวโก โส ภวิสฺสตี ฯ
ปวิเวกํ อนฺุยฺตุโต ฉายี ฉานฺโรโต อหํ
โตสยิตฺวาน สตฺถารํ วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สาวเกหิ ๕ ปริวุโต ภิกฺขุสงฺฆมฺปรฺกฺขโต
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา สฺลาคํ คาทฺหิ ชินฺโน ฯ

#๑ ม. ย. ปฏิกุคเหตฺวา ฯ ๒ ย. ตํ ผลํ ฯ ๓ ย. เย วสนฺติ สเมตตาโร ฯ

#๔ ม. ย. อरणฺเณ ภูตภพฺพานิ ฯ ๕ ย. สาวกฺกฺเคหิ ฯ

เอกัถิ จีวร กตฺวา   วนฺทิตฺวา โลกนายนํ
วทติ วรรณสฺส ปุโรโต   ปจฺมํ อคฺคเหสํ ๑
เดณ กมฺเมน ภควา   ทสสทสฺสีปฺกมฺปโก
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติวาทา   อคฺคภูจฺจานเ จเปสิ มํ ๑
วิริยเม ชฺรโรชฺรยหํ   โยคกฺเขมาธิวาทนํ
ชาเรมิ อนฺติมํ เทหํ   สมฺมา สมฺพุทฺทสาสเน ๑
ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺขา   กตํ พุทฺทสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา กุณฺฑชฺชาโน เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

กุณฺฑชฺชานตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

พฺุติยํ สาคตฺตเถรอปทานิ (๑๒)

[๑๔] ไสภิกฺโต นาม นามเนน   อโหสิ พฺุราหฺมโณ ตทา

ปุรฺกฺขโต สสิสฺเสหิ   อารามํ อคฺมาสํ ๑

ภควา ตมฺหิ สมเย   ภิกฺขุสงฺฆปุรฺกฺขโต

อารามทฺวารานิกฺขมฺม   อฏฺฐาสิ ปฺริสฺสุตฺตโม ๑

ตมฺพุทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ   ทนฺตํ ทนฺตปุรฺกฺขตํ

สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา   สนฺถวี โลกนายนํ ๑

เยเกจิปาทปา สพฺเพ   มหิยาเต วิรูหเร

พุทฺธิมนุโต ตถา สตุตา รุหนฺติ ชินสาสเน ฯ
สตุถวาโหปี สพุพฺพญฺญ มเหสี พหุเก ชเน
วิปถา อุทฺธริตฺวาน ปถิ อัจฺจิบเส ตฺวํ ฯ
ทฺนุโต ทฺนตฺปรุกฺขโต ๑ ฌายี ฌานรเตหิ จ
อาตาปปีหิตตฺเตหิ อุปสนฺเตหิ ตาทิกิ ฯ
อลงฺกโต ปรีสโต ๒ ปุณฺณณาณฺเหหิ ๓ โสภสิ
ปภา นิทฺฐาวเต ตฺยหํ สฺริโยทฺยโน ยถา ฯ
ปสนฺนจิตฺตํ ทิสฺวาน มเหสี ปทฺมุตฺตโร
ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺ สตุถา อีมา คธา อภาสถ ฯ
โย โส หาสํ ชเนตฺวาน มมํ กิตฺเตสิ พฺราหฺมโณ
กปฺปานํ สตสฺหสฺสํ เทวโลเก รมิสฺสตี ฯ
ตฺลิตฺตาหิ จวิตฺวาน สุกฺกมฺULEน โจทิตฺ
โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพุพฺพิสฺสตี ฯ
ตฺฏฺจหฺฏฺจํ ลภิสฺสตี ๔ ปพุพฺพิตฺวาน สาสเน
สาคโต นาม นามเนน เหสฺสตี สตุถฺ สวโก ฯ
ปพุพฺพิตฺวาน กาเยน ปापกมฺมํ วิวชฺชยี
วจฺจิตฺจจฺริตํ หิตฺวา อาชีวํ ปรีโสชฺชยี ฯ
เอวํ วิหารมาโนหํ เตชฺชาตฺตฺส โกวีโท
สพุพาสเว ปรีณฺญาเย วิหารามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ย. ทนฺตปรีกัณฺโณ ฯ ๒ ม. อลงฺกโต ปรีสาหิ ฯ ๓ ย. สหคณฺเหหิ ฯ ๔ ม. เตน

#กมฺเมเนน สุกฺเตเนน อรหฺตฺตํ ลภิสฺสตี ฯ ย. วิมฺภกปฺสฺโต หุตฺวา อรหฺตฺตํ ลภิสฺสตี ฯ

ปฏิสัมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา สาคโต เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สาคตตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ มหาจฺจายนตฺถเรอปทานํ (๓๓)

[๓๕] ปทุมุตฺตรนาถสุส ปทุมํ นาม เจตยํ
สีลาปญฺ्ञํ ๑ การยิตฺวาน สุวณฺเณนาภิเลปยํ ฯ
รตนาสมยฉตฺตณฺจ ปคฺคยฺห วาลวิชนํ
พุทฺธสุส อภิโรเปสี โลกพฺนฺธสุส ตาทีโน ฯ
ยาวตา เทวตา ภูมฺมา สพฺเพ สนนฺิปตฺถ ตทา
รตนาสมยฉตฺตนาถํ วิปากํ กถยิสฺสตี ฯ
ตณฺจ สพฺพํ สุณฺิสฺสาม กถยฺนฺตฺส สตฺถุโน
ภิกฺขุโย หาสํ ชเนยฺยาม สมฺมา สมฺพุทฺธสาสเน ฯ
เหมาสมเน นิสีทิตฺวา สยมฺภู อคฺคปคฺคโล
ภิกฺขุสงฺฆมฺปริพฺยุโฬห อีมา คาคา อภาสถ ฯ
เขนิตฺถํ อาสนํ ทินฺนํ โสวณฺณํ รตนาสมยํ
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺาถ มม ภาสโต ฯ

#๑ ม. ย. สีลาสนํ ฯ

ดีสกปุปานี เทวินุโท เทวราชซ์ กริสฺสติ
สมนฺตฺตา โยชนสฺตํ อภายาภิกวิสฺสติ ฯ
มนุสฺสโลกมาคนฺตฺวา จกฺกวัตฺติ ภวิสฺสติ
ปภสฺสโรติ นามนฺ อุกฺคเตโฆ ภวิสฺสติ ฯ
ทิวา วายทิวา รตฺตี สตรํสีว อุกฺคโต
สมนฺตฺตา อฏฺฐรตฺนํ อุชฺชโรติสฺสติ ขตฺติโย ฯ
กปฺปสฺตตสฺสสมฺหิ โอกฺกากกฺกสฺสมภโว
โคตโม นาม นามนฺ สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
ตฺถลิตาหิ จวิตฺวาน สุกฺกมฺมเลน โจทิตฺโต
กจฺจาโน นาม นามนฺ พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ ฯ
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน พุทฺโธ ๑ เหฺสฺสคฺคฺยนาสโว
โคตโม โลกปชฺชโรติ อุกฺกฏฺฐาเน จเปสฺสติ ฯ
สงฺขิตฺตํ ปุจฺฉิตฺตํ ปณฺหิ วิตฺถาเรน กเถสฺสติ
กถยนฺโต จ ตํ ปณฺหิ อชฺฉาสนฺธิ ปุเรสฺสติ ฯ
อทฺฐกฺกุเล อภิชฺชาโต พฺรหฺมโณ มนฺตปารกฺข
โอหาย ฐนฺธณฺยานิ ปพฺพชฺ ๒ อนคฺคาริยํ ฯ
สงฺขิตฺตเตนํ ปุจฺฉนฺเต วิตฺถาเรน กเถมฺหิ
อชฺฉาสนฺเตสฺส ปุเรมิ โตเสมิ ทิปทฺตมํ ฯ
โตลฺลิตฺโต เม มหาวิโร สยมฺภู อุกฺคปุกฺคโต
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสีทิตฺวา เอตทฺทฺเค จเปลฺลิมํ ฯ

#๑ ม. ย. อรหา ฯ ๒ ม. ย. ปพฺพชฺ ฯ

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา มหากจฺจายโน เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

มหากจฺจายนตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตฺตถิ กาทุทายิตฺถเรอปทานํ (๓๔)

[๓๖] ปทุมุตฺตรสฺส พุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน

อทฺธานํ ปฏฺฐิปนฺนสฺส จรโต จาริกํ ตทา ฯ

สุผลฺลํ ปทุมํ กยฺห อฺปฺปลํ มลฺลิกณฺจหํ

ปรมนฺนํ กเหตุวาน อทาสี สตฺถุโน อหํ ฯ

ปริภุญฺชิ มหาวิโร ปรมนฺนํ สุโกชนํ

ตณฺจ ปุํฝํ กเหตุวาน ชินสฺส ๑ สมปทสฺสยิ ฯ

อิฏฺฐิ กนฺตยิทํ ๒ โลกํ ชลชํ ปุํฝมฺมตฺตมํ

สุทฺถกฺกริ กตฺ เตน ยิ ๓ เม ปุํฝํ อทาสี ๔ โส ฯ

โย ปุํฝํ อภิโรเปสิ ปรมนฺนณฺจทาสี เม

ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺนาถ มม ภาสโต ฯ

ทสมญฺจกฺขตฺตณฺจ ๕ โส เทวราชชํ กริสฺสติ

อฺปฺปลํ ปทุมณฺจาปิ มลฺลิกณฺจ ตทฺตฺตริ ฯ

#๑ ม. ย. ชนสฺส ฯ ๒ ม. กนฺตํ ปิยํ ฯ ย. กนฺตํ จิรํ ฯ ๓ ม. ย. โย เม ฯ

#๔ ม. ย. อทาสีทํ ฯ ๕ ม. ทสอญฺจกฺขตฺตํ โส ฯ ย. ทส จญฺจกฺขตฺตํ โส ฯ

อิตุถิ สุกฺโก อายสฺมา กาพฺทายิ เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กาพฺทายิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมํ โมฆราชตฺเตรอปทานํ (๓๕)

[๓๗] อตฺตทสฺสี ตฺถ ภควา สยมฺภู อปฺราชิโต

ภิกฺขุสงฺฆมฺปฺริพฺยุโฬห รัถิยํ ปฏฺธิปชฺชตฺถ ฯ

สิสฺเสหิ สมฺปฺริวฺโต ฆรมฺหา อภินิภฺขมฺมี

นิภฺขมิตฺวานหํ ตตฺถ อทฺทสฺสํ โลกนายนํ ฯ

อภิวาเทตฺวาน ๑ สมฺพุทฺธํ สิเร กตฺวาน อณฺชลิ

สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สนฺถวี โลกนายนํ ฯ

ยาวตา รุปีโน สตฺตา อรุปี วา อสณฺณิโน

สพฺเพ เต ตว ฅาณมฺหิ อนุโต โหนฺติ สโมคฺชา ๒ ฯ

สุขุมฺจฺฉิเกน ๓ ชาเลน อุกฺกํ โย ปฺริกฺขิเป

เย เกจฺจ อุกฺเก ปาณา อนุโตชาเล ภวานฺติ เต ฯ

เยสญฺจ เจตนา อตฺถิ รุปีโน จ อรุปีโน ฯ

สพฺเพ เต ตว ฅาณมฺหิ อนุโต โหนฺติ สโมคฺชา

สมฺพุทฺธรสฺสิมํ โลกํ อนุชการสมากุลํ ฯ

ตว ฅมฺมํ สฺสนิตฺวาน กงฺขาโสตฺตํ ตฺรณฺติ เต

อวิชฺขานิวฺโต โลโก อนุชการเรน โอตฺถโฏ ฯ

#๑ ม. อภิวาทิย ฯ ๒ ย. สมหาญา ฯ ๓ ย. สุมฺจฺฉิเกน ฯ

ตว ฅาณมฺหิ โชตนฺเต อนฺธการา ปรีสิตา
ตฺว จกฺขุสิ สพฺเพสํ มหาตมวินฺนุทโน ๑
ตว ฐมฺมํ สฺมุติวฺวาน นิพฺพายิสฺสติ พหุชฺชโน
ปฺตรํ ๑ ปฺรยิตฺวาน มชฺช ชุทฺทํ อนฺถลํ ๑
อุโกหตฺถเกหิ ปคฺคยฺห อปเนสิ มฺहेสิโน
ปฏิกฺคณฺหิ มหาวิโร สฺกุเกน มหาอิสิ ๑
ภฺยชิตฺวา ตณฺจ สพฺพณฺณ เวหาสํ นภฺมคฺคมิ
อนฺตลิกฺเข จิโต สฺตถา อตฺถทสฺสี นรทโก ๑
มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต อีมา คาถา อภาสถ
เยนิตํ ถวิตํ ฅาณํ พุทฺธเสฏฺโฐ จ โถมิโต ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน ทฺถคฺคตี โส น กจฺจติ
จตฺตสฺสจฺฉิยจ ๒ ขตฺตํ โส เทวราชฺชํ กริสฺสติ ๑
ปเทสราชฺชญฺจสฺตํ ๓ วสฺสํ อวสิสฺสติ
ปณฺเจว สตกฺขตฺตณฺจ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ปเทสราชฺชํ อสงฺเขยฺยํ มหิยา การยิสฺสติ
อชฺฅายิกิ มนฺตฺชโร ตินฺณํ เวทาน ปารุ ๑
โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชิสฺสติ
คฺมกิริ นินฺนํ อตฺถํ ฅาณน วิจินิสฺสติ ๑
โมฆราชาติ นามนฺ เหสฺสติ สฺตถุสวโก
ตีหิ วิชฺชาหิ สมฺปนฺโน ๔ กตฺกจิโจ อนาสโว ๑

#๑ ม. ปุณฺณํ ๑ ย. ปรีริ ๑ ๒ ม. ย. จตฺตทสฺสณฺจ ๑ ๓ ม. ปจฺพยา รชฺชํ อญฺจสฺตํ ๑

#๔ ม. ตีหิ วิชฺชาหิ สมฺปนฺนํ กตฺกจิโจ อนาสโว ๑

โคตโม สตถวาทุโค   เอตทกุเค จเปสสติ
หิตฺวา มานุสํ โยคํ   เณตฺวาน ภวพฺพชฺฉนํ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย   วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา โมฆราชา เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

โมฆราชตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐิ อธิมุตฺตกตฺถเรปทานํ (๑๖)

[๑๗] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ   อตฺถทสฺสสินฺรุตฺตเม
นิมนฺเตตฺวา ๑ ภิกฺขุสงฺฆํ   วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ฯ
นิมนฺเตตฺวา สงฺฆรตฺนํ ๒   อชฺชภูตํ สฺมาหิตํ
อจฺจุณา มณฺฑปํ กตฺวา   โภเชสิ สงฺฆมุตฺตมํ ฯ
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ   เทวตฺตํ อถ มานุสํ
สพฺเพ สตฺเต อภิโภมิ   ปฺลฺลณกมฺมสฺสสิทํ ผลํ ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต   ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺคฺคตี นาภิกฺขานามิ   อจฺจุทานสฺสสิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. อฏฺฐิ ฯ ๒ ม. ภิกฺขุสงฺฆํ ฯ

อิตุถิ สุกฺโก อายสฺมา อธิมุตฺตโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อธิมุตฺตกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺตมํ ลสฺสณทายกตฺเถรอปทานํ (๓๗)

[๓๕] หีมวนุตฺตสฺส อวิทฺฐเร ตาปโธ อาสหิ ตทา

ลสฺสณิ อูปชีวามิ ลสฺสณิ มยฺห โภชนํ ฯ

ขาริโย ปุริยิตฺวาน สงฺฆารามํ อคณฺณหิ

หฺนฺนุโจ หฺนฺนุเจณ จิตฺเตน สงฺฆสฺส ลสฺสณิ อํทํ ฯ

วิปฺสฺสิตฺตสฺส นรคฺคสฺส สาสเน นีรตฺตสฺสหิ

สงฺฆสฺส ลสฺสณิ ทตฺวา กปฺปํ สคฺคมฺหิ โมทหิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ลสฺสณิ ยํ อํทํ ตทา

ทฺทคฺคตี นากิขานามิ ลสฺสณานํ อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺโก อายสฺมา ลสฺสณทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ลสฺสณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ อายตทายกตฺเถราปทานิ (๓๘)

[๔๐] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิจิมฺหิ วทตี วเร

หฺนฺนุโหฺ จ หฺนฺนุเจเน จิตฺเตเน อวณฺที ญฺญมฺตฺตมํ ๑

วทฺตฺตเกหิ กถาเปตฺวา มฺลฺลํ ทตฺวานหิ ตทา

หฺนฺนุโหฺ จ หฺนฺนุเจเน จิตฺเตเน อายาตี การเปสฺหิ ๑ ๑

อฏฺฐกปฺปานิ เทเวสุ อโวภิกฺขณฺณํ ๒ วสึ อหิ

อวเสเสสุ กปฺเปสุ โวภิกฺขณฺณํ สํสริ อหิ ๑

กาเย วิสํ น กมฺติ สตฺถานิ น จ หนฺติ เม

อฺทฺทเกหิ น มเรยฺยามิ ๓ อายาตฺตฺส อิทํ ผลํ ๑

ยทิจฺฉามิ อหิ วสฺสํ มหาเมโฆ ปวสฺสติ

เทวาปิ เม วสํ เอนฺติ ปุณฺณกมฺมฺสฺสึทํ ผลํ ๑

สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน ตีสฺสกฺขตฺตํ อโหสฺหิ

น มํ เกจาวชานนฺติ ปุณฺณกมฺมฺสฺสึทํ ผลํ ๑

เอกตฺตฺตีเส อโธ กปฺเป อายาตี ยํ อการยิ

ทฺทฺคตฺตี นาภิชานามิ อายาตฺตฺส อิทํ ผลํ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิกฺขณฺวา สจฺฉนิกฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อายาตทายโก เถโร อิมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อายาตทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ย. อายาคํ การเปสฺหิ ๑ ๒ ม. อพฺโพภิกฺขณฺณํ ๑ ย. อพฺโพภิกฺขณฺณํ ๑

#๓ ม. ย. มียฺยามิ อายาคตฺส ... ๑

นมัม ฆมมจกุกิกคฺคเธรอปทาน (๑๕)

[๔๑] สิทฺตฺตถสฺส ภควโต สิทฺทสนฺตฺส สมนฺนุชา

ฆมมจกุกิ มยา จปีตํ สุกคํ วิญญวณฺณิตํ ฯ

จตุวณฺณาย ๑ โสภามิ สโยคฺคพลวาทโน

ปริวารเณติ มํ นิจฺจํ อนฺนุยนฺตา พหู ชนา ฯ

สกุจฺจิตฺตริยสทสฺเสหิ ปริวารेमฺหํ สทา

ปริวารเณ โสภามิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ

จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ จกุกิ จปยี อํ

ทูกคฺตี นาภิขานามิ ฆมมจกุกสฺสิทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป อฏฺฐาสีสุ ชนาธิปา

สทสฺสราชา นามเณ จกุกวตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺวา สจฺฉนิกตา กคํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฆมมจกุกิโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ๕

ฆมมจกุกิกคฺคเธรสฺส อปทานํ สมนฺนํ ฯ

ทสมํ กปฺปฺปรุกฺขิยคฺคเธรอปทาน (๔๐)

[๔๒] สิทฺตฺตถสฺส ภควโต ญฺุปเสฏฺฐจฺจสฺส สมนฺนุชา

วิจิตฺตทฺสฺเส ลกฺเคตฺวา ๒ กปฺปฺปรุกฺขิ จเปสํ ฯ

#๑ ม. ยฺ. จารฺวณฺโณว ฯ ๒ ม. ลเคตฺวา ฯ ยฺ. ลจฺเจตฺวา ฯ

ยั ยั โยนุปปชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
โสภยฺนุโต มม ทฺวารเ กปฺปรุกฺโข ปติฏฺฐติ ฯ
อหฺลจฺ ปริสา เจว เย เกจิ สมวสฺสิกา ๑
ตมฺหา ทุสฺสํ คเหตุวาน นิวาเสม มยฺ ตทา ๒ ฯ
จตุทฺตเว อิตฺโต กปฺเป ยํ รุกฺโข จปยฺ อหํ
ทุกฺคตฺ นาทิขานามิ กปฺปรุกฺขสฺสิทํ ผลํ ฯ
อิตฺโต จ สตฺตเม กปฺเป สฺสเจตา อฏฺฐ ขตฺติยา
สตฺตรตนสมปฺนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา กปฺปรุกฺโขโย เตโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

กปฺปรุกฺโขยฺตฺตฺเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

กฺุณฺทสาตฺตกฺจฺจนา อุทฺายี ราชสฺวหโย ๓
อธิมฺตฺโต ลสฺสมฺโท อายาติ ๔ ฅมฺมจกฺกิกโก
กปฺปรุกฺโข จ ทสฺโม คาถาทฺวํ ทสฺสตฺปิจ ฯ

กฺุณฺทธานวคฺโค จตฺตฺโต ฯ

#๑ ย. มม นิสฺสิตา ฯ ๒ ม. ย. สทา ฯ ๓ ม. โมฆราชโก ฯ ๔ ม. ย. อายาติ ฯ

ปณจโม อุปาลิวคโค

ปจมี อุปาลิตฺเตราปทาน์ (๕๑)

[๕๑] ขีณาสวสหัสเสหิ ปริวุโต โลกนายโก

วิเวกมณฺญุตโต โส คจฺจเต ปฏิสลฺลิตฺตํ ฯ

อชิเนน นินฺตฺโตหิ ติทฺถนฺตปริจารโณ

ภิกฺขุสงฺฆมฺปริพฺยุพฺหิ อทุทสฺสํ โลกนายกํ ฯ

เอกํสํ อชินํ กตฺวา สีสํ กตฺวาน อณฺชลี

สมฺพุทฺธํ อภิวาทตฺวา สนฺตวี โลกนายกํ ฯ

ยถาณฺทชา จ สํเสทา โอปปาตี ชลมฺพุชา

กาทาทิปกฺขิโน สพฺเพ อนฺตลิกฺเข สทา จรา ๑ ฯ

เย เกจิ ปาณฺภูตฺตติ สณฺณิโน วา อสณฺณิโน

สพฺเพ เต ตว ฅาณฺมฺหิ อนฺโต โหนฺติ สโมคฺชา ฯ

กนฺธา จ ปพฺพเตยฺยา เย หิมวณฺเต นคฺคตฺตเม

สพฺเพ เต ตว สีสฺมฺหิ กลาโยปิ น ยฺชฺชเร ฯ

โมหนฺธการปกฺขณฺโน ๒ อัย โลโก สเทวโก

ตว ฅาณฺมฺหิ โชตฺนฺเต อนฺธการา วิธิสิตา ฯ

ยถา อตฺถงฺกเต สุริเย โหนฺติ สตฺตา ตโมคฺตา

เอวํ พุทฺเธ อนฺุปฺนฺเน โหติ โลโก ตโมคฺโต ฯ

ยโถทยณฺโต อาทิจฺโจ วินฺเทติ ตมํ สทา

ตเถว ตวํ พุทฺธเสฏฺฐ วิทฺธเสสิ ตมํ สทา ฯ

#๑ ย. อนฺตลิกฺเข ปเทสกา ฯ ๒ ม. โมหนฺธการปกฺขณฺโท ฯ ย. ... ปกฺขณฺโต ฯ

ปธานัน ปหิตตุโตสิ พุทฺโธ โลเก สเทวเก
ตว กมฺมาริรทฺเชน โตเสสิ ชนตํ พหุํ ฯ
ตํ สุตฺวา ๑ อนุโมทิตฺวา ปทุมุตฺตโร มหามุณี
นเก อพฺภูคฺคมิ ธีโร หัสราชาว อมฺพเร ฯ
อพฺภูคฺคณฺตุวาน สมฺพุทฺโธ มเหสิ ปทุมุตฺตโร
อนฺตลิกฺเข จิโต สตุถา อีมา คาถา อภาสถ ฯ
เขนิทํ ถวิตํ ฌานํ อุปเมหิ สมายุตํ
ตมทํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺณถ มม ภาสโต ฯ
อภฺจฺจาสณฺจ ขตฺตํ โส เทวราชา ภวิสฺสตี
ปจฺพยา รชฺชํ ติสตํ วสุธํ อาวสิสฺสตี ฯ
ปณฺจวิสฺติกฺขตฺตฺถจ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
กปฺปสฺตสฺสสมฺหิ โอกฺกากกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเณ สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ตฺสิตาหิ จวิตฺวาน สุกฺกมฺเลน โจทิตฺโต
หิโนว ชาตียา สนฺโต อุปาลิ นาม เหสฺสตี ฯ
โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา วิราชิตฺวาน ปาปกํ
สพฺพาสเว ปริณฺถาย นิพฺพายิสฺสตุยฺนาสโว ฯ
ตฺถุโธ จ โคตโม พุทฺโธ สกฺยปฺตุโต มหายโสถ
วินยาศิกตํ ตสฺส เอตทกฺเค จเปสฺสตี ฯ

#๑ ม. ย. สพฺพํ ฯ

สทุรชายหิ ปพฺพชิตฺโต กตฺติจฺโจ อนาสโว
สพฺพาสเว ปริณฺณาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ภควา จานุกมฺปิ มํ วินฺเยหิ วิสารโท
สกกมฺมาภิริทฺโธ จ วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สํวฺโต ปาฏฺโฐโมกฺขมฺหิ อินฺทฺริเยสุ จ ปญฺจสุ
ธาวเรมิ วินฺยํ สพฺพํ เกวลํ รตนากรี ฯ
มมฺมจฺจ คุณฺมณฺณาย สตุถา โลเก อนฺนุตฺตโร
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติวฺวา เอตฺตคฺเค จเปตี มํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉภฺกิณฺณา สจฺฉนิกฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถิ อายสฺมา อุปาติ เตโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุปาติตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

พุทฺธิยํ โสณฺโณโกฏฺฐิยเวสฺสตฺถเรปทานํ (๔๒)

[๔๔] อโนมทฺสฺสิสฺส มฺนินฺโณ โลเกชฺชฏฺฐสฺส ตาทีโน

สุรฺชาย เลปนํ กตฺวา จงฺกมํ การฺยํ อหํ ฯ

นानาวณฺณเณี ปุปฺเปหิ จงฺกมํ สนฺนฺธี อหํ

อากาเส วิदानํ กตฺวา โภชฺยํ พุทฺธมฺตฺถมํ ฯ

อชฺชลี ปคฺคเหตุวาน	อภิวาเหตุวาน สุพฺพตี
ทิมสาถั ภควโต	นียยาเทสิมหนุตทา ฯ
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	สตฺถา โลกเ อนฺนุตฺตโร
ปฏิกฺคเหสี ภควา	อนฺนุยกฺปาย จกฺขุมา ฯ
ปฏิกฺคเหตุวาน สมฺพุทฺโธ	ทกฺขินฺเญโย สเทวเก
ภิกฺขุสงฺฆเ นิสิตฺติวา	อิมา คาถา อภาสถ ฯ
โย โส ฃุเจน จิตฺเตน	ทิมสาถั อทาสี เม
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺณาถ มม ภาสโต ฯ
อิมสฺส มจฺจุกาลมฺหิ	ปฺลนฺณกมฺมสมงฺกิโน
สทฺสยฺยตฺตสฺสร โธ	อุปฏฺฐิสฺสตี ตาวเท ฯ
เตน ยานนฺนโย โปโส	เทวโลถํ คมฺิสฺสตี
อนฺนุโมทิสฺสเร เทวา	สมปฺตเต กุสเล ภเว ฯ
มหารหํ พุยมฺหํ เสฏฺฐิ	รตนมตฺติกเลปนํ
ภูฏาคารวรุเปตี	พุยมฺหํ อชฺฌาวสิสฺสตี ฯ
ตีสกปฺปสทฺสทานิ	เทวโลกเ รมิสฺสตี
ปฺลนฺจวิสตฺติกปฺปานิ	เทวราชา ภวิสฺสตี ฯ
สตฺตสตฺตตฺติกฺขตฺตญฺจ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
ยโสทรสนามา เต	สพฺเพปิ เอกนามกา ฯ
เทว สมปฺตตี อนฺนุโกตฺวา	จินฺติวา ๑ ปฺลนฺณสญฺชัย
อฏฺฐวิสตฺติกปฺปมฺหิ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ม. วทฺฒเตตฺวา ฯ ยฺ. วิทิตฺวา ฯ

ตตุถาปี พุยมหฺ ปวริ วิสุกมฺเมน มาปิตํ
ทสสทฺทาวีวิตฺตุนฺตํ ปุริ อชฺฌาวาสิสฺสตี ๑
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ภูมิปาโล มหิตฺธิโก
โอกกาโก นาม นามเนน ราชา รฏฺเฐ ภวิสฺสตี ๑
โสฬสฺสิตฺติสฺสทฺธานํ สพฺพาสํ ปวราวยา ๑
อภิชาติตา ขตฺติยานี นว ปุตฺเต ชนินฺสฺสตี ๑
นว ปุตฺเต ชนิตฺวาน ขตฺติยานี มริสฺสตี
ตรุณฺี จ ปิยา กณฺเณ มหฺสฺสิตฺตํ กรินฺสฺสตี ๑
โอกกาโก โตสยิตฺวาน วริ กณฺเณ ลภินฺสฺสตี
วริ ลทฺธา จ สว กณฺเณ ปุตฺเต ปพฺพาชยิสฺสตี ๑
ปพฺพาชิตา ๒ จ เต สพฺเพ คมฺมิตฺตฺตฺตํ นคฺคตฺตมฺ
ชาติเกทฺทยา สพฺเพ ภกฺินีหิ วสินฺสฺสเร ๓ ๑
เอกา จ กณฺเณ พุยฺธีหิ ภวิสฺสตี ปฺรฺกขตา ๔
มา โน ชาติ ปภิชฺชตี นิชฺฉินฺสฺสตี ขตฺติยา ๑
ขตฺติโย นีหริตฺวาน ตาย สทฺธี วสินฺสฺสตี
ภวิสฺสตี ตทา เกโท โอกกาโกลสมฺภโว ๑
เตสํ ปชา ภวิสฺสตี โกลิยา นาม ชาติยา
ตตฺถ มานุสฺสํ โภคํ อนฺุโภสฺสตี นปฺปํ ๑
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน เทวโลคํ คมฺมิตฺตํ
ตฺตราปี ปวริ พุยมหฺ ลภินฺสฺสตี มโนรมํ ๑

#๑ ม. ปวรา จ สว ๑ ย. ปวรา มยา ๑ ๒ ย. ปพฺพชิตฺวา ๑ ๓ ย. สิวสินฺสฺสเร ๑

#๔ ม. ปฺรฺกขตา ๑

เทวโลกา จวิตวาน สุกกมุเลน โจทิตโต

อาคนุตวาน มนุสสุตตัม โสโณ นาม ภวิสฺสตี ฯ

อารทฐวิริโย ปหิตตโต ปทหิ สตถุ สาสเน

สพฺพาสเว ปริณาย นิพฺพายิสฺสตุยนาสโว ฯ

อนนุตทสฺสี ภควา โคตโม สกฺยปฺงฺกโว

วิเสสณฺณ มหาวิโร อคฺคฺกุจฺจเน จเปสฺสตี ฯ

วฺภูจฺมฺหิ เทเว จตฺรํกุลมฺหิ

ติเณ อนิเรตฺตองฺกุลมฺหิ ๑

จเปตฺวาน โยคสฺส ปยุตฺตตาทีโน

ตโตตฺตริ ปารมตา น วิชฺชตี ฯ

อฺตุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต จิตฺตํ เม สฺวปฺปณฺนิหิตํ

ภาโร เม โอหิตो สพฺโพ นิพฺพุโตมฺหิ อนาสโว ฯ

องฺคิรโส มหاناโก อภิชฺชาโตว เกสรี

ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา เอตทฺทฺเค จเปสิ มํ ฯ

ปฏิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ

อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา โสโณ โภกฺขิยเวสฺโส ๒ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โสณโภกฺขิยเวสฺสฺสเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ... องฺคณฺมฺหิ ฯ ๒ ม. โภพฺวิโส ฯ ย. โภพฺยเวสฺโส ฯ

ตติยิ ภทฺธิยกาฬิโกชรายปฺตตฺตเถราปทานิ (๔๓)

[๔๕] ปทุมุตฺตรสมฺพุทฺธิ เมตฺตจิตฺตํ มหามุนี

อุเปติ ชนตา สพฺพา สพฺพโลกกุนายกํ ฯ

สตุตฺตถจ ปวากถจ ๑ อามิสฺมปฺน โภชนํ

ททฺนติ สตุถุโน สพฺเพ ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺนุตฺตเร ฯ

อหฺมปิ ทานํ ทสฺสามิ เทวเทวสฺส ตาทิโน

พุทฺธเสฏฺฐํ นิมนฺเตตฺวา สงฺฆมฺปิ จ อนฺนุตฺตรํ ฯ

อุยฺโยชิตา มยา เจเต นิมนฺเตสฺสุ ตถาคตํ

เกวลํ ภิกฺขุสงฺฆถจ ปุณฺณกฺเขตฺตํ อนฺนุตฺตรํ ฯ

สตสฺสสฺสปลฺลงฺกํ โสวณฺณํ โคนกตฺถตฺตํ(

ตฺถลิกาปฏฺฐลิกาย โขมกปฺปาสิเกหิ จ ฯ

มหารหํ ปณฺญาปยิ อาสนํ พุทฺธยฺยตฺตํ

ปทุมุตฺตโร โลกวิทู เทวเทโว นราสโก ฯ

ภิกฺขุสงฺฆมฺปริพฺยุโฬห มม ทฺวารํ อุปากมิ

ปจฺจุกฺคนฺตฺวาน สมฺพุทฺธิํ โลกนาถํ ยสฺสฺสินํ ฯ

ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน อติ नामยิ สงฺฆํ ๒

ภิกฺขุณิ สตสฺสสฺสํ พุทฺธถจ โลกนายกํ ฯ

ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน ปรมฺนฺเนน ตปฺปยิ

ปทุมุตฺตโร โลกวิทู อาหุติณํ ปฏฺฐกฺคโห ฯ

#๑ ม. ย. พุทฺธถจ ฯ ๒ ม. อภินามยิ สงฺฆํ ฯ ย. ... สงฺฆาริ ฯ

ภิกขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา อีมา คาคา อภาสถ
เยนินฺทํ อาสนํ ทินฺนํ โสวณฺณํ โคนกคฺคตํ ฯ
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสณาท มม ภาสโต
จตุสฺสตฺตติกฺขตฺตํ โส เทวราชฺชํ กริสฺสตี ฯ
อนฺุโกสฺสตี สมฺปตฺตี อจฺจนฺราหิ ปฺรฺกฺขโต
ปฺเทสราชฺชํ สหสฺสํ วสุทฺธํ อวสิสฺสตี ฯ
เอกปฺลณฺวาสกฺขตฺตฺตฺตฺจ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
สพฺพาสฺส ภวโยนีสฺสุ อฺจฺจจากฺกฺลี ภวิสฺสตี ฯ
โส จ ปจฺจมา ปพฺพชิตฺวา สฺสกฺกมฺมเลน โจทิตฺโต
ภทฺทฺทโย นาม นามนฺนํ เหสฺสตี สตฺถุ สวโก ฯ
วิเวกมฺนฺยฺตฺโตมฺหิ ปนฺตเสณนิวาทํ
ผลํ วาธิตํ ๑ สพฺพํ จิตฺตเกฺลโสมฺหิ อชฺชหํ ฯ
มม สพฺพํ อภิญฺญาเย สพฺพพฺลณฺญ โลกนายโก
ภิกขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา เอตทกฺเค เจปฺปสิ มํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ภทฺทฺทโย กापฺพิโคธายปฺตฺโต เถโร อีมา
คาคาโย อภาสิตฺถาตี ฯ
ภทฺทฺทยิสฺส กापฺพิโคธายปฺตฺตฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
#๑ ม. จาธิตํ ฯ ย. ผลญจ วิคตํ สพฺพํ วตฺตเกฺลโสมฺหิ อชฺชหํ ฯ

จตุตถิ์ สนฺนิฏฺฐาปคตฺเถราปทานิ (๔๔)

[๔๖] อญฺเณ กุญฺจิกิ กตฺวา วสามิ ปพฺพตฺนฺตเร
ลาภาลาเภณ สนฺตฺนุโจ ยเสณ อยเสณ จ ๑
ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุติํ ปฏิกุคฺโห
ภิกฺขุสฺตสฺสสฺเสหิ ๑ อากฺคณฺนิ มม สนฺติเก ๑
อุปากตํ มหानาคํ ๒ ชลชฺชุตฺตมนามกิ
ติณฺสนฺนฺธริ์ ปญฺญาเปตฺวา อทาสี สตฺถุโน อหํ ๑
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน อามณฺฑํ ปานียญฺจหํ
อทาสี อฺชฺชุตฺตสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ๑
กปฺเป อิตฺโต สตฺสสฺสสฺเส ยํ ทานมททิตฺทา
ทฺถุคฺคิ์ นากิขานามิ อามณฺฑสฺส อิทํ ผลํ ๑
เอกตาฬิสกปฺปมฺหิ เอโก อาสิ อรินฺทโม
สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
นพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
อิตฺถิ์ สุทํ आयสฺมา สนฺนิฏฺฐาปโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สนฺนิฏฺฐาปคตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ยฺ. วิสฺตสฺสสฺสสฺเสหิ ๑ ๒ ยฺ. มหาวีริ์ ๑

ปณจัม ปณจหตฺถิตฺตเถราปทาน (๔๕)

[๔๑] สุเมโธ นาม สมพุทฺโธ คจฺจเต อนฺตราปณฺ

โอกุชิตฺตจกฺขุ มิตฺถาณิ สติมา สํวตฺตินุทฺริโย ฯ

ปณฺจ อุปลฺลหตฺถานิ อวเลตฺตมกาสุ ๑ เม

เตน พุทฺธํ อปฺุเชตี ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ ฯ

อาโรปีตา จ เต ปุปฺผา ฉทนมสฺส สตฺถุโน

สมาธิสฺสุ ๒ มหานาคิ สิสฺโส ๓ อจฺจริยํ ยถา ฯ

ทีสกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ ปุปฺผมฺภิโรปยี

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธปฺุชายิทํ ผลิ ฯ

อิโต วิสทกปฺปสเต อเหตุํ ปณฺจ ขตฺติยา

หตฺติยา นาม นามเนน จกฺกวตฺติ มหาพฺพลา ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุลฺลํ สฺสุทํ อายสฺมา ปณฺจหตฺถิโย เตโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปณฺจหตฺถิตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺุจํ ปทุมจฺฉทนียตฺตเถราปทานํ (๔๖)

[๔๘] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ วิปฺสสิมฺหคฺคปฺคฺคเล

สฺสุลฺลํ ปทุมํ คยฺห จิตฺมาโรปยี อหํ ฯ

#๑ ม. อวเลตฺถํ อหํสุ เม ฯ ย. อวเลตฺถํ อกาสิ เม ฯ ๒ ม. สมาธิ สฺสุ ฯ

#ย. สํสาวิ สฺสุ ฯ ๓ ม. ย. สิสฺสา ฯ

อาโรปีเตว ๑ จิตเก เวหาสิ นภมุคฺคมิ
อากาสจฺจนฺทํ กตฺวา จิตกมฺหิ อธารยํ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํปุณฺณโรปยํ
ทฺวคฺคตํ นาทิฆานามิ พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ๑
สตุตฺตาทิสฺสิตโต กปฺเป ปทุมิสุสฺสรนามโก
จาทฺรณฺโถ วิชิตาวี จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุลฺลํ สฺสทํ อายสฺมา ปทุมจฺจนฺทนิโย เตโร อีมา กาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ปทุมจฺจนฺทนิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตฺตมํ สยนทายกตฺถเรปทานํ (๔๗)

[๔๕] สิทฺถตฺถสฺส ภควโต เมตฺตจิตฺตสฺส ตาทิโน

สยนภุคฺคํ มยา ทินฺนํ ทฺวสฺสภณฺเฑน ๒ อตฺถตฺตํ ๑

ปฏฺฐิกฺคเหสิ ภควา กปฺปิยสยนาสนํ

อฏฺฐจาย สยนา ตมฺหา เวหาสิ อุกฺคมิ ชิโน ๑

จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สยนมทาสหํ

ทฺวคฺคตํ นาทิฆานามิ สยนสฺส อิทํ ผลํ ๑

#๑ ม. ย. อาโรปีเต จ ๑ ๒ ม. ย. ทฺวสฺสภณฺเฑหิ ๑

เอกปณฺณาสีโต กปฺเป วรรุโณ ๑ เทวสฺวหโย
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา สยนทายโก เตโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สยนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ จงฺกมทายกตฺเถราปทานํ (๔๘)

[๕๐] อตฺถทสฺสิสฺส มุณีโน โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน

อิฏฺฐกาหิ จินิตฺวาน จงฺกมํ การยฺฮี อหํ ๑

อฺจฺจโต ปณฺจจรตฺนํ จงฺกมํ สาธุ มาปิตํ

อายามโต หตฺถสฺตํ ภาวเนยฺยํ มโนรมํ ๑

ปฏฺฐิกฺกเหสิ ภควา อตฺถทสฺสึ นรุตฺตโม

หตฺถเณน ปุพฺพินํ กยฺห อีมา คาคา อภาสถ ๑

อิมินา ปุพฺพินทานน จงฺกมํ สุกเตน จ

สตฺตฺรตนสมฺปนฺนํ ปุพฺพินํ อนฺุโกสฺสติ ๑

ตีณิ กปฺปานิ เทเวสุ เทวราชฺชํ กริสฺสติ

อนฺุโกสฺสติ สมฺปตฺตี อจฺฉราหิ ปฺรกฺขโต ๑

#๑ ม. วรรโก ๑

มนุสฺสโลกิ อคฺคนฺตฺวา   ราชา รุญฺเจ ภวิสฺสตี
ติกุขตฺตํ จกฺกฺวตฺตี จ   มหียา โส ภวิสฺสตี ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต   ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทุคฺคตี นาภิขานามิ   จงฺกมฺสฺส อิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ
อิตฺถํ สฺกฺทํ อายสฺมา จงฺกมฺทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

    จงฺกมฺทายกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

    นวมํ สุภทฺตฺเตรอปทานํ (๔๕)

[๕๑] ปทฺมุตฺตโร โลกวิทฺวา   อาหุตีเน ปฏฺฐิกฺโข
ชนตํ อุตฺตริตฺวาน   นิพฺพายติ มหายโส ฯ
นิพฺพานฺเต จ สมฺพุทฺเธ   ทสฺสหฺสฺสิ กมฺปถ
ชนกาโย มหา อาสิ   เทวา สฺนฺนิปฺตฺตทา ฯ
จฺนฺทเน ปฺรยิตฺวาน   ตฺครามลฺลิกาหิ จ
หฺญฺโจ หฺญฺเจเน จิตฺเตเน   อาโรเปสี นฺรุตฺตมํ ฯ
มม สฺงกปฺปมฺณฺวาย   สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร
นิปฺนฺน โกว สมฺพุทฺโธ   อีมา คาลา อภาสถ ฯ

โย เม ปจฺฉิมเก กाले   คฺนฺธมฺลฺเลน ฉาพฺยิ
 ตมฺหํ กิตุตฺยิสฺสามิ   สุณฺณถ มม ภาสฺโต ฯ
 อิตฺโต จูโต อโย โปโส   คฺสูตฺตกาโย คมิสฺสตี
 ตตฺถ รชฺชํ กริตฺวาน   นิมฺมานํ โส คมิสฺสตี ฯ
 เอเตเนว อุปาเยน   ทตฺวา มลฺลํ ๑ วรฺุตฺตมํ
 สกกมฺมาริรทฺโธ โส   สมฺปตฺตี อนุโกสฺสตี ฯ
 ปุณาปี ๒ คฺสูเต กาเย   นิพฺพตฺติสฺสตีโย นโร
 ตมฺหา กายา จิตฺวาน   มฺนุสฺสคฺคํ คมิสฺสตี ฯ
 สกฺยปฺคฺโต มหानาโค   อฺคฺโค โลเก สเทวเก
 โพรยิตฺวา พฺหุ สตฺเต   นิพฺพายิสฺสตี จกฺขฺมา ฯ
 ตทา โสปลฺโต สนฺโต ๓   สฺกกมฺมฺเลน โจทิตฺโต
 อุปลฺสงกมฺม สมฺพทฺธํ   ปฺลยฺหํ ปฺจฺฉิมิสฺสตี ตทา ฯ
 หาสยิตฺวาน สมฺพทฺธํ   สพฺพลฺลญฺ โลกนายโก
 ปุพฺพกมฺมมภิญฺญาเย   สจฺจจฺานิ วิวริสฺสตี ฯ
 อารทฺโธ จ อโย ปฺโลห   คฺคฺกุโจ เอกคฺคฺมานโส
 สคฺคฺการิ อภิวาเทตฺวา   ปฺพพชฺชํ ยาจยิสฺสตี ฯ
 ปสนฺนมนฺนํ สํ ทิสฺวา   สกกมฺเมน โตสิตํ
 ปพฺพชฺชิสฺสตี โส พุทฺโธ   อคฺคฺคฺธมฺมสฺส โกวิทฺโธ ฯ
 วายมิตฺวานโย โปโส   สมฺมา สมฺพทฺธฺสฺสเน
 สพฺพาสเว ปรีลฺญาเย   นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ฯ

ปฺลยฺจฺมํ ภาณวาริ ฯ

#๑ ม. มาลี ฯ ยู. มาลยิ ฯ ๒ ยู. จูโตปี ฯ ๓ ยู. ปพฺพชฺชูปคฺโต สนฺโต ฯ

ปุปพกมเมน สียุตโต เอกคุโค สุสมาหิตโต
พุกุชุตส โอรโส ปุตโต ฐมมโตมฺหิ สุนิมฺมิตโต ฯ
ฐมมราชํ อุปากมฺม อาปฺจณี ปญฺหุตฺตมํ
กถยนฺโต จ เม ปญฺหิ ฐมมโสตํ อุปานยิ ฯ
ตสฺสํ ฐมมมณฺเฑน วิหาสี สาสเน รโต
สพฺพาสเว ปรีณฺเฑน วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สตสฺสเส อิตฺ กปฺเป ชลชุตฺตมนายโก
นิพฺพายิ อนฺุปาทาโน ทิโปว เตลตฺสงฺขยา ฯ
สตฺตโยชนิกํ อาสิ ฐฺปญฺจ รตนาณิ
ชฺชํ ตตฺถ อปฺเชสิ สพฺพภทฺทํ มโนรมํ ฯ
กสฺสปสฺส จ พุกุชุตส ติสฺโส นามคฺคสาวโก
ปุตฺโต เม โอรโส อาสิ ทายาโท ชินสฺสเน ฯ
ตสฺสํ หิเนน มนฺสา วาจํ ภาสี อภทฺทกํ
เตน กมฺมวิปาเกน ปจฺจนา เม อาสิ ภทฺทกํ ๑ ฯ
อุปวตฺตเน สาลวเน ปจฺจนิเม สยเน มฺุณิ
ปพฺพาเชสิ มหาวิโร หิโต การุณฺนิโก ชิโน ฯ
อชฺเชว ทานิ ปพฺพชฺชา อชฺเชว อุปสมฺปทา
อชฺเชว ปรีนิพฺพานํ สมฺมุขา ทิปทฺตเม ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺุจิเม
ฉนฺพิณฺเฑน สจฺจนิคตา กตํ พุกุชุตส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ปจฺจนิเม อทฺทสํ ชินํ ฯ

อิตถิ สุกฺโก อายสฺมา สุกฺกโท เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สุกฺกทตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ จุนฺทตฺเตรอปทานํ (๕๐)

[๕๒] สิทฺทตฺตสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

อคฺขมฺมึ การยิตฺวาน ชาติปฺปุเฬหิ ฉาทยํ ฯ

นินฺจฺวาเปตฺวาน ตํ ปฺปุฬํ พุทฺธสฺส อภินามยํ

ปฺปุฬาวเสถํ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ฯ

กณฺจนคฺขมฺยสงฺกาสํ พุทฺธํ โลกคฺคณายกํ

ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน ปฺปุฬคฺขมฺยมฺพานยํ ฯ

วิตินฺณกฺงฺโข สมฺพุทฺโธ ตินฺนโณเมหิ ปฺรกฺขโต

ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติวฺวา อีมา คาคา อภาสถ ฯ

ทิพฺพคฺคณฺธํ ปวายนฺตํ โย เม ปฺปุฬคฺขมฺมึ อทา

ตมํ กิตฺตยิตฺตสฺสามี สฺสณฺณถ มม ภาสโต ฯ

อิโต จูโต อโย โปโส เทวสงฺฆปฺรกฺขโต

ชาติปฺปุเฬหิ ปฺริกฺคินฺนโณ เทวโลกํ คมฺมิตฺตํ ฯ

อุพฺพิทฺธํ ภวนํ ตสฺส โสวณฺณณฺจ มณฺนิมยํ

พฺยุมฺหา ปาตฺถวิสุตฺตนิ ปฺญฺณกมฺมปภาวิตา ฯ

จตุสตุตติกขตุตฺโต โส	เทวราชชฺช ภิริสฺสตี
อนฺนุโกสฺสตี สมฺปตฺตี	อจฺจนราหิ ปฺรกุขโตะ ๑
ปฺรจฺพยา รชฺชํ ติสฺสํ	วสุธํ อวสฺสตี
ปฺลยจสตุตติกขตุตฺตญจ	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี ๑
ทุชฺชโย นาม นามเน	เหสฺสตี มนฺุชาธิโป
อนฺนุโกตฺวาน ตํ ปฺลยณฺ์	สกกมฺมุปฺสํหิตโตะ ๑
วินิปาตํ อคนฺตฺวาน	มนฺุสฺสตุตฺตํ คมิสฺสตี
หิรณฺณํ ตสฺส นิจิตฺตํ	โกฏฺฐิตฺตํ ปิ อนฺนปฺปํ ๑
นิพฺพตฺติสฺสตี โยนิมฺหิ	พฺุราหฺมโณ โส ภาวิสฺสตี
วงฺคนตฺสสฺส สฺสโต ชีมา	สําริยา โอรโส ปิโย ๑
โส จ ปฺจจฺฉา ปฺพพชิตฺวา	องฺกิรสฺสสฺส สาสเน
จฺพจฺจนฺุโทติ นามเน	เหสฺสตี สตฺถุ สวโก ๑
สํมณฺเฑโรว โส สนฺุโต	จิณฺณาสโว ภาวิสฺสตี
สพฺพาสเว ปฺริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตุตฺตยนาสโว ๑
อุปฺภูจฺหิ มหาวิริ	อณฺเณ จ เปสฺเส พฺุ
ภาตฺรเมวูปฺภูจฺหสิ	อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺตติยา ๑
ภาตฺริ เม อุปฺภูจฺหิตฺวา	ธํคํ ปตฺตมฺหิ โอยฺย ๑
สมฺพทฺุธิ อุปฺนํเมสิ	โลกเชฏฺฐํ นรํสํ ๑
อุโกหตฺถเอหิ ปคฺคยฺห	พฺุทฺุโร โลเก สเทวเก
สนฺุทสฺสยฺนฺุโต ตํ ธํคํ	กิตฺตยิ อคฺคสวํ ๑

#๑ ม. โอยฺย ๑ ย. โอยฺย ๑

จิตตลย สุวิมุตติ เม สทฺธา มยฺหํ ปตฺถิจิตฺตา
สพฺพาสเว ปริณฺณาย วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺธิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกิตฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา จฺนฺตฺเถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ๑

จฺนฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทานํ

อุปาลิ โสโณ ภทฺที จ สนนฺนิฏฺฐาปก หตฺถิโย
ฉทฺนํ เสยฺยจฺงมํ สฺกทฺโท จฺนฺตฺสวฺหโย
คาคาสตํ จ ตาฬิํ ๑ จตฺสฺโส จ ตตฺถตฺตฺริ ๑
อุปาลิวคฺโค ปณฺจโม ๑

ฉฺฉฺฉ วิชฺฉินฺวคฺโค

ปรจฺมํ วิชฺฉินฺวคฺโค (๕๑)

[๕๑] ปทฺมุตฺตรพุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
วิชนฺกา ๒ มยา ทินฺนา ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ๑
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปคฺคเหตฺวาน อณฺชลิ
สมฺพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา ปกฺกามิ ๓ อุตฺตรามุโข ๑

#๑ ม. คาคาสตํ สตาฬิํ ๑ ๒ ม. พินฺนิกา ๑ ย. วิชนิกา ๑ ๓ ม. ย. ปกฺกามิ ๑

วิชณี ปกคเหตุวาน สตุถา โลกคุนายโก
ภิกขุสงฺฆเม จิตฺต สนฺโต อีมา คาถา อภาสถ ๑
อิมินา วิชาเนน จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ
กปฺปานิ สตสฺสสฺส วิเนปํติ น คจฺจติ ๑
อารทฺทวิริโย ปหิตฺตโต เจโตคฺคณสมมาหิตโต
ชาติยา สตฺตวสุโสหิ อรหตฺตํ อปาปฺณิ ๑
สญฺญิกปฺปสฺสสมฺหิ พิชฺชมานสนามกา
โสฬสาสีสุ ราชานอ จกฺกตฺตํ มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา วิชฺฐปนทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

วิชฺฐปนทายกตฺตฺเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

พฺตุติยํ สตรํ สยตฺตฺเรอปทานํ (๕๒)

[๕๔] อุพฺพิทฺธิ์ เสลมารุญฺห นิสิตฺติ ปุริสฺสฺสฺสโม
ปพฺพตฺตฺสสาวิทฺธมฺหิ พุราหฺมโณ มนฺตปารคฺค ๑
อุปฺวิญฺจํ มหาวิริ เทวเทวํ นราสภํ
อญฺชลํ ปกคเหตุวาน สนฺถวี โลกนายกํ ๑

เอส พุทฺโธ มหาวิโร   วรรหมปฺปกาสโก
ชลติ อคฺคิกฺขณฺโธ   ภิกฺขุสงฺฆปฺรภฺขโต ฯ
มหาสมฺพุทฺโธวทฺโฆ   อณฺโณว ทฺรุตฺโตโร
มิกฺรชาวสมฺภีโต   ฌมฺมึ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
มม สงฺกปฺปมณฺเฑ   ปทฺมุตฺตรนามโก ๑
ภิกฺขุสงฺฆเจ จิตฺ สตุถา   อีมา คาถา อภาสถ ฯ
เยนํยํ อณฺชติ ทินฺโน   พุทฺธเสฏฺโฐ จ โถมิโต
ตีสฺกปฺปสทฺสฺสานิ   เทวรัชฺชํ กริสฺสตี ฯ
กปฺปสทฺสทฺสสมฺหิ   อังคีรสฺสนามโก
วิภูฏจฺฉโท สมฺพุทฺโธ   อุปฺปชฺชิสฺสตี ตาวเท ฯ
ตสฺส ฌมฺเมสุ ทายาโท   โอรโส ฌมฺมนิมฺมิโต
สตรึสตี นามเน   อรหา โส ภวิสฺสตี ฯ
ชาติยา สตุตฺวาสุโสํ   ปพฺพชึ อนุคาริยํ
สตรึสมฺหิ นามเน   ปภา นิทฺทาวเต มม ฯ
มณฺเฑเป รุกฺขมฺเฒ วา   ฌายี ฌานรโต อหํ
ธารมฺหิ อนุตฺตมํ เทหํ   สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ
สญฺุจิกปฺปสทฺสสมฺหิ   จตุโร โรมนามกา ๒
สตุตฺรตนสมฺปนฺนา   จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏิสฺมภิตา จตฺสุโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺุจิเม
ฉพฺพิณฺเฑา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ

#๑ ม. ย. ปทฺมุตฺตรนายโก ฯ ๒ ม. รามนามกา ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สตรียโย ๑ เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สตรียิตฺถุเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ตติยํ สยันทายกคฺคฺคาปทานํ (๕๓)

[๕๕] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส สพฺพโลกานุกมฺปิโน

สยนํ ตสฺส ปาทาสี วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ฯ

เดน สยันทาเนน สุเขตฺเต เวชสมฺปทา

โกโก นีพฺพตฺตเต ตสฺส ๒ สยนสฺส อิํ ฝลํ ฯ

อากาเส เสยฺยํ กปฺเปมิ ชาเรมิ ปจฺวี อิมํ

ปาณฺเส เม อีสฺสรียํ สยนสฺส อิํ ฝลํ ฯ

ปณฺจกปฺปสฺสสมฺหิ อฏฺฐ อาลํ มหาวิรา ๓

จตุตฺตีสฺส กปฺปสฺเต จตุโรว มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สยันทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สยันทายกคฺคฺคาปทานํ สมคฺคํ ฯ

#๑ ม. สตรียโย ๑ ม. โกกา นีพฺพตฺตเร ตสฺส ๑ ม. มหาเตชา ๑

จตุตถิ์ คณุโรทกทายกตเถราปทาน (๕๔)

[๕๖] ปทุมุตตรพุทธสฺส มหาโพธิมโห อหุ

วิจิตฺติ ฆณฺเฎมาทาย คณุโรทกมทาสหิ์ ฯ

นุหानกาลเอ จ โพธิยา มหาเมโฆ ปวสฺสถ

นินฺนาโท จ มหา อาสิ อสนิยา ผลนฺติยา ฯ

เตนวาสนิเวเคน ตตฺถ กาลกโธ อหิ์

เทวโลเก จิโธ สนฺโธ อีมา คาถา อภาสถ ฯ

อโห พุทฺโธ อโห รมฺโม อโห โน สตฺถุสมปทา

กเพวริ์ เม ปติติ์ เทวโลเก รมามหิ์ ฯ

อุพฺพิทฺธิ์ ภาวนิ์ มยฺหิ์ สตฺถุทฺถมฺมิ์ สมฺมุคฺคิ์

กณฺเฎสาตสฺสหาสนานิ์ ปริวาเรนฺติ์ มิ์ สทา ฯ

อาพาธา เม น วิชฺชนฺติ์ โสโก มยฺหิ์ น วิชฺชติ์

ปรีพาหิ์ น ปสฺสามิ์ ปุณฺณกมฺมุสฺสิทฺธิ์ ผลิ์ ฯ

อฏฺฐจวิเส กปฺปสฺเต ราชา สํวสิโธ อหุ

สตฺถุตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวคฺคิ์ มหาพฺพโล ฯ

ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกฺตา กติ์ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ์ ฯ

อิติ สฺสํ อายสฺมา คณุโรทกทายโก ๑ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

คณุโรทกทายกตเถรสฺส อปทานิ์ สมตฺติ์ ฯ

#๑ ไป. ม. ย. คณุโรทกโย ฯ

ปณจัม โอปวยหตุตราปทาน์ (๕๕)

[๕๑] ปทุมุตตรพุทธสฺส อชานีโย อทาสหิ
นียยาเตควาน สมพุทฺเธ อคมาสี สกั ฆริ ๑
เทวิโล นาม นามเนน สตุถุโน อคฺคสาวโก
วธมมสฺส ทายาโท อากณฺณิ มม สนฺตักิ ๑
สพฺพตฺถหาโร ๑ ภควา อชานเญโย น กมฺปติ
ตว สงฺกปฺปมณฺเณย อธิวเสสิ จกฺขมา ๑
อคฺขมาเปตฺวา วาตชวํ สินฺธวํ สีฆวาทนํ
ปทุมุตตรพุทธสฺส ขมนีโย ๒ อทาสหิ ๑
ยํ ยํ โยนฺนูปปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ ๓
อชานียา วาตชวา วิตฺติ นิพฺพตฺตเร มม ๔ ๑
ลาภา เตสํ สุตทฺธํ वा เย ลภนฺตุปสมฺปทํ
ปฺนปฺปอิรฺุปาเสยฺยํ พุทฺโธ โลเก สเจ ภเว ๑
อฏฺฐจิวีสติกฺขตฺตาหิ ราชา อาสี มหพฺพโล
จาตฺรณฺโต วิชิตาวิ ชมฺพุทฺธิปสฺส ๕ อิสฺสโร ๑
อิมํ ปจฺฉิมกํ มยฺหิ จริโม วตฺตเต ภโว
ปคฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
จตฺตฺตีสเส สหสฺสมฺหิ มหาเตโชสิ ขตฺติโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

#๑ ม. ย. สปตฺตภาโร ๑ ๒ ย. อชานีโย ๑ ๓ โป. เทเว จ มานุเส ภเว ๑ ย. ภวเน สพฺพทา

#มม ๑ ๔ ม. ขมนีโย วาตชวํ จิตฺตํ นิพฺพตฺตเต มม ๑ ย. ขมนียา วาตชวา จิตฺเต

#นิพฺพตฺตเร มม ๑ ๕ ม. ย. ชมฺพุทฺธสฺส ๑

ปฏิสมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา โอปวฺโยหฺ เกโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

โอปวฺยฺหตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐํ สปริวาราสนฺตฺเถราปทานํ (๕๖)

[๕๘] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส ปิณฺฑทปาตํ อทาสหํ
คณฺตุวา กิลิฏฺฐกฏฺฐานํ ๑ มลฺลิกาหิ ปริกฺขิตํ ฯ
ตมฺหาสนมฺหิ อาสีโน พุทฺโธ โลกคฺคณายโก
อกิตฺตยิ ปิณฺฑทปาตํ อชฺชฎฺโต สมหาหิโต ฯ
ยถาปี ภทฺทเก เขตฺเต พิชฺชํ อปฺปมฺปิ โรปีตํ
สมฺมา ธารํ ปเวจฺจนฺโต ผลํ โตเสติ กสฺสทํ ฯ
ตถเวายํ ปิณฺฑทปาโต สฺสุเขตฺเต โรปีโต ตยา
ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลนฺเต ๒ โตสยิสฺสติ ฯ
อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชฺชตฺตมฺนามโก
ปิณฺฑทปาตํ คเหตุวาน ปกฺกามี อุตฺตรามฺโข ฯ
สํวฺโต ปาฏฺฐิโมกฺขสฺมี อินฺทฺริเยสฺสุ จ ปญฺจสฺสุ
ปวิเวกมฺนุยฺยุตฺโต วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ย. คณฺตุวา ตํ โภชนกฏฺฐานํ ฯ ๒ ย. ผลโต ฯ

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา สปริวาราสโน เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สปริวาราสนตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ฯ

สตฺตมํ ปณฺจทีปกตฺถเรอปทานํ (๕๗)

[๕๕] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส สพฺพภูตานุภมฺปิโน

สุสทฺทหิตฺวา ๑ สทฺธมฺเม อฺชฺชทีฏฺฐิจิ อโหสทฺหํ ฯ

ปทีปทานปาทาสี ปริวาริตฺวาน โโพธิยํ

สทฺทหนฺโต ปทีปานิ อกริ ตาวเทวทฺหํ ฯ

ยํ ยํ โยนฺุปปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ

อากาเส อุกกํ ชาเรนฺติ ทีปทานสุสิทฺหํ ผลํ ฯ

ติโรกูฏํ ๒ ติโรเสถลํ สมตฺถิกคฺคฺยห ปพฺพตฺตํ

สมนฺตทา โยชนสฺตํ ทสฺสนํ อนฺุโภมทฺหํ ฯ

เตน กมฺมาวเสเสน ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ

ชาเรมิ อนฺุติมํ เททฺหํ ทิปทีนฺุทสฺส สาสเน ฯ

จตฺตคฺคิเส กปฺปสฺเต สตจกฺขุสนามกา

ราชาहेสุํ มหาเตชา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

#๑ ม. สทฺทหิตฺวาน ย. สุสณฺฺจหิตฺวา ฯ ๒ ม. ย. ติโรกูฏํ ฯ

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ปณฺจทีปโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

ปณฺจทีปกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ ชชทายกตฺเถราปทานํ (๕๘)

[๖๐] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โโพธิยา ปาทปฺปุตฺตเมว

หฺนฺนุโจ หฺนฺนุเจเน จิตฺเตเน ชชมาโรปยี อหํ ฯ

ปตฺตปตฺตานี คณฺหิตฺวา พหิทฺธา ฉทฺทฺยยี อหํ

อนฺโถสฺสทฺธํ พหิสฺสทฺธํ สฺสูมิตฺตํ อนาสวํ ๑ ฯ

สมมุขา วีย สมฺพุทฺธํ อวนฺที โพธิมุตฺตมํ

ปทุมุตฺตโร โลกวิทฺวา อาหุตีเน ปฏฺฐิกุคฺโค ฯ

ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺโต สตฺถา อีมา คาลา อภาสถ

อิมินา ชชทาเนเน อฏฺฐจาเนเน จฺญายํ ฯ

กปฺปานํ สตฺสหสฺสํ ทฺถกฺคตี โส น คจฺจนฺติ

เทเวสฺส เทวโสภกฺขํ อนฺนุโกสฺสคฺขยเนปฺปกํ ฯ

อนเนกสฺตกฺขคฺคฺคฺคฺจ ราชา รฏฺฐเจ ภวิสฺสตี

อฺจฺจกฺคโต นาม นามเนเน จกฺกวตฺตตี ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ม. ย. อธิมุตฺตมนาสวํ ฯ

สมปตฺตี อนุ โภตฺวาน   สุกกมฺเลน โจทิตฺ
โคตมสฺส ภควโต   สาสเนภิมิสฺสตี ๑
ปธาน์ ปหิตฺตฺโตมฺหิ   อุปสนฺโต นิรูปฺธิ
ชารมฺมิ อนุตฺตมํ เทหิ   สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
เอกปฺลฺลาสสฺสเส   กปฺเป อุกฺกตฺสวฺหยา ๑
ปฺลฺลาสสฺสเส จมฺโน   ขตฺติยา เมมฺสวฺหยา ๒ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม
ฉภฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกฺตา   กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตี ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ชชทายโก เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ชชทายกตฺเตรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

นวมํ ปทุมตฺเตราปทาน์ (๕๕)

[๖๑] จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต   วรรชฺมมํ ปวตฺตโก ๓
วสฺสเต อมตฺติ วุฏฺฐิ   นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ๑
สชฺชํ ปทุมํ คยฺห   อจฺจกฺโกเส จิตฺ อหิ
ปทุมตฺตรมฺนิสฺส   หญฺโโจ ๕ อุกฺกขิปฺมมฺพเร ๑
อากจฺฉนฺเต จ ปทุเม   อพฺภุโต อาสี ตาวเท
มม สจฺจกปฺปมฺลฺลาเย   ปคฺคณฺหิ วทตฺติ วโร ๑

#๑ ม. ย. อุกฺกตฺสวฺหโย ๑ ๒ ม. ย. ปฺลฺลาสสฺสเส ขตฺติโย เมมฺสวฺหโย ๑

#๓ ย. วรรชฺมมจกฺกปวตฺตโก ๑ ๔ ม. ปหญฺโโจ ๑

กรเสฏฺฐเจน ปคฺคยฺห ชลขั ปุปฺพมุตฺตมัม
ภิกฺขุสงฺฆเม จิโต สตุถา อีมา คาคา อภาสถ ๑
เยนินฺทํ ปทุมัม จิตฺตํ สพฺพพญฺญตฺตมนายเก ๑
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺนาถ มม ภาสโต ๑
ทีสกปฺปานิ เทวินฺโท เทวราชขั กริสฺสตี
ปจฺพยา รชขั สตุตฺสตี วสุธั อาวตีสฺสตี ๑
ตตฺถ สตุตฺ ๒ คเหตุวาน จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
อากาสโต ปุปฺพวฏฺฐิจิ อภิวตฺตีสฺสตี ตทา ๑
กปฺเป สตสหสฺสมฺหิ โอกฺกาทกฺกตฺสมภโว
โคตโม นาม นามเนน สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฆมฺเมสุ ทายาโท โอรโส ฆมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาทเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตุยนาสโว ๑
นิกฺขมิตฺวาน กุจฺฉิมฺหา สมฺปชาโน ปฏฺฐิสฺสโต
ชาติยา ปญฺจวสฺโสหํ อรหตฺตํ อปาปฺณิ ๑
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส ตาสนนฺติ ๑
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ปทุโม เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปทุมตฺตเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. สพฺพพญฺญมฺหิ วินายเก ๑ ย. สพฺพพญฺญตฺตมนาสเว ๑ ๒ ม. ย. ปตฺตํ ๑

ทสมํ อสน โพรชิตฺเตราปทาน์ (๖๐)พ

[๖๒] ชาตียา สุตตวสุโสหํ อทุทลํ โลกนายกํ
ปสนนจิตโต สุมโน อุปกณฺณี นรุตตมํ ฯ
ติสฺสสฺสสาหํ ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
หฺนฺนุจ หฺนฺนุเจน จิตฺเตน โรปยิ โพรชิตฺตมํ ฯ
อสโน นามเชยฺเยน ธรรมิรฺูหปาทโป
ปญฺจ วสุเส ปริจรี อสนํ โพรชิตฺตมํ ฯ
ปฺปฺพิตฺติ ปาทปํ ทิสฺวา อพฺภูตํ โลมหํสนํ
สกํ กมฺมํ ปกิตฺเตนโต พุทฺธเสฏฺฐํ อุปากมि ฯ
ติสฺโส ตทา โส ๑ สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิทิควา อิมา คาถา อภาสถ ฯ
เยนายิ โรปีตา โพรชิ พุทฺธปฺชา จ สกฺกตา
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺณถ มม ภาสโต ฯ
ตีสฺกปฺปานิ เทเวสุ เทวราชํ กริสฺสตี
จตุสฺสฏฺฐิจฺฉจ ขตฺตํ โส จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ
ตุสฺสิตาหิ จริตฺวาน สุกฺกมฺเลน โจทิตโต
เทว สมฺปตฺตี อนฺุโกควา มนุสฺสตฺเต รมิสฺสตี ฯ
ปธานํ ปทิตฺตโต โส อุปสนฺโต นิรูปฺธิ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสคฺคยนาสโว ฯ

#๑ ยู. โย ฯ

วิเวกมณฺยุตฺโตหิ อุปสนฺโต นิรุปริ
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป โพรธิ โรเปสฺหิ ตทา
ทฺถคฺคิ นาทิขานามิ โพรธิโรปฺสฺสิทฺถิ ผลํ ๑
จตุสฺสตุตฺติโต กปฺเป ทณฺฑเสโนติ วิสฺสุโต
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ ตทา อหุ ๑
เตสตุตฺติ อิตฺโต กปฺเป สตุตฺตาเหตุํ มหิปรตี
สมนฺตเนมิ นามเนน ราชานो จกฺกวตฺติโน ๑
ปฺญณฺวิสฺสติโต กปฺเป ปฺญณฺโก นาม ขตฺติโย
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมรฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อสนโพรธิโย เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

อสนโพรธิยฺคฺเชรฺสฺส อปทานิ สมตฺถํ ๑

อุทฺทานิ

วิชฺณี สตรฺสี จ สยโนทกฺกิ วาหิโส ๑
ปริวารो ปทีปญฺจ ฐโช ปทุมฺปฺฐโก
โพรธิ จ ทสโม วุตฺโต คาคา เทวนวุตี ตธา ๑

วิชฺณีวคฺโค ฉญฺโจ ๑

#๑ ม. ยู. วาหิโย ๑

สตฺตโม สกจิตฺตนิยวคฺโค

ปรจฺม สกจิตฺตนิยตฺเถราปทาน (๖๑)

[๖๑] ปวนํ กานนํ ทิสฺวา   อปฺปสทฺทํ อนาวิลํ
 อีสึนํ อนุจฺฉินฺนํ   อาหุตฺตํ ปฏฺิกุคฺคํ ๑
 ญฺูปํ กตฺวาน เวฬุณฺ ๑   นนานาปุปฺผํ สโมกฺริ
 สมฺมุขํ วย สมฺพุทฺธํ   นิมฺมิตฺตํ อภิวนฺทํ ๑
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน   ราชา รฏฺฐสฺมิ อีสฺสโร
 สกกมฺมาริทรุโหํ   ปุปฺผปุชฺชายิตฺ ๑
 เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป   ยํ ปุปฺผมฺภิโรปฺยํ
 ทฺกุคฺคํ นาทิขานามิ   พุทฺธปุชฺชายิตฺ ๒ ผลํ ๑
 อสฺตีทกฺปเปนนตฺยโส   จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน   จตุทฺธิปมฺหิ อีสฺสโร ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺ ๑ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สกจิตฺตนิโย ๑ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สกจิตฺตนิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺุติยํ อาโปปุปฺผตฺเถราปทานํ (๖๒)

[๖๒] วิหารา อภินิภฺขมฺม   อพฺภูฏฺฐาสฺสิ จ จงฺกเม ๔
 จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต   เทเสนฺโต อมตฺ ๕ ปทํ ๑

#๑ ม. ปุลินํ ๑ ย. เวฬุณฺ ๑ ๒ ม. ปุปฺผปุชฺชายิตฺ ๑ ย. ญฺูปปุชฺชายิตฺ ๑

#๓ ม. สกจิตฺตนิโย ๑ ๔ ม. อพฺภูฏฺฐหฺย จงฺกเม ๑ ๕ ม. เทเสติ ๑

ลิจิสฺส ภิรมณฺณาย พุทฺธเสฏฺฐสฺส ตาทิโน
นนานาปุฬํ คเหตุวาน อากาสมฺหิ สโมกิริ ๑
เดณ กมฺเมณ ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
ปตุโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปราชย์ ๑
เอกตฺตีสเ อิตฺ กปฺเป ยํ ปุฬมฺภโรปยํ
ทุกคฺตํ นาทิขานามิ ปุฬมฺภุชายิตํ ผลํ ๑
อิตฺ วิสติกปฺมฺหิ สฺมุเมโธ นาม ขตฺติโย
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อาโปปุฬฺฝิโย ๑ เถโร อิมา กาทาโย

อภาสิตถาติ ๑

อาโปปุฬฺฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ ปจฺจาคมนियตุเถราปทานํ (๖๓)

[๖๕] สินฺธุรฺยา นทียา ตีเร จกฺกวาโก อหํ ตทา
สุทฺธเสवालภฺกฺโขหํ ปาณฺณสุ จ สฺสณฺณโต ๑
อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ คจฺฉนฺตํ อนิลนฺชเส
ตุณฺฑเทณ สาลํ ปคฺคยฺห วิปฺสฺสิสฺสสาภโรปยํ ๑

#๑ ม. ย. อาโวปุฬฺฝิโย ๑

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต   อจลา สุปติฏฺฐิตา
เดเน จิตฺตปฺปสาเทน   ทุคฺคตี โส น กจฺจติ ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสิ   พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนนฺติเก
วิหฺงฺกเมเน สนนฺเตเน   สุพีฆํ โรปิถํ มยา ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปฺปพฺมภิโรปยี
ทุคฺคตี นาภิขานามิ   พุทฺธปฺุชายิถํ ผลํ ฯ
สุจารุทสฺสนา นาม   อฏฺฐเจเต เอกนามกา
กปฺเป สตฺตฺรเส อาตุํ   จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา   กถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุถํ อายสฺมา ปจฺจจากมนิโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปจฺจจากมนิยตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

จตฺตถํ ปฺรปฺปสาทกตฺถเรอปทานํ ๖๔

[๖๖] อสุภํ ปวริ วิริ   มหเสี วิชิตาวิเน
สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ   โโก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ฯ
หิมวา วาปริเมยฺโย   สาคโรว ทฺุรุตฺโตโร
ตเถว ฌานํ พุทฺธสฺส   โโก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ฯ
วสุธา ยถาปฺปเมยฺยา   จิตฺตา วนวภูํสกา

ตเถว สีลํ พุทฺธสฺส โโก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ฯ
อนิลนฺชสาสํขุพฺโภ ยถากาโธ อสงฺขโย
ตเถว ฌาณํ พุทฺธสฺส โโก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ฯ
อิมานิ จตฺตฺหิ คาคาหิ พฺรหฺมโณ โสณอวฺหโย ๑
พุทฺธเสฏฺฐํ ฌวิตฺวาน สิทฺธตฺถมปฺราชิตํ ฯ
จตฺตฺนวุตฺติกปฺปานิ ทฺถคฺคํ นุปฺปชฺชถ
สุคฺคีสฺสุ สฺสุขสมฺปตฺตํ ๒ อนุโภสี อนปฺปกํ ฯ
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ฌวิตฺวา โลกนายกํ
ทฺถคฺคํ นาภิขานามิ โถมนนฺตสฺส อิทํ ผลํ ฯ
จตฺตฺตฺทสมฺมฺหิ กปฺปมฺหิ จตุโร อาสุมฺมคฺคตา
สจฺจตฺตฺนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิม
นพฺภินฺญา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสุทํ อายสฺมา ปฺรปฺปสาทโก เถโร อิมานิ คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปฺรปฺปสาทกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมํ ภิสทายกตฺถเรปทานํ ๖๕

[๖๗] เวสฺสภู นาม นามน อีสึนํ ตติโย อหุ

กานนํ วนโมคฺคยฺห วิหาสิ ปุริสฺสุตฺตโม ฯ

#๑ โป. ม. เสนสฺวหโย ฯ ย. เยนสฺวหโย ฯ ๒ ม. สฺสุคฺคีสฺสุ สฺสุขสมฺปตฺตํ ฯ

ภิสุมพาลํ คณฺหิตฺวา อคมี พุทฺธสนฺติเก
ตณฺจ พุทฺธสฺส อทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ ฯ
กเรน จ ปรามญฺโจ เวสฺสภู วรพฺพุธินา
สุข่าหิ นาภิขานามิ สมนฺเตน กุตฺตตรี ฯ
จริโม วตฺตเต มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑ ฯ
เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทุกคฺตี นาภิขานามิ ภิสทานสฺสํ ฝลํ ฯ
สโมชานา จ ราชาโน โสพส มนฺุชาธิปา
กปฺปมฺหิ เตรเส ๒ อาสุํ จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺุจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ภิสทายโก เตโร อิมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ภิสทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นญฺุจํ สฺวจินฺติตฺตเถรอปทานํ (๖๖)

[๖๘] คิริทฺกคฺจโร อาสี อภิษาโตว เกสรี

มิกสงฺขมํ วริชฺวาน ชีวามิ ปพฺพตฺนฺตเร ฯ

#๑ ม. ย. หตฺถินาเคน สนฺเตน กุสฺลํ โรปีตฺม มยา ฯ ๒ ม. จุทฺทเส ฯ

อตุตทสฺสี ตฺว ภควา สพฺพญญ วทตฺ วโร
มมฺหุทฺธิกาโม โส อากณฺธิ ปพฺพตฺตมฺ ๑
ปสทฺยจ มิคฺ หนฺตฺวา ภกฺเขตฺตํ สมฺปาคมี
ภควา ตมฺหิ สมเย ภิกฺขาจาโร ๑ อฺปาคมี ๑
วรมฺสถานิ ปคฺคยฺห อทาสิ ตสฺส สตฺถุโน
อนฺุโมทิมหาวิโร นิพฺพาเปนฺุโต มมฺ ตทา ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน คิริทฺคคฺปวิสํ ๒
ปีตี อฺปฺปาทยิตฺวาน ตตฺถ กาลกโต อหิ ๑
เอเตน มํสทานน จิตฺตสฺส ปณฺธิฮี จ
ปณฺณเรเส กปฺปสฺเต เทวโลเก รมี อหิ ๑
อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส กุสลํ กริตํ ๓ มยา
เตเนว มํสทานน พุทฺธานุสฺสรณฺน จ ๑
อฏฺฐตีสมฺหิ กปฺปมฺหิ อฏฺฐ ทิฆายุนามกา
สฏฺฐิมฺหิโต กปฺปสฺเต พุเว สรณฺนามกา ๔ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สฺวจินฺตฺติโต เตโร อีมา คากาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สฺวจินฺตฺติตฺตฺเถรสฺส อปทาน์ สมคฺตํ ๑

#๑ ม. ภิกฺขมาโน ๑ ย. ภิกฺขยาโน ๑ ๒ ม. คิริทฺคคฺ ปวิสํ อหิ ๑ ย.

#คิริทฺคคฺปเวกฺขหิ ๑ ๓ ม. จินฺตฺติ ๑ ๔ ม. ย. วรฺณนามกา ๑

สตฺตมํ วตฺตททยกตฺเตรอปทานิ (๖๗)

[๖๕] ปกฺขิชาโต ตทา อาสี สุปฺณโณ ครุพาริโป

อททสํ วิรชํ พุทฺธิํ กจฺจนฺตํ คณฺฐมาทนํ ฯ

ชหิตฺวา ครุพวณฺณํ มาณวตฺตํ อรารยิ ๑

เอกวตฺถํ มยา ทินฺนํ ทิปทินฺนทสฺส ตาทิโน ฯ

ตณฺจ ทุสฺสํ ปฏิกฺกยฺห พุทฺโธ โลกคฺคณายโก

อนฺตลิกฺเข จิโต สตฺถา อีมา คาลา อภาสถ ฯ

อิมินา วตฺตทานนํ จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ

ปหาย ครุพโยนํ เทวโลเก รรมิสฺสติ ฯ

อตฺตทสฺสี ตฺถ กวา โลกเขฏฺโฐ นรารสโก

วตฺตทานํ ปสฺสิตฺวา ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ฯ

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ โหนฺติ เม วตฺตสมฺปทา

อากาเส ฉทนํ โหติ วตฺตทานสฺสิทํ ผลํ ฯ

อรุณสา ๒ สตฺต ชนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา

ฉตฺตีสติมฺหิ อาสีสุ กปฺปมฺหิ มนฺุชาธิปา ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม

ฉพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วตฺตททยโก เตโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

วตฺตททยกตฺเตรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ไป. ย. มาณวตฺตํ อรารยิ ฯ ม. มาณวัก อรารยิ ฯ ๒ ม. อรุณวา ฯ ย. อรุณกา ฯ

อฏฺฐมั อมฺพทายกตฺเถราปทานิ (๖๘)

[๗๐] อโนมทสฺสี ภควา นิสินฺโน ปพฺพตฺนฺตเร

เมตฺตตาย อฟรี โลเก อปฺปมาเณ นิรูปฺธิ ๑

กปิ อหิ ตทา อาสี หิมวฺนฺเต นคฺคตฺเต

ทิสฺวา อโนมมฺชิกิ ๑ พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาทฺยิ ๑

อวิทฺฐเร หิมวฺนฺตสฺส อมฺพาสฺสุ ผลิตฺโน ตทา

ตโต ปกุกิ คเหตุวฺน อมฺพํ สมชฺฐกิ อหิ ๑

ตมฺเม พุทฺโธ วิทยาภาสิ อโนมทสฺสี มหามฺนิ

อิมินา มชฺฐทาเนน อมฺพปาเนน จุกฺขิ ๑

สตุตฺตปณฺณาสกปฺปานิ เทวโลเก รมิสฺสติ

อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส โวกิณฺณํ สํสริสฺสติ ๑

เขเปตฺวา ปาปกิ กมฺมํ ปรีปกฺกาย วุทฺธิยา ๒

วินิปาตาทิสฺสาคนฺตฺวา กิเลเส ฌาปยิสฺสติ ๑

ทเมน อุตฺตเมนาหิ ทมิโตมฺหิ มहेสินา

ปตฺโตมฺหิ อจลฺลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยิ ๑

สตุตฺตสตุตฺตติกปฺปสฺเต อมฺพญฺจชยฺนามกา ๓

จตุทฺทสา เต ราชาโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑

ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

#๑ ม. อโนมทสฺสี ตํ ๑ ย. อโนมมมิตํ ๑ ๒ ม. ย. พุทฺธิยา ๑

#๓ ม. ย. อมฺพญฺจชยฺนามกา ๑

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา อมฺพทายโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อมฺพทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ สฺมฺนตฺเถรอปทานํ (๖๕)

[๗๑] สฺมฺโน นาม นามเนน มาลาการโ อหิ ตทา

อทุทถิ วิรัชํ พุทฺธํ โลกาหุติปฏิกุคฺคํ ๑ ฯ

อุโภหตฺเถหิ ปคฺคยฺห สฺมฺนํ ปุปฺพมฺมุตฺตมํ

พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สีขิโน โลกพนฺธุโน ฯ

อิมาย ปุปฺพปุชฺชาย เจตนาปณฺธิหิ จ

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

เอกตฺตีสเ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมฺภิโรปยิ

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

ฉพฺพิสฺติมฺหิ กปฺปมฺหิ จตฺตารสฺสุ มหายสา

สจฺจตฺตณสฺมฺปนฺนา ราชาโน จกฺกวตฺติโน ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺพิณฺวา สจฺจิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สฺมฺโน เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สฺมฺนตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ยู. อาหุติณํ ปฏิกุคฺคํ ฯ

ทสมํ ปุ่ฬงงโกฏยิตฺเตราปทานํ (๗๐)

[๗๒] อภิตรูปํ สีหํ   ครุพคฺคว ปกฺขินํ
พฺยคฺขมสุภํ ปวริ   อภิชาตํ เกสรี ๑
สิขี ติโลกสรณํ   อเนนฺขํ อปราชิตํ
นินฺนํ มรณานคฺคํ   ภิกฺขุสงฺฆปฺรคฺขตํ ๑
จงฺโกฏฺเฏ เจตฺวาน   อโนชํ ปุ่ฬมฺมุตฺตมํ
มหาจงฺโกฏฺเฏเนว ๑   พฺุทฺธเสฏฺฐํ สโมกิริ ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน   ทิปทินฺนุท นราสก
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ   หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป   ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
ทฺคฺคตี นากิขานามิ   พฺุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ๑
สมปฺุณฺเณ ตีสกปฺปมฺหิ   เทวภูติสนามกา
สตุตฺตรตนสมปฺนฺนา   ปณฺจาสุํ จกฺกวตฺติโน ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
นพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา   กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุ่ฬงงโกฏฺโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ปุ่ฬงงโกฏยิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ย. สห จงฺโกฏฺเฏเนว ๑

อุททาน

สกจิตต์ อโถ ปุप्ผิ   ปจจาภิกมเนน ๑ จ
ปรปฺปสาทภิสโท ๒   สฺจินฺติ วุตฺตทายโก ๑
อมุพทายิ จ สุมโน   ปุप्ผจฺงโกฏฺฐิโยปิจ ๓
คาถกสตุตฺติ วุตฺตา   คณฺธิตา อตฺถทสฺสึติ ๔ ๑
สกจิตฺตนิยวฺกุโธ สตุตฺโม ๑

อฏฺฐโม นาคสมาลวฺกุโธ

ปรจฺมํ นาคสมาลตฺถเรรापทานํ (๗๑)

[๗๑] อาปาฏฺฐึ อหํ ปุप्ผิ   อฺชฺฉมิตฺติ สุมหาปเถ
ถฺมมฺหิ อภิโรเปสึ   สิขิโน โลกพนฺธุโน ๑
เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป   ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺกคฺตี นากิขานามิ   ถฺมปฺปฺชายิทํ ผลํ ๑
อิตฺ ปณฺณเรเส กปฺเป   ปุप्ผิโย ๕ นาม ขตฺติโย
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกฺตา   กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา นาคสมาลโธ   เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

นาคสมาลตฺถเรรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. สกจินฺติ อโถ ปุप्ผิ สปจจาภิกมเนน จ ๑ ๒ ม. ปรปฺปสาทภิสโท ๑

#๓ ม. ปุप्ผจฺงโกฏฺฐิโยปิจ ๑ ๔ ม. อตฺถทสฺสึติ ๑ ๕ ม. ย. ภูมฺมิโย ๑

หุติย ปทสญลคฤเถราปทาน (๑๒)

[๑๔] อกุกนตญจ ปทํ ทิสฺวา ติสฺสสฺสาทิจฺพนฺธุโน

หฺนฺนุโจ หฺนฺนุเรน จิตฺเตน ปเท จิตฺตํ ปสาทียี ๑

เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สญฺจมลกี ตทา

ทฺกคฺคฺตี นาภิขานามิ ปทสญฺญาโยทํ ผลํ ๑

อิตฺโต สตฺตมเก กปฺเป สฺมุเมโธ นาม ขตฺติโย

สตฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺนฺนุจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปทสญฺลโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ๑

ปทสญลคฤเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ สฺสญฺลคฤเถราปทาน (๑๓)

[๑๕] ทฺมกฺเค ปัสฺสฺสฺสฺสํ ลกฺกํ ทิสฺวาน สตฺถฺโน

ตโตหํ อลฺขลึ กตฺวา ปัสฺสฺสฺสํ อวฺนฺนุทึหํ ๑

เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรึ ตทา

ทฺกคฺคฺตี นาภิขานามิ ปัสฺสฺสฺสฺสํ ๑ ผลํ ๑

#๑ ม. ย. พุทฺธสฺสญฺญาโยทํ ๑

อิโต จตุตถเก กปเป ทุมหโร ๑ สุขตติโย
จาตุรฺนุโต วิชิตาวิ จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุํ สฺกํ อายสฺมา สฺสณฺณโก ๒ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สุสณฺณกตฺเถรสฺส ๑ อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ ภิสาลูวทายกตฺเถราปทานํ (๗๔)

[๗๖] กานนํ วนโมกฺคยฺห วสามิ ปวเน ๔ อํ

วิปสฺสี อทฺทสฺสํ พุทฺธํ อามุตฺตีนํ ปฏฺฐิกฺคหํ ๑

ภิสาลูวณฺจ ปาทาสี อุกกํ หตฺถโรวณํ

วนฺทิตฺวา สิริสา ปาทะ ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ๑

เอกนวุเต อิโต กปเป ภิสาลูวํ อํ ตทา

ทูกคฺตี นาภิชานามิ ปุณฺณกมฺมสฺสึทํ ผลํ ๑

อิโต จ ตติเย กปเป ภิสสมฺมตฺตชตฺติโย

สจฺจตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. ทุมสาโร ลี ๑ ย. ทุมสาโร สุ ๑ ๒ ม. พุทฺธสณฺณโก ๑ ย. สณฺณโก ๑

#๓ พุทฺธสณฺณกตฺเถรสฺสาปทานํ ๑ ๔ โป. ปิวเน ๑ ม. วิปีเน ๑ ย. วิวเน ๑

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ภิสาลูวทายโก เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ภิสาลูวทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นฏฺฐมฺหิ ภานวาริ ฯ

ปญฺจมฺหิ เอกสณฺณกตฺเถราปทานํ (๗๕)

[๗๕] ขณฺโฑ นามาสิ นามเน วิปสฺสิสฺสคฺคสาวโก

เอกา ภิกฺขวา มยา ทินฺนา โลกาทุติปฏิกฺคเห ๑ ฯ

เดนา จิตฺตปฺปสาเทน ทิปทินฺนท นราสภ

ทูกคฺชี นาทิขานามิ เอกภิกฺขาโยทํ ผลิ ฯ

จตฺตาพีเส อิตฺโต กปฺเป วรุโณ นาม ขตฺติโย

สจฺจตฺตณสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา เอกสณฺณโก เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เอกสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นฏฺฐจฺฉิ ตินฺนสนฺนถารทายกตฺเถราปทานํ (๗๖)

[๗๖] หิมวณฺตสฺส อวิทฺฐเร มหาชาติสฺสโร อหุ

สจฺจตฺตเตหิ สณฺณนฺโน นานาสกฺกณฺมาลโย ฯ

#๑ ม. โลกาทุติปฏิกฺคเห ฯ

ตมฺหิ นฺหาตฺวา จ ปิตฺวา จ อวิทุเร วสามหํ
 อทฺทสํ สมณานคฺคํ   กจฺจนฺตํ อนิลนฺชเส ๑
 มม สจฺกปฺปมณฺเฑน   สตุถา โลเก อนฺตฺตโร
 อพฺภโต โอรฺหิตฺวาน   ญฺมียํ จาติ ๑ ตาวเท ๑
 ฌายเนน ๒ ติณฺณํ คยฺห   นิสิตฺถนมหาสํ
 นิสิตฺถิ ภควา ตตฺถ   ติโลกปติ ๓ นายโก ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา   อวณฺที โลกนายกํ
 อุกฺกุฏฺโถ ๔ อวสฺกฺขิ   นิชฺฌายนฺโต มหามฺณี ๑
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน   นิมฺมานํ อุปฺปชฺชหํ
 ทฺวคฺคตี นาริขานามิ   สนฺถารสฺส อิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต ทฺวคฺคเก กปฺเป   มิตฺตสมฺมตฺตตฺติโย ๕
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสฺมรฺภิธา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 นพฺภินฺเฑน สจฺฉิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา ติณฺสนฺถารทายโก เถโร อีมา กาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ติณฺสนฺถารทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

    สตฺตมํ สฺวจิทยกตฺถเรปทานํ (๑๑)

[๑๕] ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ   สมฺพฺพุโร โลกนายโก

    สฺเมโร นาม นามเนน   ทฺวคฺคีสฺวารลฺกฺขโณ ๑

#๑ ไป. จิตฺโต ๑ ม. จาสี. ๑ ย. ญฺมียญฺจาสี ๑ ๒ ม. ย. วิสาเณน ๑ ๓ ม. ติสฺโส

#โลกกฺคณายโก ๑ ย. ติสฺโส โลกวินายโก ๑ ๔ ปฏฺฐิกฺกุโถ อปสฺกฺกํ ๑ ย. อวสฺกฺกํ ๑

#๕ ม. ย. มิตฺตสมฺมตฺตตฺติโย ๑

ตสฺส กณฺจนวณฺณสฺส ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
ปฺลยฺจ สฺวิจิ มยา ทินฺนา สิพฺพนตฺถาย จิวริ ๑
เตเนว สฺวจิตฺทาเนน นิปฺนตฺถวิปฺสฺสํ
ติกฺขลหฺมฺยจ ฆาสุญฺจ ฌาณํ เม อุปฺปชฺชถ ๑
กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
ธารมิ อนุตฺติมํ เทหิ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
ทิปทาธิปฺติ นาม ราชานो จตุโร อหุ
สตุตฺตรตนสมฺปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา สฺวจิตฺทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สฺวจิตฺทายกตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

อภฺภูจิมํ ปาฏฺฐิตฺถุปฺพิยตฺถเรปทานิ (๗๘)

[๗๐] สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธิ กจฺจนฺตํ อนุตฺตราปฺณ

กณฺจนคฺุณฺนียสฺงกาสิ ทวตฺตีสวรสกฺขณํ ๑

เสฏฺฐิจิปฺตุโต ตทา อาสิ สฺขุมาโล สฺวเข จิโต ๑

อุจฺจนฺจเก ปาฏฺฐิตฺถุปฺพิมํ กตฺวา ตํ อภิโรปฺยิ ๑

#๑ ม. สฺวเขจิโต ๑

หฎุโจ หฎุเรน จิตฺเตน ปุပ္เพหิ อภิปุชยิ
ติสฺสํ โลกวิทุํ นาถํ นรเทวํ นมสฺสึหํ ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺคคฺคิ นาทิขานามิ ปุပ္เพชฺชายิตฺถํ ผลํ ฯ
อิตฺโต เตสฺสจฺจิกปฺปมฺหิ อภิสมฺมตฺตนาโมโก
สตุตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปาฏฺฐิตฺตปฺปฬิโย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปาฏฺฐิตฺตปฺปฬิยตฺเตรฺสฺส อปทานิ สมตฺถํ ฯ

นวมํ จิตฺตชฺชลิยตฺเตรฺสฺส อปทานิ (๑๕)

[๘๑] มิกฺลฺลฺลฺลฺล ๑ ปุเร อาสิ อรณฺเณ กานเน อหํ
ตตฺถทฺทสฺสสิ สมฺพุทฺธํ พตฺถิสฺสวรฺลกฺขณํ ฯ
ตตฺถทฺทํ อณฺชลิ กตฺวา ปกฺกามี ปาจินามฺโฆ
อวิทฺเฐ นิสินฺนสฺส นียเต ปณฺณสฺนฺนเร ฯ
ตโต เม อสนิปาโต มตฺถเก นิปตี ตทา
โสหํ มรณกาลมฺหิ อกาสิ ปุณฺรณฺชลิ ฯ

#๑ ม. ย. มิกฺลฺลฺลฺล โท ฯ

เทวนวูเต อีโต กปุเป อณชลี อกรี ตทา
ทुकคตี นาภิชานามิ อณชลิสุส อิทํ ผลํ ฯ
จตุปณณาสกปุปุมหิ มิกเกตุสนามโก
สตตฺรตนสมปุโน จกุกวตติ มหพฺพโล ฯ
ปฏิสุมภिता จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิกฺขณา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตถํ สุกฺกํ อายสฺมา จิตฺตชฺชลิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

จิตฺตชฺชลิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ตีณิปทุมมิตฺเตราปทานํ (๘๐)

[๘๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพชฺชมาน ปารุ
ทนฺโต ทนฺตปริวฺโต นครา นิกฺขมิ ตทา ฯ
นกรे หํสวติยา อโหสิ มาลิโก ตทา
ยํ ตตฺถ อุตฺตมํ ตีณิ ปทุมปุพฺพานิ อกฺคหิ ฯ
อทุทลํ วิรัชํ พุทฺธํ ปฏิมกฺคฺนตฺราปणे
สห ๑ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ เอวํ จินฺตสฺสํ ตทา ฯ
กึ เม อิมหิ ปุพฺเพหิ รณฺโณ อฺปฏฺฐิตฺเตหิ เม
คามํ वा कामเชตฺตํ वा สหสฺสํ वा ลภฺเยยฺหํ ฯ

#๑ ยู. โสหํ ฯ

อทนุตทมกั ๑ วีรี ๒ สพฺพสตุตฺตสุขาวหิ
โลกนาลัว ปุเชตฺวา ลจฺฉามิ อมตฺนุชนั ๑
เอวาทิ จินฺตยิตฺวาน สกั จิตฺตํ ปสฺสทฺยิ
ตีณิ โลหิตเก คยฺห อากาเส อุกฺขิเปี ตทา ๑
มยา อุกฺขิตฺตมตฺตมฺหิ อากาเส ปตฺถวีรึสุ เต
ธารีสุ มตฺถเก ตตฺถ อุกฺขัรฺวณฺญา ๑ อโรมุขา ๑
เย เกจิ มนฺุชา ทิสฺวา อุกฺกุฏี สมนฺวตฺตยฺ
เทวตา อนตฺตลิกฺขมฺหิ สาธุการึ ปวตฺตยฺ ๑
อจฺฉเรี โลเก อปฺปนฺนํ พุทฺธเสฏฺฐสฺส วาหฺสา
สพฺเพ ชมฺมํ สุณฺิสฺสาม ปุปฺพานั วาหฺสา มยิ ๑
ปทุมฺตฺตโร โลกวินฺุ อามุตฺตินิ ปฏิกฺคโ
วีนฺยณฺหิ จิตฺ สนฺุโต อิมา คาถา อภาสถ ๑
โย โส พุทฺธํ อปฺุเชสิ รตฺตปทุมเมหิ มาณโว
ตมฺหิ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺาถ มม ภาสโต ๑
ตีสกปฺปสฺสทฺตานิ เทวโลเก รณฺิสฺสติ
ตีสกขตฺตฺตฺถจ ๔ เทวินฺุโท เทวราชํ กริสฺสติ ๑
มหาวิทฺถาริกิ นาม พุยมฺหิ เหสฺสติ ดาวเท
ติโยชนสฺตฺตฺตฺพิทฺธึ ทิยฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
จตฺตาริ สตฺสทฺสฺสานิ นียฺยูหา จ สุมาปิตา
กุฏฺฏาคารวรุเปตา มหาสยณมณฺุฑิตา ๕ ๑

#๑ ม. อทนุตทมนั ๑ ๒ ย. วีรี ๑ ๓ โป. อุทฺทวณฺุฑา ๑ ๔ ม. ย. ตสกปฺปานิ ๑

#๕ ย. มหาสยณโวสีโต ๑

โกฏิสทสหัสสาโย   ปริวารสฺสนฺติ อจฺจรา
กุสลา นจฺจคิตฺตสฺส   วาทีเต ๑ จ ปทกฺขิณา ฯ
เอตาทีเส พุยมหฺวเร   นารีกณฺสมากุเล
วสุสฺสฺสตี ปุปฺพวสุโส   ทิปุโพ โลหิตโก ตทา ฯ
ภิตฺตจีเส นาคทนฺเต   ทวารพาเห จ โตรณ
จกฺกมตฺตา โลหิตกา   โอลมฺพิสฺสนฺติ ตาวเท ฯ
ปตฺเตน ปตฺตสณฺณเน   อนุโต พุยมหฺวเร อิมิ
อตฺตริตฺวา ปารุปีตฺวา   ตฺวณฺณิสฺสนฺติ ตาวเท ฯ
ภวนํ ปริวารตฺวา   สมฺนตา สตโยชนํ ๒
เต ๓ วิสุทฺธา โลหิตกา   ทิปุพฺพนํ ปวายเร ฯ
ปณฺจสฺตตฺติกขตฺตฺตจ   จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ   คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
สมฺปตฺติโย ทฺเว ภูตฺวา   อนิตี อนุปทฺทโว
สมฺปตฺเต ปรีโยसानเ   นิพฺพานํ ปาปฺณิสฺสติ ฯ
สุทฺธิญฺโจ วต เม พุทฺโธ   วาณิขมฺปโยชิตํ ๔
ปทุมานิ ตีณิ ปุเชตฺวา   อนุโกสินฺติสมฺปทา ฯ
อชฺช เม ชมฺมปตฺตสฺส   วิปฺปมฺตฺตสฺส สพฺพโส
สุปฺปฺพิตํ โลหิตกํ   ชารยิสฺสติ มตฺถเก ฯ
มม กมฺมํ กเถนฺตสฺส   ปทุมตฺตรสฺตฺถโน
สตปาณสทฺสฺสานํ   ชมฺมาภิสฺมโย อหุ ฯ

#๑ ม. วาทีเตปี ฯ ยู. วาทีเตหิ ฯ ๒ ม. สตโยชเน ฯ ๓ ม. เตปี ปทมา โลหิตกา ฯ

#๔ ม. ยู. วาณิขํ สฺปโยชิตํ ฯ

สทสหัสเส อโตะ กปะเป ยัม พุทฺทมภิปุชยீ ๑
ทุกคตฺตี นากิขานามิ ตินฺณํ ปทุมานิทํ ผลํ ฯ
กิลเสตา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺหตา
สพุพาสวา ปริกฺขีณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพุกโว ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺมํ อายสฺมา ตินฺนปทุมมิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ตินฺนปทุมิมยฺตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทาน์

นาคสมาโล ปทสณฺณิ สฺสณฺณาลูวทายโก
เอกสณฺณิ ตินฺนทโท สฺวจิ ปาฏฺฐิปปุฬิโย
จิตฺตฺชฺชลิ ติปทุมมิ คาทาโย ปณฺจสตฺตติ ฯ
นาคสมาลวคฺโค อฏฺฐโม ฯ

#๑ โป. พุทฺทมภิปุชยี ฯ

นวมุ ติมิรปุเปยวคโค

ปรหม ติมิรปุเปยตเถราปทาน (๘๑)

[๘๑] จนุทภากานทีตีเร อนุโสต้ วชามห
นินันน์ สมณํ ทิสวา วิปฺปสนฺนมนาวิลํ ฯ
ตสฺส ๑ จิตฺตํ ปสาเทสี ๒ เอวํ จินฺเตสํหํ ตทา
ตารยิสฺสตี ตินฺนุณฺยํ ทนฺโตยํ ทมยิสฺสตี ฯ
อสฺสาตีสฺสตี อสฺสตุโถ สนฺโต จ สมยิสฺสตี
โมจยิสฺสตี มุตฺโต จ นีพฺพาเปสฺสตี นีพฺพุโต ฯ
เอวามํ จินฺตยิตฺวาน สิทฺฐตฺถสฺส มहेสีโน
คเหตุวา ติมิรปุเปยํ มตฺถเก โอกีรี ตทา ๓ ฯ
อณฺชลี ปกฺคเหตุวาน กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
วณฺหิตฺวา สตฺถโน ปาเท ปกฺกามี อปริ ทิสํ ฯ
อจิริ กตมคฺคตํ มํ มิคราชา อปีพยิ ๔
ปปาตมฺนุจจฺจ
จตฺต
ทฺท
จฺจ
สฺส
สฺส
ปฺป
ปฺป

#๑ ม. ตตฺถ ๑ ๒ ม. ยฺ. ปสาเทตฺวา ๑ ๓ ม. ยฺ. อหํ ๑ ๔ ม. อวิหฺเจยิ ๑

#๕ ม. ยฺ. มหายสา ๑

นพภิญญา สจฺจนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา ติมिरปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

    ติมिरปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

    ทฺติยํ คตสญฺญกตุเถรอปทานํ (๘๒)

[๘๔] ชาตียา สตฺตวสุโสหํ   ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ
อวนฺทํ สตฺตฺถโน ปาเท   วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ฯ
สตฺตตฺตงฺกฺลทฺติปฺปฺเพ   อากาเส อุกฺขิปปิ อหํ
ติสฺสพฺพุทฺธํ สมฺมทฺติสฺส   อนนฺตคฺคณฺสาครํ ฯ
สุกตานุคฺคํ มคฺคํ   ปุเชตฺวา หฏฺฐมาโนโส
อณฺชลิณฺจ ตทาภาสี   ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺถุคฺคิ นาทฺธิชานามิ   พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ
อิตฺโต อฏฺฐมเก กปฺเป   ตโย อคฺคสิขา อหุ
สตฺตตฺตตฺตสมฺปนฺนา   จกฺกวตฺติ มหาพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม๘
นพภิญญา สจฺจนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา คตสญฺญโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

    คตสญฺญกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติย นิปนฺนลฺลชฺลิกคฺคเธรปทาน (๘๓)

[๘๕] รุกขมูเล นิสินฺโนหิ พุยาธิโต ปรมณฺหิ ๑
ปรมการุญฺลปตฺโตมฺหิ อรญฺเณ กานเน พุรหา ๒ ๑
อนุกมฺปํ อฺปาทาย ติสฺโส สตุถา อฺเปติ ๓ มํ
โสหํ นิปนฺนโก สนฺโต สิริเร กตฺวาน อลฺลชฺลึ ๑
ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน สพฺพสตุตฺตานมุตฺตมํ
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วณฺที ปุริสฺสุตฺตมํ
ทฺถกคฺชี นานิกฺขานามิ วณฺทนาย อิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต ปณฺจมเก กปฺเป ปณฺจเววาลุํ มหาสิขา
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิํ สฺุทํ อายสฺมา นิปนฺนลฺลชฺลิกโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

นิปนฺนลฺลชฺลิกคฺคเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ อโรปฺปฺฝิยคฺคเธรปทานํ (๘๔)

[๘๖] อภิภู นาม โส ภิกฺขุ สิจิโน อคฺคสาวโก
มหานฺุภาโว เตวิชฺโช หิมวณฺฺตํ อฺปากมิ ๑

#๑ ม. ปรมณ จ ๑ ๒ ม. อหํ ๑ ๓ ม. ย. อฺเปติ ๑

อหัง ปิ หิมวณฺตมฺหิ รณณียสฺสเม อิติ
วสามิ อปฺปมณฺณาสฺส อิทฺธิสฺส จ ตทา วสึ ๑
ปกฺกชชาโต วียากาเส ปพฺพตฺ อภิปรตฺตยึ ๑
อโรปฺปํ คเหตุวาน อากจฺญึ ปพฺพตฺ อหัง ๑
สตุตฺต ปุปฺพานิ คณฺหิตฺวา มตฺตเก โอกิรี อหัง
อาโลกิโต ๒ จ วีเรน ปกฺกามึ ปาจิณามุโข ๑
อวาตํ อภิสซฺโฆสิ ๓ ปตฺวาน อสฺสมํ อหัง
ขาริหาริ ๔ คเหตุวาน ปายาสึ ๕ ปพฺพตฺนตฺเร ๑
อชฺคโรปิ ๖ ปีเพสิ โฆรรูโป มหพฺพโล
ปพฺพกมฺมํ สริตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหัง ๑
เอกตฺตึเส อิตฺ กปฺเป ยํ ปุปฺปมฺภิโรปยึ
ทฺถกตฺตี นากิขานามิ ปุปฺปชฺชายิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อโรปฺปํ โย เถโร อีมา คากาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

อโรปฺปํ ฝิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ รัสสิสฺสณฺณกตฺถเรปทานํ (๘๕)

[๘๗] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วาสํ กปฺเปสฺสํ ปุเร

อชฺฉินฺตฺตฺรวตฺถโลหํ วสามิ ปพฺพตฺนตฺเร ๑

#๑ ม. อธิวตฺตยึ ๑ ๒ ม. อาโลกิเต ๑ ๓ ม. ย. อภิสมฺภิตฺติ ๑ ๔ ม. ขาริหาริ ๑

#๕ ย. ปาวิตฺติ ๑ ๖ ม. ย. อชฺคโร มํ ปีเพสิ ๑

สุวรรณวณณัม สมพุทฺธ สตรีสิว ภาณุมิ
วณนุตรคตฺ ติสุวา สาลราชว ปุปฺผิตฺ ๑
ริเส ๑ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา วิปฺสฺสิสฺส มฺहेสิโน
ปคฺคยฺห อญฺชลิ วณฺที สิรสา อุกฺกุฏิกโก ๒ อหํ ๑
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺคฺคตี นาทิขานามิ รัสสิสฺสณฺณายิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา รัสสิสฺสณฺณโก เถโร อีมา กาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

รัสสิสฺสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นฏฺฐิจฺ รัสสิสฺสณฺณิกตฺเถราปทานํ (๘๖)

[๘๘] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วากจิริธโร อหํ
จงฺกมํ จ สมารุ โฟห นิสิที ปาจินามฺโห ๑
ปพฺพเต สฺสคตฺ ติสุวา สฺสสฺสํ ฌานรตฺ สทา
อญฺชลิ ปคฺคยฺหฺเวตฺวาน ริเส จิตฺตํ ปสาทฺยิ ๑
เทวณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ๓ ตทา
ทฺคฺคตี นาทิขานามิ รัสสิสฺสณฺณายิทํ ผลํ ๑

#๑ ม. รัสยา ๑ ๒ ม. อุกฺกุฏิก ๑ ๓ ม. ยฺ. ยํ สณฺณมลฺลิกิ ตทา ๑

ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา รัสสิสณฺณโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

รัสสิสณฺณิกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ ผลทายกตฺถเรอปทานํ (๘๗)

[๘๕] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ ขราชินฺธโร อหํ
สุสฺสํ ชินวโร ทิสฺวา ผลหตุโถ ผลิ อหํ ฯ
ยมฺหํ ผลมทาสี วิปฺปสฺสนเนน เจตสา
ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลิ นิพฺพตฺตเต มม ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยิํ ผลิ อทฺที อหํ
ทุกฺคตี นาทิขานามิ ผลทานสฺสิติทํ ผลิ ฯk
ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ผลทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ สทฺทสญฺญกตฺเตราปทานํ (๘๘)

[๕๐] ปพฺพเต หีมวนุตฺตมฺหิ วสามิ ปณฺณสฺนฺนเร
ฝุสฺสสฺส ฆมฺมํ ภณฺโตะ สทฺทเท จิตฺตํ ปสาathyi ๑
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺถคฺคิ นากิขานามิ ปุณฺณกมฺมสุสิทฺถิ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺถํ อายสฺมา สทฺทสญฺญโก เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สทฺทสญฺญกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ๑

นวมํ โปธิสฺสิญฺจกตฺเตราปทานํ (๘๙)

[๕๑] วิปฺสฺสิสฺส ภควฺโตะ มหาโปธิมโห อหุ
ปพฺพชฺชูปฺกโต สนฺโตะ อุปคณฺณิมหิ ตทา ๑
กฺกุสฺสมโภทกมาทาย ๑ โปธิยา โอกิริ อหิ
โมจยิสฺสติ โน มุตฺโต นิพฺพาเปสฺสติ นิพฺพุโต ๑
เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ โปธิ อภิสฺสิญฺจหิ
ทฺถคฺคิ นากิขานามิ โปธิสฺสิญฺจสุสิทฺถิ ๒ ๑

#๑ ม. กฺกุสฺสมโภทกมาทาย ๑ ๒ ม. โปธิสฺสิญฺจายิหิ ๑ ๒ ๑

เตตฺตีสฺเส วตฺตมานมฺหิ กปฺเป อาสฺุ ชนาธิปา
อุทกาเสจนา นาม อฏฺเจเต จกฺกวตฺติโน ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตนา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสุทฺถํ อายสฺมา โพรฺธิสฺสิญจโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺตถาติ ๑

โพรฺธิสฺสิญจกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ปทุมปฺปฺฝิยฺตฺเถราปทานํ (๕๐)

[๕๒] โปกฺขรวณฺณํ ปวิฏฺฐโจ ภณฺชนฺโต ปทุมานํ
อทฺททํ ๑ สฺสุสฺสมฺพุทฺธํ ทฺวตฺตีสฺสวรสฺสภณฺณํ ๑
ปทุมปฺปฺฝิ คเหตุวาน อากาเส อุกฺกิเป อหฺ(
ปาปกมฺมํ สฺริตฺวาน ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ๑
ปพฺพชฺชิตฺวาน กาเยน มนสา สํวฺเตน จ
วชิทฺวจริตฺถํ หิตฺวา อาชีวํ ปฺริโสชฺชียํ ๑
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฺฝิมฺภิโรปยํ
ทฺกุคฺคตฺถิ นากิขานามิ พุทฺธปฺปฺชายิทํ ผลํ ๑
ปทุมภาสนามาว ๒ อฏฺฐารส มหิปฺตี
อฏฺฐารเสสฺส กปฺเปสฺส อฏฺฐตาฬิสมาสีสฺส ๑

#๑ ม. ตตฺถทฺททํ สฺสุสฺสํ พุทฺธํ ๑ ๒ ม. ยฺ. ... จ ๑

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ปทุมปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทุมปฺปฺฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

ติมิริ นงฺคฺลปฺปฺฝิ นิปนฺนลฺลชฺลโก อโธ
เทว รัสสิตฺถณฺนิ ผลโท สทฺทสฺสณฺนิ จ เสจโก
ปทุมปฺปฺฝิ จ คาทาโย ฉปฺลณฺนาสา ปกิตฺติตา ฯ
ติมิรปฺปฺฝิยวฺคฺโค นวโม ฯ

ทสโม สุชวาคฺโค

ปจฺมํ สุชวปิณฺฑิตฺยตฺเถรอปทานํ (๕๑)

[๕๑] ปุชฺจารเห ปุชฺชยโต พุทฺธเช ยทิจ ๑ สวเก
ปปฺลยจสมตฺติกฺกนฺเต ตินฺณฺน โสกปริฑฺฑเว ฯ
เต ตาทิเส ปุชฺชยโต นิพฺพุเต อฏฺโฏโถภเย
น สกฺกา ปุณฺณํ สงฺขาตุํ อิมตฺตมปิ เคนจิ ฯ
จตฺนุนมฺปิ จ ทิปานํ อิสฺสรํ โยช การเย
เอตฺติสฺสา ๒ ปุชฺชนาเยตฺติ กถิ นาคฺฆมฺติ โสฬสี ฯ

#๑ ม. ย. ยทิว ฯ ๒ ม. ย. เอกิสฺสา ฯ

สัทธสฺส นรคฺคสฺส เจตฺเต อัญฺจนฺตเร ๑
สุธาปฺณโฑ มยา ทินฺโน วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
จตุณฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺคคฺคิ นาภิขานามิ ปฏฺิสงฺขารสฺสิทํ ผลํ ฯ
อิตฺ ทิสฺติกปฺปมฺหิ ปฏฺิสงฺขารสฺวหฺยา
สตุตฺรตนสมฺปนฺนา เตรส จกฺกวตฺติโน ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สุธาปฺณทฺิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สุธาปฺณทฺิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ทฺุติยํ สฺสปีจฺยตฺเถรอปทานํ ๒ (๕๒)

[๕๔] ติสฺสสฺส โลกนาถสฺส สฺสทฺุธิปิจฺจ อทาสหิ
หญฺุจฺจ หญฺุเจน จิตฺเตน พุทฺธสฺสาทิจฺจพฺนฺุชฺุโน ฯ
อญฺุจฺจิสฺเส ๑ อิตฺ กปฺเป ราชา อาสิ มหารุจฺจ
โกโค จ วิปฺุโล อาสิ สยฺนณฺจ อนปฺุปกํ ฯ
ปิจฺจ พุทฺธสฺส ทฺุวาน วิปฺุสนฺเนน เจตฺสา
อนฺุโกมิ สกํ กมฺมํ ปฺุพฺุเพ สฺกตฺมตฺตโน ฯ

#๑ ม. ย. ผลิตนฺตเร ฯ ๒ ม. ย. สฺวจินฺตฺิกตฺเถรอปทานํ ฯ ๓ ม. อญฺุจฺจเรเส ฯ

เทวนวเต อโตะ กปะเป ยัม ปิจัง อทที ตทา
ทุกคตตี นากิขานามิ ปิจทานสุสิทัง ผลัง ฯ
อฏฺฐตีสเ อโตะ กปะเป ตโย เต จกฺกวตฺติโน
รุจิ อุปฺรุจิ เจว มหารุจิ ตตฺติโยโก ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถัง สุทัง อายสฺมา สุปีจียโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สุปีจียตฺถเรตฺต อปทานัง สมตฺตัง ฯ

ตตฺติโย อฑฺฒเจตฺตเรตฺตอปทานัง (๕๑)

[๕๕] ติสฺสสฺสทาหัง ภควโต อุปฑฺฒทฺตฺสสมทาสหัง
ปรมการุญฺญปตฺโตมฺหิ ๑ ทุกฺกเตน ๒ สมปฺปิโต ฯ
อุปฑฺฒทฺตฺสสัง ทตฺวาน กปะปํ สกฺกมฺหิ โมทหัง
อวเสเสสฺสุ กปะเปสฺสุ กุสลญฺจกริมหัง ๓ ฯ
เทวนวเต อโตะ กปะเป ยัม ทฺตฺสสมทที ตทา
ทุกคตตี นากิขานามิ ทฺตฺสทานสุสิทัง ผลัง ฯ
เอกปญฺญาสกปะปมฺหิ ๔ ราชาโน จกฺกวตฺติโน
สมนฺตเอาทนา ๕ นาม ขตฺติยาสุ ๖ ชนาธิปา ฯ

#๑ ม. ย. ปรมการุญฺญปตฺโตมฺหิ ฯ ๒ โป. ย. ทุกฺกนฺเรน ฯ ๓ ม. กุสลํ การิตฺตํ มยา ฯ

#ย. กุสลํ ตีริตฺตํ มยา ฯ ๔ ม. เอกุญฺญาสกปะปมฺหิ ฯ ๕ ม. สมนฺตจฺจนนา นาม ฯ

#๖ ม. พาดตฺตีสาสุ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา อทฺตเจตโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อทฺตเจตกตฺเตรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

จตุคฺคํ สุจิตฺถายกตฺเตรอปทานํ (๕๔)

[๕๖] กมฺมาโรหิํ ปุเร อาสี พนฺธุมาຍํ ปุรุคฺคตฺตเม
สุจิตฺถานํ มยา ทินฺนํ วิปฺสฺสิสฺส มหฺลสิโน ฯ
วชิรคฺคสมณฺณวณฺณํ โหติ กมฺเมน ตาทีสํ
วिरาโกมฺหิ วิมฺตฺโตมฺหิ ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ ฯ
อตีตา ๑ จ ภวา สพฺเพ วตฺตมานา จ อนาคตา
ฉาณฺน วิจີนึํ สพฺพิํ สุจิตฺถานสฺสตีทํ ผลํ ฯ
เอกนวุเต อีโต กปฺเป สตฺตาสฺสุ วชิราสมา
สคฺตตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวคฺคตี มหฺพฺพลา ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเมว
ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา สุจิตฺถายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สุจิตฺถายกตฺเตรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

#๑ ม. ย. อตีเต จ ภเว สพฺเพ วตฺตมานา จ อนาคเต ฯ

ปณจัม คณฐมาลียตุเถราปทาน (๕๕)

[๕๗] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต คณฺฐปฺ อกาสหิ
สมเนหิ ปฏิจฺจนฺนํ พุทฺธานุจฺฉวิกิ อหิ ฯ
กณฺจนคฺุขมฺยสงฺกาสิ พุทฺธํ โลกคฺุคฺุณายกิ
อินฺทิวริว ชลิตํ อาทิตฺตํ หุตาสนํ
พฺยคฺุขฺุสภิว ปวริ อภิชํตฺว เกสริ
นินฺนํ สมณานคฺุคิ ภิกฺุขฺุสงฺฆปรกฺุขตํ ฯ
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาทะ ปกฺุคามิ อุตฺตรามุโฆ
จตฺตวฺเต อิตฺ กปฺเป คณฺฐมํลํ ยโต อหิ ฯ
พุทฺธะ กตฺถสฺส การฺสฺส สฺเลนํหิ วิเสสโต
ทฺุคฺุคฺุติ นภิชานามิ พุทฺธปฺุชํยิทํ สลํ ฯ
จตฺตวาฬิสมฺหิ เอญฺเณ กปฺเป อาสิสฺสุ โสฬส
เทวคณฺฐสนามํ เต ราชานํ จกฺุทฺตฺติโน ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺถโส วิโมกฺุขาปิจ อญฺุจิมะ
นฬภิณฺณา สจฺุณิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา คณฺฐมาลฺโย เถโร อิมํ คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

คณฐมาลียตุเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฐิ อธิปฺพิยตุเถราปทาน (๕๖)

[๕๘] มิคฺคหุโธ ปุเร อาสี อรรณฺเณ กานเน พุรหา ๑
ปาณฺฐี หริตฺ ติสุวา ตินฺนิ ปุปฺพานิ โอิกรี ๑
สุกฺขปณฺณานิ ๒ คณฺหิตฺวา พหิ ฉทุเทสํ ททา
อนฺโตะสุทฺธํ พหิสฺสุทฺธํ วิมุคฺตํ ๓ จ อนาสวํ ๑
สมฺมุขา วิย สมฺพุทฺธํ วิปสฺสี โลกนายกํ
ปาณฺฐี อภิวาเทตฺวา ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ โโพธิ อภิปุชฺยิ
ทฺถุคฺคิ นานิกขานามิ โโพธิปุชฺชายิํ ผลํ ๑
สมนฺตปาสาทิกา นาม เตรสาสี่สุ ราชิน
อิตฺ เตสฺสติกปฺปมฺหิ ๔ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑
ปฺปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิํ สุทํ อายสฺมา อธิปฺพิโย เถโร อีมา กถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อธิปฺพิยตุเถรสฺส อปทานํ สมคฺตํ ๑

#๑ ม. ย. อหํ ๑ ๒ ม. ปตฺติปตฺตทานิ ๑ ย. สคฺตปตฺตทานิ ๑ ๓ ม. ย. สุวิมุคฺตํ ๑

#๔ ม. ย. เตคฺคีสกปฺปมฺหิ ๑

สุตตมัม มรฺฐปีณฺฑกิตฺเตราปทาน์ (๕๗)

[๕๕] วิวนเ ๑ กานเน ทิสฺวา อปฺปสทฺเท นีราภูเล
สิทฺทศฺตถิ อิตินิ เสงฺฆจฺจ อากุตฺตินิ ปฏิกฺกหํ ฯ
นิพฺพุตฺติ ๒ มหานาคิ นิสฺภาชานิยฺย ยถา
โอสธิว ๓ วิโรจนฺตํ เทวสงฺฆนมนฺสฺสฺติ ฯ
วิตฺติ เม ปาหุณา ตาว ฌาณิ อฺปปชฺชิตฺตาวเท
วฺภูจฺจิตฺตสฺส สฺมาธิมฺหา มรฺช ทตฺวาน สฺตถฺถโน ฯ
สิทฺทศฺตถสฺส ภควโต วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
วณฺทิตฺวา สิริสฺตา ๔ ปาเท ปกฺกามี ปาจินามฺโข ฯ
จตฺตฺติสฺสมฺหิ กปฺปมฺหิ ราชา อาสี สฺทสฺสโน
มรฺฐเกสฺสฺส สวติ โภชนมฺหิ จ ตาวเท
มรฺฐสฺสํ ปวสฺสฺสิตฺถ ปุพฺพกมฺมสฺสฺสํ ฝลํ ฯ
จตฺตฺตวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ มรฺช อทฺทิตฺตา
ทฺถกฺคฺติ นาทฺธิชานามิ มรฺฐทานสฺสฺสํ ฝลํ ฯ
จตฺตฺตฺติสฺเส อิตฺโต กปฺเป จตฺตฺตวโร เต สฺทสฺสฺสนา
สฺตตฺตรตฺนสฺมปฺนฺนา จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลา ฯ
ปฏฺธิสฺสมฺภิตฺตา จตฺตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อญฺจิเม ฯ
ฉปฺพิณฺณวา สจฺจนิกฺตา กตฺมํ พุทฺทสฺส สฺสาสนนฺตฺติ ฯ

#๑ โป. วิวิทฺเต ฯ ม. วิปีเน ฯ ๒ ม. ยฺ. นิพฺพุตฺตฺติ ฯ ๓ ม. ยฺ. โอสธิว ฯ

#๔ ม. ยฺ. สฺตถฺถโน ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา มชฺชิณฺทโก เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

มชฺชิณฺทิกคฺคฺเตรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

อภฺจิมิ เสนาสนทายกคฺคฺเตราปทานํ (๕๘)

[๑๐๐] สิทฺทคฺคฺคฺเตรสฺส ภควโต อทาสี ปณฺณสนฺนํ

สมนฺตํ อูปการณฺจ กุสุมํ โอกิริ อหํ ฯ

ปาสาเท ๑ จ คุหิ รมฺมิ อนุโภมิ มหารหํ

มหคฺคฺมานิ จ ปุปฺพานิ สยเนภิวสฺสนฺติ ๒ เม ฯ

สยเนหํ ตฺวณฺณามิ วิจิตฺเต ปุปฺผสนฺนํ

ปุปฺผวณฺณํ จ สยเน อภิวสฺสตี ตาวเท ฯ

จตฺตฺนํ อโตะ กปฺเป อทาสี ปณฺณสนฺนํ

ทฺคฺคฺตี นาทิขานามิ สนฺนํ อหํ ผลิ ฯ

จิตฺตสนฺนํ ๓ นาม สตฺเตเต จกฺกคฺคฺคฺติโน

อโตะ เต ปณฺณเม กปฺเป อปฺปชฺชิสฺสุ ชนาริปา ฯ

ปฏิสมฺภิตา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม

นพฺภิตฺตํ สจฺฉิกคฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา เสนาสนทายโก เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เสนาสนทายกคฺคฺเตรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

#๑ ม. ปาสาเทว คุหิ รมมิ ฯ ๒ ม. ย. สยเนภิวสสนฺติ เม ฯ ๓ ม. ตินสนฺนํ ๓ นาม ฯ

นมัม เวยยาวจกตุเถราปทาน (๕๕)

[๑๐๑] วิปสฺสิสฺส ภควโต มหาปุกฺคโณ ๑ อหุ

เวยยาวจกโร อาสี สพฺพกิจฺเจสุ พุยาวัณฺโณ ๒ ฯ

เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ สุกตสฺส มहेสิโน

อวณฺที สตฺถุโน ปาเท วิปฺปสนฺเนน เจตสา ฯ

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป เวยยาวจฺจ อกาสํ

ทุกฺคตี นาภิขานามิ เวยยาวจฺจสฺสึทํ ผลํ ฯ

อิตฺ จฏฺฐมเก กปฺเป ราชา อาสี สฺจินฺตฺติโย ๓

สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา เวยยาวจฺจโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เวยยาวจกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมฺมํ พุทฺธรูปฺญจากตุเถราปทานํ (๑๐๐)

[๑๐๒] วิปสฺสิโน ภควโต อโหสี สขฺขธมฺมโก

นิจฺจูปฺญจानฺนํ ตมฺหิ สุกตสฺส มहेสิโน ฯ

#๑ ม. ย. มหาปุกฺคโณ ฯ ๒ ม. วาวโณ ฯ ๓ ม. ย. สฺจินฺตฺติโต ฯ

อุปุฏฺฐานผลมฺปสุสฺ ๑ โลกนาถสุส ตาทีโน
 สกฺขิตฺตริยสฺหสฺสานิ ปรีวาเรนฺติ มํ สทา
 เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป อุปุฏฺหิ มหาอิสี
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ อุปุฏฺฐานสุสฺสิทํ ผลํ ฯ
 จตฺตุนวุเต ๒ อิตฺ กปฺเป มหานิกฺโขสมณามกา
 โสฬสาสีสุ ราชานโน จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺตา กตํ พุทฺธสุสฺ สาสฺนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พุทฺธฺอุปุฏฺจาโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ฯ

พุทฺธฺอุปุฏฺจากตฺเถรสุสฺ อปทานิ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานิ

สุธา ปิจฺจจฺ เจลฺลจฺ กมฺมาโร คนฺธมาลีโย
 ติปฺปฬิโย มธฺ เสนา เวยฺยาวจฺโจ ว ฆมฺมโก
 สมสฺกฺขิจฺจจฺ คาคาโย อสฺมี วฺกฺเค ปกิตฺติตา ฯ

สุทฺทวคฺโค ทสโม ฯ

อถ วคฺคฺอุทฺทานิ

พุทฺธวคฺโค หิ ปจฺโม สีหาสนิ สฺกฺขติ จ
 กุณฺฑธาโน อุปาติ จ วีชนี สกฺกจิตฺตนิ

#๑ ม. ย. อุปุฏฺฐานผลมฺปสุสฺ ฯ ๒ ม. จตฺตวิเส ฯ

นาคสมาโล ติมิริ สุชาวุเคน เต ทส
จตุทสสตา คาคา ปญจปญญาสเมว จ ฯ
พุทฺธวคฺคทสฺสํ ฯ
ปจฺมสทกํ สมตฺตํ ฯ

เอกาทสโม ภิกฺขทายิวคฺโค

ปจฺมํ ภิกฺขทายกตุเถราปทานิ (๑๐๑)

[๑๐๑] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ อามุติณมปฏิกุคฺคํ
ปวฺนา ๑ อภินิกฺขนฺตํ วานา ๒ นิพฺพานมมคฺตํ ฯ
กฏฺฐจฺจุภิกฺขปาทาสิ สิทฺธตฺถสฺส มहेสิโน
ปญฺณสฺส อุปฺสนตฺสฺส มหาวีรฺสฺส ตาทีโน ฯ
ปเทนนูปทายนฺโต ๓ นิพฺพาเปนฺตํ ๔ มหาชนํ
วิตฺติ ๕ เม ปาหุณา ตาว พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธฺโน ฯ
จตุณฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ ทานมทที ตทา
ทูกคฺตี นาภิขานามิ ภิกฺขทานสฺสิทฺธิํ ผลํ ฯ
สตุตาสีติมฺหิโต กปฺเป มหारेณฺฺสฺสนามกา
สตุตฺรตนสมฺปนฺนา สตุเตเต จกฺกวตฺติโน ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ม. ย. ปวรา ฯ ๒ ม. วนา ฯ ๓ ม. ปเทนนูปทายนฺตํ ฯ ๔ ม. นิพฺพาเปนฺเต ฯ

#๕ ม. อุพารา วิตฺติ เม ชาตา พุทฺธ อาทิจฺจนฺธเน ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ภิกฺขททยโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ภิกฺขททยกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยิ ฅาณสญฺญิกตฺเถรอปทานํ (๑๐๒)

[๑๐๔] สุวณฺณวณฺณิ สมฺพุทฺธิ นิสฺภาชานิยิ ยถา

ติชานุปฺปิกฺขินฺนํ มาตงฺกํ กุญฺชรวิ มเหสินิ ฯ

โองาเสนฺตํ ทิสสา สพุพา สาธราชฺว ๑ ปุပ္พิตฺติ

รติยา ปฏฺิปปชชนฺตํ โลกเชฏฺฺจํ นรุตฺตมํ ๒ ฯ

ฅาณ ฅิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปกฺคเหตุวาน อญฺชลิ

ปสนฺนฅิตฺโต สุมโน สิทฺทตฺตํ อภิวาทิ ฯ

ฅตฺตุนวเต อิตฺโต กปฺเป ยิ กมฺมมกริ ตทา

ทฺทกฺคิ นากิขานามิ ฅาณสญฺญายิทํ ผลิ ฯ

เตสฺตตฺตคิมฺหิตฺโต กปฺเป โสพสาสุ นรุตฺตมา

สฺตตฺตรตฺนสมฺปนฺนา ฅกฺกวตฺติ มหพุพลา ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา ฅตฺสโส วิโมกฺขาปิ ฅญฺจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺทสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ฅาณสญฺญิกโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ฅาณสญฺญิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. อุพฺราชฺว ปูริตฺติ ฯ ๒ ม. อปฺสฺสหิ ฯ

ตติย ออุปถกคฤยตฺเถราปทาน (๑๐๓)

[๑๐๕] ติวรายํ นิवासีหํ   อโหสี มาลิกโก ตทา
อททลํ วิรัชํ พุทฺธํ   สิทฺธตฺถํ โลกปุชิตํ ฯ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน   ปุပ္ผตฺถํ อทาสหํ
ยตฺถ ยตฺถุปฺปชฺชามิ   ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ฯ
อนฺุโกมิ ผลํ อัญฺจํ   ปุพฺเพ สุกตมตฺตโน
ปริกฺขิตฺโต สุมลฺเลหิ   สสณฺณาย ๑ อิทํ ผลํ ฯ
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปุပ္ผมฺภิโรปยิ
ทฺถกคฺชี นานิกขานามิ   พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ
จตฺตฺนวุเต อุปาทาย   จเปตฺวา วตฺตมานกํ
ปณฺจ ราชสตา ตตฺถ   นชฺชูปฺมสนามกา ๒ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
นพฺภิกฺขณา สจฺฉิกตา   กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ आयสฺมา ออุปถกคฤยโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ออุปถกคฤยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

จตฺตฺถํ ปทปฺปชกคฤยตฺเถราปทาน (๑๐๔)

[๑๐๖] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต   ชาติปุပ္ผมทาสิหํ
ปาเทสฺส สตฺต ปุပ္ผานิ   หาเสโนกิริตานิ ๓ เม ฯ

#๑ ม. ปุပ္ผทานสฺสิทํ ผลํ ฯ ๒ ม. นชฺชสมสนามกา ฯ ๓ ย. หาเสโนการิตานิ ฯ

เตน กมฺเมนหิ อชฺช อภิโภมิ นรามเร
ชาเรมิ อนุตฺติมฺ เทหิ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสเน ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํปุณฺณโรปิยํ
ทฺถุคฺคิ นานิกขานามิ ปุํปุณฺณชฺยาตี ฝลฺลํ ฯ
สมฺนฺตคณฺฐนมาลํ เทรส จกฺกวตฺติโน
อิตฺโต ปณฺจมเก กปฺเป จาตุรฺนฺตา คณฺาธิปา ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปทฺปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทฺปฺชกคฺคเธรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ปณฺจมํ มฏฺฐิจิปุํฝิยคฺคเธรอปทานํ (๑๐๕)

[๑๐๗] สฺทสฺสโนติ นามเนน มาลาการโ อหํ ตทา

อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธิํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ ฯ
ชาติปุํฝิ คเหตุวาน ปุํชฺยิ ปุํมฺมุตฺตรํ
วิสุทฺธจกฺขุ สฺมโน ทิพฺพจกฺขุ สมนฺฉณคํ ฯ
เอติสฺสา พุทฺธชฺยา จิตฺตสฺส ปณฺธิธีหิ จ
กปฺปานํ สตสฺสลํ ทฺถุคฺคิ นุปฺปชฺชหํ ฯ

โศฬาสีสุ ราชานโน เทวตฺตรสนามกา
ฉตฺตีสุมฺหิ อิตฺโต กปฺเป จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตยา สจฺฉิกตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวทฺถํ อายสฺมา มุฏฺฐิปปฺฝิโย เตโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มุฏฺฐิปปฺฝิยตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐิ อุกกปฺชกตฺเตราปทานํ (๑๐๖)

[๑๐๘] สฺวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ กจฺฉนฺตํ อนิลลฺยเส

ฉฏฺฐาสนฺว ชลิตฺตํ อาทิตฺตํ หุตฺตาสนฺนํ ฯ

ปาณินา อุทกํ กยฺห อากาเส อุจฺฉิปี อหํ

สมปฏฺฐิจฺฉิ มหาวีโร พุทฺโธ การุณฺโโก มยิ ๑ ฯ

อนฺตลิกฺเข จิตฺโต สตฺถา ปทฺมตฺตรนามโก

มม สจฺกปฺปมฺลฺยา ย อีมา คาลา อภาสถ ฯ

อิมินาทกทาเนน ๒ ปิตฺติอุปฺปาทเนน จ

กปฺปสฺตสฺสสมฺหิ ทฺวคฺคตี นฺนูปฺชชติ ฯ

เตน กมฺเมเนน ทิปฺทินฺนท โลกเชฏฺฐนฺนราสภ

ปตฺโตมฺหิ อจฺฉํ จานํ หิตฺวา ชยฺปฺราชยํ ฯ

#๑ ม. อิติ ฯ ๒ ย. อิมิโนทกทาเนน ฯ

สหสุทธราชนาเมน   ตโย เต จกุกวตติโน
ปณฺจสญฺญิกปฺปสฺเต   จาตฺรณฺตา ชนาธิปา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา   กตฺํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อุกกปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทกปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ นพฺมาลฺยตฺเถรอปทานํ (๑๐๗)

[๑๐๕] ปทฺมุตฺตรพุทฺธสฺส   โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
ติณฺตฺถเร นิสินฺนสฺส   อุปฺสนตฺสฺส ตาทีโน ฯ
นพฺมาลํ คเหตุวาน   พนฺธิตฺวา วิชนี อหํ
พุทฺธสฺส อุปฺนาเมสี   ทิปฺทินฺทสฺส ตาทีโน ฯ
ปฏฺฐกฺเหตุวาน สพฺพญฺญู   วิชนี โลกนายโก
มม สจฺกปฺปมฺญาย   อิมํ คถํ อภาสถ ฯ
ยถา เม กาโย นิพฺพายิ   ปริพาโห น วิชฺชติ
ตเถว ติวฺริคฺคิหิ   จิตฺตํ ตว วิมฺจจตุ ฯ
สพฺเพ เทวา สมากญฺจจ   เยเกจิ ทุมฺนิสฺสิตา
สฺสสาม พุทฺธวณฺํ   หาสยฺนตฺถจ ทายกํ ฯ

นินฺนโน ภควา ตตถ เทวสงฆปรกฺขโต
ทายกั สมฺปหิเสนฺโต อีมา คาถา อภาสถ ฯ
อิมินา วิชฺชนิทานเนน จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ
สุพฺพโต นาม นามเนน จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ
เตน กมฺมวเสเสน สุกฺกมฺมเลน โจทิตโต
มาลฺโต นาม นามเนน จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ
อิมินา วิชฺชนิทานเนน สมฺมานวิปฺปฺเลน จ
กปฺปสฺตสฺสสมฺหิ ทุกฺคตี นฺนูปฺปชฺชตี ฯ
ตีสฺสกปฺปสฺสสมฺหิ สฺพพฺพตา อฏฺฐตีสฺ เต
เอฏฺฐนตีสฺสสฺสเส อฏฺฐ มาลฺตนามกา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา นพฺมาลฺโย เตโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

นพฺมาลฺยตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สฺตฺตมํ ภานฺวาริ ฯ

อฏฺฐมํ อาสนฺนฺปฏฺฐายกตฺถเรตฺสอปทานํ (๑๐๘)

[๑๑๐] กานนํ วนโมคฺคยฺห อปฺปสฺสทํ นีรากลฺ

สีหาสนํ มยา ทินฺนํ อตฺถทสฺสิสฺส ตาทิโน ฯ

มาลหตุถิ คเหตุวาน กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
สตฺถารํ ปยิริปาสิตฺวา ปกฺกามี อุตฺตรามุโข ฯ
เดณ กมฺเมน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
สฺนุนิพฺพาเปมิ อุตฺตานิ ภฺวา สพฺเพ สมฺหตา ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ ทานมทํ ี ตทา
ทฺคฺคตี นาทิขานามิ สีหาสนสฺสํ ี ผลํ ฯ
อิโต สตฺตกปฺปสฺเต สฺนุนิพฺวาปกขตฺติโย
สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิ สฺทํ อายสฺมา อาสนฺนฺปฏฺฐายโก เตโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อาสนฺนฺปฏฺฐายกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
นวมํ พิปาฬิตายกตฺเตราปทานํ (๑๐๕)
[๑๑๑] หิมวฺนตฺสฺส อวิทฺฐเร วสามิ ปณฺณสนฺนฺเธ
จฺมาเสสฺส
ขณฺมาลฺกฺกมฺพานิ ๒ พิปาฬิตกฺกพานิ จ
โกถิ ฆลฺลตฺถกํ เพลถิ ๓ อาหตฺวา ปฏฺฐียาทิตํ ฯ

#๑ ม. เสยฺยโลโล จหํ ตทา ฯ ๒ ม. ยฺ. ขนตฺาลกฺกมฺพานิ ฯ ๓ ม. พิลฺลํ ฯ

ปทุมุตตโร โลกวิทู   อาหุติโน ปฏิกุคโห
มม สงกปป์มณฺเวย   อากจฺฉิ มม สนฺติกิ ๑
อุปากตฺ มหานคริ   เทวเทวํ นราสภิ
พิพาสี ปคฺคเหตุวาน   ปตฺตมฺหิ โอภิรี อหิ ๑
ปริภฺยชิ มหาวิโร   โตสยฺนฺโต มม ตทา
ปริภฺยชิควาน สพฺพณฺเวย   อิมิ คาริ อภาสถ ๑
สํกิ จิตฺตํ ปสาเทควา   พิพาสี เม อทา ตูวํ
กปฺปานิ สตสฺหสฺสํ   ทุคฺคตี นฺุปชฺชสิ ๑
จริมํ วตฺตเต มยฺหิ   ภวา สพฺเพ สมฺหตา
ชารมิ อนฺติมํ เทหิ   สมฺมาสมฺพุทฺธสาสเน ๑
จตุปฺลณฺวาสิโต กปฺเป   สุเมขลิมสฺวหโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อภฺยชิเม
นพฺภิญฺวา สจฺฉิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตุถิ สฺหํ อายสฺมา พิพาลิทายโก เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตุถาติ ๑

พิพาลิทายกตฺเถสฺส อปทานิ สมคฺตํ ๑

ทสมัม เรณุปุชกตฺเถราปทาน (๑๑๐)

[๑๑๒] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธิ สตรํสีว ภาณุมิ
 โธภาเสนุตํ ทิสสา สพุพา อุพฺพราชฺว ปุริตํ ฯ
 ปุรกฺขตํ สาวเกหิ สากเรเนว ๑ เมทนี
 นาคํ ปคฺคยฺห เรณฺหิ วิปสฺสิสฺสสาภิโรปยิ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ เรณฺมภิปุชยิ
 ทุกคฺตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ
 ปณฺณตาพีสิโต กปฺเป เรณฺ นามาสิ ขตฺติโย
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา เรณฺปุชโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เรณฺปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

ภิกฺขุทายี ฉานสฺลยฺสิ หตฺถิโย ปทฺฐโก
 มุฏฺฐิปปุฬิ อุทกโท นพฺมาลี นิธาวโก ๒
 พิพาลิทายิ เรณฺ จ คาทาโย ฉ จ สฏฺฐิ จ ฯ
 ภิกฺขุทายิวคฺโค เอกาทสโม ฯ

#๑ ม. สากเรเหว ฯ ๒ ม. อุปฏฺฐโก ฯ ย. นิवासโก ฯ

ทวารทสโม มหาปริวารวคโค

ปรหม มหาปริวารตุเถรปทาน์ (๑๑๑)

[๑๑๑] วิปสสี นาม ภควา โลกเชฏโฐ นราสโก

อฏฐสฏฐิสหสเสหิ ปาวิสิ พนุฐมฺ ตทา ฯ

นกรา อภินิกขมม อคมี ทีปเจตยิ

อททสํ วิรัชํ พุทฺธํ อหุตฺนํ ปฏิกุคฺคหํ ฯ

จตุลาสิตฺติสหสฺसानิ ยกฺขา มยฺหํ อุปนฺตฺติเก

อุปฏฺฐหนฺตฺติ สกฺกจฺจํ อินฺทํว ติตฺธา คณฺา ฯ

ภวฺนา อภินิกขมม ทฺสฺสํ ปคฺคยฺหํ ตทา

สิรฺสา อภิวาทฺสิ ตณฺจาทาสี มเหสิโน ฯ

อโห พุทฺธา อโห ฐมฺมา อโห โน สตฺถุสมฺปทา

พุทฺธสฺส อานุภาเวน วสุธายิ ปกมฺปถ ฯ

ตณฺจ อจฺจริยิ ทิสฺวา อพุทฺธํ โลมหํสนํ

พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาเทมิ ทิปฺทินฺทมฺหิ ตาทิเน ฯ

โสหํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ทฺสฺสํ ทตฺวาน สตฺถุโน

สฺรณฺณจ อุปาถฺยญิ สามจฺจ ใจ สปริชฺชโน ฯ

เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ กมฺมมกริ ตทา

ทฺสฺสํ นาทฺทณฺามิ พุทฺธปฺปชายิ ทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป โสพฺสาสิสุ วาหนา

สฺตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏิสัมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มหาปริวโร เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

มหาปริวารตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยํ สุมงฺกตฺถเรอปทานํ (๑๑๒)

[๑๑๔] อตฺถทสฺสี ชินวโร โลกเชฏฺโฐ นราสโก
วิหารา อภินิกฺขมม ตพาคํ อฺปสงฺกมิ ฯ
นฺหาตฺวา ปิตฺวา จ สมฺพุทฺโธ อุตฺตริเตวฺกจิวิโร
อฏฺฐาสี ภควา ตตฺถ วิโลเกนฺโต ทิสฺสทิสฺสํ ฯ
ภวเน อฺปวิญฺโจอหํ อทฺทสฺสํ โลกนํยกํ
หฺมฺโง หฺมฺเจเน จิตฺเตเน อฺปโปเจสฺสี อหํ ตทา ฯ
สตรฺสึว โชตนฺตํ ปภาสนฺตํว กณฺจัน
นจฺเจ กิเต จ ยุตฺโตหํ ปณฺจจฺกคฺคฺริเยปัจจ ฯ
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
สพฺเพ สตฺเต อภิกฺโกมิ วิปฺปโล โหติ เม ยโส ฯ
นโม เต ปฺริสาชณฺณ นโม เต ปฺริสุตฺตม
อตฺตานํ โตสยิตฺวาน ปเร โตเสสฺสิ ตฺวํ มุนิ ฯ

ปริกคหิตฺวา ๑ นิสีทิตฺวา หาสํ กตฺวาน สุพฺพโต
อุปฏฺฐหิตฺวาน สมฺพุทฺธํ ตฺสิตํ อุปฺปชฺชหํ ฯ
โสฬสฺสโต กปฺปสฺเต ทฺวินฺวา เอกจฺินฺติตา
สตุตฺรตนสมฺปฺนฺนา จกฺวตฺตํ มหฺพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สฺมจฺจโล เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สฺมจฺจลตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ สรณฺคมนียตฺถเรตฺส อปทานํ (๑๑๓)

[๑๑๕] อฺกฺินฺนํ เทวราชฺชนํ สงฺคาโม ปจฺจุปฏฺฐิตโต ๒
อโหสิ สมฺปพฺยุโฬห มหฺาโมโส อวตฺตถ ฯ
ปทุมตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏฺฐิตโ
อนฺตลิกฺเข จิตฺ สตุถา สํเวเชสิ มหฺาชนํ ฯ
สพฺเพ เทวา อตฺตมฺนา นิกฺขิตฺตกฺวจฺจวธา
สมฺพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา เอกกฺุคาสีสุ ตาวเท ฯ
มยฺหํ สจฺจกปฺปมณฺณาย วาจาสมฺภิมฺภีรฺยิ
อนฺนํปโก โลกวิฑู นินฺพฺพาเปสิ มหฺาชนํ ฯ

#๑ ม. ปริกคฺเห ฯ ๒ ม. สมฺปฏฺฐิตโต ฯ

ปทุภูจจิตโต มนุโฆ	เอกัม ปาณัม วิหะยัง
เดณ จิตตปโปโทเสน	อปายัง อุปปชชติ ฯ
สงคามสี ส นาโคว	พหุปาณเ วิหะยัง
นิพพาเปถ สกัม จิตตัม	มา หลณิตตถ ปุณปุณัม ฯ
ทวินุณปี ยกขราชูนัม	เสนาปี สมิตา อหุ ๑
สธณณจ อุปาคณณจ	โลกเขภูจัม สุตาทินัม ฯ
สธณนาเปตวาน ชนตัม	อุทฐริ ปน จกขุมา ๒
เปกขมาโนว เทเวหิ	ปกกามิ อุตตรามุโข ฯ
ปจัม สธณัม คณณิ	ทิปทินุทสส ตาทิโน
กปุปานัม สตสทสสสัม	ทุกคตัม นุปปชชหัม ฯ
มหาจุนทกีนามา จ	โสฬสาสุ รเถสกา
ตีสกปปสทสสมหิ	ราชาโน จกกวตฺติโน ฯ
ปภูิสมภิทา จตสโส	วิโมกขาปิจ อภูจิเม
ณพภิญญา สจฺฉิกตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนณฺติ ฯ
อิตฺถัม สุกฺกัม อายสฺมา	สธณคณนิโย เถโร อีมา
อภาสิตฺถาติ ฯ	คาลาโย

สธณคณนิยตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตัม ฯ

จตฺตถัม เอกาสนียตฺเถราปทานิ (๑๑๔)

[๑๑๖] วรุโณ นาม นามเนน เทวราชา อหิ ตทา

อุปภูจเปสี สมพุทฺธัม สโยคคพลวาหโน ฯ

#๑ ม. ย. เสนาสาวิมฺหิตา อหุ ฯ ๒ ม. ปทมุทฺฐริ จกขุมา ฯ

นิพพุเต โลกนาถมฺหิ   อตถทสฺสีทีปทุตฺตเม ๑
ศฺรียํ สพุพฺพมาทาย   อคมฺ โปธิมฺตฺตมฺ ๑
วาทิตฺน จ นจฺเจน   สพุพฺพตาพฺสมาหิโต ๒
สมฺมุขา วีย สมฺพุทฺธํ   อุปฺภุจฺจํ โปธิมฺตฺตมฺ ๑
อุปฺภุจฺจํ ทํ โปธิ   ฐรณฺีรฺูหปาทปํ
ปฺลลฺงกํ อากฺขิตฺวาน   ตตฺถ กาลิ กโต อหํ ๑
สกกมฺมากริตฺุโหหํ   ปสนฺโน โปธิมฺตฺตเม
เตน จิตฺตปฺปฺสาทฺน   นิมฺมานํ อุปฺปชฺชหํ ๑
สภฺุจฺจํ ศฺรียสฺสทฺสํ   ปฺริวาเรณฺติ มํ สทา
มฺนุสฺเสสฺส จ เทเวสฺส   วตฺตมฺานํ ภวาทเว ๑
ติชฺชคฺคิ ๑ นิพฺพุตา มยฺหํ   ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
ฐาเรมฺ อณฺติมํ เทหํ   สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
สุพฺพาทุ นาม นามฺน   จตฺตฺติสฺสํ ชตฺติยา
สตุตฺตรตนสมฺปฺนฺนา   ปญฺจกปฺปสฺเต อิตฺ ๑
ปฺภฺิสฺสภฺิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปฺจ อภฺุจฺจเม
นภฺิณฺณวา สจฺฉนิกฺตา   กตฺ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา เอกาสฺนฺิโย เถโร อิมฺา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

เอกาสนฺิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมฺตตฺ ๑

#๑ ม. ย. อตถทสฺสีนฺรตฺตเม ๑ ๒ ม. ย. สมฺมตฺตาพฺสมาหิโต ๑ ๓ ม. ย. ตฺวิชฺชคฺคิ ๑

ปลงจัม สุวณฺณปุပ္ผิยตุเถราปทาน (๑๑๕)

[๑๑๗] วิปสฺสี นาม ภคฺวา โลกเชฏฺโง นราสโก

นินฺนโน ชนกายสฺส เทเสติ อมตํ ปทํ ฯ

ตสฺสาคํ ฌมํ สุตฺวาน ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน

โสวณฺณปุพฺพานิ จตฺตาริ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

สุวณฺณณฺทํ อาสิ ยาวตา ปรีสา ตทา

พุทฺธาภา จ สุวณฺณาภา อาโลโก วิปฺโล อหุ ฯ

อุทฺทกฺจิตฺโต สุมโน เวทชาโต กตฺตชฺฉลิ

ปีติสณฺชนโน ๑ เตลฺลํ ทิฏฺฐฌมฺมสุขาวโห ฯ

อายาจิตฺวาน สมฺพุทฺธํ วนฺทิตฺวาน จ สฺพุพฺพิ

ปาโมชฺชํ ชนยิตฺวาน สกํ ภวานฺุปาวิสิ ฯ

ภวนํ ๒ อุปฺวิฏฺโง หิ พุทฺธเสฏฺโง อนฺุสฺสรี

เตน จิตฺตปุปฺสาเทน ตฺลิตฺตํ อุปฺปชฺชหิ ฯ

เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผมฺภิโรปยิ

ทฺทกฺคฺติ นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

โสพสาสีสุ ราชานโน เนมิสมฺมตฺนามกา

เตตาพีเส อิตฺโต กปฺเป จกฺกวตฺตํ มหฺพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ม. ย. วิตฺติสณฺชนโน ฯ ๒ ม. ย. ภวานุ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สุวณฺณปฺปฝิโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตถาติ ฯ

สุวณฺณปฺปฝิยตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ณฺฏจํ จิตกปฺปชกตฺถเรอปทานํ (๑๑๖)

[๑๑๘] วสามิ ราชายตเน สามจฺโจ สปริชฺชโน

ปรินิพฺพุเต ภควติ สีขิโน โลกพนฺธุโน ๑ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน จิตกํ อคมาสหํ

ตฺริยํ ตตฺถ วาเทตฺวา คณฺฐมาถํ สโมกิริํ ฯ

จิตกมฺหิ ปฺปชํ กตฺวาน วนฺทิตฺวา จิตกํ อหํ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สกํ ภวนฺนูปากมिํ ฯ

ภวเน อฺปวิญฺโจอหํ จิตกปฺปชํ อนฺนุสฺสริํ

เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐนฺรธา ๑

อนฺนุกตฺวาน สมฺปตฺตี เทเวสุ มานฺนุเสสุ จ

ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยิํ ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฺพสมฺภิโรปยิ

ทฺกุคฺตี นาทิขานามิ จิตกปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

เอกฺกนฺตีเส กปฺปมฺหิ อิตฺโต โสฬส ราชิโน

อุคฺคตา นาม นามเนน จกฺกตฺตี มหฺพฺพลา ๑

#๑ ยู. สีขิเน โลกพนฺธุเน ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา จิตกပ္ฺพชโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

จิตกပ္ฺพชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

สตฺตมํ พุทฺธสฺสฉนฺนกตฺเถราปทานํ (๑๑๗)

[๑๑๕] ยทา วิปสฺสึ โลกคฺโค อายุสงฺขารโมสฺสชฺ

ปจฺวี สมฺปกมฺปิตถ เมทนีชลเมขลา ฯ

โอคตํ ๑ วิตตํ มยฺหํ สุจฺจิ จิตตํ ปฺปณฺจกํ

ภวนํปี ปกมฺปิตถ พุทฺธสฺส อายุสงฺขเย ฯ

ตาโส มยฺหํ สมฺปฺปนฺโน ภวเน สมฺปกมฺปิเต

อุปฺปาโท นฺ กิมตฺถาย อาโลโก วิบุโล อหุ ฯ

เวสฺสวณฺโณ อีชากมฺม นีพฺพาเปสิ มหาชนํ

ปาณญฺตํ ๒ ภยํ นตฺถิ เอกคฺคา โหถ สการวา ๓ ฯ

อโห พุทฺโธ อโห ฐมฺโม อโห โน สตฺถุสมฺปทา

ยสฺมี อุปฺปชฺชมานสฺมี ปจฺวี สมฺปกมฺปติ ฯ

พุทฺธานุภาวํ กิตฺเตตฺตวา กปฺปํ สกฺกมฺห โมทหํ

อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส กุสฺสํ กริตฺติ มยา ฯ

#๑ ม. ย. โอตตํ วิตตํ มยฺหํ สุวจิตฺตวภูํสํ ฯ ม. วิตตํ วิตตํ ฯ ๒ ม. ปาณญฺเต ฯ

#๓ ม. ย. สฺสํวตา ฯ

เอกนวุเต อีโต กปุเป ยัม สณฺณมลลิกิ ตทา
ทุกคตฺตี นากิขานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ ฯ
อีโต จุทฺทสทกปฺปมฺหิ ราชา อาสี ปตาปวา
สมีโต นาม นามเนน จกุกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมกฺกิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณฺวา สจฺจนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา พุทฺธสณฺณโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

พุทฺธสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ มกฺกสณฺณกตฺเถรอปทานํ (๑๑๘)

[๑๒๐] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส สาวกา วนจาริโน

วิปฺปนภฺจจา พุรหารณฺเณ อนฺธาว อนฺนสฺสยฺเย ฯ

อนฺนสฺสริตฺวา สมฺพุทฺธิ ปทุมุตฺตรนายกํ

ตสฺส เต มฺนิโน ปุคฺตา วิปฺปนภฺจจา มหาวเน ฯ

ภวานา โอรุหิตฺวาน อากมฺมิ ภิกฺขุสนฺติเก

เตสํ มกฺกณฺจ อัจจิกฺขิ โภชนณฺจ อทาสหํ ฯ

เดเน กมฺเมเน ทิปฺทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ

ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตํ อปาปฺณิ ฯ

สจกขุ นาม นามเนน ทวาทส จกกวตติโน
 สตุตตรตนสมฺปนฺนา ปญฺจกปฺปสฺเต อิตฺ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มคฺคสฺสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

มคฺคสฺสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมฺมุตฺตํ ๑
 นวมํ ปจฺจุปฏฺฐานสฺสณฺณกตฺเถราปทานํ (๑๑๕)
 [๑๒๑] อตฺถทสฺสสิมฺหิ สฺกเต นิพฺพุเต สมฺนนฺตฺรา
 ยกฺขโยนี อฺอุปฺชฺซี ยสฺสํ ปตฺโต จํ ททา ๑
 ทฺลลทฺธํ วต เม อาสิ ทฺวปฺปภาตํ ทฺรฺกฺกจฺจํ
 ยํ เม โภเก วิชฺชมาเน ปรีนิพฺพายิ จกฺขมา ๑
 มม สจฺกปฺปมฺลฺลยา ย สาคโร นาม สาวโก
 มมทฺธริตฺถกาโม โส อากณฺณิ มม สนฺตฺติเก ๑ ๑
 กิ นฺุ โสจฺสิ มา ภายิ จร ฐมฺมํ สฺมุเมธส
 อนฺุปฺปทินฺนา พุทฺธเชน สพฺเพสฺส วิชฺชสมฺปทา ๑
 โย จ ปฺุเชยฺย สมฺพุทฺธํ ตฺธิฏฺฐนฺตํ ๒ โลกนายกํ
 ธาตุํ สาสปมตฺตมฺปิ นิพฺพุตฺตสฺสาปิ ปฺุชเย ๑

#๑ ม. ย. สนฺตฺติกํ ๑ ๒ ย. สิทฺธตฺถํ ๑

สเม จิตตปฺปสาทมฺหิ สมนํ ปุณฺณํ มหคฺคตํ
ตสฺมา ญฺปิ กริตฺวาน ปุเชหิ ชินฺชาตฺโย ฯ
สาครสฺส วโจ สุตฺวา พุทฺธญฺปิ อกาสหํ
ปญฺจ วสฺเส ปริจรี มุณีโน ญฺปนฺนตฺตมํ ฯ
เตน กมฺเมเน ทิปฺทินฺนท โลกเชฏฺฐ นราสภ
สมฺปตฺตี อนุ โภทฺวาน อรหตฺตํ อปาปฺณิ ฯ
ภูริปฺลณฺว จตฺตาโร สตฺตกปฺปสฺเต อิตฺโต
สตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉภฺยิตฺวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปจฺจุปฺภูจฺานสฺลยฺโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปจฺจุปฺภูจฺานสฺลยฺกตฺเถรสฺส อปทานิ สมฺตตํ ฯ

ทสมํ ชาติปฺุชกตฺเถราปทานิ (๑๒๐)

[๑๒๒] ขายนฺตสฺส วิสฺสฺสฺส อาโลโก วิปฺโล อหุ
ปจฺวี จ ปกมฺปิตฺถ สสาครา สปพฺพตา ฯ
เนมิตฺตา จ วิทยาํสุ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสตี
อคุโธ จ สพฺพสฺตฺตานํ ชนตํ อุตฺถริสฺสตี ฯ

เนमितฺตานํ สุณฺตีวณฺ ชาติปุชฺชํ อกาสหํ
เอทิสฺสา ปุชฺชนา นคฺคิ ยาทิสฺสา ชาติปุชฺชนา ฯ
สํหริตฺวาน ๑ กุสลํ สกํ จิตฺตํ ปสฺสาทิ
ชาติปุชฺชํ กริตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
ยํ ยํ โยนฺนุปรชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
สพฺเพ สตฺเต อตีโตมฺหิ ๒ ชาติปุชฺชายิํ ํ ผลํ ฯ
ชาติโย มํ อุปรุจฺจนฺติ มม จิตฺตวสานุคฺคา
น เต ๓ สกฺโกนฺติ โกเปตฺตุ ชาติปุชฺชายิํ ํ ผลํ ฯ
เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ปุชฺชมกริ ตทา
ทฺถคฺคิ นากิขานามิ ชาติปุชฺชายิํ ํ ผลํ ฯ
สุปราริจริยา นาม จตฺตตีสฺส ชนาธิปา
อีโต ตตฺติยกปฺปมฺหิ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภินฺนวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ชาติปุชฺชโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ชาติปุชฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

ปรีวารสุมฺงคฺลยา ๔ สรณาสนปฺปฝิกา

จิตฺปุชฺชํ พุทฺธสฺสณฺนิ มคฺคฺอุปฺจฺจานชาตินา

#๑ ม. สงฺขริตฺวาน ฯ ย. สํหริตฺวาน ฯ ๒ ม. ย. อภิโกมิ ฯ ๓ ม. ตา ฯ

#๔ ม. ปรีวารสุมฺงคฺลา สรณาสนปฺปฝิยา ฯ

กาถาโย นวุติ วุตตา คณิตาโย วิภาวิหิติ ฯ

มหาปริวารวคฺโค ทฺวาทสโม ฯ

เตรสโม เสเรยฺยวคฺโค

ปจฺมํ เสเรยฺยกตฺเตราปทานํ (๑๒๑)

[๑๒๓] อชฺฌายิกो มนุสฺสโร ตินฺณํ เวทาน ปารคฺ

อพุโภกาเส จิตฺ สนฺโต อทฺทสํ โลกนายกํ ฯ

สีหํ ยถา วนฺจริ พุคฺคฺมราชํ นิตฺตลํ

ติชฺฌปฺภินฺน มาตงฺกํ กุณฺชรัว มเหสินํ ฯ

เสเรยฺยกํ คเหตุวาน อากาเส อุกฺขิปี อหํ

พุทฺทสฺส อานุกาเวน ปรีวาเรนฺติ สพฺพโส ฯ

อธิฏฺฐหิ มหาวิโร สพฺพญฺญ โลกนายโก

สมนฺตา ปุปฺผฉนฺนํ โอภิรีสุ นราสภํ ฯ

ตโต सा ปุปฺผกณฺจกา อนฺโตวณฺญา พหิมฺขา

สตฺตาทํ ฉนฺนํ กตฺวา ตโต อนฺตรชายถ ฯ

ตณฺจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา อพุทฺถํ โลมหํสนํ

พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาเทสี สุกเต โลกนายเก ฯ

เตน จิตฺตปุปฺสาเทน สุกฺกมฺULEน โจทิตฺ

กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทฺกคฺตี นฺุปฺชชหํ ฯ

ปณฺณรสสหฺสสมฺหิ กปฺปานิ ปณฺจวิสเต
วิลา มาลา สนา มา จ ๑ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา เสเรยฺโยเก เตโร อีมา คาถาโย๔

อภาสิตถาติ ฯ

เสเรยฺยกตฺเตรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยํ ปุพฺผณฺปิยตฺเตราปทานิ (๑๒๒)

[๑๒๔] หิ มวนฺตสฺส อวิทฺเฐ กุกฺกุโร นาม ปพฺพโต
เวมฺชเฒ ตสฺส วสฺติ พุราหฺมโณ มนฺตปารคฺฐ ฯ
ปณฺจ สิสฺสสหฺสสานิ ปรีวาเรนฺติ มํ สทา
ปุพฺพทฺฐจายี จ เต อาสิํ มนฺเตสุ จ วิสารทา ฯ
พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน ตํ วิชานาถ โน ภวํ
อสิตฺติ พุยฺยชนานสฺส พตฺตีส วรลกฺขณา ฯ
พฺยามปฺปโก ชินวโร อาทิจฺโจว วิโรจติ
สิสฺसानํ วจันํ สุตฺวา พุราหฺมโณ มนฺตปารคฺฐ ฯ
อสุสฺมา อภินิกฺขมฺม ทิสํ ปุจฺฉติ พุราหฺมโณ ๒
ยมฺหิ เทเส มหาวิโร วสฺติ โลกนายโก ฯ
ตาหํ ทิสฺวา ๑ นมสฺสิสฺสํ ชินํ อปฺปฏฺฐิปุคฺคํ
อุทฺทกฺจิตฺโต สฺมโน ปุเชสิ ตํ ตถาคตฺติ ฯ

#๑ ม. วิตมลา สนา มา จ ฯ ยู. จินมาลา สนา มา จ ฯ ๒ ม. สิสฺสโก ฯ

#๓ ม. ทิสํ ฯ ยู. น หิ ทิสฺวาน ปสฺสิสฺสํ ฯ

เอถ สีสฺสา คมิตฺตสฺสาม ทกฺขิตฺตสฺสาม ตถาคคฺคํ
วนฺตติตฺตวา สตฺถุโน ปาทฺเต โสิตฺตสฺสาม ชินฺนสฺสํ ๑
เอกาหํ อภินิฏฺขมฺม พฺยารึ ปฏฺิลลํ อหํ
พฺยารึนา ปิพฺปิโต สนฺโต สาลนฺโต สยิตฺตํ คมฺมิ ๑ ๑
สพฺเพ สีสฺเส สมนเนตฺตวา อปฺจฺฉิ เต ตถาคคฺคํ
กิตฺติสํ โลกนาคสฺส คฺคณฺ์ ปรมพฺพุทฺธิโน ๑
เต เม ปฺภุจฺจา พฺยากรึตฺตํ ยถา ทสฺสาวิโน ตถา
สกกจฺจํ พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจํ ตํ ทสฺเสตฺตํ มม สมนฺมุขา ๑
เตสํ วณฺ์ สุตฺตวา สกํ จิตฺตํ ปสฺสทฺธิ
ปฺปฺเพหิ ฐปฺปี กริตฺตวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
เต เม สรีริ ฌาเปตฺตวา อคมฺม พฺพุทฺธสนฺติเก ๒
อณฺชลํ ปกฺคหิตฺตวาน สตฺถารํ อภิวาทฺยํ ๑
ปฺปฺเพหิ ฐปฺปี กริตฺตวาน สุกตสฺส มहेสิโน
กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทุกฺคตฺติ นฺนุปฺปชฺชหํ ๑
จตฺตวาฬิสฺสทสฺสสมฺหิ กปฺเป โสฬส ขตฺติยา
นามเนนคฺคิสฺสมา นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑
วิสทปฺปสทสฺสสมฺหิ ราชาโน จกฺกวตฺติโน
จกฺกาสนฺสมา นาม อฏฺจตฺติส มหิปตี
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺจิเม
จพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. สาลํ วาสยิตฺตํ คมฺมิ ๑ ย. สาลํ เวสยิตฺตํ คมฺมิ ๑ ๒ ม. พฺพุทฺธสนฺติกํ ๑

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ปุပ္ผณฺปิโย เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปุပ္ผณฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ปายาสทายกตฺเถราปทานํ (๑๒๓)

[๑๒๕] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ พตฺตีสฺวารทกฺขณํ ๑

ปวณา อภินิกฺขนฺตํ ภิกฺขุสงฺฆปฺรทฺกฺขตํ ฯ

สทฺตถา ๒ กัสปายฺญิยา วทฺเตตฺวา ปายาสํ อหิ

อาหุตี ยิกฺกุจฺจกาโม โส อคฺมึ สมฺพลี อหิ ๓ ฯ

ภควา ตมฺหิ สมเย โลกเชฏฺโง นราสโก

จกฺกมํ สฺสมารุโฬห อมฺพเร อนิลายเน ฯ

ตณฺจ อจฺจริยํ ทิสฺวา อพฺภุตํ โลมหํสนํ

จปยิตฺวา กัสปายฺญิ วิปสฺสี อภิวาทยิ ฯ

ตุวํ พุทฺโธสิ ๔ สพฺพลญฺจ สทฺเวเก สมานุเส

อนุกมฺปํ อฺปาทาย ปฏิกฺคณฺห มหามฺนิ ฯ

ปฏิกฺคณฺหาสิ ภควา สพฺพลญฺจ โลกนายโก

มม สกฺกปฺปมณฺวาย สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร ๕ ฯ

เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺทิตฺทา

ทฺกุคฺคตี นาทิกฺขานามิ ปายาสสฺส อิทํ ผลํ ฯ

เอกตาพีลิตฺโต กปฺเป พุทฺโธ นามาสิ ขตฺติโย

สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๖ ฯ

#๑ ม. สุวณฺณวณฺณ โณ สมฺพุทฺธโร ฯเปฯ ภิกฺขุ สงฺฆปฺรทฺกฺขโต ฯ ๒ ม. มหจฺจา ฯ

#๓ ม. อฺปนฺสึ พลี อหิ ฯ ๔ ม. ย. เทโวสิ ฯ ๕ ม. ย. มหามฺนิ ฯ

ปฏีสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตวา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สุตฺถํ อายสฺมา ปายาสทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ปายาสทายกตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตฺตถิ คนฺโรทกียคฺคเธาปทานํ (๑๒๔)

[๑๒๖] นิสชฺช ปาสาทเว วิปสฺสี อทฺทสํ ชินฺ

กภูริ วิลสนฺตํ สพฺพณฺณตฺตมฺนาสกํ ๑ ๑

ปาสาทสฺสาวิหฺเว จ กจฺฉติ โลกนายโก

ปภา นินฺทฺชาเวตฺตสฺส สตรฺสีมฺหิ นินฺทฺพุเต ๒ ๑

คนฺโรทกํ จ ปคฺคยฺห พุทฺธเสฏฺฐิ สโมกิริ

เตน จิตฺตปฺปสาเทน ตตฺถ กาลิ กโต อหํ ๑

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ คนฺโรทกโมกิริ

ทฺถคตฺตี นานิกขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ๑

เอกตฺตีสเ อิตฺโต กปฺเป สฺคนฺโร นาม ขตฺติโย

สจฺจตฺตณฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏีสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตวา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. สพฺพณฺณตฺตมฺนาสกํ ๑ ย. สพฺพณฺณตฺตมฺนาสวํ ๑ ๒ ม. ยถา จ สตรฺสีโน ๑

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา คนฺโฑทกฺโข เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

คนฺโฑทกฺโขเตรสุส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ปญฺจํ สมฺมุขาทวิกฺคเตรอปทานํ (๑๒๕)

[๑๒๗] ชายมานเน วิปฺสุสมฺหิ นิมิตฺตํ พุยากริ อหิ

นิพฺพาปยฺ จ ชนตํ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสตี ฯ

ยสฺมี จ ชายมานสฺมี ทสฺสหฺสฺสี ปกมฺปติ=

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยสฺมี จ ชายมานสฺมี อาโลโก วิปฺโล อหุ

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยสฺมี จ ชายมานสฺมี สริตาโย น สนฺทิสฺสุ ๑

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยสฺมี จ ชายมานสฺมี อวิจิกฺคิ น ปชฺชติ

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยสฺมี จ ชายมานสฺมี ปกฺขิสงฺโฆ น สญฺจริ

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี วาตกฺขนฺโฑ น วายติ

โสทานิ ภควา สตถา ฅมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

#๑ ม สนฺทยฺ ฯ

ยสมิณจ ชายมานสมิ	สพพรตนาณิ โชติสุ
โสทานิ ภควา สตุถา	ธมมัม เทเสติ จกขุมา ฯ
ยสมิณจ ชายมานสมิ	สตุตาสุ ปทวิกุกมา
โสทานิ ภควา สตุถา	ธมมัม เทเสติ จกขุมา ฯ
ชาตมตฺโตว สมฺพุทฺโธ	ทิสสา สพุพา วิโลกยิ
วาจาสิทธิเรสิ	เอสา พุทฺธาน ธมฺมตา ฯ
ลัเวชยิตฺวา ชนตัม	ถวิตฺวา โลกนายกัม
สมฺพุทฺธ อภิชาติตฺวา	ปกุกามิ ปาจิณามุโข ฯ
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป	ยัม พุทฺธมภิโถมยิ
ทุกคฺติ นาทิขานามิ	โถมนาย อิทํ ผลํ ฯ
อิตฺ นวุติกปฺปมฺหิ	สมฺมุขาทวิกฺวฺหโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปจฺจวิทฺตฺตฺตฺกึ นาม	เอกุนนวุติมฺหิโต
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
อฏฺฐาสีติมฺหิโต กปฺเป	โอภาโส นาม ขตฺติโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
สตุตฺตาสีติมฺหิโต กปฺเป	สริตฺตจฺเจทฺทนวุทฺโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
อคฺคินิพุพาปโน นาม	กปฺปานัม ฉพฺสีติยา
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ราชา วาสโณ นาม	กปุปานํ ปญจสีตยา
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
คตฺติปจฺเจทฺโณ นาม	กปุปานํ จุลลสีตยา ๑
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
รตนปฺปชฺชโล นาม	กปุปานํ เต อสีตยา
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปทวิกฺกมฺโณ นาม	กปุปานํ เทว อสีตยา
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ราชา วิโลกฺโณ นาม	กปุปานํ เอกสีตยา
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
คิริสฺสโรตฺติ ๒ นามเนน	กปฺเปสีตฺติมฺหิ ขตฺติโย
สตตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิตฺตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตฺตา	กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สมฺมุขาทวิโก	เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถตฺติ ฯ	

สมฺมุขาทวิกตฺเตรฺสฺส อปทานิ สมคฺคตฺติ ฯ

#๑ ม. ปญจสีตยา ฯ ๒ ม. คิริสฺสโรตฺติ ฯ

ฉฐุจฺญํ กุสุมาสนียตเถราปทานิ (๑๒๖)

[๑๒๘] นครธน ฌณวตฺติยา อโหสิ พุราหุมนฺโณ ตทา

ลภฺขณฺเณ อติหาเส จ สนิมฺณทฺตสเกฏฺเณ ๑

ปทโก เวชฺยากรโณ นิमितฺเต โกวิทฺโธ อหํ

มนฺเต จ สิสฺเส วาเจสี ตินฺณํ เวทาน ปารคฺค

ปลฺลจ อฺปฺปลหตฺถานิ ปิฏฺฐิยํ จปีตานิ เม

อาหุตี ยิฏฺฐกาโมหํ ปิตฺตมาตฺสมากเม ๑

ตทา วิปฺสฺสี ภควา ภิกฺขุสงฺฆปฺรภฺขโต

โสภาเสนฺโถ ติสฺสา สพฺพา อากจฺจติ นราสโก ๑

อาสนํ ปลฺลเปตฺวาน นิมนฺติตฺวา มหามุณี

สนฺถริตฺวาน ตํ ปฺุปฺผํ อติเนสี สกํ ฌรํ ๑

ยํ เม อตฺถิ สเก เกเห อามิสํ ปจฺจุปฺภูจิตฺ

ตาทํ พุทฺธสฺส ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ ๑

ภฺตฺตาวีกาลมณฺเฑนฺนํ เอกํ อตฺถิ อทาสหํ

อนฺุโมทิตฺวาน สพฺพมณฺเฑนฺนํ ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ๑

เอกนฺวเต อิตฺโถ กปฺเป ยํ ปฺุปฺผมทฺธิ ตทา

ทฺถคฺคตี นาภิขานามิ ปฺุปฺผทานฺนํ สฺสทํ ผลํ ๑

อนนฺตรา อิตฺโถ กปฺเป ราชาหุ วรทฺตสฺสโน

สฺตฺตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏิสมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา กุสฺมาสนิโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตถาติ ฯ

กุสฺมาสนิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ ผลทายกตฺถเรอปทานํ (๑๒๘)

[๑๒๘] อชฺฌายิกิ มนฺตฺธโร ติณฺณํ เวทาน ปารฺคุ

หิมวณฺตสฺสวិฑูเร วสามิ อสฺสเม อหํ ฯ

อภฺคฺคิหุตฺตตฺถจ เม อตฺถิ ปุณฺนทริกผลานิ จ

ปฺรฺกฺกเ นิกฺขิปีตฺวาน ทุมฺกฺเค ลภฺคฺคิตฺ มยา ฯ

ปทุมฺตฺตโร โลกวิฑู อาหุตีนํ ปฏฺฐิภฺคฺคโ

มมฺพุทฺธริตฺถกาโม โส ภิกฺขนฺโต มมฺปาคามิ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน ผลํ พุทฺธสฺสทาสหํ

ปีติสยฺชนฺโน มยฺหํ ทิฏฺฐชฺชเม สุขาวโห ฯ

สุวณฺณวณฺโณ สมฺพุทฺธโร อาหุตีนํ ปฏฺฐิภฺคฺคโ

อนฺตลิกฺเข จิโต สตฺถา อิมํ คถํ อภาสถ ฯ

อิมินา ผลทานน เจตนาปณฺธิหิ จ

กปฺปานํ สตฺสหสฺสํ ทุกฺคตี นฺุปฺปชฺชติ ฯ

เตเนว สุกกมุเตน   อนุภูตวาน สมุปทา
ปตุโตมฺหิ อจลํ จานํ   หิตฺวา ชยปราชย์ ฯ
อิโต สตุตฺตกปฺปสฺเต   ราชา อาสี สุมงฺคโล
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถึ สฺกํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ ฅาณสฺสณฺณกตฺเถราปทาน์ (๑๒๘)

[๑๓๐] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ   วสามิ ปพฺพตฺตนฺตเร

ปฺพิณํ โสภนํ ทิสฺวา   พุทฺธเสฏฺฐิ อฺนุสฺสรี ฯ

ฅาณเณ อุปฺนิธํ ๑ นตฺถิ   สงฺคามํ ๒ นตฺถิ สตุตฺถโน

สพฺพทรมมํ อภินฺณาย   ฅาณเณน อธิมฺจุจฺติ ฯ

นโม เต ปฺริสาชณฺณ   นโม เต ปฺริสฺสตุตฺตม

ฅาณเณน เต สโม นตฺถิ   ยาวตา ฅาณมฺมุตฺตมํ ฯ

ฅาณเณ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา   กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทหิ

อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส   กุสฺลํ กริตฺติ ๓ มยา ฯ

#๑ ม. ย. อุปฺนิธา ฯ ๒ ม. สงฺขาริ ฯ ๓ ม. จริตฺติ ฯ

เอกนวุเต อีโต กปุเป ยัม สลยวมลลิตทา
ทุกคตตี นากิขานามิ ฌาณสลยฌายิตัง ผลัง ฯ
อีโต เตสตุตติกปุเป ๑ เอโก ปุพินปุปฺพิโย
สตตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมรฺกิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺจนิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตถึ สฺสํ อายสฺมา ฌาณสลยฺวโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

ฌาณสลยฺวกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ฯ
นวมํ คนฺธปุพฺพิยตฺเตรอปทานํ ๒ (๑๒๕)
[๑๓๑] สฺวณฺณวณฺโณ ภควา วิปสฺสี ทกฺขิณารโห
ปุรฺกขโต สาวเกหิ อารามา อภินิกฺขมิ ฯ
ทิสฺวานหํ พุทฺธเสฏฺฐัง สพฺพญฺญุตัง อนาสวํ
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน กตมกฺกัม ๓ อปุชฺชียํ ฯ
เตน จิตฺตปุปฺปสาเทน ทิปทินฺทสฺส ตาทิโนปฺ
หฏฺฐโร หฏฺฐเรน จิตฺเตน ปุณฺ วนฺที ตถาคตัม ฯ
เอกนวุเต อีโต กปุเป ยัม ปุพฺผมฺภโรปยึ
ทุกคตตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิตัง ผลัง ฯ

#๑ ม. สตตติกปุปฺมฺหิ ฯ ๒ ม. ย. คนฺธิปุพฺพิยตฺเตรอปทานํ ฯ

#๓ ม. ย. คนฺธิปุพฺพิ ฯ

เอกตาพีลิตโต กปุเป วรุโณ ๑ นาม ขตุติโย
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา คนฺธปฺปฺพิโย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

คณฺธปฺปฺพิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ปทุมฺปฺชกตฺถเรปทานํ (๑๓๐)

[๑๓๒] หิมนฺตสฺสวិหฺเร โคตโม นาม ปพฺพลโ
นानารุกฺเขหิ สลฺลนฺโน มหาฏฺฏคณฺณลโย ๑
เวมฺชณฺมฺหิ จ ตสฺสาสิ อสฺสโม อภินิมฺมิโต
ปฺรกฺขโต สลฺลิสฺเสหิ วสामी อสฺสเม อหํ ๑
อายนฺตุ เม สิสฺสคณฺา ปทุมํ ออาหารนฺตุ เม
พุทฺธปฺปฺชํ กริสฺสामी ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ๑
เอวนฺติ เต ปฏฺฐิสฺสคฺวา ปทุมํ อหารีสุ เม
ตถา นิमितฺตํ กคฺวาทํ พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑
สิสฺเส ตทา สมานคฺวา สาธุกํ อนฺุสาสํ
มา โข คฺเมห ปมชฺชิตฺถ อปฺปมาโท สฺขาวโ ๑

#๑ ม. จรโณ. ย. วรโณ ๑

เอวํ สมนุสาสิตฺวา   ส ๑ สีสเส วจนกฺขเม
อปฺปมาทกฺขณฺเณ ยฺตุโต   ตทา กาลํ กโต อหิ ฯ
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป   ยํ ปุํปฺมภิโรปยิ
ทฺคคฺคิ นานิกฺขานามิ   พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ
เอกปญฺญาสกปฺปมฺหิ   ราชา อาสี ชลฺลุตฺตโม
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺญา สจฺฉนิกฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา ปทุมปุชโก เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทุมปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทานํ

เสเรยฺยโก ปุํปฺผณฺปิ   ปายาสอทฺถิ ๒ โถมโก
อาสนิ ผลสณฺณิ จ   คนฺธปทุมปุํพิโย
ปญฺจตุตฺตรสฺตา คาคา   คณฺธิตา อตฺถทสฺสสิภิ ฯ

เสเรยฺยวคฺโค เทรสโม ๑

#๑ ม. ย. เต ๑ ๒ ม. ปายโสคนฺธโถมโก ๑

จุกุทสโม โสภิตวคฺโค

ปรหมํ โสภิตตฺเถราปทานํ (๑๓๑)

[๑๓๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน โลกเชฏฺโฐ นราสโก

มหโต ชนกายสฺส เทเสติ อมตํ ปทํ ฯ

ตสฺสาคํ วจนํ สุตฺวา วาจาสมิมุทธีริตํ

อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน เอกคฺโค อาสํ ททา ฯ

ยถา สมฺพุทฺโธ อุทธีนฺมคฺโค

เมรु นคานํ ปวโร สิลฺลจฺจโย

ตเถว เย จิตฺตวเสน วตฺตเร

น พุทฺธฌาณสฺส กถํ อุเปนฺติ เต ฯ

ชมฺมวีธี จเปตฺวาน พุทฺโธ การุณิโก อิติ

ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา อีมา คาถา อภาสถ ฯ

โย โส ฌานํ ปกิตฺเตสิ พุทฺธมฺหิ โลกนายเก

กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ๑ ทฺกคฺคี โส น กจฺฉติ ฯ

กิลเส ฌาปยิตฺวาน เอกคฺโค สฺสมาหิโต

โสภิตो นาม นามเนน เหสฺสติ สตฺถุสาวโก ฯ

กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺหตา

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ยู. สตสฺสสฺสํ ฯ

ปณฺหาเส กปฺปสหสฺสมฺหิ สฺตเตวาลฺลํ สมนฺคฺคตา
สฺตตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกฺคตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา โสภิตฺโต เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โสภิตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺฐิตฺยํ สฺสทสฺสสนฺตเถรอปทานํ (๑๓๒)

[๑๓๔] วิตุตฺตาย ๑ นทฺธิยา ตีเร มิตฺถกฺขุผลิโน ๒ อหุ
ตาหํ รุกฺขํ กเวสนฺโต อทฺทสฺสํ โลกนายกํ ฯ
เกตกํ ปุํปฺพิตฺติ ทิสฺวา วณฺญฺเญ เจตฺวานหํ ตทา
พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ลิจฺฉิโน โลกพนฺธุโน ฯ
เยน ฉาณฺน ปตฺโตติ อจฺจุตฺตํ อมตฺตํ ปทํ
ตํ ฉาณฺมํ อภิปุํเชสี ๓ พุทฺธเสฏฺฐจฺจ มหามฺนิ ฯ
ฉาณฺมมฺหิ ปุํชฺ ๔ กตฺวาน มิตฺถกฺขุ อทฺทสฺสํ อหํ
ปฏฺฐิตฺตทฺโฆมฺหิ ตํ สลฺลํ ๕ ฉาณฺปุชฺชายิตฺตํ ผลํ ฯ
เอกตฺตฺเตเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํปฺมมฺภิโรปยํ
ทฺฐคฺคตฺติ นาทฺธิชานามิ ฉาณฺปุชฺชายิตฺตํ ผลํ ฯ

#๑ ม. วินตา ฯ ๒ ม. ปิตฺถกฺขุผลิโต อหุ ฯ ย. ปิตฺถกฺขุผลิโน ฯ ๓ ม. ย. อภิปุํเชมิ ฯ

#๔ โป. ปุชฺชิตฺตวาน ฯ ๕ ม. ปณฺณํ ฯ

อิโต เทรสกปฺปมฺหิ ทฺวาทสาสุํ พฺลุกฺคตา ๑
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกฺคตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา สฺวทฺสฺสโน เถโร อิมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สุทฺสฺสสนตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ จนฺทนปฺุชกตฺเตรอปทานํ (๑๓๓)

[๑๓๕] จนฺทภากานทีตีเร อโหสิํ กิณฺนโร ตทา
ปฺุปฺผกฺโข จหํ อาสิํ ปฺุปฺผานํ วสฺโน อหํ ๒ ฯ
อตฺตทสฺสี ตฺถ กฺวา โลกเชฏฺโง นรทสฺสโก
ปวณฺคฺเคน ๓ นิยฺยาติ ๔ หํสฺราชาว อมฺพเร ฯ
นโม เต ปฺุริสาชณฺณ จิตฺตํ เต สฺววิโสธิตํ
ปสฺนฺนมฺุขวณฺโณสิ วิปฺุสฺนฺนมฺุจินฺุทฺริโย ฯ
โอโรหิตฺวาน อากาสา ฐฺริปฺุณฺโณ สฺุเมธฺโส
สงฺฆาฏฺฐิํ ปตฺถฺริตฺวาน ปฺุลฺลงฺเคน อฺุปาวิสิ ฯ
วิลินฺ จนฺทนาทาย อคฺมาสิํ ชินฺนติเก
ปสฺนฺนจิตฺโต สฺวมโน พุทฺธสฺส อภิโรปฺยิ ฯ

#๑ ม. พฺลุกฺคตา ฯ ย. ขลฺลุกฺคตา ฯ ๒ ม. ปฺุปฺผานํ วสฺโน ตธา ฯ ย. ... จหํ ฯ

#๓ ม. วิปฺินคฺเคน ฯ ๔ ย. นิยฺยาติ ฯ

อภิวัตตวาน สมพุทฺธิ โลกเชฏฺฐิ นราสภิ
ปาโมชฺชิ ฌนยิตฺวาน ปกุกามิ อุตฺตรามุโข ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ฌนฺทนิ ยํ อปฺุชฺชิ
ทฺุคคฺติ นานิกานามิ พุทฺธปฺุชฺชิตฺถํ ฝลฺลํ ฯ
จตุทฺทเส กปฺปสฺเต อิตฺโต อาสีสุ เต ตโย
โรหิณิ นาม นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทฺถิ อายสฺมา ฌนฺทนปฺุชฺชโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ฌนฺทนปฺุชฺชกตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺถิ ฯ

อฏฺฐมํ ภานฺวาริ ฯ

จตุตฺถํ ปฺุปฺพนนฺยตฺถเรปทานิ (๑๓๔)

[๑๓๖] สฺุณฺนุโท นาม นามเนน พฺุราหฺมณฺเณ มนฺตปารฺกุ

อหฺมณฺยาโก ยาจโยโค วาชเปยฺยํ อยาชฺชิ ฯ

ปทฺุมตฺตโร โลกวิทฺุ อคฺโค การุณฺนิโก อีสิ

ชนตฺถํ อณฺุกมฺปนฺโต อมฺุพฺเร จงฺกมิ ตทา ฯ

จงฺกมิตฺวาน สมพุทฺธโร สพฺพพฺณฺญ โลกนายโก

เมตฺตตาย อฟรี สตฺเต อปฺุปฺมาณํ นีรฺุปฺธี ฯ

วณฺเฏ ฉิตฺวาน ปฺุปฺผานิ พฺราหฺมโณ มนฺตปารคฺค
สพฺเพ สีสฺเส สฺมานตฺวา อากาเส อุกฺขิปาปฺยิ ฯ
ยวตา นคริ อาสี ปฺุปฺผานํ จทนํ ตทา
พฺุทฺทสฺส อานุกาเวน สตฺตาทํ น วิคฺจจฺถ ฯ
เตเนว สุกฺกมฺุเลน อฺนุโกตฺวาน สมฺปทา
สพฺพาสเว ปริณฺณาย ตินฺนุโณ โทเก วิสฺตฺตํกํ ฯ
เอการเส กปฺปสฺเต ปฺลยฺจตฺตีสาสฺ ขตฺติยา
อมฺุพฺริสฺสนามา เต จกฺกวตฺตํ มหาพฺพลา ฯ
ปฺฐิสฺมภฺิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปฺิจ อฺกฺขิเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกฺตา กตฺติ พฺุทฺทสฺส สาสฺนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา ปฺุปฺผนฺนินฺนโย เตโร อิมา กาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุ่ผลนนิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺติ ฯ

ปฺลยฺจมฺิ รโหสฺสณฺณิกฺตฺเถราปทานํ (๑๓๕)

[๑๓๗] หิมวณฺตสฺสวិฑฺุเร วสโภ นาม ปพฺพโต

ตสฺมิ ปพฺพตปาทมฺหิ อสฺสโม อาสี มาปฺิโต ฯ

ตีณิ สีสฺสสฺสทฺสฺสานิ วาเจสิ พฺราหฺมโณ ตทา

สํสาวิตฺวาน ๑ เต สีสฺเส เอกมนฺตํ อฺปาวิสิ ฯ

#๑ ม. สํหริตฺวาน ฯ ข. สํสาเวตฺวาน ฯ

เอกมนต์ นิสีทิตฺวา พราหฺมโณ มนฺตปารคฺค
พฺพุทฺทเวสฺสึ คเวสฺสนุโต ฌาณํ จิตฺตํ ปสาทยิ ฯ
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา นิสีทิ ปณฺณสนฺนเร
ปลฺลลํ อากฺขิตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหิ ฯ
เอกตฺตีสํ อิตฺโต กปฺเป ยิ สลฺยณมลลํ ตทา
ทฺถคฺคํ นากฺขานามิ ฌาณสลฺยณายิทํ ผลิ ฯ
สฺตตฺตวิสมฺหิ กปฺปมฺหิ ราชา สิริธโร อหุ
สฺตตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พฺพุทฺทสฺส สาสฺนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา รโหสลฺยณิกโ ฌโร อิมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

รโหสลฺยณิกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นภฺภูจิ จมฺปกปฺปฺพิยตฺถเรอปทานํ (๑๓๖)

[๑๓๗] กณฺณการิว โชตนฺตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตเร

โอภาเสนฺตํ ทิสสา สพฺพา โอสธิ วิย ตารกํ ฯ

ตโย มาณวกา อาสฺสุ สเก สิปฺเป สฺสสิกฺขิตา

ขาริภาริ คเหตุวาน อเนวนฺติ มม ปจฺจโต ฯ

ปฏุกะ สตุต ปุ่ปผานิ นิกุจิตตานิ ตปสฺสินา
คเหตุวา ตานิ ฌาณมฺหิ เวสฺสภุสฺสาภิโรปยี ฯ
เอกคฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ปุ่ปผมฺภิโรปยี
ทุกคฺตึ นากิขานามิ ฌาณปุ่ชายิทํ ผลํ ฯ
เอกฺกนฺตีสกปฺปมฺหิ วิหตาภาสนามโก ๑
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวคฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตถํ สฺสํ อายสฺมา จมฺปกปฺปฺพิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

จมฺปกปฺปฺพิยตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ
สตุตฺมํ อตฺถสฺนทฺสสฺสกตฺถเรอปทานิ (๑๓๗)
[๑๓๕] วิสาลมาเพ อาสินฺโน อทฺทสํ โลกนายกํ
จิณฺหาสวํ พลปฺปตฺตํ ภิกฺขุสงฺฆมฺปรกฺขตํ ฯ
สตุสทฺสสา เตวิชฺชา ฉพฺภิณฺณา มหิทฺธิกา
ปริวารเณติ สมฺพุทฺธํ โโก ทิสฺวา นปฺปสึทติ ฯ
ฌาณ อฺปนฺธา ยสฺส น วิชฺชติ สทฺเวเก
อนนฺตฌาณํ สมฺพุทฺธํ โโก ทิสฺวา นปฺปสึทติ ฯ
#๑ ม. วิปฺลภฺสนามโก ฯ

ธมมกายณฺจ ทีเปนฺติ ๑ เกวลํ รัตนากริ
วิโกเปตฺตํ น สกฺโกนฺติ โภ ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
อิมาหิ ตีหิ คาทาหิ นารโท ปุรคจฺฉิ ๒ โส
ปทุมุตฺตรํ ถวิตฺวาน สมฺพุทฺธํ อปฺราจิตํ ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน พุทฺธสฺส นฺนจ
กปฺปานํ สตสฺส สลฺลํ ทฺวคฺคตี นฺนปฺปชฺชหํ ๓ ๑
อิโต ตีเส กปฺปสฺเต สฺมุติโต ๔ นาม ขตฺติโย
สฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺส ภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺขา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อตฺถสฺส นฺนสฺส โภ เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อตฺถสฺส นฺนสฺส กฺคเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑
อฏฺฐมํ เอกฺกิสฺส นฺนยตฺถเธรปทานํ ๕ (๑๓๘)
[๑๔๐] นารโท อิติ นามเนน ๖ เกสโว อิติ มํ วิทฺ
กฺสลา กฺสลํ เอลํ อคฺมํ พุทฺธสฺส นฺนติ กํ ๑
เมตฺตจิตฺโต การุณฺนิโก อตฺถทสฺสี มหามฺุณี
อสฺส สาสฺนโน ตฺตเต โส ฐมํ เทเสติ จกฺขมา ๑

#๑ ม. ทีเปนฺติ ๑ ๒ ย. สรคจฺฉิ โย ๑ ม. วุหฺยจฺฉนโ ๑ ๓ ย. นฺนปฺปชฺชถ ๑

#๔ ย. สฺมุติโต ๑ ๕ ย. เอกกิสฺส นฺนย ... ๑ ๖ ม. ย. เม นามํ ๑

สกั จิตต์ ปสาเทตฺวา   สิริเร กตฺวาน อณฺชลี
สตฺถาริ อภิเวตฺวา   ปกฺกามิ ๑ ปาจินามุโข ฯ
สตฺตฺเรเส กปฺปสฺเต   ราชา อาสิ มหิปฺติ
อมิตฺตตปโน ๒ นาม   จกฺกตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา   กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถึ สฺกั อายสฺมา เอกฺริสฺนินฺโย ๓ เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

          เอกฺริสฺนินฺยตฺเตรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ
นวมํ สาลทายกตฺเตรอปทานิ ๔ (๑๓๕)
[๑๔๑] มิกฺรราชา ตทา อาสิ   อภิชาโตสุ ๕ เกสรี
กิริทฺถกฺกํ คเวสนฺโต   อทฺทสํ โลกนายกํ ฯ
อัย นฺุ โข มหาวิโร   นิพฺพาเปติ มหาชนํ
ยนฺฺนุนิมิ ๖ อฺปาเสยฺยํ   เทวเทวํ นราสภํ ฯ
สาขํ สาลสฺส ภาณฺชิตฺวา   สโกฏฺฐํ ปุปฺพมหารี
อฺปนฺนตฺวาน สมฺพุทฺธํ   อทาสี ปุปฺพมตฺตมํ ฯ
เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปุปฺพมภิโรปยี
ทฺถคฺคตี นาภิขานามิ   ปุปฺพทานสฺสึทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ย. ปกฺกามิ ฯ ๒ ม. อมิตฺตตปโน นาม ฯ ย. อมิตฺตวาสนโน นาม ฯ

#๓ ม. เอกปสาทนินฺโย ฯ ๔ ม. ย. สาลปุพฺพทายกตฺเตรอปทานิ ฯ ๕ ย. อภิชาโตว ฯ

#๖ ม. ย. ยนฺฺนุนาหิ ฯ

อิโต จ นวเม กปุเป วิโรจนสนามกา
ตโย อาสีสุ ราชานो จกฺวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตุํ สฺวํ อายสฺมา สาลทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สาลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ผลทายกตฺเถราปทานํ (๑๐๔)

[๑๔๒] ปโรธโก ๑ ตทา อาสี ปริมาณุปโรธโก
ปพฺภารเ เสยฺยํ กปุเปมิ อวิฑูเร สิจิสตฺถโน ฯ
สಾಯํ ปาตณฺจ ปสฺสามิ พุทฺธํ โลกคฺคณายกํ
เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ ทิปฺทินุทฺส ตาทีโน ฯ
ปิยาลผลมาทาย อคมํ พุทฺธสนฺตํ
ปฏิกฺคเหสิ ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก ฯ
ตโต ปริ อฺปาทาย ปวาริ ๒ ตํ วินายกํ
เดเน จิตฺตปฺปสาเทน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
เอกตฺตีเส อิโต กปุเป ยํ ผลํ อทที อหํ
ทุกฺคตี นาภิขานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ปาราวโต ฯ ๒ ม. ปริจารี ฯ ยู. ปริวารี ฯ

อิโต ปณฺณเรเส กปฺเป ตโย ๑ อาสีสุ มาลภิ
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกตฺวา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ผลทายโก เตโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

โสภิ สฺกทฺสฺสโน เจว จนฺทโน ปุปฺผจฺจโน
รโห จมฺปกปฺปฬิ จ อตฺถสนฺทสฺสเกน จ ฯ
เอกรฺสี ๒ सालทโท ทสโม ผลทายโก
คาลาโย สตฺตติ เทว จ คณฺฐาโย วิภาวิทฺติ ฯ

โสภิตวคฺโค จุทฺทสโม

#๑ ม. ตโย อาสุ ปิยาสิโน ฯ ๒ ม. เอกปสาที ฯ ย. เอกทฺสุสิ ฯ

ปณฺณรสโม นตฺตวคฺโค

ปรจฺมํ อธิณฺตติยตุเถราปทานํ (๑๔๑)

[๑๔๓] ปรีนิพฺพุเต ภควติ อตฺถทสฺสีนรุตฺตเม

นตฺตาทิณฺตํ ๑ กาเรตุวา ญฺปนฺนํ อภิโรปยี ฯ

กาเลน กาลิ อากนฺตฺวา นมสฺสี โลกนายกั

ปฺปฺพจฺจนฺนํ กตฺวาน นตฺตมฺหิ อภิโรปยี ฯ

สตุตฺรเส กปฺปสฺเต เทวราชฺชมการยี

มนุสฺสตุตฺตํ น กจฺจนามิ ญฺปนฺนุชಾಯิํ ฝลั ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺณา สจฺจนิคฺตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิํ สฺสํ อายสฺมา อธิณฺตติโย ๒ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อธิณฺตติยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

พฺุติยิํ ฅมฺภาโรปกตุเถราปทานํ (๑๔๒)

[๑๔๔] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ฅมฺมทสฺสีนราสเ

อาโรเปสี ฅชตฺถมฺภิํ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส เจติเย ฯ

นิสฺเสถนี มาปยิตฺวาน ญฺปนฺนเสฏฺฐิํ สมารุหิ

ชาติปฺปฺพํ กเหตุวาน ญฺปนฺนํ อภิโรปยี ฯ

#๑ ย. นตฺตาทิณฺตํ ฯ ๒ ม. อติณฺตติโย ฯ

อโห พุทธา อโห ฐมา อโห โน สตุถสมปทา
ทุกคตี นาภิขานามิ ญปญชายิหิ ผลิ ๑
จตุณวุเต อโโต กปเป ญปสิขสนามกา
โสฬสาสีสุ ราชานอ จกุกวคตี มหพพลา ๑
ปฐิสุมภิตา จตสโส วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
ฉพภิญญา สจฺจิกตา กตฺ พุทธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถิ สฺกฺ อายสฺมา ฉมฺภาโรปโก เตโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ๑

ฉมฺภาโรปกตฺเถรสฺส อปทาน สมตฺติ ๑

ตติยิ เวทิกการกตฺเถราปทาน (๑๔๓)

[๑๔๕] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ปิยทสฺสีนรุตฺตเม

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทธเวทิมกาสหิ ๑

มณฺีหิ ปรีวารตฺวา อกาสิมมุตฺตมฺ

เวทิกาย มหิ กตฺวา ตตฺถ กาลิ กโตะ อหิ ๑

ยฺ ยฺ โยนฺอุปฺพชามิ เทวตฺติ อถ มานุสฺ

มณฺี ๑ ชาเรนฺติ อากาเส ปุณฺณกมฺมสฺสึหิ ผลิ ๑

โสฬสโตะ กปฺปสฺเต มณฺีปฺปภาสนามกา

พคฺตีสาสีสุ ๒ ราชานอ จกุกวคตี มหพพลา ๑

#๑ ม. ย. มณฺี ๑ ๒ ม. ฦคฺตีสาสีสุ ๑

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา เวทิการโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

เวทิการกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

จตฺตถํ สปริวารียตฺเถราปทานํ (๑๔๔)

[๑๔๖] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน โลกเชฏฺโง นราสโก

ชลิตฺวา อคฺคิกุขนุโธว สมฺพุทฺโธ ปรีนิพฺพุโต ฯ

นิพฺพุเต จ มหาวิเร ญโป วิตุถาริโก อหุ

ญปทตฺตํ ๑ อฺปฏฺฐเณตฺติ ธาตุเคเห วรุตฺตเม ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน อกํ ๒ จนฺทนเวทิกํ

ทียติ ฐฺปนุโธ จ ญฺปานุจฺฉวิกํ ๓ ตทา ฯ

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ เทวตฺเต อถ มานุเส

โอมคฺคํ เม น ปสฺสามิ ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ

ปญฺจทเส กปฺปสเต อิตฺโต อฏฺฐ ชนา อหุ

สพฺเพ สมตฺตนา มา เต จกฺกวตฺติ มหาพฺพลา ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ทูรโตว .. ฯ ย. ญฺโป รตฺตํ ฯ ๒ โป. รตฺตจฺนฺทนเวทิตํ ฯ ๓ ม. ญฺปานุจฺฉวิกโก ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา สปริวาริโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สปริวาริยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจํ อุมฺมาปฺปฝิยตุเถราปทานิ (๑๔๕)

[๑๔๗] นิพฺพุเต โลกมหิตเ อากุติเน ปฏิกฺคเห

สิทฺฐตฺตมฺหิ ภควติ มหาอุปมโห อหุ ฯ

มเห ปวตฺตมานมฺหิ สิทฺฐตฺตสฺส มหะสิโน

อุมฺมาปฺปฝิ คเหตุวาน อุปมฺหิ อภิโรปยิ ฯ

จตฺตุนวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฝมฺภิโรปยิ

ทุกฺคตี นากิขานามิ ปฺปฝปฺปชายิทํ ๑ ผลํ ฯ

อิตฺโต จ นวเม กปฺเป โสเมทวสนามกา

ปญฺจาสิตฺติสุ ราชานो จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺวา สจฺฉนิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา อุมฺมาปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อุมฺมาปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. อุปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

ฉนฺจ อฺนุโลมททยกตฺเถรอปทาน (๑๔๖)

[๑๔๘] อโนมทสฺสิสฺส มุณีโน โโพธิเวทึ อกาสหํ

สุชย ปิณฺฑํ ทตฺวาน ปาณิกมฺมํ อกาสหํ ฯ

ทิสฺวา ตํ สุกตํ กมฺมํ อโนมทสฺสี นรุตฺตโม

ภิกฺขุสงฺฆเม จิโต สตุถา อิมํ คถํ อภาสถ ฯ

อิมินา สุชกมฺเมน เจตนาปณฺธิหิ จ

สมฺปตฺตี อฺนุโกตฺวาน ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสตี ฯ

ปสนฺนมุขวณฺโณมฺหิ เอกคฺโค สฺสมาหิโต

ชารมิ อฺนุติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ

อิโต กปฺปสฺเต อาสี ปริปฺปนฺโณ ๑ อฺนุณโก

ราชา สมฺปสฺสโน ๒ นาม จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลี ฯ

ปฏิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตุถํ สฺกํ อายสฺมา อฺนุโลมททยโก เถโร อิมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อฺนุโลมททยกตฺเถรสฺส อปทานํ สมฺตตํ ฯ

#๑ ม. ย. ปริปฺปนฺเน อฺนุณเก ฯ ๒ ม. ย. สพฺพคฺฆโน นาม ฯ

สตฺตมํ มคฺคทายกตฺเถรอปทานํ (๑๔๗)

[๑๔๕] อุตฺตริตฺวาน นทิกํ วนํ คจฺจติ จกฺขุมา
ตมทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ สิทฺทตฺถํ วรรตกฺขณํ ฯ
กฺุทฺทาลปิฏกมาทาย สมนํ กตฺวาน ตํ ปถํ
สตฺถาริ อภิเวทตฺวา สกํ จิตฺตํ ปสาทयी ฯ
จตฺนวุเต อิทฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺกคฺตี นาภิขานามิ มคฺคทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
สตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ เอโก อาสี ษนาธิโป"
นามเนน สฺปฺปพุทฺโธติ นายโก โส นริสฺสโร ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา มคฺคทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มคฺคทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ ผลกทายกตฺเถรอปทานํ (๑๔๘)

[๑๕๐] ยานกาโร ปฺุเร อาสี ทารุกมฺเม สฺสติกฺขิโต
จฺนฺทเนน ๑ ผลกํ กตฺวา อทาสี โลกพฺนฺธุโน ฯ
#๑ โป. จฺนฺทเนน ฯ ม. จฺนฺทนํ .. ฯ ย. จฺนฺทนผลกํ ฯ

ปภาสติ อิทํ พุยมหํ   สุวณฺณสุสฺส สุนิมฺมิตํ
หตฺถิยานํ อสุสยานํ   ทิพฺพยานํ อฺปญฺจิตํ ๑
ปาสาทา สิวิกา เจว   นิพฺพตฺตุนฺติ ยทิจฺจกํ
อกุขุมภํ ๑ รตนํ มยฺหํ   ผลกสุสฺส อิทํ ผลํ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ผลกํ ยํ อหํ ททී
ทุกคฺคี นาทิขานามิ   ผลกสุสฺส อิทํ ผลํ ๑
สตฺตปญฺญาสกปฺปมฺหิ   จตุโร ภาวนิมฺมิตา ๒
สตฺตรตนสมฺปนฺนา   จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสุสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ผลกทายโก เถโร อีมา กาถาโย
อภาสิตถาติ ๑

ผลกทายกตฺเถรสุสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ วฏฺฐิกยตฺเถรอปทานํ (๑๔๕)

[๑๕๑] สุเมโธ นาม นามเนน   สยมฺภู อปราชิต

วิเวกมฺนุพฺพุหนฺโต   อหฺโฆคาหิ มหาวนํ ๑

สลพฺ ปรุปรุสฺสิตํ ทิสฺวา   คณฺธิตฺวาน วฏฺฐกํ

พุทฺธสุสฺส อภิโรเปสึ   สมฺมุขา โลกนายกํ ๑

#๑ ม. อกุขุมภํ ๑ ข. อกุโขภํ ๑ ๒ ม. นิมิตฺตาวหฺยา ๑

ตีสกปฺปสทสฺสมฺหิ ยํ ปุํปฺมภิโรปยิ
ทุกคฺตี นาทิฆานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ
อุณฺวิเส กปฺปสเต โสฬสาสีสุ นิมมิตา
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺภินฺญา สจฺฉิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วฏฺฐิกิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

วฏฺฐิกิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปลฺลงฺกทายกตฺถเรปทานํ (๑๕๐)

[๑๕๒] สุเมธสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

ปลฺลงฺโก หิ มยา ทินฺโน สตฺตฺรสปจฺฉโท ฯ
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน ปลฺลงฺโก อาสิ โส ตทา
มม สจฺกปฺปมญฺญา นินฺนพฺตฺตติ สทา มม ฯ
ตีสกปฺปสทสฺสมฺหิ ยํ ปลฺลงฺกมททินฺตทา
ทุกคฺตี นาทิฆานามิ ปลฺลงฺกสฺส อิทํ ผลํ ฯ
วีสกปฺปสทสฺสมฺหิ สุวณฺณาภา ตโย ชนา
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิ สฺสุทฺ อายสฺมา ปลฺลงฺกทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปลฺลงฺกทายกตฺเตรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

อุทฺทานํ

ฉตฺตถมฺโก จ เวที จ ปรีวารุมฺมปฺปิโย
อนฺุโลโม จ มคฺโค จ ผลโก จ วฏฺฐโก
ปลฺลงฺกทายิ คาทาโย ฉปฺปณฺณาส ปกิตฺติตา ฯ
ฉตฺตวคฺโค ปณฺณรสมิ ฯ

โสปสโม พนฺธุชีวกวกุโค

ปรจฺมํ พนฺธุชีวกตุเถราปทานํ (๑๕๑)

[๑๕๓] จนฺทว วิมลํ สุทฺธํ วิปฺปสฺสนมฺมนาวิลํ

นฺนุทิกาวปริกฺขิณํ ตินฺณํ โทเก วิสตุตฺติกํ ฯ

นิพฺพุทฺทปยฺนุตฺตํ ชนตฺตํ ตินฺณํ ตารยตฺตํ มุนี ๑

วนสฺมี ๒ ฌายมฺมานนฺตํ เอกคฺคํ สุสฺมาหิตํ ฯ

พนฺธุชีวกปฺปฺพานิ ลคฺคิตฺตวา ๓ สุตฺตเก อหํ

พฺพุทฺทสฺส อภิโรเปสี สิจิโน โลกพนฺธุโน ฯ

เอกตฺตฺติเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺทคฺคฺติ นาทิขานามิ พฺพุทฺทปฺุชายิทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต สตุตฺตมเก กปฺเป มนฺุชินฺุโท มหายโส

สมนฺตจกฺขุ นามาสี จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

นพฺพิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺตํ พฺพุทฺทสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุลฺลํ สุทฺธํ อายสฺมา พนฺธุชีวก โถเถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺตฺถาติ ฯL

พนฺธุชีวกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. วรฺ ... ฯ ๒ ม. มุนี วนมฺหิ ฌายนฺตํ ฯ ๓ ม. ลคฺคิตฺตวา สุตฺตเกนหํ ฯ

ทศิย ตมพปุปิยตเถราปทาน (๑๕๒)

[๑๕๔] ปรกมฺมายเน ยุตฺโต อปราชฺ อกาสห
วณนฺตํ อธิชาวิสุตฺติ ๑ ภยเวรสมปปีโต ๑
ปุปฺพิตฺตํ ปาทปํ ทิสฺวา ปิณฑิพนฺธํ ๒ สุนิมฺมิตฺตํ
ตมพปุปฺพิ คเหตุวาน โโพธิย โอภิรี อหํ ๑
สมมชฺชิตฺวาน ตํ โพธิ ปาฏลี ปาทปุตฺตมํ
ปลลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวาน โโพธิมฺลํ ๓ อฺปาวิสี ๑
คตมคฺคํ คเวสนฺตา อากณฺณ มม สนฺติกํ
เต จ ทิสฺวานหํ ตตฺถ อวชฺชํ โโพธิมุตฺตมํ ๑
วณฺทิตฺวา จ อหํ โพธิ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
อนกตาเล ปปตี คิริทฺทุกฺเค ภยานเก ๑
เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ปุปฺพมฺภิโรปยํ
ทฺทุกฺตี นากิขานามิ โโพธิปฺุชายิทํ ผลํ ๑
อิตฺถ จ ตตฺถิเย กปฺเป ราชฺา สมฺมุสิโต ๔ อหุ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ณพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ตมพปุปฺพิโย เถโร อิมฺา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ตมพปุปิยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. อภิชาวิสุตฺติ ๑ ๒ ย. ปิณฑิพนฺธํ ๑ ๓ ม. ย. โโพธิมฺล ๑

#๔ ม. ราชฺา สสณฺณโต อหํ ๑ ย. ราชฺา สมฺมุสิโต อหุ ๑

ตติย วิถีสมมุชชกตุเถราปทาน (๑๕๓)

[๑๕๕] อุเทนตุ สตรีสิว ปิตริสิว ภาณุมิ
 ปณฺณเรเส ๑ ยถา จนฺทํ นิยุยฺนตุํ โลกนายกํ ฯ
 อฏฺฐสฏฺฐิจิสหฺสฺทานิ สพฺเพ ชีณาสวา อหุ
 ปริวาริสฺส สมฺพุทฺธํ ทิปทินฺทํ นราสกํ ฯ
 สมฺมิชฺชิตฺวาน ตํ วิถิํ นิยุยฺนเต โลกนายเก
 อุตฺสาเปสี ฐชฺ ติตฺถ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ฐชฺ อภิโรปยิ
 ทุกฺคตี นานิกานามิ ฐชฺทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 อิตฺโต จตฺตฺถเก กปฺเป ราชานโหสี มหฺพฺพโล
 สพฺพากาเรน สมฺปนฺโน สุขโข อิติ วิสฺสุโต ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 นพฺภินฺญา สจฺฉิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา วิถีสมฺมุชฺชโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

วิถีสมมุชชกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถ กกการุပ္พชกตุเถราปทาน (๑๕๔)

[๑๕๖] เทวปฺตุโต อหิ สนฺโต ปุชฺชยิ สิจินายกํ
 กกการุပ္พํ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

#๑ ยู. ปนฺนเรเส ว ตทาหุ ฯ

เอกตติเส อิตโต กปเป ยัม ปุเปम्मภิโรปยี
ทุกคตตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายีทำ ผลั ๑
อิตโต จ นวเม กปเป ราชา สตุตฺตโม อหุ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏีสम्मภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถั สฺสํ อายสฺมา กกฺการุชฺชโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

กกฺการุชฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมมุตฺตํ ๑
ปญฺจัม มนุทฺทาวปฺปุชฺชกตฺเถราปทานํ (๑๕๕)
[๑๕๖] เทวปฺุตโต อหิ สนฺโต ปุชฺยี สิจินายกั
มนุทฺทาวเนน ปุเปสฺเนน พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑
สตุตฺตาหิ ฉทฺนํ อาสิ ทิพฺพมालยั ๑ ตถาคเต
สพฺเพ ชนา สมากนฺตฺวา นมสฺสีสฺส ตถาคตัม ๑
เอกตฺติเส อิตโต กปเป ยัม ปุเปम्मภิโรปยี ๒
ทุกคตตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายีทำ ผลั ๑
อิตโต จ ทสเม กปเป ราชาโหสี ชฺชุตินฺธโร
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

#๑ ม. ทิพฺพํ มาลั ๑ ๒ ม. ปุเปम्मภิปุชยี ๑

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา มนฺทารวปฺปผุชโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

มนฺทารวปฺปผุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐํ กทมฺพปฺปฝิยตฺเถรอปทานํ (๑๕๖)

[๑๕๘] หิมวณฺตสฺสวិหฺวเร กุกฺกุโณ นาม ปพฺพโต

ตมฺหิ ปพฺพตปาทมฺหิ สตฺต พุทฺธา วสนฺติ เต ฯ

กทมฺพํ ปฺปฝิตฺติ ทิสฺวา ทีปราชิว อุกฺกตฺ

อุโภหตฺเถหิ ปคฺคยฺห สตฺต พุทฺธเส สโมกิริ ฯ

จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฝมฺภิโรปยิ

ทฺทคฺคิ นานิกขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

เทวณฺวุเต อิตฺโต กปฺเป สตฺตาสฺสุ ๑ ปฺปฝนามกา

สตฺตตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา กทมฺพปฺปฝิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

กทมฺพปฺปฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ย. สตฺตาสฺสุ สุลลนายนกา ฯ

สตตมัม ตินฺสูลกคฺคเธรอปทานิ (๑๕๗)

[๑๕๕] หิมวณฺตสุสฺสวិฑฺเธ ภูตคโณ นาม ปพฺพโต
วสเตโก ชิโน ตตฺถ สยมฺภู โลกนินฺสูสฺสโณ ๑
ตินฺสูเล คเหตุวาน พุทฺธสุส อภิโรปยี
เอกฺกนสฺตสฺสทสฺสกปฺเป น วินิปาตโก ๑
อิโต เอกาทเส กปฺเป เอโกสี ๑ ธรรมีรุโห
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ตินฺสูลโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ตินฺสูลกคฺคเธรสุส อปทานิ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมัม นาคปฺปฝิยคฺคเธรอปทานิ (๑๕๘)

[๑๖๐] สุวฺจฺโณ นาม นามเนน พุราหุมนฺโณ มนฺตปารกฺข
ปฺรกฺขโต สฺสิสฺเสหิ วสฺติ ๒ ปพฺพตฺนตฺเร ๑
ปทุมฺตฺตโร นาม ชิโน อาหุติเน ปฏฺฐิกฺคโห
มมฺพุทฺธิตฺตกาโม โส อากณฺนิ มม สนฺติกํ ๓ ๑

#๑ ยู. เอโกสี ๑ ๒ ม. วสเต ๑ ๓ โป. ยู. สนฺติเก ๑

เวหายเส จงกมตี   ทีโป ๑ ปชชลิเต ตถา
หาลิ ๒ มม วิทิตวาน   ปกุกามิ ปาจินามุโข ฯ
ตถจ อจฺจริยิ ทิสฺวา   อพฺภูตํ โลมหํสนํ
นาคปฺปํ คเหตุวาน   คตมคฺคฺมุหิ โอิกิริ ฯ
สตสฺหสฺเส อิตฺ กปฺเป   ยิ ปฺปํ โอิกิริ ๓ อหํ
เตน จิตฺตปฺปสฺสเทน   ทฺวคฺคตี นฺนูปชฺชหํ ฯ
เอกตฺตีเส ๔ อิตฺ กปฺเป   ราชา อาสิ มหารโธ
สตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโธ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา นาคปฺปํ โย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

นาคปฺปํ ฝิยฺตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
นวมํ ปุณฺณนาคปฺปํ ฝิยฺตุเถรอปทานํ (๑๕๕)
[๑๖๑] กานนํ วนโมคฺคยฺห   วสฺสามี ลุทฺทโก อหํ
ปุณฺณาคํ ปฺปํ ฝิตํ ทิสฺวา   พุทฺธเสฏฺฐจํ อานุสฺสรี ฯ
ตํ ปฺปํ โอิจินิตฺวาน   สฺกนฺธิ คนฺธคฺนฺธิกํ ๕
ถูปํ กริตฺวาน ปฺปํ ฝิเน   พุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ

#๑ ม. ฐปายติ ... ฯ ย. ฐโปติ ชลเต ตถา ฯ ๒ ย. เวหาลิ มม ทิตฺวาน ฯ

#๓ ย. อภิโรปยี ฯ ๔ ม. เอกตฺตีเส กปฺปสฺเต ราชา อาสิ มหารโธ ฯ ย. ... อาสิ มหารโธ ฯ

#๕ ม. คนฺธิตํ สฺกํ ฯ

เทวนวุเต อิตถ กปเป ยํ ปุပ္ผิ อภิปุชยิ
ทุกคตี นากิขานามิ พุทธปุชายิถิ ผลํ ฯ
เอกมฺหิ นวุเต กปเป เอโก อาสี ตโมนุโท
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฺปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปุณฺฺนาคปุပ္ผิโย เตโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปุณฺฺนาคปุပ္ผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ กุมฺพททายกตฺเถรอปทานํ (๑๖๐)

[๑๖๒] หิมนฺตสฺสวិฑฺเฐ มหาชาติสฺสโร อหุ
ปทุมฺปฺปลตฺถนฺโน ปุณฺฺฑริกสโมหิโต ๑ ฯ
กุกฺกุฏฺโณ นาม นามเนน ตตฺถาสี สกฺุณฺเ ตทา
สีลฺวา วตฺตสมฺปนฺโน ปุณฺฺณวาปุณฺฺณเวสฺส โกวิโท ฯ
ปทุมฺตฺตโร โลกวิฑฺเฐ อาหุติณํ ปฺปฏิคฺคโห
ชาติสฺสสรสฺสวิฑฺเฐ สลฺยจริตฺถ มหามฺุณี ฯ
ชลชฺ์ กุมฺพํ ภิตฺฺวา ๒ อุปนฺเสี มเหสีโนแ
มม สจฺฉกปฺปมณฺฺณาย ปฺปฏิคฺคหิ มหามฺฺุณี ฯ

#๑ ม. ปุณฺฺฑริกสโมตฺถโฏ ฯ ๒ ม. เจตฺฺวา ฯ ย. กเหตฺุวา ฯ

ตณฺจ ทานํ ททิตฺวาทิ ๑ สุกฺกมฺเลน โจทิตฺโต
กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทุกฺคตี นฺนปฺปชฺชหํ ฯ
โสฬเสโต กปฺปสฺเต อาสฺสู วรฺณนามกา
อฏฺฐ เอต ชนา ตตฺถ จกฺกวตฺตี มหฺพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺถํ อายสฺมา กุมฺมททายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

กุมฺมททายกตฺถสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

อุทฺธานํ

พฺนฺรชฺชิวตฺมพฺปฺปฺพิ วิถิ กกฺการุพฺปฺพิโย
มฺนฺทารโว กทฺมฺพิ จ สฺสูโก ๒ นาคพฺปฺพิโย
พฺนฺนาโค โกมฺมฺที คาทา ฉปฺปณฺนฺวาส ปกิตฺติตา ฯ
พฺนฺรชฺชิวกฺวฺโค โสฬสโม ฯ

#๑ ม. ... ททิตฺวาน ฯ ย. ตํ ทานํ อททิตฺวาทิ ฯ ๒ ย. สฺสูโก ฯ

สตฺตฺรสโม สุปาริจริยวคฺโค

ปรจฺมํ สุปาริจริยตฺเถรอปทานํ (๑๖๑)

[๑๖๑] ปทุโม นาม นามเนน ทิปทินฺโท นราสโก

ปวนา อภินิกฺขมฺม ฐมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

ยฺกฺขานํ สมโย อาสิ อวิทฺฐเร มหฺลสิโน

เยน กิจฺเจน สมฺปตฺตา อชฺฌาเปกฺขิสฺสุ ตาวเท ฯ

พุทฺธสฺส ภิรมณฺณาย อมตฺตฺสว ๑ เทสนํ

ปสฺนนฺจิตฺโต สุมโน อปฺโปเจตฺวา ๒ อฺปฺภูจฺหิ ฯ

สฺวจินฺณสฺส ผลํ ปสฺสํ ๓ อฺปฺภูจฺานสฺส สตฺถุโน

ทีสกปฺปสฺหสฺเสสฺสุ ทฺถกคฺคิ โนปฺปชฺชหํ ฯ

อุนตีเส กปฺปสฺเต สมฺลงฺกตฺนามโก

สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลโ ๑

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺิเม

นพฺภินฺญา สจฺฉนิกฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สุปาริจริโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สุปาริจริยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. อมตฺตฺส จ ๑ ๒ ม อปฺโปเจตฺวา ๑ ๓ ม. ย. ปสฺส ฯ

ทศิย กณเวรปุပ္ผิยตุเถราปทาน (๑๖๒)

[๑๖๔] สิทฺธตุโธ นาม ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก

ปุรฺกขโต สาวเกหิ นคริ ปุပ္ผิยชฺชถ ๑

รณฺโณ อนฺเตปุเร อาสี โคปโก อภิสมฺมโต

ปาสาเท อุปวิภูโฆหิ อทฺทสํ โลกนายกํ ๑

กณเวริ คเหตุวาน ภิกฺขุสงฺฆเม สโมกิริ

พฺพุทฺธสฺส วิสฺสุ กตฺวาน ตโต ภิกฺขุโย สโมกิริ ๑

จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปะเป ยํ ปุပ္ผมภิกโรปยิ ๑

ทฺถกคฺชี นาทิขานามิ พฺพุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑

สตุตฺตาสีติมฺหิตฺโต กปะเป จตุรารุํ มหิทฺธิกา

สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑

ปฐิสฺมภิกทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภูจิเม

นพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตุลฺลํ สฺสํ อายสฺมา กณเวรปุပ္ผิโย เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

กณเวรปุပ္ผิยตุเถรสฺส อปทานํ สมคฺตํ ๑

ตติยิ ขชฺชทายกตุเถราปทาน (๑๖๓)

[๑๖๕] ติสฺสสฺส ๒ โข ภควโต ปุพฺเพ ผลมทาสนํ

นาพิเกรณฺจ ปาทาสี ขชฺชกํ อภิสมฺมตํ ๑

#๑ ม. ปุပ္ผมภิกฺขุยิ ๑ ๒ โป. ย. ติสฺสสฺสทาํ ภควโต ๑

พุทธสฺส ตมห์ ทตฺวา ติสฺสสฺส ตฺ มเหสิโน
โมทามห์ กามกามี อุปฺชชี่ ยมิจฺจกั ๑
เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยั ทานมทธี ตทา
ทฺคคฺตี นาภิขานามิ ผลทานสฺสตีทํ ผลั ๑
อีโต เตรสกปฺปมฺหิ ราชา อินฺทสโม อหุ
สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถึ สฺสทํ อายสฺมา ขชฺชทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ขชฺชทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

จตฺตถึ เทสฺสปฺชกตฺเถราปทานิ (๑๖๔)

[๑๖๖] อตฺถทสฺสี ตฺ ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก
อพฺภุกฺกนฺตฺวาน เวหาสิ กจฺฉนฺโต ๑ อนิลนฺชเส ๑
ยมฺหิ เทเส จีโต สตฺถา อพฺภุกฺกจฺฉิ มหามฺุณี
ตาทํ เทสิ อปฺุเชสิ ปสฺนฺโน เสหิ ปาณิหิ ๑
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต อทฺทสิ ยั มหามฺุณี
ทฺคคฺตี นาภิขานามิ เทสฺสปฺชายิตํ ผลั ๑

#๑ ม. ย. กจฺฉนฺเต ๑

เอกาทเส กปฺปสเต โคสุชาตสนามโก
สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกฺมํ อายสฺมา เทสฺปฺชโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

เทสฺปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑
ปฺลยจฺมํ กณฺนิการณฺนียตฺเถรอปทานํ (๑๖๕)
[๑๖๗] เวสฺสภู นาม สมฺพุทฺโธ โลกเชฏฺโฐ นราสโก
ทิวาวิหาราย มุณี โอคาทฺธิ ๑ มหาวนํ ๑
กณฺนิการํ โอิจินฺตฺวา ฉตฺตํ กตฺวานหนฺตทา
ปฺปฺพจฺฉนฺทํ กตฺวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑
เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฺพํ อภิโรปยี
ทฺถุคฺคตี นาทฺธิชานามิ พุทฺธปฺปฺชายิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต วิสฺตฺติกปฺปฺมฺหิ โสณฺณาภา อฏฺฐจฺ ชตฺติยา
สตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ไป. โอโรหิตฺวา ๑ ยฺ. โอคาทฺธิตฺวา ๑

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา กณิการณฺโณ เถโร อิมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กณิการณฺนียตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นฏฺฐิ สปปิทายกตุเถราปทานํ (๑๖๖)

[๑๖๘] ผุสฺสโส นามาสิ ภควา อากุสฺสํ ปฏิกุคฺโข

คจฺจนเต วิธียา วิโร นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ฯ

อนุปฺพุเพน ภควา อากณฺณิ มม สนฺตํ

ตโตหํ ปตฺตํ ปกฺคยฺห สปปิเตลฺลํ อทาสํ ฯ

เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สปปิมทเท ตทา

ทุกฺคตี นากิขานามิ สปปิทานสฺสํ ฝลํ ฯ

นปฺปญฺญาเส อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสี สโมทโก

สตุตฺรตนสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา สปปิทายโก เถโร อิมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สปปิทายตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตตมัม ยุธิกปุပ္พิตฺตเถราปทาน (๑๖๗)

[๑๖๕] จนุทภาคานทีตีเร อนุโสต้ วชามหํ
สยมภูํ อททสํ ตตฺถ สาลราชัว ฝุลลิตํ ๑ ฯ
ปุပ္พฝิ ยุธิกมาทาย อุปคจฺฉิ มหามุณี
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ
จตฺตุนวเต อิตฺโต กปะเป ยิ ปุပ္พฝิ อภิโรปยิ
ทุกคฺคี นากิขานามิ พุทฺธปุชายิทํ ฝลํ ฯ
สตตตสภูจิมฺหิตฺโต กปะเป เอโก สามุทฺธโร อหุ ๒
สตตฺตรตนสมปฺนโน จกฺกวคฺคิตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภูจิเม
ฉฝภิกฺคณฺวา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา ยุธิกปุပ္พิตฺตโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ยุธิกปุပ္พิตฺตเถรสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ฯ

อภฺฐมัม ทุสฺสทายกตฺเถราปทาน (๑๖๘)

[๑๗๐] ติวราชิ ปุเร รมฺเม ราชปุคฺคโต อหิ ๓ ตทา
ปณฺณการิ ลภิตฺวาน อุปสนฺตสฺสทาสหิ ฯ

#๑ ย. ปุပ္พิตฺตํ ฯ ๒ ม. อหุ ฯ ๓ ม. สหิ ฯ

อธิวาเสสิ ภควา วตุถิ หตุเถน อามสิ
สิทฺฐตุโถ อธิวาเสตฺวา เวหาสิ นภมฺมุคฺคมิ ฯ
พุทฺฐสฺส จจฺจมานสฺส ทฺฐสา ชาวนฺติ ปจฺจโต
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ พุทฺโธ โน อคฺคปฺคฺคโล ฯ
จตุณฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ทฺฐสมทฺที ตทา
ทฺฐคฺคิ นาทฺธิชานามิ ทฺฐสฺทานสฺสทฺธิ ฝลฺลํ ฯ
สตฺตสฺสทฺฐจฺมิหิตฺถ กปฺเป จกฺกวตฺติ ตทา อหุ
ปฺริสฺสทฺฐโชติ นามเณ มนฺุชินฺโท มหพฺพโล ฯ
ปฺฐิสฺสมภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺฐจฺเเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถ พุทฺฐสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทฺธิ อายสฺมา ทฺฐสฺสทฺทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ทฺฐสฺสทฺทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ สฺมาทปฺกตฺถเรปทานํ (๑๖๕)

[๑๗๑] พนฺุรฺมตฺติยา นกฺเร มหาปฺคฺคโณ อหุ
เตสาหํ ปวโร อาสิ มม ปฺฐจฺจรา ๑ ว เต ฯ
เต สพฺเพ สนฺุณีปาเตตฺวา ปฺญฺณกมฺเม สฺมาทฺธิ
มาพฺพิ กริสฺสาม สงฺฆสฺส ปฺญฺณกฺเขตฺตมฺนฺุตฺตรํ ฯ

#๑ ม. ย. มม พทฺฐจฺจรา จ เต ฯ

สาธติ เต ปฐิสฺสุตฺวา มม ฉนฺทวสานุคฺคา
นิกฺขาเปตฺวาว ๑ ตํ มาพฺ ฺ วิปฺสฺสิสฺส อทฺมฺหเส ฯ
เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ มาพมทฺทิตฺทา
ทฺคคฺตํ นาทฺชานามิ มาพทานสฺสทํ ผลํ ฯ
เอกฺนสฺสญฺจิกปฺปมฺหิ เอโก อาสิ ชนาธิโป
อาเวโล ๒ นาม นามเนน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
ปฐิสฺสมภิตฺวา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกฺกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา สฺมาทปโก เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สฺมาทปกตฺตฺเรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปญฺจจฺจุลิตฺตฺเรราปทานํ (๑๗๐)

[๑๗๒] ติสฺโส นามาสิ ภควา โลกนาโถ ๓ นราสโก

ปวิสฺนตํ ๔ คณฺธกฺขมฺมํ วิหารกฺขสฺส ๕ มฺนินิ ฯ

สฺสคณฺธมาลฺยมาทาย อคฺมาสี ชินฺนตฺถิกํ

อปฺปสทฺทโร ๖ จ สฺมพฺพุทฺเต ปญฺจจฺจุลิมทาสนํ ฯ

เทวนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ คณฺธมภิโรปยิ

ทฺคคฺตํ นาทฺชานามิ ปญฺจจฺจุลิตฺสฺสทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ย. ... จ ฯ ๒ ม. อาเทยโย ฯ ย. อาเวโย ฯ ๓ ม. ย. โลกเชฏฺโฐ ฯ

#๔ ม. ปวิสฺติ ฯ ๕ ม. วิหารกฺขสฺสโล มฺนินิ ฯ ๖ ย. อปฺปสทาโหว สฺมพฺพุทฺเต ฯ

เทวสุตตติมหิโต กปุเป ราชา อาสี สยมโปโก ๑
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตฺ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปณฺจจฺฉุติโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

  ปณฺจจฺฉุติยตุเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ๑

  อุทฺทานํ

  สุปาจริกณฺเวรี ขชฺชโก เทสฺปฺชโก
  กณฺนิกาโร สบฺปิทโท ยฺฐโก ทฺสสฺสทายโก
  มาโพ จ ปณฺจจฺฉุติโก จตฺตฺปณฺณาสคธาถาติ ๑
  สุปาริจริยวคฺโก สตฺตรสโม ๑

#๑ ย. สยมโปโก ๑

อฏฺฐารสโม กุมฺพทวคฺโค

ปรจฺมํ กุมฺพทมาถิยตฺถเธาปทาน์ (๑๗๑)

[๑๗๑] ปฺพุพเต หิมวณฺตมฺหิ มหาชาติสฺสโร อหุ

ตตฺถโช รกฺขโส อาสี โฆรรูโป มหพฺพโล ๑

กุมฺพํ ปุปฺพิตํ ๑ ตตฺถ จกฺกมตฺตานิ ชายเร

โอจินามิ จหํ ๒ ปุปฺพิ ฝลฺลิโน สมิตํ ๓ ตทา ๑

อตฺถทสฺสี ตฺถ กฺวา ทิปฺพิโนโท นราสโก

ปุปฺพิ สงฺโกจิตฺติ ทิสฺวา อากฺกนิ มม สนนฺติเก ๔ ๑

อุปากตฺถจ สมฺพทฺธึ เทวเทวํ นราสภํ

สพฺพตฺถจ ปุปฺพิ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ๑

ยาวตา หิมวณฺตสฺมี ๕ ยาว ๖ มาลา ตทา อหุ

ตาวจฺจทนสมฺปนฺโน ๗ อคฺมาสี ตถาคโต ๑

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ ปุปฺพิฝมฺภิโรปยิ

ทฺถคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺปูชายิํ ฝลฺลิ ๑

อิโต ปณฺณเรเส กปฺเป สตฺตทาหฺสิ ชนาธิปา

สทฺสฺสรณามา เต จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฝภฺภินฺนา สจฺฉิกิตฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ โป. ม. ย. ปุปฺพิเต ๑ ๒ ม. จตฺ ๑ ๓ โป. ม. ย. สมิตี ๑

#๔ ม. ย. สพฺพตฺถจ สนนฺติเก ๑ ๕ ม. หิมวณฺตฺนฺดา ๑ ย. หิมวณฺตโต ๑

#๖ ม. ปริสา สาททา อหุ ๑ ย. ยาว สมฺมณฺตโต อหุ ๑ ๗ ย. อคฺคจฺจทนสมฺปนฺโน ๑

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา กุมฺพมาลียโธ เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

กุมฺพมาลียตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุตฺติยํ นิสฺเสณียทายกตุเถราปทานํ (๑๗๒)

[๑๗๔] โภณฺฑทณฺณสฺส ภควโต โลกนาถสฺส ๑ ตาทีโน

อาโรหตุถาย ปาสาถํ นิสฺเสณียํ การิตา มया ฯ

เดเน จิตฺตปฺปสาเทน อนุโภตฺวาน สมฺปทา

ชาเรมิ อนุตฺตมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ

เอกตีสฺสมฺหิ กปฺปานํ สหสฺสมฺหิ ตโย มหา ๒

สมฺพุทฺธา นาม ราชานो จกฺกวัตฺตี มหฺพุทฺธา ฯ

ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา นิสฺเสณียทโย เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

นิสฺเสณียทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตตฺติยํ รตฺติยปฺปมฺปิยตุเถราปทานํ (๑๗๓)

[๑๗๕] มิคฺลฺลทฺโท ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเน อหํ

วิปฺสฺสึ อทฺทสฺสํ พุทฺธํ เทวเทวํ นราสฺสํ ฯ

#๑ ม. ย. โลกเชฏฺฐสฺส ฯ ๒ ม. อหํ ฯ ย. ตทา ฯ

รตฺตํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา   กุณฺฐํ ฐรณฺีรหํ
สมฺมุตฺตํ ปคฺคเหตุวาน   อุปนฺนํ สึ มเหสิโน ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปุปฺพมภิโรปยํ
ทุคฺคตํ นาทิฆานามิ   ปุปฺพทานสฺสทํ ผลํ ๑
อิตฺโต จ อฏฺฐเม กปฺเป   สุปฺปสนฺนสนามโก
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ ๑ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺตํ สฺสทํ อายสฺมา รตฺตํ ปุปฺพิโย ๒ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺตาทิ ๑

รตฺตํ ปุปฺพิยคฺคเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑
จตุตฺถํ อุทปานทายกตฺเรทฺธานํ (๑๗๔)
[๑๗๖] วิปฺสฺสิโน ภควโต   อุทปาโน กโต มยา
ปิณฺฑทปาตํ ๓ คเหตุวาน   นิยฺยาเทสิ อหํ ตทา ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทุคฺคตํ นาทิฆานามิ   อุทปานสฺสทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. ราชาโหสิ มหพฺพโล ๑ ย. ราชาโหสิ ... ๑ ๒ ม. ย. รตฺตํ ปุปฺพิโย ๑

#๓ ม. ปิณฺฑทปาตญจ ทเหตุวาน ๑ ย. ปิณฺฑทปาตญจ ททิตฺวาน ๑

อิตุถิ สุกฺโข อายสฺมา อุตทานทายโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อุทปานทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมี สีหასนทายกตฺเถรอปทานิ (๑๗๕)

[๑๗๗] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ปทุมุตฺตรนายเก

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สีหასนมหาสํหิ ฯ

พหุหิ คนฺธมาเถหิ ๑ ปฺรโลกสุขาวโห ๒

ตตฺถ ปุञฺช กิริตฺวาน นิพฺพายติ พหุชฺชโน ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน วนฺทิตฺวา โพธิมุตฺตมํ

กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทุกฺคตี นฺุปปชฺชหิ ฯ

ปณฺณรสสฺสสมฺหิ กปฺปานํ อฏฺฐ อาสุ เต

สิลฺลจฺยสนามา จ ๓ ราชาโน จกฺกวตฺติโน ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺโข อายสฺมา สีหასนทายโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯu

สีหასนทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ยู. ปทุมุตฺตรนายเกหิ ฯ ๒ ม. ทิฏฺฐธมฺมสุขาวเห ฯ ๓ ยู. ว ฯ

ฉฐิ มคฺคทตฺตติคฺคเตรอปทานิ (๑๗๖)

[๑๗๘] อโนมทสุสิ ภควา ทิปทินโท นราสโก

ทิฏฺฐธมฺมสุขตฺถาย อพฺุโกทาสฺมฺหิ จงฺกมิ ฯ

อุทฺทเต ปาทะ ปุปฺผานิ โสภิ ๑ มุทฺธนิ ติฏฺฐเร

ปสฺนุนจิตฺโต สฺมโน วนฺทิตฺวา ปุปฺผโมกิริ ฯ

วิสกปฺปสทฺสฺมฺหิ อิตฺโต ปญฺจ ชนา อหฺุ

ปุปฺผจฺจนฺนินยา นาม จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺคา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา มคฺคทตฺตติโก เตโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

มคฺคทตฺตติคฺคเตรสุสฺส อปทานิ สฺมตฺติ ฯ

สฺตฺตมฺมิ เอกทิปฺปิยตฺเตรอปทานิ (๑๗๗)

[๑๗๘] ปทฺมุตฺตรสฺส มฺนินโน สลเพ โทชฺมิตฺตเม

ปสฺนุนจิตฺโต สฺมโน เอกทิปฺปิ อทาสหิ ฯ

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ นิพฺพตฺเต ปุณฺณสฺสจฺเจ

ทฺกุคฺตี นาภิขานามิ ทิปทานสุสิทฺติ ผลิ ฯ

#๑ ยู. ราสิ ฯ

โสฬเส กปฺปสหัสเส อีโต ๑ เต จตุโร ชนา
จนฺทาภา นาม นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกฺมํ อายสฺมา เอกทึปิโย เตโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกทึปิยตฺถเรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

นวมํ ภาณวาริ ฯ

อฏฺฐมํ มณฺธิปฺชกตฺถเรอปทาน์ (๑๗๘)

[๑๘๐] โอเรน หิมวณฺตสฺส นทิกา สมฺปวตฺตถ

ตฺสสา จานฺฐปฺเขตตมฺหิ สยมฺภู วสเต ตทา ฯ

มณฺธิ ปกฺกยฺห ปฺลลงฺกิ สาทฺฐจิตฺติ มโนรมํ

ปฺสนนฺจิตฺโต สฺมโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ มณฺธิ อภิโรปยิ

ทฺถกตฺติ นาทฺธิชานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลิ ฯ

อีโต จ ทฺวาทเส กปฺเป สตรฺสีสนามกา

อฏฺฐ ๒ เต ราชานอ อาสฺมึ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ย. กปฺปสหัสเสโต เม ... ฯ ๒ ย. อฏฺฐเจเต ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา มณฺเฑชโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ฯ

มณฺเฑชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ ติกิจฺจกตฺเถรอปทานํ (๑๗๕)

[๑๗๖] นครเ พนฺธุมติยา เวชฺโช อาสี สฺสึกฺขิโต

อาตุรานํ สฺสฺสฺสึกฺขินํ ๑ มหาชนสฺสฺสฺสฺสวโห ฯ

พฺยาริทธิ สมนํ ทิสฺวา สีลวนฺตํ มหาชฺฐี

ปสนฺนจิตฺโต สฺสมโน เกสชฺชมทที ตทา ฯ

อโรโค อาสี เตเนว สมนโณ สํวฺตินฺนุทฺริโย

อโสโก นาม นามเนน อฺปฏฺฐาโก วิปสฺสึโน ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ โอสถมทาสํ

ทฺสกฺคิ นากิขานามิ เกสชฺชสฺส อิทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต จ อฏฺฐเม กปฺเป สพฺโพสถสนามโก

สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ติกิจฺจโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ติกิจฺจกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. สทฺถุขานํ ฯ

ทสมํ สงฆุปฏจากตเถราปทาน (๑๘๐)

[๑๘๒] เวตฺสภุมฺหิ ภควติ อาสี ๑ อารามิโก อหํ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน อุปฏฺฐิ สงฆมุตฺตมํ ฯ

เอกตฺตฺเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺคฺคฺติ นาทิขานามิ อุปฏฺฐานสฺสํ ๑

อิตฺ เต สตฺตเม กปฺเป สตฺเตวาลู สโมตฺถกา ๒

สตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สงฆุปฏฺฐาโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สงฆุปฏฺฐากตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฺทฺทานํ

กฺมุทอ อถ นิสฺเสณิ รตฺติโก อฺทฺพานโท

สีหาสนิ มคฺคปฺปโท ๓ เอกทึปี มณิปฺปโท

ติกฺิจจโก อฺปฏฺฐาโก เอกฺขนปฺญญาสคาถกาติ ฯ

กฺมุทวคฺโค อฏฺฐารสโม ฯ

#๑ ม. ยฺ. อโหสอารามิโก อหํ ฯ ๒ ม. สโมทกา ฯ ยฺ. สโมตฺถตา ฯ

#๓ โป. มาพปโท ฯ ม. มคฺคทโท ฯ ยฺ. มคฺควโท ฯ ๔ ม. เอกปฺญญาสคาถกาติ ฯ

เอณวิสติโม กุฏชปุฬิยวคโค

ปรหม กุฏชปุฬิยตเถราปทาน (๑๘๑)

[๑๘๓] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ สตรํสีว อุตฺตมํ ๑

ทิสํ อนุวิโลเกนฺตํ กจฺจนฺตํ อนิลนฺชเส ๑

กุฏฺชํ ปุฬิยํ ทิสฺวา สํวิตถตสโมตถกํ ๒

รูกฺขโต โอจินิตฺวาน ผุสฺสสฺส อภิโรปยี ๑

เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ปุฬิยํ อภิโรปยี

ทฺถกคฺชี นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑

อีโต สตฺตฺรเส กปฺเป ตโย อาสีสุ ๓ ปุฬิยตา

สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กุฏชปุฬิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

กุฏชปุฬิยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺถคิยํ พนฺธุชิวกตฺเถราปทานํ (๑๘๒)

[๑๘๔] โสภิตโต ๔ นาม สมพุทฺธโร สยมฺภู สพุทฺธิวณฺณิตโต

สมาธิํ โส สมานฺโน นิสิตฺติ ปพฺพตฺนฺตเร ๑

#๑ ม. ย. อุกคตํ ๑ ๒ ม. สํวิตถตสโมตถกํ ๑ ย. ทํ วิตถตสโมตถกํ ๑

#๓ ม. ตโย อาสิํ สุปุฬิยตา ๑ ๔ ม. ย. สิทฺถตฺโต ๑

ชาตสุสเร กเวสนโต ทกซ์ ปุပ္ผมุตตมัม
พนฺธุชีวกปุပ္ผานิ อทุทสั สมฺนนฺตริ ฯ
อุโกหฺตเถหิ ปคฺคยฺห อูปคณฺณี มหามฺนี
ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน โสภิตฺตฺสฺสากิโรปยี ๑ ฯ
จตฺตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยิ ปุပ္ผมฺมิโรปยี
ทฺคฺคตฺตี นากิขานามิ พุทฺธปฺปฺชายิทํ ผลํ ฯ
อิตฺโต จตฺตฺตฺสฺส กปฺเป เอโก อาสี ฆนาริโป
สมฺมทฺทกปฺโป นามฺน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺตฺสฺส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิตฺตฺตฺตา สจฺฉนฺนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สฺสํสํนฺนติ ฯ
อิตฺถึ สฺสํ อายสฺมา พนฺธุชีวกิเถโร อิมฺมา คาทาโย

อภาสิตฺตฺตฺตาติ ฯ

พนฺธุชีวกคฺคฺเตรสฺส อปทานํ สมฺมตฺติ ฯ

ตติยิ โกตฺตฺมฺพริยคฺคฺเตรอปทานํ (๑๘๓)

[๑๘๕] กณฺณการิวั โชตฺตฺนฺตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตฺนฺตฺเร

อปฺปเมยฺยํ อูทฺธิ อูทฺธตฺ ๒ ฐรณิ ยถา ฯ

ปฺปรตฺติ ๓ เทวสฺงฺฆเมน นิสฺภาฆานิยิ ยถา ฯ

หฏฺฐโ จ หฏฺฐเจเนน จิตฺเตเนน อูปคณฺณี นรุตฺตมัม ฯ

#๑ ม. ย. สิทฺทคฺคฺตฺสฺสากิโรปยี ฯ ๒ ม. วิตฺถตฺติ ฯ ๓ ม. ปฺปฺชิตฺติ ฯ ย. ปฺปรตฺติ ฯ

สตฺต ปุ่ปานิ ปคฺคยห โโกตฺมพริ สมากุลั
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สีจโน โลกพนฺธุโน ๑
 เอกคฺคิเส อิตฺ กปฺเป ยั ปุ่ปมฺภิโรปยี
 ทุคฺคตี นานิกานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลั ๑
 อิตฺ วิสติกปฺปมฺหิ มหานลสนามโก
 เอโก อาสี มหาเตโช จกฺกวตฺติ มหพฺพลั ๑
 ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถั สฺสํ อายสฺมา โโกตฺมพริโย เตโร อีมา กาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

โกตฺมพริยตฺถเรตฺส อปทานั สมตฺตั ๑

จตฺตถั ปณฺจหตฺถิตฺถเรตฺสอปทานั (๑๘๔)

[๑๘๖] ติสฺโส นามาสี ภควา โลกเชฏฺฐโจ นราสโก
 ปุ่รกฺขโต สาวเกหิ รติยั ปฏฺฐปชฺชถ ๑
 ปณฺจ อฺปฺพลหตฺถา จ จตฺโฏจปีตา ๑ มยา
 อาหุตี ทาคฺกาโมหิ ปุ่ตฺโตมฺหิ ๒ หิตฺติทฺธิยา ๑
 สฺวณฺณวณฺณั สมฺพุทฺธั คจฺฉนฺตํ อนฺตฺราปณฺเ
 พุทฺธรรีสีหิ ๓ สฺมุจฺจโมหิ ๔ ปุ่เชสี ทิปฺพุตฺตมํ ๑

#๑ ม. จาตุรา จปีตา มยา ๑ ย. จตุโรฏฺฐปีตา มยา ๑ ๒ ม. ปคฺคณฺหิ วตฺติทฺธิยา ๑

#ย. มุโคมฺหิ ... ๑ ๓ ย. พุทฺธรรีสาภิ สฺมุจฺจโมหิ ๑ ๔ ม. สฺมุจฺจโมหิ ๑

เทวนวูเต อีโต กปุเป ยัม ปุปุम्मภิโรปยี
ทุกคตี นากิขานามิ พุทฐปุชายีทำ ผลัม ฯ
อีโต เตรสกปุปุมหิ ปณจ สุตถสมมตา ๑
สตตตรตตสมปนนานา จกุกวคตี มหพพลา ฯ
ปฏีสสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจ อฏฐิเม
ฉพภิกขณา สจจิกตา กตัม พุทฐสส สาสนนติ ฯ
อิตถัม สุกัม อายสุมมา ปณจหตถิโย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

ปณจหตถิยตถเรสส อปทานัม สมตถัม ฯ
ปณจัม อีสิมุกคทาขกตถเรราปทานัม (๑๘๕)
[๑๘๖] อุกเทนถัม สตรีสวี ปิตรัสวี ๒ ภาณัม
กกุชัม วิลสนถัม ปทุมตตตรนายกัม ฯ
อีสิมุกคัม ๓ นิมนเตตถวา มฐุชุตเท อนีลเก
ปาสาเทปิ ๔ จีโต สนุโต อทาสี โลกพนฐโน ฯ
อฏฐสสทสทสทานิ อहेสิ พุทฐสาวกา
สพเพส ปตต ปุเรนถัม ตโต วาปี ๕ พหุตรัม ฯ
เตน จิตตปุปสาเทน สุกกมุเลน โจทิตโต
กปุปานัม สตสทสสันติ ทุกคตี นุปปชชหัม ฯ

#๑ ม. ปณจ สุตถสมมตา ฯ ย. ปณจาสุ สภาสมมตา ฯ ๒ ย. อุกคตัม อิว ... ฯ

#๓ ม. อีสิมุกคานิ ปีสิตถวา ฯ ย. อีสิมุกคา นิสนเตตถวา ฯ ๔ ม. ย. ... ๖ ฯ

#๕ ม. ย. จาปี ฯ

จตุตทาพีสมหิ สหสเส กปปานํ อฏฺฐตีสเส
มหิสมนฺตนา มา ๑ เต จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อิติมฺคฺคทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อิติมฺคฺคทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
นฏฺฐิจฺ โพรธิอุปฏฺฐายกตฺถเรปทานํ (๑๘๖)
[๑๘๘] นกเร รรมวตฺติยา อาสี มฺรชวาทโก ๒
นิจฺจุปฏฺฐานยฺตุโตมฺหิ คโตหํ โพรธิมฺตฺตมํ ฯ
สಾಯํ ปาตํ อุปฏฺฐิจิตฺวา สุกฺกมฺเลน โจทิตฺโต
อฏฺฐจารเส กปฺปสเส ทฺกคฺคตี นฺุปปชฺชหํ ฯ
ปญฺจทเส กปฺปสเส อิตฺโตโหสี ๓ ชนาธิโป
ทมโล ๔ นาม นามน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โพรธิอุปฏฺฐายโก ๕ เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โพรธิอุปฏฺฐายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
#๑ ม. อิติมฺคฺคตฺตนา มา เต ฯ ๒ ย. มฺรชนามโก ฯ ๓ ย. ราชาโหสี ฯ
#๔ ม. มฺรโซ ... ฯ ๕ ม. โพรธิอุปฏฺฐาโก ฯ

สตตมัม เอกจินตีกตฺเถราปทาน์ (๑๘๗)

[๑๘๕] ยทา เทโว เทวกาเย จวเต อายุสงฺขยา
ตโย สหุทา นิจฺจรรนฺติ เทวานันฺ อนุโมทตฺ ๑
อิโต โภ สุคตฺ คจฺจน มนุสฺसानันฺ สหพฺยตฺ
มนุสฺสญฺโถ สหุทฺธมฺเม ลภ สหุทฺธ อนุตฺตฺริ ๑
สา เต สหุทฺธา นิวิญฺจาสฺส ๑ มฺลชาตา ปตฺติญฺจिता
ยาวชีวํ อสฺหิรา สหุทฺธมฺเม สุปเวทิตฺ ๑
กาเยน กุสฺสํ กตฺวา วาจาเย กุสฺสํ พหุ
มนสา กุสฺสํ กตฺวา อพฺยาปชฺฌนฺ นิรฺูปธิ ๑
ตโต อุปจิตฺ ปุณฺณํ กตฺวา ทาเนน ตํ พหุ
อณฺเณปิ มจฺเจ สหุทฺธมฺเม พุรฺหมจฺริเย นิเวสย ๑
อิมาย อนุกมฺปาย เทวเทวํ ๒ ยถาวิฑู
ภวานตฺ อนุโมทนฺติ เอहि เทว ปุณฺปฺปฺนํ ๑
สํวิโคโคหิ ๓ ตทา อาสี เทวสงฺฆे สมากเต
กํสุ นาม อหิ โยนี คมิสฺสามิ อิโต จูโต ๑
มม สํเวคมณฺเวยาย สมโณ ภาวิตินฺทฺริโย
มมฺหุทฺธริตฺตกาโม โส อากจฺฉิ มม สนฺตฺติเก ๑
สุมนโน นาม นามเนน ปทุมุตฺตรสาวโก
อตุถมฺมานุสาสิตฺวา สํเวเชสิ มมฺ ตทา ๑

#๑ ม. นิวิญฺจาสฺส ๑ ย. นิวิญฺจาย ๑ ๒ ม. เทวเทวํ ๑ ๓ ม. สํเวโค เม ตทา อาสี ๑

#ย. สํวิโคคมฺหิ ตทา อาสี ๑

ตสฺสาหิ วจันฺ สุตฺวา พุทฺเช จิตฺตํ ปสฺสทฺยํ
 อภิวาทฺเตวปิ ๑ สมฺพุทฺธํ ตตฺถ กาลํ กโต อหิ ๑
 อุปฺปชฺชํ ส ตตฺถเว สุกฺกมฺเมเนน โจทฺติโต
 กปฺปานํ สตสฺสทฺสฺสํ ทุคฺคตํ นฺุปฺปชฺชหิ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สฺุทฺถํ อายสฺมา เอกจินฺตฺโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ๑

เอกจินฺตฺกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ ติกณฺณิปปุํฝิยตฺเถรอปทานํ (๑๘๘)
 [๑๕๐] เทวภูโต อหิ สนฺโต อจฺฉราหิ ปฺรภฺขโต
 ปุํพุพฺภกมฺมํ สริตฺวาน พุทฺธเสฏฺฐํ อนฺุสฺสรี ๑
 ติกณฺณิปปุํฝิํ ปคฺคยฺห สกํ จิตฺตํ ปสฺสทฺยํ
 พุทฺธมฺหิ ๒ อภิโรเปสี วิปฺสฺสิมฺหิ นราสเก ๑
 เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํฝิํ อภิโรปยี
 ทุคฺคตํ นาภิชานามิ พุทฺธปฺุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 เตสฺสตฺตคฺคิมฺหิโต กปฺเป จตฺโรสุํ ๓ รฺมฺตฺตมา
 สตฺตตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑

#๑ ม. ย. ตํ ธีรํ อภิวาทฺเตว ๑ ๒ ย. พุทฺธสฺส ๑ ๓ ย. จตฺราสุํ นรฺตฺตมา ๑

#ม. จตฺราสุํ รฺมฺตฺตมา ๑

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา ติกณฺณิปปุสฺสึโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตถาติ ฯ

ติกณฺณิปปุสฺสึยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ เอกจาริยตุเถราปทานํ (๑๘๕)

[๑๕๑] ดาวตีเสสุ เทเวสุ มหาโฆโส ตทา อหุ
พุทฺโธ จ โลกํ นิพฺพาติ มยญจมฺห สราคิโน ฯ
เตสํ สํเวชชาตานิ โสกสฺสลุสสมฺภินิ
สพเลน อุตฺถตฺถุโธ อคมํ พุทฺธสนฺติเก ฯ
มนุทารวํ คเหตุวาน สงฺคีติ ๑ อภินิมฺมิตฺ
ปรินิพฺพานกาลมฺหิ ๒ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ
สพเพ เทวานุโมทิสฺสุ อจฺจรายอ จ เม ตทา
กปฺปานิ สตสฺสสฺสํ ทุกฺคตี นฺุปฺปชฺชหํ ฯ
สญฺุจิกปฺปสฺสสมฺหิ อิตฺโต โสพฺส เต ชนา
มหามลฺลชนา นาม จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ยู. สํหิตํ ฯ ๒ ม. ปรีนิพฺพุตกาลมฺหิ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา เอกจาริโย เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เอกจาริยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ติวณฺฎิปปุฝิยตุเถราปทานิ (๑๕๐)

[๑๕๒] อภิภูํ ๑ เถริ ปนิจฺฉาม สพฺเพ สงฺกมฺม เต มยิ ๒

เตสํ นิชฺฌายมานานํ ปรีพาโห อชายถ ฯ

สุนนุโท นาม นามเนน พุทฺธสฺส สาวโก ตทา

ธมฺมทสฺสิสฺส มุนิโน อากณฺหิ มม สนนฺติเก ฯ

เย เม ปญฺจจรา อาลึ เต เม ปุฬิ อํหุ ตทา

ตาทํ ปุฬิ คเหตุวาน สาวเก อภิโรปยิ ฯ

โสหํ กาลิ กโต ตตฺถ ปุณาปี อุปชฺชหํ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต วินิปาติ น คณฺหหํ ฯ

เตรสฺสโต กปฺปสฺเต อฏฺฐาสิ ฐมฺเกตุโน

สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ติวณฺฎิปปุฝิโย เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ติวณฺฎิปปุฝิยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. อภิภูตํ ปนิจฺฉนฺติ ฯ ย. อภิภูํ โว ปนิจฺฉนฺติ ฯ ๒ ม. ... มม ฯ

อุทาน

กุณา ๑ พนฺธุชชีวี จ โกตุมฺพริกหตฺถิโย
 อีสิมฺคฺโค จ โพธิ จ เอกจินฺตี ติกณฺณโก
 เอกจารี ติวณฺฎี จ คาลา สฏฺฐี ๒ ปกิตฺติตาติ ฯ
 กุชฺชปฺปฬิวคฺโค เอกฺนวิสตฺติโม ฯ

วิสตฺติโม ตมฺมาลปฺปฬิวคฺโค

ปจฺม ตมฺมาลปฺปฬิตฺตฺเรปทาน (๑๕๑)

[๑๕๑] จุลลาตีติสฺสหฺสฺसानิ ฌมฺโภ โสวณฺณโย อหุ
 เทวลฺภุจิปฺภิกาคํ วิมานํ เม สุนิมฺมิตํ ฯ
 ตมฺมาลปฺปฬิ ปคฺคยฺห วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สีชินฺ โลกพนฺธุโน ฯ
 เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
 ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิํ ผลํ ฯ
 อิตฺ วิสตฺติเม กปฺเป จนฺทตฺตฺโตติ เอกโก
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ย. เอกโซ ฯ ๒ ม. ทฺวาสฏฺฐี กิตฺติตาติ ฯ ย. พาสฏฺฐี ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ตมาลปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ตมาลปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยิ ตินฺสนฺถารทายกตุเถราปทานํ (๑๕๒)

[๑๕๔] ยทา ๑ วนวาสีโก อิติ ตินฺ ลายามิ สตุถฺโน

สพฺเพ ปทกฺขินาวตฺตา ปจฺพยา นิปตีสุ เต ฯ

ตมฺหิ ตินฺมาทาย สฺนฺถรี ฐรณิมุตฺตเม

ตีเณว ๒ ตาลปฺตฺตานิ อahrtฺวานหิ ตทา ฯ

ติทณฺเฑ ๓ มฺพนํ กตฺวา สิทฺทตฺตสฺส อทาสหิ

สตุตฺทหิ ฐารยฺมฺ ตตฺถ ๔ เทวมานุสฺส สตุถฺโน ฯ

จตุทฺตเว อิตฺโต กปฺเป ยิ ตินฺ อทเที ตทา

ทฺกคฺตี นาทิขานามิ ตินฺทานสฺสตีหิ ผลํ ฯ

ปญฺจสตุถฺจิมฺหิตฺโต กปฺเป จตุตฺตาริสฺสุ มหฺทฺธนา

สตุตฺตรตนสมฺปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหฺทฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺมฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ตินฺสนฺถารทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺสนฺถารทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ยทา วนวาสี อิติ ตินฺ ลายติ สตุถฺโน ฯ ย. ยิ ... ฯ

#๒ ย. ตีเณ จ ฯ ๓ ม. ตีเณสุ ... ฯ ย. ตํ ตินฺ ... ฯ ๔ ม. ตสฺส ฯ

ตติยิ ขณฺฑผลฺลิตฺยตฺถเระปทานิ ๑ (๑๕๓)

[๑๕๕] ผุสฺสสุสฺส โข ภควโต ฌโป อาสิ มหาวเน

กฺุณฺขเรหิ ตทา ภินฺโน สํรูปุโห ๒ ปาทโป ตีหิ ฯ

วิสมนฺจ สมิ กตฺวา สุธาปิณฺฑํ อทาสหิ

ติโลกกรฺุโน ตสฺส กุณฺเหิ ปริโตสิโต ฯ

เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยิ กมฺมมกริ ตทา

ทฺุคฺคตี นาภิขานามิ สุธาปิณฺฑตฺถสิทํ ผลิ ฯ

สฺตตฺตตฺตติกปฺปมฺหิ ชิตเสนาสฺสุ โสฬส

สฺตตฺตรตนสมปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสุสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสุทํ อายสฺมา ขณฺฑผลฺลิตฺโย เถโร อีมา กาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ขณฺฑผลฺลิตฺยตฺถเระสุสฺส อปทานิ สมตฺถิ ฯ

จตฺตฺถํ อโสภณฺชกตฺถเระปทานิ (๑๕๔)

[๑๕๖] ติปฺุรายิ ๓ ปฺุเร รมฺเม ราชฺุยฺยานํ อหุ ตทา

อฺุยฺยานปาโล ตตฺถาสี รณฺโณ ปฏฺุจโร อหิ ฯ

#๑ ม. ขณฺฑปฺุผลฺลิตฺยตฺถเระปทานิ ฯ ๒ ม. ปฺุฏฺุจโร ฯ ๓ ม. ยฺ. ติวรายิ ฯ

ปทุมโม นาม นามเน สยมภู สปปโต ๑ อหุ
นินันุ ปุณฺฑริกมฺหิ ฉายา น ชหิตฺ มุนี ฯ
อโศกํ ปุปฺพิตฺ ทิสฺวา ปิณฺฑิการิ สฺทสฺสนํ
พฺพุทฺสฺส อภิโรเปสี ชลชุตฺตมนามิโน ฯ
จตุณฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปุปฺผิ อภิโรปยิ
ทฺทคฺคิ นากิขานามิ พฺพุทฺสปฺุชายิทํ ผลํ ฯ
สตุตฺตมฺหิ อิตฺ กปฺเป โสฬส อรณฺญชหา
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พฺพุทฺสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อโศกปฺุชโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อโศกปฺุชกคฺคเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ อังโกลกคฺคเธรอปทานํ (๑๕๕)

[๑๕๗] อังโกลํ ปุปฺพิตฺ ทิสฺวา มาลาวารสโมคตํ ๒

โอจฺฉินฺตฺวาน ตํ ปุปฺผิ อคมํ พฺพุทฺสฺสนฺติเก ฯ

สิทฺทฺตฺโถ ตมฺหิ สมเย ปฏฺฐิตฺโน มหามฺุณี

มฺุหฺตฺตํ ปฏฺฐิมาเนตฺวา คฺุหายํ ปุปฺผโมกิริ ฯ

#๑ โป. ม. ย. สปปโก ฯ ๒ ม. มาลาริ สโกสกํ ฯ

จตุรวุเต อีโต กปเป ยํ ปุฬุฬํ อภิโรปยี
ทุกคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชายีหิ ๑ ผลํ ฯ
ฉตฺตีสมฺหิ อีโต กปเป อาเสโก เทวคชฺชิตโต
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา องฺโกลโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

องฺโกลกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐํ กิสฺลยปฺุชกตฺถเรปทานํ (๑๕๖)

[๑๕๕] นครทวารวดียา มาลาวจฺฉโน มมํ อหุ
อุทฺปาโน จ ตตฺถเวว ปาทปानํ วิโรหโน ฯ
สพฺเพเลน อุตฺถตฺถุโธ สิทฺถตฺถุโธ อปฺราชิโต
มมานุกมฺปฺมาโน โส กจฺฉนเต อนิลฺลชฺเส ฯ
อณฺณํ กิณฺจิน ปสฺสามิ ปุชฺชาโยคฺคํ มหเสสิโน
อโสภปฺลลวํ ทิสฺวา อากาเส อุกฺขิปี อหํ ฯ
พุทฺธสฺส เต กิสฺลยา กจฺฉนโต ยนฺติ ปจฺฉนโต
ตาทํ ๒ ทิสฺวาน ลํวิชี อโห พุทฺธสฺสพฺวารตา ฯ

#๑ ม. ปุฬุฬทานสฺสึหิ ผลํ ฯ ๒ ย. โสหิ ... ตํ อิทฺธี ฯ อโห พุทฺธสฺส ปุชฺกา ฯ

จตุรวุเต อีโต กปเป   ปลุลว อภิโรปยี
ทุกคตี นากิขานามิ   พุทฐปฺชายีทำ ผลั ๑
สตฺตวีเส ๑ อีโต กปเป   เอโก เอกิสฺสโร อหุ
สตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา   กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถึ สฺสํ อายสฺมา กิสฺลยปฺชโก เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

กิสฺลยปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตฺตมํ ตินฺนุทกฺทายกตฺเถรอปทานํ (๑๕๗)

[๑๕๕] กิริทฺทกฺจโร อาสี   มกฺกโก ฑามเวสิโก

ผลินฺนํ ตินฺนุทกํ ทิสฺวา   พุทฺธเสฏฺฐิ อฺนุสฺสรี ๑

นิกฺขมิตฺวา กตฺติปาหํ   วิจินี โลกนายนํ

ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน   สิทฺธตฺถํ ติกฺวานุตฺถํ ๑

มม สจฺกปฺปมณฺฑาย   สตฺถา โลเก อฺนุตฺตโร

จีณาสวสฺสเสหิ   อากณฺณิ มม สฺนฺติเก ๑

ปามุชฺชํ ชนยิตฺวาน   ผลหตฺถโ อฺปาคมี

ปฏิกฺกเฮสิ ภควา   สพฺพณฺณ วทตฺม วโร ๑

#๑ ม. สตฺตวีเส ๑

จตุรวุเต อีโต กปุเป ยัม ผลิ อทที ตทา
ทุกคตี นาภิขานามิ ผลทานสลิทัง ผลิ ฯ
สตุตปณฺณาสกปุปฺมहि อุปนฺนุทสนามโก
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถึ สฺสํ อายสฺมา ตินฺนุทฺททายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ตินฺนุทฺททายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ๑
อฏฺฐมํ คิริเนลมฺภุจิปฺชกตฺถเรอปทานํ ๑ (๑๕๘)
[๒๐๐] สฺเมโธ นาม ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก
ปจฺฉิเม อนุกมฺปาย ปธานํ ปทฺธิ ชิโน ๑
ตสฺส จงฺกมฺมานสฺส ทิปฺทินุทฺสฺส ตาทิโน
คิริเนลสฺส ปุปฺผานํ มฺภุจึ พุทฺธสฺส โรปยี ๑
เตน จิตฺตปุปฺสาเทน สุกฺกมฺมุเลน โจทิตฺโต
ตีสกปุปฺสทฺสฺสานิ ทฺกคตี นฺนุปฺชชหํ ๑
เตวีสติกปุปฺสเต สฺเนลโ นาม ชตฺติโย
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน เอโก อาสี มหพฺพลโ ๑

#๑ ม. ย. มฺภุจิปฺชกตฺถเรอปทานํ ๑

ปฎิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สฺมํ อายสฺมา คิริเนลมฏฺฐิปุชโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

คิริเนลมฏฺฐิปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
นวมํ ติกณฺฑิปปุฝิยตฺเถราปทานํ ๑ (๑๕๕)
[๒๐๑] สุมงฺกโลติ นามเนน สยมฺภู อปฺราชิโต
ปวณา นิกฺขมิตฺวาน นครํ ปาวิสิ ชิโน ฯ
ปิณฑจาร์ จริตฺวาน นิกฺขมฺม นครา มฺนิ
กตฺกิจฺโจว สมฺพุทฺโธ โส วสิ วนมนฺตเร ฯ
ติกณฺฑิปปุฝิ ๒ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน สยมฺภุสฺส มฺहेสิโน ฯ
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ ปุပ္พมฺภิโรปยิ
ทฺุคฺคตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลิ ฯ
ฉพาสิตฺมิหิตฺโต กปฺเป อปเสลาสนามโก ๑
สจฺจตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฎิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. กิถณิกปุฝิยตฺ ... ฯ ๒ ม. กิถณิปปุฝิ ฯ ๓ ม. อปีลาสิสนามโก ฯ

#ยฺ. อปีลาปิยนามโก ฯ

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา ติกฺขณฺชิปฺปฝิโย เถโร อิมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ติกฺขณฺชิปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ยฺยติกฺปฺปฝิยตุเถราปทานํ (๒๐๐)

[๒๐๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชินอ อามุติํ ปฏิกฺคโห

ปวนา นิกฺขมิตฺวาน วิหาริ ยถา จกฺขมา ฯ

อุโภหตุเถหิ ปคฺคยฺห ยฺยติกํ ปุํปมุตฺตมํ

พฺพุทฺทสฺส อภิโรเปสิ เมตฺตจิตฺตสฺส ตาทิโน ฯ

เตน จิตฺตปฺปสาเทน อนฺุโภทฺวาน สมฺปทา

กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทฺกคฺคิ นฺุปรชฺชหํ ฯ

อิโต ปณฺญาสกปฺเปสฺส เอโก อาสิ ๑ ชนาริโป

สมิตฺตนฺุทโน นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกฺตา กตํ พฺพุทฺทสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา ยฺยติกฺปฺปฝิโย เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ยฺยติกฺปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ โป. ม. อาสิ ฯ

อุททาน

ตมาลี ตินสนุตาโร   ขณฺฑพฺพลฺลิตฺติ อโสภิกโย
องฺกโกลโก กิสลโย   ตินฺนุทฺโก เนลปฺปฺฝโย
ติกณฺฑทฺโก จ ยฺยติโก   คาถา ปณฺณาส อฏฺฐจ จ ฯ
    ตมาลปฺปฺฝยวคฺโค วีสตีโม ฯ

อถ วคฺคอุททาน

ภิกฺขุทายี ปรีวาโร   เสเรยฺโย โสภิตฺต ตถา
นตฺโต จ พนฺนุชฺชีวี จ   สุปาริจริโยปิจ
กฺมุทฺโท กฺกุชฺโฆ เจว   ตมาลี ทสโม กโต
น สตานี จ คาถานํ   นสฏฺฐิจิ จ ตตฺตตฺตริ ฯ
    ภิกฺขวคฺคทสํ ทุตฺตยสทํ สมตฺตํ ฯ

เอกรวิสตติโม กณิการปุปฺพิยวคฺโค

ปจฺม กณิการปุปฺพิยตุเถราปทาน (๒๐๑)

[๒๐๑] กณิการิ ปุปฺพิตฺติ ทิสฺวา โอิจฺนิตฺวานหํ ตทา

ติสฺสสฺส อภิโรเปสี โอมตฺถนฺนสฺส ตาทิโน ๑

เทฺวนวฺเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปุปฺพมฺภิโรปยี

ทฺทคฺคฺสี นาทิฆานามิ พุทฺธปฺุชายิตฺถํ ผลํ ๑

ปฺลยจฺตีเส อิตฺ กปฺเป อรฺุณปาโลติ ๑ วิสฺสุโต

สฺตตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺุทฺถํ อายสฺมา กณิการปุปฺพิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

กณิการปุปฺพิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ๑

ทฺุติยํ มิเนลปุปฺพิยตุเถราปทานํ ๒ (๒๐๒)

[๒๐๔] สฺุวณฺณวณฺโณ ภกฺวา สฺตฺริสี ปภาวโร ๓

จกฺกมณฺํ สมารุโฬห เมตฺตจฺจิตฺโต สีจี ๔ สฺโต ๑

ปสฺนฺนจฺจิตฺโต สฺมโน โถเมตฺวา ๕ ฌาณมฺุตฺตมํ

มิเนลปุปฺพิํ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑

#๑ ม. อรฺุณปาโลติ ๑ ๒ ยฺ. วิเนล ... ๑ ๓ ม. ยฺ. ปตาปวา ๑ ๔ ยฺ. สีจี สีโต ๑

#๕ ม. ยฺ. วณฺทิตฺวา ๑

เอกตตีเส อีโต กปเป ยัม ปุเปम्मภิปุชยิ
ทุกคตี นากิขานามิ พุทฐปุชายิทำ ผลัม ฯ
เอกุนตีเส กปเปมฺหิ สุมเมฆมนนามโก
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถัม สุกฺกัม อายสฺมา มิเนลปุเปมิโย เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มิเนลปุเปมิยตุเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ

ตติยัม กิณฺณิกปุเปมิยตุเถราปทานัม (๒๐๓)

[๒๐๕] กณฺจนคฺขมิยสฺสงกาโส สพฺพพฺพญฺญ โลกนายโก

โธทกัม ททโมคฺคยฺห สีนายิ โลกนายโก ฯ
ปคฺคยฺห กิณฺณิปุเปมิ วิปสฺสิสฺสาภิโรปยิ
อุทคฺคจิตฺโต สุมฺโน ทิปทินฺนุทฺสฺส ตาทิโน ฯ
เอกนวุเต อีโต กปเป ยัม ปุเปम्मภิโรปยิ
ทุกคตี นากิขานามิ พุทฺฐปุชายิทำ ผลัม ฯ
สตตฺตวิสตติกปเปมฺหิ ราชา ภิมฺร โถ อหุ
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สฺสํ อายสฺมา กิณฺณิกปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กิณฺณิกปฺปฺฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิํ ตรณฺนิตฺถเธาปทานํ (๒๐๔)

[๒๐๖] อตฺถทสฺสี ตฺถ กฺวา ทิปฺทินฺโท นรทสฺโ

ปรุกฺขโต สวาทฺเท คฺงคาสีริ อฺปาคามิ ฯ

สมตฺตติ กากเปยฺยา คฺงคา อาสิ ทฺรุตฺตรา

อฺตฺตารยิํ ภิกฺขุสงฺฆํ พุทฺธณฺจ ทิปฺทตฺตมฺ ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยิํ กมฺมมกริํ ตทา

ทฺถคตฺตี นาทฺชานามิ ตรณฺนาย อิทํ ฝลฺ ฯ

เตรสฺสโต กปฺปสฺเต ปฺลยจ สพุโปกฺวา อหุํ

สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา [๑] จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม

ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิํ สฺสํ อายสฺมา ตรณฺนิตฺถเธา เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตฺรณฺนิตฺถเธาปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ปจฺฉิเม จ ภเว อสฺมี ฉาโตหิ พฺรหฺมณฺเ กฺล

สทฺธิํ ตีหิ สหาเยหิ ปพฺพชฺชี สตฺถุสฺสเน ฯ

ปณจัม นิคฺคณฺหิปปุฝิยตฺถเธาปทานํ (๒๐๕)

[๒๐๗] วิปสฺสิสฺส ภควโต อาสี อารามิโก อหํ

นิคฺคณฺหิปปุฝํ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปุပ္พมฺภิโรปยี ฯ

ทฺคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ

ปณจตฺตีเส ๑ อิตฺ กปฺเป เอโก อาสี ชนาธิโป

มหาปตาโป นามน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา นิคฺคณฺหิปปุฝิโย เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

นิคฺคณฺหิปปุฝิยตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

นฏฺฐิ อุกททายกตฺถเธาปทานํ [๒๐๖]

[๒๐๘] ภูณฺชนตํ สมณํ ทิสฺวา วิปฺปสนฺนมนาวิลํ

จฺณฺเณโนทกมาทาย สิทฺธตฺถสฺส อทาสหํ ฯ

นิมฺมโล โหมหํ อชฺช วิมโล จิณฺสัสโย

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลํ นิพฺพตฺตเต มม ฯ

#๑ ม. ปณจวีเส ฯ

จตุรวเต อิตโต กปะเป   อุทกั ๑ อทที ตทา
ทุกคตี นาภิขานามิ   อุทกทานสุสิทัง ผลั ๑
เอกสฏฐิมุหิโต กปะเป   เอโกว วิมโล อหุ
สตตฺรตนสมฺปนฺโน   จกุกวตฺติ มหพฺพโล
ปฏิสุมภิทา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฐิเม
ฉนภิกฺขณา สจฺฉิกตา   กตัง พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถัง สุกฺกั อายสฺมา อุทกทายโก เตโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ๑

อุทกทายกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ๑}

สตตฺตมํ สลพฺมาลียตฺเถรอปทานัง (๒๐๗)

[๒๐๕] กณฺณการิว โชตนฺตัง   นิสินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร

โอภาเสนฺตัง ทิสา สพฺพา   สิทฺธตฺถัง นรสารถี ๑

ธนน อเพชฺฉมํ ๒ กตฺวาน   อุกฺกั สนฺนยฺหํ ๓ ตทา

ปุปฺผิ สวณฺณํ เจตฺวาน   พุทฺธสฺส อภิโรปิยํ ๑

จตุรวเต อิตโต กปะเป   ยํ ปุปฺพมฺภิโรปิยํ

ทุกคตี นาภิขานามิ   พุทฺธปฺปฺชายิทัง ผลั ๑

เอกปณฺณาสิตโต กปะเป   เอโก อาสิ ชฺชุตินฺธโร

สตตฺรตนสมฺปนฺโน   จกุกวตฺติ มหพฺพโล ๑

#๑ ม. อุทกั ยมทาสหํ ๑ ย. อุทกั ยํ ตทา อหํ ๑ ๒ ม. อทฺเวชฺฉมํ ๑ ย. อเพชฺฉมํ ๑

#๓ ม. สนฺนยฺหํ ๑

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สฺสํ อายสฺมา สลพฺมาลโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สลพฺมาลียตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
อฏฺฐมํ โกรณฺทปฺปฺฝิยตุเถราปทานํ (๒๐๘)
[๒๑๐] อกฺกนฺตณฺจ ปทํ ทิสฺวา จกฺกาลงฺการภูตฺติตฺ
ปเทนาณุปทํ ยนฺโต วิปฺสฺสิสฺส มเหสิโน ฯ
โกรณฺทํ ปฺปฺฝิตฺติ ทิสฺวา สมฺมตฺตํ ปฺฐิตฺติ มยา
หฏฺฐโจ หฏฺฐเจเน จิตฺเตเน อวณฺที ปทมฺมตฺตมํ ฯ
เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฺฝมฺภิกฺขุชฺชียํ
ทฺทกฺคฺติ นากิขานามิ พุทฺธปฺปฺชายิตฺถํ ๑ ผลํ ฯ
สตุตฺตปฺลยฺวาสกปฺปมฺหิ เอโก วิตมฺโล อหุ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สฺสํ อายสฺมา โกรณฺทปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โกรณฺทปฺปฺฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ย. ปทปฺปฺชายิตฺถํ ผลํ ฯ

นมัม อชาทรทายกตุเถราปทาน (๒๐๙)

[๒๑๑] อชาทรกัม มยา ทินฺนํ สิจิโน โลกพนฺธุโน

ชาเรมิ ปจวี สพฺพํ เกวลํ วสุธํ อิมํ ฯ

กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺหตา

ชาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ

สตฺตวีเส อิตฺถ กปฺเป อเหตุจฺจโร ชนา

สมนฺตวรฺณา ๑ นาม จกฺกวัตฺตี มหฺพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺถํ อายสฺมา อชาทรทายโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อชาทรทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ทสมํ ปาปนิวารียฺกตุเถราปทานํ ๒ (๒๑๐)

[๒๑๒] ติสฺสสฺส ๓ หิ ๔ ภควโต เทวเทวสฺส ตาทีโน ฯ

เอกจฺจตฺถํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ฯ

นิวุตฺถํ โหติ เม ปาปํ กุสลสฺสุปฺสมฺปทา

อากาเส ฉตฺถํ ชาเรนฺติ ปุพฺพกมฺมสฺสึทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. สมนฺตวรฺณา นาม ฯ ๒ ยฺ. วาตาคปนิวารีย ... ฯ ๓ ยฺ. ติสฺสสฺสํ ฯ

#๔ ม. ตฺ. ฯ

จริมนิ วตตเต มยุหิ   ภวา สพฺเพ สมฺหตา
ธารมิ อนฺติมิ เทหิ   สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนเน ฯ
เทวนวฺเต อิตฺถ กปฺเป   ยํ นตฺตมทฺที ตทา
ทฺคฺคฺตี นาทิขานามิ   นตฺตทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
เทวสฺตตฺติ อิตฺถ กปฺเป   อฏฺฐาสีสุ ชนาธิปา
มหานิทานนาเมเน   ราชาโน จกฺกวตฺติโน ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิกฺขณา สจฺฉิกฺกตา   กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถลํ สฺสํ อายสฺมา ปาปนิวาริโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปาปนิวาริยตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

อุทฺธานิ

กณฺธิกาโร มิเนลฺลจ   กิณฺธิ ตารณฺเนน จ
นิคฺคฺคฺนฺทฺธิปฺปํ ตกฺโท   สลฺโพนฺจ กุรณฺทฺทโก
อาธารทานิ ปาปฺลจ   อฏฺฐตาฬิสี คาทกา ฯ
กณฺธิการปฺปํฝิยวฺคฺโค เอกวิสฺตฺติโม ฯ

พาวีสติโม หตถิวคโค

ปรหม์ หตถิทายกตุเถราปทาน (๒๑๑)

[๒๑๑] สิทุชตฺตสฺส ภควโต ทิปทินทสฺส ตาทิโน

นาคเสฏฺฐโ จ มยา ทินฺโน อีสาทนฺโต อูรฺพหโว ฯ

อตุตมตฺถํ อนุโกมิ สนฺติปทมฺนฺตฺตฺรํ

นาคทานํ มยา ทินฺนํ สพฺพโลกहितฺสฺสิโน ฯ

จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ นาคมททํ ตทา

ทุกคฺตํ นาทิขานามิ นาคทานสฺสิทํ ผลํ ฯ

อภูจสฺสตฺตติกปฺปมฺหิ โสพสาสึสุ ขตฺติยา

สมฺนตฺปาสาทิกา นาม จกฺกตฺตํ มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมรฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภูจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา หตฺถิทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

หตฺถิทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ทฺถิตฺถิํ ปานธิทายกตุเถราปทาน (๒๑๒)

[๒๑๔] อรณฺณิกสฺส ฌายิโน เมตฺตจิตฺตตปฺสฺสฺสิโน ๑

ธมฺมสฺส ๒ ภาวิตตฺตสฺส อทาสี ปานธี อหํ ฯ

#๑ ม. ย. อรณฺณิกสฺส อสิโน จิรฺรตฺตตปฺสฺสฺสิโน ฯ ๒ ม. วุทฺธสฺส ฯ ย. วุทฺธสฺส ฯ

เตน กมฺเมน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
ทิพฺพยานํ อนุโกมิ ปุพฺพกมฺมสฺสึทํ ผลํ ฯ
จตุทฺตํ ๑ อิตฺถ กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทฺถคฺคิ นาทิชาณามิ ปานธิสฺส อิทํ ผลํ ฯ
สตุตฺตสตุตฺติมฺหิตฺถ กปฺเป อฏฺฐ อาสีสุ ขตุติยา
สุยานา นาม นามเนน จกฺวตฺติ มหาพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺทิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปานธิทายโก เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปานธิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ สจฺจสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๑๓)

[๒๑๕] เวสฺสภู นาม ภควา ๒ ภิกฺขุสงฺฆปรกฺขโต

เทเสติ อริยสจฺจานิ นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ฯ

ปรมการุญฺณปฺตฺโตมฺหิ สมิตฺตี อคฺมาสํ

โสหํ นิสินฺนโก สนฺโต ฐมฺมํ อสฺโสสิ สตุถฺโน

ตสฺสาหํ ฐมฺมํ สุตฺวาน เทวโลกํ อคฺจฺฉหํ

ตีส กปฺปานิ เทเวสุ อวสี ตตฺถหํ ปุเร ฯ

#๑ ยู. เอกุณฺนวุเต ฯ ๒ ม. ยู. เวสฺสภู ตมฺหิ สมเย ฯ

เอกตติเส อโตะ กปะเป ยัม สลณมลลเก ตทา
ทุกคตตี นากิขานามิ สจจสณณายิทัง ผลัง ฯ
ฉพพิสมมุหิ อโตะ กปะเป เอโก อาสี ชนาธิโป
เอกมุสสิตนาโมว จกุกวตติ มหพพโล ฯ
ปฐิสุมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อญฺจิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิคตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถัง สุทัง อายสฺมา สจจสณณโก เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

สจจสณณกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ฯ

จตุตฺถัง เอกสณณกตฺเถราปทานัง (๒๑๔)

[๒๑๖] ทุมกฺเค ปัสฺสูลิกิ ลคฺคิ ทิสฺวาน สตฺถโน

อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน ปัสฺสูลิ อวนฺทิทัง ฯ

เอกตติเส อโตะ กปะเป ยัม สลณมลลเก ตทา

ทุกคตตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทัง ผลัง ฯ

ปญฺจวิเส อโตะ กปะเป เอโก อาสี ชนาธิโป

อมิตาภโถติ นามเนน จกุกวตติ มหพพโล ฯ

ปฐิสุมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อญฺจิเม

ฉพภิญญา สจฺจนิคตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา เอกสณฺณโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เอกสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจํ รีสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๑๕)

[๒๑๗] อุเทนฺตํ สตรีสิว ปิตฺรีสิว ๑ ภาณุมิ

พฺยคุชฺฌสภิว ปาวริ สุชาติ ปพฺพตฺนฺตเร ฯ

พฺพุทฺธสฺส อานุกาโว โส ชลเต ปพฺพตฺนฺตเร

ริเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กปฺเปี สกฺกมฺหิ โมทหิ ฯ

อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส กุสลํ กริตฺติ ๒ มยา

เตน จิตฺตปฺปสาเทน พฺพุทฺธานุสฺสตียาปิจ ฯ

ตีสกปฺปสทฺสเสโต ยิ สณฺณมมฺลภี ตทา

ทฺทกฺคตี นากิขานามิ พฺพุทฺธสณฺณายิทํ ผลิ ฯ

สจฺจตปฺปญฺญาสกปฺปมฺหิ เอโก อาสี ฆนาธิโป

สุชาโต นาม นามเนน จกฺกเวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺจนิคฺคา กตฺติ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา รีสณฺณโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

รีสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ยู. วิตรีสิว ฯ ๒ ม. จริตฺติ ฯ ยู. ตีริตฺติ ฯ

ฉฐิ สนนิตตเตรอปทาน (๒๑๖)

[๒๑๘] อสุตเต หริโตภาเส สัวิรุพุมหิ ปาทเป

เอกั พุทศคต สณณั อลภิตถั ๑ ปฏิสสโต ๑

เอกตเตเส อิต กปเป ยั สณณมลลเกี ตทา [๒]

ตสสา สณณาย วาหสา ปตโต เม อาสวกุขโย ๑

อิต เตรสกปมหิ วณิรุโ ๓ นาม ขตติโย

สตตตตสนสมปนโน จกกวตติ มหพพโล ๑

ปฏิสสมภิตา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฐิเม

ฉพภิตตนา สจจกิตา กต พุทศส สาสนนติ ๑

อิตถั สุกั อายสุมมา สนนิตโต เถโร อิมมา กาทาโย

อภาสิตถาติ ๑

สนนิตตเตรส อปทาน สมนตติ ๑

สตตมัม ตาลวณฏทายกตเตรอปทาน (๒๑๗)

[๒๑๘] ตาลวณฏ มยา ทินนัม ติสสสส ทิพพจกุกุโน ๔

กิมหัม นิพพาปนตถาย ปรีพาโหปสนนติยา ๑

สนนินิพพาเปมิ รากคคิ โทสคคิจจ ตพตตตรี

นิพพาเปมิ จ โมหคคิ ตาลวณฏสสิทัม ผลัม ๑

#๑ ม. อลภีหัม ๑ ๒ ยุ. ทุกคคิ นากิขานามิ พุทศสณณายิทัม ผลัม ๑

#๓ ม. ยุ. ธนินุโ ๑ ๔ โป. ม. ยุ. ติสสสสทิจจพนุรุโน ๑

กิลเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺหตา
ชาเรมิ อนุตฺตมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนเน ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทฺถคฺคิ นาทิขานามิ ตาลวณฺณสุสิทฺถิ ผลํ ฯ
เตสฺสุจิมฺหิ อิตฺโต กปฺเป มหารามสฺนามโก ๑
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
อิตฺถลํ สฺสุทฺถํ อายสฺสุมา ตาลวณฺณทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

तालवण्णथायकत्तेरसुत्त अपथानि समत्तं १
อฏฺฐมํ อกฺกนฺตสฺสณฺณกตฺเตราปทานิ (๒๑๘)
[๒๒๐] กุสาฏฺกํ กเหตุวาน อุปชฺฌายสฺส ปารุเป ๒
มนฺตลฺลจฺจ อนุสิทฺถามิ กณฺฑเกทสฺส ๓ ปตฺติยา ฯ
อทฺทลํ วิรชฺชํ พุทฺธิ อาทูตฺถินํ ปฏฺฐิกฺคหํ
อุสฺสํ ปาวรี อคฺคํ ติสฺสํ พุทฺธิ กชฺชุตฺตมํ ๔ ฯ
กุสาฏฺกํ ปตฺถริตฺถํ อกฺกมนฺตํ นรุตฺตมํ
สมฺมุคฺคตฺถํ มหาวิริ โลกเชฏฺฐจฺจ นราสฺสํ ๑

#๑ ย. มหารามาสุนามกา ๑ ๒ ม. ย. อุปชฌายสฺสํ ปุเร ๑ ... มหพฺพลา

#๓ ม. คณฺธาโทสฺส ๑ ๔ ม. คณฺตุตฺตมํ ๑

ทิสฺวา ตํ โลกปชฺโชตํ   วิมลํ จนฺทสนฺนิภํ
อวณฺที สตฺถุโน ปาทะ   วิปฺปสนฺเนน เจตสา ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ อทาสี กุสาฏกํ
ทุกคฺคี นาทิขานามิ   กุสาฏกสฺสตีทํ ผลํ ฯ
สตฺตตีเส อิตฺโต กปฺเป   เอโก อาสี ชนาริโป
สุนฺโท นาม นามะน   จกฺวตฺติ มหพฺพลํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกิตฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อกฺกนฺตสฺสณฺโณ เกโร อิมํ คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อกฺกนฺตสฺสณฺณกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ สปฺปิทายกตฺเตราปทานํ (๒๑๕)

[๒๒๑] นิสินฺโน ปาสาทเว   นาริกณฺปรกฺขโต
พฺยาธิตํ สมณฺํ ทิสฺวา   อตินาเมสํ ฆริ ฯ
อุปฺวิฏฺฐํ มหาวิริ   เทวเทวํ นราสภํ
สปฺปิเตลล์ มยา ทินฺนํ   สิทฺธตฺถสฺส มहेสิโน ฯ
ปสฺสทฺธทรธํ ทิสฺวา   วิปฺปสนฺนมุขินฺทริยํ
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาทะ   อนุสฺสาวายี ปฺเร ฯ

ทิสฺวา มํ สฺปสนฺนํ อธิฐิตฺวา ปารมี คโต
นภํ อพฺภุคฺคมี วิโร หัสฺราชาว อมฺพเร ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺคคฺคํ นาทฺธิชานามิ สฺปปีเตลลสฺสํ ฝลํ ฯ
อิตฺโต สตุตฺรเส กปฺเป ทฺตฺติเทวสฺนามโก
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิตฺวา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺเจ
ฉนฺนภิตฺตฺวา สจฺฉนฺนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สฺปปีทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สฺปปีทายกตฺตฺเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปาปนิวาริตฺตฺเรทฺธานํ (๒๒๐)

[๒๒๒] ปิยทสฺสิตฺตฺส ภควโต จงฺกมํ โสธิตํ มยา

นพเกหิ ปฏฺฐิจฺฉนฺนํ วาตาทปนิวารณํ ฯ

ปาปํ วิวชฺชนตฺถาย กุสฺลสฺสฺสฺปสมฺปทา

กิลฺลสฺสํ ปหานาย ปทฺธี สตุตฺตฺสฺสเน ฯ

อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป อคฺคิตฺเตโชติ ๑ วิสฺสุโต

สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

#๑ ม. ย. อคฺคิตฺเตโวติ ฯ

ปฏิสมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ปาปนิวาริโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปาปนิวาริยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

หตฺถิ ปานธิ สจฺจญฺจ เอกสณฺธิ จ รัสิโย
สนฺธิโต ตาลวณฺฺธิ จ ตถา อกฺกนฺตสณฺฺนโก
สปฺปิ ปาปนิวาริ จ จตฺตฺตฺตฺตฺต คาทกาติ ฯ
หตฺถิวคฺโค พาวิสติโม ฯ

เตวีสติโม อาลมพนทายกวกุโค

ปจมี อาลมพนทายกตุเถราปทาน (๒๒๑)

[๒๒๑] อตถทสฺสึสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

อาลมพฺน มยา ทินฺนํ ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ฯ

ธรรณี ปฏฺฐิพชฺชามิ วิปฺปลํ สาคฺรปฺปริ ๑

ปาณฺณสุ จ อิตฺตริยํ วตฺเตมิ วสุธาย จ ฯ

กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺหตา

ติสฺสโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสฺนํ ฯ

อิโต เทวสภฺฐิกปฺปมฺหิ ตโย อาสีสุ ขตฺติยา

เอกาทสฺสิตฺตนา มา ๒ เต จกฺกวัตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺสโส วิโมกฺขาปิ จ อภฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา อาลมพนทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อาลมพนทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ทฺฐิตฺถิ อชินทายกตุเถราปทาน (๒๒๒)

[๒๒๔] เอกตฺถีเส อิตฺโต กปฺเป คณฺสนฺถารโก อหํ

อทุทฺถํ วิรชฺชํ พุทฺธํ อาหุตีณํ ปฏฺฐิคฺคหํ ฯ

#๑ โป. สาคฺรมพฺพุทฺธํ ฯ ย. สาคฺรมพฺพรํ ฯ ๒ ม. ย. เอกาปฺสฺสิตฺตนา มา ฯ

จมมขณฺฑํ มยา ทินฺนํ   สิจิโน โลกพนฺธุโน
 เตน กมฺเมน ทิปทินฺท   โลกเชฏฺฐ นราสภ ๑
 สมฺปตฺตี อนุ โภตฺวาน   กิเลส ฌาปยี อหํ
 ชาเรมิ อนุตฺตมํ เทหํ   สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
 เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป   อชินฺนํ ยํ อทาสหํ
 ทุกฺคตี นาทิขานามิ   อชินฺสฺส อิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต ปญฺญาสเก ๑ กปฺเป   ราชา อาสี สุททยโก
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา อชินฺททยโก   เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตถาติ ๑

อชินททยกตฺถเรสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ๑

ตติยํ เทวรัตนียคฺคเรราปทานํ (๒๒๓)

[๒๒๕] มิคฺลฺลฺลฺลฺล ๒ ปฺเร อาสี อรณฺเย กานเน อหํ

อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ   อาหุตีณํ ปฏฺฐิกฺคหํ ๑

มัสเปสิ มยา ทินฺนา   วิปฺสฺสิสฺส มहेสิโน

สเทวกสฺมิ โลกสฺมี   อิสฺสรํ การยามหํ ๑

#๑ ม. ย. ปญฺจเม ๑ ๒ ม. ย. มิคฺลฺลฺลฺล ๑ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ๑

อิมินา มัสทานน รตนํ นิพพุตเต มม
ทเว เม รตนา โลเก ทิฏฐธมฺมสุส ปตฺติยา ฯ
เดหํ สพุเพ อติโกมิ มัสทานสุส ปตฺติยา
คตฺตลฺลจ มุทํ มยฺหํ ปญฺญา นิปฺปนเวทินี ฯ
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ มสมทที ตทา
ทุกคฺตี นาภิขานามิ มัสทานสุสึทํ ผลํ ฯ
อิตฺ จตฺตลฺลเก กปฺเป เอโก อาสี ษนาธิโป
มหาโรหิตนาโม โส จกฺกวตฺติ มหพฺพล โส ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เทวฺรตฺนินฺโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เทวฺรตฺนินฺยตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

ทสมํ ภาณวารี ฯ

จตฺตลฺลํ อารกฺขทายกตฺถเรอปทานํ (๒๒๔)

[๒๒๖] สิทฺธตฺถสุส ภควโต เวทิกา การิตา มยา ๑

อารกฺโข จ มยา ทินฺโน สุกตฺสุส มहेสิโน ฯ

เดน กมฺมวิเสเสน น ปสฺเส ภยภเวว

กุหฺลิจิ อุปฺปนฺนสุส ตาโส มยฺหํ น วิชฺชติ ฯ

#๑ ม. ย. เวทิก การิปิตา มยา ฯ

จตุณวุเต อีโต กปเป ยั เวที การยี่ ปุเร
ทुकคตี นาภิขานามิ เวทิกาย อิทั ผลั ฯ
อีโต ฉฎฐมฺหิ กปฺปมฺหิ อปสุเสนสนามโก
สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉิกฺกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถึ สฺกั อายสฺมา อารกฺขทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อารกฺขทายกตฺถเรสฺส อปทานั สมตฺตํ ๑

ปฺลยจฺมึ อพฺยาริกตฺถเรปทานั (๒๒๕)

[๒๒๗] วิปฺสฺสิสฺส ภควโต อคฺคิสาลั อทาสหั

พฺยาริกานณฺจ อวาลั อุโณทกปฏิกฺคหั ๑

เตน กมฺเมนยั มยฺหึ อตฺตภาโว สฺนินฺมิมิตฺ

พฺยาริหั นาภิขานามิ ปฺลยณฺกมฺมสฺสิทฺ ผลั ๑

เอกนวุเต อีโต กปเป ยั सालมथी ตथा

ทुकคตี นาภิขานามิ อคฺคิสาลายิทฺ ผลั ๑

อีโต จ สตฺตเม กปเป เอโก อาสี นราธิโป ๑

สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

#๑ ม. ย. เอโกสี อปราชิตฺ ๑

ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา อพฺยาริโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อพฺยาริกตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐํ วกฺลปฺปํฝิยตฺถเรอปทานํ (๒๒๖)

[๒๒๘] นารโท อิติ เม นามํ กสฺสโป อิติ มํ วิทฺ

อทฺททํ สมณานคฺคํ วิปสฺสี เทวสกุกตํ ฯ

อนุพฺยณชนฺธริ พุทฺธํ อามุตฺตํ ปฏิกุคฺคํ

วกฺลปฺปํฝิ ๑ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ ปฺปํฝิมภิโรปยิ ๒

ทฺถคฺคิ นากิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

จตฺตตฺตติโต กปฺเป โรมโส นาม ขตฺติโย

อามุตฺตมาลากรโณ สโยคคพลวาทโน ฯ

ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม

ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา วกฺลปฺปํฝิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

วกฺลปฺปํฝิยตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. องฺโกถปฺปํฝิ ฯ ย. จงฺโกถปฺปํฝิ ฯ ๒ ม. ย. ปฺปํฝิมภิปฺปชยิ ฯ

#อิตฺโต ปริ เอวํ ฅาตพฺพิ ฯ

สตตมัม โสวณณวภูตักขิตฺเตราปทานัม (๒๒๗)

[๒๒๕] อุตฺตยานภูมิมิ นียฺยนฺโต อุตฺตสํ โลกนํยกั

วภูตักกั คเหตุวาน โสวณณํ สาธุนิมมิต्तํ ฯ

สีฆม คโต ๑ สมารุหห หตฺตักฺขนฺนคโต อหํ

พฺพุทฺตส อภิโรเปสี สีขิน โลกพฺพนฺธุโน ฯ

เอกตฺตีสเอ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္พมภิโรปยิ

ทฺทกตฺตี นํภิชานามิ พฺพุทฺตปุชายิตฺถํ ผลํ ฯ

สตตฺตวิเส อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสี ชนํวโร

มหารปตาโป นามน จกฺกวัตติ มหพฺพโล ฯ

ปภฺฐสมภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อภฺฐิเม

นพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พฺพุทฺตส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา โสวณณวภูตักฺโข เถโร อิมํ คธาโย

อภาสิตฺตภาติ ฯ

โสวณณวภูตักฺขิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อภฺฐมํ มิถฺตวภูตักฺขิตฺเตราปทานัม (๒๒๘)

[๒๓๐] นิพฺพุเต โลกนํมฺหิ สีขิมฺหิ วทตฺถ วเร

วภูตักเกหิ อากิณฺณํ โพธิปฺปชฺช อกาสนํ ฯ

#๑ ม. ตโต ฯ ย ... สมารุโหห ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุชฺชมกรී ตทา
ทุกคฺตี นาทิขานามิ โพรธิปฺุชายิทํ ผลํ ฯ
อิตฺโต ฉพฺพิสติกปฺเป อหุ เมฆพฺุณนามโก
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺุพลโล ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา มิณฺชวภูทฺธิสฺสทโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มิณฺชวภูทฺธิสฺสทฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

นวมํ สุกตาเวพิยตฺเถรอปทานํ (๒๒๕)

[๒๓๑] อสิโต นาม นามเนน มาลากาโร อหํ ตทา

อาเวฬํ ปกฺกเหตุวาน รณฺโณ ทาทู วชามหํ ฯ

อสมฺปตฺโตมฺหิ ราชานํ อทฺทสฺสฺ สิขินายกํ

หฏฺุจฺจ หฏฺุเจน จิตฺเตน พุทฺธสฺส อภิโรปยฺี ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมฺภิโรปยฺี

ทุกคฺตี นาทิขานามิ พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ฯ

ปณฺจวีเส อิตฺโต กปฺเป ราชา โหมิ มหพฺุพลโล

เวภาโร นาม นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺุพลโล ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา สุกตาเวฬุโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

สุกตาเวฬุยคฺเชรฺสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ เอกวนฺตนิยคฺเชรฺสฺส อปทานํ (๒๓๐)

[๒๓๒] อุตฺถิํ ปวริ วัริ เวสฺสภู วัชิตาวินิ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธเสฏฺฐิ อวนฺตํ ฯ
เอกตฺตีเส อิตฺโต กปะเป ยํ กมฺมมกริ ตทํ
ทุกคฺตี นาทิขานามิ วนฺตนาย อิทํ ผลํ ฯ
จตุวิสมฺหิ กปะปฺมฺหิ วิกตानนฺตนามโก ๑
สตุตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา เอกวนฺตนิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

เอกวนฺตนิยคฺเชรฺสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. วิกตानนฺตนามโก ฯ

อุทานิ

อาลมุพนนฺจ อชินิ มิสทารกฺขทายโก
อพฺยวริวฺกุลโสณฺณิ มิณฺชํ อาเวพฺ วนฺทนํ
ปฺลฺยจปฺลฺยณาส คาคาโย คณฺธิตา อตฺถทสฺสึหิตี ฯ
อาลมุพนทายกฺวคฺโค เตวีสติโม ฯ

จตุพฺพีโส อุทกาสนทายิวคฺโค

ปจฺมํ อุทกาสนทายกตฺเถรอปทานิ (๒๓๑)

[๒๓๑] อารามทวารานิกฺขมฺม ผลกํ สนฺถริ อหํ

อุทกนฺจ อฺปฏฺจาสึ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺกุคฺตี นากิขานามิ อาสเน โจทฺเถ ผลํ ฯ

อิตฺ ปณฺณเรเส กปฺเป อภิสามสมฺวหโย

สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา อุทกาสนทายโก เถโร อิมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทกาสนทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทศติย ภาชนทายกตุเถราปทาน (๒๓๒)

[๒๓๔] นครเ พนุฑุมติยา กุมภกาโร อหิ ตทา
ภาชน อนุปลาเลสี ภิกขุสงฆสฺส ตาวเท ฯ
เอกนวุติโต กปุเป ภาชน อนุपालยิ
ทुकคฺตี นาภิขานามิ ภาชนสฺส อิทํ ผลํ ฯ
เตปญญาเส อิตโต กปุเป อนนตฺชลินามโก
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺวาคฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ภาชนทายโก ๑ เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ภาชนทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติย สาลปุပ္พิยตุเถราปทาน (๒๓๓)

[๒๓๕] อรุณวติยา นคร อโหสี ปุวิโก ๒ ตทา
มม ทฺวารเณ กจฺฉนฺตํ ลินฺนํ อทฺทสํ ชินฺนํ ฯ
พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปกฺคยฺห สาลปุပ္พิ อทาสหิ
สมฺมกฺคตฺสฺส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ

#๑ ม. ภาชนपालโก ๑ ๒ ม. ปุปีโก ๑ ย. ปุวิโก ๑

เอกคฺคิเส อิตฺ กปฺเป ยํ ปุํพมภิกาสหํ
ทุกคฺคิ นากิขานามิ สาลปุํพสุสิทํ ผลํ ฯ
อิตฺ จุทฺทสกปฺมฺหิ อโหสิ อมิตฺตฺชโล
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉิกฺกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สาลปุํพฺปิโย เตโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สาลปุํพฺปิยฺยคฺคเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
จตุตฺถํ กิลฺลชฺทหายกตฺเถราปทานํ (๒๓๔)
[๒๓๖] ติวรายํ ปุเร รมฺเม นพกาโร อหํ ตทา
สิทฺฐตฺถे โลกปชฺโชเต ปสนฺนา ชนตา ตฺหิ ฯ
ปุชฺตถํ โลกนาถสฺส กิลฺลชฺชํ ปริเยสฺติ
พุทฺธปุชฺชํ กโรนฺตานํ กิลฺลชฺชํ อททํ ๑ อหํ ฯ
จตุณฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทุกคฺคิ นากิขานามิ กิลฺลชฺชสฺส อิทํ ผลํ ฯ
สตุตฺสตุตฺติกปฺมฺหิ ราชา อาสิ ชลนฺธโร ๒
สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

#๑ ม. อททํ ๑ ๒ ย. ชุตินฺธโร ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา กิลฺลชทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

กิลฺลชทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ปญฺจมี เวทิตายกตฺเถราปทานํ (๒๓๕)

[๒๓๗] วิปสุสิโน ภควโต โพธิยา ปาทปฺตฺตเม

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน การสฺสี เวทิกํ อหํ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป การสฺสี เวทิกํ อหํ

ทฺถุคฺคตี นานิขานามิ เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป อโหสฺสี สุริยสฺสโม

สตุตฺตรตนสมปฺนโน จกฺกวคฺคตี มหพฺพโล ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม

นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา เวทิตายโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เวทิตายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ฉฐุจฺ วัฒนการกตุเถราปทานิ (๒๓๖)

[๒๓๘] นครเ อรุณวติยา วัฒนกาโร อหิ ตทา

เจติเย ทุสสภณฺทานิ นานาวณฺณิ รเชมहि ๑ ฯ

เอกคฺคฺติเส อิตฺโต กปฺเป ยิ วัฒนฺณิ รชยิ ตทา

ทुकฺคฺติ นากิษานามิ วัฒนทานสฺสํตีํ ฝลํ ฯ

อิตฺโต เตวีสติกปฺเป จนฺทสมสนามโก ๒

สตฺตฺรตนสมปฺนฺโน จกฺกวคฺคฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา วัฒนการโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

วัฒนการกตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ ปิยาลปฺปฺพิยตฺเถราปทานิ (๒๓๗)

[๒๓๘] มิกฺลฺลฺทฺโธ ปุเร อาสิ อรณฺเณ กานเน อหิณฺ

ปิยาลํ ปฺปฺพิตฺติํ ทิสฺวา คตฺมกฺเค จิปี อหิ ฯ

พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปกฺคยฺห ปิยาลปฺปฺมทาสหิ

มกฺเค คตฺสฺส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ

#๑ ม. ยฺ. รเชสहि ฯ ๒ ม. วัฒนสมสนามโก ฯ ยฺ. จนฺทูปมสนามโก ฯ

เอกนวุเต อีโต กปะเป ยัม ปุปุम्मภิปุชยี้
ทุกคตฺตี นากิขานามิ พุทฺธปุชายิตฺถํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ปิยาลปุเปสฺส โเถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปิยาลปุเปสฺส อปทานํ สมคฺคตฺถํ ฯ
อฏฺฐมํ อมฺพยาคทายกตฺถเรปทานํ (๒๓๘)
[๒๔๐] สเก สิปฺเป อปตฺถทฺโธ ๑ อคฺมํ กานนํ อหํ
สมฺพุทฺธํ ยนฺตํ ๒ ทิสฺวาน อมฺพยาคํ ๓ อทาสหํ ฯ
เอกนวุเต อีโต กปะเป ยัม ทานมททิตฺถา
ทุกคตฺตี นากิขานามิ อมฺพยาคสฺสิตฺถํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา อมฺพยาคทายโก โเถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อมฺพยาคทายกตฺถเรปทานํ สมคฺคตฺถํ ฯ
#๑ ย. อวตฺถทฺโธ ฯ ๒ ย. สนฺตํ ฯ ๓ โป. อมฺพยาคํ ฯ

นวมิ ชคติการกตุเถราปทานิ (๒๓๕)

[๒๔๑] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ อตฺถทสฺสีนรุตฺตเม

ชคฺติ การิตา มยฺหิ พุทฺธสฺส ญฺปนฺนตฺตเม ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺถคฺติ นาทิชาณามิ ชคฺติยา อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺสุมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ชคติการโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ชคติการกตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺถํ ฯ

ทสมิ วาสิตายกตุเถราปทานิ (๒๔๐)

[๒๔๒] กมฺมาโรหิ ปฺปฺเร อาสี ติวราโย ปฺรุตฺตเม

เอกา วาสิ มยา ทินฺนา สยมฺภุ อปฺราซีตํ ฯ

จตฺตฺนวุเต อิตฺถํ กปฺเป ยํ วาสิมทเท ตทา

ทฺถคฺติ นาทิชาณามิ วาสิตานสฺสิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺสุมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺโข อายสฺมา วาสิตายโก เถโร อิมมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

वासितายकत्थेरसुत्त अपतानं समत्तं ฯ

อุทฺทานํ

อุทกาสนนิ ภาชนิโย สาลปฺปฝิ กิลยฺชโท

เวทิกา วณฺณกาโร จ ปิยาลอมฺพยาคโท

ชคตี วาสิตายี จ คาทา ตีส จ อฏฺฐ จาติ ฯ

อุทกาสนทนายิวคฺโค จคฺคพฺพิโส ฯ

ปณจวีโส ตูรททายิวคุโค

ปรหม์ ตูรภูจิทายกตุเถราปทาน (๒๔๑)

[๒๔๑] มิกลฺลทฺโร ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเนน มหา ๑

ตํ ทิสฺวา รุชฺริมาทาย ๒ สงฺฆสฺส อทฺทํ อหํ ๑

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทํ ททา

ทุกคฺตํ นาทิขานามิ ตูรภูจิสฺสํ ฝลํ ๑

ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภูจิเม

ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ตูรภูจิทายโก เถโร อีมา กาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ตูรภูจิทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺติยํ นาคเกสฺริยตฺเถราปทาน (๒๔๒)

[๒๔๔] ธนฺน อเวชฺฌํ ๓ กตฺวาน วนมชฺโฌคฺทํ อหํ

เกสฺรํ โอสฺรํ ๔ ทิสฺวา ปพฺพมคฺคํ ๕ สมนฺภูจิตํ ๑

อุโภหตฺถเถหิ ปคฺคยฺห สิริเร กตฺวาน อณฺชลิ

พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ติสฺสสฺส โลกพนฺธุโน ๑

เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํพฺมภิโรปยี

ทุกคฺตํ นาทิขานามิ พุทฺธปุชายิตํ ฝลํ ๑

#๑ ม. ย. อหํ ๑ ๒ ม. ฝริตฺวา ตูรมาทาย ๑ ย. ฬริตฺวา ... ๑ ๓ ม. อเทวชฺฌํ ๑

#ย. อเทชฺฌํ ๑ ๔ ม. โอคตํ ๑ ๕ ม. ปตปตฺตํ ๑ ย. สพฺพมตฺตํ สฺสํ ๑

สตฺตสตฺตติเม กปฺเป สโมกฺขรณนามโก ๑
สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา นาคเกสรีโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

นาคเกสรียตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

ตติยํ นพฺพินเกสรียตุเถราปทานิ (๒๔๓)

[๒๔๕] ชาตสฺสรสฺส เวมชฺเฌ วสามิ ชลกุกฺกุฏโ

อถทฺทลํ เทวเทวํ กจฺฉนฺตํ อนิลลชฺเส ๑

ตุณฺฑเทน เกสรี ๒ คยฺห วิปฺปสนฺเนน เจตสา

พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ติสฺสสฺส โลกพฺนฺธุโน ๑

เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุํปฺมภิปฺุชฺชียํ

ทฺุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺุชฺชายิทํ ผลํ ๑

เตสฺตฺตติมฺหิ กปฺปมฺหิ สตฺตปฺตฺตสนามโก ๓

สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺถา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. เตสฺตฺตติมฺหิ กปฺปมฺหิ สตฺตเกสฺรนามกา ๑ ยฺ. ปโมกฺขรณนามโก ๑

#๒ ม. ยฺ. เกสรี ๑ ๓ ม. สตฺตเกสฺรนามกา ... มหพฺพลา ๑

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา นพินเกสริโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

นพินเกสริยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ วิรวิปฺปฝิยตุเถราปทานิ (๒๔๔)

[๒๔๖] จินาตวสทสฺเสหิ นียยาติ โลกนายโก

วิรวิปฺปฝิ ปคฺคยฺห ๑ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ ปฺปฝิมภิปฺปชยิ

ทุกฺคตี นาทิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา วิรวิปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

วิรวิปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ กุฏฺฐูปกตฺเถราปทานิ (๒๔๕)

[๒๔๗] สิทฺถตฺตสฺส ภควโต อโหสิ กุฏฺฐิโกปโก

กาเลน กาลิ ฐเปสิ ปสฺนโน เสหิ ปาณิภิ ฯ

จตฺตนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยิ กมฺมมกริ ตทา

ทุกฺคตี นาทิขานามิ ฐปทานสฺสิทิทํ ๒ ผลํ ฯ

#๑ ม. วิรวิปฺปฝิมาทาย ฯ โป. ย. วิรวิปฺปฝิ ปคฺคยฺห ฯ ๒ ย. พุทฺธปฺปชายิทํ ฯ

ปฎิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กุฏฺฐูปโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กุฏฺฐูปกตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ฯ

นฏฺฐิํ ปตฺตทายกตฺถเรอปทานํ (๒๔๖)

[๒๔๘] ปรเมน ทมเถน สิทฺธคฺคสุสฺส มहेสิโน
ปตฺตททานํ มยา ทินฺนํ อชฺชุกฺคสุสฺส คาทิโน ฯ
จตฺตุนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
ทูกคฺธี นาทิขานามิ ปตฺตททานสฺสทํ ผลํ ฯ
ปฎิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปตฺตททายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปตฺตททายกตฺถเรสุสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ฯ

สคฺคตมํ ฐาคฺคปฺปชกตฺถเรอปทานํ (๒๔๗)

[๒๔๙] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺธคฺคตมฺหิ นรุตฺตเม
เอกราตุ มยา ลทฺฐา ทิปทินฺนทฺสฺส คาทิโน ฯ

ตาหิ ชาตุ กเหตุวาน พุทธสาทิจจพนฺธโน
 ปณฺจวสุเส ปริจรี ติฏฺฐนฺตํ นรุตฺตมํ ฯ
 จตฺตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ชาตุมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตี นานิกานามิ ชาตฺตฺปฏฺฐหเน ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 นพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ชาตฺตฺปุชฺโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ชาตฺตฺปุชฺกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ สตฺตสฺตฺตฺตฺติปฺปฺนฺชกตฺเถรอปทานํ (๒๔๘)
 [๒๕๐] สตฺต สตฺตฺตฺติปฺปฺนฺชานิ ๑ สีเส กตฺวานหนุตฺทา
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี เวสฺสภุมฺหิ นรุตฺตเม ฯ
 เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺนฺชมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตี นานิกานามิ ปฺนฺชปฺนฺชชยิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 นพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สตฺตสฺตฺตฺตฺติปฺปฺนฺชกตฺเถรปุชฺโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สตฺตสฺตฺตฺตฺติปฺปฺนฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ย. ปาฏฺฐิตฺติปฺปฺนฺชานิ ฯ

นวมัม พิมพิซาลปุปฺพิยตุเถราปทานิ (๒๔๘)

[๒๕๑] ปทุมุตฺตโร นาม ชินो สยมภู อคฺคปฺคฺคโถ

จตุสจฺจํ ปกาเสติ เทเสติ อมตํ ปทํ ฯ

พิมพิซาลกปฺปฺผานิ ๑ ปฺถุ กตฺวานหํ ตทา

พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ทิปทินฺนุสฺส ตาทิโน ฯ

อฏฺฐสฏฺฐิมฺหิโต กปฺเป จตุโร กิณฺชเกสรา

สตุตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถํ สฺทํ อายสฺมา พิมพิซาลปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

พิมพิซาลปฺปฺพิยตุเถรสฺส อปทานิ สมคฺตํ ฯ

ทสมํ อุทฺทาลทายกตฺเถราปทานิ (๒๕๐)

[๒๕๒] กุกฺกุโร ๒ นาม นามเนน สยมภู อปฺราชิโต

ปวฺนา นิกฺขมิตฺวาน อนฺนปฺปฺตฺโต มหานที ฯ

อุทฺทาลกํ คเหตุวาน สยมภูสฺส อทาสหํ

สํยตฺสฺสชฺชุตฺสฺส ปสฺนฺนมนฺโส ตทา ฯ

#๑ โป. พิมพิซาลกปฺปฺผานิ ฯ ย. พิมพิซาลิกปฺปฺผานิ ฯ ๒ ม. กุกฺกุโร ฯ ย. กุกฺกุโร ฯ

เอกคฺคิเส อิตฺ กปฺเป ยํ ปุํพฺมภิโรปยํ
ทฺคคฺคิ นภิขานามิ ปุํพฺมทานสุสิทํ ผลํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉภณฺณวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุตฺทาทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุตฺทาทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุตฺทานํ

ตฺวารญฺฺจนาจปฺพินา วิรวิกฺฺญฐูปโก
ปตฺโต ชาตฺสตฺตลโย พิมฺพิ อุตฺทาทเกน จ
สตฺตตฺตีสติ คาทาโย คณฺเฑาโย วิภาวิทฺธิ ฯ

ตฺวารทायิวคฺโค ปณฺจวิโส ฯ

ฉพพีสติโม โถมกวคฺโค

ปรจมี โถมกตฺเถราปทาน (๒๕๑)

[๒๕๓] เทวโลเก จิตฺ สนฺโต วิปสฺสิสฺส มहेสิโน

ธมฺมํ สุตฺวาน มุทิตฺโต อิมํ วาจํ อภาสหํ ฯ

นโม เต ปุริสาชฌณฺณ นโม เต ปุริสฺสุตฺตม

พหุชฺชนํ ตารยสิ เทเสนฺโต อมตํ ปทํ ฯ

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ วาจํ อภณฺนิ ตทา

ทุกคฺคิ นาทิขานามิ โถมนาย อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตนา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา โถมโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โถมกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

พฺุติยํ เอกาสนทายกตฺเถราปทาน (๒๕๒)

[๒๕๔] วิชฺหิตฺวา เทวณฺณํ สภริโย อิทาคมฺมิ

อธิการิ กตฺตกาโม พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สาสเน ฯ

เทวโล นาม นามเนน ปทฺมุตฺตรสาวโก

ตสฺส ภิกฺขวา มยา ทินฺนา วิปฺปสฺนเนน เจตสา ฯ

สทสหัสเส อีโต กปะเป ยัม มมมกรี ตทา
ทุกคตี นากิขานามิ ปิณฑปาตสุสิทัง ผลัง ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อญฺจิเม
ฉฬภิญญา สจฺจิกตา กตัง พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถัง สุทัง อายสุมา เอกาสนทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

เอกาสนทายกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ฯ

ตติยัม จิตกပ္พชกตฺเถราปทานัง (๒๕๗)

[๒๕๕] อานนฺโท นาม สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อปราชิตो
อรณฺเณ ปรีนิพฺพายี อมฺนุสฺสมฺหิ กานเน ฯ
เทวโลกา อีชากฺนฺตฺวา จิตัง กตฺวานหัง ตทา
สรีรํ ตตฺถ ฉาเปสี สกฺการณฺจ อกาสหัง ฯ
เอกนฺวเต อีโต กปะเป ยัม มมมกรี ตทา
ทุกคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชายิทัง ผลัง ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อญฺจิเม
ฉฬภิญญา สจฺจิกตา กตัง พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถัง สุทัง อายสุมา จิตกပ္พชโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

จิตกပ္พชกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ฯ

จตุตถัม จมฺปกปฺปฝิยตุเถราปทานํ (๒๕๔)

[๒๕๖] หิมวณฺตอวิหฺเร วิกโน ๑ นาม ปพฺพโต

ตสฺส เวมชฺเฌ วสตี สมโณ ภาวิตินฺทริโย ฯ

ทิสฺวาน ตสฺโสปสมํ วิปฺปสนฺเนน เจตสา

ตีณิ จมฺปกปฺปฝานิ คเหตุวาน สโมกิริ ฯ

เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปฺปฝมฺภิโรปยิ

ทุกฺคตี นาภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฝภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา จมฺปกปฺปฝิโย ๒ เถโร อีมา กาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

จมฺปกปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมํ สตฺตปาฏฺฐิยตุเถราปทานํ (๒๕๕)

[๒๕๗] กณฺโถว โชตนฺตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตเร

สตฺต ปาฏฺฐิปปฺฝานิ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

จตฺนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปฺปฝมฺภิโรปยิ

ทุกฺคตี นาภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ย. วิกโต ฯ ๒ ม. ย. ติจมฺปกปฺปฝิโย ฯ

ปฎิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถิํ อายสฺมา สตฺตปาฏฺฐิโย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สตฺตปาฏฺฐิยคฺคเธรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ
ฉฏฺฐิํ อุปาหนทายกคฺคเธรอปทานิ (๒๕๖)
[๒๕๘] อโหสิํ จนฺทโน นาม สมฺพุทฺธสฺสตรโช ตทา
เอโกปาหโน มยา ทินฺโน โโพธิ ๑ สมฺปชฺช เม ตฺวํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปะเป ยํ ปาหุํ ๒ อททิตฺทา
ทฺถกคฺชี นาทิขานามิ อุปาหนสฺสทิตฺถิํ ผลํ ฯ
ปฎิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถิํ อายสฺมา อุปาหนทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อุปาหนทายกคฺคเธรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ
สตฺตมํ มลฺลชริปฺปชกคฺคเธรอปทานิ (๒๕๗)
[๒๕๙] มลฺลชริกํ กริตฺวาน รติยํ ปฏฺฐิปชฺชหิ
อทฺทสฺสํ สมณฺณคฺคํ ภิกฺขุสงฺฆมฺปรกฺขตฺตํ ฯ

#๑ ม. โพธิ ๑ ๒ ม. ปานธิ ๑ ย. ปาหน ๑

ปสนุนจิตโต สุมโน   ปรมาย จ ปีติยา
อุโภหตุเถहि ปคฺคยห   พุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปุํปุณฺณปฏิชฺชยี
ทฺถคฺคตี นาทิขานามิ   ปุํปุณฺณชฺชายิตํ ผลํ ฯ
อิตฺโต เตสฺสตฺตติกปฺเป   เอโก อาสี มหีปติ
โชติโย นาม นามน   จกฺวตฺตติ มหพฺพลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมปฏิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา มณฺชริปฺุชโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มณฺชริปฺุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ ปณฺณทายกตฺเถราปทานํ (๒๕๘)

[๒๖๐] ปพฺพเต หิมวฺนตฺมฺหิ   วากจิริธโร อหํ
อโลณฺปนฺณภโก โขมฺหิ   นียเมสฺส จ สํวฺโต ฯ
ปาตฺราเส อนฺุปฺตเต   สิทฺธตฺโต อฺุปลณฺณิ มํ
ตาทํ พุทฺธสฺส ปาทาสี   ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ ฯ
จตฺนวฺเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปณฺณมทฺที ตทา
ทฺถคฺคตี นาทิขานามิ   ปณฺณทานสฺสิตํ ผลํ ฯ

สตตวีสมหิ กปฺปมฺหิ   ราชา อาสี ยทตฺถิโย ๑
สตตฺรตนสมฺปนฺโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺมฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ปณฺณทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

    ปณฺณทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

    นวมํ กุฏฺฐาทายกตฺถเรอปทานํ (๒๕๕)

[๒๖๑] วิปฺปํ จาริ สมฺพทฺโธ   รุกฺขมฺมฺเล วสิ ตทา
ปณฺณสาลํ กริตฺวาน   อทาสี อปฺราจิตฺเต ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปณฺณกุฏฺฐิกํ ททา
ทูกตฺตี นาทฺธิชานามิ   กุฏฺฐาทานสฺสทฺธิํ ผลํ ๑
อฏฺฐจตีเส ๒ อิตฺโต กปฺเป   โสพฺสาสีสุ ราจฺฉิโน
สพฺพพฺตฺถ อภิวสฺสตี   วุจฺจเร จกฺกวตฺติโน ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺมฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา กุฏฺฐาทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

    กุฏฺฐาทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. สทตฺถิโย ๑ ๒ ม. อฏฺฐวีเส ๑

ทสม อคฺคปฺปฝิยตุเถราปทาน (๒๖๐)

[๒๖๒] สุวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตุนฺตเร

โสภาสยนฺตํ รัสสิยา ๑ สิจินฺนํ สิจินฺนํ ยถา ฯ

อคฺคชฺ ปรุปรุฆมาทาย อฺปกณฺณี นรุตฺตมํ

ปสฺนุนฺจิตฺโต สุมโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ

เอกตฺตีสเ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปรุปรุฆมฺภิชฺชยิ

ทฺฤคฺคํ นาทิฆานามิ พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ฯ

ปฺลยจฺวิสตฺติกปฺปมฺหิ อโหสิ มิตฺตฆาตโก ๒

สตุตฺตรตนสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา อคฺคปฺปฝิโย เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อคฺคปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฺุทฺทานํ

โถมโก ภิกฺขจิตกํ จมฺปโก สตุตฺตปาฏฺฐิ

#๑ ม. ยฺ. รัสเสน ฯ ๒ ม. อโหสิ อมิตฺโต คโต ฯ ยฺ. อโหสิ อมิตฺวฺหโย ฯ

ปาทุมณฺชริ ปณฺณณจ กุฎฺฐิโท อคฺคปฺปฝิโย
คาลาโย คณฺธิตา เจตฺถ เอกตาฬิสมเวจ ๑
โถมกวกฺคโค นพฺพิสตีโม ๑

สตฺตวิโส ปทุมฺกเขปวคฺโค

ปรจฺม อากาสฺกขิปฺยตฺเถราปทาน (๒๖๑)

[๒๖๑] สุวณฺณวณฺณํ สิทฺธตฺถํ คจฺจนฺตํ อนฺตราปณฺ

ชลชคฺเค ทฺเว คยฺห อฺปคณฺธิ นราสภํ ๑

เอกณฺจ ปุปฺผํ ปาเทสฺส พุทฺธเสฏฺฐสฺส นิกฺขิปฺปี

เอกณฺจ ปุปฺผํ ปคฺคยฺห อากาเส อฺกฺขิปฺปี อหํ ๑

จตฺตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมฺภิปุชฺชียิ

ทฺวคฺคตี นานิกฺขานามิ ปุปฺผทานสฺสตีทํ ผลํ ๑

อิตฺโต พตฺตีสกปฺปมฺหิ ๑ เอโก อาสี มหิปฺปติ

อนฺตลิกฺขกโร นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภินฺญา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อากาสฺกขิปฺปิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อากาสฺกขิปฺยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. นตฺตีสกปฺปมฺหิ ๑

หุติย เตลมกขियตเถราปทาน (๒๖๒)

[๒๖๔] สิทฺตมฺหิ ภควติ   นิพฺพตฺมฺหิ นรทสฺส

โพธิยา เวทิกายาหิ   เตลฺ มกฺขเสถิ ดาวเท ๑

จตุทฺตเว อิตฺ กปฺเป   ยํ เตลฺ มกฺขยํ ตทา

ทฺคฺคตี นาทิชาณามิ   มกฺขนาย อิทํ ผลํ ๑

จตุวิเส ๑ อิตฺ กปฺเป   สฺสจฺจวิ นาม ขตฺติโย

สตุตฺตตณสมปฺนโน   จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตนา สจฺฉนิกตา   กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา เตลมกฺขิโย เถโร อีมา คทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

เตลมกขियตเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ๑

ตติย อทฺตจฺจนฺทियตเถราปทาน (๒๖๓)

[๒๖๕] ติสฺสสฺส โข ภควโต   โพธิยา ปาทปฺตฺตเม ๒

อทฺตจฺจนฺทํ มยา ทินฺนํ   ฐรณฺิรฺรหฺปาทเป ๑

เทวนฺนเว อิตฺ กปฺเป   ยํ จฺนฺทมฺภิโรปยํ

ทฺคฺคตี นาทิชาณามิ   โพธิปฺุชฺชายิทํ ผลํ ๑

#๑ โป. จตุทฺตเว ๑ ๒ ยฺ. สพฺพตฺถ ปาทมฺตฺตเม ๑

ปณจวีเส อโตะ กปะเป เทวโล นาม ขตุติโย
สตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อหฺมจฺนฺทีโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อหฺมจฺนฺทียตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตฺตฺถิ ทิปฺทายกตฺถเรปทานํ (๒๖๔)

[๒๖๖] เทวภูโต อหํ สนฺโต โอรุหฺ ปจฺวี ตทา
ปทีเป ปณฺจ ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ฯ
จตฺนวุเต อโตะ กปะเป ยํ ทิปฺมทฺที ตทา
ทฺกคฺตี นาทฺชานามิ ทิปฺทานสฺสทฺตี ผลํ ฯ
ปณฺจปณฺจวาสเก กปะเป เอโก อาสี มหิปปติ
สมนฺตจกฺขุ นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ทิปฺทายโก ๑ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ทิปฺทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ปทิปฺทายโก ฯ ย. อรณฺทิปิโย ฯ

ปณจัม วิพาลิทายกตุเถราปทาน (๒๖๕)

[๒๖๗] หิมานุตสฺส อวิหุเร โรมโส นาม ปพฺพโต

ตมฺหิ ปพฺพตปาตมฺหิ สมโณ ภาวิตินฺทริโย ฯ

วิพาลิโย คเหตุวาน สมณฺสฺส อทาสหิ

อนฺุโมทิ มหาวิโร สยมฺภู อปราชิตฺ ฯ

วิพาลิ เต มม ๑ ทินฺนา วิปฺปสนฺเนน เจตฺตา

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลํ นิพฺพตฺตตํ ตว ฯ

จตุณฺวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ วิพาลิมทาสหิ

ทุกฺคตี นาทิขานามิ วิพาลิยา อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วิพาลิทายโก เถโร อีมา คาถาโยฉ

อภาสิตฺถาติ ฯ

วิพาลิทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐํ มจฺจนฺทายกตุเถราปทานํ (๒๖๖)

[๒๖๘] จนฺทภากานทีตีเร อโหสี ๒ อุกฺกุโส ตทา

มหนฺตํ มจฺจนํ ปคฺคยฺห สิทฺธตฺถสฺส มฺนิโน อทํ ฯ

#๑ โป. มยฺหํ ทินฺนํ ฯ ย. มมํ ทินฺนา ฯ ๒ ม. ย. อุกฺกุโส อาสหิ ตทา ฯ

จตุรวุเต อีโต กปะเป ยัม จุณมทที ตทา
ทุกคตี นาภิขานามิ มจฺจนทานสุสิทฺ ฝลํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสุสฺ สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺ อยสฺมา มจฺจนทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มจฺจนทายกตฺถเรสุสฺ อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ ชวหิํสกตฺถเรอปทานํ (๒๖๗)

[๒๖๕] จนฺทภากานทีตีเร อาสี วนจโร ตทา
สิทฺฐตฺถิ อทฺทลํ พุทฺธํ กจฺจนตฺ อนิลลชเส ฯ
อณฺชลี ปกฺกเหตุวาน โอโลเกนฺโต ๑ มหามฺนี
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อภิวฺนที ๒ โลกนายกํ ฯ
จตุรวุเต อีโต กปะเป ยัม อวนฺที นราสภิ
ทุกคตี นาภิขานามิ วนฺทนาย อิทํ ฝลํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสุสฺ สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺ อยสฺมา ชวหิํสโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ชวหิํสกตฺถเรสุสฺ อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. อุลโลเกนฺโต ฯ ๒ ม. ย. อวนฺที นายกํ อหิ ฯ

อฏฺฐมํ สลพฺปฺปิยตฺถเธาปทานํ (๒๖๘)

[๒๗๐] จนฺตภาคานทีตีเร อโหสี กิณฺนโร ตทา

วิปฺสฺสี อทฺทสํ พุทฺธํ รัสสีชาลสมากุลํ ฯ

ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปรมาย จ ปิตฺติยา

ปคฺคยฺห สลพํ ปุปฺผํ วิปฺสฺสีสุส ๑ โอิกิรี อหํ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมฺภิชฺชยิ

ทฺถกคฺคี นาทิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถลํ สฺสํ อายสฺมา สลพฺปฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สลพฺปฺปิยตฺถเธรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ อฺุปากตฺทาสนียตฺถเธาปทานํ (๒๖๕)

[๒๗๑] หิมวฺนตฺสฺส เวมชฺฌเ สโร อาสี สฺนินฺมิมิตฺโต

ตตฺถาหํ รกฺขโส อาสี เหาฏฺฐสีโส ๒ ภยานโก ฯ

อนฺุกมฺปโก การุณฺนิโก วิปฺสฺสี โลกนายนโก

มมฺพุทฺธิริตฺถกาโม โส อากณฺณิ มมฺ สนฺติเก ฯ

#๑ ม. ย. วิปฺสฺสี ฯ ๒ ย. โปฏฺฐสีโส ฯ

อุปากคัม มหาวีริ เทวเทวํ นราสภํ
อาสา อภินิภขมม อวณฺที สตุถฺโน อหํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ วณฺที ปุริสฺตุตมํ
ทุกคฺตี นาภิขานามิ วณฺทนาย อิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อุปากตฺทาสนฺนิโย ๑ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุปากตฺทาสนฺนิยตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ตฺรณฺนิตฺถุเถรอปทานิ (๒๗๐)

[๒๗๒] สุวณฺณวณฺโณ สมฺพุทฺโธ วิปฺสฺสี ๒ นาม นายโก

นทีตีเร จิตฺ สตุถา ภิกฺขุสงฺฆปฺรภุชโต ฯ

นาวา น วิชฺชเต ตตฺถ สนฺตารณฺนิ มหณฺณเว

นทียา อภินิภขมม ตาเรสี โลกนายกํ ฯ

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ตาเรสี นฺรุตฺตมํ

ทุกคฺตี นาภิขานามิ ตารณฺนาย อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. อุปากตาสโย ฯ ย. อุปากตภาสณฺนิโย ฯ ๒ ม. ย. วิปฺสฺสี ทกฺขินฺนารโห ฯ

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา ตรณฺนิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ตฺรณฺนิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺททานํ

อุกฺกเขปี เตลจฺนุที จ ทีปโท จ วิพาลิโท

มจฺจุโล ชโว สลพฺโท รกฺขโส ตฺรโณ ทส

คาทาโย เจตฺต สงฺฆาตา ตาฬิสมกฺกเมว จ ฯ

ปทุมฺกฺกเขปวฺกุโล สตฺตวิโส ฯ

อฏฺฐวิสตีโม สุวณฺณพิพฺโปหนวคฺโค

ปจฺมํ สุวณฺณพิพฺโปหนนฺยตฺถเระปทานํ (๒๗๑)

[๒๗๑] เอกาสนํ อหมทํ ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิห

พิพฺโปหนนฺจ ปาทาสี อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ฯ

เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป พิพฺโปหนนฺทาสหํ

ทฺถคฺคํ นาภิขานามิ พิพฺโปหนนฺสฺสิทํ ผลํ ฯ

อิตฺ เตสฺสจฺจิเม กปฺเป อสโม นาม ขตฺติโย

สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา สุวณฺณพิพฺโปหนนฺโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สุวณฺณพิพฺโปหนนฺยตฺถเระสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺถิตฺยํ ติลมฺภูจฺฉิตฺถเระปทานํ (๒๗๒)

[๒๗๔] มม สจฺกปฺปมณฺญาเย สตฺถา โลกคฺคฺคฺนายนโ

มโนมฺเยน กาเยน อิทฺธิยา อฺปสฺงกมิ ฯ

สตฺถารํ อฺปสฺงกนฺตํ วนฺทิตฺวา ปุริสฺสฺสฺตมฺ

ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน ติลมฺภูจฺฉิมทาสหํ ฯ

เอกนวุเต อีโต กปเป ยํ ทานมทํ ททา
 ทุคคํ นานิกานามิ ติลมฺภูจฺยิทํ ๑ ผลํ ฯ
 อีโต โสฬสกปฺมฺหิ กนฺธิโย ๒ นาม ขตฺติโย
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหฺพฺโโล ฯ
 ปฏฺีสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฺจิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ติลมฺภูจฺยโย ๓ เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ติลมฺภูจฺยิตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ จงฺโกฏฺกยิตฺถเรตฺส อปทานํ (๒๗๓)

[๒๗๕] มหาสมฺมุทํ นิสฺสาย วสฺติ ปพฺพตฺนฺตเร

ปจฺจกฺคนฺตฺวาน กามํ ๔ จงฺโกฏฺกมฺทาสํ ฯ

สิทฺธตฺตฺส มฺहेสิโน สยมฺภุสฺตานุกมฺปิโน ๕

ปฺปฺพจงฺโกฏฺกํ ทตฺวา กปฺเป สคฺคมฺหิ โมทํ ฯ

จตฺนวุเต อีโต กปเป จงฺโกฏฺกมํ ททา

ตุคคํ นานิกานามิ จงฺโกฏฺกสฺสิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺีสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฺจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ย. ติลมฺภูเจ อิทํ ผลํ ฯ ๒ ม. ตฺนฺติโส ฯ ย. นนฺทโย ฯ ๓ ม. ย.

#ติลมฺภูจฺยิตฺถเรตฺส อปทานํ (๒๗๓) ๔ ม. กตฺวาน ฯ ๕ ม. สพฺพตฺตฺวานุกมฺปิโน ฯ ย.

#สพฺพตฺตฺวานุกมฺปิโน ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา จงฺโกฏฺฐิกิโย เถโร อิมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

จงฺโกฏฺฐิกิยตฺถเรสุสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ อพฺภุณฺชนทายกตฺถเรปทานิ (๒๗๔)

[๒๗๖] โกณฺฑทณฺณสุสฺส ภควโต วิตราคสุสฺส ตาทิโน

อกกฺกสสุสฺส ๑ จิตฺตสุสฺส นิปฺปญฺจสุสฺส ฌายิโน ฯ

สพฺพโมหาวตฺตสุสฺส สพฺพโลกหิตฺติโน

อพฺภุณฺชนํ มยา ทินฺนํ ทิปฺทินุทสุสฺส ตาทิโน ฯ

อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป อพฺภุณฺชนมทาสํ ๒

ทูกคฺคิ นากิขานามิ อพฺภุณฺชนสฺสิทํ ผลํ ฯ

อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป วิรปฺโป ๓ นาม ขตฺติโย

สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

นพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตฺถํ พุทฺธสุสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา อพฺภุณฺชนทายโก เถโร อิมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อพฺภุณฺชนทายกตฺถเรสุสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ยฺ. อากาสสมจิตฺตสุสฺส ฯ ๒ ม. ยฺ. อพฺภุณฺชนมทํ ตทา ฯ ๓ ม. ยฺ. จิรปฺโป ฯ

ปณจัม เอกณชลิตฺตเถราปทานิ (๒๗๕)

[๒๗๕] อุทุมฺพเร วสฺนตฺตสฺส นียเต ปณฺณสฺนฺถเร
วฺตุโถกาโส มยา ทินฺโน สมณฺสฺส มฺहेสิโน ๑
ติสฺสสฺส ทิปฺทินฺทสฺส โลกนาถสฺส ตาทิโน
อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน สฺนฺถรี ปุปฺพสฺนฺถรี ๑๘
เทวนวฺเต อิตฺ กปฺเป ยํ กรี ปุปฺพสฺนฺถรี
ทฺคฺคตี นาภิขานามิ สฺนฺถรสฺส อิทํ ผลํ ๑
อิตฺ จุทฺทสฺส กปฺมฺหิ อโหสิ มนฺชฺชโร
เอกอณฺชลิโก นาม จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลํ ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา เอกอณฺชลิโย ๑ เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

เอกณชลิตฺตเถรสฺส อปทานิ สมตฺถิ ๑

นฏฺฐํ โปคฺคทายกเถราปทานิ (๒๗๖)

[๒๗๖] สตฺถาริ ฐมฺมมารพฺภ สจฺฉณฺจาปี มฺहेสิโน ๒
โปคฺคทานิ มยา ทินฺนํ ทกฺขิณฺณเย อณฺตฺตเร ๑

#๑ ม. เอกอณชลิโก ๑ ๒ ม. มहेสินิ ๑

เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยัม มมมกรี ตทา
ทุกคตฺตี นากิขานามิ โปตฺตทานสฺสทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา โปตฺตทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

โปตฺตทายกตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ จิตกပ္ฺพชกตฺตเถราปทานํ (๒๗๗)

[๒๗๕] จนฺทภากานทีตีเร อนฺุโสตฺตํ วชามหํ
สตฺต มาลฺวปฺปะผานิ จิตกาโรปยิ ๑ อหํ ฯ
จตฺนวุเต อิตโต กปะเป จิตกํ ยัม อปุชฺยิ
ทุกคตฺตี นากิขานามิ จิตปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ
สตฺตตสฺสฏฺฐิมฺหิตโต กปะเป ปฏฺฐิขคฺคตฺตนามโก ๒
สตฺตตฺตรตฺตสมฺปนฺโน ๓ จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา จิตกပ္ฺพชโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

จิตกပ္ฺพชกตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. จิตมาโรปยิ อหํ ฯ ๒ ม. ย. ปฏฺฐิขคฺคตฺตนามกา ฯ ๓ ม. ย.

#สตฺตตฺตรตฺตสมฺปนฺนา สตฺตาสฺสุ จกฺกวตฺติโน ฯ

อภุจมี อาลวทายกตฺเถรอปทาน (๒๗๘)

[๒๘๐] ปพฺพเต หีมวณฺตมฺหิ มหาสิณฺธุ สฺทสฺสโน ๑

ตตฺถทฺทลํ วิตราคํ สมฺปภาสํ สฺทสฺสนํ ฯ

ปรโมปฺสเม ยุตฺตํ ทิสฺวา วิมฺหิตฺมานโส ๒

อาลฺวํ ตสฺส ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ อาลฺวมทาสหํ ๓

ทฺทคฺคํ นาภิขานามิ อาลฺวสฺส อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อาลฺวทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อาลฺวทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ ปุณฺฑริกตฺเถรอปทาน (๒๗๙)

[๒๘๑] โรมโส นาม นามเนน สยมฺภู สปฺโปโก ๔ ตทา

ปุณฺฑริกํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ

จตฺตฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ปุณฺฑริกมทฺที ตทา

ทฺทคฺคํ นาภิขานามิ ปุณฺฑริกสฺสิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. สฺทสฺสโน ฯ ๒ ย. ... ตํ วิมฺหิตาสโย ฯ ๓ ม. ยํ ผลมทฺที ตทา ฯ

#ย. ... อาลฺวมทํ ตทา ฯ ๔ ม. สฺพพฺโต ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิตฺตวา สจฺฉิกตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปุณฺฑริโก ๑ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุณฺฑริกตฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ตรณียตฺเถรอปทานํ (๒๘๐)

[๒๘๒] มหาปถมฺหิ วิสเม เสตฺถุ การาปีตํ ๒ มยา

ตฺรณตฺถาย โลกสฺส ปสนฺโน เสหิ ปาณฺธิ ฯ

เอกนฺวเต อิตฺโต กปะเป ยํ เสตฺถุ ๑ การิตฺตํ มยา

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ เสตฺถุทานสฺสิทํ ผลํ ฯ

ปญฺจปญฺจวาสิโต กปะเป เอโก อาสี สโมคโต ๔

สตฺตฺรตฺนสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม

ฉพภิตฺตวา สจฺฉิกตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ตรณฺนิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตฺรณียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ยฺ. เอกปุณฺฑริโก ฯ ๒ ม. ยฺ. การาปีโต ฯ ๓ ม. โย เสตฺถุ การิตฺโต มยา ฯ

#๔ ม. ยฺ. สโมคโต ฯ

อุทาน

โศวณณํ ติลมฺภูจฺ จ   จงฺโกฏฺกพฺภณชฺมณชฺลฺ
 โปตุถโก จิตฺมาตุโว   เอกปฺนฺฑริ เสตฺนา
 เทวจตุตาฬีส คาทาโย   คณฺิตาโย วิภาวิหิ ๑
 สุวณฺณพิพฺโพหนวฺคฺโค อฏฺฐวิสตฺโม ๑
 เอกาทสํ ภาณวาริ

เอณฺตีโส ปณฺฑทายกวฺคฺโค

ปรํ ปณฺฑทายกตฺเถราปทานํ (๒๕๑)

[๒๕๑] ปณฺฑสาเล นิสินฺโนมฺหิ   ปณฺฑโกชนโกชนโน
 อฺปวิฏฺฐจฺจ มํ สนฺตํ   อฺปคณฺธิ มหาอิสิ ๑
 สิทฺฐตฺโต โลกปชฺโชโต   สพฺพโลกตฺติจฺจโก
 ตสฺส ปณฺณํ มยา ทินฺนํ   นิสินฺนสฺส ๑ ปณฺณสนฺถเร ๑
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปณฺณมทฺที ตทา
 ทฺกคฺคฺติ นาภิขานามิ   ปณฺณทานสฺสฺสิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา   กตฺมํ พุทฺฐสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ปณฺณทายโก   เถโร อีมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ปณฺณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. นิสินฺนํ ๑

ทุติยิ ผลทายกตฺเถราปทาน (๒๘๒)

[๒๘๔] สีนฺรุตฺตมสนฺโตโต โส ๑
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
 ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
 ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
 ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
 ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 อภาสิตฺถตาติ ๑

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมนฺตํ ๑

ตฺติยิ ปจฺจุคฺคมนิยตฺเถราปทาน (๒๘๓)

[๒๘๕] สີหิ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
 ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
 ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
 ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
 ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

#๑ ม. ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

#๓ ม. ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

สัทฺตคฺคํ โลกปชฺโชตํ สพฺพโลกตฺติจฺจนกํ
อกาสิ ปจฺจกฺคฺคณํ วิปฺปสฺสนนฺน เจตสา ฯ
จตฺตฺตวเต อิตฺโต กปฺเป ปจฺจกฺคฺคณฺนี นราสภํ
ทฺคฺคตฺตี นาภิขานามิ ปจฺจกฺคฺคณฺนํ ๑ ผลํ ฯ
สตฺตตีเส ๒ อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสิ ชนาธิโป
ปรีวาโรติ ๓ นามนฺน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิตา จตฺตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉภฺภิตฺตนา สจฺจนิคฺคตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺตํ สฺสทํ อายสฺสมา ปจฺจกฺคฺคณฺนํ โย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺตภาติ ฯ

ปจฺจกฺคฺคณฺนํ นยตฺตฺตฺตฺตฺต อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตฺตฺตคฺคํ เอกปฺปฺพิยตฺตฺตฺตฺต อปทาน์ (๒๘๔)

[๒๘๖] ทกฺกขิณฺนํ หุวารมฺหิ ปีสาโจ อาสนฺนตฺตภา

อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ ปีตฺตฺตฺตฺตฺต ภาณมฺมํ ฯ

วิปฺปสฺสิตฺตฺต นรคฺคสฺส สพฺพโลกตฺติเจตฺตโน

เอกปฺปฺปมฺมํ มยา ทินฺนํ ทิปฺทินฺนสฺส ตาทิโน ฯ

เอกนฺนวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปมฺมทฺตี ตทา

ทฺคฺคตฺตี นาภิขานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ปจฺจกฺคฺคณฺนํ อิทํ ผลํ ฯ ๒ สตฺตตีเส ฯ ๓ ม. ย. สปรีวาโรติ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา เอกปฺปฝฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกปฺปฝฺปิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมํ มฆวปฺปฝฺปิยตุเถราปทานํ (๒๘๕)

[๒๘๖] นมฺมทานทียา ตีเร สยมฺภู อปราชิตฺโต
สมาธิ โส สมาเป็นโน วิปฺปสนฺโน อนาวีโล ฯ
ทิสฺวา ปสนฺโน สฺมโน สมฺพุทฺธํ อปราชิตํ
ตาทํ มฆวปฺปฝฺปนํ สยมฺภู ปุชฺชียี ตทา ฯ
เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปฺปฝฺมภิปุชฺชียี
ทุกคฺตี นาภิชานามิ พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา มฆวปฺปฝฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

มฆวปฺปฝฺปิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฐิ อฎฐายิกตถะราปะทานิ (๒๘๖)

[๒๘๘] รัถิยิ ปฎิปะชุนนัตติ อากุติันนั ปฎิกุกกะหิ
ทิปทินุทัง มหานาคัง โลกเชฎฐิ นราสกะ ๑
ปะกุกโกสาปิยตสสาหัง สัพพะโลกหิเตสิโน
อฎฐายิกโก มยา ทินุโน สิทธุตถุสส มหะสิโน ๑
ปฎิกุกกะเหตวาน สมนุทโท นิยยาเตสิ ๑ มหามุนิ
อฎฐาย อาสนา ตมมหา ปกุกกามิ ปาจิณามุโข ๑
จตุณวุเต อิตถ กปะเป อฎฐายิกกมทัง ตทา
ทุกกะตี นากิขานามิ อฎฐายิกกานสสิทัง ผลัง ๑
สตุตตปะณณาสิตถ กปะเป พละเสนสนามโก
สตุตตรตนสมปะนุโน จกุกกวัตติ มหัพพะโล ๑
ปฎิสสมภิทา จตสโส วิโมกขะปิจ อฎฐายิกกะ
นพภิกขุณา สจจิกิตตา กัตติ พุทฺธัสส สาสนนุนติ ๑
อิตุตถิ สุกัง อายสุมมา อฎฐายิกโก เกโร อิมมา คากาโย
อภาสิตถะถาติ ๑

อฎฐายิกตถะรสส อปะทานิ สมนุตติ ๑

สตุตถัม อปะทานิยตถะราปะทานิ (๒๘๗)

[๒๘๘] อปะทานิ สุกคานัน กิตถุยิหัง ๒ มหะสิณัน
ปาเท จ สิรัสสา วุนทัง ปสณุโน เสหิ ปาณิหิ ๑

#๑ ม. นิยยาเทสิ ๑ ๒ ปะ. ยุ. กิตถุยิสสิ ๑

เทวนวุเต อีโต กปุเป   อปทาน ปกิตตย
ทุกคตี นาภิขานามิ   กิตตุนาย อิท ผลิ ๑
ปฐิสุมภิตา จตสุโส   วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
ฉพิณฺณวา สจฺจิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อปทานิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อปทานิยตฺถเรสุส อปทานิ สมตฺตํ ๑

อญฺจิมํ สตฺตาทปพฺพชิตตฺถเรปทานิ (๒๘๘)
[๒๕๐] วิปสฺสิสฺส ภควโต   สงฺโฆ สกฺกตมานิโต
พฺยสนฺนิ เม อนฺุปรตฺตํ   ฉาติเกโท ปฺุเร อหุ ๑
ปพฺพชฺชํ อฺุปรคนฺุตฺวาน   พฺยสนฺุปรสมายํ
สตฺตาทาภิรโต ตตฺถ   สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
เอกนวุเต อีโต กปุเป   ยมํ ปพฺพชฺชํ ตทา
ทุกคตี นาภิขานามิ   ปพฺพชฺชชย อิท ผลิ ๑
สตฺตตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต กปุเป   สตฺต อาสฺมํ หิปีตี
สฺุเนกฺขมฺมาติ ฉายนฺุติ   จกฺกตฺตฺตํ มหพฺพลา ๑
ปฐิสุมภิตา จตสุโส   วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
ฉพิณฺณวา สจฺจิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตุถิ สุกฺขํ อายสฺมา สุตฺตาทฺตพฺพชิตฺโต เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สตฺตาทฺตพฺพชิตฺตเถรสุตฺต อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ พุทฺธูปฺภุจายิกตฺเถรอปทานํ (๒๘๕)

[๒๕๑] เวรมฺภินิธิ ๑ เม นวมํ ปิตฺต สนฺตํ มมํ ตทา

มม หตฺถํ คเหตุวาน อุปานยิ มหามฺนี ฯ

อิเม มํ อุทฺทิสฺยนฺติ พุทฺธา โลกคฺคณายกา

เตหํ อุปฺภุจ ๒ สกฺกจฺจํ ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ฯ

เอกตฺตีเส อิโต กปฺเป พุทฺเธ ปริจรี ๓ ตทา

ทฺถคฺตี นาทิขานามิ อุปฺภุจानสฺสิทํ ผลํ ฯ

เตวีสมฺหิ อิโต กปฺเป จตุโร อาสุ ขตฺติยา

สมณฺอุปฺภุจกา นาม จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ

ปฺภุสฺมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม

นพฺภินฺวา สจฺฉิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขํ อายสฺมา พุทฺธูปฺภุจายิก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

พุทฺธูปฺภุจายิกตฺเถรสุตฺต อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. เวรมฺภินิธิ --- ฯ ย. เวรมฺภริติ เม นวม ฯ ๒ โป. ม. อุปฺภุจ ๑

#ย. อุปฺภุจ ๑ ๓ ม. อุปฺภุจ ๑

ทสมํ ปุพฺพวงฺกมณียตฺเถราปทานิ (๒๕๐)

[๒๕๒] จุลลาสีตีสหสฺसानิ ปุพฺพชมิห อภิญญา

เตสํ ปุพฺพวงฺกโม อาสี อุตฺตมตฺตสฺส ปตฺติยา ฯ

สราคา สโมหา ๑ เจเต วิปฺปสฺนุนมนาวิลิ ๒

อุปฺภูจฺหิสุ สกฺกจฺจํ ปสฺนุณา เสหิ ปาณฺหิ ฯ

ชีณาสวา วนฺตโทสา กตฺติจฺจา อนาสวา

ผริสุ เมตฺตจิตฺเตน สยมฺภู อปฺราชิตา ฯ

เตสํ อุปฺภูจฺหิตฺวาน สมฺพุทฺธานํ ปฏฺฐิสฺสโต

มรณฺณจ อนฺุปฺปตฺตา ๓ เทวตฺตณฺจ อคมฺหเส ฯ

จตฺตุนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สีลมนฺุपालยิ

ทฺุคฺคตี นาภิชานามิ สณฺณมสฺส อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม ฯ

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺุติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ปุพฺพวงฺกมณฺิโย เถโร อีมา กาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุพฺพวงฺกมณียตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺถิ ฯ

อุทฺทานิ

ปณฺณํ ผลํ อุกฺกมฺิโย เอกปฺุฝิ จ มาฆโว

#๑ ม. -- สภาวา ___ ฯ ย. ___ สภาวา โลเก ฯ ๒ ม. วิปฺปสฺนุนมนาวีลา ฯ

#๓ ม. ย. อนฺุปฺตฺโต ฯ

อุปฏฺฐาโกปทานญจ ปพพชชา จ อุปฏฺฐิจิตฺ ๕
ปฺพพฺงคโม จ คาลาโย อฏฺฐตาฬิส กิตฺติตา ๕
ปณฺณทายกวกฺโก เณฺนตีโส ๕

ตีโส จิตกปฺชกวกฺโก

ปรจฺม จิตกปฺชกตฺเถราปทาน (๒๕๑)

[๒๕๓] อชิต นาม นามเน อโหสี พฺราหฺมโณ ตทา
อาหุตี ยิกฺกุกาโมหํ นานาปฺปฬํ สมานยํ ๕
ชลนฺตํ จิตกํ ทิสฺวา ๑ สิจิโน โลกพนฺธุโน
ตญจ ปฺปฬํ สมานตฺวา จิตเก โอกีรี อหํ ๕
เอกตฺตีเส ๒ อิต กปฺเป ยํ ปฺปฬมฺภิปฺชยํ
ทฺทคฺตี นาภิขานามิ พฺทฺชปฺชายิทํ ผลํ ๕
สตฺตวีเส อิต กปฺเป สตฺตาสํ มนฺชาธิปา
สุปฺชชลิตนามา เต จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๕
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พฺทฺชสฺส สาสนฺนติ ๕
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา จิตกปฺชโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๕

จิตกปฺชกตฺเถรสฺส อปทาน สมตฺตํ ๕

#๑ ย. กตฺวา ๕ ๒ โป. เอนนฺวเต ๕

ทศิยัม ปุ่พฆารกตุเถราปทาน (๒๕๒)

[๒๕๔] วากจिरโร อาสี อชินุตฺตรวาสโน
อภิณฺญา ปณฺจ นิพฺพุตโต ๑ จนฺทสฺส ปริมชฺชโก ๑
วิปฺสฺสี โลกปชฺโชตํ ทิสฺวา อภิกตํ มม
ปาริฉตฺตกปฺปฺพานิ ชาเรสี สत्ตฺถโน อหิ ๑
เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยัม ปุ่พฆมภิกขารยิ ๒
ทุกฺคตี นาทิขานามิ ชารณาย อิทํ ผลํ ๑
สत्ตฺตาสีติมฺหิตฺ กปฺเป เอโก อาสี มหิปฺติ
สมนฺตชฺรโณ นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพฺภิณฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุ่พฆารโก เถโร อีมา กาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปุ่พฆารกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยัม นตฺตทายกตุเถราปทาน (๒๕๓)

[๒๕๕] ปฺตฺโต มม ปพฺพชฺชิตฺ กาสายวสโน ตทา
โส จ พุทฺธตฺตสมปฺตฺโต นิพฺพุตโต โลกปฺชฺชิตฺ ๑

#๑ ม. ย. นิพฺพุตฺตา ๑ ๒ ___ อภิปฺชฺชยิ ๑

วิจิณฺโตนฺโต สกํ ปุตุตฺตํ อารามํ ๑ ปจฺจนฺโต มมํ
นิพฺพุตฺตสฺส มหฺนฺตสฺส จิตฺกํ อคฺมาสฺหํ ฯ
ปคฺคยฺห อญฺชลี ตตฺถ วนฺทิตฺวา จิตฺกํ อหํ
เสตฺถจฺฉตฺตญฺจ ปคฺคยฺห อโรเปสี อหํ ตทา ฯ
จตุณฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ฉตฺตมฺภีโรปยี
ทฺถคฺคตี นาทิขานามิ ฉตฺตทานสฺสตีทํ ผลํ ฯ
ปญฺจวีเส อีโต กปฺเป สตฺต อาสุ ฆนาธิปา
มหารทฺสนามา เต จกฺกวัตฺตี มหฺพฺพลา ฯ
ปฏฺฐสมฺภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภีณฺวา สจฺฉนิกตา กตฺถ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถํ สุทฺถํ อายสฺมา ฉตฺตทายโก เตโร อีมา กาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ฉตฺตทายกตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถํ สทฺทสฺสญฺจกตฺถเรตฺส อปทานํ (๒๕๔)

[๒๕๖] อญฺญกตฺตมฺหิ อาทิจฺเจ ปสาโท ๒ วิปฺโล อหุ
พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส โลกมฺหิ ปาตุภาโว มหฺลีนฺโน ฯ
สทฺทมสฺโสสฺหํ ๓ ตตฺถ น จ ปสฺสามิ ตํ ชินฺ
มรณฺญจ อญฺฺปตฺโต พุทฺธสฺสญฺจมนฺุสฺสรี ฯ

#๑ ม. ย. อากมฺ ๑ ๒ ม. ปนาโท ๑ ๓ ม. โฆสมสฺโสสฺหํ ___ ๑ โป. น จ

#อสฺโสสฺหํ สทฺทํ ฯ

จตุรวุเต อีโต กปะเป ยัม สลณมลลกี ตทา
ทุกคตี นาภิขานามิ พุทฐปุชายิทำ ผลั ๑
ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตัม พุทฐสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตถัม สฺฐัม อายสฺมา สทฺทสลณโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สทฺทสลณกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺถั ๑
ปญฺจัม โคสีสนิกฺเขปกตฺเถราปทานิ (๒๕๕)
[๒๕๗] อารามทวารานิกฺขมฺม โคสีถัม สนฺนตัม มยา
อนฺุโภมิ สกัม กมฺมัม ปุพฺพกมฺมสฺสิทิทำ ผลั ๑
อาชานียา วาตชวา สินฺชวา สีมฺพาหนา
อนฺุโภมิ สพฺพเมตฺติ โคสีสฺส อิทิ ทำ ผลั ๑
อโห การิ ปรมการิ สฺุเขตฺเต สุกตัม มยา
สงฺฆเม กตฺสฺส การสฺส น อญฺญัม กลมกฺขมติ ๑
จตุรวุเต อีโต กปะเป ยัม สีถัม สนฺนธี อหิ
ทุกคตี นาภิขานามิ สนฺนธรสฺส อิทิ ทำ ผลั ๑
ปญฺจสฺสคตฺติกปะปฺมहि สฺุปติฏฺฐิตนามโก
เอโก อาสี มหาเตโช จกฺกวตฺติ มหาพฺพลั ๑

ปฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกตฺวา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา โคสิสฺนิกฺเขปโก เถโร อิมฺมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โคสิสฺนิกฺเขปคตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉภฺจิมํ ปทปฺปชกตฺถเรปทานํ (๒๕๖)

[๒๕๘] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ อโหสิํ กิณฺนโร ตทา

อทฺทตํ วิรัชํ พุทฺธํ ปีตฺริสฺสิว ภาณฺมํ ฯ

อุเปโตปิ ๑ ตทา พุทฺธํ วิปฺสฺสึ โลกนํยกํ

จณฺทณฺํ ตครํ วาปี ปาทฺเท โอสิตฺตจฺหํ ตทา ฯ

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปทํ ๒ อภิปฺปชฺยิ

ทฺถคตฺสึ นํภิชานามิ ปทปฺปชฺยิทํ ผลํ ฯ

ปฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม

ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกตฺวา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ปทปฺปชโก ๑ เถโร อิมฺมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทปฺปชกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. อุเปตํ ตมฺหํ พุทฺธํ ฯ ย. อุเปตํ มํ ตทา พุทฺธํ ฯ ๒ ม. ย. ____ ปาทํ ____ ฯ

#๓ ม. ย. ปาทปฺปชโก ฯ

สตตมัม เทสกิตติกตฺเถราปทานัม (๒๕๗)

[๒๕๕] อุปสาธุกนาโมหํ ๑ อโหสิ พุราหุมโณ ตทา

กานนํ วนโมคยห๒ โลกนาถิ ๓ นราสภิ ๑

ทิสฺวาน วนฺทิ ๔ ปาเทสุ โลกาทุติปฏิคฺคหิ

ปสนฺนจิตฺตํ มํ ฌตฺวา พุทฺโธ อนฺตรชายถ ๑

กานนา อภินิภฺขมฺม พุทฺธเสฏฺฐิ อฺนุสฺสริ

ตฺนุเทสิ กิตฺตยิตฺวาน กปฺปิ สคฺคมฺหิ โมทหิ ๑

เทฺวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยิ เทสมภิกิตฺตยิ

ทฺคฺคตี นาภิชานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลิ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา เทสกิตฺติโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

เทสกิตฺติกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺติ ๑

อภฺภูจิมํ สรณฺคมนิยตฺเถราปทานัม (๒๕๘)

[๓๐๐] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ อโหสิ ลฺลทฺทโก ตทา

วิปฺสฺสิ อทฺทลํ พุทฺธิ โลกเชฏฺฐิ นราสภิ ๑

#๑ ม. ย. อุปสาธุกนาโมหํ ๑ ๒ ม. ย. วนโมคยหํ ๑ ๓ ม. ย. โลกเชฏฐิ ๑

#๔ โป. ม. ย. วนทึ ๑

อุปาสิตวาน สมพุทธี เวยยาวจวมกาสห
สรณญจ อุปาคณธี ทิปทินุทสุต ตาทิโน ฯ
เอกนวุเต อีโต กปุเป ยัม สรณัม อคณญหัม
ทुकคตี นาภิขานามิ สรณาย ๑ อิทัม ผลัม ฯ
ปฐิสุมภिता จตสุโส วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตัม พุทฺธสุตฺต สาสนฺนติ ฯ
อิตถึ สุกฺกั อายสฺมา สรณคฺคณินฺโอย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

สรณคฺคณินฺยตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ฯ
นวมัม อมฺพปิณฺฑทฺธิยตฺเตรอปทานํ (๒๕๕)
[๓๐๑] โรมโส นาม นามน ทานโว อิติ วิสฺสุโต
อมฺพปิณฺฑโท ๒ มยา ทินฺโน วิปฺสฺสิสฺส มหฺสิโน ฯ
เอกนวุเต อีโต กปุเป ยัม อมฺพมทฺที ตทา
ทुकคตี นาภิขานามิ อมฺพทานสุสิทฺถัม ผลัม ฯ
ปฐิสุมภिता จตสุโส วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตัม พุทฺธสุตฺต สาสนฺนติ ฯ
อิตถึ สุกฺกั อายสฺมา อมฺพปิณฺฑทฺธิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตถาติ ฯ

อมฺพปิณฺฑทฺธิยตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ฯ
#๑ ม. ย. สรณคฺคณนฺปุผลัม ฯ ๒ ม. ย. อมฺพปิณฺฑทฺธิ มยา ทินฺนา ฯ

ทสม อนุสสาวกตฺเถราปทาน (๓๐๐)

[๓๐๒] ปิณฺฑาย จรฺมานาหิ วิปฺสฺสี อทุทฺถิ ชินฺ

อุลฺลงฺกภิกฺขุ อทาสี ๑ ทิปฺทินุทฺตฺส ตาทิโน ๑

ปฺสนฺนจิตฺโต สุมนฺโน อภิวาเทสฺหิ ตทา

อนุสฺสาวายี พุทฺธิ อุตฺตมตฺตฺสฺส ปตฺติยา ๑

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป อนุสฺสาวายี อหิ

ทฺฤคฺคิ นาทิขานามิ อนุสฺสาวนาผลิ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธฺสฺส ตาสนนฺติ ๑

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา อนุสฺสาวโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อนุสฺสาวกตฺเถรฺสฺส อปทานํ สมตฺติ ๑

อุทฺทานํ

จิตฺกํ ปาริฉตฺตญฺจ สทฺทํ โคสิสฺสนฺธริ

ปทํ ปเทสฺ สรณฺ อมฺโพ สฺสาวโกปิจ

สตฺตฺตาทิสฺสคาทาโย ๒ คณฺนิตาโย วิภาวิหิ ๑

จิตฺกปฺุชกฺวคฺโค ตีโส ๑

#๑ ม. ย. ปาทาสี ๑ ๒ ม. อฏฺฐตาทิสฺสคาทาโย ๑

อถ วคฺคทฺทานัน

กณิกาโร หตฺถิทโท   อาลมฺพนุทกาสนํ
ตุวโร โถมโก เจว   อุกฺเขปํ สีสุปฺธานํ ฯ
ปณฺณโท จิตฺปุชฺชํ   กถาโย เจว สพฺพโส
จตุตฺตาริ จ สตานีห   เอกปณฺณาสเมว จ ฯ
ปญฺจวิส สตา สพฺพา   ทฺวาสตุตฺติ ตฺตฺตฺตริ
ทีส ๑ สตานํ ปทานํ   คณิตา อตฺถทสฺสึสิ ฯ
ตฺตियํ สตกํ สมตฺตํ ฯ

เอกตฺตีสฺติโม ปทุมเกสรियวคฺโค

ปจฺมํ ปทุมเกสรियตฺถเระปทานํ (๓๐๑)

[๓๐๓] อิติสงฺฆเม อหํ ปุพฺเพ   อาสี มาตงฺควารโณ
มเหสีนํ ปสาเทน   ปทุมเกสรโมกิริ ๒ ฯ
ปจฺเจกชินเสฏฺเฐสุ   ชฺชุตฺราเสสุ ตาทิสฺสุ
เตสุ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา   กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทหํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป   เกสรํ โอกิริ ตทา
ทฺกคฺคตี นาทิฆานามิ   พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺจนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ม. ติสตํ อปทานานํ ฯ ๒ ม. ปทุมเกสร โมกิริ ฯ

อิตุถิ สุกฺโข อายสฺมา ปทุมเกสรโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปทุมเกสรียตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุตฺติยํ สพุพคณฺธิยตุเถราปทานํ (๓๐๒)

[๓๐๔] คณฺฐมาถํ มยา ทินฺนํ วิปฺสฺสฺสฺส มहेสิโน

อทาสี อุกฺกุตฺตสฺส โทเสยฺยวตฺตมฺตฺตมํ ฯ

เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ คณฺฐมทํ ๑ ตทา

ทुकฺคฺติ นาทิกขานามิ คณฺฐทานสฺสฺสฺสํ ผลํ ฯ

อีโต ปณฺณเรเส กปฺเป สุเวโล ๒ นาม ขตฺติโย

สตฺตฺตฺตฺนสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโล ฯ

ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺโข อายสฺมา สพุพคณฺธิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สพุพคณฺธิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตฺติยํ ปรมนฺนทายกตุเถราปทานํ (๓๐๓)

[๓๐๕] กณฺธิการิว โชตฺนตฺติ อุกฺกฺกนฺตว ภาณฺมํ

วิปฺสฺสฺสฺส อทฺทสฺส พุทฺธํ โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ ฯ

๑. ม.ย. ___ วัตถมทํ ปุเร ฯ ๒. ย. สุเจโล... ฯ

อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน อภินะสี ๑ สกั ฆริ
อภินะตฺวาน ๒ สมฺพุทฺธิ ปรมนฺนมหาสํ ๑
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ปรมนฺนมหิ ตทา
ทฺคคฺตี นาภิขานามิ ปรมนฺนสฺสํ ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปรมนฺนทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปรมนฺนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตฺตถฺถิ ฆมฺมสณฺณกตฺเถราปทานํ (๓๐๔)

[๓๐๖] วิปสฺสิโน ภควโต มหาโพธิมโห อหุ

รฺกขณฺนสฺเสว สมฺพุทฺโธ โลกเชฏฺโง นราสโก ๑

ภควา ตมฺหิ สมเย ภิกฺขุสงฺฆปรกฺขโต

จตฺสจฺจํ ปกาเสติ วาจาสมฺภิมฺหิ ๑

สงฺฆิตฺเตน จ เทเสนฺโต วิตฺถาเรน จ เทสยิ ๓

วิภูจฺจโท สมฺพุทฺโธ นิพฺพาเปสิ มหาชนํ ๑

ตสฺสาหิ ฆมฺมํ สุตฺวาน โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาทะ ปกฺกามิ ๔ อุตฺตรามุโข ๑

#๑ โป. ย. อติเนสี ๑ ๒ โป. ย. อติเนตฺวา ๑ ๓ ม. ย. เทสยิ ๑

#๔ ม. ย. ปกฺกามิ ๑

เอคนวุเต อิตโต กปฺเป ยัม ชมฺมมสุตฺถิ ตทา
ทูกคฺติ นาทิขานามิ ชมฺมสุตฺตวนสุตฺติํ ๑ ผลํ ฯ
เตตฺตีสฺมฺหิ อิตโต กปฺเป เอโก อาสี ๒ มหิปฺติ
สุตฺวา นาม นามเนน จกฺกวัตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ชมฺมสฺสณฺณโก เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺตภาติ ฯ

ชมฺมสฺสณฺณกตฺเตรสฺส อปทานํ สมฺมุตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ ผลทายกตฺเตรอปทานํ (๓๐๕)

[๓๐๗] ภาคิรสีนทีตีเร อโหสิ อสฺสโม ตทา

ตมํ อสฺสมาคณฺณี ๓ ผลหตฺโต อเสกฺขวา ๔ ฯ

วิปฺสฺสี ตตฺถ อทฺทกฺขี ปิตฺรํสีว ภาณฺมํ

ยัม เม อตฺถิ ผลํ สพฺพํ อทาสี สตฺถุโน อหํ ฯ

เอคนวุเต อิตโต กปฺเป ยัม ผลํ อทที ตทา

ทูกคฺติ นาทิขานามิ ผลทานสุตฺติํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ โป. ย. ชมฺมทานสุตฺติํ ___ ฯ ๒ ม. อาสี ฯ ๓ ม. ย. ___ อสฺสมํ คจฺฉี ฯ

#๔ ม. ย. อเปกฺขวา ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ผลททยโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ผลททยกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ณฺฐิ สมนฺปสาทิกตฺเถรอปทานิ (๓๐๖)

[๓๐๘] นโม เต พุทฺธวिरตฺถ วิปฺปมุตฺโตติ สพฺพธิ

พฺยสนมฺหิ อนฺุปฺตฺโต ตสฺส เม สรณิ ภว ฯ

สิทฺธตฺโต ตสฺส พฺยาภาสิ โลกเ อปฺปฏิปฺคฺคโล

มโหทฺธิสโม สงฺโฆ อปฺเมยฺโย อนฺุตฺโตโร ฯ

ตตฺถ ตฺวํ วิรเช เขตฺเต อนนฺตผลททยเก

สงฺฆเ จิตฺตํ ปสาทฺหิ ๑ สุวิชฺชํ วาปี โรปฺย ฯ

อิทํ วตฺวาน สพฺพญฺญํ โลกเชฏฺโง นราสโก

มเมว ๒ อนฺุสาสิตฺวา เวหาสตลมฺภคฺคมิ ๓ ฯ

อจิรํ กตมคฺคตฺมฺหิ ๔ สพฺพญฺญมฺหิ นราสเก

มรณิ สมนฺุปฺตฺโต ตฺสฺสิตฺตํ อฺุปฺปชฺชหิ ฯ

ตทาทิ วิรเช เขตฺเต อนนฺตผลททยเก

สงฺฆเ จิตฺตํ ปสาทฺเตว กปฺเป สคฺคตฺมฺหิ โมทฺหิ ฯ

จตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ปสาทมลฺลํ ตทา

ทฺคฺคตฺติ นาทฺชานามิ ปสาทสฺส อิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ___ ปสาทเตว สุวิชฺชํ วาปี โรปฺย ฯ

ย. ___ ปสาทเตว สุสิ พิชณฺจ ___ ฯ

#๒ ม. มเมว ฯ ๓ ม. ย. เวหาสิ นภมฺภคฺคมิ ฯ ๔ ย. กตมคฺคตฺมฺหิ ฯ

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา สมฺปสาทิกโก ๑ เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สมฺปสาทิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺมํ อารามทายกตฺเถราปทานํ (๓๐๗)

[๓๐๘] สิทฺถตฺถสฺส ภควโต อาราโม โรปิโต มม ๒

สีตจฺญาเยสุ ๓ รุกฺเขสุ อุปาสนฺเตสุ ๔ ปกฺขิสฺสุ ฯ

อหฺมทํ วิรัชํ พุทฺธํ อหฺมตีเน ปฏฺิกคฺคํ

อารามํ อตีนาเมสี โลกเชฏฺฐํ นราสภํ ฯ

หฺมฺโจ หฺมฺเจเน จิตฺเตเน ผลํ ปุํปฺมทาสหํ ๕

ตโต ชาตปฺปสาโท จ ๖ ตํ ทานํ ๗ ปริณามยํ ฯ

พุทฺธสฺส ยมิทํ ทาสี วิปฺปสนฺเนเน เจตสา

ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ นิพฺพตฺตติ ผลํ มม ฯ

จตฺตุนวฺเต อิตโต กปฺเป ยํ อารามมทํ ๘ ตทา

ทูกคฺคิ นากิขานามิ อารามสฺส อิทํ ผลํ ฯ

สตุตฺตีสเ อิตโต กปฺเป สตุตฺตาสฺมํ มุทฺฐีสิตลา

สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวคฺคิ มหฺพฺพลา ฯ

#๑ ม. สมฺปสาทิกโก ฯ ๒ ม. มยา ฯ ๓ ม. สนฺทจฺญาเยสุ ___ ฯ

#๔ ย. อุปวตฺเตสุ ฯ ๕ ม. ปุํปฺมทาสหํ ฯ ๖ ม. ว ฯ ๗ ม. ___ วนํ ฯ

#๘ ย. ___ ทานมททํ ___ ฯ

ปฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
ฉฬภิตฺตวา สจฺฉิกิตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อารามทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

อารามทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑
อภฺจิมํ อนุเลปทายกตฺเถราปทานํ (๓๐๘)
[๓๑๐] อตฺถทสฺสิสฺส มฺนิโน อทฺทสฺสํ สวากํ อหํ
นวกมฺมํ กโรนฺตสฺส สีมาย อฺปกณฺณหํ ๑
นิภฺจิตฺเต นวกมฺเม จ อนุเลปํ อทาสหํ
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร ๑
อภฺจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺทคฺคิ นาทิขานามิ อนุเลปสฺสิทํ ผลํ ๑
ปฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
ฉฬภิตฺตวา สจฺฉิกิตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อนุเลปทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อนุเลปทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นมัม พุทธสยณิกตเถราปทาน (๓๐๕)

[๓๑๑] อุเทนตัม สตรีสิว ปิตริสิว ภาณุมัม
วณนุตรคตัม สนตัม โลกเชฏฺฐิํ นราสภิํ ฯ
อทุทสํ สุปีนนุเตน สิทฺฐตฺถํ โลกนายกัม
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สุกฺคิํ อุปฺปชฺชหิํ ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยิํ สยณมลลํ ททา
ทุกฺคิํ นาภิขานามิ พุทธสยณายิํ ฬลํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภินฺญา สจฺฉนิกตา กตัม พุทธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา พุทธสยณิกโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

พุทฺธสยณิกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมัม ปพฺพการทายกตเถราปทาน (๓๑๐)

[๓๑๒] ปิยทสฺสิโน ภควโต ปพฺพกาโร โสธิโต มยา
ฆฏฺฐกญฺจ อุปฺภูจาสีํ ปริโภกาย ตาทีโน ฯ
ตัม เม พุทฺโธ วียากาสิํ ปิยทสฺสิ มหามุณี
สทสฺสทณฺโฑ สตเคณฺฑุ ๑ ธฺชาลุ หริตามโย ฯ

#๑ ม. สตภณฺฑุ ฯ

นิพฺพตฺตีสฺสตี โส ยูโป รตนนฺจ อนฺปปํ
ปพฺพการทานํ ทตฺวาน กปฺปี สกฺคมฺหิ โมทหํ ฯ
อิโต พตฺตีสกปฺมฺหิ สฺพทฺุโ ๑ นาม ขตฺติโย
สฺตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉินฺกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปพฺพการทายโก เตโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาตี ฯ

ปพฺพการทายกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

เกสรํ คณฺฐมนฺนฺจ ฐมฺมสฺสณฺวาฬเลน จ
ปสาทารามทายี จ เลปโก พุทฺธสฺสณฺนิโก
ปพฺพการโท จ คาคาโย เอกปฺลณฺวาส กิตฺติตา ฯ
ปทุมเกสรียวคฺโค เอกตฺตีสฺตีโม ฯ

#๑ โป. ม. ย. สฺสทฺุโ ฯ

พตฺตีโส อารกฺขทายกวกฺโค

ปรจฺม อารกฺขทายกตฺเถรอปทาน (๓๑๑)

[๓๑๓] ฐมฺมทสฺสิสฺส มฺนิโน วติ การาปีตา มยา

อารกฺโข จ มยา ทินฺโน ทิปฺทินฺทสฺส ตาทิโน ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกริ ตทา

เตน กมฺมาวเสเสน ๑ ปตฺโต เม อาสวกฺโข ฯ

ปฏฺฐิมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อารกฺขทายโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อารกฺขทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยํ โภชนทายกตฺเถรอปทาน (๓๑๒)

[๓๑๔] สุขาโต สาลถฺฏฺฐิว โสภณฺชนํ อิวฺกุกฺโคโต

อินฺทถฺฏฺฐิริวากาเส วิโรจติ สทา ชิโน ฯ

ตสฺส เทวาทิเทวสฺส เวสฺสภฺสฺส มहेสิโน

อทาสี โภชนมฺหํ วิปฺปสฺนฺเนน เจตฺสา ฯ

ตํ เม พุทฺธโร อนุโมทิตํ สยฺมญฺญ อปฺราชิโต

ภเว นิพฺพุตฺตมานมฺหิ ผลํ นิพฺพุตฺตตฺตฺว ฯ

#๑ ม ... กมฺมวิเสเสน ฯ

เอกคฺคิเส อิตฺ กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
 ทุคฺคิ นาทิขานามิ โภชนสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 ปญจวิเส อิตฺ กปฺเป เอโก อาสี อมิตฺตโก
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถิํ สฺกํ อายสฺมา โภชนทายโก เตโร อีมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

โภชนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

ตติยํ กตฺสญฺญกตฺเถราปทานํ (๓๑๓)

[๓๑๕] อากาเสว ปทํ นตฺถิ อมฺพเร อนิลนฺชเส
 สิทฺฐตฺถิํ ชินมทฺทกฺขี กจฺจนตํ ติทิวฺงคณฺ ๑ ฯ
 อนิเลเนริตํ ทิสฺวา สมฺมาสมฺพุทฺธจิวริ
 วิตฺติ เม ๒ ปาหุนา ตาว ทิสฺวาน คมนํ มฺเเน ๓ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ สญฺญมลภี ตทา
 ทุคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธสญฺญาเยิทํ ผลํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ติทิวฺงคณ ๑ ๒ ม. วิตฺติ มมาหุ ตาวเท ฯ ย. วิตฺติ เม ตาวเท ชาตา ฯ

#๓ ม. มฺนี ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา คตสณฺณโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

คตสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ สตฺตปทุมฺมียตฺเถรอปทานิ (๓๑๔)

[๓๑๖] นทีฏฺเฐ วสามหิ เนสาโท นาม พฺราหฺมโณ

สตฺตปตฺเตหิ ปุပ္เพหิ สมมชฺชิตฺวาน อสฺสมํ ฯ

สฺวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ สิทฺธตฺถิ โลกนายกํ

ทิสฺวา วเนน ๑ คจฺจนตฺติ หาสฺโส เม อุปฺปชฺชต ฯ

ปจฺจุกฺคนตฺวาน สมพฺพุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสกํ

อสฺสมํ อตีนาเมตฺวา ชลชฺคฺเคหิ โอกีรี ฯ

จตฺตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผมฺภิปุชฺชียํ

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ ฯ

อีโต เต สตฺตเม กปฺเป จตฺโร ปาทปาवรา

สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สตฺตปทุมฺมียเ เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

สตฺตปทุมฺมียตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. นเถน ฯ

ปณฺจมี ปุ่ปฺพสาสนทายกตฺเถราปทานิ (๓๑๕)

[๓๑๗] สุวณฺณวณฺณิ สมฺพุทฺธิ สตรึสีว ๑ ภาณฺมึ

อวิทูเรณ กจฺจนฺตึ สิทฺทศฺตึ อปฺราชิติ ๑

ตสฺส ปจฺจุคฺคมิตฺวาน ปเวเสตฺวาน อสฺสมี

ปุ่ปฺพสาสนึ มยา ทินฺนึ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ๑

อณฺชลี ปคฺคเหตฺวาน เวทชาโต ตทา อหึ

พุทฺธเช จิตฺตึ ปสาเทตฺวา กมฺมณฺตึ ปริณามยึ ๑

ยึ เม อตฺถิ กตฺ ปุ่ณฺณึ สยมฺภุ ๒ อปฺราชิติ

สพฺเพน เตน กุสฺเลน วิมฺโล โหมิ สาสเน ๑

จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ปุ่ปฺพสาสนมทึ ตทา

ทูกคฺตี นาภิขานามิ ปุ่ปฺพสาสนสฺสึทึ ผลึ ๑

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตุถึ สุทึ อายสฺมา ปุ่ปฺพสาสนทายโก เถโร อึมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปุ่ปฺพสาสนทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตึ ๑

นฏฺฐึ อาสนตฺถวิกตฺเถราปทานิ (๓๑๖)

[๓๑๘] เจตฺยึ อุตฺตมึ นาม สิชฺชิน โลกพฺนฺธุโน

อรณฺเณ อิริเณ วิวเน ๓ อนฺวาทิณฺฑามหึ ๔ ตทา ๑

#๑ ม. ปีตรึสีว ๑ ๒ ม. ย. สยมฺภุหปฺราชิเต ๑ ๓ ม. วเน ๑

#๔ ม. ย. อนฺวาทิณฺฑามหึ ๑

ปวนา นิกุขมนุเตน ทิฏฐัง สีหาสนัน มยา
เอกัถ์ อญชลี กตุวา สนุถวี ๑ โลกนายัก ๑
ทิวสภากั ถวิตวาน พุทฺธั โลกคคณายัก
หฏฺฐโจ หฏฺฐเณ จิตฺเตน อิมั วาจมูทึรยี่ ๑
นโม เต ปุริสาชณฺณ นโม เต ปุริสุตฺตม
สพฺพณฺณสิ มหาวีร โลกเชฏฺฐ นราสภ ๑
อภิตฺถวิตฺวา สีขินัน นิมิตฺตกรณฺณหิ
อาสนัน อภิวาเทตฺวา ปกุกามิ อุตฺตรามูโข ๑
เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยั ถวี วัตถั วริ
ทุกคฺตี นาภิขานามิ โถมนาย อิทั ผลั ๑
สตุตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป อตุลฺยา ๒ สตุตฺ อาสุ ๓ เต
สตุตฺตรตนสมปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตฺถุ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา อาสนตฺถวิโก ๔ เถโร อิมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อาสนตฺถวิกฺฤตฺเถรสฺส อปทานัน สมตฺถั ๑

สตุตฺตมึ สทฺทสณฺณกตฺเถราปทานัน (๓๑๓)

[๓๑๕] สฺทสฺสโน มหาวีโร เทเสติ อมตฺ ปทั

ปริวูโต สาวเกหิ วสตี ฆรมุตฺตเม ๑

#๑ โป. ย. ถวิสฺสั ๑ ๒ ม. อตุลา ๑ ๓ โป. ย. อสฺสุ ๑ ๔ ม. อาสนสนฺถวิโก ๑

ตาย วาจา ย มธูราย สงฺคณฺหาติ มหาชนํ
โฆโส จ วิปฺโล อาสิ อาสิ ๑ โส เทวมานุเส ๑
นิกฺโขสสทฺทํ สุตฺวาน สิทฺธตฺถสฺส มเหสิโน
สทฺเท จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อวณฺที โลกนายนํ ๑
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สลฺยณมลฺลํ ตทา
ทฺถุคฺคํ นาริกฺขานามิ พุทฺธสลฺยณายิํ ฝลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมรฺกิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สทฺทสลฺยณโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สทฺทสลฺยณกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ ติริสฺยตฺถเรปทานํ (๓๑๘)

[๓๒๐] เกสรี อภิชาตํ อคฺคิกฺขนฺธํ ปพฺพเต
โองาเสนฺตํ ทิสาสินฺนํ ๒ สิทฺธตฺถํ ปพฺพตฺถนฺตเร ๑
สุริยสฺส จ อาโลกํ จนฺทาโลกํ ตเถว จ
พุทฺธาโลกญฺจ ทิสฺวาน ปีติ ๓ เม อฺปปชฺชต ๑
ตโย อาโลเก ทิสฺวาน ทิสฺวาน ๔ สวากฺขตฺตมํ
เอกํสํ อชินฺนํ กตฺวา สนฺถวี โลกนายนํ ๑

#๑ ยู. สเทวมานุเสโน โส ๑ ๒ ม. ยู. ทิสาสี สพฺพา ๑ ๓ ม. ยู. วิตฺติ ๑

#๔ ม. สมพุทฺธํ สวากฺขตฺตมํ ๑

ตโย หิ อาโลกกรา โลเก โลกตโมนุทา
จนุโท จ สุริโย จาปี พุทุโธ จ โลกนายโก ฯ(
อุปมํ อุปทสเสตฺวา กิตฺติโต เม มหามุณี
พุทฺธสฺส วนฺณํ กิตฺเตตฺวา กปฺเป สคฺคมุหิ โมทหิ ฯ
จตุทฺตเว อิตฺโต กปฺเป ยํ พุทฺธมภิกิตฺตยํ
ทฺคฺคตํ นาทิขานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ฯ
เอกสฺสภูจิมฺหิตฺโต กปฺเป เอโก ฅาณวโร ๑ อหุ
สตุตฺตตฺนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ติริสฺสโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ติริสฺสยตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ นาลิปฺปุตฺตยตฺเตรอปทานํ (๓๑๕)

[๓๒๑] สินฺธุยา นทียา ตีเร อโหสี กสฺสโก ตทา
ปรกมฺมายเน ยฺยฺยโต ปรกตฺตํ อปสฺสฺสิตฺโต ฯ
สินฺธุธ อนุจฺรณฺโตหํ สิทฺธุตฺถํ ชินมทฺทลํ
สมารินา นิสินฺนํ จ ๒ สตุตฺตปตฺตํว ปุปฺพิตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. ฅาณวโร ฯ ๒ ม. ย. ๖ ฯ

สตุตถัง นาลิปุสพานิ   วรรณฺเณ เจตฺวานหนุตทา
มตุตเถ อภิโรเปสี   พุทฺธสฺสชาติจฺจนฺธโน ๑
สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธิ   อนุญฺเจ สฺมาหิตํ
ติธาปฺปภินฺนํ มาตงฺกํ   กุญฺชรวิ ทฺราสทํ ๑
ตมฺหํ อูปคฺนตฺวาน   นิปกํ ภาวิตฺนฺทฺริยํ
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน   อวณฺที สตุตฺถโน อหํ ๑
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปุสฺสพฺมภิปุชฺชียํ
ทฺถกฺคตี นาทิขานามิ   พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิตฺถวา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา นาลิปุสฺสโย เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

นาลิปุสฺสโยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ กุมฺพทมาลิตฺถเรปทานํ (๓๒๐)

[๓๒๒] อุตฺถํ ปวริ วิริ   มเหสี วิชิตาวิณํ
วิปฺสฺสินํ มหาวิริ   อภิชาคฺว เกสรี ๑
รติยํ ปฏฺฐิปชฺชนุตํ   อาหุตีณํ ปฏฺฐิกุคฺคํ
คเหตุวา กุมฺพทํ มาถํ   พุทฺธเสฏฺฐจํ สโมกิริ ๑

เอกนวุเต อีโต กปเป ยัม ปุปุम्मภิปุชยึ
ทุกคตึ นากิขานามิ พุทฺฐปุชายิทํ ผลํ ฯ
ปฏีสम्मภิตา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺฐสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา กุมฺพมฺมาลียอ เตโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กุมฺพมฺมาลียตฺถเรตฺตสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

อารกฺขโท โภชนโท คตฺตสฺสณิ ปทุมิโก
ปุปุผาสนิ สนฺถวิโก สทฺทสฺสณิ ติริสฺสโย
นาลิโก กุมฺพที เจว สตฺตปฺปญฺญาส คาทกา ฯ
อารกฺขทายกฺวกฺโข พตฺตีสฺโส ฯ

เตตตีโส อุมมาปุเปยวโก

ปรจมี อุมมาปุเปยตุเถราปทาน (๓๒๑)

[๓๒๑] สมหิติ สมาเป็นัน สิทธุตถมปราชิต

สมาธินา อูปวิญจ อททสาสี่ ๑ นรุตถม ๑

อุมมาปุเป คเหตุวาน พุทธสส อภิปุชยี่ ๒

สพเพ ปุเปผา เอกสีสา อุทฐวณฺญา อโธมุขา ๑

สุจิตตา วิย ตัญจนฺเต อากาเส ปุเปผสนฺธรา

เดเน จิตฺตปฺปสาเทน ตฺลิตฺต อูปปชฺชหิ ๑

จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุเปผมภิปุชยี่

ทฺถกคฺคิ นาทิขานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ๑

ปณฺจปณฺณาสิตฺโต กปฺเป เอโก อาสิ มหิปฺติ

สมนฺตลทโน นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุมมาปุเปยโ เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

อุมมาปุเปยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. อททสาหิ ๑ ๒ ม. ย. อภิโรปยี่ ๑

หุติย ปุฬินปุชกตเถราปทานิ (๓๒๒)

[๓๒๔] กุรุช วิสสนุตฺว นิสภาชานิยฺ ยถา
โอสธีว วิโรจนุตฺ โอภาสนุตฺ นราสภิ ๑
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน อวณฺที สตฺถุโน อหิ
สตุถาริ ปรีวณฺณเสี สกกมฺเมน โตสยิ ๑ ๑
สุสุทฺธิ ปุฬินิ คยฺหิ ๒ คตมคฺเค สโมกิริ
อุจฺจนฺเคน คเหตุวาน วิปฺสฺสิสฺส มहेสิโน ๑
ตโต อุปฺพตฺตปุฬินิ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
ทิวาวิหारे โอสฺถิจิ ทิปฺทินุทฺสฺส ตาทิโน ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ปุฬินิ ยํ อสฺถิจิหิ
ทุคฺคตี นาทิขานามิ ปุฬินิสฺส อิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพฺภิกฺขวา สจฺฉิกตฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ปุฬินปุชโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปุฬินปุชกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

ตติย หาสชนกตเถราปทานิ (๓๒๓)

[๓๒๕] ทุมคฺเค ปัสฺสูลิกิ ๓ ลคฺคํ ทิสฺวาน สตฺถุโน
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน ภิกฺขุโย อุจฺจาริตฺ มยา ๑

#๑ ย. โตสิโต ๑ ๒ ม. ย. คยฺห ๑ ๓ ม. ปัสฺสูลิกิ ๑

ทฺรโต ปฏฺทิสฺวาน ๑ หาโส เม อุปฺปชฺชถ
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน ภิโย จิตฺตํ ปสาทียี ๑
เอกนฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ สณฺณมลลํ ททา
ทฺคคฺคํ นาทฺชานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ ๑
ปฏฺทิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑||
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา หาสชนโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

หาสชนกตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคตํ ๑

จตฺตถฺถํ ยณฺณสามิกตฺเถรอปทานํ (๑๒๔)

[๑๒๖] ชาตฺติยา สจฺฉตฺวสฺโสหํ อโหสิ มนฺตปารคฺค
กฺลวสิ ๒ อธาเรสิ ยณฺโณ อสฺสาปิโต ๓ มยา ๑
จฺลลาสิตฺตสฺสทฺธานิ ปสฺสุ หณฺณนฺติ เม ททา
สารสฺมี ๔ หิ อฺปนฺนิตานิ ยณฺณตฺถาย อฺปฏฺฐิตา ๑
อฺกุกามฺโข ปหฺนฺนุจฺจ ๕ ขทฺิรจฺการสนฺนินฺโก
อฺทยนฺโตว สฺริโย ปุณฺณมาเยว จนฺทิมมา ๑
สิทฺธตฺถโธ สพฺพสิทฺธตฺถโธ ตฺติโลกมฺหิตฺถิตฺถ
อฺปคณฺตฺวาน สมฺพุทฺโธ อิทํ วจนฺมพฺุริ ๑

#๑ ม. ทฺรโต ปน ทิสฺวาน ๑ ๒ ม. กฺลวคฺคตํ ๑ ๓ ม. ย. อฺสฺสาหิตฺถ ๑

#๔ ม. ย. สารณฺมกฺกฺปนฺนิตานิ ๑ ๕ ย. ปหฺโต ว ๑

อหีสา สพฺพปาณานํ ๑ กุมาร มม รุจฺจติ
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปาณา จ อารตี ฯ
รติ จ สมจฺริยา ย พาทุสจฺจํ กตฺถณฺตุตา
ทิกฺกุเช ฐมฺเม ปฺรตฺถ จ ฐมฺมา เอเต ปัสฺสียา ฯ
เอเต ฐมฺเม ภาวียิตฺวา สพฺพสฺตฺตฺหิตฺเต รโต
พฺพุเช จิตฺตํ ปฺสาเทตฺวา ภาเวหิ มคฺคฺมตฺตมํ ฯ
อิทํ วตฺวาน สพฺพณฺฺญ โลกเชฏฺโง นฺราสโก
มเมวํ อนุสาสิตฺวา เวหาถิ อุกฺคโต คโต ฯ
ปฺพเพ จิตฺตํ วิโสเชตฺวา ปจฺฉา จิตฺตํ ปฺสาทฺยิ
เตน จิตฺตปฺปฺสาทนํ ตฺถิตฺตํ อฺอุปฺชฺชหิ ฯ
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยทา จิตฺตํ ปฺสาทฺยิ
ทฺถกฺคฺตี นาทิขานามิ พฺพุทฺธสฺสณฺณายิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสฺนฺนฺติ ฯ
อิตุถิ สฺสุทํ อายสฺมา ยณฺณสฺสามิโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ยณฺณสฺสามิกตฺถเรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

ปฺลยจฺมํ นิมิตฺตสฺสณฺณกตฺถเรปทาน์ (๑๒๕)

[๑๒๖] จนฺทภาคานทีตีเร วสฺสามิ อสฺสเม อหิ

สฺวณฺณมิกมทฺทกฺขิ จรฺนตฺตํ วิวเน ๒ อหิ ฯ

#๑ ม. สพฺพปาณินํ ฯ ๒ ม. ย. วิปีเน ฯ

มิกะ จิตต์ ปสาเทตฺวา โลกเชฏฺฐิ อณุสฺสริ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน อณฺเณ พุทฺเธ อณุสฺสริ ฯ
อพฺภทฺตีตา จ เย พุทฺธา วตฺตมาณา อนาคตา ๑
เอวเมว วิโรจฺนติ มิคฺรราชาว เต ๒ ตโย ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สลฺยณมลภี ตทา
ทฺถุคฺคิ นาริขานามิ พุทฺธสลฺยณายิหิ ผลํ ฯ
สตฺตวิเส อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสิ มหิปปติ
อรณฺยสฺสโต นามน จกฺวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา นิมิตฺตสลฺยณโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

นิมิตฺตสลฺยณกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นฏฺฐิ อุนฺนสํสวากตฺเตรอปทานํ (๑๒๖)

[๑๒๘] สุวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธิ กจฺจนฺตํ อุนฺตรปณฺเณ

กณฺจนคฺุณฺนียสฺงกาสิ พตฺตีสวรสกฺุณฺนํ ฯ

สิทฺฐตฺถํ สพฺพลสิทฺฐตฺถํ อเนลฺลขํ อปฺราจิตฺตํ

สมพฺพุทฺธิ อติณามตฺวา โภชยิ ตํ มหามุณี ฯ

#๑ ย. ตถาคตา ฯ ๒ ย. เจตโส ฯ

มุนิ การุณิโก โลเก โอภาสยิ มมฺ ตทา
พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กปฺเป สกฺคมฺหิ โมทหิ ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺทํ ตทา
ทฺถคฺคํ นาทิขานามิ ภิกฺขุทานสฺสํ ฝลํ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อนฺนสํสาวโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อนฺนสํสาวกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
สตฺตมํ นิกฺคณฺฑํ ปุบฺบิยตฺถเรปทานํ (๑๒๗)
[๑๒๕] ยทา เทโว เทวกาเย จวติ อายุสฺสงฺขยา
ตโย สทฺธา นิจฺฉนฺนติ เทวานํ อนฺนโมทตํ ฯ
อิตฺโต โภ สฺกตฺถิ กจฺฉ มนฺุสฺसानํ สหพฺยตํ
มนฺุสฺสสฺสฺสโต สทฺธมฺเม ลภ สทฺธํ อนฺนตฺตรํ ฯ
สา เต สทฺธา นิจฺฉนฺนสฺส มฺลชาตา ปตฺติจฺฉิตา
ยาวชีวํ อสํหิรา สทฺธมฺเม สฺสปเวทิตฺเต ฯ
กาเยน กุสลํ กตฺวา วาจาเยน กุสลํ พหุํ
มนฺสา กุสลํ กตฺวา อพฺยาปชฺฉนํ นิจฺฉนฺตี ฯ

ตโต โอปธิกั ปุณณั กตฺวา ทาเนน ตั พหุ
อญฺเณ ๑ ปวเร สทฺธมฺเม พุรฺหมจฺริเย นิเวสย ๑
อิมาย อนุกมฺปาย เทวเทวึ ยถา วิหุ
จวนฺตํ อนฺุโมทฺนฺติ เอหิ เทว ปุณฺปุณฺนี ๑
สัวิโคโคหิ ๒ ตทา อาสี เทวสฺงฺฆे สมากเต
กัสมฺ นาม อหิ โยนี คมิสฺสามิ อิตฺ จูโต ๑
มม สัเวคมลฺญา ย สมนฺเณ ภาวิตินฺทุริโย
มมฺพุทฺธิริตฺถกาโม โส อากจฺฉิ มม สนฺตึกั ๑
สุมฺโน นาม นามเนน ปทุมุตฺตรสาวโก
อตุตฺถมฺมานุสาสิตฺวา สัเวเชตี มมนฺตทา ๑

ทฺวาทสมั ภาณวารี ๑

ตสฺสํ วจัน สุตฺวา พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาทยิ ๑
ตํ วีริ ๓ อภิวาทตฺวา ตตฺถ กาลิ กโต อหิ ๑
อุปฺปชฺชี ๔ ส ตตฺถเวว สุกฺกมฺเลน โจทิตฺ
วสนฺโต มาตฺถจฺฉิมฺหิ ปุณฺ ธารตฺถ มาคฺยา ๑
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน ติทเส อุปฺปชฺชหิ
เอตฺถนฺตเร น ปสฺสามิ โทมนฺสฺสั อหิ ตทา ๑
ตาวตีสํ จวิตฺวาน มาตฺถจฺฉิ สโมกฺกมึ
นิกฺขมิตฺวาน กิจฺฉิมฺหา กิณฺจ ๕ ทฺกฺขํ อชานหิ ๑

#๑ ม. อญฺเณปี มจฺเจ ... ๑ ย. อญฺเณ นิจฺเจว ... ๑ ๒ ม. สัเวโค เม ตทา อาสี ๑

#๓ ย. วีริ ๑ ๔ ย. อุปฺปชฺชีสฺสั ๑ ๕ ม. ย. กณฺหสฺสูกิ อชานหิ ๑

ชาติยา สตตวสุเสน ๑ อาราม ปาวีสี อหิ
โคตมสุต ภควโต สกยปุตตสุต ตาทิโน ๑
วิตุถาริเก ปาวจเน พาทุชฌณมฺหิ สาสเน
อทุทสํ สาสนํ การเ ภิกฺขโว ตตฺถ สตฺถุโน ๑
สาวตฺถิ นาม นครํ ราชา ตตฺถาสี โกสลโต
รเถน นาคยฺตุเตน อุเปตี โปธิมุตฺตมํ ๑
ตสฺสํหํ นาคํ ทิสฺวาน ปุพฺพกมฺมํ อนฺุสฺสรี
อณฺชตี ปคฺคเหตุวาน สมยํ อคฺมาสํหํ ๑
ชาติยา สตตวสุโสว ปพฺพชึ อนคาริยิ
โย โส พุทฺธํ อุปฺภูจาสี อานนฺุโท นาม สาวโก ๑
กตฺติมา ฐิตฺติมา เจว สติมา จ พหุสฺสุโต
รณฺุโลว จิตฺตํ ปสาเทนฺุโต นิยฺยาเทสิ มหาชฺฐิ ๑
ตสฺสํหํ ฐมฺมํ สุตฺวาน ปุพฺพกมฺมํ อนฺุสฺสรี
ตตฺถเว จิตฺโต สนฺุโต อรหตฺตํ อปาปฺณิ ๑
เอกํสํ จิวํ ฤคฺควา สิเร กตฺวาน อณฺชตี
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา อิมํ วาจํ อุทฺธิรียิ ๑
ปทุมฺมตฺตรพุทฺธสฺส ทิปฺทินฺุทสุต ตาทิโน ๒
นิคฺคณฺุทฺธิปฺปฬํ ปคฺคยฺห สึหาสเน จเปสํหํ ๑
เตน กมฺเมเน ทิปฺทินฺุท โลกเชฏฺฐ นราสภ
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑

#๑ ม. สตตวสุโสว ๑ ๒ ม. ย. สตฺถุโน ๑

ปณจวิสสหัสสมหิ	กปปาน มนุชาธิปา
อพพุทนิรพพุทานิ	อฏฐฎฐาสิสุ ขตติยา ฯ
ปฏิสมภิทา จตสุโส	วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
ฉพภิญญา สจจิกตา	กตัม พุทธสส สาสนนฺติ ฯ
อิตถัม สุกัม อายสฺมา	นิกฺคณฺฑิปปุเปโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ฯ

นิกฺคณฺฑิปปุเปยิตฺเตรสส อปทานํ สมตฺตัม ฯ

อฏฐมํ สุมนาเวพิยิตฺเตราปทานํ (๓๒๘)

[๓๓๐] เวสสฏฐสส ภควโต โลกเชฏฐสส ตาทีโน

สพเพ ชนา สมากมฺม มหาปุริชฺช กโรนฺติ เต ฯ

สุธาย ปิณฺฑํ กตฺวาน อาเวฬุ สุมนายหํ

สีหาสนสฺส ปุริโต อภิโรเปสฺหํ ตทา ฯ

สพเพ ชนา สมากมฺม เปกฺขนฺติ ปุเปมฺมตฺตมํ

เกนิตฺถํ ปุชิตํ ปุเปหํ พุทธเสฏฐสส ตาทีโน ฯ

เตน จิตฺตปฺปสาเทน นิมนฺนํ อุปปชฺชหํ

อนฺนุ โภมิ ๑ สกํ กมฺมํ ปุพฺเพ สุกตมตฺตโน ฯ

ยํ ยํ โยนฺนูปปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ

สพเพสานํ ปีโย โหมิ ปุเปปฺปชฺชายิตฺถํ ผลํ ฯ

#๑ ม. อนฺนุ โภสิ ฯ

นาภิขานามิ กาเยน วาจาเย อุต เจตสา
สัยตานิ ตปสสันิ กตึ อุปฺภูจาหิตึ มยา ฯ
เตน สุจฺริเตนาหิ จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ
สพฺเพสึ ปุชฺชิตฺ โหมิ อนกฺโกสสฺสึทึ ผลึ ฯ
เอกตฺตึเส อิตฺ กปฺเป ยิ ปุปฺผมฺมิปุชฺชียิ
ทฺทคฺคึ นาภิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิตึ ผลึ ฯ
อิตฺ เอกาทเส กปฺเป สหสฺสวาริสิ จตฺติโย
สत्ตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลึ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตึ พุทฺธสฺส สาสนฺนตึ ฯ
อิตฺถึ สฺทึ อายสฺมา สฺมมนาเวพิโย เตโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สฺมมนาเวพิยตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตึ ฯ

นวมํ ปุปฺผนตฺตียตฺเถราปทานิ (๑๒๕)

[๑๓๑] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน

สจฺจํ ปกาชยนตฺสฺส นิพฺพาเปนตฺสฺส ปาณินิ ฯ

ชลชฺชํ อahrtิวาน สत्ตฺตปตฺตํ มโนรมํ

ปุปฺผสฺส นตฺตํ กตฺวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ

สัททตฺโต จ โลกวิฑู อาหุติํ ปฏิกุคฺโห
ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺต สตุถา อิมํ ๑ คาถํ อภาสถ ๑
โย เม จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปุํผลตฺตํ อธารยิ ๒
เตน จิตฺตปฺปสาเทน ทุกคฺตี โส น กจฺจติ ๑
อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ สัททตฺโต โลกนายโก
อุยฺโยเชตฺวาน ปริสํ เวหาสํ นภมฺมุคฺมิ ๑
อุฏฺฐิตเ นรเทวมฺหิ เสตจฺจตฺตํปี วุฏฺฐหิ
ปฺรูโต พุทฺธเสฏฺฐสฺส กจฺจติ นตฺตมฺมุตฺตมํ ๑
จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ นตฺตํ อภิโรปยิ
ทุกคฺตี นาภิขานามิ ปุํผลตฺตสฺสทิทํ ผลํ ๑
จตฺสจฺจตฺตติกปฺปมฺหิ อฏฺฐ ชลสฺสขา อหุ
สจฺจตฺตนสมปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺจนิคฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถิํ สุทํ आयสฺมา ปุํผลตฺตติโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺตถาติ ๑

ปุํผลตฺตติยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ สปริวารจตฺตทายกตฺเถราปทานํ (๓๓๐)

[๓๓๒] ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุติํ ปฏิกุคฺโห

อากาเส ชลวฺภูจิว วสฺสเต ฐมฺมวฺภูจิสฺยา ๑

#๑ โป. ย. อีมา คาถา ๑ ๒ ม. อธารยิ ๑ ย. อการยิ ๑

ตมททสาสี่ สมพุทฐิ เทเสนตัม อมตัม ปทัง
สกัม จิตตัม ปสาเทตวา อคมาสี่ สกัม ฆริ ๑
ฉตตัม อลงกตัม คยห อูปคณนึ นรุตตมัม
หฏฐโ จ หฏฐเณน จิตเตน อากาเส อุกุขีปี อหัม ๑
สุสงกหิตยานันว ทนุโตว สาวกุตตโม
อูปคนุตวาน สมพุทฐิ มตถเก สมปติฏฐหิ ๑
อนุกมปโก การุณโก พุทฺโธ โลกคคณายโก
ภิกขุสงฆเม นีสีทิตฺวา อีมา คาถา อภาสถ ๑
เยน ฉตตมิต्तัม ทินัน อลงกตัม มโนรมัม
เตน จิตตปฺปสาเทน ทุกคตึ โส น คจฺฉติ ๑
สตุตถขตฺตัม จ เทเวสุ เทวราชัน กริสฺสตี
ทวคตึสภขตฺตัม ๑ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ๑
กปฺปสตุสทสสมฺหิ โอกกาถกฺกสสมภโว
โคตโม นาม นามเนน ๒ สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท ออรโธ ฐมมณิมมิโต
สพฺพาสเว ปริญญาย นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
พุทฺธสฺส คิริมญญาย วาจาสมฺมิมุทฺติ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน ภิกฺขุโย หาสัม ชเนสหัม ๑
ชหิตฺวา มานุสฺส โยนี ทิพฺพโยนี ๑ สมชฺฉคัม
วิมานมุตตมัม มยฺหิ อพฺภูกคตัม มโนรมัม ๑

#๑ ย. ฉตตัมสภขตฺตัม ๑ ๒ ม. โคตเตน ๑ ๓ ย. เทวโยนี ๑

วิมานา นิกุขมนุตสส เสตจจตุตฺ ฐริยติ
ตทา สญฺญํ ปฏิลภามิ ปุพฺพกมฺมสุตฺตีํ ผลิํ ฯ
เทวโลกา จิวฺตวาน มนุสฺสจตุตฺตญจ อากมฺมิ
ฉตฺตีสฺสขจตุตฺ จกฺกวตฺติ สจฺจกปฺปสฺตมฺหิโต ฯ
ตมฺหา กายา จิวฺตวาน อากจฺฉิ ติทสิํ ปุริ
สิสฺริตฺวานปุพฺเพน มานุสิํ ปุณฺราคมฺมิ ฯ
โอกกนฺตํ มาตฺตจฺฉิ มํ เสตจจตุตฺ อธารยฺม
ชาติยา สจฺจตฺวสฺโสหิ ปพฺพชฺชี อนุคาริยฺม ฯ
สุนนฺโท นาม นามเนน พฺรหฺมโณ มนฺตปารกฺข
ผลิกิ ๑ ฉตฺตมาทาย สวากฺคฺคสฺส โส อทา ๒ ฯ
อนฺุโมทิมหาวิโร สาริปฺุตฺโต มหากฺติ
สจฺจวานฺุโมทนิํ ตสฺส ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสริ ฯ
อญฺชลิ ปกฺคเหตุวาน สกํ จิตฺตํ ปสาทยฺมิ
สฺริตฺวา ปุริมํ กมฺมํ อรหฺตฺตํ อปาปฺณิ ฯ
อฺภูจาย อาสนา ตมฺหา สิเร กตฺวาน อญฺชลิ
สฺมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา อิมํ วาจมฺุทฺริยฺมิ ฯ
สจฺจสฺสเส อิตฺโต กปฺเป พุทฺโธ โลเก อนุตฺตโร
ปทฺมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏิกฺคโห ฯ
ตสฺส ฉตฺตํ มยา ทินฺนํ วิจิตฺตํ สฺมลงฺกตํ
อุโปทฺตเถหิ ปกฺคณฺหิ สยฺมญฺ อคฺคปฺคฺคโล ฯ

#๑ ม. ภลิตฺติ ฯ ๒ ม. ตทา ฯ

อโห พุทฺโธ ๑ อโห ฌมโม ๒ อโห โน สตุถฺสมปทา

เอกตฺตสฺส ทาเนน ทุคฺคตี นฺนุปฺชฺชหิ ๑

กิลเสทา ฌาปีตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สมฺหตา

สพุพาสเว ปรีณฺณาย วิหฺรามิ อนาสโว ๑

ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺสุทฺมํ อายสฺมา สปริวารจตฺตทายโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สปริวารจตฺตทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทานํ

อุมฺมาปฺปผลฺลจ ปุพฺพินิ หาสโย ฌณฺโณ นิมิตฺตโก

ลํสวโก นิกฺคณฺหิ จ สฺมณา ปฺปผลฺลตฺตโก

สปริวารจตฺโต จ คาทา สตฺตสฺตฺตฺตรา ๑

อุมฺมาปฺปผลฺลวฺกโก เตตฺตีสฺโส ๑

#๑ ย. พุทฺธา ๑ ๒ ย. ฌมฺมา ๑

จตุตฺตีโส คนฺโฑทกฺวโก

ปรมฺ คณฺฐปฺยตุเถรอปทานํ (๓๓๑)

[๓๓๓] สิทฺตฺตฺตสฺส ภควโต คณฺฐปฺ อทาสหิ

สุมเนหิ ปฏฺิจฺจนฺนํ พุทฺธานุจฺฉวิภฺยจฺ ตํ ฯ

กณฺจนคฺขมฺยสงฺกาสึ พุทฺธึ โลกคฺคณายกั

อินฺทุทิวรว ชลิตํ อาทิตฺตํ หุตาสนํ ฯ

พฺยคฺขมฺสทํว ปรมฺ อภิชํตํว เกสรีพ

นินฺนํ สมณานคฺคิ ภิกฺขุสงฺฆปรกฺขตํ ฯ

ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปคฺคเหตุวาน อณฺชลิ

วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ฯ

จตุทฺตฺต อิตฺโต กปฺเป ยํ คณฺฐมทที ตทา

ทฺคคฺตี นาทฺชานามิ คณฺฐปฺชํชํยิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปฺจ อฏฺฺจิเม

นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา คณฺฐปฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

คณฺฐปฺยตุเถรสฺส อปทานํ สมคฺตํ ฯ

พุทฺธิ อุกกပ္พชกตฺเถราปทาน (๓๓๒)

[๓๓๔] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธิ คจฺจนฺตํ อนิลลฺยเส

ฆตาสนํว ชลิตํ อาทิตฺตํว หุตาสนํ ฯ

ปาณินา อุทกํ คยฺห อากาเส อุกฺขิปี อหํ

สมฺปฏฺฐิจฺฉิ มหาวิโร พุทฺโธ การุณิกो อิติ ฯ

อนุตฺถิกฺเข จิโต สตุถา ปทุมุตฺตรนามโก

มม สงฺกปฺปมฺลฺยา ย อิมํ คาคํ อภาสถ ฯ

อิมินา ทกทานนํ ปิตฺติอุปฺปาทนํ จ

กปฺปสฺตสฺสหฺสฺสปี ทุกฺคตี นฺนุปฺปชฺชติ ฯ

เตน กมฺเมเน ทิปฺทินุท โลกเชฏฺฐ นราสภ

ปฺตฺโตมฺหิ อจฺฉํ จานํ หิตฺวา ชยฺปฺราชย์ ฯ

สฺสสฺสราชนาเมเน ตโย จ จกฺกวตฺติโน

ปฺลฺยจสฺสฏฺฐิจกปฺปสฺเต จาตุรฺนฺโต ชนาธิปา ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุทกပ္พชโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทกပ္พชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติย ปุณฺณาคปุปฺพิยตุเถราปทาน (๓๓๓)

[๓๓๕] กานนํ วนโมคฺคยฺห วสามิ ลุฑฺฑโก อหํ

ปุณฺณาคํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา พุทฺธเสฏฺฐํ อนุสฺสรี ๑

ตํ ปุปฺพิ อัจฉินฺตฺวาน สุกนฺธํ คนฺธิตํ สุกํ

ถูปํ กตฺวาน ปุพฺปิเน พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑

เทฺวนวฺเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ปุปฺพมฺภิปุชยี

ทฺถกฺคตี นาทิฆานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑

เอกมฺหิ นวฺเต กปฺเป เอโก อาสิ ตโมนฺโถ

สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑

ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุณฺณาคปุปฺพิโย เถโร อิมํ คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปุณฺณาคปุปฺพิตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ เอกทฺสฺสทายกตฺถเรปทานํ (๓๓๔)

[๓๓๖] นกฺเร หํสฺวติยา อโหสิ ตินฺหารโก

ตินฺหารเณ ชีวามิ เตน โปเสมิ ทารเก ๑

ปทุมุตตโร นาม ชินो สัพพชมมาน ปารคฺช
ตมฺนุชการํ นาสตฺวา อุปฺปชฺชติ โลกนายนโก ๑
สเก ชฺเร นิสิตฺตฺวา เอวํ จินฺตฺสํหํ ตทา
พฺพุโช โลกํ สมฺปฺปนฺโน เทยฺยชฺมโม จ นตฺถิ เม ๑
อิทํ เม สานฺถกํ เอกํ นตฺถิ เม โกจิทายโก
ทฺกุโช นิริยสมฺผลฺโส โรปยิสฺสามิ ทกฺขินฺ ๑
เอวาทํ จินฺตฺยิตฺวาน สกํ จิตฺตํ ปสฺสทฺยํ
เอกํ ทฺสฺสํ กเหตุวาน พฺพุชฺเชฏฺฐสฺสทาสํ ๑
เอกํ ทฺสฺสํ ททิตฺวาน อุกฺกุฏฺฐิ สมฺปวตฺตฺยํ
ยทิตฺ พฺพุโช ตฺวํ วีร ตาเรหิ มํ มหามฺนิ ๑
ปทุมุตตโร โลกวิทฺวา อามุตฺตินํ ปฏิกคฺโค
มม ทานํ ปกิตฺเตนฺโต อกา เม อนุโมทนํ ๑
อิมินา เอกทฺสฺเสน เจตนาปณฺธิหิ จ
กปฺปสฺตสทฺสฺสานิ วินิปาตํ น กจฺจติ ๑
นตฺถิสฺสกฺขตฺตฺว เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสติ
เตตฺถิสฺสกฺขตฺตฺว ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ
เทวโลเก มนฺุสฺเส วา สัสนฺุโต ตฺวํ ภเว ๑
รูปฺวา คุณสมฺปฺปนฺโน อนวกฺกนฺตเทหฺวา
อกฺโขภํ อมิตํ ทฺสฺสํ ภวิสฺสติ ๑ ยถิจฺจกํ ๑

#๑ ม. ลภิสฺสติ ๑

อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชุตฺตมนามโก
นภํ อพฺภุคฺคมิ ธีโร หิสรราชว อมฺพเร ฯ
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
โกเค เม อุนตา นตฺถิ เอกทฺสฺสสฺสํ ฝลํ ฯ
ปทุทฺธารํ ปทุทฺธารํ ทฺสฺสํ นิพฺพตฺตเต มมํ
เหฎฺฐา ทฺสฺสมฺหิ ติฎฺฐามิ อฺปริ จทฺนํ มม ฯ
จกฺวาพมฺปาทาย สกานนํ สปฺพุพฺตํ
อิจฺจมาโน จหํ อชฺช ทฺสฺเสหจฺฉาทเยยฺยหํ ฯ
เตเนว เอกทฺสฺเสน สัสรนฺโต ภวากเว
สฺวณฺณวณฺโณ หุตฺวาน สัสรามิ ภวากเว ฯ
วิปากํ เอกทฺสฺสสฺส นชฺฉกํ กตฺถจิกฺขยํ
อຍံ เม อนฺตฺติมา ชาติ วิปฺจฺจติ อธิราปี เม ฯ
สตฺสหฺสฺสํ โท กปฺเป ยํ ทฺสฺสมฺหํ ติทา
ทฺสฺสํ ตี นาทฺชานามิ เอกทฺสฺสสฺสํ ฝลํ ฯ
กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามี อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา เอกทฺสฺสทฺายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสีตฺถาติ ฯ
เอกทฺสฺสทฺายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปลงจมึ ผุสุสิตกมมียตเถราปทานิ (๓๓๕)

[๓๓๓] วิปสุสี นาม สมพุทฺโธ โลกเชฏฺโฐ นราสโก

จีณาสเวหิ สหิโต สงฺฆาราม เวสี ตทา ฯ

อารามทวารานิกุขมฺม วิปสุสี โลกนายโก

สห สตสหสฺเสหิ อญฺจจีณาสเวหิ โส ฯ

อชิเนน นินฺตฺโถหิ วากจิริธโรปิ จ

กุสุโมทกมทาทาย ๑ สมพุทฺธํ อุปสงฺกมึ ฯ

สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา เวทชาโต กตญฺชลิ

กุสุโมทกมทาทาย ๒ พุทฺธมพุทฺธิริ ๓ อหํ ฯ

เดณ กมฺเมณ สมพุทฺโธ ชลชุตฺตมนามโก

มม กมฺมํ ปกิตฺเตตฺวา อคมา เยน ปตฺถิติ ฯ

ผุสุสิตา ปลงจสหสฺสา เยหิ ปุเชสํหิ ชินํ

อทุตฺเตยฺยสหสฺเสหิ เทวราชฺชมการยิ ฯ

อทุตฺเตยฺยสหสฺเสหิ จกฺกวตฺติ อโหสํหิ

อวเสเสน กมฺเมณ อรหตฺตํ อปาปฺณิ ฯ

เทวราชา ยทาโหสิ ๔ มนุชาธิปติ ตทา ๕

ตํเยว นามเชยฺยเม ผุสุสิโต นามโหสํหิ ๖ ฯ๑๐

เทวญฺตสฺส สนฺตสฺส อถาปี มานุสฺสส วา

สมนฺตา พุยามโต มยฺหิ ผุสุสิตํปี ๗ ปวสฺสติ ฯ

#๑-๒ ม. กุสุโมทกมทาทาย ฯ ๑ ม. ย. พุทฺธมพุทฺธิริ ฯ ๔ ม. ย. ยถา โหมิ ฯ

#๕ ม. ยทา ฯ ย. ยถา ฯ ๖ ม. ย. นามโหสมหิ ฯ ๗ ม. ย. ผุสุสิตํว ฯ

ภวา อุกุมาภูิตา มยุหิ กิเลสา ฉาปีตา มม
สพฺพาสวปริกุชีโณ สุสฺสิตสฺส อิทํ ผลํ ฯ
จฺนุทฺทสฺสเสว เม วสุโส ๑ ตถา คฺนุโร ปวายติ
สาร์ริโก ๒ มม คฺนุโร อทฺฐโกเส ปวายติ ฯ
ทิพฺพคฺนุริ สมฺปวฺนุตํ ปุณฺณกมฺมสมฺมจฺฉินิ
คฺนุริ ฆตฺวาน ชานนฺติ สุสฺสิตโต อากโต อิทํ ฯ
สาขา ปลาตกญฺจานิ ตินฺยานิปิจ สพฺพโส
มม สฺงกปฺปมฺลฉาย คฺนุโร สมฺปชฺชเต จณฺเ ฯ
สตสฺสเสว อิตโต กปฺเป จฺนุทฺทํ อภิปุชฺชียี
ทฺถุคฺคิ นาริกขานามิ สุสฺสิตทสฺสิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
นพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สุสฺสิตกมฺมิโย เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สุสฺสิตกมฺมิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นญฺจ ปภฺงกรตฺถเรปทานํ (๓๓๖)

[๓๓๘] ปทฺมุตฺตรภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน

ปวเน ๓ เจตฺถิยํ อาสิ วาพฺมิกสมฺมาญฺเ ฯ

#๑ ม. กายา ฯ ๒ ม. สร์ริโต ฯ ๓ ม. สาร์ริโก ฯ ๓ ม. สพฺพตฺถ วิปีเน ฯ

น โภจิ วิสสิ คนฺตุ	เจตีย์ อภิวณฺตี
ติณฺณกฺกุจฺจโตนฺทริ	ปลุกฺคํ อาสิ เจตีย์ ฯ
วนกมฺมิโก ตทา อาสิ	ปีตาเปตามเหन्हํ ๑
อททสํ ปวเน ฐปํ	ลुकฺคํ ติณฺณตาภฺคํ ฯ
ทิสฺวานาหํ พุทฺธฐปํ	ครุจิตฺตํ อุปฺภูจฺหิ
พุทฺธเสณฺณสฺส ฐโปยํ	ปลุกฺโค อจฺจติ วเน ฯ
นจฺจนฺนํ นปฺปฏิรูปี	ชานนฺตสฺส คุณฺนาคณฺ์ ๕
พุทฺธฐปํ อโสเชตฺวา	อณฺณํ กมฺมํ ปโยชเย ฯ
ติณฺณกฺกุจฺจจ วลฺลิตฺตจ	โสชยิตฺวาน เจตียะ
วณฺตีตฺวา อภูจ วารานิ	ปฏิกฺกุณฺโโก อคฺจณฺ्हํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณฺีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ตาวตีสํ อคฺจณฺ्हํ ฯ
ตตฺถ เม สุกตํ พุยมฺหํ	โสวณฺณํ สปฺปกสฺสรํ
สภูจฺโยชนมฺพุพิทฺธํ	ตีสโยชนวิตฺถตฺตํ ฯ
ติสฺตานิ จ วารานิ	เทวราชฺชมการยิ
ปณฺจวิสตีกฺขตฺตฺถจ	จกฺกวตฺติ อโอสหํ ฯ
ภวาทเว สัสรนฺโต	มหาโภคํ ลภามหํ
โภเค เม อุนตา นตฺถิ	โสชนาย อิทํ ผลํ ฯ
สิวิยา ๒ หตฺถิขนฺนเรน	ปวเน คจฺจโต มม ๓
ยํ ยํ ทิสฺสํ คจฺจามิ	สรณฺ์ สมฺปชฺชเต ๔ วันนํ ฯ

#๑ ม. ปีตุมตามเตนหํ ฯ ย. ปีตูปเตตามเหन्हํ ฯ ๒ ม. สิวิกา ฯ ๓ ย. มม ฯ

#๔ ม. สมฺปเต ฯ

ชาณณ วา กณฏัก วาปี   นานิ ปสฺสามิ จกฺขุณา
ปฺลฺลณกมฺเมน สฺยตฺโต   สยเมวปณฺีเย เร ฯ
กฺกฺจฺ คณฺโฑ กิลาโส จ   อปฺมาโร วิตฺตจฺจิกา
ททฺทฺ กณฺฑุ จ เม นตฺถิ   โสธนาย อิทํ ผลํ ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ ๑ โสธิตฺเต
นาภิชานามิ เม กายเ   ชาตํ ปิพฺกพิณฺทุกํ ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ โสธิตฺเต
ทฺเว ภเว สฺสรามิ   เทวตฺเต อถ มานุเส ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ โสธิตฺเต
สฺวณฺณวณฺโณ สพฺพตฺถ   สปฺปภาโส ภวามฺหิ ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ โสธิตฺเต
อมฺนาปี วิวฺชเชติ   มฺนาปี อฺปฺติฏฺจติ ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ โสธิตฺเต
วิสุทฺธํ โหติ เม จิตฺตํ   เอกกฺกํ สฺสมาหิตํ ฯ
อณฺโปลิ เม อจฺจริยํ   พุทฺธูปมฺหิ โสธิตฺเต
เอกาสเน นิสฺสีทิตฺวา   อรหตฺตํ อปาปฺณิ ฯ
สทสฺสเส อิตฺโต กปฺเป   ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺกคฺตํ นภิชานามิ   โสธนาย อิทํ ผลํ ฯ
ปฺภิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺจนิคฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ย. พุทฺธูปสฺส โสธเน ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ปภงฺกโร เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปภงฺกเรตฺถเรสุสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺตมํ ตินฺนุฏฺฐิทายกตฺถเรปทานิ (๓๓๗)

[๓๓๕] นกฺเร พนฺธุรมติยา อโหสิ ปฺรกมฺมิโก

ปฺรกมฺมายนฺน ยุตฺโต ปฺรภตฺตํ อปสฺสิติโต ฯ

รโหคฺโต นิสฺสิทิตฺวา เอวํ จินฺนเตสํ ๑ ตทา

พฺพุทฺโธ โลเก สมฺบุปฺปโน อธิกาโร จ นตฺถิ เม ฯ

กาโล กตฺติ เม โสเชตฺตุ ขโณ เม ปฏฺฐิปาทิโต

ทฺกุโฆ นิริยสมฺพลฺโส อปฺลฺลณฺนํ หิ ปาณินํ ฯ

เอวาทํ จินฺนตฺถิตฺวาน กมฺมสามิ อฺุปาคมิ

เอกาหํ กมฺมํ ยาจิตฺวา ปวณฺํ ปาวิสฺสี อหํ ฯ

ตินฺนุฏฺฐจฺจ วลฺลิตฺถจฺจ อahrtฺวานหนตฺทา

ติทณฺฺนเก จเปตฺวาน อกํ ตินฺนุฏฺฐิ อหํ ฯ

สงฺฆสฺสตุถาย กุฏฺฐิกํ นิชฺยาเทตฺวาน ตํ อหํ

ตทเหเวว อากนฺตฺวา กมฺมาสามิ อฺุปาคมิ ฯ

เตน กมฺเมน สุกฺเตน ตาวตฺตีสํ อคณฺจหํ

ตตฺถ เม สุกฺตํ พุยมหํ ตินฺนุฏฺฐิกาย ๒ นิมฺมิตฺตํ ฯ

#๑ ย. ____ จินฺนเตสิ ตาวเท ฯ ๒ ม. กุฏฺฐิกาย สุนิมฺมิตฺตํ ฯ

สหสฺสกณฺโฑ สตเคณฺฑุ ฐชาลุ หริตามโย
สทสฺสสนิยฺยูหา พุยมเห ปาตุภวิสุ เม ฯ
ยํ ยํ โยนุปรปฺชชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
มม สงฺกปฺปมณฺเวย ปาสาโท อุปรติญฺจติ ฯ
ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํ โส น วิชฺชติ
ตาสํ มม น ชานามิ ตินฺนุฏฺฐิกายิํ ฝลํ
สีหา พุยกฺขมา จ ทีปํ จ อจฺฉ โลกตรจฺฉโย ๑
สพฺเพ มํ ปรีวชฺชนฺติ ตินฺนุฏฺฐิกายิํ ฝลํ ฯ
สิริสฺปา จ ภูตา จ อหิภุมฺภณฺฑรทฺทสา
เตปี มํ ปรีวชฺชนฺติ ตินฺนุฏฺฐิกายิํ ฝลํ ฯ
น ปาปฺสุปฺปินฺสฺสาหํ สรามิ ทสฺสนํ มม
อุปรญฺจिता สติ มยฺหํ ตินฺนุฏฺฐิกายิํ ฝลํ ฯ
ตาเยว ตินฺนุฏฺฐิกาย อนุโถตฺวาน สมฺปทา
โคตมสฺส ภควโต ฐมฺมํ สจฺฉนฺทริ อหํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริํ ตทา
ทฺทคฺคตี นาทิชานามิ ตินฺนุฏฺฐิกายิํ ฝลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปจ อญฺจิเม
ฉพฺพิณฺณา สจฺฉนฺทริตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ม. อจฺฉ โลกตรจฺฉกา ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ตินฺนุทฺทิกายโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ตินฺนุทฺทิกายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ อุตฺตเรยฺยทายกตฺเถราปทานํ (๓๓๘)

[๓๔๐] นครเ หํสวติยา อโหสิ พุราหุมนโณ ตทา

อชฺฌายิกิ มนฺตฺธโร ตินฺนุ เวทาน ปารคฺคฺ ฯ

ปฺรคฺคฺชโถ สฺสิสฺเสหิ ชาติโม ๑ จ สฺสิกฺขิโถ

โทยายิกิเสจฺนตถาย นครา นิกฺขมึ ตทา ฯ

ปทุมตฺตโร ๒ โลกวิฑู สพฺพชฺชมนาน ปารคฺคฺ

จिณฺนาสวสฺสเสหิ นครํ ปาวิสึ ชิโน ฯ

สฺจารุรูปํ ทิสฺวาน อนนฺยชฺชํ การิตํ วิย

ปฺริวตฺตํ อรหนฺตฺเทหิ ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาทยึ ฯ

สิริสิ อณฺชสิ กตฺวา นมสฺสิตฺวาน สฺพพตฺตํ

ปสนฺนจิตฺโถ สฺมโน อุตฺตรियมทาสนํ ฯ

อุโปหตฺเถหิ ปคฺคฺยฺห สากฺกํ อุกฺขิปี อหํ

ยวตทา พุทฺธปฺริสา ตาว ฉาเทสิ สากฺกํ ฯ

ปิณฺฑจจาริ จรณฺตสฺส มหาภิกฺขุคณาทีโน ๓

ฉาทํ กโรนฺโถ อฏฺฐาสิ หาสยฺนโถ มมํ ตทา ฯ

#๑ ม. ชาติมา ฯ ๒ ม. ย. ปทุมตฺตโร นาม ชิโน ฯ ๓ ย. มหาภิกฺขุคณาทีนํ ฯ

จรมโต นิกขมนุตตส สยมภู อคฺคปคฺคโต
วึถึย ๑ จิตโก สตุถา อกาสิ อนุโมทนี ๑
ปสฺนุนจิตฺโต สฺมโน โย เม ปาทาสี ๒ สาฏกั
ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ สฺมณาท มม ภาสโต ๑
ตีสกปฺปสทฺสฺสานิ เทวโลเก รมีสฺสติ
ปฺลฺลวาสกฺขตฺตํ เทวีนุโท เทวราชฺชํ กรีสฺสติ ๑
เทวโลเก วสนุตตส ปฺลฺลวณมฺมสมงฺกิโน
สมนฺดา โยชนสฺตํ ทฺตฺสจฺจนฺนํ ภาวีสฺสติ ๑
ฉตฺตีสกฺขตฺตํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภาวีสฺสติ
ปเทสราชฺชํ วิปฺปลั คณฺนาโต อสงฺขยั ๑
ภเว สัสมานสฺส ปฺลฺลวณมฺมสมงฺกิโน
มนสา ปตฺถิตํ สพฺพิ นีพฺพตฺตีสฺสติ ตาวเท ๑
โกเสยฺยกมฺพลานิ ๓ จ โขมกปฺปาสิกานิ จ
มหกฺขมานิ จ ทฺตฺสฺสานิ ปฏฺฐิตจฺจตฺถิยํ นโร ๑
มนสา ปตฺถิตํ สพฺพิ ปฏฺฐิตจฺจตฺถิยํ นโร
เอกทฺตฺสสฺส วิปากั อนุภโถสฺสติ สพฺพทา ๑
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน สุกฺกมฺมเลน โจทิตโต
โคตมสฺส ภควโต ฐมฺมํ สจฺฉนฺทกรีสฺสติ ๑
อโห เม สุกตํ กมฺมํ สมฺพุทฺทสฺส ๔ มหฺลสิโน
เอกาหํ สาฏกั ทตฺวา ปตฺโตมฺหิ อมตํ ปทํ ๑

#๑ ม. ย. วึถึยว จิตโต สตุถา อกาเม อนุโมทนี ๑ ๒ ม. อทาสี ๑

#๓ ม. โกเสยฺยกมฺพลียานิ ๑ ๔ ม. ย. สพฺพณฺณสฺส ๑

มณฑาเป รุกขมูเล वा वसโต सुवृणके ष्वरे
ธारेति तुस्तनत्तं समनुता पुยามโต मम १
อวิญญตฺตํ ๑ นิวาเสมิ จีวรํ ปจฺจยญฺจหํ
ลาภิมฺหิ ๒ อนนฺปานสฺส อุตฺตเรยฺยสฺสिํ ฝลํ ๧
สत्ตสฺสเส อีโต กปฺเป ยํ กम्मมกรी ตทา
ทुकฺคํ นาทิขานามิ วตฺถทานสฺสिํ ฝลํ ๧
ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๧
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อุตฺตเรยฺยทายโก เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ๧

อุตฺตเรยฺยทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๧

นวมํ ธรรมสฺสวานิยตฺเถราปทานิ (๓๓๕)

[๓๔๑] ปทุมุตฺตโร นาม ชิโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺ
จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต สนฺตาเรติ ๓ พหุชฺชนํ ๧
อหํ เตน สมเยน ชฎีโล อุกฺกตาปโน
ฐนฺนโต วากจฺจิรานิ คจฺฉามิ อมฺพเร ตทา ๧
พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส อฺปฺริ คนฺตุํ น วิสทามหํ
ปฏฺฐิวิ เสถมาปชฺช ๔ คมนํ น ลภินฺตทา ๕ ๧

#๑ ย. อวิญญตฺติ นิเสวามิ ๧ ๒ ม. ลาภี ๧ ย. ลาภีหิ ๧ ๓ ม. สนฺตาเรติ พหุ ชฺชนํ ๧

#๔ ม. ย. เสถมาสชฺช ๧ ๕ ม. น ทภามหํ ๧ ย. น ทภ ตทา ๧

น เม อิทํ ภูตปุพฺพํ อิริยสฺส วิโกปนํ
ทเก ยถา อุมฺมิลิตฺวา เอวํ กจฺจนามิ อมฺพเร ฯ
อุพารภูโต มนุโช จ เหฏฺฐาสีโน ภวิสฺสติ
หนฺนท เมตฺถ คเวตฺถิสฺสํ อปี อตฺถํ ฅเกยฺยหํ ฯ
โอโรหนฺโต อนตฺถิกฺขา สทฺทมสฺโสติ สตฺถุโน
อนิจฺจตํ กถเนตฺถสฺส ตมฺหํ อุกฺคหี ตทา ฯ
อนิจฺจสยฺยณฺมุกฺคยฺห อคมาสี มมสฺสมํ
ยาวตายุํ วสิตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
จริเม วตฺตมานมฺหิ ตํ ฅมฺมสฺสวานํ สรี
เตน กมฺเมเน สุกฺเตเน ตาวตีสํ อจฺจนหํ ฯ
ตีสกปฺปสทฺสสานิ เทวโลเก รมี อหํ
เอกปณฺณาสกฺขตฺถุณฺจ เทวราชฺชมการยฺยํ ฯ
เอกสตฺตตฺถิกฺขตฺถุณฺจ จกฺกวตฺติ อโหสํ
ปเทสฺราชฺชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
ปีตุชมเร นิสิตฺถวา สมโณ ภาวิตินฺทฺริโย
คากาย ปรีทึเปนฺโต อนิจฺจวตฺถุทาทริ ๑ ฯ
อนุสฺสรามิ ตํ สยฺยณํ สํสรนฺโต ภวากเว
น โกฏี ปฏฺฐิวิชฺฌามิ นิพฺพานํ อจฺจตํ ปทํ ฯ
อนิจฺจา วต สงฺขารา อุปฺปาทวยฺชมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นีรฺชณฺนฺติ เตสํ วุปฺสโม สฺสุโข ฯ

#๑ ม. อนิจฺจตมฺทาทริ ฯ

สห คาคิ สุนิตฺวาน ปุพฺพกมฺมิ อนุสฺสรี
เอกาสเน นิสิตฺตฺวา อรหตุตฺติ อปาปฺณิ ฯ
ชาตฺติยา สตฺตฺวาสุโสหิ อรหตุตฺติ อปาปฺณิ
อุปสมฺปาทยิ พุทฺโธ คุณมณฺเฑน จกฺขุมา ฯ
ทวารโกว อหิ สนฺโต กรณียิ สมาปยิ
กี เม กรณียิ อชฺช สกฺยปฺตฺตฺสฺส สาสเน ฯ
สตฺสฺสเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมกฺรี ตทา
ทฺถกฺคิ นาทฺชานามิ สทฺถมฺมสฺสวเน ผลิ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตุถิ สฺสํ อายสฺมา ฐมฺมสฺสวณฺเฑน เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ฐมฺมสฺสวณฺเฑนฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมิ อุกฺขิตฺตปทฺมฺมิตฺเถรอปทานํ (๓๔๐)

[๓๔๒] นกฺเร หิ สวตฺติยา อโหสิ มาลิกอ ตทา

โธคาเหตุวา ปทฺมสฺริ สตฺตฺตฺตฺเต ๑ โธจินามหิ ฯ

ปทฺมุตฺตโร นาม ชิโน สพฺพฐมฺมาน ปารกฺุ

สห สตฺสฺสเสหิ สนฺตจิตฺเตหิ ตาทิกิ ฯ

#๑ ม. สพฺพตฺถ สตฺตฺตฺตฺนฺติ ทิสฺสตี ฯ

จีณาสเวหิ สุทุเชหิ   ฌพภินฺณเวหิ ฌายภิ
มม วุฑฺฒิ์ สมเนวสั   อากณฺณิ ปุริสุตฺตโม ๑ ฯ
ทิสฺวานหํ เทวเทวํ   สยมภูํ โลกนายกํ
วณฺเณ ฌตฺวา สตฺตปตฺตํ   อุกฺขิเปี อมฺพเร ตทา ฯ
ยทิ พุทฺโธ คุวํ ธีร   โลกเชฏฺโง นราสโก
สยํ คนฺดฺวา สตฺตปตฺโต   มตฺถเก ฌารยฺนฺตฺเต ฯ
อธิฏฺฐหิ มหาวิโร   โลกเชฏฺโง นราสโก
พุทฺธสฺส อานฺุภาเวน   มตฺถเก ฌารยฺสฺสฺเต ฯ
เตน กมฺเมน สุกฺเตน   เจตนาปณฺิธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหิ   ตาวตีสํ อคฺจฺณหํ ฯ
ตตฺถ เม สุกตํ พยฺมหํ   สตฺตปตฺตนฺติ วุจฺจติ
สฏฺฐิจโยชนมฺพพิทฺธิ   ตีสโยชนวิตฺถตฺตํ ฯ
สทฺสสฺสทฺตํ เทวินฺโท   เทวรัชฺชมการยิ
ปญฺจสตฺตติกขตฺตฺถจ   จกฺกวตฺติ อโหสหํ ฯ
ปเทสรชฺชํ วิปฺปลํ   คณฺนาโต อสงฺขยํ
อนฺุโกมิ สกํ กมฺมํ   ปุพฺเพ สุกตมตฺตโน ฯ
เตเนเวกปฺทฺเมน   อนฺุโกตฺวาน สมปทา
โคตมสฺส ภควโต   ฌมฺมํ สจฺฉิกรี อหํ ฯ
กิลฺลสา ฌาปีตา มยฺหํ   ภวา สพฺเพ สมฺหตา
นาโคว พนฺุชนํ ฌตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. -- มม สนฺุติกํ ฯ

สทสหัสเส อีโต กปเป ยํ ปุ่ปุम्मภิปุชยึ
ทุกคตึ นากิขานามิ เอกปทุมสุลิตํ ผลํ ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อญฺจิเม
ฉพภิกขณา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุลํ สุทํ อายสฺมา อุกฺขิตฺตปทุมฺมโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อุกฺขิตฺตปทุมฺมยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

คนฺุโรทกํ ปุชฺณี จ ปุ่นนาคํ เอกทฺสุลิกา
มุสฺสูลิตํ จ ปภงฺกโร กุญฺจิทอ อุตฺตรียโก ฯ
สวณฺ์ เอกปทุมฺมิ คาทาโย สพฺพปิณฺฑิตา
เอกคาทาสตฺถยฺเจว จตฺตทาฬิสเมว จ ฯ

คนฺุโรทกาวกุโธ จตฺตตฺติโส ฯ

ปณจตุตธีโส เอกปทุมวคฺโค

ปรจมี เอกปทุมมิตฺถุเถราปทานิ (๓๔๑)

[๓๔๑] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพุพฺพมฺมาน ปารคฺคู

ภวากเว วิภาเวนฺโต ตาเรติ ๑ ชนตํ พหุํ ฯ

หังสราชา ตทา โหมิ ทิชนันํ ปวโร อหํ

ชาตสฺสรํ สโมคยฺห กิพามิ หังสกีฬิตํ ฯ

ปทุมุตฺตโร โลกวิทฺว อหุตฺนํ ปฏิกุคฺโค

ชาตสฺสรสฺส อปริ อากจฺฉิ ตาวเท ชีโน ฯ

ทิสฺวานหํ เทวเทวํ สยมฺภุํ โลกนายกํ

วณฺเฏ ฉตฺวาน ปทุมํ สตฺตปตฺตํ มโนรมํ ฯ

มุขตฺถุแทน ปคฺคยฺห วิปฺปสนฺเนน ๒ เจตฺสา

อุกฺขิปิตฺวาน คคเน พุทฺธเสฏฺฐจํ อปฺชยฺยี ฯ

ปทุมุตฺตโร โลกวิทฺว อหุตฺนํ ปฏิกุคฺโค

อนฺตลิกฺเข จิโต สตฺถา อกาสิ ๑ อนฺนโมทนํ ฯ

อิมินา เอกปทุมเณน เจตนาปณฺธิธีหิ จ

กปฺปานํ สตฺสหสฺสํ วินิปาตํ น คจฺฉสิ ฯ

อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชฺชุดมฺนามโก

มม กมฺมํ ปกิตฺเตตฺวา อคฺมา เยน ปตฺถิตํ ฯ

#๑ ม. ตาเรติ ฯ ๒ ม. ยู. ปสนฺโน โลกนายเก ฯ ๓ ม. ยู. อกาเม ฯ

สทสหัสเส อิตโต กปเป ยัม มมมกรี ตทา
ทุกคตฺตี นากิขานามิ พุทฺฐปฺปชายิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺฐสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา เอกปทฺมมฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกปทฺมมฺปิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ทฺฐิตฺถิยํ ตีณฺนปฺปลมมาถิยตฺถเรปทานํ (๓๔๒)
[๓๔๔] จนฺทภากานทีตีเร อโหสิ วานโร ตทา
อทฺททํ วิรัชํ พุทฺธํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตนฺตเร ฯ
โสภาเสนฺตํ ทิสสา สพฺพา สาถราชํว ผลฺลิตฺถํ
ลกฺขณพฺยณฺชนฺนเปตฺถํ ทิสฺวา อตฺตมโน อหุ ฯ
อุทฺทกฺคจิตฺโต สุมโน ปิตฺติยา หฏฺฐมานโส
ตีณฺนิ อุปฺปลปฺปฺผานิ มตฺถเก อภิโรปยี ฯ
ปฺปฺผานิ อภิโรเปตฺวา วิปฺสฺสิสฺส มहेสิโน
สคารโว ภวิตฺวาน ๑ ปกฺกามี อุตฺตรามุโข ฯ
คจฺฉนฺนโต ปฏฺฐิกฺกุฏิกโถ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
เสถนฺตเร ปปฺติตฺวา ๒ ปาปฺณิ ชีวิทกฺขยํ ฯ

#๑ ยู. คมิตฺวาน ฯ ๒ ม. ยู. ปตฺติวาน ฯ

เดน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิหิ จ
ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ	ดาวตีสํ อคฺคจฺหํ ฯ
สตานํ ตีณฺิกขตฺตฺถจ	เทวฺรชฺชมการยิ
สตานํ ปฺลจกฺขตฺตฺถจ	จกฺกวตฺติ อโหสํ ฯ
เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป	ยํ ปฺปมฺภิกฺษุชยิ
ทุกฺคตี นากิขานามิ	พฺพุชฺชปฺชายิหํ ผลํ ฯ
ปฺฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺภิเม
ฉภฺภิณฺวา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุชฺสสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺสุหํ อายสฺมา ตีณฺฺปฺปลมาติโย เถโร อีมา กถาโย	

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตีณฺฺปฺปลมาติยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ชฺชทหายกตฺเถรอปทานํ (๓๔๓)

[๓๔๕] ติสฺโส นาม อหุ สตฺถา โลกเชฏฺโฐ นราสโก

ตโยปริกฺขเย ๑ ทิสฺวา ชฺหํ อาโรปิถํ มยา ฯ

เดน กมฺเมน สุกฺเตน

เจตนาปณฺธิหิ จ

ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ

ดาวตีสํ อคฺคจฺหํ ฯ

สตานํ ตีณฺิกขตฺตฺถจ

เทวฺรชฺชมการยิ

สตานํ ปฺลจกฺขตฺตฺถจ

จกฺกวตฺติ อโหสํ ฯ(

#๑ ย. ปริกฺขโย ฯ

ปเทสัชช วิปลั คณนาโต อสงขัย
 อนุโภมิ สกัม มัมม ปุพเพ สุกตมตฺตโน ฯ
 เทวนวเต อิตฺ กปฺเป ยัมมมกริ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ ชชทานสฺสํ ฝลํ ฯ
 อิจฺจมาโน จหิ อชฺช สกานนํ สปฺพพตฺติ
 โขมทฺสฺเสน ฉาเทยฺยํ ตทา มยฺหิ กเต ฝลํ ฯ
 ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิญฺจนา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ชชทายโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ชชทายกตฺตฺเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตฺตถํ ตีณิกงฺกณิปฺชกตฺเตราปทานํ (๓๔๔)

[๓๔๖] หิมวณฺตสฺสวิทฺฐเร ๑ ภูตคฺ โณ นาม ปพฺพโต

ตตฺถทฺทลํ ปสฺสฺกถํ ทุมคฺคฺ มหิ วิลคฺคิถํ ฯ

ตีณิ กิงฺกณิปฺปฺพานิ โยจินิตฺวานหํ ตทา

หฏฺฐโจ หฏฺฐเจเน จิตฺเตเน ปสฺสฺกถํ อปฺปชฺชํ ฯ

เอกตฺตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยัมมมกริ ตทา

ทุคฺคตี นาภิขานามิ ตินฺณํ ปฺปฺพานิหํ ฝลํ ฯ

#๑ ไป. ย. ___ อวิทฺฐเร ฯ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ฯ

ปฏิสัมภिता จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ตีณฺณิกงฺกณฺปิซฺโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ตีณฺณิกงฺกณฺปิซฺกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ นพาคาริกตฺเถราปทานํ (๓๔๕)

[๓๔๗] หีมวนตสฺสวิฑูเร หาริโก นาม ปพฺพโต

สยมภู ๑ นาม นามเน รุกฺขมฺมูเล วสี ตทา ฯ

นพาคาริ กริตฺวาน ติณฺเนน ฉาทยิ อหํ

จงฺกมํ โสธยิตฺวาน สยมภูสฺส อทาสหํ ฯ

จตุทฺทเสสฺส กปฺเปสฺส เทวโลเก รมี อหํ

จตุสฺสตฺตติกฺขตฺตฺถจ เทวราชฆมการยิ ฯ

สตุสฺสตฺตติกฺขตฺตฺถจ จกฺกวตฺติ อโหสหํ

ปเทสฺรชฺช วิปฺลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ

อุพฺพิทฺธิ ภวานํ มยฺหิ อินฺทลภูจิว อุกฺกตํ

สทฺสฺสถมฺภํ อตฺถํ วิมานํ สปฺปภสฺสริ ฯ

เทวสมฺปตฺตี อนุ โภตฺวาน สุกฺกมฺมูเลน โจทิตฺโต

โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชฺชि อหํ ฯ

#๑ ม. ย. สยมภู นารโท นาม ฯ

ประธาน ปหิตตุโตมฺหิ   อุปสนฺโต นิรูปฺธิ
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกตา   กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา นพาคาริโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

นพาคาริกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐิ จมฺปกปฺปฺฝิยตฺถเรปทานํ (๓๔๖)

[๓๔๕] หิมนฺตสฺสวិฑฺเธ   ฉาปโล ๑ นาม ปพฺพโต
พุทฺโธ สฺวสฺสโน นาม   วิหาสิ ปพฺพตฺนฺตเร ๑
ปฺปฺฝิ เหมวณฺตํ ๒ คยฺห   กจฺฉํ เวหาสเยนํ ๓
อทฺทตํ วิรชํ พุทฺธํ   โอมตฺติณฺณมนาสวํ ๑
สจฺฉจมฺปกปฺปฺฝานิ   สีเส กตฺวานํ ตทา
พุทฺธสฺส อภิโรเปสี   สยมนฺตสฺส มहेสิโน ๑
เอกตฺติเส อิตฺโต กปฺเป   ยํ ปฺปฺฝสมฺภิปฺุชฺชิ
ทฺุคฺคตี นากิขานามิ   พุทฺธปฺุชฺชิตํ ผลํ ๑
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกตา   กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

#๑ ม. ชาปโล นาม ๑ ย. จาวโล นาม ๑ ๒ ม. เหมวณฺตํ ๑ ย. เหมวตํ ๑

#๓ ย. เวหาสเยนํ ๑

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา จมฺปกปฺปฝิโย เถโร อิมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

จมฺปกปฺปฝิยตฺถเรสุสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ}

สตฺตมํ ปทุมปฺปชกตฺถเรอปทาน์ (๓๔๗)

[๓๔๕] หิมนุตฺตสฺสวิฑูเร โรมโส นาม ปพฺพโต

พฺพุโร จ ๑ โสภิตो นาม อพฺภอกาเส วสี ตทา ฯ

ภวนา นิกฺขมิตฺวาน ปทุมํ ชารยீ อหิ

เอกาหิ ชารยิตฺวาน ปุณฺพภวํ อฺปาคามิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป ยิ ปฺปฬิ อภิปฺปชยิ

ทฺถคฺคิ นาทิขานามิ พฺพุชปฺปชายิตฺถํ ผลิ ฯ

ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภิเม

ฉฬภินฺณวา สจฺฉนิกตา กตฺถ พฺพุชสุสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขิ อายสฺมา ปทุมปฺปชโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตถาติ ฯ

ปทุมปฺปชกตฺถเรสุสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

เตรสฺมิ ภานวาริ ฯ

อภฺภิสมํ ตินฺนมฺภฺภิทายกตฺถเรอปทาน์ (๓๔๘)

[๓๕๐] หิมนุตฺตสฺสวิฑูเร ลมฺพโก นาม ปพฺพโต

อฺปตฺติสฺโส นาม สมฺพฺพุโร อพฺภอกาสมฺหิ จงฺกมิ ฯ

#๑ ม. ย. พฺพุโรปิ สมภโว นาม ฯ

มิกลฺหุโธ ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเน อหํ
ทิสฺวาน ตํ เทวทวํ สยมฺภุํ อปราชิตํ ฯ
วิปฺปสนฺเนน จิตฺเตน ตทา ตสฺส มहेสิโน
นีสิตนฺตถํ พุทฺธสฺส ตินฺมมฺภุจิมทาสหํ ฯ
ทตฺวาน เทวเทวสฺส ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปสทथี
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา ปกฺกามิ ๑ อุตฺตรามุโข ฯ
อจิริ คตมตฺตํ มํ มิกราชา อเหยยิ ๒
สีเหเน ปาติโต ๓ สนฺโต ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
อาสนฺเน เม กตํ กมฺมํ พุทฺธเสฏฺเฐ อนาสเว
สมฺมุติโต สรวโคว เทวโลกํ อคฺจหนํ ฯ
ยูโป ตตฺถ สฺโก อาสี ปุณฺณกมฺมาภินิมฺมิโต
สทฺสสทกฺโข สตฺตเคณฺฑุ ฐชาลฺหริตามโย ฯ
ปภา นินฺทฺชาเวตฺตสฺส สตรึสิว อุกฺกโต
อาภินฺโน เทวกณฺณหาหิ อาโมที กามกามิหํ ฯ
เทวโลกา จวิตฺวาน สุกฺกมฺมเลน โจทิตो
อาคณฺฏวาน มนุสฺสตฺตํ ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ ฯ
จตฺนวุเต อิตो กปฺเป นีสิตนฺมทาสหํ
ทุกฺคตี นาทิขานามิ ตินฺมมฺภุจียิทํ ๔ ผลํ ฯ
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ยู. ปกฺกามิ ฯ ๒ ม. อโปจยิ ฯ ๓ ม. โปถิตอ ฯ ๔ ยู. ตินฺมมฺภุเจ อิทํ ผลํ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ตินฺนฺมฺภูจิทายโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺนฺมฺภูจิทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

นวมิ ตินฺนฺมฺภูจิทายกตฺเถราปทานิ (๓๔๕)

[๓๕๑] กณฺโณวโร ชยฺชนฺตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตฺนฺตฺเร

อทุทฺถํ วิรชํ พุทฺธํ โอมติณฺณมฺนํสํ ฯ

ตินฺนฺมฺภูจิทายกตฺเถราปทานิ (๓๔๕) กณฺโณวโร ชยฺชนฺตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตฺนฺตฺเร

ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน เวสฺสภุสฺส ๒ อทาสหิ ฯ

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททิตฺตา

ทฺถุคฺคิ นานิกขานามิ ผลทานสฺสทิตฺตํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิมฺภกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา ตินฺนฺมฺภูจิทายโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺนฺมฺภูจิทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทสมิ เอกณฺชฺลิตฺตฺเถราปทานิ (๓๕๐)

[๓๕๒] เรวฺโต ๓ นาม สมฺพุทฺโธ นทิกฺกุเล วสิตฺตา

อทุทฺถํ วิรชํ พุทฺธํ ปิตฺรํสึว ภาณุมิ ฯ

#๑ ม. สโกสํ ฯ โป. ย. สโกสํ ฯ ๒ ม. สมฺภุสฺส มทาสหิ ฯ

#๓ ม. ย. โรมโส นาม ฯ

อุกุกามุขํ ปหุจฺจิว   ขทฺริงคารสนฺนิภํ
โอสธิ วิย โรจนตํ   เอกณฺชลิฌกาสํ ๑
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป   ยํ อณฺชลิฌกาสํ
ทฺถุคฺคํ นาทิฆานามิ   อณฺชลิยา อิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉนฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถํ สฺถํ อายสฺมา เอกณฺชลิโย เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

เอกณฺชลิยตฺถเรตฺตฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทานํ

ปทฺฐิมิ อฺปฺปฺลมาถิ   ธฺโซ กิञฺจณิกํ นพฺ
จมฺปโก ปทฺฐมมฺภุจฺฉิ   ตินฺนุทฺเทกณฺชลิ ตถา
ฉ จ สภฺฐิจิ จ คาถาโย   คณฺธิตาโย วิภาวิหิ ๑
เอกปทฺฐมวคฺโค ปณฺจตฺตฺโส ๑

จตุตถีโส สหุทสณณิกวคโค

ปรจมี สหุทสณณิกตเถราปทาน (๓๕๑)

[๓๕๑] มิคคฺฐุโธ ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเนน อหิ

ตตฺถททสาสี สมฺพุทฺธิ เทวสงฺฆปฺรภฺขตํ ฯ

จตฺตจฺจํ ปกาเสนฺตํ อุทฺธรนฺตํ มหาชนํ

อสฺโสสี มจฺจํ วาจํ กรวิกฺกรโทยมํ ฯ

พฺรหฺมสฺส มฺนิโน ลีจฺฉิโน โลกพฺนฺธุโน

โฆเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปตฺโตมฺหิ อาสวภฺขยํ ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺถคตฺตี นาภิขานามิ ปสาทสฺส อิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม

นพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สหุทสณณิกโก เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สหุทสณณิกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺถติยํ ยวกลาปิยตฺเถราปทานํ (๓๕๒)

[๓๕๔] นคเร อรุณฺวติยา อาสี ยวสิโก ตทา

ปนฺเถ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธิ ยวกลาปํ อปคฺถรี ๑ ฯ

#๑ ม. อสนฺถรี ฯ

อนุกรมุปก การุณโก   สิริ โลกคุณายโก
มม สงกปฺปมณฺฑาย   นิสิตฺติ ยวสนฺนเร ฯ
ทิสฺวา นิสินฺนํ วิมลํ   มหาณายี วินายกํ
ปาโมชฺชํ ชนยิตฺวาน   ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
เอกตฺตฺเส อโต กปฺเป   ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทุกคฺตํ นาภิขานามิ   ยวตฺถเร อิทํ ผลํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ยวกลาปิโย เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺตภาติ ฯ

ยวกลาปิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ กีสฺสกปฺุชกตฺถเรอปทานํ (๓๕๓)

[๓๕๕] กีสฺสกํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา   ปคฺคเหตุวาน อณฺชลี
พุทฺธํ สริตฺวา สิทฺธตฺถํ   อากาเส อภิปฺุชยํ ฯ
จตฺตฺนเวเต อโต กปฺเป   ยํ ปุปฺพมฺภิปฺุชยํ
ทุกคฺตํ นาภิขานามิ   พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา กีสุกฺขโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

กีสุกฺขกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ สโกฏฺฐโกโรณฺหทาทยกตฺเถราปทานํ (๓๕๔)

[๓๕๖] อุกฺกนฺตณฺจ ปทํ ทิสฺวา สิจิโน โลกพนฺธุโน

เอกํสํ อชินิํ กตฺวา ปทํ ๑ เสฏฺฐิํ อวฺนุทฺทํ ฯ

โกโรณฺหํ ปุปฺพิตฺตํ ทิสฺวา ปาทปํ ฌรณฺนิรฺรुทํ

สโกฏฺฐกํ ๒ คเหตุวานํ ปเท จกฺกํ อปฺปชฺชียิ ฯ

เอกตฺตฺติเส อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา

ทฺถุคฺคิ นาริขานามิ ทฺถุชฺชปฺปชฺชียิตฺถํ ผลิ

ปฏฺฐิสฺมรฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

นพฺพิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺถิ ทฺถุชฺชสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา สโกฏฺฐโกโรณฺหทาทยโก เถโร อีมา

คธาโย อภาสิตถาติ ฯ

สโกฏฺฐโกโรณฺหทาทยกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ ทณฺหทาทยกตฺเถราปทานํ (๓๕๕)

[๓๕๗] กานนํ วนํ โมคฺคยฺห เวพฺพเจตฺวานนฺตทา

อาลมพฺพนํ คเหตุวานํ สจฺฉนฺตสฺส อททํ อหํ ฯ

#๑ ย. ปทเสยฺยิ ฯ ๒ ม. สโกสฺสํ ฯ

เตน จิตตปฺปสาเทน สุพฺพเต ๑ อภิชาติย
อาลมพฺพนมฺปิ ทตฺวาน ปกฺกามิ อุตฺตรามฺโข ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทณฺฑมททินฺตทา
ทุคฺคตี นาภิชานามิ ทณฺฑททานสฺสทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ทณฺฑททายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ทณฺฑททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ฉฏฺฐิ อมฺพยากุทายกตฺเถราปทานํ (๓๕๖)
[๓๕๗] สตรฺสี นาม สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อปฺราชิโต
วุฏฺฐหิตฺวา สมาริมาหา ภิกฺขาย มมฺปาคมิ ฯ
ปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน อมฺพยากุ อทาปยี ๒
วิปฺปสนฺนมนฺตสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทุคฺคตี นาภิชานามิ อมฺพยากุยิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ยู. สุขนฺเต ฯ ๒ ม. อทาสหิ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา อมฺพยาคฺุทายโก เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อมฺพยาคฺุทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตฺตมํ ปุณฺณปุชกตฺเถราปทานํ (๓๕๗)

[๓๕๕] ทิวาวิหารา นิกฺขนฺโต วิปสฺสี โลกนายโก

ภิกฺขาย วิจฺรฺนฺโต โส มม สนฺตฺติกมฺปาคมิ ฯ

ตโต ปิตฺติโต ๑ สุมโน พุทฺธเสณฺฺจสฺส ตาทิโน

โลณฺสุปฺพุทฺถํ ทตฺวา กปฺเป สกฺคฺคมฺหิ โมทหํ ฯ

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุณฺณกมฺทาสหํ ๒

ทฺุคฺคฺสี นาทฺิขานามิ ปุณฺณกสฺส ๓ อิทํ ผลํ ฯ

ปฺปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

ฉฬภิตฺตฺวา สจฺฉนิกตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ปุณฺณปุชโก ๔ เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุณฺณปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺุจมํ วจฺจทายกตฺเถราปทานํ (๓๕๘)

[๓๖๐] วิปสฺสีโน ภควฺโต โลกเชณฺฺจสฺส ตาทิโน

เอกาวฺจฺโจ ๕ มยา ทินฺโน ปสนฺเนน สปาณินา ฯ

#๑ ม. ย. ปติโต ฯ ๒ โป. ปุณฺณกตฺมทาสหํ ฯ ย. สุปฺพุทฺถกมฺทาสหํ ฯ

#๓ โป. ปุณฺณกตฺสฺส ฯ ย. สุปฺพุทฺถกตฺสฺส ฯ ๔ ม. ย. สุปฺพุทฺถปุชโก ฯ ๕ ม. เอกํ มณฺุจํ

#มยา ทินฺนํ ฯ ย. ... สจฺฉนํ ... ฯ

หตุถิยานัน อสุสยานัน ทิพพยานัน สมชฌกั
เดณ วจฺจนททานเนน ๑ ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วจฺจนมทฺที ๒ ตทา
ทฺถุคฺคิ นาทิฆานามิ วจฺจนทานสฺสทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตุถํ สฺสทํ อายสฺมา วจฺจนททายโก ๓ เถโร อิมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

วจฺจนททายกตฺถเรสฺส อปทานัน สมตฺตํ ๑

นวมํ สรรณาคมนิยตฺถเรปทานัน (๑๕๕)

[๑๖๑] อารุหิมฺหา ตทา นาวํ ภิกฺขุ จาชีวโก จหํ

นาวาย ภิชฺชมานาย ภิกฺขุ เม สรรณํ อทา ๑

เอกตฺตฺเส อิตฺโต กปฺเป ยถฺจ เม สรรณํ อทา

ทฺถุคฺคิ นาทิฆานามิ สรรณาคมนเน ผลํ ๑

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺจนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตุถํ สฺสทํ อายสฺมา สรรณาคมนิโย เถโร อิมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

สรรณาคมนิยตฺถเรสฺส อปทานัน สมตฺตํ ๑

#๑ ม. มลฺลจกทานเนน ๑ ยฺ. สชฺชจกทานเนน ๑ ๒ ม. มลฺลจมทฺที ๑ ยฺ. สชฺชจมทฺที ๑

#๓ ม. มลฺลจททายโก ๑ ยฺ. สชฺชจททายโก ๑

ทสมํ ปิณฑปาติกตุเถราปทานํ (๓๖๐)

[๓๖๒] ติสฺโส นามาสิ สมฺพุทฺโธ วิหาสิ ปวเน ๑ ตทา

ตฺสิดาหิ อธิราคนฺตฺวา ปิณฑปาตํ อทาสหํ ฯ

สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา ติสฺสํ นาม มหายสฺ

สํกํ จิตฺตํ ปสฺสาทฺตฺวา ตฺสิดํ อคฺมาสหํ ฯ

เทวนวฺเต อิติ กปฺเป ยํ ทานมทํที่ ตทา

ทฺสกฺคฺคิ นาทิขานามิ ปิณฑปาตสฺสิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปิณฑปาติกโ เกโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปิณฑปาติกตุเถรสฺส อปทานํ สมฺตฺตํ ฯ

อฺทฺทานํ

สทฺทสฺสณฺณิ ยวสิโก กิสิ โกรณฺทปฺปฺฝิโย

อาลมฺพนมฺพยาจฺจ ปุฏฺฐกฺวจฺจทายโก

สฺรณฺํ ปิณฑปาโต จ คาทา ตาฬิสมฺเวจ จ ฯ

สทฺทสฺสณฺณิกวกฺโก ฉตฺถิโส ฯ

#๑ ม. วิปีเน ฯ

สตฺตตฺตีโส มนุทรวปฺพิยวคฺโค

ปรจฺม มนุทรวียตฺเตรอปทาน (๓๖๑)

[๓๖๓] ตาวตีสํ อิทฺทคณฺตฺวา มงฺคโล นาม มาณโว

มนุทรวํ คเหตุวาน วิปฺสฺสิสฺส มฺहेสิโน ๑

สมารินา นิสินฺนสฺส มตฺถเก ธารยํ อหํ

สตฺตาทํ ธารยิตฺวาน เทวโลกํ ปุณฺนาคมี ๑

เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ พุทฺธํ ๑ อภิปุชยํ

ทฺคคตฺตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ๑

ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มนุทรวิโย เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

มนุทรวียตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺคตฺยํ กกฺการุปฺพิยตฺเตรอปทาน (๓๖๒)

[๓๖๔] ยามา เทวา อิทฺทคณฺตฺวา โคตมํ สิริวจฺฉยํ ๒

กกฺการุปฺพิ ๓ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ๑

เทวนฺวเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปฺพิ ๔ อภิปุชยํ

ทฺคคตฺตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ๑

#๑ ม. ... ปฺพิสมฺภิปุชยํ ๑ ๒ ม. ย. สิริวจฺฉลํ ๑ ๓ ม. กกฺการุมาลํ ๑

#ย. เกกฺการุปฺพิ ๑ ๔ ม. ย. พุทฺธํ ๑

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา กกฺการุปฺปฝิโย เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กกฺการุปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ตติยํ ภิสุมฺพาลทายกตุเถราปทานํ (๓๖๑)
[๓๖๕] สฺสุโส นามาสิ สมฺพุทฺโธ สพุทฺธมฺมาน ปารุ
วิเวกกาโม สฺปฺปลโย ๑ อากฺขนิ มม สนฺติเก ฯ
ตสฺมี จิตฺตํ ปสาเทตฺวา มหาการุณิกे ชินเ
ภิสุมฺพาลํ ปคฺคยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ ฯ
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ภิสํ อทฺที ตทา
ทฺคฺคตี นากิขานามิ ภิสทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ภิสุมฺพาลทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ภิสุมฺพาลทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. สพุทฺธญฺญ ฯ ย. สฺปฺปลโย ฯ

จตุตถ์ เกสรปุเปยิตฺเตราปทาน (๓๖๔)

[๓๖๖] วิชฺชาธโร ตทา อาสีหิมานุตฺมฺหิ ปพฺพเต

อทุทลํ วิรชํ พุทฺธํ จงฺกมนฺตํ มหายลํ ฯ

ตีณิ เกสรปุเปยานิ สีเส กตฺวานหํ ตทา

อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ เวสฺสภุํ อภิปุชฺชียํ ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา

ทฺฤคฺคตี นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺตลํ สฺสทํ อายสฺมา เกสรปุเปยิโย เถโร อีมา กถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

เกสรปุเปยิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ องฺโกลปุเปยิตฺเตราปทาน (๓๖๕)

[๓๖๗] ปทุโม นาม สมฺพุทฺโธ จิตฺตฺกฺเณ วสี ตทา

ทิสฺวาน ตมฺหํ พุทฺธํ สยมฺภุํ อุปกณฺณหํ ๑ ฯ

องฺโกลํ ปุเปยิตฺตํ ทิสฺวา โอจฺฉินฺตฺวานหํ ตทา

อุปคณฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ ปุเชสี ปทุมํ ชินฺนํ ฯ

เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ๒ ตทา

ทฺฤคฺคตี นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. อปราจิตํ ฯ ๒ ม. ญ. ... ปุเปยิตฺตํ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา อังโกลปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

อังโกลปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐิํ กทมฺพปฺปฝิยตุเถราปทานํ (๓๖๖)

[๓๖๘] สุวณฺณวณฺณิํ สมพุทฺธิํ คจฺจนฺตํ อนฺตรธาปนฺน

กณฺจนคฺขมฺยสงฺกาสิํ ทฺวตฺตีสวารลกฺขณิํ ฯ

นิสฺซชฺช ปาสาทวเร อทฺทสิํ โลกนಾಯกิํ

กทมฺพปฺปฝิํ ปคฺคยฺห วิปฺสสิํ อภิปฺปูชยิํ ฯ

เอกนวุเต อิทฺโต กปฺเป ยิํ ปฺปฝิมภิปฺปูชยิํ ๑

ทฺฤคฺคสิํ นาภิชานามิ พุทฺธปฺปูชายิทํ ผลิํ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม

นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา กทมฺพปฺปฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กทมฺพปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ... พุทฺธมภิปฺปูชยิํ ฯ

สตตม อุตฺททาลกปฺปฝิยตุเถราปทาน (๓๖๗)

[๓๖๕] สุชาโต ๑ นาม สมพุทฺโธ กงฺคาณฺเฏ วสี ตทา

อุตฺททาลกํ คเหตุวาน ปุชฺชียี อปฺราชิตํ ฯ

เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผิ อภิปุชฺชียี

ทุกฺคตฺตี นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถลํ สฺสทํ อายสฺมา อุตฺททาลกปฺปฝิโย เถโร อีมา กถาโย

อภาสิตถาติ ฯ

อุตฺททาลกปฺปฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ เอกจฺมปฺกปฺปฝิยตุเถราปทาน (๓๖๘)

[๓๗๐] อฺปสนฺโต จ ๒ สมพุทฺโธ วสติ ปพฺพตฺนตฺเร

เอกจฺมปฺกมาทาย อฺปกณฺฐี นรฺตตฺมํ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สฺสมโน ปจฺเจกมฺมุณิฏฺตตฺมํ

อฺโกหตฺถเถหิ ปกฺคยฺห ปุชฺชียี อปฺราชิตํ ฯ

เอกตฺตีสเ ๓ อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิปุชฺชียี

ทุกฺคตฺตี นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. อโนโม นาม ฯ ย. อนาโถ ฯ ๒ ย. ๖ ฯ ๓ ม. ปญจสฏฺฐิมฺหิโต กปฺเป ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา เอกจฺมปฺกปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกจฺมปฺกปฺปฺฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ ติมิรปฺปฺฝิยตุเถราปทานํ (๓๖๕)

[๓๗๑] จนฺตภาคานทีตีเร อนฺุโสถิตํ วชามหํ

อหุทถํ วิรัชํ พุทฺธํ สาลราชฺว ปฺปฺฝิตํ ๑ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน ปจฺเจกมฺมุณิตฺตมํ

คเหตุวา ติมิรํ ปฺปฺฝิ มตฺถเก โอกิรี อหํ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฺฝิมภิปุชฺชียํ

ทุกคฺตี นาทิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม

นพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิํ สุทฺถํ อายสฺมา ติมิรปฺปฺฝิโย เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ติมิรปฺปฺฝิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. สุลลิตํ ฯ

ทสมํ สลพปุเปยยตุเถราปทาน (๓๗๐)

[๓๗๒] จนุทภากานทีตีเร อโหสี กิณฺนโร ตทา

อถททลํ ๑ เทวเทวํ จงฺกมนฺตํ นราสภํ ฯ

โองฺจินฺตฺวาน สลพํ พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหํ ๒

อุปฺสงฺขมิ มหาวิโร สลพํ เทวคฺนฺธิกํ ฯ

ปฏฺิคฺคเหตฺวา สมฺพุทฺโธ วิปฺสฺสี โลกนายนโก

อุปฺสงฺขมิ มหาวิโร เปกฺขมานสฺส เม ตทา ๓ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมนโน วนฺทิตฺวา ทิปฺทตฺตมํ

อณฺชตี ปกฺคเหตฺวาน ปุณฺน ปพฺพตฺตมารูหิ ฯ

เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุเปยฺมกฺปิชฺชยิ

ทฺทคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สลพปุเปยฺโย เถโร อีมา คากาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สลพปุเปยฺยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺททานํ

มนฺุทรวณฺจ กกฺกาธุ ภูสฺสเถรปุเปยฺโย

#๑ ม. ตตฺถททลํ ฯ ๒ ม. ยู. ปุเปยฺมํ พุทฺธสฺสทาสหํ ฯ ๓ ม. สโต ฯ

องฺโกลโก กทมพี จ อุททาลํ เอกจมฺปโก
ติมิริ สลพญเจว คาลา ตาพีสเมว จ ฯ
มนุทราวปฺปผิยวฺโก สุตตตฺตีโส ฯ

อฏฺฐตฺตีโส โปธิวนุททวฺโก

ปรจฺมํ โปธิวนุททตฺเตราปทานํ (๓๗๑)

[๓๗๑] ปาฏฺฐี ชลิตํ ๑ ทิสฺวา ปาทปี ธรณฺีรหฺ
เอกํถํ อณฺชลิ กตฺวา อวฺนฺที ปาฏฺฐี อหํ ฯ
อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน กรฺหฺ กตฺวาน มานลํ
อนฺโตสุทฺธํ พหิสฺสุทฺธํ สุวิมฺตตํ อนาสวํ ฯ
วิปฺสฺสึ โลกมหิตํ กรุณาณานสาครํ
สมฺมุขา วิย สมฺพุทฺธํ อวฺนฺที ปาฏฺฐี อหํ ฯ
เอกนฺวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ โปธิมภิวฺนฺทิตํ
ทฺุคฺคตฺตี นากิขานามิ วฺนฺทนาย อิทํ ผลํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
นพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา โปธิวนุทโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

โปธิวนุททตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. ھرิตํ ฯ

ทศิย ปาฐลিপฺพฝิตฺเตรอปทาน (๓๗๒)

[๓๗๔] วิปสฺสี นาม ภควา สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล

ปฺรกุขโต สติสฺเสหิ พนฺธมฺ ปาวีสี ชิโน ๑

ตีณิ ปาฐลিপฺพฝานิ อจฺจนฺเจจ ปิตานิ เม

สีลํ นุหายิตฺตกาโมหํ ๑ นทีตีริ ๒ อจฺจนฺหํ ๑

นิกุขมฺม พนฺธมฺติยา อทฺทลํ โลกนายกํ

อินฺทิวํว ชลิตํ อาทิตฺตํ หุตาสนํ ๑

พฺยคฺคฺคสฺสํ ปวริ อภิชาตํ เกสรี

คจฺจนฺตํ สมณานคฺคํ ภิกฺขุสงฺฆปฺรกุขตํ ๑

ตสฺมี ปสนฺโน สุขเต กิเลสมลโชนเน

คเหตุวา ตีณิ ปฺพฝานิ พุทฺธเสฏฺฐิ อปฺุชฺชียํ ๑

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ปฺพฝมฺภิกฺชฺชียํ

ทฺคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺุชฺชียํ ๑

ปฺปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺุจฺจิเม

นพฺภินฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปาฐลিপฺพฝิโย เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปาฐลিপฺพฝิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ... นุหายิตฺตกาโม ว ๑ ๒ ม. ย. นทีตีตฺถํ ๑

ตติยิ ตีนุปลปตมาลิตุเถราปทานิ (๓๗๓)

[๓๗๕] จนุทภากานทีตีเร อโหสี วานโร ตทา

อทุทลั วิรัชั พุทฐิ นิสินันิ ปพพตุนุตเร ฯ

โอภาเสนุติ ทิสา สพุพา สาลราชัว ผลุติติ

ลกขณพยุณขณูเปติ ทิสวา อตุตมโน อหิ ฯ

อุทกคจิตุโต สุมโน ปิตียา หฎฐมานโส

ตีณิ อุปลปปลุผานิ มตุถเก อภิโรปยิ ฯ

ปุชยิตุวาน ปุปลุผานิ สุสสุสาปิ ๑ มहेสิโน

สการโว ภวิตุวาน ปกุกามิ อตุตรามุโข ฯ

คจุนุโต ปฎิกุฎิโก วิปลสนุเนน เจตสา

เสลนุตเร ปติตุวาน ปาปุณิ ชีวิตกขยิ ฯ

เตน กมเมเน สุกเตน เจตนาปณิธีหิ จ

ชหิตุวา ปุริมิ ชาตี ตาวตีลั อคจุนหิ ฯ

สตันิ ตีณิกขตุตุลจ เทวราชชมการยิ

สตันิ ปลยจกขตุตุ จ จกุกวตุติ อโหสหิ ฯ

เทวนวุเต อิตุ กปเป ยิ ปุปลุผมภิปุชยิ

ทุคคตี นากิขานามิ พุทฐปุชายิทิ ผลิ ฯ

ปฎิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปิจ อฎฐิเม

ฉพภิญญา สจุนิกตา กติ พุทฐสุส สาสนุนติ ฯ

#๑ ม. สุสสุสาหิ ฯ ย. สุสสุสาถ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ตีณฺฺปฺปมาลียเ อเถโร อิมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ตีณฺฺปฺปมาลียตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถํ ปตฺตปิฺปฺฝียตฺถเรอปทานํ (๓๗๔)

[๓๗๖] ยทา นิพฺพายี สมฺพุทฺโธ มเหสี ปทุมุตฺตโร

สมากมฺม ชนา สพุเพ สรีริ นีหฺรนฺติ เต ฯ

นีหฺรนฺเต สรีรมฺหิ วิชฺชมานาสฺ เภริสุ

ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปตฺตปิฺปฺฝมฺภิปุชฺชียี ฯ

สตสฺหสฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺุปฺฝมฺภิปุชฺชียี

ทฺถกฺคฺตี นาภิชานามิ สรีเร ปฺุชฺชิตฺเต ผลํ ฯ

สฺวาคตฺตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ

กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

นภฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ปตฺตปิฺปฺฝียเ อเถโร อิมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปตฺตปิฺปฺฝียตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณจัม สดตปณณียตุเถราปทาน (๓๗๕)

[๓๗๕] สุมน โนม สมพุทโท อุปุชชช โลกนายโก

ปสณนจิตโต สุมน สดตปณณิมปุชชช ๑

สทสทสเส อิต กปเป สดตปณณิมปุชชช

ทุกคตตี นากษานามิ สดตปณณิมปุชชชช ๑

สวาคตัม วต เม อาสิ มม พุททสส สนตติเก

ติสโส วิชชา อนุปปตตทา กตัม พุททสส สาสนัม ๑

กิลเสทา ฌาปีตา มยหัม ภวา สพุเพ สมุหตา

นาโคว พนุชณัม เจตวา วิหารามิ อนาสโว ๑

ปฐิสสมภิตา จตสโส วิโมกขาปิจ อภูจิเม

นพภิกขุณา สจจนิกตา กตัม พุททสส สาสนณตติ ๑

อิตถัม สุกัม อายสุมมา สดตปณณियोเถโร อิมมา คาทาโย

อภาสิตถาติ ๑

สดตปณณียตุเถรสส อปทานัม สมคตัม ๑

นภุจัม คณฐมภุจิชยตุเถราปทานัม (๓๗๖)๗

[๓๗๖] จิตเท กยิรมาเน นานาคนุเช สมากเต ๑

ปสณนจิตโต สุมน คณฐมภุจิช อปชชช ๑

#๑ ม. สมากเต ๑

สทสหัสเส อโตะ กปะเป จิตกัม ยัม อปุชยี
ทุกคตตี นาภิขานามิ จิตปุชายีทัง ผลัง ฯ
สุวาคคัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตึเก
ติสฺสุโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัง ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหัง ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนัง เฉตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา คนฺธมฺมฏฺฐิโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

คนฺธมฺมฏฺฐิยฺคฺเชรฺสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺตมํ จิตกปุชกตฺเถราปทานํ (๓๗๗)

[๓๗๕] ปรีนิพฺพุเต ภควติ ชลชฺชตุตฺตมนามเก

อาโรปีตฺมฺหิ จิตฺเก สาลปุฬุํ อปุชยี ฯ

สทสหัสเส อโตะ กปะเป ยัม ปุฬุํ อปุชยี ๑

ทุกคตตี นาภิขานามิ จิตปุชายีทัง ผลัง ฯ

สุวาคคัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส ๒ สนฺตึเก

ติสฺสุโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัง ฯ

#๑ อภิปุชยีนฺติ ยุตฺตตฺตรํ ฯ ๒ ย. พุทฺธเสฏฺฐสฺส ... ฯ

กิลเลสา ฌาปีตา มยุหิ ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุชนันฺ เณตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา จิตกပ္ฺพชโก เถโร อีมา คาทาโย

อภาสิตฺตภาติ ฯ

จิตกပ္ฺพชกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ สุมนฺतालวณฺณฺยิตฺเตรอปทานํ (๓๗๘)
[๓๘๐] สิทฺทตฺตสฺส ภควโต ตาลวณฺณํ อทาสหิ
สุเมนฺหิ ปฏฺฐิจฺฉนฺนํ ธารยามิ มหાયสึ ๑ ฯ
จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ตาลวณฺณํ อทาสหิ
ทฺทคฺคตี นาทิขานามิ ตาลวณฺณฺสฺสตีทํ ผลํ ฯ
สฺวาคตฺตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลเลสา ฌาปีตา มยุหิ ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุชนันฺ เณตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. มหารหิ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา สุมณฑาลวณฺณิกโย เถโร อีมา คาคาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สุมณฑาลวณฺณิกยฺเยรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ สุมณฑามิยฺเยรอปทานํ (๓๗๕)(

[๓๗๑] สิทฺทตฺถสุส ภควโต นุหาคกสุส ตปฺสฺสินโน

กตฺวาน สุมณฑามํ ชารยฺี ปฺรโต จิตฺโต ฯ

จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทามํ อภิปุชฺชยฺี ๑

ทฺุคคฺคฺชี นาริกขานามิ สุมณฑามสฺสึทํ ๒ ผลํ ฯ

สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนนฺติเก

ติสฺสุโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตฺม พุทฺธสุส สาสนํ ฯ

กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฺปฏิสมฺภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม

นพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกตา กตฺม พุทฺธสุส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺกั อายสฺมา สุมณฑามิโย เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

สุมณฑามิยฺเยรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ... ชารยฺี ตทา ฯ ๒ ม. ยฺ. สุมณฑารณฺเณ ผลํ ฯ

ทสมํ กาสุมาริผลทายกตุเถราปทาน (๓๘๐)

[๓๘๒] กณิการิว โชตนุตํ นิสินนํ ปพพตุนตเร

อททลํ วิรัชํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ ฯ

ปสนุนจิตฺโต สุมโน สิริเร กตฺวาน อณฺชลิ

กาสุมาริผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหํ ฯ

เอกตฺตฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา ๑

ทฺฤคฺคํ นาริขานามิ ผลทานสฺสํ ํ ผลํ ฯ

สฺวาคตํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภฺวา สพฺเพ สฺมฺหตา

นาโคว พนฺชนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถิํ สฺทํ आयสฺมา กาสุมาริผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

กาสุมาริผลทายกตุเถรสฺส อปทานํ สฺมคฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

โพธิปาฏฺฐลิอุปฺปติ ปตฺติจ สคฺตปณฺณิโย

#๑ ม. ย. อหิ ฯ

คณฐมภูจี จ จิตโก   ตาลิ สุมณฑามโก
กาสูมาริผลีปิจ   คากา เอกุณฐภูจีโย ฯ
โพธิวนทวนวคโค อฏฐตฺตีโส ฯ

เอกุณฐตฺตาพีโส อมฺพภูผลวคโค

ปจฺม อมฺพภูผลทายกตฺเตราปทาน (๓๘๑)

[๓๘๓] สตรึตี นาม ภควา   สยมภู อปราชิต

วิเวกกาโม สมฺพุทฺโธ   โคจรายาภินิกฺขมิ ฯ

ผลหตฺโต อหิ ทิสฺวา   อุปคณฺธี นราสภิ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน   อมฺพภู ๑ อทฺทํ ผลิ ฯ

จตุณฺวเต อิตฺ กปฺเป   ยิ ผลิ อทฺทํ อหิ

ทูกตฺตี นาภิชานามิ   ผลทานสฺสตีทํ ผลิ ฯ

สุวาคตฺ วต เม อาสิ   มม พุทฺธสฺส สนนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา   กตฺ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหิ   ภวา สพุเพ สมฺหตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา   กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

#๑ ม. อวภู ๑ ย. อวณฺภู ๑

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา อมฺพญผลทายโก เถโร อิมา คาลาโย
อภาสิตถาติ ฯ

อมฺพญผลทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทฺติยิ ลพฺขทายกตฺเถราปทานิ (๓๘๒)

[๓๘๔] นครเ พนฺธุมติยา อาสิ อารามิโก ตทา

อททถิ วิรัชํ พุทฺธิ คจฺจนฺตํ อนิลชฺเช ฯ

ลพฺขสฺส ผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหิ

อากาสเ จิตฺโก สนฺโต ปฏิกุคฺคหิ มหายโส ฯ

ปีติสณฺชนนํ ๑ มยฺหิ ทิฏฺฐชฺมมฺสขาวหิ

ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺวาน วิปฺปสนฺเนน เจตสา ฯ

อริคณฺธิ ตทา ปีติ วิปฺปลยจฺ สุขุตฺตมํ

อุปฺปชฺชเตว รตนํ นิพฺพตฺตสฺส ยหิ ๒ ตหิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททิตฺทา

ทฺถุคฺคตี นาภิขานามิ ผลทานสฺสทิตฺทํ ผลํ ฯ

สฺวาคตฺ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺถ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺธุนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ย. วิตุติสณฺชนนํ ... ฯ ๒ ม. ตหิ ฯ

ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา ลพฺพททยโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ลพฺพททยกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ตติยํ อุทฺมฺพผลททยกตฺเถราปทานํ (๓๘๓)
[๓๘๕] นินฺนคานทียา ๑ ตีเร วิหาสิ ปฺริสฺตฺตโม
อทฺทถํ วิรชํ พุทฺธํ เอกคฺคิ สฺสมาหิตํ ฯ
ตสฺมี ปสนฺนมานโส กิเลสฺมลโรวเน
อุทฺมฺพผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหํ ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺที ตทา
ทฺกุคฺตี นาภิขานามิ ผลทานสฺสทิตํ ผลํ ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฐิสุมภิตา จตสุโส วิโมกขาปัจจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺจนิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

#๑ ม. ย. วินตฺตานทียา ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา อุทุมฺพรผลทายโก เถโร อีมา คาลาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทุมฺพรผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถิ มิตฺกฺขุผลทายกตฺเถราปทานํ (๓๘๔)

[๓๘๖] วนนฺตเร พุทฺธิ ทิสฺวา อตฺถทสฺสี มหายสฺสิ

ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน มิตฺกฺขุสฺส ๑ ผลิ อํทํ ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยิ ผลิ อทํททา

ทฺถุคฺคิ นาทิขานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลิ ฯ

สฺวาคํตํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสฺนํ ฯ

กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหิ ภฺวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

นพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา มิตฺกฺขุผลทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

มิตฺกฺขุผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ยุ. ปิตฺกฺขุสฺสาทํ ผลิ ฯ

ปณจัม ฆารุสผลทายกตุเถราปทาน (๓๘๕)

[๓๘๗] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพทุํ อากุตีํ ปฏิกุคหิ

รณิยํ ปฏฺิพฺชชฺนุตํ ฆารุสผลํ อทาสหิ ฯ

เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ผลํ อททํ อหิ

ทุกุคฺตี นากิขานามิ ผลทานสฺสตีทํ ผลํ ฯ

สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺเก

ติสฺสโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

กิลฺลสา ฆาปิตา มยฺหิ ภาว สพฺเพ สมฺหตา

นาโคว พนฺชณํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

ปฏฺิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺิจิเม

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา ฆารุสผลทายโก เถโร อีมา กาทาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ฆารุสผลทายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฺจํ วลฺลิตฺผลทายกตุเถราปทานํ (๓๘๖)

[๓๘๘] สพฺเพ ชนา สมากมฺม อากมฺิสฺส วณฺํ ตทา

ผลมเนวสमानา เต อลภฺิสฺส ผลํ ตทา ฯ

ตตถททสาสี สมพุทธี สยมภู อปราชิต์
ปสนุนจิตโต สุมโน วลุลิผลมทาสหิ ๑
เอกคตตีเส อิตโต กปเป ยัม ผลั อททิตทา
ทुकคตี นากิขานามิ ผลทานสูลีทัม ผลั ๑
สุวาคตัม วต เม อาสี มม พุทฐสฺส สนฺตึเก
ติสฺสโต วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตัม พุทฐสฺส สาสนั ๑
กิลเสทา ฌาปีตา มยฺหิ ภวา สพุเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนั เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺฐิสฺมภิตทา จตฺสฺสโต วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตทา กตัม พุทฐสฺส สาสนฺนติ ๑
อิตฺถึ สฺสทัม อายสฺมา วลุลิผลทายโก เตโร อิมทา คาทาโย

อภาสิตถาติ ๑

वलุลิผลทายกตฺเตรสฺส อปทานั สมคตัม ๑
สคตมัม กทลิลผลทายกตฺเตรอปทานั (๓๘๓)
[๓๘๕] กณิการัว ชลิตัม ปุณฺณมาเยว จนฺทิมัม
ชลนฺตัม ทีปรุกฺขัว อทฺทสั โลกนายกัม ๑
กทลิตยา ๑ ผลั คยฺห อทาสี สคฺคฺคฺโน อหัม
ปสนุนจิตโต สุมโน วนฺทิตฺวาน อปฺกุกมิม ๑

#๑ ม. ยุ. กทลิลผลั ปคฺคคยฺห ๑

เอกคฺคิเส อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทุคฺคตํ นาภิขานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลเสตา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉนิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา กทฺธิผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

กทฺธิผลทายกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
อฏฺฐมํ ปนสผลทายกตฺถราปทานํ (๓๘๘)
[๓๕๐] อชฺชุนฺโน นาม สมฺพุทฺโธ หิมวฺนเต วสี ตทา
จฺรณฺเนน จ สมฺปฺนฺโน สฺมาธิกฺุสฺส โล มฺนิ ฯ
กฺุมฺภมตฺตํ คเหตุวาน ปนสํ ชิวชิวํ
ฉตฺตปณฺเณ จเปตฺวาน อทาสี สตฺถฺโน อหํ ฯ
เอกนฺวุเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
ทุคฺคตํ นาภิขานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ ฯ

สุวาคดี วัต เม อาสิ มม พุทธสฺส สนนฺติเก
ติสุโส วิชชา อนุปฺปตฺตา กตฺ พุทธสฺส สาสนํ ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เฉตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺตา กตฺ พุทธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกฺมํ อายสฺมา ปนสฺผลทายโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

ปนสฺผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ โสณโกฏฺฐิสฺตฺเถราปทานํ (๑๘๕)

[๑๕๑] วิปฺสฺสิโน ปาวจเน เอกํ เลณํ มยา กตฺ

จาทฺตฺทิสฺสฺส สงฺฆสฺส พนฺธุมาราชธานียา ฯ

ทฺสฺเสหิ ภูมึ เลณสฺส สนฺถริตฺวา ปริจฺจซี

อุทฺทกฺจิตฺโต สฺมโน อกาสิ ปณฺธิ ตทา ฯ

อาราเชยฺยํ สมฺพุทฺธิ ปพฺพชฺชณฺจ ลเภยฺยหิ

อนฺตฺตรณฺจ นิพฺพานํ ฝุเสยฺยํ สนฺติมฺตฺตมํ ฯ

เตเนว สุกฺกมฺULEน กปฺเป นฺนฺติ สฺสรึ

เทวภูโต มนฺสุโส จ กตฺปฺญฺโย วิโรจหิ ฯ

ตโต กมมวเสเสน อิธ ปจฺฉิมเก ภเว
จมฺปายํ อคฺคเสฏฺฐิสฺส ชาโตมฺหิ เอกปฺตฺตโก ฯ
ชาตมตฺตสฺส เม สุตฺวา ปิตฺตฺตโนโท อัย อหุ
ททามหํ กุมารสฺส วิสโกฏฺฐิ อन्नกา ฯ
จตุรํกุลา จ เม โลมา ชาตา ปาทตเล อุโก
สุขุมา มุทฺสมุสฺสตา ตฺลาปิจฺจมา สุภา ฯ
อตีตา นวุติ กปฺปา อัย เอโก จ อุตฺตริ
นาภิชานามิ นิกฺขิตฺเต ปาทे ภูมฺเม ๑ อสนฺนเต ฯ
อาราธิตฺโต เม สมฺพุทฺโธ ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ
อรหตฺตญฺจ เม ปตฺตํ สีตฺถุโตมฺหิ นินฺพุโต ฯ
อคฺคการทฺธวิริยานํ นินฺพุทฺฐิโจ สพฺพทสฺสินา
จีณาสโว ๒ จ อรหา ฉพฺภินฺนํ โย มหิพุทฺธิโก ฯ
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
ทฺถุคฺคตี นาภิชานามิ เลณฺทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลฺเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิม
ฉพฺภินฺนํ สจฺฉนิกตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ม. ภูมฺยา ฯ ๒ ม. จีณาสโวมฺหิ อรหา ฯ

เถโร ๑ โภควิวโส โสโณ ภิกขุสงฆสฺส อคฺคโต
ปญฺหํ ปุญฺโง วิยาภาสิ อโนตตฺตมมหาสเรติ ฯ
อิตุํ สุทํ อายสฺมา โสโณ โภควิวโส เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตถาติ ฯ

โธณโภควิวิสตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
ทสมํ ปุพฺพกมฺมปีโลติ นาม พุทฺธาปทานํ (๓๕๐)
[๓๕๒] อโนตตฺตสฺราสนฺเน รณฺเณยํ สีสาทเล
นानารตนปชฺโชเต นานาคณฺฐวณฺฺนตฺเร ฯ
มฺหตา ภิกขุสงฺฆเณ ปเรโต โลกนายนโก
อาสีโน พุยากริ ตตฺถ ปุพฺพกมฺมานิ อตฺตโน ฯ
สุณฺหาถ ภิกขเว มยฺหํ ยํ กมฺมํ ปกตํ มยา
เอกํ อรณฺเณยํ ภิกขุํ ทิสฺวา ทินฺนํ ปีโลติกํ ฯ
ปตฺถิติ ปจฺมํ พุทฺธํ พุทฺธตฺตายน มยา ตทาห
ปีโลติยสฺส กมฺมสฺส พุทฺธตฺเตปี วิปฺจฺจติ ฯ
โคपालโก ปุเร อาสี คาวิ ปาเชติ โคจฺรํ
ปิวฺนฺตี อุกทํ อาวิลํ คาวิ ทิสฺวา นีวารยํ ฯ
เตน กมฺมวิปาเกน อิธ ปจฺฉิมเก ภเว
ปีปาสีโต ยถิจฺฉกํ น หิ ปาตุํ ลภามหํ ฯ

#๑ ย. โภควิวโสติ โส โสโณ ฯ

ปฺนาลี นามหิ รุคฺโต ปุพฺเพ อญฺญาสุ ชาตีสู
ปจฺเจกพฺพุทฺธํ สุรภี อพฺภากิจฺจํ อหฺมุสํ ๑
เตน กมฺมวิปาเกน นีรเย สํสรี จิรํ
พหู วสุสฺสหฺสฺสานิ ทุกฺขํ เวเทสิ เวทนํ ๑
เตน กมฺมวเสเสน อิทฺ ปจฺฉิมเก ภเว
อพฺภกฺขานํ มยา ลทฺธํ สุนฺทริกาย การณา ๑
สพฺพาทิภุสฺส พุทฺธสฺส นนฺโท นามาสิ สาวโก
ตํ อพฺภากิจฺจาย ๑ นีรเย จิรํ สํสริตํ มยา ๑
ทสวสุสฺสหฺสฺสานิ นีรเย สํสรี จิรํ
มนุสฺสลาภิ ๒ ลทฺธาหิ อพฺภกฺขานํ พหุํ ลภี ๑
เตน กมฺมวเสเสน จิตฺตจมานวิกา มมํ
อพฺภากิจฺจํ อญฺเตน ชนกายสุสฺส อากตา ๓ ๑
พฺรหฺมโณ สุตฺวา อาสิ อหิ สกฺกตปฺปฺชิโต
มหาวเน ปญฺจสฺเต มนฺเต วาเจมิ มาณเว ๑
ตตฺถาคโต อีสฺสิภิโม ๔ ปญฺจาภิญฺโญ มหิทฺธิโก
ตญฺจาหิ อากตํ ทิสฺวา อพฺภากิจฺจํ อหฺมุสํ ๑
ตโตหิ อวจํ สิสฺเส กาม โภคิ อัย อิติ
มยฺหิปี ภาสฺमानสุสฺส อญฺโมทิสฺสุ มาณวา ๑
ตโต มาณวกา สพฺเพ ภิกฺขมาณา กุเล กุเล
มหาชนสุสฺส อหิสุ กาม โภคิ อัย อิติ ๑

#๑ ม. ยฺ ... อพฺภกฺขาย ... ๑ ๒ ม. ยฺ. มนุสฺสลาภิ ๑ ๓ ม. ยฺ. อคฺคโต ๑

#๔ ม. อีสฺสิภิโม ๑ ยฺ. อีสฺสิค โณ ๑

เดน กมฺมวิปาเคน ปณฺจภิกฺขุสตา อิเม
อพฺภกฺขานํ ลภฺ์ สพฺเพ สุนฺทริกาย การณา ฯ
เวมาตุ ๑ ภาตโร ปุพฺเพ ธนเหตุ หนี อหํ
ปกฺขิปี คริฑฺฑุเคสุ สิตาย จ อปีสยิ ฯ
เดน กมฺมวิปาเคน เทวทตฺโต สิลํ จิปี
องฺคฺกุจํ ปีสยิ ปาเท มม ปาสาณสภฺขรา ฯ
ปุเรหํ ทารโก หุตฺวา กิพฺมานอ มหาปเถ
ปจฺเจกพฺุฑฺ์ ทิสฺวาน มคฺเค สกฺลิกํ ทหิ ๒ ฯ
เดน กมฺมวิปาเคน อิช ปจฺฉิมเก ภเว
วชฺตุถํ มํ เทวทตฺโต อติมาเร ปโยชยิ ฯ
หตฺถาโร โห ปุเร อาสี ปจฺเจกมฺุณิมุตฺตมํ
ปิณฺฑาย วิจฺรณฺ์ตี ๓ อาสาทสี คเชนหํ ฯ
เดน กมฺมวิปาเคน ภานฺโต นาพากิริ คโช
คิริพฺพะเช ปุรวเร ทารุโณ สมฺปาคมิ ฯ
ราชานํ ปตฺติโก ๔ อาสี สตฺติยา ปุริเส ๕ หนี
เดน กมฺมวิปาเคน นิรเย ปจฺฉิตํ ภูถํ ฯ
กมฺมุโน ตสฺส เสเสน โส ๖ ทานิ สกฺลํ มม
ปาเท จวี ปกฺปเปสิ น หิ กมฺมํ วินสฺสติ ฯ
อหํ เกวณฺุฑฺคามสฺมี อหุ เกวณฺุฑฺทารโก
มจฺฉโณปมาตเก ๗ ทิสฺวา ชนยิ โสมนสฺสํ ฯ

#๑ ย. เทว มาตา ภาตโร ปุพฺเพ ฯ ๒ ม. ขปี ฯ ๓ ม. ย. วิจฺรณฺ์ตี ตํ ฯ

#๔ ม. ย. ปตฺติโว ฯ ๕ ม. ย. ปุริสํ ฯ ๖ ม. อิทานิ .. ฯ ย. จาทิณฺณํ ... ฯ

#๗ ม. ย. มจฺฉโณปมาตเต ทิสฺวา ฯ

เตน กมฺมวิปาเกน สีสทุกฺโข อหุ มม
สกุเกสุ หลฺลมาเนสุ ยทา หนี วิญฺญูโก ๑ ๑
มุสฺสสฺสหา ปาวจเน สาวเก ปริภาสยิ
ยํ ขาทถ ภูณฺชถ มา จ ภูณฺชถ สาลโย ๑
เตน กมฺมวิปาเกน เตมาสิ ขาทิตํ ยํ
นิมนฺติโต พุราหุมนเนน เวรฺณชಾಯิ วสิ ตทา ๑
นิพฺพุทฺเต วตฺตมานมฺหิ มลฺลปฺตํ นิเสชยิ ๒
เตน กมฺมวิปาเกน ปิฏฺฐิจฺทุกฺโข อหุ มม ๑
ติกิจฺจโก อหิ อาสิ เสฏฺฐิจฺปฺตํ วิเรจยิ
เตน กมฺมวิปาเกน โหติ ปกฺขนฺทิกิ มม ๑
อวจาหิ โชติปาโล สุกตํ กสฺสปี ตทา
กุโต นุ โโพธิมณฺฑสฺส โพธิ ปรมฺหุลลภา ๑
เตน กมฺมวิปาเกน อจฺริ ทุกฺกริ พหุ
ฉพฺพสฺसानุรุเวลาຍิ ตโต โพธิ อปาปฺณิ ๑
นาหิ เอเตน มกุเคน ปาปฺณิ โโพธิมุตฺตมํ
กุมกุเคน คเวสิสฺสํ ปุพฺพกมฺเมเน โจทิตो ๓ ๑
ปุณฺณปาปปริกฺขิโน สพฺพสนฺดาปวชฺชิตอ
อโสโก อนุปายาโส นิพฺพายิสฺสํ อนาสโว ๑
เอวํ ชิโน วิทยากาลิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส อตฺถโต ๔
สพฺพาภิญญาพลปฺตโต อโนตฺตเต มหาสเรติ ๑

#๑ ไป. ม. วิญฺญูโก ๑ ย. วิทฺฐโก ๑ ๒ ม. วิเหจยิ ๑ ๓ ม. วาริตอ ๑

#ย. การิตอ ๑ ๔ ม. ย. อคฺคโต ๑

อิตุถิ สุกฺก ภูทว อตุตโน ปุพฺพจริตํ ปุพฺพกมฺมปิโลตี ๑ นาม
พุทฺธธาปนํ ฆมฺมปริยายํ อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุพฺพกมฺมปิโลตี นาม พุทฺธธาปนํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺธานํ

อมฺพภูํ อพฺชฌเจว อุทฺมฺพรมิตฺถุ จ

ฬารุวลฺลิตฺติ จ กทฺถิตฺติ ปนฺโส โกฏฺฐิตฺติโก ฯ

ปุพฺพกมฺมปิโลตี จ อปทานํ มเหสิโน

คธาโย เอกนฺวตฺติ คณฺธาโย วิภาวิตฺติ ฯ

อมฺพภูผลวคฺโค เอกฺนจตฺตาพีโส ฯ

จุทฺทสมํ ภาณวารี ฯ

#๑ ม. ชุ. กมฺมปิโลตีกํ นาม ฯ

จตุตทาฬิโส ปิณินทวคฺโค

ปรจมํ ปิณินทวจตุตเถราปทาน์ (๓๕๑)

[๓๕๓] นครเร หังสวติยา อาสี โทวาริโก อหัง
อกุโขพุภัง ๑ อมิตัง โภคัง ฆเร สนนิจิตัง มม ฯ
รโหคโต นิสีทิตฺวา ปหังสิตฺวาน มานสิ
นิสชช ปาสาทวเร เอวํ จินฺเตสहि ตทา ฯ
พหู เมว ๒ คตา โภคา ฝิตัง อนฺเตปฺริ มม
ราชาปี มํ นิมนฺเตสิ ๓ อานนฺโท ปจฺวิสุสโร ฯ
อยถจ พุทฺโธ อุปฺปนฺโน อธิจฺจุปฺปตฺติโก มฺนิ
สัวิชฺชนติ จ เม โภคา ทานัง ทสฺสามิ สตฺถุโน ฯ
ปทุมเมณ ๔ ราชปฺตฺเตน ทินฺนํ ทานวริ ชิน
หตฺถินาเค จ ปถฺลจฺเก อปฺสฺเสนํ จนปฺปกิ ฯ
อหังปี ทานัง ทสฺสามิ สจฺจเม คณฺวรุตฺตเม ๕
อทินฺนปฺพุพฺพิ ทานวริ ๖ ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก ฯ
จินฺเตตฺวาหิ พหุวิธึ ยาเค ยสฺส สฺจํ ผลิ
ปริกฺขารทานมทฺทุกฺชี มม สจฺกปฺปฺปุรณิ ฯ
ปริกฺขารานิ ทสฺสามิ สจฺจเม คณฺวรุตฺตเม ๗
อทินฺนปฺพุพฺพมณฺเณสิ ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก ฯ

#๑ ม. ย. อกุโขภัง ฯ ๒ ม. ย. พหุเมธิกตา ฯ ๓ ม. ย. ราชาปี สนนิมฺมนฺเตสิ ฯ

#๔ ย. ปทุมเม ฯ ๕-๗ โป. ย. คณฺวรุตฺตเม ฯ ๖ ม. ย. อทินฺนปฺพุพฺพมณฺเณสิ ฯ

นพการเ อูปาคมม   ฉตต์ การเสถิ ตาวเท
 ฉตตสตสหัสธานี   เอกโต สนฺนิปาตยิ ฯ
 ทุสสสตสหัสธานี   เอกโต สนฺนิปาตยิ
 ปตตสตสหัสธานี   เอกโต สนฺนิปาตยิ ฯ
 วาสโย สตุถเก จาปี   สุจิโย นขเจทเน
 เหฏฺฐา ฉตฺเต จปาเปสึ   การตฺวา ตทฺนฺจฺจเว ฯ
 วิฐฺปนํ ตาลปณฺเณ ๑   โมรหตุถे จ จามเร
 ปริสุสาวเน เตลธारे   การยิ ตทฺนฺจฺจเว ฯ
 สุจิมเร อํสวทุเช   อโถปี กายพฺนฺชเน
 อาธารเก จ สุกเต   การยิ ตทฺนฺจฺจเว ฯ
 ปริโกคภาชเน จ   อโถปี โลหถาลเก
 เกสชฺเช ๒ ปฺรุยิตฺวาน   เหฏฺฐาฉตฺเต จเปสฺหิ ฯ
 วจํ อฺุสิริํ ลฺกฺจิมชฺช   ปีปฺพลิมริจاني จ
 หริตฺถิํ ลิงฺกิเวริ   สพฺเพ ปฺรูเรสิ ภาชเน ฯ
 อฺุปาหนา ปาทูกาโย   อโถ อฺุทกปฺนฺจฺจเน
 กตฺตรทณฺเฑ สุกเต   การยิ ตทฺนฺจฺจเว ฯ
 โอสถํ อณฺชนาปีจ ๓   สลากา ชมฺมกตฺตรา
 กุณฺจิกา ปณฺจวณฺเณหิ   สิพฺพิเต กุณฺจิกามเร ฯ
 อาโยเค ชฺมเนตฺเต จ   อโถปี ทีปธारे
 ตุมฺพเก จ กรณฺเฑ จ   การยิ ตทฺนฺจฺจเว ฯ

#๑ ม. ยฺ. ตาลวณฺเณ ฯ ๒ ยฺ. เกสชฺชํ ฯ ๓ ม. ยฺ. โอสถณฺชนาพี จ ฯ

สณฺหาเส ปิปฺพลเจว อโถปิ มลหาริโน ๑
ภสชฺชถวิเก เจว การยิ ตทฺนฺจฺจเว ๑
อาสนฺทโย ปิจเก จ ปลฺลฺงเก จตุโรมเย
ตทฺนฺจฺจเว การตฺวา เหฏฺฐาจฺจเต จเปสํ ๑
อุณฺณาภิสึ ๒ ตฺถภิสึ อโถปิ ปิจกาภิสึ
พิมฺโพหนเ จ สุกเต การยิ ตทฺนฺจฺจเว ๑
กฺรุวิเนเท มชฺชิตฺเต เตลหตฺถปตาปกิ
สิเวฏฺฐิผลกํ ๔ สฺจิจิ มณฺจํ อตฺถรณฺน จ ๑
เสนาสเน ปาทปฺลฺเจ สยนาสนทณฺฑเก
ทนฺตโปณฺเ จ กถสิ ๕ สีสเลปนคฺนฺธเก ๖ ๑
อรณฺนิ ๗ ผลปิเจ จ ปตฺตปิธานถาลเก
อุทกสฺส กฏฺจฺจฺจ ๘ จฺจฺจกํ รชนมฺพณฺํ ๑
สมฺมุชฺชนํ ๙ อุทวตฺถิ ตถา วสฺสติกสาฎกํ
นิตฺธินํ กณฺฑจฺจฺจาทิ อถ อนฺตรวาสกํ ๑
อุตฺตราสงกสฺงฆาฎิ นตฺถกํ มุขโสธฺนํ
พิลฺงคฺโลณฺญตฺถจ ๑๐ มชฺช จ ทธิปानกํ ๑
ปฺปฺพลสิตฺถิ ปิไลตฺถจ มุขปฺลฺณนฺตฺถกํ
ทาทพฺพิ นาม ยิ อตฺถิ ยญฺจ กปฺปติ สตฺถฺโน ๑
สพฺพเมตํ สมานตฺวา อานนฺทํ อุปฺสงกมฺอิ
อุปฺสงกมฺม ราชานํ ชเนตาริ มหายสิ ๑๑ ๑

#๑ ม. ย. มลหารเก ๑ ๒ ม. ย. อุณฺณาภิสึ ... ปิจกาภิสึ ๑ ๓ ม. ย. พิมฺโพหนเ ๑

#๔ ม. ย. สิปาฏิผลเก สฺจิจิ ๑ ๕ ม. อาฎฺฐิ ๑ ๖ ม. ย. สีสเลปนคฺนฺธเก ๑

#๗ ม. ย. อरणฺนิ ๑ ๘ ม. กฏฺจฺจฺจ ๑ ๙ ม. สมฺมุชฺชนํ ๑ ๑๐ ม. พิลฺงคฺโลณฺญ ปฺปฺลฺจ ๑

#๑๑ ม. มเหสิโน ๑

สิรสา อภิวาเทตวา	อิทํ วจนมพรวี
เอกโต ชาติสํวฑฺฒา	อุภินฺนํ เอกโต ยโส ๑ ๑
สาธารณา สุเข ทุกฺเข	อุโภ จ อนฺวตฺตกา
อตุถิ เจตสีกํ ทุกฺขํ	ตฺวาเชยฺย ๒ อรินฺทม ๑
ยทิสฺสโกสิ ตํ ทุกฺขํ	วิโนทฺเยยฺยาสี ขตุตฺย
ตฺว ทุกฺขํ มม ทุกฺขํ	อภินฺนํ เอกโต มนํ ๓ ๑
นินฺุจิสฺสนฺุติ วิชานาสิ ๔	ตํ โมเจยฺย สเจ ตฺวํ
ชานาหิ โข มหาราช	ทุกฺขํ เม ทฺวพฺพิโนทฺยํ ๑
พหุํ สฺมาโน กขชฺสฺส	เอตฺนฺเต ทฺวจจฺหํ ๕
ยวตฺตา วิชิตฺ ๖ อตุถิ	ยวตฺตา มม ชีวิทํ ๑
เอเตหิ ยทิสฺส เต อตุถิ	ทสฺสํ อวิกมปิโต
กขชฺชิตํ โข ตฺยา เทว	มิจฺฉา ตํ พหุกขชฺชิตํ ๑
ชานิสฺสํ สํมิตํ อชฺช	สพฺพทฺมเม ปตฺติจฺฉิตํ
อติพฺพหุํ นปิเพสิ	ททฺมานสฺส เม สโต ๑
กิตฺเต ๗ สลฺลปิเตนฺตุโถ	ปตฺติตํ เต กเถหิ เม
อิจฺฉามหิ มหาราช	พฺพทฺเสฏฺฐํ อนฺตุตฺตรํ ๑
โกชยิสฺสํ สํมิตํ	วชฺชํ เม มาหุ ชีวิทํ
อญฺญํ เตหํ วรํ ทฺมมि	อฺยจฺจิตํ ๘ ตถาคโต ๑
อเทยฺโย กสฺสจฺจ พฺพทฺโร	มณฺนิ โชตฺโร สยถา
นฺนฺุ เต กขชฺชิตํ เทว	ยว ๙ ชีวิทมตฺตํ ๑

- #๑ ม. มนํ ๑ ย. ยสํ ๑ ๒ ไป. วิโนทฺเต ๑ ๓ ม. มโน ๑ ๔ ม. ย. วิชานาหิ ๑
- #๕ ม. วรํ ๑ ๖ ย. วิชิตํ ๑ ๗ ม. กิ เต เม ปิพิเตนตุโถ ๑ ๘ ม. มายาจิตฺโถ
- #๘ ม. มายาจิตฺโถ ตถาคตํ ๑ ๙ ม. ยว ชีวิทมตฺตโน ๑

ชีวิติ์ ททมาเนน ยุตติ์ ทาคุ์ ตถาคคิ์
จปนีโย มหาวิโร อเทโย กสสจิจิโน ๑
น เม ปฐิสสุโต พุทโธ วรสสุ อมิติ์ ธนั
วินิจขยิ์ ปาปฺณามิ ๑ ปุจฺจิสสามิ ๒ วินิจขเย ๑
ยถา สณฺหิ์ กถสฺสนฺติ ปฏฺิปปุจฺจาม ตั ตถา
รณฺโณ หตฺถเ คเหตุวาน อคมาสี วินิจขยิ์ ๑
ปุโรโต อกฺขทสฺसानั อิทั วจนมพฺรวิ์
สฺจนนฺตุ เม อกฺขทสฺसानั ราชา วริ์ อทาสี เม ๑
น กิลฺยจิจิ จปยิตฺวาน ชีวิติ์ปิ ปวารยิ์ ๓
ตสฺส เม วรทินฺนสฺส พุทฺธเสฏฺฐจิจิ วริ์ อหิ์ ๑
สฺทินฺโน โหติ เม พุทโธ ฉินฺนทถ ๔ สัสมิ มม
สฺสสาม ตว วจัน ญมิपालสฺส ราจिन ๑
อุภินฺนั วจัน สฺตฺวา ฉินฺนทิสฺสามตฺถ สัสมิ
สพฺพิ์ เทว ตยา ทินฺนั อิมสฺส สพฺพคาหิติ์ ๕ ๑
น กิลฺยจิจิ จปยิตฺวาน ชีวิติ์ปิ ปวารยิ์
กิลฺยปฺปคฺโตว หุตฺวาน ยาวชีวมนฺตฺตริ์ ๖ ๑
อิมิ์ สฺสทฺถจิจิ ตฺตฺวา อทาสี สพฺพคาหิติ์ ๗
ปราชโย ตฺวึ เทว อสฺส เทโย ตถาคโต ๑
อุภินฺนั สัสมิ ฉินฺนโน ยถา สณฺจุมหิ์ ติฏฺฐจถ
ราชา ตตฺถเวว จตฺวาน อกฺขทสฺเสตทพฺรวิ์ ๑

#๑ ม. ย. ปาปฺณาม ๑ ๒ ม. ย. ปุจฺจิสสาม ๑ ๓ โป. ม. ย. ปวารยิ์ ๑

#๔ ย. อถวา ๑ ๕-๗ ม. ย. สพฺพคาหิกิ์ ๑ ๖ ม. ย. ยาจิวรมนฺตฺตริ์ ๑

สมมา มยหิปี เทยยาถ ปุณ พุทฺธ ลภามหิ
ปุเรตฺวา ตว สงฺกปฺปี โภชยิตฺวา ตถาคตฺ ๑
ปุณ เทยยาสิ สมฺพุทฺธ อานนฺทสฺส ยสฺสสิโน
อกฺขทสฺเสภีวาเทตฺวา อานนฺทมปี ๑ ขตฺติย ๑
ตฺถุโ จ ปมฺหิตโต หุตฺวา สมฺพุทฺธ อุปฺสงฺกมฺมี
อุปฺสงฺกมฺม สมฺพุทฺธ โอมตฺติณฺณํ อนาสว ๑
สิรสา อภีวาเทตฺวา อิทํ วจนมฺพุรวี
วสีสฺตสฺสเสหิ อธิวาเสหิ จกฺขุมา ๑
หาสยฺนโต มม จิตฺตํ นิเวสนมฺเปหิ เม
ปทุมฺมตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏฺฐิคุคฺโห ๑ ใ
มม สงฺกปฺปมณฺเวย อธิวาเสหิ จกฺขุมา
อธิวาสนมณฺเวย อภีวาทีย สตฺถุโน ๑
หฺนฺนุโ จ อุกฺกจฺจิตฺโตหิ นิเวสนมฺปากมฺมี
มิตฺตามจฺเจ สฺมานेतฺวา อิทํ วจนมฺพุรวี ๑
สฺทฺลลโก มยา ลทฺโธ มณฺนิ โชตฺริสฺส ยถา
เคน ตํ ปุชฺยิสฺสามิ ๒ อปฺปเมยฺโย อณฺุปโม ๑
อตฺตโล อสโม ธีโร ๓ ชีโน อปฺปฏฺฐิคุคฺโกล
ตถาสมสโม เจว อทฺติโย นราสโก ๑
ทฺกฺกร อธิการิ หิ พุทฺธานุจฺฉวิกิ มยา ๔
นानาปฺปฺเพ สฺมานेतฺวา กโรม ปฺปฺมณฺฑทฺปี ๑

#๑ ม. ย. อานนฺทญฺจาปี ๑ ๒ ม. ย. ปุชฺยิสฺสาม ๑ ๓ ย. วีโร ๑ ๔ ย. ตยา ๑

พทุธานุจจวิกิ เอติ	สพพปฐา ภวิสสติ
อุปลั ปทุม วาปี	วสุสิกั อธิมุตตกั ฯ □
จมุปลั นาคปุปผณจ	มณทปั การยิ อหิ
สตาสนสทสทานิ	ฉตตฉายาย ปณณปี ฯ
ปจฺฉิมิ อาสนิ มยฺหิ	อธิกั สตมคฺชติ
สตาสนสทสทานิ	ฉตตฉายาย ปณณปี ฯ
ปฏฺฐิยาเทตฺวา อนฺนปานิ	กาลิ อโรจยิ อหิ
อารอิจิตฺมฺหิ กาลมฺหิ	ปทุมุตฺตโร มหามฺุณี ฯ
วสีสตสทสเสหิ	นิเวสนมฺุเปสิ เม
ชารนฺตํ อุปริจฉตฺตํ	สุสุลฺลปฺุพฺมณฺุทเป ฯ
วสีสตสทสเสหิ	นีสิทิ ปฺุริสุตฺตโม
ฉตตสทสทสทานิ	สทสทสทสมาสนิ ฯ
กปฺุปียิ อนวชฺชณฺุจ	ปฏฺุคฺคณฺุหาหิ จกฺุขฺมา
ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู	อาหุตฺตินิ ปฏฺุคฺคโห ฯ
มมฺิ ตาเรตฺกกาโม โส	สมปฏฺุจฺฉิ มหามฺุณี
ภิกฺุขุโน เอกเมกฺุสฺส	ปจฺุเจกั ปตฺตทาสหิ ฯ
ชหีสฺุ สมภตฺติ ๑ ปตฺติ	โลหปตฺติ อชารยฺุ
สตุตฺตรตฺติณฺุทิวํ พุฑฺุโธ	นีสิทิ ปฺุพฺมณฺุทเป ฯ
โพชยฺนฺุโต พหุ สตุเต	ธมฺุมจกฺั ปวตฺตยิ
ธมฺุมจกฺั ปวตฺเตนฺุโต	เหฏฺุจฺ โต ปฺุพฺมณฺุทเป ฯ

#๑ ม. สุมภกั ฯ ยฺุ. ปฺุพฺกั ฯ

จุลลาลีสิตตสสุสานิ ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ
สตุตฺเต ทิวเส ปตฺเต ปทฺมุตฺตโร มหามฺนิ ฯ
นตฺตณายาย นิสินฺโน อีมา คาลา อภาส
อนฺนํ ทานวริ โย เม ปาทาสี มาณโว ฯ
ตมฺหิ กิตฺตยิสฺสามิ สฺฐณถ มม ภาสโต
หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺติ เสนา จ จตฺรํคินิ ฯ
ปริวารสฺสนฺติ ตํ ๑ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ สิวิกิ ๒ สนนฺมานิกิ ฯ
อุปฺภูจิสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ
สภฺภูจิสฺสนฺติ สพฺพาลงฺการภฺภูจิสฺสนฺติ ฯ
ปริวารสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ
สภฺภูจิสฺสนฺติ สหฺริยสฺสนฺติ เภริโย สมนฺลกฺตา ฯ
วชฺชยิสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ
นพาสิตฺตสฺสนฺติ นาริโย สมนฺลกฺตา ฯ
วิจิตฺตวตฺตถาภรณา อามตฺตมณฺนิญฺจทฺลา
อาพารมฺุขา ๓ หสฺสุลา สฺสณฺณวา ตนฺนุมนฺชฺฉิมฺมา ฯ
ปริวารสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ
ตีสฺกปฺปสฺสนฺติ เทวโลเก รมิสฺสตี ฯ
สสฺสทฺทฺทํ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสตี
สสฺสทฺทฺทํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี ฯ

#๑ ม. ย. สพฺพตฺถ มํ ฯ ๒ ม. สิวิกา สนนฺมานิกา ฯ ๓ ม. อาพารปฺมุหา ฯ

ปเทสรัชช วิปลั	คณนาโต อสงขย
เทวโลเก วสนุตตส	ปุลลณกมมสมงคิโน ๑
เทวโลกานุปริยนเต ๑	รตนฉตติ ฐริสฺสติ
อิจฺฉิสฺสติ ยทา วาย ๒	ฉทน์ ทุสฺสปฺปฬ ๑
อิมสฺส จิตฺตมณฺเฑาย	นิวทุธิ ฉาทยิสฺสติ
เทวโลกา จวิตฺวาน	สุกฺกมฺเณ โจทิตโต ๑
ปุลลณกมฺเเมน สยฺตโต	พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ
กปฺปสฺตสทสฺสมหิ	โอกฺกาทกฺกสฺมภโว ๑
โคตโม นาม นามเณ	สฺตถา โลเก ภวิสฺสติ
สพฺพเมตํ อภิญฺเฑาย	โคตโม สกฺยปฺจฺคโว ๑
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา	เอตทกฺเค จเปสฺสติ
ปิลินฺทวจุโณ นามเณ	เหสฺสติ สฺตถุสฺสาวโก ๑
เทวานํ อสุรานญจ	คณฺฐพฺพานญจ สกฺกโต
ภิกฺขุณํ ภิกฺขุณินญจ	คิหีนญจ ตเถว โส ๑
ปิโย หุคฺวาน สพฺเพสํ	วิหริสฺสตินาสโว
สฺตสทสฺเส กตํ กมฺมํ	ผลํ ทสฺเสสิ เม อิท ๑
สมฺมุตฺโต สรเวโคว	กิลเส ฉาปยิ ๓ อหิ
อโห เม สุกตํ กมฺมํ	ปุลลณกฺเขตฺเต อนฺนุตฺตเร ๑
ยตฺถ การิ กริตฺวาน	ปตฺโตสฺมิ อจลํ ปทํ
อนฺนุกํ ทานวาริ	อทาสิ โย หิ มาณโว ๑

#๑ ม. เทวโลกปริยนตํ ๑ ๒ ม. ฉาย ๑ ย. ฉาย ๑ ๓ ม. ฉาปยิ มม ๑ ย. ฉาปยิสฺสติ ๑

อาทิปฺพุพฺงฺคโม อาสิ	ตสฺส ทานสฺสตีํ ผลํ
ฉตฺเต ๑ สุกเต ทตฺวาน	สงฺฆे คณวรุตฺตเม ๒ ๑
อฏฺฐจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม
สีตํ อฺุณฺหํ น ชานามิ	รโฆชฺฉลฺลํ น ลิมฺปตี ๑
อนฺุปรุทฺทโว อนฺิติ จ	โหมิ อปฺิจิตฺโต สทา
สุขุมจฺฉวิกะ โหมิ	วิสํ โหมิ มานสิ ๑
ฉตฺตสฺตสฺสทสฺसानิ	ภเว สฺสฺสรโต มม
สพฺพาลงฺการยฺตุตฺตานิ	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ๑
อิมิ ๓ ชาตี จเปตฺวาน	มตฺถเก ธารยฺนฺติ เม
ตสฺมา ๔ อิมาย ชาตียา	นตฺถิ เม ฉตฺตธารณา ๑
มม สพฺพํ กตฺถิ กมฺมํ	วิมฺตฺติฉตฺตปฺตฺติยา
ทสฺसानิ สุกเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรุตฺตเม ๑
อฏฺฐจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม
สุวณฺณวณฺโณ วิรโฆ	สปรุภาโส ปตาปวา ๑
สินิฑฺธิ โหติ เม ฉตฺตํ	ภเว สฺสฺสรโต มม
ทสฺสสฺตสฺสทสฺसानิ	เสตา ปีตา จ โลหิตา ๑
ธารยฺนฺติ มตฺถเก มยฺหิ	ทสฺสทานสฺสตีํ ผลํ
โกเสยฺยกมฺพลียานิ	โฆมกปรุปาสิกานิ จ ๑
สพฺพตฺถ ปฏฺิถภามิ	เตสํ นิสฺสนฺทโต อหิ
ปรุตฺเต จ สุกเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรุตฺตเม ๑

#๑ ม. ฉตฺเต จ สุกเต ทตฺวา ๑ ๒ ไป. ม. ย. คณวรุตฺตเม ๑ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ๑

#๓ ย. อิทํ ๑ ๔ ม. กสฺมา ๑

ทธานิสส์เส อนฺุโกมิ   กมฺมานุจฺจวิเก มม
สฺวณฺณเถเถ มณฺเฑเถ   รัชเตปฺจ เถเถ ๑
โลหิตฺตฺกมฺเย เถเถ   ปรีกฺขชามิ สพฺพทา
อนฺุปรุทฺทโว อนฺเฑติ จ   โหมิ อปฺจโตะ สทา ๑
เถเก อนฺุณสฺส ปานสฺส   วัตถสฺส สยณสฺส จ
น วินสฺสนฺติ เม โภคา   จิตฺตฺจโตะ ภาวามหิ ๑
ธมฺมกาโม สทา โหมิ   อปฺปกฺเกโส อนาสโว
เทวโลเก มนฺุสฺเส วา   อนฺุพฺนฺธา อิม คุณฺา ๑
ฉายา ยถาปี รุปรสฺส ๑   สพฺพตฺถ น ชนฺุติ มํ
จิตฺตพฺนฺชนสมฺพทฺธา   สุกตา วาสีโย พฺหุ ๑
ทตฺวาน พุทฺธเสฏฺฐสฺส   สงฺฆสฺส จ ตเถวหิ
อฺภูจฺฉานิสส์เส อนฺุโกมิ   กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
สฺุโร ๒ โหมิ ๓ วิสาลี จ   เวสสารชฺเชสฺส ปารมี
ธิตฺติวิริยวา โหมิ   ปคฺคหิตมโน สทา ๑
กิลฺลสฺสจฺเจทฺถนํ ฌานํ   สฺขมํ อตฺถลํ สฺุจี
สพฺพตฺถ ปฏฺฐิถภามิ   ตสฺส นิสฺสนฺทโตะ มม ๑
อกกฺกเส อฬฺรุเส   อโธเต สตฺถเถ พฺหุ
ปฺสนฺนจิตฺโต ทตฺวาน   พุทฺธเส สงฺฆเถ ตเถว จ ๑
ปญฺจจฺฉานิสส์เส อนฺุโกมิ   กมฺมานุจฺจวิเก มม
กฺลฺยานมิตฺตํ วิริยํ   ขนฺุติญฺจ เมตฺติสฺสตฺถกํ ๑

#๑ ม. ย. รุกฺขสฺส ๑ ๒ โป. สีสโ ๑ ๓ ม. โหม ๑

ตณฺหาสทฺถสฺส ฉินฺนตฺตา ปญฺญาสคฺคิ อญฺจตริ
วชิเรน สมํ ฌาณิ เตสํ นิสฺสนฺทโต ทเถ ฯ
สฺวจิโย สฺวคเต ทตฺวา สงฺฆे คณฺวรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺเส อญฺโภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
นมนฺสฺสิโย กงฺขจฺฉเนโท อภิสฺสโป จ โภคฺวา
ติกฺขปญฺโฆ สทา โหมิ สฺสรณฺโต ภวาทเว ฯ
คมฺภีริ นินฺปุณฺ ฌานิ อคฺคิ ฌาณน ปสฺสยิ
วชิรคฺคสมํ ฌาณิ โหติ เม ตมฺฆาตฺนํ ฯ
นขจฺฉเน สฺวคเต ทตฺวา สงฺฆे คณฺวรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺเส อญฺโภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
ทาสทาสี ควสฺเส จ ภฎฺเฏ นาฎเฏ ๑ พหุ
นฺหาปิตฺเต ภคฺคเต สฺวเท สพฺพคฺคเฏว ทภามหิ ฯ
วิฐฺปนฺเน สฺวคเต ทตฺวา ตาลปญฺเณ จ โสภเน
อญฺจานิสฺเส อญฺโภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
สิตฺติ อญฺหํ น ชานามิ ปรีพาโห น วิชฺชติ
ทรรถิ นาทิชานามิ จิตฺตสนฺตฺตาปนํ มม ฯ
ราคคฺคิ โทสโมหคฺคิ มานคฺคิ ทิฎฺฐิจิอคฺคิ จ
สพฺพคฺคิ นินฺปุณฺโต มยฺหิ ตสฺส นิสฺสนฺทโต มม ฯ
โมรหตฺเต ฌามริโย ทตฺวา สงฺฆे คณฺจตฺตเม
อุปฺสนฺตฺกิลฺโสหิ วิหรามิ อนฺจคฺคิ โน ฯ

#๑ ยู. อารกฺเข ฯ

ปริสสาวเน สุคเต ทตฺวา สุคเต ๑ ฌมมกุตฺตเร
ปญฺจานิสฺเส อนฺุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
สพฺเพสฺส สมตฺติกมฺม ทิพฺพิ อายฺุ ลภามหิ
อปฺปสโยห สทา โหมิ โจรปจฺจตฺติเกหิ วา ๑
สตุเถน วา วิเสน วา วิหฺสปี น กุพฺพเต
อนฺุตฺตรามรณฺนิ นตฺติ เตสฺส นิสฺสนฺทโต มม ๑
เตลธาวเร สุคเต ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺเส อนฺุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
สฺจารฺรุโป สฺสภทฺโท ๒ สฺสสมฺมุคฺคตฺมานโส
อวิกุเขปมโน โหมิ สพฺพารกฺเขหิ รกฺขิตฺโต ๑
สฺวจิฆเร สุคเต ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนฺุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
เจโตสฺสํ กายสฺสํ อิริยาปถํ สฺสํ_
อิมํ คฺุณฺเ ปฏฺฐิตภามิ ๓ ตสฺส นิสฺสนฺทโต อหิ ๑
อํสวทฺเช ชิเน ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนฺุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
สทฺทฺธมฺเม คาพฺหิ ๔ วินฺทามิ สฺรามี ทฺตฺติยํ ภวํ
สพฺพตฺต สฺสจฺฉวิ โหมิ ตสฺส นิสฺสนฺทโต อหิ ๑
กายพนฺุเช ชิเน ๕ ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ณานิสฺเส อนฺุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑

#๑ ยฺ. สงฺฆคณวฺรุตฺตเม ๑ ม. ฌมมกฺรุตฺตเม ๑ ๒ ยฺ. สฺสคโต ๑ ๓ ม. ปฏฺฐิตเก ๑

#๔ โป. พนฺุชามิ ๑ ม. ยฺ. คาธ ๑ ๕ ยฺ. สุคเต ๑

สมาธิสู น กมฺปามี วสี โหมิ สมาธิสู
อเภชฺชปรีโส โหมิ อาเทยฺยวจโน สทา ฯ
อุปฏฺฐิตสฺสตี โหมิ ตาโส มยฺหํ น วิชฺชตี
เทวโลเก มนุสฺเส วา อนุพฺนฺธา อิเม คุณา ฯ
อาธารเก ชินे ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ปฺลยจวณฺเณ ๑ ภายาภาโว อจโล โหมิ เกนจิ ฯ
เยเกจิ เม สฺสูตา ฐมฺมา สตีลาณปฺปโปธนา
ธตา ๒ เม น วินสฺสนฺตี ภาวนฺตี สฺสูวินิจฺฉิตา ฯ
ภาชเน ปรีโภเก จ ทตฺวา พุทฺเธ คณฺตุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนฺุโหมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
โสวณฺณมเย มณฺิมเย อโลปี ผลิกามเย
โลหิตงฺกมเย เจว ลภามิ ภาชเน อหํ ฯ
ภริยา ทาสทาสี จ หตฺถิสฺสรตฺตตีเก
อิตฺถี ปตีพุพฺตา เจว ปรีโภคานี สพุพฺทา ฯ
วิชฺชา มนฺตปฺเท เจว วิวิเช อากเม พฺหุ
สพุพฺลิตฺตํ นิสามมฺมิ ปรีโภคานี สพุพฺทา ฯ
ธาลเก สฺสุคเต ทตฺวา สงฺฆे คณวฺรุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนฺุโหมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
โสวณฺณมเย มณฺิมเย อโลปี ผลิกามเย
โลหิตงฺกมเย เจว ลภามิ ธาลเก อหํ ฯ

#๑ ม. ย. ปฺลยจวณฺเณหิ ทายาโท ฯ ๒ ย. วตา ฯ

อสุสฏฺฐเก ผลมเย อโถ โปกฺขรปตฺตเก
มธฺุปานกสงฺเข จ ลภามิ ถาลเก อหิ ฯ
วตฺเต कुเณ ปฏฺิปปตฺตี ๑ อจารกิริยาสุ จ
อิเม कुเณ ปฏฺิลเก ตสฺส นิสฺสนฺทโต อหิ ฯ
เกสชฺชํ สุกเต ทตฺวา สงฺฆे कณ्वरुत्तमे
ทธานิสฺเส अनुโกมิ กम्मानुจฺฉวิกे मम ฯ
อายุวา พลวา ธีโร วณฺณวา ยสฺวา สุจี
อนฺุปรททโว อนฺิติ จ โหมิ ๒ อปฺจิตฺ สทา
น मे पियवियकत्ति ตสฺส นิสฺสนฺทโต मम ฯ
อุปฺาหเน ชินे ทตฺวา สงฺฆे कณ्वरुत्तमे
ตีณานิสฺเส अनुโกมิ กम्मानุจฺฉวิกे मम ฯ
หตฺถิยานํ อสฺสยानํ ลिवิกํ สนฺทมานิกํ
สฏฺฐี รตสฺสยानิ ปรีวารेन्दิ मं सथा ฯ
มณฺิมยา ตมฺพมยา ๓ โสณฺณรชตปาทุกา
นิพฺพตฺตฺนติ ปทฺุทฺธาเร ภเว สฺสรโต มม ฯ
นियามํ ปฏฺิชาวนฺติ ๔ อจารकुณฺโสธฺนํ ๕
อิเม कुเณ ปฏฺิลเก ตสฺส นิสฺสนฺทโต อหิ ฯ
ปาทุกे सुकते ทतฺวา สงฺฆे कुณ्वरुत्तमे
อิทฺธิปาทุกมารุยฺห วิหฺรามิ ยถิจฺฉกํ ฯ

#๑ ม. ปฏฺิปปตฺตี ฯ ย. ปฏฺิลเก ฯ ๒ ย. โหมิ จาปฺจิตฺ สทา ฯ ๓ ย. มณฺพทลกา ฯ

#๔ ม. สติ ชาวนฺติ ฯ ๕ ม. อากุอจาร โสธฺนํ ฯ

มุขปุลฺลณํ ๑ สุคเต ทตฺวา สงฺฆे คณฺวรุตฺตเม
ปฺลฺยจฺานิสฺเส อนุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ
สฺวณฺณวณฺโณ วิโรช สฺปฺภาโส ปตาปวา
สินฺิทุํ โหติ เม คตฺตํ โรชชฺลฺลํ น ลิมฺปติ ฯ
อิเม คฺุณฺเ ปฏฺิถเ คสฺส นิสฺสนฺทโต อหํ
กตฺตรทณฺเ สุคเต ทตฺวา สงฺฆे คณฺวรุตฺตเม ๒ ฯ
ปฺลฺยจฺานิสฺเส ๓ อนุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม
ปฺตฺตา มยฺหํ พฺหุ โหณฺติ ตาโส มยฺหํ น วิชฺชติ ฯ
อปฺปสโยห สทา โหมิ สพฺพารกฺเขหิ รกฺขิตฺโต
ชฺลิตฺมฺปิ ๔ น ชานามิ อภฺนตํ มานสํ มม ฯ
โอสถํ อลฺชนํ ทตฺวา สงฺฆเ ๕ คณฺวรุตฺตเม
อภฺจฺานิสฺเส อนุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ
วิศาลนฺยโน โหมิ เสตปีโต จ โลหิตฺโต
อนาวิลปฺสนฺนฺกฺโข สพฺพโรคฺวิวชฺชิตฺโต ฯ
ลภามิ ทิพฺพนยฺนํ ปฺลฺยจฺากุํ อนุตฺตรํ
อิเม คฺุณฺเ ปฏฺิถเ คสฺส นิสฺสนฺทโต อหํ ฯ
กฺุญฺจิกเ สุคเต ทตฺวา สงฺฆเ คณฺวรุตฺตเม
ธมฺมทฺวารวिवรณฺํ ลภามิ ฅาณกฺุญฺจิกํ ฯ
กฺุญฺจิกานํ ฆเร ทตฺวา สงฺฆเ ๖ คณฺวรุตฺตเม
ทฺวานิสฺเส อนุ โภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ

#๑ ม. ย. มุขปุลฺลณํ โจเล ทตฺวา พุทฺเธ คณฺตฺตเม ฯ ๒ ม. คณฺตฺตเม ฯ

#๓ ม. ย. จฺานิสฺเส ฯ ๔ ย. ชฺลิตํ มํ น ชานามิ ฯ ๕-๖ ม. ย. พุทฺเธ

#สงฺฆเ คณฺตฺตเม ฯ

อุปโปโกโธ อนุปายาโส สัสนนุโต ภเว อหิ
อาโยเค สุกเต ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม ฯ
ปญฺจานิสฺเส อนุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม
สมาธิสฺส น กมฺปามิ วสี โหมิ สมาธิสฺส ฯ
อภฺชชฺปริโส โหมิ อาเทยฺยวจโน สทา
ชายติ ๑ โภกสมฺปตฺติ ภเว สัสนนุโต มม ฯ
ฐมเนตฺเต ชินเ ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ
สติ เม อชฺชกา โหติ สฺสสมฺพฺนฺธา จ นฺหารุโย ๒
ลภามิ ทิพฺพสยฺนํ ๓ ตสฺส นิสฺสนฺนุโต อหิ ฯ
ทีปทานเ ๔ ชินเ ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ตีณานิสฺเส อนุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ
ชาติมา องฺกสมฺปนฺโน ปญฺฉวา พุทฺธสมฺมโต
อิเม คุณเ ปฏฺฐิถเ ตสฺส นิสฺสนฺนุโต มม ๕ ฯ
ตฺมฺพเก จ กรณฺฑเ จ ทตฺวา พุทฺธเ คณฺตฺตเม
ทสฺซานิสฺเส อนุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ฯ
ตทา ๖ กุตฺโต ๗ สุขสมฺมฺกฺติ มหายสฺวา ตถา คติ
วิกตฺติคฺคฺโต ๘ สฺขุมาโล สพฺพิติปฺริวชฺชิโต ฯ
วิปฺลเ จ คุณเ ลาภี สมฺมานจลนา ๙ มม
สฺวิวชฺชิตฺตฺตฺเพโธ ตฺมฺพเก จ กรณฺฑเ ฯ

#๑ ย. ชาติจจ ฯ ๒ ม. นหารโว ฯ ๓ ม. ย. ทิพฺพนยฺนํ ฯ ๔ ม. ย. ทีปฺธารเ ฯ

#๕ ม. ย. อหิ ฯ ๖ ย. สทา ฯ ๗ ม. สุกฺตฺโต ฯ ๘ ม. วิปฺตฺติวิกฺโต ฯ ย. วิกตฺติคฺคฺโต ฯ

#๙ ม. สฺมาวจลนา ฯ

ลภามิ จตุโร วนฺณเณ	หตฺถิสฺสรตฺตานานิ จ
ตานิ เม น วินสฺสนฺติ	ตุมฺพการเ ๑ อิทํ ผลํ ฯ
หตฺถลีสฺสํคเก ๒ ทตฺวา	พฺพุเช สงฺฆเม คณฺตุตฺตเม
ปฺลยจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
สพฺพพลกฺขณสมฺปนฺโน	อายุปฺลยฺลาสมฺมาหิโต
สพฺพพฺยาสาวินิมฺุตโต	กาโย เม โหติ สพฺพทา ฯ
ตฺนุชาเร สฺนฺิสิตเ	สงฺฆเม ทตฺวาน ปิปรฺผลเ
กิลฺลสกนฺตํ ฅาณํ	ลภามิ อตฺถํ สฺจิจิ ฯ
สณฺฑทาเส สฺสคเต ทตฺวา	สงฺฆเม คณฺวรุตฺตเม
กิลฺลสฺลยฺจณํ ๑ ฅาณํ	ลภามิ อตฺถํ สฺจิจิ ฯ
นตฺถุเก สฺสคเต ทตฺวา	สงฺฆเม คณฺวรุตฺตเม
อภฺจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
สทฺฐา สีสํ หิริยฺจาปิ	อถ โอตฺตปฺปิยํ คฺุณฺํ
สฺตํ จาคณฺจ ขนฺตี ๔ จ	ปฺลยฺวา เม อภฺจฺมํ คฺุณฺํ ฯ
ปิรฺเก สฺสคเต ทตฺวา	สงฺฆเม คณฺวรุตฺตเม
ปฺลยจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
อุจฺเจ กุเล ปฺชายามิ	มฺหาโกโค ภวามฺหิ
สพฺเพ มํ อปฺจายนฺติ	กิตฺติ อพฺภุคฺคตา มม ฯ
กปฺปสฺตสฺสทฺสฺสานิ	ปฺลลฺงกา จตฺตรสฺสกา
ปฺริวารนฺติ มํ นิจฺจํ	สํวิภาครโต อหิ ฯ

#๑ ม. ย. ตุมพทานเ ฯ ๒ ม. มลหฺรณฺนิโย ฯ ๓ ม. กิลลสภยฺชนํ ฯ ๔ ม. ย. ขนฺตีญจ ฯ

ภิสฺสโย สุกเต ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ฉานิสฺเส อนฺโถมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ฯ
สมสฺสคฺคฺโตปจฺจโ ๑ มฺหุโก จารุทสฺสโน
ลภามิ ฌาณปวริ ๒ ภิสฺสทานสฺสทํ ผลํ ฯ
ตฺถลิกา วิกตฺติกาโย กฺกฺกิสฺสา จิตฺตกา พหุ
วโรปฺตฺถเก กมฺพเล จ ลภามิ วิวิเช อหํ ฯ
ปาวารเก จ มฺหุเก มฺหุทกาชินเวณฺณโย
ลภามิ วิวิชฺชฺชานเ ๓ ภิสฺสทานสฺสทํ ผลํ ฯ
ยโ ธรรมิ อตฺตานํ ยโ ปตฺโตตฺตสมิ วิญฺญุตํ
อตฺตจฺโณ ฉานมณฺโฆมฺหิ ภิสฺสทานสฺสทํ ผลํ ฯ
พิพฺโพหนเ ชินเ ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ฉานิสฺเส อนฺโถมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ฯ
อฺฉณณฺณิกเก ปทฺมเก จ อโธ โลหิตจฺนฺทเน
พิพฺโพหนเ อฺปาเทมิ ๔ อตฺตมจฺกํ สทา มม ฯ
อฺกฺกจฺจกฺกิกเก มคฺควเร สามณฺเณ จตฺโร ผลเ
เตสฺส ฌาณํ อฺปฺปาเทตฺวา ๕ วิหเร นิจฺจกาลีกํ ฯ
ทานเ ทเม สลฺลเม จ อปฺปมณฺณวาสุ รุปฺปิสฺ
เตสฺส ฌาณํ อฺปฺปาเทตฺวา วิหเร สพฺพกาลีกํ ฯ
วตฺเต คุณเ จ ๖ ปฏฺฐิเม อจารกิริยาสุ จ
เตสฺส ฌาณํ อฺปฺปาเทตฺวา วิหเร สพฺพทา อหํ ฯ

#๑ ย. สมิ สมภคฺคฺโตปจฺจโ ฯ ๒ ม. ย. ฌาณปวริวาริ ฯ ๓ ม. ย. วิวิชฺชฺชานเ ฯ

#๔ ม. อฺปาเทมิ ฯ ย. อฺปาเทมิ ฯ ๕ ย. สพฺพตฺถ อฺปาเนตฺวา ฯ

#๖ ม. ปฏฺฐิปตฺติ ฯ ย. ปณฺจเม ฯ

จุงกเม วา ปธานเน วา วิริเย โพรธิปกุชิกเก ๑
เตสุ ฉาณิ อูปปาเทตฺวา วิหรามิ ยถิจฺจกั ๑
สีลั สมาริ ปญฺญา จ วิมุตติ จ อนฺนุตฺตรา
เตสุ ฉาณิ อูปปาเทตฺวา วิหรามิ สฺขั อหิ ๑
ผลปีเจ ชินเน ทตฺวา สงฺฆเม คณวรุตฺตเม
ทฺวานิสฺเส ๒ อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
โสณฺณมเย มณฺิมเย ทนฺตสارมเย พหู
ปลฺลงฺกเสฏฺฐเจ วินฺทามิ ผลปีจสฺสิติทํ ผลั ๑
ปาทปีเจ ชินเน ทตฺวา สงฺฆเม คณวรุตฺตเม
ทฺวานิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
ลภามิ พหุเก ยานเ ปาทปีจสฺสิติทํ ผลั
ทาสี ทาสา จ ภริยา เย จญฺเณ อนฺุชิวินเ ๑
สมฺมา ปริจฺรณฺเตว ๓ ปาทปีจสฺสิติทํ ผลั
เตลอปุกฺกชเน ทตฺวา สงฺฆเม คณวรุตฺตเม ๑
ปญฺจानิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม
อพฺยชาติตา รูปรวตา จิปปิ ฅมฺมนิสฺสนฺธิตา ๔ ๑
ลาภิตา อนฺุณปानสฺส อายฺุ ปญฺจกั มม
สปปิเตลยฺจ ทตฺวาน สงฺฆเม คณวรุตฺตเม ๑
ปญฺจानิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม
ถามวา รูปสมฺปนฺโน ปหฺนฺจตฺนุโข สทา ๑

#๑ ม. โพรธิปกุชิกเย ๑ ๒ ย. จตุรานิสีเส ๑ ๓ ม. ย. ปริจฺรณฺเต มั ๑

#๔ ม. ย. ฅมฺมนิสฺสนฺธิตา ๑

อพฺยาธิ ๑ จ สทา โหมิ สปิเตลสฺสํ พลํ
มุขโรวันํ ทตฺวาน สงฺฆे คณวรุตฺตเม ฯ
ปฺลฺยจฺานิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม
วิสุทฺทกณฺโจ มรฺุสฺสโร กาสฺตาสวิวชฺชิโต ฯ
อุปฺพลคฺนฺุโร มุขโต อุปฺวายติ เม สทา
ทธี ทตฺวาน สมฺปนฺนํ พุทฺเธ สงฺฆे คณฺุตฺตเม ฯ
ภฺุญฺชามิ อมตํ ภตฺตํ ๒ วรี กายคตาสตี
วณฺฺณคฺนฺุชฺโรโสเปตํ มชฺช ทตฺวา ชีเน คณฺฺ ๑
อนฺุปมํ อนณฺฺมปี ๓ ลภามิ วิมุตฺติริตํ
ยถาภฺุตํ รตํ ทตฺวา พุทฺเธ สงฺฆे คณฺุตฺตเม ฯ
จตฺุโร ผลे อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม
อนฺุณปฺานณฺจ ทตฺวาน พุทฺเธ สงฺฆे คณฺุตฺตเม ฯ
ทสฺานิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม
อาชฺววา พลวา ธีโร วณฺฺณวา ยสฺวา สฺุชี ฯ
ลาภิ อนฺุณสฺส ปฺานสฺส สฺุโร ปฺลฺยณฺวา ตถา ๔
อิเม คฺุณฺฺ ปฺฺุณฺฺเถ สฺุสฺรณฺุโต ภเว อหํ ฯ
ฐปํ ทตฺวาน สฺุคเต สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ทสฺานิสฺเส อนฺุโกมิ กมฺมานุจฺฉวิเก มม ฯ
สฺุคฺนฺุชฺเทโห ยสฺวา สฺุชฺมปฺลฺยโลจ กิตฺติมา
ติภฺุชปฺลฺยโล ฐฺุริปฺลฺยโล หาสคฺมภฺุริปฺลฺยวา ฯ

#๑ ม. อพฺยาธิ วิสฺโท โหมิ ฯ ยฺ. ... วิสฺซี ... ฯ ๒ ยฺ. จิตฺตํ ฯ

#๓ ม. ยฺ. อคฺุณฺฺยํ ปิเว มุตฺติริตํ อหํ ฯ ๔ ม. สทา ฯ

เวปุลลชวณสปปโย ๑ สัสรนุโต ภวาทเว
ตสเสว วาหสา ทานิ ปตุโต สนฺตีสฺขํ สิวํ ฯ
สฺวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตึเก
ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลเสทา ฌาปีตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปิณฺฑิตฺวาจฺฉ โณ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ปิณฺฑิตฺวาจฺฉ เณรฺสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

พุทฺธิยํ เสตฺตฺเถราปทานิ (๓๕๒)

[๓๕๔] นคเร หิ สฺวติยา วิธิสฺสามี อโหสฺหิ
มม ฌาตี สฺมานเจตฺวา อิทํ วจฺนมฺพฺรวิ ฯ
พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน ปุณฺณกฺเขตฺโต อณฺุตฺโต
อาสิ ๒ โส สพฺพโลกสฺส อาหุติํ ปฏฺฐิกฺโข ฯ
ขตฺติยา เนคมา เจว มหาสาธา จ พฺราหฺมณา
ปสฺนฺนจิตฺตา สฺมณา ปุคฺคธมฺมํ อภิสุ เต ฯ

#๑ ม. ย. เวปุลลชวณสปปโย ฯ ๒ ย. อาชาโร สพฺพโลกสฺส ฯ

หตุตาโรหา อนีกตุตา   รติกา ปตติการกา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
อุคฺคา จ ราชปุตฺตา จ   เวสียานา จ พุราหุมนา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
อาฬาริกา จ สุทา ๑ จ   นุฬาปกา มาลการกา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
รชกา เปสการา จ   ตุนฺนวาชา จ นุฬาปิกา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
อุสฺสการา รมการา   จมฺมการา จ ตจฺจกา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
กมฺมารา โสณฺณการา จ   ติปฺปโลหกรา ตตา
ปสนุนจิตตา สุมณา   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
ภตกา เจลกา ๒ เจว   ทาสกมฺมกรา พหู
ยถา สเกน ถาเมน   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
อุททารา กฏฺฐทารา   กสิกา ๑ ตินฺนหารกา
ยถา สเกน ถาเมน   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
ปฺปฺพิกา มาลิกา เจว   ปณฺณิกา ผลหารกา
ยถา สเกน ถาเมน   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ
คณฺิกา กุมฺภทาสี จ   ปุวิกา มจฺจิกาปิจ ๔
ยถา สเกน ถาเมน   ปุคฺชมมํ อํกัสมุ เต ฯ

#๑ ม. ย. กปฺปกา ฯ ๒ ย. คีตกา ฯ ๓ ม. กสฺสกา ฯ ๔ ย. มจฺจิกายิกา ฯ

เอเต ๑ สพเพ สมาคनुตวา คณพนฺธาว ๒ เอกโต

อธิการิ กริสฺสาม ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺุตฺตเร ฯ

เต เม สุตฺวาน วจันิ คณิ พนฺธิสฺส ตาวเท

อุปฺภูจฺานสาลิํ สุกตํ ภิกฺขุสงฺฆสฺส การุญฺญํ

นิฏฺฐาเปตฺวาน ตํ สาลิํ อุทฺทโค ตฺถุจฺมานโส

ปรโต เตหิ สพฺเพหิ สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมึ ฯ

อุปสงฺกมมฺ สมฺพุทฺธํ โลกนาถิํ นราสภิํ

วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ

อิม เตจฺฉิสตา วิร ปฺริสา เอกโต คณา

อุปฺภูจฺานสาลิํ สุกตํ นิยฺยาเทนฺตฺติ ตว ๑ มฺหฺนิ ฯ

ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปฺรโต สมฺปฺฏิจฺฉตฺ จกฺขุมา

ติณฺณิํ สตานิํ ปฺรโต อิมา คาธา อภาสธ ๑

ติสฺตาปี จ เขฏฺโฐ จ อนฺฺวตฺตีสฺส เอกโต

สมฺปตฺตี ๔ หิ กริตฺวาน สพฺเพ อนฺฺภวิสฺสธ ๑

ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต ๕ สีตฺติภาวมนฺฺตฺตริ

อชรํ อมริ ๖ เขมฺมิ นินฺฺพพานิํ ปสฺสยิสฺสธ ๗ ๑

เอวํ พุทฺโธ วิยาภาสิ สพฺพพฺณฺญตฺมมนฺฺตฺตโร ๘

พุทฺธสฺส วจันิ สุตฺวา โสมนสฺสมฺปเวทยี ฯ

ตีสฺกปฺปสฺสทานิ เทวโลเก รมี อหิ

เทวาริโป ปญฺจสตํ เทวราชฆมการยิ ฯ

#๑ ม. เอถ ๑ ๒ ม. ย. คณิ พนฺธาม ๑ ๓ ม. ย. ตวิ ๑ ๔ ม. ย. สมฺปตฺตี ๑

#๕ ม. ย. ภเว สมฺปตฺเต ๑ ๖ ม. อมตํ สนฺตํ ๑ ย. อมริ สนฺตํ ๑

#๗ ม. พสฺสยิสฺสธ ๑ ย. พุสฺสยิสฺสธ ๑ ๘ ม. ย. สพฺพพฺณฺญตฺมมนฺฺตฺตโร ๑

สหสฺสกฺขตฺตํ ราชานํ จ จกฺกวตฺตติ อโหสฺสํ
 ปเทสฺสชฺช ๑ วิปฺปลํ คณฺนาโต ๒ อสงฺขยํ ๑
 อิทฺ มานุสเส รชฺเช ๓ ปรีสา โหนฺติ พนฺธว
 ปจฺฉิเม ภวสฺมปฺตเต วาสฺสฺสฺสํ นาม พุราหฺมณํ ๑
 อสฺสิตฺโกณฺนิจฺจโย ตสฺส ปฺตฺโต อโหสฺสํ
 เสโล อิติ มม นามํ ฉพฺงเค ปารมี คโต ๑
 ชงฺฆาวិหารํ วิจฺริ สลิสฺสเสหิ ปุรฺกขโต
 ชฎาภารกริตฺปิ ๔ เกนียํ นาม ตาปสฺสํ ๑
 ปญฺชิตฺตาทุสฺสํ ทิสฺวา อิทํ วจฺนมนฺพฺรวิ
 อาวาโห วา วิวาโห วา ราชานํ วา เต นิมนฺตฺโต ๑
 อาหุสฺสํ ยิกฺกุจฺจกาโมหํ พุราหฺมณฺเณ เทวสฺมมเต
 น นิมนฺเตมิ ราชานํ อาหุสฺสํ เม น วิชฺชติ ๑
 น จตฺถมิ มยฺหมาวาโห วิวาโห เม น วิชฺชติ
 สกฺขยานํ นนฺทิสฺสนโน เสฏฺฐโจ โลกเสทเวเก ๑
 สพฺพโลกहितฺตถาย ๕ สพฺพสฺสตฺตสฺสวาวโห
 โส เม นิมนฺตฺโต อชฺช ตสฺสเสตํ ปญฺชียาทนํ ๑
 ตมฺพฺรสกฺกวนฺณาโก อปฺปเมยฺโย อปฺปโม
 รุเปนาสทิสฺส พุทฺโธ สุวตฺตนาถ นิมนฺตฺโต ๑
 อุกฺกามุชฺชปฺหฺนฺโจ ๖ จ ๗ ขทฺริจฺจการสฺสนฺนิโก
 วิชฺชูปโม มหาวิโร โส เม นาโถ ๘ นิมนฺตฺโต ๑

#๑ ม. ย. เทวราช กโรนุตสฺส ๑ ๒ ม. ย. มหาเทวา อวณฺทิสฺส ๑ ๓ ม. รชฺช ๑

#๔ ม. ชฎาภารกริต ๑ ย. ชฎาภารกริต ๑ ๕ ม. ย. สพฺพโลกहितฺตถาย ๑

#๖ ย. อุกฺกามุชฺชปฺหฺนฺโต ๖ ๑ ๗ ม. ๖ ๑ ๘ ม. ย. พุทฺโธ ๑

ปพฺพตคฺเค ยถา อคฺคิ ปุณฺณมาเขว จนฺทิมมา
นพคฺคิวงฺกณสงฺกาโส โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อสมภฺโกโต ภาตฺติโต ภวนฺตกรโณ มุนิ
สีหุปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
กุสโล พุทฺธมฺเมสุ อปฺปสโยห ปเรหิ โส
นาคูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
สทฺธมฺมปารกุสโล พุทฺธนาโค อสาทิโส
อุสฏฺฐูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อนนฺตวงฺกโณ อมิตฺยโส วิจิตฺตสพฺพลกฺขโณ
สทฺฐูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
วสี คณิ ปตาปี จ เตชสี จ ทูราสโท
พฺรหฺมูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
มหคฺคธมฺโม ๑ ทสฺพลโณ พลาติพลปารกุ ๒
ธรรูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
สีลธิตฺตมาภินฺโณ ธมฺมวิญฺญาณโฆภิตโต
อุทฺฐูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
ทูราสโท ทุปฺปสโห อจฺโล อุกฺคโต พฺรหฺมา ๓
เนรูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อนนฺตวงฺกโณ อสโม ๔ อตุโล อุกฺคตฺ คโต
คคฺนูปโม มหาวีโร โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ

ปฺนฺนรสมฺ ภานวาริ ฯ

#๑ ม. ปตฺตธมฺโม ฯ ย. มหฺนตฺธมฺโม ฯ ๒ ม. ย. พลาติพลปารโค ฯ

#๓ ย. พฺรหา ฯ ๔ ม. ย. อสมสโม ฯ

ปติฏฐา ภยภีตานัน	ตาโณ สรณคามินัน
อสุสาสโก มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อาสโย พุทฺธิมนฺตานัน	ปฺนุญญกฺเขตฺตํ สุเขตฺตินัน
รตนากรโ มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อสุสาสโก เทวกรโ	สามญฺญผลทายโก
เมฆุปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
โลก ๑ สมฺมุสฺสีโต วีโร	สพฺพตมวโนทโน
สุริยูปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
อารมฺมณวิมุตฺตีสฺสุ	สภาวทสฺสโก มุนิ
จนฺตูปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
พุทฺโธ สมฺมุสฺสีโต โลก	ลกฺขณฺเหหิ อลงฺกโต
อปฺปเมยฺโย มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
ยสฺส ฉานฺนํ อปฺปเมยฺยํ	สีลํ ยสฺส อญฺูปมํ
วิมุตฺติ อสทิสฺสา ยสฺส	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
ยสฺส ธีตฺติ อสทิสฺสา	ถาโม ยสฺส อจินฺติโย
ยสฺส ปฺรกกโม เสฏฺโฐ	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
ราโค ทโธโส จ โมโห จ	วิสฺสา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
อคฺตูปโม ๒ มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ
กิลฺลสพฺยาริ พหุทฺทฺทฺขา	โอสถิว ๓ วโนทโก
วิชฺชูปโม ๔ มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺติโต ฯ

#๑ ม. โลกจกฺขุ มหาเตโช ฯ ๒ ย. อคฺตูปโม ฯ ๓ ม. สพฺพตมวโนทโน ฯ

#ย. สพฺพตมวโนทโก ฯ ๔ ม. เวชฺชูปโม ฯ

พุกุโรติ โฆส ๑ วเทสิ โฆโส เม โส สุทูลโก

พุกุโรติ ๒ โฆสนํ สุตฺวา ปีติ เม อุปปชฺชต ๑

อพกนฺตรํ อคณฺหนตํ ปีติ เม พหิ นิจฺจเร

โสหํ ปีติมโน สนฺโต อิหํ วจนมพฺรวิ ๑

กหํ นุ โข โส ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก

ตตฺถ คนฺตฺวา นมสฺสิสฺสํ สามณฺณผลทายกํ ๑

ปคฺคยฺห ทกฺขิณํ พานํ เวทชาโต กตฺถชฺลี

อาจิกฺข ๓ เม ฌมฺมราชํ โสกสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑

อุเทนฺตํว มหาเมฆํ นีลํ อณฺชนสนฺนิภํ

สาครํ วย ทิสฺสนฺตํ ปสฺสเสตํ มหาวนํ ๑

เอตฺถ โส วสฺเต พุกุโร อทนฺตมโก มฺนิ

วินยฺนโต จ เวเนยฺเย โโพเชนฺโต โโพธิปคฺคิเย ๑

ปิปาสีโตว อุทกํ โภชนํว ชิกฺจฺจโต ๔

คาวิ ยถา วจฺจคิฑฺธา เอวahi วิจฺฉิ นินํ ๑

อาจารอุปจารณฺญ ฌมฺมานุจฺฉวิสฺสวํ

สิกฺขาเปสฺสิ สเก สิสฺเส คจฺฉนฺเต ๕ ชินฺสนฺตํกํ ๑

ทฺราสทา ภควนฺโต สีหาว เอกจาริโน

ปาเท ปาหํ นิกฺขิปนฺตา อากฺขเจยฺยถ มาณฺวา ๑

อาสิวิโส ยถา โฆโร มิคฺรราชว เกสฺรี

มตฺโตว กุณฺชโร ทนฺโต ๖ เอวํ พุกุโร ทฺราสทา ๑

#๑ ม. ย. โภ ย ๑ ๒ ม. ย. พุกุโร พุกุโรติ สุตฺวาน ๑ ๓ ม. อาจิกฺขิ ๑

#๔ ม. ย. ชิกฺจฺจโต ๑ ๕ ย. คจฺฉนฺโต ๑ ๖ ม. ย. ทนฺตี ๑

อุกกาสิตถจ ชิปิตัง อชฌเปกขาย มาณวา
ปาเท ปาทัง นิกขิปนฺตา อุเปถ พุทฺธสนฺติกั ๑
ปฏิสถฺลानครุกา อปฺปสทฺทา ทฺราสทา
ทฺรฺฐปสงฺกมา พุทฺธา ครฺฐ โหณฺติ สทฺเวเก ๑
ยมหิ ๑ ปญฺหิ ปุจฺจามิ ปฏิสมฺโมทยามิ ๒ วา
อปฺปสทฺทา ตทา โหถ มุณีภูตาว ติฏฺฐถ ๑
ยิ โส เทเสถิ สทฺธมฺมํ ๓ เขมฺมิ นิพฺพานปตฺติยา
ตเมวตฺถิ นิสาเมถ สทฺธมฺมสฺสวณฺํ สฺสํ ๑
อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธิ สมฺโมทึ มุณินา อหิ
ตํ กถิ วิตฺติสารถฺวา ลกฺขณฺเ อุปฐารยิ ๑
ลกฺขณฺเ เทว น ทกฺขามิ ๔ ปสฺสามิ ตีสฺสลกฺขณฺเ
โกโสหิตวตฺถุ ๕ คฺยุหิ อิทฺธิยา ทสฺสยิ มุณี ๑
ชิวฺหิ นินฺนามยิตฺวา จ ๖ กณฺณโสเต จ นาสิเก
ปฏิมสฺส ๗ นลาตฺนตฺติ เกวถิ ฉาทยิ ชิโน ๑
ตสฺสาหิ ลกฺขณฺเ ทิสฺวา ปรีปฺณฺณเ สพฺยณฺชเน
พุทฺโธติ นิฏฺฐจฺจ คฺนุตฺวาน สห สิสฺเสหิ ปพฺพชึ ๑
สเทหิ ตีหิ สหิโต ปพฺพชึ อนคารยิ
อทฺถมมาเส อสมฺปตฺเต สพฺเพ ปตฺตมฺห นิพฺพุตี ๑
เอกโต กมฺมํ กตฺวาน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร
เอกโต สฺสริตฺวาน เอกโต วินิวฏฺฏยฺม ๑

#๑ ม. ยทาหิ ๑ ย. ยาวาหิ ๑ ๒ ย. ปฏิสมฺโมทยามิ วา ๑ ๓ ม. สมฺพุทฺโธ ๑

#๔ ม. จ กงฺขามิ ๑ ย. ว กงฺขามิ ๑ ๕ ม. ย. โกโสหิตวตฺถุคฺยุหิ ๑

#๖ ม. นินฺนามยิตฺวาน ๑ ๗ ม. ปฏิมสฺสิ ๑

โคปานสีโย ทตฺวาน ปุคฺชเม วสี อหํ
เดณ กมฺเมน สุกเตน อฏฺฐ เหตุ ลภามหํ ฯ
ทิสาสุ ปุชฺโธ โหมิ โภคา จ อมิตา มม
ปติฏฺฐา โหมิ สพฺเพสํ ตาโส มม น วิชฺชติ ฯ
พฺยาธิโย ๑ เม น วิชฺชนฺติ ทีฆายํ ปาลยามี จ
สุขุมจฺจวิโก โหมิ อาวาเส ปตฺติเต วสฺเส ๒ ฯ
อฏฺฐ โคปานสี ทตฺวา ปุคฺชเม วสี อหํ
ปฏฺิสมฺภิทา อรหตฺตณฺจ เอตํ เม อปรฏฺฐมํ ฯ
สพฺพโวสิตโวसानอ กตฺกจิโจ อนาสโว
อฏฺฐโคปานสี นาม ตว ปุชฺโธ มหามฺนิ
ปณฺจ ฉมฺภานิ ทตฺวาน ปุคฺชเม วสี อหํ
เดณ กมฺเมน สุกเตน ปณฺจ เหตุ ลภามหํ ฯ
อจโล โหมิ เมตฺตตาย อนนฺ โภความหํ ๓
อาทฺยยวจน โหมิ น ชฺเสมยถา อหํ ฯ
อภนฺตํ โหติ เม จิตฺตํ อจิโล ๔ โหมิ กสฺสจฺ
เดณ กมฺเมน สุกเตน วิมโล โหมิ สาสเน ฯ
สคารโว สปฺปติสฺโส กตฺกจิโจ อนาสโว
สาวโก เต มหาวีร ภิภฺขุ ตํ วนฺทเต มฺนิ ฯ
กตฺวา สุกตปฺลลงฺกํ สาลายํ ปณฺณเปสํ
เดณ กมฺเมน สุกเตน ปณฺจ เหตุ ลภามหํ ฯ

#๑ ย. พฺยาธิโย ฯ ๒ ม. ย. วสฺ ฯ ๓ ม. อนนฺจฺโค ภวามหํ ฯ ๔ ย. อจโล ฯ

อุจฺเจ กุเล ปชายามิ ๑ มหาโกโค ภวามหิ
สพฺพสมฺปตฺติโก โหมิ มจฺเจรฺ เม น วิชฺชติ ๑
คมเน ปตฺติเต มยฺหิ ปลฺลงฺโก อุปตฺติจฺติ
สท ปลฺลงฺกเสฏฺฐเณ คจฺฉามิ มม ปตฺติตฺ ๑
เตน ปลฺลงฺกทานเนน ตมฺ สพฺพํ วิโนทฺยิ
สพฺพาทิญฺญาพลปฺปตฺโต เถโร วนฺทติ ตํ มฺเน ๒ ๑
ปรกฺิจจตฺตกฺิจจานิ สพฺพกฺิจจานิ สาธยฺ
เตน กมฺเมเน สุกเตเน ปาวีสึ อภยฺ ปฺริ ๑
ปรินิฏฺฐิตสาลสฺมี ปริโกคมทาสหิ
เตน กมฺเมเน สุกเตเน เสฏฺฐตฺตํ อชฺฉุปฺปากโต ๑
เยเกจิ ทมกา โลเก หตฺถิสฺเส ทเมนฺติ เต ๓
การตฺวา ๔ การณา นานา ทารุเณน ทเมนฺติ เต ๑
นแหว ๕ ตฺวํ มหาวีร ทเมสิ นรนาโร
อทณฺเฑเน อสตฺเถเน ทเมสิ อุตฺตเม ทเม ๑
ทานสฺส วณฺเณ กิตฺเตนฺโต เทสนา กุสโล มฺนิ
เอกปฺญหิ กเถนฺโต จ ๖ โโพเชสิ ติสเต มฺนิ ๑
ทนฺตา มยฺ สารถินา สุวิมฺตฺตา อนาสวา
สพฺพาทิญฺญาพลปฺปตฺตา นิพฺพุตา อุปริกฺขเย ๑
สตสฺสเส อิตฺ กปฺเป ยํ ทานมททินฺตทา
อติกฺกนฺตา ภาเย สพฺเพ สาลทานสฺสิทํ ผลํ ๑

#๑ ม. ปชยิตฺวา ๑ ๒ ม. ยฺ. มฺนิ ๑ ๓ ม. เย ๑ ยฺ. เม ๑

#๔ ม. กริตฺวา ๑ ยฺ. กรตฺวา ๑ ๕ ม. นแหว ๑ ๖ ม. ยฺ. ว ๑

สุวาคคัม วัต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนนฺติเก
ติสฺสโส วิชชา อานุปฺปตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ๘
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺจิเม
ฉนฺนภิกฺขเว สจฺจนิกตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถลํ สฺสทํ อายสฺมา เสโล สปริโส ภควโต สนนฺติเก อิมฺมา
คาคาโย อภาสีตฺถาติ ฯ

เสลตฺถเรตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตตฺถิยํ สพฺพกิตฺติกตฺถเรตฺส อปทานํ (๑๕๓)

[๑๕๕] กณฺณการิว ชลิตํ ที่ปรุกฺขํว โชติตํ ๑

โอสธีว วิโรจนฺตํ วิชฺชว คคเน ยถา ฯ

อสมภฺกิตํ อนฺตฺราสี มิคฺราชฺว เกสรี

ฌาณาโลกํ ปกาเสนฺตํ มทฺทนฺตํ ติตฺถิเย คณฺเ ฯ

อุทฺทรรนฺตํ อิมํ โลกํ ฉินฺนทนฺตํ สพฺพสฺสยํ

อสมภฺกิตํ ๒ มิคฺราชฺว อทฺทสฺสํ โลกนายนํ ฯ

ชฎาฉินฺธโร อาสี พุรฺหฺมา ๓ อุชฺฐ ปตาปวา

วากจิริ คเหตุวาน ปาทฺมฺเเล อปตฺถรี ฯ

กาพานุสาริยํ คยฺห อฺนฺนลิมฺปิ ตถาคตํ

สมฺพทฺทฺธํ อฺปฺลิมฺปิ ตฺวา สนนฺถวี โลกนายนํ ฯ

#๑ ม. อุชฺฐลํ ฯ ม. วิชฺชุตฺตํ .. ฯ ย. วิชฺชํ อพฺภมฺเน ฯ ๒ ม. คชฺชนฺตํ .. ฯ

#ย. ลสนฺตํ .. ฯ ๓ ม. ย. พุรฺหา ฯ

สมุทฺทธรตีมิ โลกั โอมตฺติณฺโณ มหามุณี
 ฌานาโลเกน โชเตสิ ปวริ ๑ ฌานมุตฺตมํ ฯ
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตสิ มทฺทเส ปฺรติคฺคฺติเย
 อุตฺโท ชิตฺตสฺงคาโม ๒ สมฺปกมฺเปสิ เมทนี ฯ
 มหาสมุทฺเท อุมฺมีว ๓ เวลนฺตมฺหิ ปฺกิชฺชติ ๔
 ตเถว ตว ฌานสฺมี สพฺพทิกฺขุจฺจ ปฺกิชฺชติ ๕ ฯย
 สฺขุมจฺฉิกฺขาลานิ ๖ สรมฺหิ สมฺปตานิ เต
 อนฺุตฺตชาลิกฺตทา ปาณา ปิพิตฺตา โหนฺติ ตาวเท ฯ
 ตเถว ติตฺตฺติยา โลเก มุพฺพหา ๗ สจฺจวินิสฺสิตฺตา
 อนฺุตฺตฌานวเร ตฺยหํ ปฺริวตฺตนฺติ มาริส ฯ
 ปตฺติจฺจาว วุยฺหติ โอมฺเม ตฺวณฺหิ นาโถ อพฺนฺรฺชนํ
 กฺยทฺตฺตานํ สรโณ ๘ มุตฺตตฺถินํ ปฺรายน ๙ ฯ
 เอกจฺจโร ๑๐ อสฺทิสฺโส เมตฺตาคารุณฺสณฺญโต
 ปญฺยวา ๑๑ ยุตฺตจฺจโค จ วสิ ตาที कुณฺนาลโย ฯ
 ธีโร วิคตสมฺโมโห อนฺเณชฺช อกถฺกถิ
 ตฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑๒ วนฺตโทสฺสฺสฺส นิมฺมโล สฺยโต สฺจฺจ ฯ
 สฺงฺกาคฺติโต ๑๓ คตมฺโท เตวิชฺชชฺสฺส ๑๔ ภาวฺนฺตโค
 สีมฺมาติโค ฌมฺมคฺรุ ตตฺตฺถโต หิตวปฺปโก ๑๕ ฯ

- #๑ ย. วชิร .. ฯ ๒ ย. ชิตสงคาม ฯ ๓ ม. อุมิโย ฯ ๔-๕ ม. ย. ปกิชชเร ฯ
- #๖ ม. .. ชาเลน ฯ ย. ชาเลว ฯ ๗ ม. ปุณฺณสณฺฑานิสฺสิตฺตา ฯ ย. สฺสุภา สจฺจ .. ฯ
- #๘ ม. สรณํ ฯ ๙ ม. ปฺรายนํ ฯ ๑๐ ม. ย. เอกวิโร ฯ ๑๑ ม. .. สณฺจโย ฯ ย.
- #เมตฺตาคารุณฺนทิสฺสณฺจโย ฯ ๑๒ ม. อสโม สฺสโม สนฺโต วสิ ตาที ชิตฺตฺชโย ฯ ย.
- #สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อสโม สนฺโต วสิตฺตฺชิตฺตฺชโย ฯ ๑๓ ย. วฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑๔ ย. สฺงฺกาคฺติโค หตมฺโท ฯ
- #๑๕ ม. หิตวพฺภูโต ฯ ย. หิตฌมฺมโต ฯ

ตารโก ตวั ยถา นาวา นิธิวสุสการโก
อสมภีโต ยถา สีโห คชราชาว ทมมิโต ฯ
โธเมตฺวา ทสคาถาหิ ปทุมุตฺตร มหามนี ๑
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท ตฺถุหิ อฏฺฐาสหํ ตทา ฯ
ปทุมุตฺตรโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏิกุคฺโห
ภิกฺขุสงฺฆเม จิโต สตฺถา อีมา คาถา อภาสถ ฯ
โย เม สीलฺลจ ปณฺณญจ ๒ ฐมฺมญจาปี ๓ ปกิตฺตยิ
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสณาถ มม ภาสโต ฯ
สฏฺฐิจิ กปฺปสทฺสธานี เทวโลเก รรมิสฺสติ
อณฺเณ เทเว อภิกฺขิตฺวา อิสฺสรํ การยิสฺสติ ฯ
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน สุกฺกมฺเณน โจทิตฺโต
โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชิสฺสติ ฯ
ปพฺพชิตฺวาน กาเยน ปาปกมฺมํ วิวชฺชย
สพฺพาสเว ปริณฺญาเย นิพฺพายิสฺสตินาสโว ฯ
ยถา จ ๔ เม โฆ ถนยํ ตปฺเปติ เมทนี อิมํ
ตเถว ตวั มหาวีร ฐมฺเมน ตปฺปยิ มมํ ฯ
สีลํ ปณฺณญจ ฐมฺมญจ ถวิตฺวา โลกนายกํ
ปตฺโตมฺหิ ปรมํ สนฺตํ นิพฺพานํ ปทมฺจฺจุตํ ฯ
อโห นฺน ส ภควา จิรํ ติฏฺฐเจยฺย จกฺขุมา
อณฺเณตณฺจ วิชานเยยํ ปสฺเสยฺย อมตํ ปทํ ฯ

#๑ ม. ย. มหายสิ ฯ ๒ ม. ย. ญาณญจ ฯ ๓ ม. สทุฐมฺมญจาปี วรรณยิ ฯ

#๔ ม. ย. ยถาปี ฯ

อัย เม ปจฺฉิมา ชาติ ภวา สพุเพ สมุหตา
สพุพาสเว ปริณฺณาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สตสฺสเส อิตฺ กปฺเป ยํ พุทฺธมภิกฺโขมยํ ๑
ทฺคฺคฺตํ นาทิชาณามิ กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ ฯ
กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
สพุพาสวา ปริกฺขิณา นตฺถิ ทานํ ปุณฺนพฺกโว ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สพุพกิตฺติโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สพุพกิตฺติกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ฯ

จตฺตถฺถํ มรฺฐทายกตฺเถราปทานํ (๑๕๔)

[๑๕๖] สินฺธุรฺยา นทียา ตีเร สุกโต อสฺสโม มม

ตตฺถ วาเจมฺหํ สิสฺเส อิตฺิหาสํ สลกฺขณํ ฯ

ธมฺมกามา วินีตา เต โสตุกามา สฺสาสนํ

ฉพฺงเค ปารมฺปิปฺตฺตา สินฺธุภูเล วสนฺตฺติ เต ฯ

#๑ ยู. พุทฺธมภิกฺขุชยํ ฯ

อุปปาทากมเน เจว ลกฺขณฺณสุ จ โกวิทา
อุตฺตมตฺถิ คเวสนฺตา วสนฺติ ปวเน ตทา ฯ
สุเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ โลเก อุปฺปชฺชิตาวเท
อมฺหากิ อนุกมฺปนฺโต อุปคณฺธิ วินายโก ฯ
อุปกตฺติ มหาวิริ สฺสเมธึ โลกนายกึ
ติณฺสนนฺดารกึ กตฺวา โลกเชฏฺฐสฺสทาสหึ ฯ
ปวนาโต มชฺช คยฺห พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหึ
สมฺพุทฺโธ ปริภุญฺชิตฺวา อิทํ วจนมฺพฺรวิ ฯ
โย ๑ ตํ อทาสึ มชฺช เม ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ
ตมฺหิ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสณฺถ มม ภาสโต ฯ
อิมินา มรฺฐทาเนน ตินฺสนนฺดารเกน จ
ตีสกปฺปสฺสทาสานิ เทวโลเก รमितฺสฺสติ ฯ
ตีสกปฺปสฺสทาสฺมฺหิ โอกฺกาทกฺกตฺสฺมฺภโว
โคตโม นาม นามเนน สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริญฺญา นินฺพพายิสฺสคินาสโว ฯ
เทวโลกา อิทาคนฺตฺวา มาตฺตฺกฺจฺฉิมฺหุปาคโต
มรฺฐวสุโส ปวสฺสิตฺถ ฉาทยํ มรฺฐนา มหึ ฯ
มม นิกฺขนฺตมตฺตมฺหิ กุมฺภิกา จ สฺสทฺตฺตรา
ตฺตฺราปี มรฺฐวสุโส ๒ เม วสฺสเต นิจฺจกาลิกึ ฯ

#๑ ยู. ยี่ ๑ ๒ มรฺฐวสุสิ ฯ

อคารา อภินิถุขมม ปพพชี อนุคาริย
ลาภี อนุสสุส ปานสสุส มรุตทานสสุสิทํ ฝลํ ๑
สพพกามสมิทุโหหํ ภวิตฺวา เทวมานุเส
เตเนว มรุตทานเนน ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ ๑

วฺภูจฺมฺหิ เทเว จตฺรจฺกุลเต ติเณ
สุปฺปฺพิเต ฐรณฺีรฺเห วปฺปเทเส ๑
สุลฺลเว ฆเร มณฺฑปฺรฺกฺขมฺมูลเก
วสามิ นิจฺจํ สฺสุจิโต อนุสสโว ๑

มขฺเณ ๒ มยฺหํ ภวา อสฺสุ เย ภเว สมตฺติกฺกมฺี
อชฺช เม อาสวา ชีณา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
ตีสกปฺปสฺหสฺสมฺหิ ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺกคฺตี นาภิชานามิ มรุตทานสฺสิทํ ฝลํ ๑
กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
สพฺพาสวา ปฺริกฺชีณา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑
สฺวาคตฺมํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ตฺสิโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสิโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺจนิคฺคา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺสุทํ อายสฺมา มรุตทายโก เถโร อิมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

มรุตทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. สลฺลจฺนฺเน ๑ ย. จ วปฺปเท ๑ ๒ ม. มขฺเณ มหนฺเต หีเน จ ภเว สพฺเพ อตฺติกฺกมฺี ๑

ปลงจัม ปทุมภูฏาการิกตุเถราปทานิ (๑๕๕)

[๑๕๖] ปิยทสฺสี นาม ภควา สยมภู โลกนายโก

วิเวกกาโม สมพุทฺโธ สมาธิภูสโธ มุนิ ฯ

วนสณฺฑํ สโมคฺคยฺห ปิยทสฺสี มหามุนิ

ปัสสฺสํ ปตฺถริตฺวา นิสฺสีทิ ปุริสฺสุตฺตโม ฯ

มิกฺคทฺโธ ปุเร อาสี อิริเน ๑ กานเน อหํ

ปสฺสํ มิกฺกเมสนฺโต อาหิณฺฑามิ อหํ ตทา ฯ

ตตฺตทฺทสาสี สมพุทฺธํ โอฆมติณฺณํ อนาสวํ

ปฺปฺพิตฺถํ สาตราชฺว สตรํสีว อุกฺกตํ ฯ

ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ ปิยทสฺสี มหายถํ

ชาตสฺสรํ สโมคฺคยฺห ปทุมํ อหริ ตทา ฯ

อาหริตฺวาน ปทุมํ สตปตฺตํ มโนรมํ

ภูฏาการิ กริตฺวาน ฉาทยิ ปทุมเมหนํ ฯ

อนุกมฺปโก การุณิโก ปิยทสฺสี มหามุนิ

สฺสฺสฺส รตฺตินฺทิว พุทฺโธ ภูฏาการเ วสี ชิโน ฯ

ปุราณํ ฉทฺทยิตฺวาน นเวน ฉาทยิ อหํ

อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวาน อฏฺฐาสิ ตาวเท อหํ ฯ

วฺภูจฺหิตฺวา สมาธิมฺหา ปิยทสฺสี มหามุนิ

ทิสฺวา ๒ อนฺุวิโลเกนฺโต นิสฺสีทิ โลกนายโก ฯ

#๑ ม. อรรถฺเณ ฯ ๒ ม. ทิสฺสิ ฯ

ตทา สุตสโน นาม อุปฐาโก มหิทธิโก
จิตตมณฺเฑย พุทฺธสฺส ปิยทสฺสีสฺส สตฺถุโน ๑
อสีติยา สหสฺเสหิ ภิกฺขุหิ ปริวาริโต
วณฺเฑเต สุขมาสีนํ อูเปสิ โลกนายกํ ๑
ยวตา วณฺเฑทฺมฺหิ อธิวตฺถา จ เทวตา
พุทฺธสฺส จิตตมณฺเฑย สพฺเพ สนนฺิปปตฺตทา ๑
สภาคเตสุ ยกฺเขสุ กุมฺภณฺเฑ สหฺรฺกฺเข
ภิกฺขุสงฺฆเ จ สมฺปตฺเต กาธา สพฺยาหริ ๑ ชิโน ๑
โย มํ สตฺตาทํ ปุเชติ อาวาสณฺจ อกาสิ เม
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺาถ มม ภาสโต ๑
สุทฺททสฺสิ สฺนฺิปปณฺิ กมฺภีริ สฺปฺปกาสิตํ
ณฺาณน กิตฺตยิสฺสามิ สุณฺาถ มม ภาสโต ๑
จตุทฺททานิ กปฺปานิ เทวราชฺชํ กิริสฺสติ
กฺฎาการิ พุทฺธนฺตสฺส ๒ ปทุมปฺปุเฬหิ ๑ ฉาทิตํ ๑
อากาเส ธารยิสฺสฺนฺติ ปุพฺพกมฺมฺสฺสิทํ ผลํ
จตุทฺทเส ๔ กปฺปสฺเต โวกิณฺณํ สฺสริสฺสติ ๑
ตตฺถ ปุพฺพมยํ พุยมํ อากาเส ธารยิสฺสติ
ยถา ปทุมปตฺตมฺหิ โตยํ น อฺปลิมฺปติ ๑
ตเถวิมฺสฺส ณาณฺมฺหิ กิเลสา โนปลิมฺปเร
มนสา วินิวฺญเฑตฺวา ปญฺจนีวเรณ อยํ ๑

#๑ ม. ปุยาหริ ๑ ย. มุยาหริ ๑ ๒ ม. มหนตฺสฺส ๑ ๓ ม. ปทุมปฺปุเฬหิ ๑

#๔ ม. ย. จตุพฺพิเส ๑

จิตต์ ชเนตฺวา นิกฺขมฺเม อคารา ปพฺพชิสฺสตี
ตโต ปุ่ปุ่ผมยํ ๑ พุยมหํ ธารเนตฺ นิกฺขมฺอิสฺสตี ฯ
รูกฺขมฺมูเล วสนุตฺตส นิปกสฺส สตีมโต
ตตฺถ ปุ่ปุ่ผมยํ พุยมหํ มตฺถเก ธารยิสฺสตี ฯ
จีวรํ ปิณฺฑปาทลฺยจ ปจฺจยํ สยนาสนํ
ททิตฺวา ภิกฺขุสงฺฆมฺสฺส นีพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ
กฺฎฏาคารเนน จริเต ๒ ปพฺพชฺชํ อภินิกฺขมฺมี ๓
รูกฺขมฺมูเล วสนุตฺตี กฺฎฏาคารํ ฐเรยตี ฯ
จีวเร ปิณฺฑปาทลฺยจ เจตนา เม น วิชฺชตี
ปฺลฺลณกมฺเมเนน สํยุตฺโต ลภามิ ปรีนิฏฺฐิตํ ฯ
คณฺนาโต อสงฺเขยฺยา กปฺปโกฏี พฺหุ มม
ริตฺตกา เต อติกกนฺตา สฺมุตฺตา ๔ โลกนายกา ฯ
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ปียทฺสสี วินายโก
ตมํ ปิรฺรฺปาสิตฺวา อิมํ โยนี ๕ อฺปาโคโต ฯ
ตมทฺทสามิ ๖ สมฺพุทฺธํ อโนมํ นาม จกฺขุมํ
ตมํ อฺปคฺนฺตฺวาน ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ฯ
ทูกฺขสฺสเนตฺ กโร พุทฺโธ สทฺถมฺเม ๗ เทสยิ ชิโน
ตสฺส ฐมมํ สฺมุติตฺวาน ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ฯ
โตสยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺงฺควํ
สพฺพาสเว ปริณฺถาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ตโต ปุ่ปุ่ผมยํ พุยมเห ธารเนเต นิกฺขมฺอิสฺสตี ฯ ๒ ม. จรตา ฯ ย. จรณา ฯ

#๓ ม. ย. อภินิกฺขมฺมี ฯ ๔ ม. ปมุตฺตา ฯ ย. ปวุตฺตา โลกนายินา ฯ

#๕ โป. ฌานํ ฯ ๖ ม. อิธ ปสฺสามิ ฯ ๗ ม. ย. มคฺคํ ... ฯ

อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ พุทฺทมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตํ นาทิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิํ ฝลํ ๑
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหิ ภาว สพุเพ สมุหตา
 สพุพาสวา ปริกฺขิณา นตฺถิทานิ ปุณฺณภูโว ๑
 สุวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา ๑ กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปทุมกฺกุฏาคาริโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปทุมกฺกุฏาคาริกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉฏฺฐํ พกฺกตฺถเรอปทานํ (๓๕๖)

[๓๕๘] หิมนฺตสฺสวิหฺเร โสภิตํ นาม ปพุพโต
 อสฺสโม สุกโต มยฺหิ สกตฺสเสหิ มาปีโต ๑
 มณฺฑปา จ พหุ ตตฺถ ปุปฺพิตา สินฺหุวาริตา ๒
 กปิฏฺฐา ๓ จ พหุ ตตฺถ จมฺปกา ๔ นาคเกตฺตา ๑
 นิคฺคณฺฑิโย พหุ ตตฺถ พทฺรามลกาปิ ๕ จ
 ผารุสกา อลาพู จ ปุณฺฑริกา จ ปุปฺพิตา ๑

#๑ โป. สจฺฉิกิตา ๑ ๒ ม. ย. สินฺหุวาริกา ๑ ๓ ย. กปิฏฺฐิ จ พหุ ตตฺถ ๑

#๔ ม. ย. ปุปฺพิตา ชีวชีวกา ๑ ๕ ม. ย. พทฺรามลกาณี จ ๑

อพกกา เพลฺวา ตตฺถ	กทลฺลี มาตฺตลฺลฺกกา
มหานามา พหุ ตตฺถ	อชฺชุนา จ ปิยงฺกกา ฯ
โกสุมฺภา ๑ สลพา นีปา	นิโครธา จ กปิฏฺจนา
เอทิสฺ อสฺสโม มยฺหิ	สสิสฺสโหํ ตทึ ๒ วสึ ฯ
อโนมทสฺสึ ภควา	สยมฺภู โลกนายโก
คเวสํ ปฏิสฺสฺถานํ	มมสฺสํมํ อุปาคมิ ฯ
อุเปตฺตจ ๓ มหาวีริ	อโนมทสฺสึ มหายสึ
ขณฺเณ โลกนาถสฺส	วาตาพาโห สฺมมฺภูจฺหิ ฯ
วิจฺรณฺโต อรณฺณมฺหิ	อททสํ โลกนายกํ
อุปคณฺตฺวาน สมฺพุทฺธิ	จกฺขมฺนตํ มหายสึ ฯ
อิริยาปถจ ๔ ทิสฺวาน	อุปถกฺเขสํ ตทา
นิสฺสํสยํ ๕ หิ พุทฺธสฺส	พฺยาริโน อุปปชฺชถ ฯ
จิปฺปํ อสฺสมมาคณฺธิ	มม สิสฺसान สนฺติเก
ภสฺซหิ กตฺตฺกาโมหิ	สิสฺสํ ๖ อามนฺตฺยิ ตทา ฯ
ปฏิสฺสณฺติจฺวาน เม วากฺยํ	สิสฺสา สพฺเพ สคารวา
เอกชฺฉํ สนฺนิปตฺติสฺสุ	สจฺจํ คารวตา มม ฯ
จิปฺปํ ปพฺพตมารุญฺห	สพฺโพสฺถมกาสํ ๗
ปานียโยคํ กตฺวาน	พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสํ ฯ
ปริกฺขฺเต ๘ มหาวีเร	สพฺพณฺณ โลกนายเก
จิปฺปํ วาโต วุปฺสมิ	สุคตสฺส มหสิโน ฯ

#๑ ม. โกสุมฺพา สลพา นิมฺพา ฯ ๒ ตทา ฯ ๓ ม. อุปตฺตมฺหิ มหาวีเร อโนมทสฺสिमหายเส ฯ

#๔ ม. ย. อิริยจฺจาปิ ทิสฺวาน ฯ ๕ ม. ย. อสํสยํ ฯ ๖ ม. ย. สิสฺเส ฯ

#๗ ม. สพฺโพสฺถมกาสํ ฯ ๘ ย. ปริกฺขฺโต มหาวีโร สพฺพณฺณ โลกนายโก ฯ

ปัสสพุทธิ ทรรถิ ทิสฺวา อโนมทสฺสี มหายโส
สกาสนเน นิสฺสีทิตฺวา อีมา คาลา อภาสถ ๑
โย เม อทาสี ๑ เกสชฺชํ พุยาธิญจ สมยิ ๒ มม
ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ สฺฐนาถ มม ภาสโต ๑
กปฺปสฺตตสทสฺसानิ เทวโลเก รมิสฺสติ
วาทิตฺเต ตฺวริเย ตตฺถ โมทิสฺสติ สทา อัย ๑
มนุสฺสโลภมากนฺตฺวา สุกฺกมฺมูเลน โจทิตฺโต
สทสฺสทฺกขตฺตํ ราชาปี จกฺกวัตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ปฺลจฺปฺลจฺญาสทกปฺปมฺหิ อโนมิ ๓ นาม ขตฺติโย
จาทฺรณฺโถ วิชิตฺวา ชมฺพฺพิทฺปสฺส ๔ อิตฺสโร ๑
สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวัตฺติ มหพฺพโล
ตาวตฺตีเสหิ ๕ โขเกตฺวา อิตฺสโร การยิสฺสติ ๑
เทวญฺโถ มนุสฺโส วา อปฺปาปาโช ภวิสฺสติ
ปฺริทาหํ ๖ วิวชฺเชตฺวา พุยาธิ โลเก ตริสฺสติ ๑
อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป โอกฺกาทกฺกสฺสมภโว
โคตโม นาม นามเนน ๗ สทฺธา โลเก ภวิสฺสติ ๑
ตสฺส ชมฺเมสฺสุ ทายาทิ โอโรสฺส ชมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปฺริญฺญาถ นิพฺพายิสฺสตินาสโว ๑
กิลฺลเส ฉาปยิตฺวาน ตณฺหาโสถํ ตริสฺสติ
พกฺกุโล ๘ นาม นามเนน เหสฺสติ สทฺถุสฺสาวโก ๑

#๑ ม. ย. ปาทาสี ๑ ๒ ย. สมยิ มยิ ๑ ๓ ม. อโนโม ... ๑ ย. อโนม ... ๑

#๔ ม. ชมฺพฺพมฺมทสฺส ๑ ย. ชมฺพฺพมฺมทสฺส ๑ ๕ ม. ตาวตฺตีเสปี ๑ ย. ตาวตฺตีเสโต ๑

#๖ ม. ย. ปฺริกฺกหํ ๑ ๗ ม. โคตฺเตน ๑ ๘ ม. พาลุโก ๑ สพฺพตฺถ อีทิสฺเมว ๑

อิทํ สพุทฺธิ อภิญญา โคตโม สกฺยปฺจฺจโว
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติวาท เอตทกฺเค จเปสฺสตี ๑
อโนมทสฺสี ภควา สยมภู โลกนายโก
วิเวกมฺนุโลเกนฺโต มมสฺสมิ อูปาคมิ ๑
อูปาคตํ มหาวีริ สพุทฺถณฺณ โลกนายกํ
สพุทฺโธสเถน ตปฺเปสฺสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ ๑
ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ สุเขตฺเต พิชสมฺปทา
เขเปตฺตุ เนว สกโกมิ ตทา หิ สุกตํ มม ๑
ลาภา มม สุตฺทฺธํ เม โยหิ อทฺทกฺขิ นายกํ
เตน กมฺมาวเสเสน ปตฺโตมฺหิ อจฺฉิ ปทํ ๑
สพุทฺธเมตํ อภิญญา โคตโม สกฺยปฺจฺจโว
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสิตฺติวาท เอตทกฺเค จเปสฺสี มํ ๑
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺถุคฺคตี นาภิชานามิ เกสชฺชสฺส อิทํ ผลํ ๑
กิลเสทา ฉาปีตา มยฺหิ ภวา สพุทฺเท สมฺมุตฺตา
สพุทฺธาสวปริกฺขิโณ ๑ นคฺคิทานิ ปฺนพฺภโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

#๑ ม. ... ปริกฺขิณา ๑

อิติ สุตํ อายสฺมา พกฺกุโล เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตถาติ ฯ

พุกฺกตฺตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺติ ฯ

สตฺตมํ คิริมานนฺตฺเถรอปทานิ (๓๕๓)

[๓๕๕] ภริยา เม กาลิ กตา ปฺตุโต สีวถิกิ คโต

มาตา ๑ ปีตา จ ภاتا จ เอกจิตฺตมฺหิ ๒ ทฺยฺหเร ฯ

เตน โสเกน สนฺตฺตฺโต กิโธ ปณฺฑุ อโหสํ

จิตฺตฺกฺเขปฺณจ ๓ เม อาสิ เตน โสเกน อพฺพิโต ฯ

โสภสฺสฺลปฺเรโตปี ๔ วนนฺตํ อุปสงฺกมํ

ปวตฺตผลํ ภูณฺชิตฺวา รุกฺขมฺมุเล วสามํ ฯ

สุเมโธ นาม สมฺพฺพุโธ ทฺกฺขสฺสนฺตํ กโร ชินฺ

มฺมุทฺตฺริตฺตฺกาโม โส อากฺคฺฉิ มม สนฺติเก ๕ ฯ

ปทสทฺทํ สฺสฺณิตฺวาน สฺสมฺเชสฺส มฺหสิโน

ปคฺคเหตฺวานหํ สีลํ โอลเกสิ มฺหามฺณี ฯ

อุปคฺคฺฉิ ๖ มฺหาวิโร ปีติ เม อุปฺปชฺชถ

ตทาสิ เมกฺคฺคฺมโน ทิสฺวา ตํ โลกนฺายกํ ฯ

สตฺตี ปฺภฺสิทฺตฺวาน ปณฺณมฺมุจฺจํ อทาสํ

นีสิตฺติ ภควา ตตฺถ อนฺนํ ปาย จกฺขฺมา ฯ

#๑ ม. มาตา ปีตา มตา ภاتا ฯ ๒ ย. เอกจิตตมฺหิ ... ฯ ๓ ม. จิตฺตฺกฺเขปฺนํ ... ฯ

#๔ ม. ย. โสภสฺสฺลปฺเรโตหํ ฯ ๕ ม. สนฺติเก ฯ ๖ ม. อุปคฺคฺเต มฺหาวิเร ฯ

นิสซช ตตถ ภควา สุเมธ โลกนายโก
ธมม เม กถยิ พุทฺโธ โสภสสุตฺตวิโนทนี ฯ
อนวหิตา ๑ ตโต อากา ๒ นานุญญาตา อิตฺถ คตา
ยถา คตา ตถา คตา ตตถ กา ปริเทวนา ฯ
ยถาปี ปตฺติกา ๓ สตฺตา วสุสमानาย วุญฺชียา
สภตฺเต ๔ อุปคจฺจนฺติ วสุสาย ๕ ปตฺนายน เต ฯ
วสุเสว ๖ เต โอรमितฺเต สมฺปยนฺติ ยทิจฺจกั
เอว มาตา ปิตา ตฺยํหิ ตตถ กา ปริเทวนา ฯ
อาคณฺตุกา ปาหุณกา จลิตฺติตกมฺปิภา ๗
เอว มาตา ปิตา ตฺยํหิ ตตถ กา ปริเทวนา ฯ
ยถาปี อฺร โค ชินฺณํ หิตฺวา กจฺจนฺติ สนฺตฺน ๘
เอว มาตา ปิตา ตฺยํหิ สนฺตฺน อธิ หียฺเยเร ฯ
พุทฺธสฺส คิริมณฺเฑาย โสภสสุตฺต วิวชฺชยิ
ปามุชฺช ชนยิตฺวาน พุทฺธเสฏฺฐํ อวณฺทํ ฯ
วณฺทิตฺวาน มหานาคํ คิริมณฺชริ ๙ ปุชฺชยิ
ทิพฺพคณฺเฑน สมฺปนฺนํ สุเมธํ โลกนายกั ฯ
ปุชฺชยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ สิเร กตฺวาน อณฺชลึ
อนุสฺสรั กุณฺคฺคานิ สนฺถวี โลกนายกั ฯ
วิตฺติณฺโณสิ ๑๐ มหาวีร สพฺพณฺเฑญฺญ โลกนายโก
สพฺเพ สตฺเต อฺทฺทเรสิ ฅาณฺเนน ตฺวํ มหามฺเณ ฯ

#๑ ม. อนวหิตา ฯ ๒ ม. ย. อากั ฯ ๓ ม. ย. ปติกา ฯ ๔ ม. ย. สภณฺญา ฯ

#๕ ม. ย. วสุสสุสาปตฺนายน ... ฯ ๖ ย. วสุเส เอเต ฯ ๗ ม. ย. จลิตฺติตกมฺปิภา ฯ

#๘ ม. สั ตจฺจ ... ฯ ๙ ย. คิริมณฺชลึ ฯ ๑๐ ม. ย. นิตฺตฺติณฺโณสิ ฯ

วิมตี เทวพุทท์ วาปี สยฉินุทสิ มหามุเน
ปฏิบัติปาเทสิ เม มคคัม ตว ฌาณน จกขุม ฯ
อรหา สิทฺธิปตฺตา ๑ จ ฉพภิกขุณา มหิทฺธิกา
อนุตฺตลิกขจรา ธีรา ปรีวาเรนฺติ ตาวเท ฯ
ปฏิบัติปฺนนา จ เสชา จ ผลฏฺฐา สนฺติ สาวกา ฯ
สุโรทเยว ปทุมา ปุปฺพนฺติ ตว สาวกา ฯ
มหาสมุทฺโท วกฺโขพฺโภ อตุโลปี ทฺรุตฺตโร
เอว ฌาณน สมฺปนฺโน อปฺปเมยฺโยสิ จกขุม ฯ
วณฺทิตฺวาหํ โลกฉินฺนํ จกขุมนฺตํ มหายสํ
จตุทฺทิสฺสา ๒ นมสฺสนฺโต ปฏิกฺกฺโก อคณฺหํ ฯ
เทวโลกา จวิตฺวาน สมฺปชาโน ปฏิสฺสโต
โอกฺกมึ มาตุยา กุจฺฉิ สนฺธาวนฺโต ภวาทเว ฯ
อคารา อภินิกฺขมฺม ปพฺพชึ อนุคาริชฺชํ
อาตปิ นิปโก จาปี ปฏิสฺสฺตาน โคจโร ฯ
ปธานํ ปทหิตฺวาน โตสยิตฺวา มหามุณี
จนฺโทวพุทฺธนา มุตฺโต วิจรามิ อหํ สทา ๓ ฯ
วิเวกมฺนุยฺตุโตมฺหิ อฺปสนฺโต นิรูปฺธิ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย วิหรามิ อนุสสโว ฯ
ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ พุทฺธมภิปุชฺชียํ
ทฺคคฺตึ นาทฺชานามิ พุทฺธปฺุชชียํ ฝลํ ฯ

#๑ ม. ... วตีปตฺตา จ ฯ ๒ ม. ย. ปุณฺทิสฺสา ฯ ๓ ย. ตทา ฯ

กิลเสา ฉาปีตา มยุหิ ภวา สพุเพ สมุหตา
สพุพาสวา ปริกชีณา นตฺถิทานิ ปุณฺพภูโว ฯ
สฺวาคคํ วัต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺสุโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺจนิกฺกตา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา คิริมานนฺโท เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

คิริมานนฺตฺตฺตฺเรตฺตฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐจฺมํ สลพฺมณฺฑปฺปิยตฺตฺเรทฺธาปทานํ (๓๕๘)

[๔๐๐] นิพฺพุเต กกุสนฺธมฺหิ พฺร่าหฺมณฺมฺหิ วุสฺสิมเต

กเหตุวา สลพฺ มาถิ มณฺฑปํ การยฺฮี อหิ ฯ

ตาวตฺถิสี คโต สนฺโต ลภามิ พุยมฺหฺมตฺตมํ

อญฺเณ เทเว อภิโกมิ ๑ ปุณฺณกมฺมฺสฺสฺสฺสํ ผลํ ฯ

ทิวา วา ยทิวา รตฺถิ จงฺกมฺนฺโต จิตฺโต จหิ

ฉนฺโน สลพฺปฺเปหิ ปุณฺณกมฺมฺสฺสฺสฺสํ ผลํ ฯ

อิมสฺมิเชว กปฺปมฺหิ ยํ พุทฺธมฺภิปุชฺชียิ

พุทฺธคฺคิ นาทฺธิชานามิ พุทฺธปฺปฺชายิตฺถํ ผลํ ฯ

#๑ ม. ย. - ตีโรจามิ ฯ

กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณฺตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิกฺขณา สจฺฉนิกฺตา กตฺถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สลพฺมณฺฑปฺปิโย เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สลพฺมณฺฑปฺปิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ สพุพฺพทายกตฺถเรปทานํ (๑๕๕)

[๔๐๑] มหาสมุทฺทโมคฺคยฺห ภวานํ เม สฺนฺนิมฺมิตฺ

สฺนฺนิมฺมิตา โปกฺขรณฺนิ จกฺกวากุปกฺขชฺชิตา ๑ ฯ

มนุทาลเกหิ สลฺลนฺนนา ปทฺมฺอุปฺพลเกหิ จ

นที จ สนฺทเต ตตฺถ สฺปตฺติตฺถา มโนรมา ฯ

มจฺฉกจฺฉปสฺลนฺนนา นานามิกฺสโมตฺถกฺกา ๒

มยฺหุโร โกลฺลจาภิริฐา โกกิลาทิหิ วคฺคฺหิ ฯ

ปาเรวตา รวิหฺสา จกฺกวากา นทีจฺรา

ทินฺนุทิกฺกา สาลิกฺกา เจตฺถ จปฺปกา ๓ ชีวชีวกา ฯ

#๑ ม. ยฺ. จกฺกวากุปกฺขชฺชิตา ฯ ๒ ม. นานาทิษฺสโมตฺถกฺกา ฯ ๓ ม. ปมฺมกา ฯ

#ยฺ. ปมฺปกา ฯ

หังสา โภจจาภินทิกา ๑ โภสียา ๒ สิงคลา พหู
สตตตรตนสมปยุนา มณิมุตติกวาลูกา ฯ
สพพโสณณมยา ๓ รุกขา นานาคนุทธสมเรธา
อุชฺชิตฺเตนฺติ ทิวา รตฺตี ภาวนํ สพพกาลิกํ ฯ
สภฺฐี ฐฺริยสทฺธานิ สายํ ปาโต ปวชฺชเร
โสฬสตีถีสทฺธานิ ปรีวารเณตฺติ มํ สทา ฯ
อภินิกฺขมฺม ภาวนา สุเมธํ โลกนายกํ(
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน วนฺทีย ๔ ตํ มหายสฺสํ ฯ
สมพฺพุทฺธํ อภิวาทตฺวา สตีสุสนฺตํ นิมนฺตยฺี
อธิวาสตี โส ธีโร สุเมธํ โลกนายโก ฯ
มม ฆมฺมกถํ กตฺวา อุยฺโยเชตี มหามฺุณี!
สมพฺพุทฺธํ อภิวาทตฺวา ภาวนํ เม อุปาคมฺี ฯ
อามนฺตยฺี ปรีชณํ สพฺเพ สนฺนิปตฺถาโว
ปฺพุพฺพณฺหสมยฺ์ พุทฺโธ ภาวนํ อากมฺิสฺสติ ฯ
ลาภา อมฺหํ สุลทฺธา โน เย วสาม ตวนฺตฺติเก
มยฺปี พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ปุชฺชํ กสฺสาม สตฺถุโน ฯ
อนฺนปानํ ปฏฺฐเปตฺวา กาลํ อารोजฺยฺี อหํ
วสฺสิตฺตสทฺเสหิ อุเปตี โลกนายโก ฯ
สภฺฐีเตหิ ๕ ฐฺริเยหิ ปจฺจุคฺคมนกาสหํ
สพฺพโสณณมเย ปีเส นิสฺสึทฺติ ปุริสุตฺตโม ฯ

#๑ ม. ... โภจจาภินทิกา ฯ ยู. โภจจาภินทิกา ฯ ๒ ม. โภสียา ปิงคลา พหู ฯ

#ยู. โภสียา ... ฯ ๓ ป. ยู. สพฺเพ โสวณฺณยา รุกขา ฯ ๔ ม. วนฺทีย ฯ ยู.

#วนฺทียสฺสํ ฯ ๕ ม. ปญฺจกฺกเกหิ ... ฯ ยู. สตฺถุคฺกเกหิ ฐฺริเยหิ ฯ

อุปริจฺจนํ อาสี ๑ สพุพโสณณมยํ ตทา
วิชนฺโง ปวายนฺติ ภิกฺขุสงฺฆสฺส อนฺตเร ฯ
ปหุเตนนฺนปानเนน ภิกฺขุสงฺฆํ อตฺตปฺปยี
ปจฺเจกทฺตสฺสยฺกเถ ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ ฯ
ยํ วทฺนฺติ สฺมุเชติ โลกาหุติปฺปฏิคฺคโห ๒
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสีทิตฺวา อีมา คาคา อภาสถ ฯ
โย เม อนฺนญจ ๑ ปานญจ สพุพเมเตน ตฺตปฺปยี ๔
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสณาถ มม ภาสโต ฯ
อภฺจจารเส กปฺปสฺเต เทวโลเก รฺมิสฺสติ
สทฺสทฺกขตฺตํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ฯ
อุปฺปชฺชติ ยํ โยนี เทวตฺตํ อถ มานุสํ
สพุพทา สพุพโสวณฺณํ จทฺนํ ชารยิสฺสติ ฯ
ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสมภโว
โคตโม นาม นามเนน สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
สพุพาสเว ปริณฺญาเย นิพฺพายิสฺสตินาสโว ฯ
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสีทิตฺวา สีนฺนาทํ นทิสฺสติ
จิตฺเต จตฺตํ ชาเรณฺติ เหฏฺฐาจตฺตมฺหิ ๗ยฺยถ ฯ
สามญฺญํ เม อนฺนปฺปตฺตํ กิเลสา ฉาปีตา มยา
มญฺหาเป รุกฺขมฺมุเล วา สนนฺตาโป เม น วิชฺชติ ฯ

#๑ ย. กาสี ฯ ๒ ม. ย. โลกาหุติปฺปฏิคฺคหํ ฯ ๓ ม. อนฺเนน ปานเนน ฯ

#๔ ม. ... ตฺตปฺปยี ฯ ย. สงฺฆํ เอเตน ตฺตปฺปยี ฯ

ดีสกปฺปสหัสสมหิ ยํ ทานมททินฺนุตทา
ทुकคฺตี นาทิขานามิ สพฺพทานสุสิทํ ผลํ ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยุหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาโคว พนฺธนํ เฉตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนนฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตุถํ สุทํ อายสุมา สพฺพทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

สพฺพทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ อชิตฺตฺเถราปทานํ (๔๐๐)

[๔๐๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชิโน สพฺพชฺมฺมาน ปารกฺ

อชฺโฆกเหตุวา หิมวฺนฺตํ นิสิตฺติ โลกนายโก ฯ

นาหํ อทุกฺกขี ๑ สมฺพุทฺธํ นปี สทฺทํ สุโณมฺหํ

มม ภิกฺขุ ๒ คเวสนฺโต อาหิณฺฑามิ วเน อหํ ฯ

ตตฺถทฺทสุสามิ สมฺพุทฺธํ ทฺวตฺตีสฺวารลภฺขณฺ

ทิสฺวาน จิตฺตมาปชฺชี่ ๓ สฺสฺสฺโต โโก นามยํ ภเว ฯ

#๑ ม. ย. อทุกฺกขี ๑ ๒ ม. ภิกฺขุ ๑ ๓ ม. วิตฺติมาปชฺชี่ ๑

ตกษณานิ วิโลเกตฺวา มม วิชฺชํ อนุสฺสรี
สฺตํ หิ เมตํ พุทฺธานํ ปณฺฑิตานํ สุภาสิตํ ฯ
เตสํ ยถา ๑ ตํ วจนํ อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี
ยन्नฺน ๒ ตํ สกฺกเรยฺยํ คตี เม โสธยิสฺสตี ฯ
จิปฺปํ อสฺสมมาคนฺตฺวา มธฺเตลํ ๓ คหี อหํ
โกลมพกํ คเหตุวาน อูปคณฺธี วินายกํ ฯ
ติทณฺฑเก คเหตุวาน อพฺโภกาเส จเปสํ
ปทีปํ ปชฺชลิตฺวาน อฏฺจกฺขตฺตํ อวณฺทํ ฯ
สत्ตฺรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ นิสีทิ ปฺริสฺสุตฺโต
ตโต รตฺยา วิวสเน วุฏฺฐาสี โลกนายโก ฯ
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน สพฺพรตฺตินฺทิวํ อหํ
ทีปํ พุทฺธสฺส ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ ฯ
สพฺเพ คนฺธา ๔ วณฺมยา ปพฺพเต คนฺธมาทเน
พุทฺธสฺส อานฺุภาเวน อากณฺณ พุทฺธสนฺติเก ฯ
เยเกจิ ปุปฺผคนฺธา เส ปุปฺผิตา ฐรณฺีรฺุหา
พุทฺธสฺส อานฺุภาเวน สพฺเพ สนฺนิปฺตํ ตทา ฯ
ยวตา หิมวณฺตมฺหิ นาคา จ ครุพา อูโภ
ธมฺมณฺจ โสตุกามา เต อากณฺณ พุทฺธสนฺติเก ฯ
เทวโล นาม สมนฺโณ พุทฺธสฺส อคฺคสาวโก
วสีสฺตสฺสเสหิ พุทฺธสนฺติกุปาคมิ ฯ

#๑ ยู. ตถา ฯ ๒ ม. ยู. ยन्नฺนนาหํ ฯ ๓ โป. ยู. ทุมเตลํ ฯ ๔ ม. ... วนา คนฺธมยา ฯ

ปทุมุตตโร โลกวิทู   อาหุติโน ปฏิกุคโค
ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา   อีมา คาคา อภาสถ ๕
โย เม ทีปํ ปทีเปสึ   ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ
ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ   สุณฺณถ มม ภาสโต ๕
สญฺญี กปฺปสทฺสทานิ   เทวโลเก รมิสฺสตี
สทฺสทฺสทฺสทฺส ราชา จ   จกฺกทฺสตี ภวิสฺสตี ๕
    โสพสมํ ภาณวาริ ๕
จตฺตีสทฺสทฺสทฺส เทวินฺโท   เทวราชฺชํ กริสฺสตี
ปจฺฉิมํ สทฺสทฺส   วิปฺปลํ ราชฺชํ กริสฺสตี ๕
ปเทสราชฺชํ วิปฺปลํ   คณฺนาโต อสงฺขยํ
อิมินา ทีปทานेเนน   ทิพฺพจกฺขุ ภวิสฺสตี ๕
สมนตโต อทฺตโกสึ   ปสฺสิสฺสตี อยิ สทา
เทวโลกา จวนตฺสส   นิพฺพตฺตนตฺสส ชนฺตฺโน ๕
ทิวา วา ยทิวา รตฺตี   ปทีปํ ธารยิสฺสตี
ชายมานสฺส สนฺตสฺส   ปุณฺณกมฺมสมงฺกิโน ๕
ยวตา นคริ อาสิ   ตาวตา โชตยิสฺสตี
อุปฺปชฺชติ ย โยนี   เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ ๕
อสุเสว ทีปทานสฺส   อญฺจทีปผลेเนน จ ๑
อุปญฺจิสฺสนฺติมํ ๒ ชนฺตํ   ทีปทานสฺสตีทํ ผลํ ๕

#๑ ม. ย. หิ ๕ ๒ ม. ย. น จชิสฺสนฺติมํ ชนฺตํ ๕

กปฺปสฺตตสฺสหฺสสมฺหิ โอกฺกาทกฺกสฺสทฺทว
โคตโม นาม นามเนน สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทิ โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
สพฺพทาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ
โตสยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺจกฺว
อชิตฺวา นาม นามเนน เหสฺสตี สตุถฺสาวโก ฯ
สทฺถุจิกปฺปสฺสทฺทสฺสานิ เทวโลเก รมี อหํ
ตตฺรปิ เม ทีปสฺตํ โชตเต ๑ นิจฺจกาทิกํ ฯ
เทวโลเก มนฺุเส วา นิทฺธาวนฺติ ปภา มม
พุทฺธเสฏฺฐํ สริตฺวาน ภิกฺขุโย หาสํ ชเนสํ ฯ
ตฺสตีทาหํ จิตฺวาน โอกฺกมึ มาตฺถกฺกญฺญา
ชายมานสฺส สนฺตสฺส อาโลโก วิปฺปโล อหุ ฯ
อการา อภินิกฺขมฺม ปพฺพชึ อนุคาริยํ
พาวรี อุปสงฺกมฺม สิสฺสตุตฺตํ อชฺฌปาคมึ ฯ
หิมวนฺเต วสนฺโตหํ อสุโสสี โลกนายกํ
อุตฺตมตฺถํ คเวสนฺโต อุปคณฺฐี วินายกํ ฯ
ทนฺโต พุทฺโธ ทเมตปิ ๒ โอมตฺถนฺโณ นิรุปฺธิ
นิพฺพานํ กถฺยิ พุทฺโธ สพฺพทฺถุขา ปโมจฺนํ ฯ
ตมฺเม อากมฺนํ สิทฺธํ โตสิโตหํ มหามฺณี
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ยู. โชตเร ฯ ๒ ม. ทเมตปิ ฯ ยู ... จ เมธาวิ ฯ

สทสหัสเส อิตโต กปเป ยํ ทีปํ อททินุตทา
ทुकคฺคํ นาทิฆานามิ ทีปทานสุสิทํ ผลํ ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺตฺเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนฺนติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อชิโต เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อชิตตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

ปิลินฺทวจุโณ เสโล จ สพุพกิตฺตมฐฺทโท
กุฎฺฐาคารี พกุโล จ คิริสฺลพสฺวหโย ฯ
สพุพโท อชิโต เจว คาทาโย คณฺธิตา วิสา
สตานิ ปณฺจ คาทานํ วีสฺติ จ ตพฺพตฺตริ ฯ

ปิลินฺทวกุโธ จตฺตวาฬิโส ฯ

อถ วคฺคหุทานิ

ปทุมมารกฺขโท เจว อุมฺมา คนฺโฑทเคน จ
เอกปฺปทสทฺทสณฺณิ มนุทาร์ โฬธินุทโก ๑ป
อมุพฺภุญจ ปิสิเนที จ คธาโย คณิตาปิจ
จตุสตุตฺติ คธาโย เอกาทสสตานิ จ ๑

ปทุมวคฺคทสฺสํ ๑

จตุตฺถิ สตํ สมตฺตํ ๑

เอกจตุตทาฬีสโม เมตเตยฺยวคฺโค

ปรจมี ติสฺสเมตเตยฺยตฺถเธาปทานิ (๕๐๑)

[๕๐๓] ปพฺพการณฺญํ นิสฺสาย โสภิตํ นาม ตาปโส

ปวตฺตผลํ ภูชิตฺวา	วสตี ปพฺพตนฺตเร ฯ
อภฺคิทารุํ อหริตฺวา	อุชฺชเลตี อหํ ตทา
อุตฺตมตฺถํ คเวสนฺโต	พฺรหฺมโลกฺยปฺตติยา ฯ
ปทุมตฺตโร โลกวิฑู	อาหุตีณํ ปฏิกุคฺโห
มมฺหุชฺชิตฺตกาโม โส	อาคณฺณิ มม สนฺตึเก ฯ
กี กโรตี มหาปฺลณฺ	เทหิ เม อภฺคิทารุํ
อหํ อภฺคิ ปริจเร	ตโต เม สุทฺธิ โหหิติ ๑ ฯ
สุภทฺทโก ตฺวํ มนฺช	เทเวเต ตฺวํ ปชานตี
ตฺวํ อภฺคิ ปริจร	หนฺนเต อภฺคิทารุํ ฯ
ตโต กณฺจํ กเหตุวาน	อภฺคิ อุชฺชาลยิ ชิโน
น ตตฺถ กณฺจํ ปชฌายิ	ปาณฺนิเหริ มเหสิโน ฯ
น เต อภฺคิ ปชฺชตตี	อาหุตี เต น วิชฺชตี
นिरตฺถกํ จ ๒ ตํ ตฺยํ	อภฺคิ ปริจรสุสุ เม ฯ
กิติโส เต ๓ มหาวีร	อภฺคิ ตว ปฺวจฺจตี
มยฺหํปี กถยสุเสตํ	อุโภ ปริจรามเส ฯ

#๑ โป. ยฺ. เหหิติ ฯ ๒ ม. ยฺ. ว ฯ ๓ ม. ยฺ. โส ฯ

เหตุชมมนิโรธาย   กิเลสฌาปนาย จ
 อีสสามจจรีย์ หิตฺวา   ตโย เอเต มมาหุติ ฯ
 กิทธิโส ตฺวํ มหาวีร   กถํโคตฺโตสิ มาริส
 อาจารย์ปฏิปัตติ เต   พาพฺหํ โข มม รุจฺจติ ฯ
 ขตฺติยมฺหิ กุเล ชาโต   อภิญญาปารมี คโต
 สพฺพาสวปริกุจีโณ   นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ฯ
 ยถิ พุทฺโธสิ สพฺพพลฺลญฺ   ปภงฺกร ตโมนฺท
 นมสฺสึสสามิ ตํ เทว   ทุกฺขสฺสนฺตํ กโร ตฺวํ ฯ
 ปตฺถริตฺวา ชินจมมํ   นิสีทนมทาสหํ
 นิสีท ตตฺถ ๑ สพฺพพลฺลญฺ   อุปฺภุจิสฺสามหํ ตฺวํ ฯ
 นิสีทิ ภกฺวา ตตฺถ   อชินมฺหิ สุวิตฺถเต
 นิมนตฺยิตฺวา สมฺพุทฺธํ   ปพฺพตํ อคฺมาสหํ ฯ
 ขาริภารณฺจ ปุเรตฺวา   ตินฺนุทกฺผลมาหริ
 มรฺุณา โยชยิตฺวาน   ผลํ พุทฺธสฺสทาสหํ ฯ
 มม นิชฌายมานสฺส   ปริภุญฺชิ ตทา ชิโน
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ ๒   เปกฺขนฺโต โลกนายกํ ฯ
 ปทุมตฺตโร โลกวิทู   อาหุตฺนํ ปฏิกฺคโห
 มมสฺสเม นิสีทิตฺวา   อีมา คาธา อภาสถ ฯ
 โย เม ๓ ผลน ตปฺเปสิ   ปสนฺโน เสหิ ปาณฺณิ
 ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ   สุณฺนถ มม ภาสโต ฯ

#๑ ม. ... นาถ สพฺพพลฺลญฺ ฯ ๒ ม. ยฺ. ปสาเทสิ ฯ ๓ ม. มี ฯ

ปณจวิสตติกขตฺตํ โส เทวราชํ ภิริสฺสตี
สหสฺสทกขตฺตํ ราชานํ จ จกฺกวตฺตํ ภิริสฺสตี ฯ
ตสฺส สจฺกปฺปมณฺเฑนํ ปุพฺพกมฺมสมฺมจฺฉินโน
อนนฺปานณฺจ วตฺตณฺจ สยณณฺจ มหารหํ ฯ
ปฺปณฺณกมฺเมน สยฺยตฺตํ นีพฺพตฺตีสฺสณฺนตี ตาวเท
สทา สมฺมุทิตํ ๑ จายํ ภิริสฺสตี อนามโย ฯ
อุปชฺชตฺติ ยํ โยนี เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
สพฺพตฺตํ สฺวชิตํ หุตฺวา มนุสฺสตฺตํ ภิริสฺสตี ฯ
อชฺชณฺเฑนํ มนฺตฺรโร ตินฺณํ เวทานํ ปารกฺข
สมฺพุทฺธํ อุปคณฺตฺวาน อรหา โส ภิริสฺสตี ฯ
ยโต สรามี อตฺตณฺนํ ยโต ปตฺตํ สมิ วิณฺณตฺตํ
โกเก เม อุนตา นตฺติ ผลทานสฺสตี ๓ ผลํ ฯ
วธฺมมฺมณฺุปตฺตํ รากโทเส สมฺมุหนี
สพฺพาสวปฺริกฺขิโน นตฺติ ทานํ ปุณฺนพฺภโว ฯ
กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคตฺตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สณฺนตีเก
ตฺติสฺโส วิชฺชา อนฺุปตฺตํ กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสณฺนํ ฯ
ปฺปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
จพฺพิณฺเฑนํ สจฺฉนิกตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสณฺนตี ฯ

#๑ ม. ย. ปมฺมุทิตํ ฯ

อิตุถิ สุกฺขา อายสฺมา ติสฺสเมตฺเตยฺโย เถโร อีมา คธาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ตีสฺสเมตฺเตยฺยตฺเถรสฺส อปทานิ สมคฺคํ ฯ

หุตฺติยํ ปุณฺณกตฺเถราปทานิ (๔๐๒)

[๔๐๔] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย สยมฺภู อปฺราชิโต

อาพาธิโก จ ๑ โส พุทฺโธ วสตี ปพฺพตฺนฺตเร ฯ

มม อสฺสมสามนฺตา ปนาโท อาสิ ตาวเท

พุทฺธเช นิพฺพายมานมฺหิ อาโลโก ๒ อาสิ ตาวเท ฯ

ยาวตา วนสณฺฑตฺสุมิ อจฺฉ โกกตฺรจฺฉโย

พาลา ๓ จ เกสรี สพฺเพ อภิกฺขชฺชีสุ ๔ ตาวเท ฯ

อุปฺปาตํ ๕ ตมฺหิ ทิสฺวา ปพฺพการิ อคฺมาสฺหิ

ตตฺถททฺสาสิ สมฺพุทฺธิ นิพฺพุตํ อปฺราชิตํ ฯ

สุมุลฺลํ สาลราชิว สตฺริสิว อุกฺคตํ

วิทฺถุจิตฺว องฺการิ นิพฺพุตํ อปฺราชิตํ ฯ

ติณฺณํ กญฺจญจ ปุเรตฺวา จิตฺกํ ตตฺถกาสฺหิ

จิตฺกํ สุกฺคํ กตฺวา สรีริ ฌาปฺยิ อหํ ฯ

สรีริ ฌาปฺยิตฺวาน คนฺธโตยํ สโมกิริ

อนฺตฺลิกฺเข จิโต ยกฺโข นามิ อุกฺคหิ ตาวเท ฯ

#๑ ย. ... ว โย ... ฯ ๒ ม. อาโลโก อุทฺปชฺชถ ฯ ๓ ม. ย. วาพา ฯ

#๔ ม. ย. อภิกฺขชฺชีสุ ฯ ๕ ม. อุปฺปาตํ ฯ

ตั้ง ๑ ปุริตฺต ตยา กิจจํ สยมกุสฺส มहेสิโน
ปฺนุณฺณโก นาม นามเนน ยथा ๒ โหสิ ตฺวํ มฺเน ๑
ตมฺหา กายา จิตฺวาน เทวโลกํ อคฺคณฺหํ
ตตฺถ ทิปุพฺพมโย คณฺโธ อนฺตลิกฺขา ๓ ปวสฺสตี ๑
ตตฺราปี นามเชยฺยเม ปฺนุณฺณโกติ อหุ ตทา
เทวภูโต มนุสฺโส วา สํกปฺปี ปฺรยามหํ ๑
อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ จริโม วตฺตตี ๔ ภโว
อิธาปี ปฺนุณฺณโก นาม นามเชยฺย ปกาสตี ๕ ๑
โศตฺยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ โศตมํ สกฺยปฺงฺควํ
สพฺพาสเว ปริณฺฬาย วิหฺรามิ อนาสโว ๑
เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺถุคฺคี นาทิขานามิ ตฺนุกิจฺจสฺสตีทํ ผลํ ๑
กิลฺเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺตฺเถ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺพิณฺญา สจฺฉนิกฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตี ๑
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ปฺนุณฺณโก เถโร อีมา คาลาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ปฺนุณฺณกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ย. ๑ ๒ ม. ย. สทา โหหิ ๑ ๓ ย. อนฺตลิกฺขา ๑ ๔ ม. ย. วตฺตเต ๑

#๕ ย. ปณฺฬายติ ๑

ตติย เมตตคฺคฺเถราปทาน (๔๐๓)

[๔๐๕] หิมนุตฺตสฺส อวิหฺเร อโสโก นาม ปพฺพโต

ตตฺถาปี อสฺสโม มยฺหิ วิสฺสกมฺเมน ๑ มาปีโต ฯ

สุเมโธ นาม สมฺพทฺโธ อकुโธ การุณิโก มฺนิ

นิวาสยิตฺวา ปุพฺพณฺเฑห ปิณฺฑทาย เม อุปากมิ ฯ

อุปากตฺ มหาวีริ สุเมธฺ โลกนายกํ

ปกฺกยฺห สฺกตปตฺตํ ๒ สปิเตลฺล อปุริยํ ฯ

ทตฺวานาหิ พุทฺธเสฏฺเฐสุ เมธฺ โลกนายเก

อณฺชตี ปกฺกเหตุวาน ภิยฺโย หาสฺ ฆเนสฺหิ ฯ

อิมินา สปิทาเนน เจตนาปณฺธิหิ จ

เทวฺภูโต มนฺุสฺโส วา ลภามิ วิปฺลํ สุขํ ฯ

วินิปาตํ วิวชฺเชตฺวา สฺสรามิ ภวากเว

ตตฺถ จิตฺตํ ปณฺธิตฺวา ลภามิ อจฺลํ ปทํ ฯ

ลาภา ตฺยฺหิ สฺลทฺทฺชนฺเต ยํ มํ อทฺทกฺขิ พุราหุมน ๓

มม ทสฺสนมากมฺม อรหตฺตํ คมิสฺสตี ๔ ฯ

วิสฺสภูโจ โหหิ มา ภายิ อธิคฺนตฺวา มหายสฺสํ

มมฺหิ สปิทาเนน ปรีโมกฺขาสี ชาติยา ฯ

อิมินา สปิทาเนน เจตนาปณฺธิหิ จ

เทวฺภูโต มนฺุสฺโส วา ลภามิ วิปฺลํ สุขํ ฯ

#๑ ม. วิสสกมเมน ฯ ๒ ย. สุกกํ ปตตํ ฯ ๓ ย. พุราหุมนโณ ฯ

#๔ ม. ภวิสฺสตี ฯ ย. ภวิสฺสตี ฯ

อิมินา อธิกาเรน ๑   เมตตจิตตวตาย จ
 อฏฺฐารเส กปฺปสเต   เทวโลเก รรมิสฺสตี ๒ ๗
 อฏฺฐารส จ ติกฺขตุตฺตํ   เทวราชา ภวิสฺสตี ๓-2
 ปเทสฺรชฺชํ วิปลํ   คณฺนาโต อสงฺขยํ ๗
 เอกปณฺณาสกฺขตุตฺตญจ   จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
 จาตุรฺนโต วิชิตาวิ   ชมฺพุมณฺฑสฺส อิสฺสโร ๗
 มหาสมฺพุทธो วกฺโขพฺโภ   พุทฺธโร ปจฺวี ยถา
 เอวเมว จ เม โภคา   อปฺปเมยฺยา ภวิสฺสเร
 สกฺขิจิโกฏฺฐิ หิรณฺณสฺส   ทตฺวาน ๔ ปพฺพชฺชี อหํ ๗
 ก็ กุสลํ คเวสนฺโต   พาวรี อุปฺสงฺกมฺมี ๗
 ตตฺถ มนฺเต อธิยามิ   ฉพฺงคํ นาม ลกฺขณํ
 ตมนฺธการํ วิธมํ   อุปฺปชฺชิตฺวา มหามฺนิ ๗
 ตว ทสฺสนกาโมหํ   อากโตมฺหิ มหามฺนิ
 ตว รมมํ สฺมุติตฺวาน   ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ๗
 ตีสกปฺปสทสฺสมฺหิ   สปฺปี พุทฺธสฺสทาสํ
 เอตฺถนฺตเร นาภิขานे   สปฺปี วิญญาปิตํ มยา ๗
 มม สฺงกปฺปมณฺณาย   อุปฺปชฺชติ ยถิจฺจกํ
 จิตฺตมณฺณาย นิพฺพตฺตํ   สพฺเพ สนฺตปฺปยามหํ ๗
 อโห พุทฺธา อโห รมฺมา   อโห โน สตฺถสฺมปฺทา
 โลกณฺหิ สปฺปี ทตฺวาน   อปฺปเมยฺยํ ลกฺกามหํ ๗

#๑ ม. สปฺปีทานเนน ๗ ๒ ม. ย. รรมิสฺสตี ๗ ๓ ม. ย. ภวิสฺสตี ๗ อิโต ปรี อีทิสเมว ๗

#๔ ม. จจิตฺวา ๗

มหาสมุทเท อุทกั ยาวตา เนรูปสุสโต
มม สปปิ อูปาทาย กลภาคัน น หิสฺสตี ฯ
ยาวตา จกฺกวาพฺสฺส การยฺนุตฺสฺส ราสีโต
มม นิพฺพตฺตวตฺถานัน โอกาโส โส น สมฺมตี ฯ
ปพฺพตฺตราชา หิมวา ปวโรปี สิลฺลจฺโย
มมานุสิตฺตคฺคณฺชฺสฺส อุปนิธิ ๑ น หิสฺสตี ฯ
วตฺถิ คณฺชฺลจ สปปิณฺจ อณฺณํ วา ทิฏฺฐชฺรมฺมิกั
อสงฺขตฺถจ นิพฺพานัน สปปิทานฺสฺสตีทํ ผลํ ฯ
สติปฺภฺจฺจานสยโน สมာธิฆานโคจโร
โพชฺฌงฺกชนโน ๒ อชฺช สปปิทานฺสฺสตีทํ ผลํ ฯ
กิลฺลสา ฆาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺชณฺนํ เฉตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนนฺตีเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนัน ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺิเม
นพฺภินฺญา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนนฺตี ฯ
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา เมตฺตคฺคฺกุเถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

เมตฺตคฺคฺกุเถรฺสฺส อปทานัน สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. อุปนิธิ ฯ ย. อุปนิยฺย ฯ ๒ ม. ย. โพชฺฌงฺกโกชโน ฯ

จตุตถั โศตกตเถราปทาน (๔๐๔)

[๔๐๖] กงคา ภาคิรสี ๑ นาม หิมวณฺดา ปภาวิตา

หังสวติยา ทฺวาเรน อนุสนฺตติ ตาวเท ฯ

โสภิต นาม อาราโม กงคาญฺเจ สุมปิโต

ตตฺถ ปทุมุตฺตโร พุทฺโธ วัตเต โลกนayoโก ฯ

ติทเสหิ ยถา อินฺโท มนฺุเชหิ ปุรกฺขโต

นีสีหิ ตตฺถ ภควา อสมฺภีโตว เกสรี ฯ

นกระ หังสวติยา อโหสี ๒ พฺราหฺมโณ อหัง

จพฺงโค นาม นามเนน เอวํ นาโม มหามฺุณี ฯ

อฏฺฐารส สิสฺสสตฺตา ปรีวารนฺตุมิ มํ ตทา

เตหิ สิสฺเสหิ สมิโต กงคาตีริ อฺุปากมึ ฯ

ตตฺถทฺทสาสี สมนฺเณ นิกฺกุเห โศตปาปเก

ภาคิรสินฺตฺรนฺโตหัง ๓ เอวํ จินฺเตสิ ตาวเท ฯ

สาโย ปาตํ ตฺรนฺตฺตามเ พุทฺธปฺตฺตา มหายนฺา

วิหฺสยนฺตติ อตฺตํ วิหฺลณฺตติ ฯ

สทฺเวกฺสฺส โลกฺสฺส พุทฺโธ อคฺโค ปวฺจจฺติ

นตฺถิ เม ทกฺขิณฺเณ การิ คตฺติมคฺคฺวิโสชนํ ฯ

ยณฺฺนุน พุทฺธเสฏฺฐสฺส เสตฺถุ กงฺคาย การเย

การาเปตฺวา อิมํ เสตฺถุ ๔ สนฺตฺรามิ อิมํ ภวํ ฯ

#๑ ม. ภาคิรสี ๑ ๒ ม. ย. วสามิ ๑ ๓ ม. ภาคิรสี ตฺรนฺเตหัง ๑ ๔ ม. ย. กมฺมํ ๑

สติ สหสฺสํ ทตฺวาน เสตุํ การายี อหํ
 สทฺทหนฺโต กตํ การิ วิปฺลํ เม ภวิสฺสติ ฯ
 การายเปตฺวาน ตํ ๑ เสตุํ อุเปสึ โลกนายกํ
 สิริสึ อณฺชลิ กตฺวา อิมํ วจนมพฺรวิ ฯ
 สติ สหสฺสํ สวยํ ๒ ทตฺวา ๓ การายีโต มยา
 ตวตฺถาย มหาเสตุํ ปฏิกุคฺคณฺห มหามฺเณ ฯ
 ปทฺมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏิกุคฺโค
 ภิกฺขุสงฺฆเม นิสึทิตฺวา อีมา คาธา อภาสถ ฯ
 โย เม เสตุํ อการยสึ ปสนฺโน เสหิ ปาณฺภิ
 ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺสณฺณมม ภาสโต ฯ
 ทริโต ปพฺพตโต วา รุกฺขโต ปติโตปิยํ
 จูโตปิ ลจฺฉตฺติฏฺฐานํ เสตฺตทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
 วิรุฬฺหมูลสนฺตานิ นิโครธมิว มาลฺูโต
 อมิตฺตานิ ปสฺสหนฺติ ๔ เสตฺตทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
 นาสฺส โจรา ปสฺสหนฺติ ๕ นาทิมณฺณนฺติ ขตฺติยา
 สพฺเพ ตริสฺสตามิตฺเต ๖ เสตฺตทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
 อพฺุโภกาสคฺคํ สนฺตํ กจินาตปตาปีตํ
 ปุณฺณกมฺเมน สยฺยคฺคํ น ภวิสฺสติ เวทนา ฯ
 เทวโลเก มนุสฺเส วา หตฺถิยานํ สฺสนิมฺมิตํ
 ตสฺส สฺงกปฺปมณฺเวย นีพฺพตฺติสฺสติ ตาวเท ฯ

#๑ ย. หิ ฯ ๒ ม. ย. สตสหสฺสสฺส วยํ ฯ ๓ ย. กตฺวา ฯ ๔ ย. น สหิสฺสนฺติ ฯ

#๕ ย. สหิสฺสนฺติ ฯ ๖ ย. อติกฺกมฺมามิตฺเต ฯ

สหสฺสสุสา วาตชวา สินฺชวา สีมพาหนา
สยฺ ปาตํ อุเปสฺสนฺติ เสตฺทานสฺสตีทํ ผลํ ฯ
อาคนฺตุวาน มนฺุสฺสคฺตํ สุขิตฺไย ภาวิสฺสติ
อิหาปี ๑ มนฺุชสฺเสว หตฺถิยานํ ภาวิสฺสติ ฯ
กปฺปสฺตตสฺหสฺสมฺหิ โอกฺกากกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม นามนฺ สตฺถา โลเก ภาวิสฺสติ ฯ
ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท โอรโส ชมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ
อโห เม สุกตํ กมฺมํ ชลชฺชุดมฺนามเก
ตคฺค การิ กริตฺวาน ปตฺโตทํ อาสวฺกขฺยํ ฯ
ปฺชานํ ปฺหิตตฺโตมฺหิ อุปฺสนฺโต นิรฺูปฺธิ
นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
กิลฺเสสา ฉาปีตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมฺหตา
นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺุจิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺจนิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โชตโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

โชตกคฺคเธรสฺส อปทานํ สมคฺตํ ฯ

#๑ ม. เวหาสิ ฯ

ปณจัม อุปสัวตฺเถราปทาน์ (๔๐๕)

[๔๐๗] หิมวณฺตสฺส อวิหฺเร อโนโม นาม ปพฺพโต

อสุสโม สุกโต มยฺหิ ปณฺณสาลา สุมาปิตา ฯ

นที จ สนฺทติ ตตฺถ สุปฺติตฺถา มโนรมา

อนฺุปฺติตฺถे ชายนฺติ ปทุมฺปฺปลกา พหู ฯ

ปาจึนา ปาวุสา มจฺฉา พลชา ๑ มฺุณฺชโรหิตา

มจฺฉกจฺฉปฺสณฺณนา นทิกา สนฺทเต ตทา ฯ

ติมิรา ปุปฺพิตา ตตฺถ อโสกา ชุทฺทมาลกา

ปฺุณฺณา วา กิริปฺุณฺณา วา สมฺปวณฺติ มมฺสสมฺ ฯ

กฺุชฺชา ปุปฺพิตา ตตฺถ ติณฺสูลวณานิ จ

สาลา จ สลพา ตตฺถ จมฺปกา ปุปฺพิตา พหู ฯ

อชฺชฺชา อธิมฺุตฺตา ๒ จ มหานามา จ ปุปฺพิตา

อสนา มรฺุคณฺธิ จ ปุปฺพิตา เต มมฺสสม ฯ

อุทฺทาลกา ปาณฺุติกา ยูติกา จ ปิยงฺกฺกา

พิมฺพิชาลกสณฺณนา สมนฺตา อทฺุฒโยชนํ ฯ

มาตฺกรา ๑ สตฺตลฺโย ปาณฺุติ สินฺุชฺวาริตา

องฺุโกลกา พหู ตตฺถ ตาลกฺุชฺชา ๔ จ ปุปฺพิตา ฯ

เสลยฺยกา พหู ตตฺถ ปุปฺพิตา มม อสุสม

เอเตสุ ปุปฺพชาเตสุ โสภณฺติ ปาทปา พหู ฯ

#๑ ยู. ชลาชา ฯ ๒ ม. ยู. อติมฺุตฺตา ฯ ๓ ม. มาตฺกฺุการา ฯ ยู. มาตฺงฺกา วา

#๔ ม. ตาลกฺุชฺชิ ฯ ยู. ตาลกฺุชฺชา ฯ

สมนฺตา เตน คนฺเชน วายเต มม อสฺสเม
หริตฺตา อามลฺกา อมฺพชฺมฺพุ วิเภทฺตา ๑ ฯ
โกลา ฆลฺลาตฺตา เพลฺลา ฆารุสฺสกผลานิ จ
ติณฺหฺกา จ ปิยาตา จ มชฺฐกา กาสฺมาริโย ๒ ฯ
ลพฺุชา ปนฺสา ตตฺถ กทฺถิ จนฺทริผลา ๓-ถ
อมฺพชฺชกา พหุ ตตฺถ วลฺลิการผลานิ จ ฯ
จิรํสฺสปากา จ ๔ ผลิตา มม อสฺสเม
อาฟกา อิติมฺภุคฺคา จ ตโต โสทรผลา ๕ พหุ ฯ
อวฺฐา ปกฺกภริตา มิลกฺขุทุมฺพรานิ จ
ปิปฺผลิ มริจา ตตฺถ นิโอรฺธา จ กปิณฺณา ฯ
อุทุมฺพรกา พหโว กณฺฑปฺกกา จ ปารีโย ๖
เอเต จญฺเฒ จ พหโว ผลิตา อสฺสเม มม ฯ
ปฺุปฺผลิกฺขาปิ พหโว ปฺุปฺผลิตา มม อสฺสเม
อาลฺวา จ กทฺมฺพา จ พิพาลิตกฺกลานิ จ ฯ
อาลกา ตาลกา เจว วิชฺชนฺติ มม อสฺสเม
อสฺสมสฺสาวิฑูเร เม มหาชาตสฺสโร อหุ ฯ
อจฺโฆทโก สิตฺชโล สุปฺติตฺโต มโนโร
ปฺุทุมฺปฺปลา พหุ ตตฺถ ปฺุณฺฑริกสมายูตา ฯ
มนฺทาลเกหิ สญฺจณฺนา นานาคนฺธสมิริตา
คพฺภํ คณฺหนฺติ ปฺุทมา อญฺเฒ ปฺุปฺผลนฺติ เกสรี ฯ

#๑ ม. ย. วิภิตฺตา ฯ ๒ ม. กาสุมาริโย ฯ ๓ ม. พทริผลา ฯ ๔ ม. พิชปุรสปารีโย ฯ

#ย. วิภูปา จ สปากา จ ฯ ๕ ม. โมทผลา ฯ ย. โจรผลา ฯ ๖ ม. กณฺฑปฺปณฺณา

#จ หริโย ฯ

โอปปุฬปตตตา ตัญจนติ ปทุมมา กณณิกา พหู
มธุ ภิสมหา สวติ จีรสปิปี มุพาลีภี ฯ
สมนฺตา เตน คนฺเชน นานาคนฺธสโมหิตา
กมุทา อมฺพคนฺธิ จ นยิตา ทิสฺสเร พหู ฯ
ชาตสฺสรสฺसानุกฺติ เกตกา ปุปฺผิตา พหู
สุมุลฺลา พนฺธุชีวา จ เสตวารี สุกนฺธิกา ฯ
กมุภีลา สสฺสูมารา ๑ จ คหกา ตตฺถ ชายเร
อุคฺคาหกา อชฺครา ตตฺถ ชาตสฺสเร พหู ฯ
ปาจີนา ปาวุสา มจฺฉา พลชา มุณฺชโรหิตา
มจฺฉกจฺฉปสฺสนนฺนา อโธ สปฺภูเกหิ ๒ จ ฯ
ปาเรวตา รวิหฺสา กุกฺกุตฺถกา ๓ นทิจฺรา
ทินฺทิกา ๔ จกฺกวากา จ จปฺปกา ชีวชีวกา ฯ
กลนฺทกา อุกฺกฺสา จ เสนกา อุทฺธรา พหู
โกตฺถกา สุกโปตา จ กุพีรา ๕ จมฺรา พหู ฯ
กาเสนียา ๖ จ ติลกา อุปชีวนฺติ ตํ สรี
สีหา พุยฺจฺฉา จ ทิปี จ อจฺฉโกกตฺรจฺฉโย ฯ
วานรา กิณฺนรา เจว ทิสฺสนฺติ มม อสฺสเม
ตานิ คนฺธานิ ฆายนฺโต ภกฺขณฺโต ผลานหิ ฯ
คนฺโธทกํ ปิวนฺโต จ วสามิ มม อสฺสเม
เอณฺมิกา วราหา จ ปสฺทา ชุทฺทรูปกา ฯ

#๑ ม. สุตุมารา ฯ ๒ ม. ยู. ปปฏกาหิ ฯ ๓ ม. กุกกุตถา จ ฯ ๔ ยู. ตัญญิกา ฯ

#๕ ม. ตุลียา ฯ ๖ ม. การณียอ ฯ ยู. การเรียว ฯ

อศุกิคา โชติกา เจว วสนฺติ มม อสฺสเม
หังสา โกลฺญา มยฺร่า จ สหิตาปีจ ๑ โกลิลา ฯ
มณฺชริกา ๒ พหุ ตตฺถ โกลิลา โปตฺถสีสกา ๓
ปีสาจา ทานวา เจว กุมฺภณฺฑา รกฺขสา พหุ ฯ
ครุพา ปนฺนคา เจว วสนฺติ มม อสฺสเม
มหานุกาวา อีสโย สนฺตจิตฺตา สมหิตา ฯ
กมณฺฑลฺลธรา สพฺเพ อชินฺตุตฺรวาสีโน
ชฎาการภริตา จ ๔ วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
ยฺกมตฺตยจ เปกฺขนฺตา นิปกา สนฺตวตฺติโน
ลาภาลาเกน สนฺตญฺจา วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
วากจิริ รุณฺนตา เต โปเจนฺตา ๕ ชินฺจมฺมกั
สพฺเพหิ อฺปตฺถทฺธา กจฺฉนฺติ อมฺพเร ตทา ฯ
นโวทกั ออาหารนฺติ กญฺจั วา อศุกิทารุกั
สยฺยจ อฺปสมฺปนฺนา สปฺปาฎิหิรฺสฺสตีทํ ผลั ฯ
โลหโทณิ คเหตุวาน วนฺมชฺเฒ วสนฺติ เต
กฺขฺชราว มหานาคา อณฺมกิตาว ๖ เกสรี ฯ
อณฺเณ กจฺฉนฺติ โคยานั อณฺเณ ปุพฺพิเทหนั ๗
อณฺเณ จ อุตฺตรกฺรุํ สกมฺพลมฺปฺสฺสิตา ๘ ฯ
ตโต ปิณฺฑํ อหาริตฺวา ปริกฺขณฺติ เอกโต
สพฺเพสํ ปกฺกมฺนฺตานั อุกฺคเตชาน ตาทินั ฯ

#๑ ม. สาลิกาปีจ ฯ ๒ ม. ย. มชฺชาริกา ฯ ๓ ย. โปตฺถสีสิกา ฯ ๔ ม. ว ฯ

#ย. เต ชฎาการภริตา ฯ ๕ ม. โฝฏฺเณตา ฯ ๖ ม. ย. อสมฺกิตาว ฯ ๗ ม.

#ปุพฺพิเทหํ ฯ ๘ ม. สกั พลมวสฺสิตา ฯ

อชินจम्मสทฺเทน   วนํ สทฺทายเต ตทา ฯ
เอทิสฺสา เต มหาวีร   สิสฺสา อุกฺคตปา มม
ปริวฺโต อหํ เตหิ   วสामิ มม อสุสฺเม ฯ
โตสฺสิตา สกกมฺเมน   วินิตฺตปิ สมากตา
อาราธยีสฺสํ มํ เอเต   สกกมฺมาภิตาสินฺ ๑ ฯ
สีลวนฺโต จ นิปกา   อปฺปมณฺณวาสุ โภวิทฺวา
ปทุมุตฺตโร โลกวิทฺวา   อาหุตฺตินํ ปฏิกฺคโห ฯ
สมยํ สํวิตฺตวาน   อุกฺคณฺธิ วินายโก
อฺปนฺนตฺวาน สมฺพุทฺโธ   อาตปิ นิปกโก มุนิ ฯ
ปตฺตํ ปกฺคยฺห สมฺพุทฺโธ   ภิกฺขาย สมฺปาคมิ ๒
อฺปากตํ มหาวีร   ชลชฺตตฺตมฺนายกํ ๓ ฯ
ติณฺสนฺนํ ๔ ปณฺณเปตฺวา   สาลปฺปฺเพหิ โอภิรี
นิตฺติตฺตวาน ๕ สมฺพุทฺธํ   ญฺโจะ สํวิกฺคมานโส ฯ
จิปฺปํ ปพฺพตฺตมารุญฺห   อคฺคพฺพ อคฺคหิ อหํ
กุมฺภมตฺตํ คเหตุวาน   ปนฺสํ เทวคฺคณฺธิกํ ฯ
ขนฺธฺเร อาโรปยิตฺตวาน   อุกฺคณฺธิ วินายกํ
ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺตวาน   อคฺคพฺพ อนฺนลิมฺปหิ ฯ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน   พุทฺธเสฏฺฐํ อวณฺทิตํ
ปทุมุตฺตโร โลกวิทฺวา   อาหุตฺตินํ ปฏิกฺคโห ฯ

#๑ ย. สกกมฺมาภิตาสินฺ ๑ ๒ ม. ย. มฺมปาคมิ ๑ ๓ ม. ย. ชลชฺตตฺตมฺนายกํ ๑

#๔ ม. ตินฺสนฺนํ ๑ ๕ ม. นิตฺตาทตฺตวาน ๑

อธิมชฺเฒ นิสีทิตฺวา อีมา คาถา อภาสถ
 โย จ เม ผลมคพฺพ ๑ อาสนนฺจ อทาสี เม ฯ
 ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ สุณาถ มม ภาสโต
 คาเม วา ยทิวารณฺเณ ปพฺภาเรสุ กุหาสุ วา ฯ
 อิมสฺส จิตฺตมณฺเฑน นินฺพพฺตฺติสฺสตี โภชนํ
 เทวโลเก มนุสฺเส วา อุปฺปนฺโน อโย นโร ฯ
 โภชนเหิ จ วตฺเถหิ ปริสนฺตปฺปยิสฺสตี
 อุปฺปชฺชตี ยํ โยนี เทวตฺตํ อถ มานุสํ ฯ
 อกุโฆพฺภโกโค หุตฺวาน ตํสฺริสฺสตียํ นโร
 ตีสกปฺปสทฺสฺสานิ เทวโลเก รมิสฺสตี ฯ
 สทฺสทฺกขตฺตํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
 เอกสฺตตฺติกขตฺตฺถจ เทวราชํ กริสฺสตี ฯ
 ปเทสราชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ
 กปฺปสทฺสทฺสสมฺหิ โอกุกากกฺลสมฺภโว ฯ
 โคตโม นาม นามเนน สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี
 ตสฺส รมฺเมสุ ทายาโท โอรโส รมฺมนิมฺมิโต ฯ
 อุปลีโว นาม นามเนน เหสฺสตี สตฺถุสฺวาโก
 สพฺพาสเว ปริณฺเฑน วิหริสฺสตีนาสโว ฯ
 สุตฺทฺธลาโก ลทฺโธ เม โยหํ อทฺทกฺขิ นายกํ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ม. โย เม ผลนฺจ อกรู ฯ ย. โย เม ผลนฺจากรนฺจ ฯ

คามเม วา ยทิวารณเณ ปพฺภารesu คฺหาสุ วา
มม สงฺกปฺปมณฺเณย โภชนํ โหติ เม สทา ฯ
กิลเสตา ฌาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาโคว พนฺธนํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคํ วัต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภฺกิตา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺจเม
ฉพฺภิณฺเณว สจฺฉนฺกิตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อฺุปลีโว เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อฺุปลีวตฺถเรสฺส อปทานิ สมตฺถํ ฯ

ฉภฺภูจฺจ นนฺทกตฺถเรปทานิ (๔๐๖)

[๔๐๘] มิกฺล
ปสฺสํ มิกฺเมสนฺนโต สยฺมภฺภู อทฺทสฺสํ อหํ ฯ
อนฺุรฺก
วิเวกกาโม โส ธีโร วนํ อชฺโฌคฺคหิ ตทา ฯ
จตฺถมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม
มณฺเฑปํ สุกตํ กตฺวา ปทฺมปฺปฺเปหิ ฉาทยิ ๑ ฯ

#๑ ม. ย. ฉาทยิ ฯ

มณฑปปี ฉาทยิตฺวาน สยมภูํ อภิวาทยี้
ชนน ตตฺถเวว นิกฺขิปโป ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ ฯ
น จิรํ ปพฺพชิตฺสฺส พุยาธิ เม อุปฺปชฺชถ
ปฺพพกมฺมํ สริตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
ปฺพพกมฺเมน สยฺตุโต ตฺสึตํ อคมาสํ
ตตฺถ โสณฺณมยํ พุยมหํ นิพฺพตฺตติ ยถิจฺจกํ ฯ
สทฺสยฺตุตฺตํ หยวาที ทิพฺพยานมธิฏฺฐิจฺจโต
อาโรหิตฺวาน ตํ ยานํ กจฺฉามหํ ยถิจฺจกํ ฯ
ตโต เม นียมานสฺส เทวภูตสฺส เม สโต
สมนฺตา โยชนสฺส มณฑปโป เม ฐริยติ ฯ
สยเน โส ๑ ตฺวภูฏามิ อจฺฉนฺเน ปุํพฺสนนฺเต
อนฺตลิกฺขา จ ปทุมา วสฺสนฺเต นิจฺจกาลิกํ ฯ
มริจิกे สนฺทมานे ตปฺปมานे จ อาตเป
น มํ ตปติ ๒ อาตปโป มณฑปสฺส อิทํ ผลํ ฯ
ทฺสกฺคิ สฺมตฺติกฺกนฺโต อปายา ปิหิตา มม
มณฑปเป รุกฺขมฺมุเล วา สนฺตาโป เม น วิชฺชติ ฯ
มหิสณฺณํ อธิฏฺฐาย โลณฺโตยํ ตรามหํ
ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ
อพุกฺมฺหิ ๓ ปถิ กตฺวาน กจฺฉามิ อนิลฺลชฺเส
อโห เม สุกตํ กมฺมํ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ฯ

#๑ ม. หั ๑ ๒ ม. ตาเปติ ๑ ๓ ม. ย. อุปถมฺปิ ฯ

ปุพฺเพนิวาสํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
อาสวา เม ปริกฺขิณา พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ฯ
ชหิตา ปุริมา ชาติ พุทฺธสฺส โอโรโส อหํ
ทายาโทมฺหิ จ สทฺธมฺเม พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ฯ
อาราธิตมฺหิ สุกตํ โคตมํ สกฺขยฺปฺงควํ
ธมฺมธโร ๑ ธมฺมทายาโท พุทฺธปุชายิตํ ผลํ ฯ
อุปฺภูจฺจิตฺวาน สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺขยฺปฺงควํ
ปารี คมณียํ มกฺคํ อปฺจูจฺฉิ โลกนายกํ ฯ
อชฺฉณฺญโธ กถยิ พุทฺโธ คมฺภีรํ นิปฺpunํ ปทํ
ตสฺสทํ ธมฺมํ สุตฺวาน ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยฺยํ ฯ
อโห เม สุกตํ กมฺมํ ปริมฺตฺโตมฺหิ ชาตียา
สพฺพาสวปริกฺขิโณ นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ฯ
กิลฺเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฺภฺจิสฺสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นนฺทโก เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

นนฺทกตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. ย. ธมฺมทฺธโช ฯ

สตฺตมัม เหมกตฺเถราปทานิ (๕๐๗)

[๕๐๘] ปพฺพการณฺญํ นิสฺสาย อโนโม นาม ตาปโส

อสุสมํ สุกตํ กตฺวา ปณฺณสาเล วสี ตทา ฯ

สิทฺฐิํ ตสฺส ตโปกมฺมํ สิทฺฐิปรตฺโต สเท พล

สํกัสามณฺณวิกฺกนฺโต อาตาปี นิปโก มุนิ ฯ

วิสาร์โท สสมเย ปรวาทฺเท จ โกวิโท

ปญฺโญ ญมฺนตฺตลิกฺขสฺมี อุปฺปาทมฺหิ จ โกวิโท ฯ

วีตโสโก นีรารมฺโก อุปฺปาหาโร อโกลุโป

ลาภาลาเณ สนฺตุญฺโญ ฉายี ฉานรโต มุนิ ฯ

ปิยทสฺสี นาม สมฺพุทฺโธ อคฺโค การุณฺนิโก มุนิ

สตฺเต ตาเรตุกาโม โส กรุณฺนาย ฝริ ตทา ฯ

โพชนเยยฺย ชนฺ ทิสฺวา ปิยทสฺสี มหามุนิ

จกฺกวาพสฺสสมฺหิ คนฺตุวา โอวาทโก ๑ มุนิ ฯ

มมฺพุทฺฐริตุกาโม โส มมฺสสมฺมุปากมิ

น ทิฏฺฐโ จ เม ชิโน ปุพฺพเพ น สฺสโตปี จ กสฺสจิ ฯ

อุปฺปาทา ๒ สฺปิณา มยฺหิ ลกฺขณา สฺสุปฺปกาสิตา

ปญฺโญ ญมฺนตฺตลิกฺขสฺมี นกฺขตฺตปทโกวิโท ฯ

โสหํ พุทฺธสฺส สฺสุตฺวาน ตตฺถ จิตฺตํ ปสาทยี

ติฏฺฐนฺโต ๓ วา นิสฺสินฺโน วา สรามิ นิจฺจกาลิกิ ฯ

#๑ ม. ย. โอวาทเต ฯ ๒ ม. อุปฺปาตา ฯ ๓ ย. ญฺญชฺนฺโต ฯ

มม เอวํ สรณุตตส ๑ ภควาปี อนุสฺสริ
พุทฺธํ อนุสฺสรณุตตส ปิตี เม โหติ ตาวเท ฯ
กาลณจ ปุณฺราคมม มํ อุเปตี महามุณี
สมฺปตฺเตปี ๒ น ชานามิ อัยํ พุทฺโธ महามุณี ฯ
อนุกมฺปกิ การุณิกิ ปิยทสฺสี महามุณี
สทฺธานาเปตี อตฺตानํ อหํ พุทฺโธ สเทวเก ฯ
สทฺธานิตฺวาน สมฺพุทฺธํ ปิยทสฺสี महามุณี
สทํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ
สพฺเพ ๓ ปีเจ จ ปถลงฺเก อาสนทิสฺสุ นิสฺสีทเร
ตุวปี สพฺพทฺทยาวิ ๔ นิสฺสีท รุจिरาสนे ๕ ฯ
สพฺพรตนมยํ ปีจํ นิมนฺนิตฺวาน ตาวเท
ปิยทสฺสีสฺส มุณีโน อาสนํ อิทฺธินิมนฺนิตํ ฯ
รตนเว ๖ นิสฺสินฺสฺส ปีจเก อิทฺธินิมนฺนิตे
กมุทฺตํ ชมฺพผลํ อทาสี ตาวเท อหํ ฯ
มม हासि चनेत्तवान् परिणुञ्चि महामुनि
ตथा जित्तं पसातेत्त्वा स्तुठारं अगिवाथीं ฯ
ปิยทสฺสี तु ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก
รตนาสนมาสินฺโน อีมา คาคา อภาสถ ฯ
โย मे रतनमयं पीजं अमत्तञ्च फलं अथा
त्तमहं गित्तयिस्सामि सुणाถ मम भासित्ता ฯ

#๑ ม. ย. สรณุตตมहि ฯ ๒ ย. สมฺปตฺโตปี ฯ ๓ ม. ย. อญฺเฐ ฯ ๔ ม. ตฺวามฺปิ

#สพฺพทฺทยาวิ ฯ ย. ตฺวํวีสฺ ... ฯ ๕ ม. ย. รตนาสนเน ฯ ๖ ม. ย. รตเน จ ฯ

สตตตตตติ กปฺปานิ เทวโลเก รรมิสฺสติ
ปฺลยจสตตตติกฺขตฺตญจ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ทฺวตฺตีสฺกฺขตฺตฺ เทวินฺโท เทวราชฺชํ กริสฺสติ
ปฺเทสฺราชฺชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
โสวณฺณมยํ รุจิมยํ ๑ ปฺลลฺงกํ สุกตํ พหุ
โลหิตงฺกมยญฺเจว ลจฺจติ รตฺนามยํ ๑
จงฺกมฺนตฺปี มนฺุณฺณํ ๒ ปฺลฺลยณฺมสมฺกมฺกนฺิ
ปฺลลฺงกานิ อเนกานิ ปฺริวาริสฺสเร สทา ๑
กฺุฏฺฐาคารา จ ปาสาทา สยฺนณฺจ มหารหํ
อิมสฺส จิตฺตมณฺุณาย นิพฺพตฺติสฺสนฺุติ ตาวเท ๑
สฺกุจฺฉิ นาคสทฺสฺสานิ สพฺพาลงฺการณฺุสิตา
สฺวณฺณกจฺจมา มาตงฺกา เหมกปฺปนิวาสสา ๓
อารุพฺพา คามณฺิเยภิ โทมฺรฺกฺสปาณิกิ
เตปิมํ ปฺริจริสฺสนฺุติ รตฺนปฺิจสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺกุจฺฉิ อสฺสทฺสฺสานิ สพฺพาลงฺการณฺุสิตา
อาชานิยา จ ชาติยา สินฺุชฺวา สีมฺพาหนา ๑
อารุพฺพา คามณฺิเยภิ จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ ๔
เตปิมํ ปฺริจริสฺสนฺุติ รตฺนปฺิจสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺกุจฺฉิ รตฺสทฺสฺสานิ สพฺพาลงฺการณฺุสิตา
ทีปา อโถปี เวยฺยคฺจมา สนฺุณทฺธา อฺุสฺสิตทฺชชา ๑

#๑ ม. ย. รูปิมยํ ๑ ๒ ม. ย. มนฺุชํ ๑ ๓ ม. ย. เหมกปฺปนิวาสสา ๑ ๔ ม. อิลฺลิตฺยา

#จาปฺชาริกิ ๑ ย. จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิภิ ๑

อารุพฺหา คามณียะภิ จาปฺหตฺเตหิ จมฺมิกิ ๑
ปริวาระสุสนฺติมฺ นิจฺจํ รตนปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ฯ
สญฺญี ฐะนุสฺสทฺธานิ คาวี สุปฺปฺกฺวสฺสา ๒
วจฺจนเก ชนยิสฺสสนฺติ รตนปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ฯ
โสฬสฺสิตฺถิสฺสทฺธานิ สพฺพพาลงฺการภูตฺธา
วิจิตฺตวตฺตถาภรณํ อามุตฺตมณฺฑิกุณฺฑลา ฯ
อาพารมฺมุขา ๑ หฺสฺสลา สุตฺตญฺญา ตฺนุมนชฺฌิมมา
ปริวาระสุสนฺติมฺ นิจฺจํ รตนปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ฯ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต โคตโม นาม จกฺขุมา
ตมฺนุชฺการิ วิธฺเมตฺวา ๔ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ตสฺส ทสฺสนมคมฺมํ ปพฺพชฺชิสฺสตีภยฺจโน
โตนฺยิตฺวาน สตฺถาริ สาสเนภริมฺมิตฺตี ฯ
ตสฺส ชมฺมํ สุนฺนิตฺวาน กิลเส ฌาปยิสฺสตี ๕
สพฺพาสเว ปริญฺญา ยนิพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ
วิริยํ เม ชฺฐโรชฺรยฺหิ โยคกฺเขมาธิวาหนิ
อุตฺตมตฺถิ ปญฺญาโน สาสเน วิหฺรามหิ ฯ
อิทํ ปจฺจิมกํ มยฺหิ จริโม วตฺตเต ภโว
สพฺพาสวปริกฺขิณ ๖ นตฺถิ ทานิ ปุณฺนุกฺโกโว ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหิ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ย. วมฺมิกิ ฯ ๒ ม. โทหฺลญา ปุณฺนุกฺวสฺสา ฯ ย. โรหฺลญา ปุณฺนุกฺวสฺสา ฯ

#๓ ม. ย. อาพารปฺมุขา ฯ ๔ ม. ย. วิธฺเมตฺวา ฯ ๕ ม. ฌาตยิสฺสตี ฯ

#๖ ม. สพฺพาสวา ปริกฺขิณ ฯ

สุวาคดี วัต เม อาสิ มม พุทธสฺส สนนฺติเก
ติสุโส วิชชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏิสมฺภิตา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺถา สจฺฉิกตฺตา กตํ พุทธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา เหมโก เถโร อีมา คธาโย

อภาสิตฺถาติ ฯ

เหมกตฺถเรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

อฏฺฐารสมํ ภาณวารํ ฯ

อฏฺฐมํ โตทยฺยตฺถเรปทานํ (๔๐๘)

[๔๑๐] ราชา วิชิตฺชโย ๑ นาม เกตุมฺติปฺรุตฺตเม

สุโร วิกมฺสมปฺนโน ปฺรมชฺฉาวสี ตทา ฯ

ตสฺส รตฺถโย ปมตฺตสฺส รฏฺฐวิสตา ๒ สมฏฺฐหุ

อุตฺตรา ๓ ตฺถนฺทิกา เจว รฏฺฐํ วิทฺธํสฺยํ ตทา ฯ

ปจฺจันเต กุปฺปีเต จิปฺปี สนนฺิปาเตสิรินฺทโม

ภณฺเญ เจว พลตฺถे จ อรี นิกฺคาหิ ตทา ฯ

หตฺถาโรหา อนิกฺคตฺถา สุรา จ จมฺมโยธิโน ๔

ธนฺนุคฺคา จ รติกา ๕ สพฺเพ สนนฺิปตฺถุ ตทา ฯ

อาพารกา กปฺปกา จ นฺหาปกา มาลการกา

สุรา วิชิตฺสจฺจมา สพฺเพ สนนฺิปตฺถุ ตทา ฯ

#๑ ม. อชิตฺถชโย ฯ ย. ชิตฺถชโย ฯ ๒ ม. ย. อฏฺฐวิโย ฯ ๓ ม. โอตารา ฯ ย. โอจรา ฯ

#๔ ม. ย. จมฺมโยธิโน ฯ ๕ ม. ย. อุกฺคา จ ฯ

ขคฺคหตฺถา จ ปุริสา   จาปหตฺถา จ จมฺมิโน ๑
 ลุทฺธา วิชิตสงฺคามา   สพฺเพ สนนฺิปตฺติ ตทา ฯ
 ติธปฺปภินฺนา มาตงฺคา   กุณฺชรา สญฺจึหายนา
 สฺวณฺณกจฺจาลงฺการา   สพฺเพ สนนฺิปตฺติ ตทา ฯ
 ขมา สีสฺสฺส อุนฺหสฺส   อุกฺการุหฺรณฺสฺส จ
 โยธาชีวา กตกมฺมา   สพฺเพ สนนฺิปตฺติ ตทา ฯ
 สงฺขสทฺทํ เภริสทฺทํ   อโถ อุตฺททฺทสทฺทกํ ๒
 เอเตหิ เต หาสยฺนตา   สพฺเพ สนนฺิปตฺติ ตทา ฯ
 ติสฺสูทโกนฺติมฺนฺเตหิ   ฌนฺุหิ โตมเรหิ จ ๓
 โกญฺญยฺนตา ๔ นฺิวตฺเตนฺตา   สพฺเพ สนนฺิปตฺติ ตทา ฯ
 กวฺจานิ นฺิวาเสตฺวา ๕   สฺราชา อชิตฺตยฺชโย
 สญฺจึปาณสฺสทฺตานิ   สฺวเล อุตฺตาสยฺยิ ตทา ฯ
 สทฺทํ มานุสสกาํสฺสุ   อโห ราชา อธมฺมิโก
 นฺิรเย ปจฺจมานฺสฺส   กทา อนฺุโต ภวิสฺสตี ฯ
 สยฺเนหํ ตฺวญฺญฺนฺโต   ปสฺสามิ ๖ นฺิรเย ตทา
 น สฺปามิ ทิวารตฺตี   สฺวเลน ตชฺชยฺนฺติ มํ ฯ
 กิํ ปมาเทน รชฺเชน   พาหเนน พเลน จ
 น เต ปโหนฺติ ฐาเรตฺติ   ตาสยฺนฺติ ๗ มมํ สทา ฯ
 กิํ เม ปฺตฺเตหิ ทาเรหิ   รชฺเชน สกเลน จ
 ยนฺฺนุน ปพฺพเชยฺยาหิ   กตฺติมคฺคํ วิโสธเย ฯ

#๑ ม. ย. วมฺมิโน ฯ ๒ ม. อุตฺทสทฺทกํ ฯ ย. อุตฺทวสทฺทกํ ฯ ๓ ม. ย.

#กวจโตมเรหิ จ ฯ ๔ ม. ย. โกญฺญนฺฺตานํ นฺิปาเตนฺตา ฯ ย. .. นฺิวตฺตฺนฺตา ฯ

#๕ ม. กิเมวาติ นิสามेतฺวา สฺราชา อชิตฺตยฺชโย ฯ ๖ ย. วสามิ ฯ ๗ ม. ตาปยฺนฺติ ฯ

สกุจฉินาศสหัสธานี สพุพาลงการภูสิตเต
สวณณกจเจ มาตงเค เหมกปป์นิवासเส ฯ
อารุเพห คามณียะภิ โดมรงกุสปาณิกิ
สงคามาวจเร จาน ๑ อนเปกฺโข วิหายหิ ฯ
สกกมฺเมน สนตฺตฺโต นิกฺขมี อนคาริยํ
สกุจฉิสสหัสธานี สพุพาลงการภูสิตเต ฯ
อาชานิเย จ ๒ ชาติยา สินฺธวา ๓ สีมฺพาหเน
อารุเพห คามณียะภิ จาปฺหตฺเถหิ จมฺมิกิ ฯ
ฉฑฑฑิตฺวาน สพุเพเต ๔ นิกฺขมี อนคาริยํ
สกุจฉิรตสหัสธานี สพุพาลงการภูสิตเต ฯ
ทีเป อโถปี เวยฺยคฺเชม สนฺนทฺเช อุตฺติตฺทฺเช
สพุเพเต ปรีวชเชตฺวา ๕ ปพฺพชึ อนคาริยํ ฯ
สกุจฉิเชนุสสหัสธานี สพุพา กัสมฺปชารณา
คาวิโย ๖ ฉฑฑฑิตฺวาน ปพฺพชึ อนคาริยํ ฯ
สกุจฉิตฺถิสสหัสธานี สพุพาลงการภูสิตา
วิจิตฺตวตฺถาภรณา อามตฺตมณิกฺกฺชลา ฯก
อาพารมฺฆา หสุลา สฺสณฺณา ตนฺนชฺฌิมมา
ตา หิตฺวา กนฺทมานาโย ปพฺพชึ อนคาริยํ ฯ
สกุจฉิกามสหัสธานี ปรีปฺณณานิ สพุพโส
ฉฑฑฑิตฺวาน ตั รชฺชํ ปพฺพชึ อนคาริยํ ฯ

#๑ ยู. สงคามาวจเรหว ฯ ๒ ม. ยู. ๖ ฯ ๓ ม. ยู. สินฺธเว สีมฺพาหเน ฯ

#๔ ม. ปหารेतฺวาน เต สพุเพ ฯ ยู. ปหายิตฺวาน ... ฯ ๕ ม. ปรีหารेतฺวา ฯ

#ยู. ปรีหายิตฺวา ฯ ๖ ม. ยู. ตาโยปี ฯ

นครา นิกขมิตฺวาน หิมวณฺตํ อูปาคมฺมํ
ภาคีรสินทิตฺเร อสฺสम्मํ มาปยฺมि อหํ ฯ
ปณฺณสาถํ กริตฺวาน อคฺขยาคารํ อกาสหํ ฯ
อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต วสามิ อสฺสเม อหํ
มณฺฑเป รุกฺขมฺมูเล วา สฺสณฺณาคารเ ว ฌายโต
น ตฺถ ๑ วิชฺชติ ตาโส เม น ปสฺเส ทยเภรวํ ฯ
สฺสเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ อคฺโค การุณฺณโก มุนิ
ฌานาโลเคน โขเตนฺโต โลเก อูปฺปชฺชติ ตาวเท ฯ
มม อสฺสสมสามนฺตา ยกฺโข อาสิ มหิทฺธิโก
พุทฺธเสณฺณจฺมฺหิ อูปฺปนฺเน อาโรเจสิ มมฺ ตทา ฯ
พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน สฺสเมโธ นาม จกฺขุมา
ตารสิ ชนตํ สพุพฺพิ ตมฺปิ โส ตารยิสฺสติ ฯ
ยกฺขสฺส วจันฺ สุตฺวา สํวิคฺโค อาสิ ตาวเท
พุทฺโธ พุทฺโธติ จินฺเตนฺโต อสฺสम्मํ ปฏฺฐิสามยฺมि ฯ
อคฺคิทารุญฺจ ฉทฺเทตฺตฺวา สํสามตฺวาน สนฺถตํ
อสฺสम्मํ อภิวนฺนิตฺตฺวา นิกฺขมฺมํ ปวณา ๒ อหํ ฯ
ตโต จนฺทนมาทาย คามา คามํ ปุรา ปุริ
เทวเทวํ คเวสนฺโต อูปคณฺณิ วินายกํ ฯ
ภควา ตมฺหิ สมเย สฺสเมโธ โลกนายโก
จตุสจฺจํ ปกาเสนฺโต โพเชติ ชนตํ พหุ ๓ ฯ

#๑ ย. น อูปฺปชฺชติ ฯ ๒ ม. วิปฺปนา ฯ ๓ ย. ตทา ฯ

อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน สีเส กตุวาน วนฺทนี ๑
สมฺพุทฺธิ อภิวัตฺเตวา อีมา คาคา อภาสถ ๒ ๑
วสุทฺธิเก ปุปฺพมานสมฺมึ สนนฺติเก อุปวายติ
ตุวํ วีร คุณฺนคฺนุเชน ทิสสา สพุพา ปวายสี ๑
จम्ปเก นาคมฺลิกเก ๓ อธิมุตฺตกเกตฺตเก
สาลฺลสฺส ปุปฺพมานสฺส อนุวตฺติ ปวายติ ๑
ตว คุณฺธํ ฌายิตฺวาน ๔ หีมวนฺตา อีธา คมฺมึ
ปุเชมิ ตํ มหาวีร โลกเชฏฺฐ มหายส ๑
วรนฺทเนน นานฺนุติมฺปิ สฺสเมธํ โลกนายกํ
สํกํ จิตฺตํ ปสฺสาทฺเตวา ตฺถนฺทึ อญฺฺจาสี ตาวเท ๑
สฺสเมโธ นาม ภควา โลกเชฏฺฐโธ นราสโภ
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสฺสึทิตฺวา อีมา คาคา อภาสถ ๑
โย เม คุณฺธ ๕ ปกิตฺเตสฺสิ จนฺทนญฺจ อปุชฺชยิ
ตมํหํ กิตฺตยิสฺสสามิ สฺสณฺณมม ภาสโต ๑
อาทฺตยฺยวากฺขยวจโน พุรฺหุมา อุชฺช ปตาปวา
ปญฺจวิสตฺติกปฺปานิ สปฺปภาโส ภวิสฺสตี ๑
ฉพุทฺธิสตฺติกปฺปสฺเต เทวโลเก รรมิสฺสตี
สทฺสสฺสกุชฺชตฺตํ ราชานํ จ จกฺกวตฺตติ ภวิสฺสตี ๑
เตตฺตึสฺสกุชฺชตฺตํ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสตี
ปเทสฺสราชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑

#๑ ม. ย. จนฺทนี ๑ ๒ ม. อภาสํ ๑ ๓ ม. ย. นาควนฺนิกเก ๑

#๔ ม. ย. สฺสณฺณิตฺวาน ๑ ๕ ม. ย. คุณฺธ ๑

ตโต จุโตยฺ มนุ โช มนุสฺสคฺคํ คมิสฺสติ
ปฺลยฺกมฺเมน สฺยตฺโต พุรฺหมพฺนฺชฺ ภาวิสฺสติ ฯ
อชฺฌายโก มนฺตฺชโร ตินฺณํ เวทาน ปารคฺค
ตีณฺณิกฺขณสมฺปนฺโน พาวรี นาม พุราหฺมโณ ฯ
ตสฺส สิสฺโส ภาวิตฺวาน เหสฺสติ มนฺตปารคฺค
อุปคณฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺจฺกัว ฯ
ปฺจฺจิตฺวา นิปฺเณ ปฺเณห ภาวิตฺวาน ๑ มานสิ
สพฺพาสเว ปริณฺถาย วิหฺรามิ ๒ อนาสโว ฯ
ตฺวิชฺคฺคิ นิพฺพุตา มยฺหํ ภาว สพฺเพ สมฺมุตฺตา
สพฺพาสเว ปริณฺถาย วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภาว สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺชนํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ตฺสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
นพฺภิตฺวา สจฺฉิกิตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ตฺโตเทฺยโย เถโร อีมา คากาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

โตเทฺยยฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมคฺคํ ฯ

#๑ ม. ย. ภาวิตฺวาน อญฺชสิ ฯ ๒ ม. วิหฺริสฺสตินาสโว ฯ

นมัม ชตฺถกณฺณิกตฺถเธาปทานํ (๔๐๕)

[๔๑๑] นครเ หีสวติยา เสฏฺฐิปฺตุโต อโหสฺหิ
สมปฺปิโต กามคฺเชหิ ๑ ปรีวาเรมฺหิ ตทา ฯ
ตโต ปาสาทมารุยฺห มหาโกเค วลฺลชโก
ตตฺถ นจฺเจหิ คีเตหิ ปรีวาเรมฺหิ ตทา ฯ
ตฺริยา อาหตา มยฺหิ สมฺมตาสมาหิตา
รณฺชนฺตี ๒ อิตฺถิโย สพฺพา หรณฺติเยว เม มโน ฯ
เจลาวกา วามนิกา ๓ กุญฺชวา สีมฺชฌิตา ๔
ลจฺฌิกา โสกชฺฌายี จ ปรีวาเรนฺติ มํ สทา ฯ
เวตานิโน กุมฺภณฺนิ นฺญา จ นจฺจกา พหุ
นญฺจกา นานฺจกา เจว ปรีวาเรนฺติ มํ สทา ฯ
กปฺปกา นฺหาปกา สฺฐา มาลาการา สฺฐา ๕
ชฺลลา มลฺลา จ เต สพฺเพ ปรีวาเรนฺติ มํ สทา ฯ
เอเตสุ กิพฺมานesu สิกฺขิตฺเต กตฺตปาสเน
รตฺตินฺทิวํ น ชานามิ อินฺโทว ติทฺเต ปฺเร ๖ ฯ
อทฺธิกา กปฺณา ๗ สพฺเพ ยาจกา จรกา พหุ
อุปกจฺจนฺติ เต นิจฺจํ ภิกฺขยฺนฺตา มมฺ ฌริ ฯ
สมณฺา พุราหุณฺณา เจว ปุณฺณกฺเขตฺตา อนฺตฺตรา
วทฺถยฺนฺตา มมฺ ปุณฺณํ อากจฺจนฺติ มมฺ ฌริ ฯ
ปฏฺฐกา ๘ ลฺภฺฐกา สพฺเพ นิคฺชนฺตา ปุพฺผสาญฺจกา

#๑ ม. ย. กามคฺเช ฯ ๒ ม. ย. นจฺจนฺตา ฯ ๓ ม. เจลาปิกา ลามนิกา ฯ ย.

#เวลามิกา วามนิกา ฯ ๔ ม. กุญฺชวาสี ติมชฺฌิกา ฯ ๕ ย. สฺฐา ๕ ฯ

#๖ ม. ย. ติทฺตฺกณฺณ ฯ ๗ ม. ย. ปฏฺฐิกา ฯ ๘ ม. ปฏฺฐกา ฯ ย. ปทกา ฯ

เตทณฺฑิกา เอกสฺขา อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
อาชีวิกา วิตุตฺตาวี โคตมา ๑ เทวธมฺมิกา
รโฆชลลฺลธา เอเต อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
ปรีวตฺตกา สิทฺธิปฺตฺตา ๒ โภชปฺคฺคณิกา ๓ พหู
ตปสี วนจารี จ อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
อนุทธกา ๔ ทมฺมิตา เจว สากุฬา มลยาฬกา ๕
สวรา โยนกา เจว อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
คณฺธกา ๖ มุณฺฑกา สพฺเพ กุฏฺฐตา สานฺนุวินฺทกา ๗
อาราว จินฺรภูจฺจา จ อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
อลสนฺทกา ปลฺลวกา ปพฺพตฺตานคฺคมารุหา ๘
พาฬิกา ๙ เจตปฺตฺตา จ อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
มธฺรฺรกา โกสลกา กาสิกา ๑๐ หตฺถิโปริกา
อิสินฺหา มกฺกลา ๑๑ เจว อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
เจลาวกา อารมฺพา จ ๑๒ โอิภาสา เมฆลา พหู
ขุทฺทกา สุทฺทกา เจว อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
โรหกา ๑๓ สินฺธวา เจว จิตฺตกา ๑๔ เอกกณฺณิกา
สุรฺภูจฺจา อปรนฺตา จ อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑
สุปฺปารกา กุมารา ๑๕ จ มลยา ๑๖ โสณฺณภูมิกา
วชฺชึหารา ๑๗ จ เต สพฺเพ อากจฺจนฺติ มมฺ ฆริฺ ๑

- #๑ ม. โคธมฺมา ๑ ๒ ม. ปรีตฺตกา สนฺติปฺตฺตา ๑ ๓ ย. โภชปฺคฺคณิกา พหู ๑
#๔ ม. ย. โอทฺทกา ๑ ๕ ม. มลยาฬกา ๑ ๖ ม. ย. อนุทธกา ๑ ๗ ม. โภฏฺฐตา
#หนฺนุวินฺทกา ๑ ย. โกลกา ... ๑ ๘ ม. ธมฺมรานิกฺคมาณฺสา ๑ ย. ปพฺพราภคฺคการุสา ๑
#๕ ม. เคหิตา ๑ ๑๐ ม. กสิงฺกา ๑ ๑๑ ย. มตฺถตา ๑ ๑๒ ม. อารมฺพา จ โอฆฺภูจฺจา ๑ ย.
#เวลาวกา ออมฺมา โอฏฺฐตา เมฆลา ๑ ๑๓ ม. ย. โรหนา ๑ ๑๔ ย. จิตฺตาว ๑
#๑๕ ย. สุปฺปาริกา กิกุมารา จ ๑ ๑๖ ม. มลฺลโสวณฺณภูมิกา ๑ ๑๗ ม. วชฺชึตฺตฺกา ๑

นพการา เปสการา จมมการา จ ตจจกา
กมมการา ๑ กุมภการา อากจจจติ มมี ฌริ ๑
มณิกการา โลหการา โสณนการา จ ทุสสิกา
ติปุกการา จ เต สพุเพ อากจจจติ มมี ฌริ ๑
อุสุการา ๒ ภมการา เปสการา จ คนุธิกา
รชกา ตุนนวายา จ อากจจจติ มมี ฌริ ๑
เตลิกา กญฺจหารา จ อุทหารา จ เปสิกา
สุปีกา สรทกขา จ ๑ อากจจจติ มมี ฌริ ๑
โทวาริกา อนีกตถา คนุธิกา ๔ ปุปฺพผลททกา
หตถาโรหา หตถิปาลา อากจจจติ มมี ฌริ ๑
อานนทสุส นาม รณโธ สมคคสุส ๕ อทาสหิ
สตตวณฺเณน รตเนน อุณตติ ปุรยามหิ ๑
เย มยา กิตฺติตา สพุเพ นานาวณฺณา พหู ชนา
เตสาหิ จิตฺตมณฺเณน ตปฺปยี รตเนนปี ๖ ๑
วคฺคสุ ภาสมานesu วัชชมานาสู เภริสุ
สงฺเขสุ ฐมยฺนเตสุ สกเคเห รามมหิ ๑
ภควา ตมฺหิ สมเย ปทุมุตฺตรนามโก ๗
สท ๘ สตสทสเสหิ ปริกฺขินาสเวหิ โส ๑
ภิกฺขุหิ สหิโต วิถิ ปฏฺฐิซฺชิตถ จกฺขุมา
โอภาเสนฺโต ทิสสา สพุพา ทีปรุกฺโขว ไซตติ ๑

#๑ ม. ย. กมมการา ๑ ๒ ย. จาปการา ๑ ๓ ม. สุปีกา สุปรูกขา จ ๑ ย. ...

#รุตสทกา จ ๑ ๔ ม. พนุธิกา ๑ ย. สนุธิกา ๑ ๕ ม. มมตตสุส ... ๑ ย.

#ปมตตสุส ๑ ๖ ม. ย. รตเนนหิ ๑ ๗ ม. ย. ... นายโก ๑ ๘ ม. วสิ ๑

วชชนุตติ เกริโย สพพา   กจจนุตเต โลกนายเก
ปภา นิทฐาวเต ตสฺส   สตรึสีว อุกฺคโต ๑
กวางฺจนุตริกาษาปี   ปวิญฺเฐน จ รสฺมินา
อนฺโตฆเรสุ วิปฺโล   อาโลโก อาสิ ดาวเท ๑
ปภึ ทิสฺวาน พุทฺธสฺส   ปาริสชฺเช อโวจหึ
นิสฺสํสยํ พุทฺธเสฏฺโฐ   อิมํ วิถิมุปากโต ๑
จิปฺปํ โอรุยฺห ปาสาทา   อคฺมึ อนฺตราปถึ ๑
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทนฺโต ๒   อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
อนุกมฺปตุ เม พุทฺโธ   ชลชุตฺตมนนามโก ๓
วสีสตสฺสเสหิ   อธิวาเสสิ โส มฺนิ ๑
นิมนตฺยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ   อภินะสิ สกั ฆริ
ตตฺถ อนฺเนน ปาเนน   สนตฺปฺเปสิ มหามฺณี ๑
ภุตฺตาวีกาลมณฺเฑน   พุทฺธเสฏฺฐสฺส ตาทิโน
สตฺถิเกน ๔ ตฺริเยน   พุทฺธเสฏฺฐํ อฺปฺภุจฺหิ ๑
ปทุมตฺตโร โลกวิทู   อาหุติํ ปฏฺิคฺคโห
อนฺโตฆเร นิสิตฺติวาทา   อีมา คธา อภาสถ ๑
โย มํ ตฺริเยนฺอุปฺภุจาสิ   อนฺนปानญฺจทาสิ เม
ตมฺหํ กิตฺตฺยิสฺสามิ   สฺขณฺถ มม ภาสโต ๑
ปฺหุตฺตภฺกฺโข หุตฺวาน   สหิรณฺโณ สโกชโน
จตุทฺทีเป เอกฺรชฺชํ   การยิสฺสตียํ นโร ๑

#๑ ม. ย. อนฺตราปถึ ๑ ๒ ม. อภิวาเทตฺวา ๑ ๓ ม. ย. ... นายโก ๑

#๔ ม. ย. สตฺถิเกน ๑

ปญจสีเล สมาทาย ทสกมมเปเถ รโต ๑
สมาทาย ปวตตฺนุโต ปริสํ สิกฺขเปสฺสตี ๑
คฺริยสฺสทสฺสทานิ นาริโย ๒ สมลฺงกตา
วชฺชยิสฺสทฺตมิมํ นิจฺจํ อุปฺภูจฺจานสฺสตีทํ ผลํ ๑
ตีสกปฺปสทสฺสทานิ เทวโลเก รมีสฺสตี
จตุสฺสภูจฺจิตฺตํ เทวินุโท เทวราชํ กริสฺสตี ๑
จตุสฺสตฺตติกฺขตฺตํ ๓ จ จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี
ปเทสฺสราชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
กปฺปสทสทสฺสทสมฺหิ โอกฺกาทกฺกตสมฺภโว
โคตโม นาม นามเนน สตฺถา โลเก ภาวิสฺสตี ๑
อุปฺปชฺชติ ยํ โยนี เทวตฺตํ อถ มานุสํ
อนฺนโกโก หุตฺวาน มนุสฺสตฺตํ คมฺมิสฺสตี ๑
อชฺชฌายโก ภาวิตฺวาน ตินฺณํ เวทาน ปารฺกฺข
อุตฺตมตฺถํ คเวสฺนุโต จริสฺสตี มหิ ตทา ๔ ๑
โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา สุกฺกมฺมุเลน โจทิตฺโต
โคตมสฺส ภาควโต สาสเนภริมฺมิสฺสตี ๑
อาราชยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺปฺงคฺว
กิลเส ฌาปยิตฺวาน อรหํ ภาวิสฺสตี ๑
ปวเน พฺยคฺษมฺราชาว มิคฺราชาว เกสรี
อภิตฺโต วิหฺรามชฺช สกฺยปฺปฺตฺตสฺส สาสเน ๑

#๑ ม. ย. ตโต ๑ ๒ ม. เภริโย ๑ ๓ ม. จตุสฺสภูจฺจิตฺตํ ๑ ๔ ม. ย. อิมํ ๑

เทวโลเก มนุสเส วา ทลิตุเท ทุคฺคติมฺหิ วา
นิพฺพตฺตี เม น ปสฺสามิ อุปฺภูจฺานสฺสิทํ ฝลํ ฯ
วิเวกมฺนุยฺตุโตมฺหิ อุปสฺนฺโต นิรฺูปธิ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหิ ภฺวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคตํ วัต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺิสมฺภิตา จตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจฺิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉนฺกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ชตฺถกณฺณโก เถโร อีมา กาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

ชตฺถกณฺณกตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ อุเทนตฺถเรปทานํ (๔๑๐)

[๔๑๒] หิมนฺตสฺส อวิหฺเร ปทุโม นาม ปพฺพโต

อสฺสโม สุกโต มยฺหิ ปณฺณสาลา สฺมาปิตา ฯ

นทฺิโย สนฺทเร ๑ ตตฺถ สฺปตฺติถา มโนรมา

อจฺุโณทกา สิตฺชลา สนฺทเร ๒ นทฺิโย สทา ฯ

#๑-๒ ยฺ. สฺนฺทรี ฯ

ปาจันนา ปาวุสา มจฺจนา วลชา ๑ มุณฺชโรหิตา
โสภนฺติ นทโย เอเต วสนฺติ นทียา ตทา ฯ
อมพชฺมพฺพหิ สยฺจณฺนา กเรริตฺติกา ตถา
อุทฺทาทกา ปาฏฺฐิโย โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
องฺโกลกา ๒ พิมฺพิชลา มายาหฺรา ๓ จ ปุปฺพิตา
คณฺเชน อุปวายนฺตา ๔ โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
อธฺมุตฺตา สตฺตลิกา นาคา สาลา จ ปุปฺพิตา
ทิพฺพา คณฺธา ๕ สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
โกสุมฺภา สลพา นีปา หตฺถปาตา ๖ จ ปุปฺพิตา □
ทิพฺพา คณฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
หริตฺกา อามลกา อมฺพา ชมฺพฺพ วิเภทกา
โกลา ภลฺลาตกา เพลฺลา ผลานิ พหุ อสฺสเม ฯ
กลมฺพา กทฺถิ ตตฺถ ปุปฺพนฺติ มม อสฺสเม
ทิพฺพา คณฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
อโสภปฺพิทฺธิ จ วรี ๗ นิมฺพรุกฺขา ๘ จ ปุปฺพิตา
ทิพฺพา คณฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
ปฺขุนฺณาวา คิริปฺขุนฺณาวา ๙ ติมิรา ตตฺถ ปุปฺพิตา
ทิพฺพา คณฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ
นิกฺคณฺฑฺธิ สิริ นิกฺคณฺฑฺธิ จมฺปรุกฺเขตฺถ ปุปฺพิตา
ทิพฺพา คณฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสฺสํ ฯ

#๑ ย. ชลชา ฯ ๒ ย. อาโกลกา ฯ ๓ ม. มายาการี ฯ ย. มายาจारा ฯ

#๔-๕ ย. ทิพฺพคณฺธสฺมาปฺนฺนา ฯ อิโต ปริ อีทิสเมว ฯ ๖ ม. อฏฺจงฺคาปิ ฯ

#๗. กฏฺจงฺคา จ สฺสุปฺพิตา ฯ ๗ ม. อโสภปฺพิทฺธิวาริ จ ฯ ๘ ย. นีปรุกฺขา ฯ

#๙ ม. ย. ปุณฺนาคา คิริปุณฺนาคา ฯ

อวิทูเร โปกุขรณิ จกุกวา กุปกุชชิตา
มนุทาลเกหิ สยจฺจนฺนา ปทุมฺปฺปลเกหิ จ ฯ
อจฺโฆทกา สีตชลา สุปฺติตฺถา มโนรมา
อจฺฉา ผลิกสมานา โสภนฺติ มม อสุสฺมि ฯ
ปทุมมา ปุปฺฝเร ตตฺถ ปุณฺฑริกา จ อุปฺปลา
มนุทาลเกหิ สยจฺจนฺนา โสภนฺติ มม อสุสฺมि ฯ
ปาจिณา ปาวุสา มจฺฉา พลชา มุณฺชโรหิตา
วิจฺรณฺตาว เต ตตฺถ โสภนฺติ มม อสุสฺมि ฯ
กุมภีลา สสสุมารา จ กจฺฉปา จ คหา พุ
โอกหา ๑ อชฺครา จ โสภนฺติ มม อสุสฺมि ฯ
ปาเรวตารวิหิสา จกุกวากา นทิจฺรา
ทินฺทิกา ๒ สาลิกา เจว โสภนฺติ มม อสุสฺมि ฯ
นยิตา อมฺพกนฺธิ จ เกตกา ตตฺถ ปุปฺผิตา
ทิพฺพา คนฺธา สมฺปวนฺตา โสภนฺติ มม อสุสฺมิ ฯ
สีหา พุยกฺฆา จ ทิปิ จ อจฺฉโกกตฺรจฺฉโย
อนุสยจฺรณฺตา ปวเน โสภนฺติ มม อสุสฺมิ ฯ
ชฎาภาเรน ภริตา อชินฺตุตฺตฺรวาสิโน
อนุสยจฺรณฺตา ปวเน โสภนฺติ มม อสุสฺมิ ฯ
อชินานิ ฐรา เอเก ๓ นิปกา สนฺตวฺตุตฺติโน
อปฺปาหารา จ เต สพฺเพ โสภนฺติ มม อสุสฺมิ ฯ

#๑ ยู. โอคฺหา ฯ ๒ ม. จนฺทิกา ฯ ๓ ม. ยู. เอเต ฯ

ขาริกาษ์ ๑ คเหตุวาน อชฺโฆคยฺห วณฺ์ ตทา
มุลผลานิ ภูณฺชนฺตา วสนฺติ อสฺสเม ตทา ฯ
น เต ทารุ อหฺรณฺติ อุทกํ ปาทโรวณฺ์
สพฺเพสิ อานฺุภาเวณ สยเมวาทริยติ ฯ
จุลฺลาสิตฺติสทฺสฺตานิ อิสฺโย ตตฺถ สมากตา
สพฺเพว ฌายิโน เอเต อุตุตฺมตฺถํ คเวสิโน ฯ
ตปฺสฺสิโน พุรหฺมจารี โจอฺเทนฺุโต อปฺปนาว เต
อมฺพราวจฺรา สพฺเพ วสนฺติ อสฺสเม ตทา ฯ
ปญฺจาทํ สนนฺิปตฺนฺติ เอกกฺคา สนนฺุตฺตฺติโน
อณฺุณมณฺุณฺ์ ๒ อภิวาทฺตฺวา ปกฺกมณฺุติ ทิสามฺุขา ฯ
ปทฺมตฺตโร นาม ชิโน สพฺพทฺมมาน ปารฺกฺ
ตมณฺุชการิ วิธมฺ์ อุปฺปชฺชิ ตาวเท ชิโน ฯ
มม อสฺสมสํามนฺุตา ยกฺโข อาสิ มหิฑฺธิโก
โส เม สํสิตฺถ สมนฺุพฺุชฺชิ ชลชฺชุดมณามกํ ๓ ฯ
เอส พฺุทฺโธ สมนฺุปฺปนฺุโน ปทฺมตฺตโร มหามฺุนิ
ชิปฺปิ คนฺุตฺวาน สมนฺุพฺุชฺชิ ปยิริปาสสฺสุ ๔ มาริส ๕ ฯ
ยกฺขสฺส วณฺ์ สุตฺวา วิปฺปสนฺุเนน เจตฺสา
อสฺสมํ สํสาเมตฺวาน นิกฺขมฺ์ ปวณา ตทา ฯ
เจเลว ทยฺหมานมฺุหิ นิกฺขมิตฺวาน อสฺสมา
เอกรตฺตี นิวาสิตฺวา อุปฺคณฺุณี วินายกํ ฯ

#๑ ม. ย. ขาริการิ ฯ ๒ ม. ย. อณฺุโลณฺุณฺ์ ฯ ๓ ม. ย. ... นายกํ ฯ

#๔ ม. ปยิริปาส ฯ ๕ ย. ปยิริปาสสฺสุ ตํ มฺุนิ ฯ

ปฐมุตตโร โลกวิทู   อาหุติโน ปฏิกุคโห
จตุสจฺจํ ปกาเสนุโต   เทเสสิ อมตํ ปทํ ๑
สุมุลล์ ปทุมํ คยฺห   อุปกนฺตฺวา มहेสิโน
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน   พุทฺธสฺส อภิวาทียี ๑ ๑
ปฺชยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ   ชลชุตฺตมนายกํ
เอกํสํ อชินํ กตฺวา   สนฺถวี โลกนายกํ ๑
เยน ฅาณน สมฺพุทฺโธ   วสตีห อนาสโว
ตํ ฅาณํ กิตฺตยิสฺสามิ   สฺุณฺนาถ มม ภาสโต ๑
ตํสํารโสตํ ฉินฺทิตฺวา   ตาเรสิ สพฺพปาณินํ
ตว ฆมฺมํ สฺุณฺนิตฺวาน   ตณฺหาโสตํ ตรณฺติ เต ๑
ตฺวํ สตฺถา จ เกตฺวา ๒   ธฺโซ ยูโปว ๓ ปาณินํ
ปรายโน ปตฺฏิจฺจาสิ   ทิปโป จ ทิปฺพุตฺตโม ๔ ๑
ยวตฺตา คณฺโณ โลกเ   สตฺถวาทา ปวฺจฺจเร
ตฺวํ อคฺุคฺุคฺุสิ สปฺปญฺโณ   ตว อนฺโตคฺุชาว เต ๑
ตว ฅาณน สปฺปญฺโณ ๕   ตาเรสิ ฆนตํ พหุํ
ตว ทสฺสนมฺมาคฺุมม   ทฺุคฺุขสฺสนนฺตํ กริสฺสเร ๑
เยเกจิมเ คนฺธฆาตา   โลกเ วายนฺติ จกฺุขม
ตว คนฺธสโม นคฺุถิ   ปฺุณฺณกฺุเขตฺเต มหามฺุณี ๑
ติรจฺจนโยนี นริยํ   ปริโมเจหิ ๖ จกฺุขมา
อสงฺขตํ ปทํ สนฺตํ   เทเสสิ ตฺวํ มหามฺุณี ๑

#๑ ม. ย. อภิโรปยี ๑ ๒-๓ ม. ย. จ ๑ ๔ ม. ย. ทิปฺพุตฺตม ๑

#๕ ม. ตฺวํ อคฺุคฺุคฺุสิ สพฺพญฺญ ๑ ย. ตฺวํ อคฺุคฺุคฺุสิ สปฺปญฺโณ ๑ ๖ ม. ย. ปริโมเจสิ ๑

ปทุมุตตโร โลกวิทู   อามุตฺตํ ปฏิกุคฺโห
ภิกขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา   อีมา คาคา อภาสถ ๕
โย เม ฌาณํ อปุเชสิ   ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ
ตมํหิ กิตฺตยิสฺสามิ   สุฌาถ มม ภาสโต ๕
ตีส กปฺปสฺสหฺสฺตานิ   เทวโลเก รมิสฺสติ
สฺสสฺสทฺทํ ราชา จ   จกฺกวัตฺติ ภวิสฺสติ ๕
สุทฺทฺธลาโก ๑ ลทฺโธมฺหิ   โตสยิตฺวาน สุพฺพตํ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย   วิหฺรามิ อนาสโว ๕
กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหิ   ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา   วิหฺรามิ อนาสโว ๕
สุวาคตํ วัต เม อาสิ   มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๕
ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส   วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
นพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา   กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๕
อิตุถํ สุทํ อายสฺมา อูเทโน เถโร อีมา คาคาโย

อภาสิตฺถาติ ๕

อุเทนตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๕

อุทฺทานํ

เมตฺเตยฺโย ปุณฺณโก เถโร เมตฺตฺถุ ไรตโกปิจ

#๑ ม. ย. สุทฺทฺธลาภํ ๕

อุปสีโว จ นนุโท จ   เหมโก สตุตโม ตีหี ฯ

โตเทโย ชตุกณฺณี จ   อุเทโน จ มหายโส

ตีณิ คาสตานนฺตถ   อสีติ ตีณิ จตุตธี ฯ

เมตเตยฺยวคฺโค เอกจตุตาฬีสโม ฯ
